НАУКОВІ ЧИТАННЯ - 2019

Житомирський національний агроекологічний університет

НАУКОВО-ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА АГРОБІЗНЕСУ

Науково-теоретичний збірник

Міністерство освіти і науки України
Житомирський національний агроекологічний університет

«НАУКОВІ ЧИТАННЯ – 2019»

науково-практична конференція
науково-педагогічних працівників,
докторантів, аспірантів та молодих вчених
НІІ економіки та агробізнесу

Житомир
2019

Рекомендовано до видання науково-технічною радою Науково-інноваційного інституту економіки та агробізнесу ЖНАЕУ (Протокол № 4 від 20.11.2019 р.)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Скидан О. В.	доктор економічних наук, професор
Романчук Л. Д.	доктор сільськогосподарських наук, професор
Бугайчук В. В.	кандидат економічних наук, ст. викладач
Дема Д. І.	кандидат економічних наук, професор
Зіновчук В. В.	доктор економічних наук, професор
Зінчук Т. О.	доктор економічних наук, професор
Ковальчук О. Д.	кандидат економічних наук, доцент
Кравчук І. І.	доктор економічних наук, доцент
Микитюк В. М.	доктор економічних наук, професор
Мороз Ю. Ю.	доктор економічних наук, професор
Недільська Л. В.	кандидат економічних наук, доцент
Нестерчук І. К.	кандидат географічних наук, доцент
Опалов О.А.	кандидат економічних наук, доцент
Ткачук В. І.	доктор економічних наук, професор
Ходаківський Є. І.	доктор економічних наук, професор
Цаль-Цалко Ю. С.	доктор економічних наук, професор
Швець Т. В.	кандидат економічних наук, доцент
Якобчук В. П.	кандидат економічних наук, професор
Литвинчук І. Л.	доктор економічних наук, доцент
Булуй О. Г.	кандидат економічних наук, доцент
Плотнікова М. Ф.	кандидат економічних наук, доцент
Присяжнюк О. Ф.	кандидат економічних наук, доцент

Наукові читання – 2019 (збірник тез доповідей науково-практичної конференції науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів та молодих вчених ННІ економіки та агробізнесу). – ЖНАЕУ, 2019. – 416 с.

У збірнику представлені матеріали доповідей науково-практичної конференції «Наукові читання – 2019» за результатами досліджень науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів та молодих вчених ННІ економіки та агробізнесу Житомирського національного агроекологічного університету

Матеріали публікуються в авторській редакції. Відповідальність за зміст, добір, викладення фактів у статтях та оформлення публікації несуть автори. Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів публікацій. Передрукування матеріалів, опублікованих у виданні, дозволено тільки зі згоди автора та редакційної колегії.

.

© ЖНАЕУ, 2019

ЗМІСТ

Зіновчук В. В.
ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СІЛЬГОСПКООПЕРАЦІЇ 14
Буднік О. М.
АГРОПЕРСПЕКТИВА КООПЕРАТИВНОГО МАРКЕТИНГУ 17
Власенко О. П.
ДЕТЕРМІНАНТИ МАРКЕТИНГОВОЇ ЛОГІСТИКИ..... 19
Вітер С. А., Вітер З. Д.
УПРАВЛІННЯ ВИДАТКАМИ БЮДЖЕТІВ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД 21
Войтенко А. Б., Столовнік О. М.
РОЛЬ РЕГІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ У ФОРМУВАННІ РЕГІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ 23
Дмитренко О. М.
ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІСУБ'ЄКТІВ СУСПІЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ 26
Довженко В. А., Тростенюк Т. Д.
НАПРЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я 28
Дубовий В. І., Колодюк Т. М.
ЕКОЛОГО-МЕДИЧНІ АСПЕКТИ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ 31
Захаріна О. В.
ТЕХНОЛОГІЯ BLOCKCHAIN: ПЕРЕВАГИ ТА МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НА ЗЕРНОВОМУ РИНКУ 34
Плотнікова М. Ф., Булуй О. Г.
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ЇХ ВНУТРІШНЬОГО ПОТЕНЦІАЛУ 36
Присяжнюк О. Ф.
ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЕКТНОГО ТА КЛАСТЕРНОГО ПІДХОДІВ В АДМІНІСТРУВАННІ СІЛЬСЬКОГО РОЗВИТКУ 41
Стойко О. Я.
РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННИХ КРЕДИТНИХ ПЛАТФОРМ В УКРАЇНІ 44
Тарасович Л. В.
ОСОБЛИВОСТІ МАРКЕТИНГОВОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ 50

Ходаківський Є. І., Гембарська Н. М., Маршалко І. А.
ОСНОВНІ ВЕКТОРИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ
В КОНТЕКСТІ НООСФЕРНОГО МИСЛЕННЯ 52
Якобчук В. П., Чупахіна М. В.
ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО
УПРАВЛІННЯ ВОДНИМИ РЕСУРСАМИ 54
СТОРІНКА МОЛОДОГО ВЧЕНОГО 57
Антонюк С. М.
ПРІОРИТЕТНІСТЬ ДОДЕРЖАННЯ СТРАХОВИХ ЗАСАД
ПРИ РЕФОРМУВАННІ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ 57
Бабков Д. Є.
УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ
В РЕГІОНІ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРПАЛІЗАЦ 61
Бевзюк Т. В.
ЕКОНОМІЧНІ ТА ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЗЕРНОВОГО
ГОСПОДАРСТВА В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ 64
Безносюк С. В.
ЗАГРОЗИ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ 68
Безсмертна О. В., Присяжнюк А. І.
ОРГАНІЗАЦІЙНА КУЛЬТУРА ТА ЛІДЕРСТВО В ПУБЛІЧНОМУ
УПРАВЛІННІ 70
Безсмертний С. В., Ковальчук А. С.
УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ЛІСОВИМИ РЕСУРСАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ 73
Білошицька Н. Г.
ВИКОРИСТАННЯ ЕМПІРИЧНИХ МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ
У АДМІНІСТРУВАННІ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА 76
Бовкунов Ю. О.
РЕГУЛЮВАННЯ СФЕРИ ОЦІНОЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ 80
Бойко А. С.
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОЦЕСУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
СОЦІАЛЬНИМ ЗАХИСТОМ НАСЕЛЕННЯ 82
Бондар Ю. П.
ПЕРСПЕКТИВИ ІНВЕСТИЦІЙ У РИНОК ПРАЦІ: РЕГІОНАЛЬНІ
АСПЕКТИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ АГРОБІЗНЕСУ 84
Боровський В. О.
ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ
ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ 87

Булуй І. Л.
ДІАГНОСТИКА КАДРОВОГО ЗАБЕЗЕЧЕННЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ 89
Бурко В. Я.
НАДАННЯ НОВИХ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ ЯК ОСНОВА УДОСКОНАЛЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ПЕРСОНАЛУ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я 91
Вандяєв О. О.
НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ СІМ'ЯМ ТА ДІТЯМ В УМОВАХ ОТГ 93
Васильєва З. Ф., Лук'яненко А. Г., Шнайдер Л. М.
ТРАНСФОРМАЦІЯ ФУНКЦІЙ НБУ В КОНТЕКСТІ ПОСИЛЕННЯ ПУБЛІЧНОСТІ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ 96
Васільєва М. С., Руденко Є. А.
УДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ 98
Волківська Т. В.
РОЛЬ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ У РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ 101
Гайдай О. М.
ВВЕДЕННЯ КАДРОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ НА ПРИКЛАДІ АРМІЇ США 104
Герасимчук Д. В.
ФУНКЦІЇ ТА ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У ШВЕЙЦАРІЇ 108
Головнюк А. В., Костюк Л. П., Маршалко М. М., Шиманська І. В.
РОДОВІ ПОСЕЛЕННЯ ЯК ОСНОВА ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НА СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЯХ 110
Гонтар О. І.
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ РИБНОГО ГОСПОДАРСТВА 113
Гончаренко Д.
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ НА ПРИКЛАДІ СФГ «ЗОРЯ» 116
Грибук В. О.
ДОСВІД УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ 118

Гуменна Л. М.
ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ
НА РІВНІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ 122
Довгалюк Н. В.
ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ
КУЛЬТУРНИМИ ПОСЛУГАМИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ 126
Дорошенко К. А.
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ГЛОБАЛЬНОЇ
ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ 129
Душко О. А.
ЕТИЧНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ
У КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ 132
Євченко С. В.
ҐЕНДЕРНІ ПІДХОДИ ЯК МЕТОД РЕСУРСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
(НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ ЖИТОМИРСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ) 134
Єгоровська Т. В.
РЕФОРМА СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я 138
Закалюжна Т. В.
ФЕСТИВАЛЬ «ЖОВТЕНЬ У ЖОВТНІ» ЯК ПРИКЛАД
УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРНИМ І ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИМ
ПОТЕНЦІАЛОМ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ 141
Западнюк Н. С.
РЕФОРМА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ
ТА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ВЛАДИ 143
Захарченко Н. П.
РЕФОРМА СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я 146
Іванова Т. М., Лех В. В.
СУСПІЛЬНА НЕОБХІДНІСТЬ ЕТИКИ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ 151
Ісаєв В. М.
ІСТОРІЯ ФОРМУВАННЯ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ
НА ЖИТОМИРЩИНІ 154
Каурова Н. Ю.
АНАЛІЗ ЕНОМІЧНОГО ОБГРУНТУВАННЯ ПЕРЕХОДУ ЖИТОМИРСЬКІЙ
ОБЛАСТІ НА ВІДНОВЛЮВАЛЬНІ ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГІЇ 158
Каменчук Н. В., Кузьмінова-Семчук І. П., Семчук Г. Р.
ПОЄДНАННЯ РИНКОВИХ І ДЕРЖАВНИХ МЕХАНІЗМІВ
РЕГУЛЮВАННЯ ДОХОДІВ НА РИНКУ ПРАЦІ 160
Ковальчук І. В.
РОЛЬ ЛЮДСЬКОГО ЧИННИКА У РОЗВИТКУ АГРОБІЗНЕСУ 163

Кононюк О. М.
РИНОК ЗЕМЛІ В УКРАЇНІ – СТРАТЕГІЧНА МЕТА ДЕРЖАВИ І СУСПІЛЬСТВА 166
Корейба Л. В.
ОСНОВИІ НАПРЯМКИ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА 170
Коротка О. І.
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ПРАЦІ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ 174
Косата В. В.
УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ НАДАННЯ ПОСЛУГ ТА ПРИЙОМУ ГРОМАДЯН В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО СТАХУВАННЯ 177
Кравцов С. В.
БІЗНЕС-МОДЕЛЬ ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В СУЧАСНОМУ АГРОБІЗНЕСІ 179
Красько М. М.
СУЧАСНА ІНОВАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ 182
Краснопольська Л. М.
СУДОВА РЕФОРМА УКРАЇНИ 185
Куцюк І. Ю.
ДОСВІД ПРОТИДІЇ ПОЛІТИЧНІЙ КОРУПЦІЇ В ДЕЯКИХ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ 188
Лановенко Н. О.
РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПРОГРАМИ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ КОРОСТИШІВСЬКОГО РАЙОНУ 190
Левкович Т.
ПОНЯТТЯ ОЦІНКИ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА 193
Лещенко Д. А., Люлевич К. В., Бернхардт О. А.
УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЄЮ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ 198
Ловенюк О. Г.
ФОРСАЙТ– ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД 201
Лукомський М. Ю.
ЗАГРОЗИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ 203
Луцик Н. А.
РОЛЬ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ В ЗАПОБІГАННІ КОРУПЦІЇ 207

Лущик А. М.
МУНІЦИПАЛЬНІ ПРАВА ОСОБИСТОСТІ В УКРАЇНІ 210
Мандзюк С. Г.
РЕФОРМА ОСВІТИ І НАУКИ 214
Манжеу А. Г., Павлюк Л. А.
ЕВОЛЮЦІЯ НАУКОВИХ ПІДХОДІВ ПОДОЛАННЯ КОРУПЦІЇ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ 218
Мартинюк О. В.
КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ АДМІНІСТРУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ 221
Марченко Н. В.
НОРМАТИВНО ПРАВОВІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО КАЗНАЧЕЙСТВА 223
Мельник В. С.
ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ГОРОДНИЦЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО» В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ 226
Метельська Т. Л.
ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ МЕДИЧНОЮ ГАЛУЗЗЮ В КОНТЕКСТІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ» 229
Москаленко О. І.
ОБГРУНТУВАННЯ КАДРОВОЇ СТРАТЕГІЇ 232
Мусійчук Н. Ю.
УПРАВЛІННЯ КАДРОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ У ЗЕРНОВИРОБНИЦТВІ. 236
М'ясковський О. С.
УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ 238
Нагребецька В.
РЕФОРМУВАННЯ СУДОВОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ 240
Назарчук О. О.
ДОЦІЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРОГРАМИ У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З ТВЕРДИМИ ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ ТА ЗАБУДОВА СМІТТЄПЕРЕРОБНОГО ЗАВОДУ 242
Негер А.
ЮРИДИЧНІ ПОСЛУГИ ГРОМАДАМ 245
Ніткина Т. С.
СПІЛЬНА АГРАРНА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ 248

Нікітчук І. В., Соломикін В. В., Сидорчук І. П.
ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ЗАСАД ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ МІСЦЕВИМ РОЗВИТКОМ 251
Новіков І. Ю.
ФОРМУВАННЯ МОДЕЛІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЖИТЛОВИМ ФОНДОМ УКРАЇНИ 254
Нужда В. П., Нужда Д. Л., Нужда О. В.
ВПЛИВ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ НА ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ 257
Олійник А. О.
СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ 261
Осецький Є. О.
СТРАТЕГІЯ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ: КАДРОВИЙ АСПЕКТ 264
Панченко Д. В.
ЕМПІРИЧНІ МЕТОДИ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ 266
Пасічник В. В.
ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ 269
Пилипчук К. С.
ОХОРОНА ДОВКІЛЛЯ І СТАЛИЙ РОЗВИТОК 272
Пилипчук О. В.
ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ (КОМЕРЦІЙНИХ) СТРУКТУРАХ 275
Подік О. А.
ЦИКЛ ТА ПРОЦЕДУРНІ ВАРІАНТИ ЗДІЙСНЕННЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ 278
Подорожня Т. Л.
ВПЛИВ РЕФОРМ НА РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РАЙОННИХ РАД ЯК ПРЕДСТАВНИКІВ СПІЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД 280
Поплавська О. М.
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЩОДО ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ 283
Порозінська Ю. П.
ІННОВАЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР 291

Примак В. А., Ярмоченко В. В., Фініцька М. С.
УДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАРОДНОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА 294
Ракович А. Ю.
ОЦІНКА РІВНЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ 297
Рогальський Б. А.
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ НА ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ 301
Рубан О. М.
УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ 303
Рудюк Т. В., Мельниченко А. А.
ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ 307
Сайко Л. П.
СПРАВЕДЛИВИЙ СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ЯК ЦІЛЬ СТАЛОГО РОЗВИТКУ 314
Самборська А. О.
ВИЗНАЧЕННЯ ПІДХОДУ ЩОДО ПОНЯТТЯ ПАТРОНАТНОЇ СЛУЖБИ 318
Свинарчук І. О.
ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕГРОВАНОЇ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ЯК ДІЄВИЙ МЕХАНІЗМ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВОДНИМИ РЕСУРСАМИ УКРАЇНИ 321
Слівінський І.
НОВІ ФОРМИ ДЕМОКРАТІЇ В СУЧАСНОМУ СВІТІ 324
Соболь А. В.
УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ЯК СКЛАДОВА ОПТИМІЗАЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ В АГРОБІЗНЕСІ 327
Соломикіна Н. В., Зазимко О. А.
ІМІДЖ ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРА ТА ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ЙОГО ВИВЧЕННЯ 330
Старовойтов Д. А.
СУЧАСНИЙ СТАН ГАЛУЗІ МАШИНОБУДУВАННЯ. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ 334
Стах Т. В.
РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В СФЕРІ АРХІВНОЇ СПРАВИ ... 338
Сторожук Г. П.
НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ 341

Сторчай Н. М.
РЕФОРМА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ
ТА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ВЛАДИ 343
Стоцька Л. М.
СТАНОВЛЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МОЛОДІЖНОЇ
ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ 346
Стоцький О. М.
ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЕКТНОГО ПІДХОДУ В УПРАВЛІННІ
МАТЕРІАЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.....349
Тренін М. І.
ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ
(ПУБЛІЧНОЇ) ВЛАДИ: НЕОБХІДНІСТЬ ТА ПРІОРИТЕТНІ ЗАВДАННЯ 351
Треніна В. М.
ГРОМАДСЬКІ ОБ'ЄДНАННЯ: СУЧАСНІ ЦІЛІ, ФОРМИ ТА СФЕРИ
ВПЛИВУ 354
Угланов І. М.
ЗАЛІЗНИЧНИЙ ТРАНСПОРТ ЯК ЛОКОМОТИВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ
ЕКОНОМІКИ: ПРОБЛЕМИ ТА МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ 357
Харченко Т. В.
УПРАВЛІННЯ ТУРИСТИЧНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ
ГРОМАДИ.....360
Туркот О. М.
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
В УКРАЇНІ 364
Хитоніна М. С.
БЕЗПЕКА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В СИСТЕМІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ.....368
Ходаківська Т. С.
УДОСКОНАЛЕННЯОРГАНІЗАЦІЇ ЗБУТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВ 371
Халімончук О. І.
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУР УПРАВЛІННЯ
ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.....375
Хомин О. А.
ЕЛЕКТРОННА ДЕМОКРАТІЯ ЯК ДЕМОКРАТІЯ ХХІ СТОЛІТТЯ.....377
Чернявська Н. А.
АКТИВІЗАЦІЯ ПРОПАГАНДИ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ,
СТВОРЕННЯ УМОВ ДЛЯ НАЛЕЖНОГО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
ЛЮДИНИ ТА ЇЇ ВІДПОЧИНОК.....380

Шавлович О. Г.
РОЗРОБКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ 385
Чупахіна М. В., Гонтар О. І., Будний В. Р.
РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ В МЕХАНІЗМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВІННЯ 388
Шахрай О. М.
ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ПРИРОДНОЇ І ТЕХНОГЕННОЇ БЕЗПЕКИ 394
Шишов Б. О.
УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПОСП «НАДІЯ» 397
Штефа Є.О.
СУЧАСНИЙ СТАН РЕФОРМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ 400
Юрчук А. І.
КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ 402
Янковська А. А.
УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ЯК ЗАПОРУКА СТАБІЛЬНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ 404
Яремчук І. В.
УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ З ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ 407
Ярош О. С.
СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ 409
Ярошевський Д. О.
ІННОВАЦІЙНІ АГРАРНІ КЛАСТЕРИ ЯК МЕХАНІЗМ МОДЕРНІЗАЦІЇ АГРАРНОГО СЕКТОРА 412

Зіновчук В. В., д. е. н., професор
кафедра маркетингу

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СІЛЬГОСПКООПЕРАЦІЇ

Кооперація широко визнана світовою спільнотою, зокрема, у резолюції Генеральної Асамблеї ООН № 64/136. Найрозповсюдженіший у світі вид кооперативної організації – сільгоспкооперативи. За оцінками FAO, 1 млрд осіб є членами кооперативів по всьому світу, що дозволяє утримувати понад 100 млн робочих місць. Враховуючи це, Верховною Радою та Урядом України задекларовано намір пріоритетної підтримки фермерських господарств та їх кооперативів. Це можна вважати індикатором зростання політичного інтересу до розвитку кооперативів в нашій країні.

Проте, переважна більшість тих. хто донині намагався сприяти розбудові кооперативного руху в Україні, а *priori* вважав чинне законодавство України недосконалим у частині правового забезпечення створення та діяльності сільськогосподарських кооперативів. Характерною ілюстрацією таких намагань стало зусилля кількох міжнародних проектів технічної допомоги, яким вдалося сприяти внесенню змін та доповнень до Закону України «Про сільськогосподарську кооперацію» 1997 р. Встановлено, що така законотворчість не сприяла істотним змінам динаміки кооперативних процесів, хоча самі по собі ці нововведення є слушними і доречними.

Недосконаліть правового поля кооперації не викликає сумнівів, проте для нинішнього етапу становлення кооперативного руху на селі регламентуючої дії чинного законодавства є абсолютно достатньо. Закон дозволяє створювати в Україні справжні, ринково орієнтовані кооперативи, визначає їх як обслуговуючі кооперативи. Їх принципова відмінність полягає в тому, що вони створюються не для безпосередньо виробництва сільськогосподарської продукції, а для надання сільськогосподарським виробникам послуг, пов'язаних, передусім, з їх ринковою діяльністю. Саме такий тип кооперації підтвердив свою адекватність умовам ринкової економічної системи та демократичного суспільства.

В деяких країнах сільськогосподарські кооперативи мають статус неприбуткових організацій і не сплачують прибутковий податок на ту частину доходу кооперативу, яка розподіляється між його членами пропорційно їх участі у спільній господарській діяльності як кооперативні виплати. Вітчизняні кооператори теж хотіли б мати таку пільгу, але для цього в країні треба переглянути концепцію оподаткування неприбуткових організацій, що в даний час є нереальним. Зрозуміло, що пільги та інші подібні преференції до певної мірі мотивують участь товаровиробників у діяльності кооперативного підприємства. Але вони не для отримання пільг мають вступати до кооперативу, а передусім для забезпечення гарантованого

ринку збуту своєї продукції (або закупівлі ресурсів), доступу до прийнятних і справедливих цін, приєднання до конкурентного великомасштабного бізнесу, протистояння неконтрольованій експансії посередницького (спекулятивного) бізнесу тощо. Якщо цього кооператив не дає, то зведення членства до отримання пільг стає нонсенсом.

Удосконалення правового поля кооперації варто розглядати як перманентний процес, змістовне наповнення та швидкість протікання якого визначається багатьма правовими нормами. На цьому тлі формування кооперативного руху, його структуризація мають відбуватися паралельно, можливо навіть трохи випереджати законотворчій процес, щоб емпірично доводити необхідність зміни певних правових норм. Вважати, що прийняття закону вже достатньо для його виконання є типовою хибною думкою епохи становлення громадянського суспільства. І найневідкладніше завдання у цій площині – визнати юридичний статус сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу в Господарському кодексі України, що донині не зроблено.

Розвиток сільськогосподарської кооперації в Україні не може розглядатися поза контекстом глибоких перетворень, що відбуваються в аграрному секторі. З одного боку, існування так званої «критичної маси» незалежних виробників-власників, які можуть розраховувати на отримання синергетичного ефекту від групової взаємодії, можна розглядати як сприятливу передумову. Однак, вітчизняні кооперативи ще дуже слабкі в економічному плані, капіталізація їх підприємств практично «нульова». Часто виробники починають свої спільні дії щодо створення свого кооперативного підприємства без чітко сформульованої ідеї, простих бізнес-планів, ресурсів та навичок управління, необхідних для такого бізнесу. Вони інтуїтивно відчувають, що співпраця є доцільною і прийнятною, навіть вигідною. Але вони не мають уявлення про те, як застосувати свою ініціативу на практиці. Саме тому велика кількість кооперативів в Україні залишається лише зареєстрованими, інші тягнуть проблематичне існування, а ще частина повністю залежить від стороннього джерела фінансування. А коли такі джерела зникають (як, наприклад, донорство міжнародних проектів технічної допомоги), то перестають існувати створені на їх кошти кооперативи.

Чимало кооперативів порушують перевірені і підтверджені світовою практикою фундаментальні принципи кооперації, перетворюючись на псевдокооперативи (ті, що лише мають схожі риси із справжніми кооперативами), квазікооперативи (ті, що взагалі нічого спільного не мають з кооперативами) або навіть адаптуючись до тіньового бізнесу. Часом зустрічаються випадки, коли підприємства або інші організаційні структури вважають себе кооперативами, претендують на отримання сприятливих умов для свого розвитку, а самі мають зовсім інший організаційно-правовий статус. Нехтування кооперативними принципами загрожує втратою тих ексклюзивних переваг, що мають кооперативи, або унеможливлює існування самої організації.

Останнє, але не менш важливе, залучення сільських територіальних громад до участі у кооперативному русі слід вважати ще одним визначальним фактором розвитку кооперації. Вищезгадані громади є найважливішим соціальним інститутом сільського життя, школою демократії та самоврядування. Громади і кооперативи мають спільні засадничі принципи управління. Постійно зростаючі комунікативні можливості громадянського суспільства можуть стати підґрунтям та соціальним середовищем для розвитку сільськогосподарської кооперації.

Складність і багатогранність завдань, що стоять перед вітчизняними кооператорами та тими, хто їх підтримує, не дає однозначного підтвердження можливості розгортання швидких структуроутворюючих процесів. Але поступ відбувається у правильному напрямі з погляду концепції кооперативного підприємства у ринковій економічній системі. Сільськогосподарська кооперація поступово перетворюється на іманентну частину не тільки економічної, але й соціальної структури суспільства.

Буднік О. М., к. е. н., доцент
кафедра маркетингу

АГРОПЕРСПЕКТИВА КООПЕРАТИВНОГО МАРКЕТИНГУ

Особисті селянські господарства відіграють неперсічну роль у сучасному сільськогосподарському виробництві. Водночас, їх функціонування детермінується суттєвими ускладненнями економічного, фінансового та соціального характеру. Натомість, членство у кооперативних об'єднаннях є логічним вектором існування та розвитку ОСГ, які мають колегіальні економічні потреби. Це обґрунтовує потребу проведення подальших досліджень у напрямі вивчення проблеми кооперативного маркетингу, специфіка застосування якого полягає в унікальному поєднанні класичної ідеї сільськогосподарської обслуговуючої кооперації та маркетингового інструментарію, що, об'єктивно, слугуватиме каталізатором сучасного сільського розвитку.

За офіційними статистичними даними нині в Житомирській області нараховується 181,6 тис. особистих селянських господарств, площа земельних ділянок яких складає 182,2 тис. га. Станом на 01.01.2019 р. в даній категорії господарств утримувалось 134,0 тис. гол. великої рогатої худоби (71,0% від загальної чисельності в усіх категоріях господарств), в т. ч. корів – 86,0 тис. гол. (77,0%), свиней – 106,3 тис. гол. (73,0%), овець та кіз – 22,4 тис. гол. (82,0%) та птиці – 6908,6 тис. гол. (92,0%). За січень-грудень 2018 р. господарствами населення вироблено: 437,2 тис. т молока (79,0% від загальнообласного показника); 608,6 млн шт. яєць (87,0%); реалізовано 68,6 тис. т худоби та птиці на забій в живій вазі (81,0%).

Наведені показники засвідчують важливість особистих селянських господарств для сучасного етапу економічних перетворень. Водночас, слід наголосити на тому, що розвиток значної частини ОСГ характеризується відсутністю технічних засобів виготовлення продукції, браком фінансових ресурсів, неналагодженістю системи реалізації виготовленої продукції, неможливістю доведення її до кінцевого споживача через мережі супермаркетів, магазинів тощо. Вирішення наведених труднощів вбачається можливим при застосувати концепції кооперативного маркетингу, що дозволить сільськогосподарським товаровиробникам отримати переваги спільного господарювання при збереженні власної незалежності та самостійності; досягти високих стандартів якості виготовленої продукції; збільшити обсяги її виробництва та збуту.

Підсумовуючи, варто зазначити, що, існування та діяльність особистих селянських господарств є специфікою саме вітчизняного аграрного сектора, адже така форма діяльності відсутня в закордонній практиці. Вони виникли внаслідок непослідовності проведення економічних реформ та правової неузгодженості. Водночас, ОСГ наразі є практично основним місцем

прикладання праці для більшості селян та можливістю отримання певного прибутку для тих господарств, що ведуть товарне виробництво. В зв'язку з цим, подальший розвиток ОСГ на етапі розбудови економічних відносин можливий при використанні кооперативного маркетингу, що має на меті пошук та створення ефективної системи розподілу виготовленої продукції, тобто доведення її до кінцевого споживача, що дозволить збільшити обсяги їх виробничої діяльності, а відтак, і прибутковість.

Власенко О. П., к. е. н, доцент
кафедра маркетингу

ДЕТЕРМІНАНТИ МАРКЕТИНГОВОЇ ЛОГІСТИКИ

Науково-практичний пошук оптимізації збутової діяльності компаній та, одночасно, максимізації задоволення потреб споживачів починається з другої половини ХХ ст. Принципову важливість інтеграції маркетингу і дистрибуції та впровадження терміну «маркетингова логістика» відзначено в працях П. Друкера, Д. Калінтона, П. Конверса та Г. Льюіса наприкінці 1960-х – на початку 1970-х років [2, с. 255]. Проте, актуальність маркетингової логістики набуває непересічного значення в сучасних умовах загострення конкурентної боротьби на фоні поглиблення асортименту товарів і послуг.

В багатьох компаніях управління маркетингом та логістикою традиційно розділені. До останнього часу взаємозв'язок між ними, так само як і стратегічній важливості сервісу, не надавалось відповідного значення. Необхідність управління сферою взаємодії маркетингу й логістики зросла у зв'язку із насиченням ринку й підвищенням чутливості споживачів до швидкості й якості обслуговування. Конвергенція маркетингу й логістики заснована на елементарній моделі поєднання трьох ключових домінант діяльності компанії – споживча цінність для покупця, бренд й ланцюг постачання [1, с. 8].

Маркетингова логістика сфокусована на способах обслуговування клієнтів. Вона координує сферу взаємодії маркетингу і логістики в системі широкого ланцюга дистрибуції. Для досягнення товарами цільового сегменту необхідно використати мережу різноманітних посередників (організацій і установ), які мають змогу фізично наблизити товар (послугу) до кінцевого споживача. Даний процес називається товарорухом, і є джерелом формування трансакційних витрат, рівень яких визначає доцільність функціонування підприємства на ринку. Натомість завдання маркетингу – це створення виключної споживчої цінності, яка приверне увагу потенційний та постійних покупців.

У свою чергу стрімке зростання асортименту продукції, кількості виробників, спектру товарів-замінників й товарів-аналогів підвищує вимогливість покупця до споживчих якостей товару та умов його отримання. Трансформація «ринку продавця» у «ринок покупця» кардинально змінила принципи побудови відносин між виробником та його цільовою аудиторію. Раніше лояльний до певного бренду споживач міг утриматись від здійснення покупки у разі відсутності товару в роздрібній мережі. На сьогодні споживачі мають більшу лояльність до торгового закладу й репутації продавця ніж до окремого виробника. Доступність товару/послуги, зручність придбання й система обслуговування стали головною конкурентною перевагою.

Відтак, межа між завданнями маркетингу та завданнями збуту поступово нівелювалась й утворилась сучасна ідеологія роботи підприємства – оптимальне задоволення потреб споживача шляхом примноження споживчої вартості товару в процесі товарообігу. Крім того, «зустріч» кінцевого споживача з товаром/послугою – мета функціонування всіх служб підприємства. В цей момент зусилля виробника, маркетолога, посередника, продавця концентровані на рівні окремої товарної одиниці на полиці супермаркету. Зовнішній вигляд продукту, його рекламна підтримка, використані прийоми мерчандайзингу та зручність придбання визначають остаточний вибір споживача.

Список використаних джерел:

1. Маркетинговая логистика. Мартин Кристофер, Хелен Пек. М.: Издательский Дом «Технологии», 2005. 200с.

2. Неуров В. Маркетингова логістика: історичні аспекти та перспективи розвитку. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Логістика. 2014. № 811. С. 253-258. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPL_2014_811_40 (дата звернення: 10.05.2019)

Вітер С. А., к. пед. н.,
кафедра бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту,
Вітер З. Д.,
кафедра менеджменту організацій і адміністрування ім. М. П. Поліщука

УПРАВЛІННЯ ВИДАТКАМИ БЮДЖЕТІВ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Зростання рівня добробуту і соціального забезпечення сільського населення неможливо досягти без збалансованого механізму надання суспільних послуг з потребами жителів територіальних громад. Результативність даного завдання залежить від зацікавленості та безпосередньої участі громадян у формуванні бюджетів та використанні бюджетних коштів. Тому в умовах нарощування темпів процесу децентралізації актуальним є питання управління видатками бюджетів об'єднаних територіальних громад (далі ОТГ).

Краще зрозуміти сутність управління видатками дає виокремлення його складових з урахуванням стадій та змісту бюджетоутворюючого процесу: планування і прогнозування видатків бюджету, організація виконання видаткової частини бюджету, облік, звітність і контроль бюджетних коштів на всіх стадіях процесу. Проблемою управління видатками бюджетів, які виникають після об'єднання територіальних громад, є справедливий розподіл фінансів громади за населеними пунктами, які входять до ОТГ, а також реалізація прозорості бюджетних процесів. В сучасних умовах розвитку інформатизації це стає можливим за використання офіційних сайтів громад з інформацією у відкритому доступі, що дає можливість ініціативної участі громадян в коментуванні чи наданні пропозицій щодо розподілу коштів, або обговорення статей видатків за сприяння старост в населених пунктах, а також залучення засобів масової інформації на схвалення і затвердження бюджету. При плануванні бюджету для розподілу коштів за кожним населеним пунктом слід враховувати роль громади в зальному бюджеті за критерієм його наповнюваності, чисельність громади, дохід на одного жителя на бюджетний період з урахуванням пріоритетності заходів. При цьому зацікавленість у збільшенні доходів громади має стимулювати працездатних осіб залишатися в селах та проводити активну діяльність на власній території з метою її розвитку, а також залучати до села нових інвесторів.

Аналіз бюджетів найбільших ОТГ Житомирської області (Баранівська, Ємільчинська, Овруцька, Олевська, Радомишльська, Коростишівська громади) у 2018 році за функціональною класифікацією засвідчує, що в структурі видатки на освіту та охорону здоров'я займали в межах 45-60% та 18–24% відповідно. Фінансування таких важливих галузей, як сільське, лісове, рибне господарство і мисливство та інші послуги, пов'язані з

економічною діяльністю сягало близько 3–8%, на охорону навколишнього природного середовища – 0,09–0,36%.

За умов збільшення фінансового забезпечення ОТГ в управлінні видатками доцільно звернути увагу на оптимізацію їх структури, здійснення аналізу можливості скорочення поточних видатків та збільшення видатків розвитку, зокрема підприємницької діяльності, що у свою чергу збільшить надходження від податку на прибуток підприємств.

Войтенко А. Б., к. держ. упр., професор,
кафедра економічної теорії, інтелектуальної власності
та публічного управління,
Столовнік О. М., магістрант,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

РОЛЬ РЕГІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ У ФОРМУВАННІ РЕГІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ

В сучасному світі впровадження інновацій стало запорукою економічного розвитку країн. Розумна політика держави в питаннях інноваційної діяльності підвищує конкурентоспроможність країни на міжнародному рівні та покращує якість життя власного населення. Проте, сьогодні у розвинутих країнах світу на зміну моделі відцентрового поширення інновацій приходить нова, яка передбачає локалізацію інноваційної діяльності в окремих регіонах. Регіоналізація інноваційних процесів відповідає ідеї точкового економічного розвитку: окремі регіони завдяки розробці та впровадженню інновацій перетворюються в "полюси зростання" національної економіки [1].

Регіональна інноваційна система – це комплекс організацій, що знаходяться на території регіону, що ініціюють і здійснюють виробництво нових знань, їх поширення і використання, що сприяють фінансово-економічному, правовому та інформаційному забезпеченню інноваційних процесів, взаємопов'язаних між собою і мають постійно стійкі взаємини [3].

Формування регіональних інноваційних систем забезпечує регіональний розвиток в цілому, вирішує проблеми соціального та економічного характеру, а регіональна інноваційна політика забезпечує управління даним процесом, визначає напрямки руху, стратегічні плани та пріоритети. Стартові умови соціально-економічного розвитку окремих регіонів і цілі, з якими в них створюються інноваційні системи, різні. Формуються РІС в країнах ЄС, в Китаї, Індії, ряді держав Латинської Америки і т.д. Найбільших успіхів у побудові інноваційних систем як на національному, так і на регіональному рівні досягли такі країни, як Великобританія, Франція і Німеччина [2]. Основними особливостями, пріоритетами та функціями регіональних інноваційних систем є:

– активізація стимулювання зростання регіональної конкурентоспроможності, на основі організації ефективного впровадження і використання інновацій в практику діяльності підприємств регіону, що забезпечують раціональне використання внутрішньорегіональних ресурсів, у тому числі і кваліфікованої робочої сили, мережі інституційних організацій-посередників та інших організацій на основі забезпечення їх ефективної взаємодії;

- регулювання в регіоні інноваційно-виробничої діяльності з розроблення, трансферу, адаптації, освоєння та комерціалізації інновацій,

відповідних новітнім досягненням науково-технічного прогресу за рахунок максимально ефективного використання місцевих природних, економічних, трудових, фінансових та інших регіональних ресурсів;

- організація розробки відповідних новітнім досягненням науки і техніки технічних, технологічних, організаційних, економічних, соціальних, екологічних та інших інновацій для галузей і підприємств регіону з урахуванням їх адаптації до місцевих особливостей;

- забезпечення ефективного виконання регіональних програм науково-технічного розвитку;

- підготовка, професійна перепідготовка та підвищення кваліфікації кадрів, пов'язані з майбутніми змінами місця і ролі підприємств і організацій в умовах інноваційного розвитку економіки регіону;

- підготовка до майбутніх організаційних змін, пов'язаних з впровадженням нової техніки і технологій, організаційної структури, форм організації та оплати праці та ін. стосовно особливостей регіонального виробництва;

- активізація інноваційно-освітньої діяльності в регіоні і, зокрема, підвищення освітнього і кваліфікаційного рівня працівниками підприємств, освоєння ними суміжних професій, підготовка працівників підприємств і організацій до горизонтальних і вертикальних посадових переміщень[4].

Формування сильних регіональних інноваційних систем потребують наявності певних умов:

- наявність сильного регіонального центру управління розвитком інноваційних процесів, здатного забезпечити розробку і реалізацію стратегічних пріоритетів інноваційної політики в регіоні, включаючи систему заходів щодо забезпечення ефективної взаємодії між основними суб'єктами регіональної інноваційної системи;

- сформовані сприятливі соціально-економічні передумови для активного припливу в регіон інноваційних розробок, венчурного капіталу і т.п.;

- сформована мережа регіональних науково-дослідних організацій, вищих навчальних закладів, провайдерів знань, у тому числі малих інноваційних підприємств, що сприяють адаптації інновацій до особливостей діяльності місцевих підприємств і організацій;

– наявність в регіоні розвиненої системи бізнес-інкубаторів, венчурних компаній, стартап-компаній і т.п.;

– наявність в регіоні ефективної системи мотивації та стимулювання інноваційно-продуктивної діяльності (розробки і впровадження технічних, технологічних, організаційних, економічних, соціальних, екологічних та інших новацій) інноваційно-освітньої діяльності (інтенсивного навчання, професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів, поглиблення та удосконалення їх професійних і спеціальних знань, спрямованих на підтримку і збереження балансу між постійно

удосконалюючимися засобами виробництва і необхідним рівнем кваліфікації);

- ступінь розвитку в регіоні організаційно-економічного механізму, здатного забезпечити в рамках регіональної інноваційної системи результативну взаємодію між підприємствами та організаціями, науково-дослідними інститутами, вищими навчальними закладами, іншими підприємствами та організаціями інфраструктури регіональних інноваційних систем, державними та регіональними владними структурами[4].

Формування регіональної інноваційної системи процес не простий, він регулюється регіональними органами влади, завдання яких створити необхідні умови для їх ефективного розвитку .

Регіональна інноваційна політика орієнтована на вирішення територіальних проблем, поліпшення соціально-економічних показників регіону за рахунок ефективного використання його інноваційного потенціалу, задоволення потреб внутрішнього ринку, підвищення внеску науково-інноваційної сфери в економіку регіону. Головна мета регіональної інноваційної політики полягає у підвищенні рівня інноваційного потенціалу регіону, створенні ефективної регіональної системи по виробництву, розповсюдженню і споживанню інновацій. Регіональна інноваційна політика в умовах інноваційної економіки має визначати основні цілі регіонального інноваційного розвитку, шляхи та механізми активізації всіх суб'єктів-учасників регіонального інноваційного процесу, заснованих на концепції формування та розвитку високоефективних регіональних інноваційних систем[5].

Список використаних джерел:

1. Будняк Н.М. Інноваційний потенціал регіону: сутність та методика оцінки // Економіка та держава. – 2011. – № 11. – С. 38– 40. – Режим доступу: file:///C:/Users/11111/Desktop/binf_2013_11_24.pdf

2. Швецов Д. Є. Порівняльний аналіз державної інноваційної політики країн світової "тріади" [Електронний ресурс]. URL: iprgroup.ua/resources /articles/intellectual-property/intellectual- property_136.html.

3. Дівєєва Е. А. Особливості формування регіональних інноваційних систем // Управління економічними системами: електрон, науч, журнал. 2011. № 1 (25). URL: uecs.mcnip.ru

4. Бендасюк С.П. Формування та розвиток регіональних інформаційних систем 2 Режим доступу: http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456 789/93218/51-Bendasyuk.pdf?sequence=1

5. Луцків О. М. Регіональна інноваційна політика: особливості формування та проблеми реалізації ISSN 1562-0905 Регіональна економіка 2015, №2 Режим доступу: http://ird.gov.ua/pe/re201502/re201502_153_Lutskiv OM.pdf

Дмитренко О. М., к. е. н.
кафедра бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІСУБ'ЄКТІВ СУСПІЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ

Інтеграція України у європейський та світовий економічний простір посилює інтерес до фінансової звітності підприємств, особливо тих, які становлять суспільний інтерес. Адже саме звітність є основним джерелом інформації для прийняття рішень різними зацікавленими групами користувачів. Водночас, зростаючі потреби користувачів у релевантній інформації вимагають відображення у фінансовій звітності не лише фінансових, але і нефінансових показників, тим самим актуалізуючи потребу у розширенні її інформативної функціональності.

Законодавством України, відповідно до імплементації положень Директиви 2013/34/ЄС, визначено, що суб'єктами суспільного інтересу (ССІ) є підприємства-емітенти цінних паперів, цінні папери яких допущені до торгів на фондових біржах або щодо цінних паперів яких здійснено публічну пропозицію, банки, страховики, недержавні пенсійні фонди, інші фінансові установи…та підприємства, які належать до великих підприємств [3].

Відповідно до Закону [3], ССІ повинні складати фінансову звітність за міжнародними стандартами та зобов'язані не пізніше, ніж до 30 квітня року, що настає за звітним періодом, оприлюднювати річну фінансову звітність та річну консолідовану фінансову звітність разом з аудиторським висновком на своїй веб-сторінці (у повному обсязі), [3].Звітним періодом для складання фінансової звітності є календарний рік. Проміжна фінансова звітність складається за результатами першого кварталу, першого півріччя, дев'яти місяців. Проміжна фінансова звітність повинна включати або повний комплект фінансової звітності або комплекс стислої фінансової звітності за проміжний період.

Основними формами фінансової звітності для ССІ визначені: Баланс (Звіт про фінансовий стан); Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід); Звіт про рух грошових коштів; Звіт про власний капітал; Примітки до фінансової звітності [2]. В той час, відповідно до Директиви 2013/34/ЄС, обов'язковими для річної фінансової звітності підприємств у державах-членах ЄС є баланс, звіт про прибутки і збитки та примітки до фінансових звітів. Водночас, вони можуть дозволяти або вимагати включення інших звітів до складу річної фінансової звітності, розкриття іншої інформації [1].

Поряд з вищезазначеними формами Директивою 2013/34/ЄС для ССІ встановлено обов'язковість складання Звіту про управління, до якого також необхідно включати і Звіт про корпоративне управління. ССІ, що працюють у видобувній промисловості або займаються лісозаготівлею у незайманому лісі, також зобов'язані складати Звіт про платежі на користь держави, якщо

платіж або їх серія перевищує 100000 євро на рік [1]. Зазначена Директива наголошує на тому, що Звіт про управління та Звіт про платежі є елементами фінансової звітності, в той час як Закон [3] відмежовує їх від фінансової звітності, вказуючи, що вони подаються разом з нею та не є останньою. Така неузгодженість пов'язана, на нашу думку, з тим, що в міжнародній практиці використовуються два терміни «financial reporting» та «financial statements», які у вітчизняній практиці ототожнені та перекладені як «фінансова звітність». Відповідно, під термін «financial statements», який доцільно перекласти як «фінансові звіти (декларації)», що є нормативно регламентованими, підпадають 5 основних форм звітності, які передбачені МСФЗ. Термін «financial reporting», який доцільно перекласти як «фінансова звітність», є ширшим і включає також інші звіти, зокрема Звіт про управління та Звіт по платежі на користь держави.

Таким чином, до фінансової звітності ССІ ставляться особливі вимоги щодо її складу, змісту, формування і подання. Основний акцент робиться на збільшенні кількості форм звітності та розширенні спектру нефінансової інформації, що пов'язане, в основному, з необхідністю: розуміння ролі окремого ССІ у соціально-економічному розвитку країни, ілюстрації можливостей і потенційних загроз розвитку та висвітлення іншої стратегічно важливої інформації про підприємство для стейкхолдерів.

Список використаних джерел:

1. Директива Європейського Парламенту та Ради «Про річну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язані звіти деяких видів підприємств, що вносить зміни до Директиви 2006/43/ЄС Європейського Парламенту та Ради та скасовує дію Директив Ради 78/660/ЄЕС та 83/349/ЄЕС» № 2013/34/ЄС від 26 черв. 2013 р. URL: http://www.apu.com.ua

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 р. № 73. URL: https://zakon.help/law/73/

3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg= 996-14

Довженко В. А., к. е. н., доцент,
кафедра економічної теорії, інтелектуальної власності
та публічного управління,
Тростенюк Т. Д., магістрант,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

НАПРЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Рівень медичного обслуговування є показником добробуту країни в цілому. Тому для будь-якої держави стабільність системи охорони здоров'я є одним з головних завдань. Державна політика з охорони здоров'я полягає у формуванні вищими органами державної влади пріоритетів, доктрин, концепцій і програм, спрямованих на зміцнення здоров'я населення, забезпечення діяльності і розвиток системи охорони здоров'я. Відповідно до законодавства України про охорону здоров'я це є одним із пріоритетних напрямів державної діяльності.

Державне управління у сфері охорони здоров'я має свої особливості. Відповідно до законодавства України, охорона здоров'я є одним із пріоритетних напрямів державної діяльності. Держава формує політику охорони здоров'я в Україні та забезпечує її реалізацію. Відповідно до статті 3 Конституції України прямо передбачено, що найвищою соціальною цінністю в Україні визнаються людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека [4].

Ряд дослідників розглядають державне управління охороною здоров'я як сукупність цілеспрямованих впливів органів державної влади, які діють у рамках відповідної компетенції на певних осіб, соціальні системи, а також увесь соціальний організм у цілому з метою їх упорядкування, збереження або перетворення. У якості основних принципів формування механізму реалізації державної політики у сфері інноваційного розвитку системи охорони здоров'я відповідно до методології управління є: орієнтація на споживача і впровадження елементів конкурентних відносин; системний підхід і постійне поліпшення процесів, продуктів, послуг; удосконалення інструментів управління та контролю; лідерство і залучення працівників; створення інформаційного середовища і технологій для реалізації управлінських рішень; відповідність принципам програмно-цільового управління, принципам і вимогам проектного управління; використання інструментів стратегічного і операційного планування, логістики (взаємовигідні відносини з постачальниками); підвищення якості фінансового управління в сфері охорони здоров'я. Особливе місце серед пріоритетних завдань державної політики щодо регулювання інноваційної діяльності у сфері охорони здоров'я посідають заходи, спрямовані на створення сприятливих умов для діяльності медичних організацій (установ) – виконавців державних (органів місцевого самоврядування) послуг у сфері

охорони здоров'я. До них, у першу чергу, відносяться: правове регулювання організаційної, фінансової та господарської діяльності закладів охорони здоров'я; прийняття загальнодержавних та регіональних цільових програм, що сприяють реалізації прав громадян на отримання якісної медичної допомоги в рамках системи медичного страхування; передача у власність місцевих громад об'єктів, які перебувають у державній власності, необхідних для надання медичних послуг; методична підтримка, в тому числі організація і проведення конференцій, семінарів з актуальних питань діяльності медичних установ; підготовка та підвищення кваліфікації кадрів медичних установ; інформаційна підтримка, в тому числі роз'яснення населенню їхніх конституційних прав на отримання безкоштовної медичної допомоги, про роль населення у створенні системи громадського контролю за діяльністю медичних організацій (установ), [3, с. 130]. Зараз більшість країн світу почали переосмислення здоров'я населення як економічної категорії, а не тільки як медичної та соціальної. До цього призвели оцінки експертів, за даними яких витрати на медичну допомогу в зв'язку з захворюваністю становлять 47,9%, немедичні витрати (втрати доходів у зв'язку із захворюваністю та передчасною смертністю населення) становлять 52,1%.

Досвід окремих країн (Швеції, Великобританії, Німеччини, Австралії) засвідчує, що в умовах дефіциту бюджетних коштів потужним інструментом забезпечення позитивних зрушень у сфері охорони здоров'я потенційно може стати державно-приватне партнерство, засноване на поєднанні можливостей держави з фінансово-інвестиційними ресурсами приватного сектору. Лідером у запровадженні державно-приватного партнерства також можна назвати Швецію. Там дозволено брати в оренду лікарні, лабораторії та служби швидкої допомоги. Здача в оренду госпіталю Сент-Грегорі в Стокгольмі, наприклад, дозволила скоротити витрати на 30% і обслуговувати додатково 100 тис. пацієнтів на рік, вартість рентгенівських послуг впала на 50%, тривалість очікування діагностики та лікування скоротилася на 30%, вартість послуг швидкої допомоги знизилася на 10%, вартість лабораторних послуг – на 40%. Проекти державно-приватного партнерства у сфері охорони здоров'я в цих країнах реалізовувалися на довгостроковій основі під зобов'язання приватного інвестора не створювати штучних обмежень доступності медичної допомоги. Вони передбачали проектування, будівництво, реконструкцію, модернізацію та управління об'єктами охорони здоров'я, комплексне забезпечення первинної медичної допомоги, невідкладної та окремих видів спеціалізованої медичної допомоги населенню певного району (регіону), надання клінічних та інфраструктурних послуг тощо. Соціально-економічний ефект від реалізації цих проектів полягав у скороченні бюджетних витрат на утримання об'єктів охорони здоров'я при суттєвому зниженні вартості медичних послуг і скороченні терміну очікування діагностики та лікування [1, с. 117–118].

Упродовж останнього часу в Україні створено відповідну нормативно-правову базу. Стаття4 Закону України "Про державно-приватне партнерство"

закріплює можливість застосування державно-приватного партнерства у сферах "охорона здоров'я" і "надання освітніх послуг та послуг у сфері охорони здоров'я". Перспектива залучення приватних інвестицій до фінансування системних заходів у сфері охорони здоров'я також передбачена Концепцією Загальнодержавної програми "Здоров'я – 2020": український вимір, затвердженою розпорядженням Кабінетом Міністрів України від 31.10.2011 р. Законом України "Про внесення змін до деяких законів України щодо усунення регуляторних бар'єрів для розвитку державно-приватного партнерства та стимулювання інвестицій в Україні" від 24 листопада 2015 року було усунуто низку правових колізій, що ускладнювали налагодження державно-приватного партнерства у сфері охорони здоров'я.

Впровадження механізму державно-приватного партнерства торкнеться майже всіх напрямків медицини: надання медичних послуг та досліджень, наприклад УЗД, МРТ, впровадження сучасного медичного обладнання, препаратів. Крім того, це дозволить змінити підхід до надання допоміжних послуг – харчування, транспортування хворих, переглянути менеджмент у медустановах, вдосконалити електронні системи обліку, обслуговування обладнання тощо. ДПП дозволить побудувати нову модель фінансування та організації системи охорони здоров'я в країні, дозволить сформувати ефективні структури правової системи та підніме на новий рівень якість надання медичних послуг [2, с. 84–85].

Отже, стан сфери охорони здоров'я протягом останніх років вважати стабільним неможливо. Це є наслідком неправильного розуміння, наявності стереотипів щодо впровадження ринкових відносин та відсутності дієвих форм державного управління у цій сфері. Сьогодні країна і сфера охорони здоров'я отримала шанс на реальний розвиток і ефективне запровадження реформ. Ключовим напрямом модернізації державного управління у сфері охорони здоров’я в процесі реформування є державно-приватне партнерство.

Список використаних джерел:

1. Ямненко Т. М. Медична реформа: реалії України та міжнародний досвід // Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. 2018. №2. С. 116–120.

2. Ткачова Н. М. Напрями реформування державної політики в сфері охорони здоров'я // Інвестиції: практика та досвід. 2018. №8. С. 83–86.

3. Шевчук В. В. Підходи до реалізації механізмів державного регулювання інноваційного розвитку системи охорони здоров’я України // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]. Сер.: Державне управління. 2014. С. 128–132.

4. Долот В. Д. Система охорони здоров’я в Україні: вибір національної моделі розвитку //Державне управління: удосконалення та розвиток. 2013. №2. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2013_2_11.

Дубовий В. І., д. с.-г. н., професор,
Колодюк Т. М. магістрант
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ЕКОЛОГО-МЕДИЧНІ АСПЕКТИ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Проте, що праця є основою створення матеріальних благ людини і що така праця повинна бути регламентована відомо кожному робітнику. Перевантаження людського організми є небезпечним. Перший випадок каросі відзначено у Японії у 1969 і стосується повністю здорових людей, у час великої активності.

Кароші (яп. 過労死 — Karōshi, "смерть від перепрацювання") – явище раптової смерті внаслідок перепрацювання чи стресу. Кароші не є терміном чисто медичним. Це соціо-медичне окреслення відноситься до випадків смертей чи важких наслідків для здоров'я, спричинених захворюваннями серцево-судинної системи (інфаркт міокарда), причиною яких є гіпертонія і склероз з дуже великим трудовим напруженням [1].

Спільною рисою для випадків каросі є надмір праці та стрес. В Японії популярна багатогодинна праця. У всіх проаналізованих випадках карошів Японії у 1974-1990 роках, смерть наступала в осіб, що працювали понад 60 годин на тиждень, які мали понад 50 надурочних годин та невикористаних понад піввідпустки. Кароші не торкається старих працівників, але переважно успішних людей. Утруднення стресом є дуже вагомим чинником. Жертвою кароші став навіть прем'єр Японії,Обучі Кейзо.

Уряд Японії оголосив боротьбу з кароші, однак, у суспільстві смерть від перепрацювання є доказом існування людей успіху. Стає модним мати у сім'ї когось такого. Японська традиція шанувати осіб, котрі легковажать смертю, приймають каросіяк належне.

Практично бракує симптомів. Особи, яких зачіпає кароші, відмінно почуваються, мають плани, приймають виклики, не виказують виявів реального перепрацювання (позаяк приховують це перед самим собою). Явище важко викрити, відомо проте, що стосується роботоголіків, осіб старанних, досконалих, водночас, несміливих, осіб, що недооцінюють себе, бояться оточення, таких, що підходять з підозрами до свого таланту, спонтанності чи фантазії.

Трудоголізм – надмірна працьовитість. Трактується тільки в аддиктивному аспекті, як залежність. На побутовому рівні трудоголіком (працеголіком) називають людину, яка цілком себе посвячує роботі.

Уперше явище описав професор психології релігії Уэйн Уотсу своїй книзі «Визнання одного Трудоголіка». В 90-ті роки XX ст. ця книга була дуже популярна завдяки розповсюдженому в ті роки руху «Допоможи собі сам».

Дайана Фассел, автор книги «Ті, що запрацювалися до смерті» уважає, що кожний трудоголік проходить три етапи. На першому він увесь час думає про роботу, маніакально складає списки недоробленого, працює поверх норми робочого часу й відмовляється йти у відпустку або на лікарняний. На другому етапі від трудоголіків віддаляються старі друзі, на яких ніколи немає часу, родина скаржиться на недолік спілкування, людина фізично зношується, його сон порушується. Іноді трапляється тимчасова непритомність або провали в пам'яті, людина може сидіти довгий час, втупившись у простір. На останньому етапі розвиваються головні болі, з'являються болі в хребті, високий тиск, виразка й, нарешті, депресія.

Називаючи трудоголізм «найчистішим із всіх пристрастей», Дайана Фассел говорить, що його безсимптомний віроломний розвиток важко розглянути завдяки тому, що така самовідданість соціально заохочується, через те, що вважається соціально продуктивною. Синдром хронічної втоми визначається, як хвороба з групи герпесвірусних інфекцій, що спричиняється герпесвірусом людини 7-го типу (ГВЛ-7, HHV-7), має прояви у вигляді хронічної втоми протягом шести місяців.

Перша епідемія синдрому хронічної втоми зафіксована у США в курортному містечку Інклайн-Віллидж. До лікарів звернулась група пацієнтів зі скаргами на хронічну втому та безсилля, малоенергійність, пригнічений на стрій, депресії, немотивовані болі в суглобах та м'язах. Удосконалена система бактерологічного та вірусологічного пошуку виявила у цього контингенту ураженість вірусом герпесу 7-го типу. Всього цих типів вісім за даними на 20 століття.

Людина інфікується вірусом герпесу людини 7-го типу в дитинстві або юності. Серед шляхів інфікованості – повітряно-крапляний. Часто вірус перебуває в неактивованій формі і переходить в активну форму лише в часи і випадки зниження імунітету – після неконтрольованих вірусних хвороб (наприклад, грипу), важких стресів, загострень хронічних інфекцій. На клітинному рівні герпес 7-го типу вражає лімфоцити. Це значно ускладнює діагностику, бо навіть обстеження імунної системи не прояснюють картину. Кількість лімфоцитів нібито цілком достатня, але вони функціонально недостатні, їх захисна функція не спрацьовує після ураження вірусом.

Отже, головним діагностичним критерієм синдрому хронічної втоми є постійна втома зі зниженням працездатності, що виникає на тлі звичайного здоров'я, що триває не менше 6 місяців і не пов'язана з іншими захворюваннями. Одним з провідних симптомів при синдромі хронічної втоми є виснажуваність, особливо чітко виявляється при дослідженні спеціальними методами вивчення працездатності (таблиці Шульте, коректурна проба і ін.), проявляється як гіпостенічний або гіперстенічний синдроми.

З явищами виснаження при синдромі хронічної втоми безпосередньо пов'язана і недостатність активної уваги, що проявляється як збільшення кількості помилок. Синдром хронічної втоми відрізняється від транзиторного стану слабкості у здорових людей і у хворих з різними захворюваннями в початковій стадії і в стадії реконвалесценції за тривалістю і вираженості психосоматичних порушень. Клінічні прояви синдрому хронічної втоми порівнювані з класичним уявленням про хворобу, як самостійну нозологічну одиницю. Дуже важливо правильно діагностувати наявність синдрому хронічної втоми у хворого, так як подібні прояви, як при синдромі хронічної втоми, можуть також виникати при інших хворобах та розладах, зокрема депресії та неврозах.

Вважається, що ефективної монотерапії синдрому хронічної втоми не існує. Терапія повинна бути комплексною і індивідуальною. Однією з важливих умов лікування є також дотримання рекомендованого режиму і постійний контакт хворого з лікуючим лікарем. Стає очевидним, що тільки розуміння необхідності чергування праці і відпочину, або як вчив І. П. Павлов, зміна роду діяльності людини є найкращим відпочинком.

Список використаних джерел:

1. MIchalska A. Śmierć z przepracowania. URL https://web.archive.org/web/20060620181459/http://placa.pl/trendy_karoshi2.html

2. Дубовий В. І., Дубовий О. В. Д 796 Екологічна культура: навчальний посібник. / В. І. Дубовий, О. В. Дубовий. – Херсон: Грінь Д.С., 2016. – 256 с.

Захаріна О. В., к. е. н., доцент,
кафедра економічної теорії, інтелектуальної власності
та публічного управління

ТЕХНОЛОГІЯ BLOCKCHAIN: ПЕРЕВАГИ ТА МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НА ЗЕРНОВОМУ РИНКУ

Протягом останніх років зернове господарство України демонструє стабільні успіхи, здійснюючи значний вклад в економічний розвиток держави, наповнюючи бюджет валютною виручкою галузі. Незважаючи на складності та супутні ризики, зерновий бізнес активно розвивається і стає більш «розумним» і ефективним. Однак все нові тренди та інновації вимагають залучення фінансових ресурсів і застосування нових інструментів. Зокрема, застосування технології Blockchain могло б зробити справжню революцію в зерновий торгівлі.

Blockchain (блокчейн) − це особлива технологія, на якій засновані платформи для проведення операцій між рівноправними учасниками, що діють без посередників, і в якій застосовується децентралізоване зберігання інформації для відображення всіх даних про операції. Іншими словами, блокчейн − це безперервний послідовний ланцюжок блоків. Кожен блок зберігає в собі різні дані: від укладених угод до фінансової звітності. Новий блок кріпиться до попереднього за допомогою складних алгоритмів. В кожному наступному блоці зберігається інформація про попередній. Жоден з елементів цього взаємозалежного ланцюга можна видалити, змінити або замінити. Кожен блок містить мітку про час створення та унікальний цифровий підпис.

Відзначимо, що головна перевага технології блокчейн полягає в невразливості до втручання,оскільки її практично неможливо зламати. Всі дані в блоках шифруються криптографічними алгоритмами. На відміну від інших баз фінансових даних, в цій моделі всі операції або смарт-контракти проводяться без участі посередників. Ще одна важлива відмінність від традиційних баз даних − інформація не зберігається в якомусь одному місці. Все розподілено серед блок був підключений до системи, всі ці комп'ютери незалежно один від одного повинні дати згоду на цю операцію. Всі вони захищають тепер його надійність і цілісність. Зламати систему неможливо, оскільки для цього потрібно одночасно отримати доступ до копій бази даних на всіх комп'ютерах в мережі. І якщо хтось спробує змінити інформацію в одному із сегментів на одному з комп'ютерів, то інші учасники системи моментально дізнаються про це. Тут же відновлять інформацію, а шахрая нейтралізують.

Останнім часом з'являється все більше додатків, розширюють ключову функцію технології − децентралізоване зберігання даних про транзакції − за рахунок інтеграції механізмів, що дозволяють децентралізовано проводити реальні угоди. Дані механізми, які отримали назву «розумних контрактів»,

працюють на основі правил, встановлених в індивідуальному порядку (наприклад, конкретні вимоги щодо кількості, якості, ціни) і дозволяють в автоматичному режимі підбирати потенційних споживачів для постачальників і навпаки на основі розподілених реєстрів.

Діджіталізація торгівлі та застосування технології блокчейн сприяє активному розвитку зернового ринку. Технологія блокчейн має кілька переваг, основні з яких − це скорочення часу для проведення транзакцій, зниження витрат і ризиків, а також підвищення довіри між учасниками ринку. Завдяки технології блокчейн змінюється порядок проведення операцій на зерновому ринку: відповідна транзакцій на модель поступово переходить від використання централізованої структури (банки, біржі, торгові платформи, зернові компанії) до застосування децентралізованої системи (кінцеві користувачі, споживачі зерна).У таких системах послуги посередників на ринку зерна більше не потрібні, оскільки операції можуть бути ініційовані та проведені безпосередньо«між рівноправними учасниками мережі».Це дозволяє скоротити витрати і прискорити процеси. В результаті вся система ста є більш гнучкою, так як багаторобочі завдання, що раніше виконувалися вручну, тепер вирішуються в автоматичному режимі з використанням «розумних контрактів».

В січні2019 р. лідер зернового ринку − компанія Louis Dreyfus Group і китайська компанія Shandong BohiIndustry уклали угоду з використанням блокчейн-технології. Нова блокчейн-платформа під назвою Easy Trading Connect (ETC) модернізує і оцифровує агросектор. Це полегшує, прискорює і робить якісніше багато етапів ділових взаємовідносин в агробізнесі. Серед інших переваг технології − можливість відстеження прогресу операції в реальному часі, перевірки даних, зниження ризику шахрайства.

Висновок. Підсумовуючи вищезазначене відмітимо, що технологія блокчейн забезпечує ефективний захист даних, прозорий і захищений від стороннього втручання обмін інформацією. Внесена в систему інформація не може бути спотворена, а її зберігання здійснюється децентралізовано. Всі ці властивості в комплексі роблять дану технологію кращим на сьогодні інструментом для передачі захищеної від підробки інформації.

Список використаних джерел:

1. BahgaArshdeep. Blockchain Platform for Industrial Internet of Things / BahgaArshdeep, Vijay K. Madisetti // Journal of Software Engineering and Applications. – 2016. – № 9. – Pp. 533-546.

2. Boohyung Lee. Blockchain-based secure firmware update for embedded devices in an Internet of Things environment / Lee Boohyung, Lee Jong-Hyouk. The Journal of Supercomputing, 2016. – Pp. 1-16.

3. Satoshi Nakamoto. Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System. [Electronic resource]. – Mode of access https://bitcoin.org/bitcoin.pdf.

Плотнікова М. Ф., к. е. н., доцент,
Булуй О. Г., к. е. н., доцент,
кафедра інноваційного підприємництва та інвестиційної діяльності

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ЇХ ВНУТРІШНЬОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Спад виробництва у сільському господарстві, нестача кваліфікованих спеціалістів в сільській місцевості виявили потребу в інформуванні та знаннях щодо організації та ведення ефективного сільськогосподарського виробництва в умовах ринку. Однією з важливих умов функціонування ринку є наявність добре розвинутої ринкової інфраструктури. Від того, наскільки добре вона розвинута залежить у кінцевому підсумку і ефективність функціонування ринкової економіки. В цих умовах зростає роль інформаційно-консультаційного забезпечення агропромислового виробництва. Створення і функціонування інформаційно-консультативної інфраструктури аграрного сектору обумовлене як зміною ролі держави щодо суб'єктів господарювання, так і зростаючою потребою інформування товаровиробників про зміни в секторах економіки та державній політиці, надання допомоги під час ведення виробничої діяльності та інформування про результати наукових досягнень. При цьому створені інфраструктурні елементи ринкової системи не повинні приймати рішення за товаровиробників й зобов'язані функціонувати в їх інтересах. Саме тому виникла необхідність удосконалення економічних відносин під час виробництва та реалізації сільськогосподарської продукції, товарів, робіт і послуг засобами інфраструктурного забезпечення як найбільш дієвого й економічного обґрунтованого важеля ринкової взаємодії.

Потреба відродження природно-ресурсного потенціалу територій, виявлення механізмі їх само розвитку та планомірного формування як стійких еколого-соціально-економічних систем. В природних системах функціонування великої кількості форм та видів флори та фауни створює умови для того, щоб різноманітні живі організми відроджували екосистему, а людина отримує їжу та інші ресурси для своєї життєдіяльності. Природодоцільна життєдіяльність та господарювання та життєдіяльність засновані на новому типі мислення, що базується на відповідальності за своє життя та територію проживання для примноження природно-ресурсного потенціалу для майбутніх поколінь. Іншими словами, створюються блага (їжа, ресурси тощо), а людна залишається в гармонії з природою. Головним при цьому є довіра природі. Відмова від хімічних добрив та пестицидів, оранки та готових добрив, низьковитратне з позиції використання води, енергії з видобутих ресурсів та праці виробництво дають можливість отримувати високі врожаї. Спостереження за природними процесами засвідчили наявність в них рівноваги та в достатку. Тому співпраця з

природою, на відміну від протидії є економічно доцільною та виправданою (мова йде про максимально можливе наближення до природних процесів та їх відтворення з врахуванням креативного підходу з метою зменшення втрат, наприклад, насіння висівається в ґрунт в сумішках загорнуте в глину, що дозволяє не зрошувати рис під час його вирощування та уникати шкідників і хвороб, а постійне покриття ґрунту рослинам й відсутність оранки запобігає розвитку бур'янів – подвійний збір врожаю щороку сприяє підвищенню родючості ґрунтів внаслідок залишення рослинних решток в полі). Таким чином, встановлено, що сутність діяльності людини не стільки у виробництві матеріальних благ, скільки у розвитку особистості, тому на перше місце виступає принцип розумної достатності. Враховуючи, що порівняльний аналіз довів співставність (порівняно однакову) врожайність інтенсивного (хімічного), традиційного (натурального) та природного способів землеробства і суттєву відмінність наслідків такого господарювання для природи (за натурального та інтенсивного способу витрати праці, ресурсів та екологічний слід фермера є значно вищими та негативними щодо навколишнього середовища, тоді як використання природних технологій вирощування дозоляє підвищувати вміст гумусу в ґрунті та його родючість, а також поліпшувати структуру, отримуючи поживні, смачні й здорові рослини). Яскравим представником виробників за інтенсивними технологіями з використанням засобів хімізації та ГМО є агрохолдинги. Натуральна форма господарювання найбільше представлена серед особистих селянських господарств населення, а природні технології – в поселенням нового типу – родових поселеннях. Наявність асиметрій та диспропорцій сільського розвитку на локальному, регіональному та національному рівні за рахунок відсутності системного підходу в управлінні вимагає від держави та місцевих органів влади пошуку методів та механізмів відродження та планомірного зростання якості життя та добробуту мешканців.

Головним потенціалом розвитку території є їх унікальність та внутрішні мотиваційні чинники саморозвитку, де значущою є роль інфраструктурного забезпечення внаслідок його здатності забезпечувати безперебійність і ефективність виробництва та процесів життєдіяльності, що в кінцевому підсумку впливає на ефективність суспільної праці. Інфраструктура як інтегральний елемент продуктивних сил виявляє здатність обслуговувати господарські процеси (виробнича інфраструктура) та опосередковано визначати її результативність через галузі невиробничої сфери (соціальна інфраструктура). Практика організації та функціонування родових поселень засвідчила перспективний характер створення населених пунктів на екологічних засадах розширення можливості діючої системи доріг та інших об'єктів виробничої та соціальної інфраструктури, зокрема у напрямі створення системи закладів культури, освіти та виховання, охорони здоров'я тощо. Переважання органічних, безвідходних, енергозберігаючих технологій, енергії відновлюваних джерел у виробництві та життєдіяльності, активізація ролі біоадекватних

методик в освіті та вихованні створюють умови для стійкого розвитку як окремої спільноти, так і суспільства в цілому. Багатофункціональність розвитку територій (взаємозв'язок і взаємообумовленість соціальних, екологічних та економічних складових розвитку – індивідів, їх сімей, поселень, суспільства, природних явищ, об'єктів і процесів, економічних цілей та завдань повинні) є основою їх гармонізованого та збалансованого розвитку. Останнє дозволяє досягати максимального ефекту для території. Прикладом реалізації зазначеного підходу є впровадження принципів пермакультурного дизайну, коли інтенсивне виробництво, обумовлене незначними витратами ресурсного потенціалу, а результативність досягається за рахунок природного розмаїття форм і видів суб'єктів на території. Такі методи землеробства корінним чином відрізняються від традиційних систем господарювання (не допускається оранка, внесення добрив, застосування хімікатів та ГМО). Впровадження цих методів дозволяє відновити родючість ґрунтів, створювати стійкі агроекосистеми. Технології М. Фукуоки, Б. Моллісона, З. Хольцера, Дж. Лотона фактично є революцією у сільському господарстві. Їх системи використовують динаміку синергетичних принципів та підходів. Монокультури, які зараз панують у світовому сільському господарстві, є причинами зниження родючості ґрунтів, появи наслідків вітрової та водної ерозії, засміченості ґрунту, водойм та повітря хімічними речовинами і, як наслідок, поширення хвороб, в тому числі онкології. Альтернативним підходом до вирішення глобальних проблем при цьому стає самодостатність у виробництві продовольства. Досягнення цієї мети допоможе зрозуміти, що ми можемо досягнути самодостатності на духовному рівні. Синергетичний принцип природного землеробства полягає у використанні всіх елементів системи – завдяки одноразового дії досягається більший сукупний ефект, ніж сума окремих дій. Жива система, створюючи порядок з хаосу, прагне до самостійності свого розвитку, сприяючи розвитку навколишнього простору. Пермакультура і є наукою про дизайні, спосіб життя, мислення, знання, коли людина бере на себе відповідальність за своє життя і навколишній простір при реалізації принципу розумної достатності в споживанні та усвідомлення людини, що він знаходиться у Всесвіті, відчуття енергій, що оточують його. Це значуще відчуття світу, яке дозволяє контролювати страхи. Принциповим моментом успішності такого роду діяльності є самостійне рішення у формулюванні цілей і завдань, їх подальшої реалізації та відповідальності за ситуацію, не вимагаючи за це винагороди і з самовіддачею працюючи на спільну справу. Для ілюстрації уточнимо, що органічне землеробство не допускає використання хімічних препаратів і ГМО, тоді як природне – орання, внесення добрив, поливу і модифікацій з рослинами, такими як обрізка, живцювання і т. п. Така стратегія дозволяє знизити собівартість продукції і одночасному отриманні багатих врожаїв на здорових рослинах. Такими є громади (наприклад, «Грэйтер Улд», заснована в 1990 р., і селище Річ у Таосі), екологічні і родові

поселення, коли практично на порожньому місці створюється оазис, будують енергозберігаючі та низкоресурсоємкі будинку (наприклад, вода з даху збирається, діє система безвідходної життєдіяльності, збереження тепла, що виробляється енергія), формується спільнота однодумців. Одним з ключових чинників співпраці стала спільна діяльність (спільний працю на шляху досягнення мети).

Світовий досвід довів, що лише екологічні підходи в управлінні виробництвом та життєдіяльністю є недостатніми з позицій життя людей. Розвиток останніх головним чином залежить від соціальної складової, комунікацій та морально-виховного (духовного) розвитку як окремих індивідів, так і суспільства в цілому. Це свідчить, що прийнятий спосіб управління (менеджменту) має добре працювати для того, щоб забезпечувати ефективне управління власністю, працею, грішми, проектами тощо, яким чином допомагати людям виконувати прийняті й узгоджені рішення (на противагу можливості порушувати прийняті угоди), а також приєднанням нових членів (яким чином приєднуються нові учасники спільної діяльності, життю в поселенні); визначення видів, обсягів та механізмів забезпечення громадських (для всієї громади) робіт та переконання, що поселенці можуть це виконати.

Можливість отримання дистанційного доходу (заняття програмуванням, редагуванням, іншими словами – збиранням, обробкою та представленням інформації та її подальший продаж за допомогою інформаційних систем) знімають гостроту проблеми, лише висуваючи вимогу до якості зв'язку, аналогічно з іншими видами дистанційного отримання доходу. В протилежному випадку, якщо не передбачається традиційне відвідування роботи через періодичне залишення поселення й занятість за його межами, необхідно передбачати таку діяльність в межах поселення. Світовий рух екопоселень бере свої витоки з початком виникнення альтернативних поселень. Досягнення цілей та задач поселення (досягнення мінімального ефекту з мінімальними витратами) забезпечується за рахунок ефективного управління (в тому числі наявними ресурсами й, зокрема, спільним господарством; формування кола доброзичливих та налаштованих на співпрацю однодумців), застосовуваних вдалих методів прийняття рішень та забезпечення їх реалізації та позитивного спілкування між усіма мешканцями поселення. Зокрема, принцип прийняття рішень на основі одностайності виправдав себе в невеличких групах, де всі люди знають та підтримують єдину мету, до якої прямують однозначно визначеним шляхом. Запорукою ефективного управління людськими громадами є: 1) єдина ціль створення спільноти, її єдина місія, яка однозначно розуміється усіма учасниками поселення («що ми робимо в поселенні для майбутнього, яке хочемо бачити»). Поселення розглядається нами як модель майбутнього суспільства,що може бути розповсюджена на всю планету; 2) справедливий спосіб прийняття рішень та управління громадою, що включає думку усіх

поселенців; 3) чіткий, зрозумілий заздалегідь спланований процес включення нових членів до громади поселення; 4) правила функціонування громади є підготовленими письмово; 5) допомога учасникам громади у дотриманні домовленостей (наприклад, ввічливо спокійно доброзичливо нагадати особі про те, що така угода є і чому треба її дотримуватися); 6) добрі навички спілкування один з одним, зокрема вивчення навичок як спілкуватися ефективно; 7) створення об'єднуючої ідеї (діяльності) для формування відчуття спільноти (громади), зокрема спільна робота, вирішення проблем, співи, танці, малювання, спільне приготування та / або споживання їжі, вечори ігор, театру, кіно, святкування, заняття спортом, прогулянки, подорожі тощо, тобто спільне виконання дій, що приносять радість, насолоду від спілкування, спільного проведення часу. Така громада не є сукупністю розрізнених індивідів, це щось більше. Члени спільноти з радістю та задоволенням проводять час разом.

Список використаних джерел:

1. Farkas, J. (2015)'We Should Give It Some Time.' Case Study on the Time Horizon of an Ecological Lifestyle-Community. Acta Univ. Sapientiae Social Analysis 5(1):43– 62. URL http://www.acta.sapientia.ro/acta-social/C5-1/social51-04.pdf

2. Prysiazhniuk O., Buluy O., Plotnikova M. Cluster approach in administration of rural areas. Management Theory And Studies For Rural Business And Infrastructure Development. 2018. 40(2), 118– 127.

4. Скидан О. Формирование конкурентоспособности АПК в рыночных условиях Management theory and studies for rural business and infrastructure development. 2008. Nr. 14 (3). P. 86– 93.

5. Semenets, H., Yakobchuk, V., Plotnikova, M. Family Homesteads Settlements As The Subjects Of The Public Management In Rural Territories. Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development. 2018. 40 (4), 587– 598.

6. Ramanauskas J., Stasys R., Plotnikova M. Innovative approaches to rural development // Sustainable Development of Rural Areas: monograph / ed. prof. T. Zinchuk, prof. J. Ramanauskas. – Klaipėda: Klaipėda University; Kyiv: «Centre of Educational Literature», 2019. 80– 99.

7. Sandal J.-U., Yakobchuk V., Lytvynchuk I., Plotnikova M. Institutions for Forming Social Capital In Territorial Communities Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development ISSN 2345-0355. 2019. Vol. 41. No. 1: 67– 76.

Присяжнюк О. Ф., к. е. н., доцент
кафедра менеджменту організацій і адміністрування ім. М.П. Поліщука

ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЕКТНОГО ТА КЛАСТЕРНОГО ПІДХОДІВ В АДМІНІСТРУВАННІ СІЛЬСЬКОГО РОЗВИТКУ

Постановка проблеми дослідження. Динамічні зміни, що відбуваються у внутрішньому та зовнішньому середовищі функціонування суб'єктів господарювання та територіальних утворень зумовлюють пошук шляхів оптимального реагування на них. Досягненню чіткості, цілеспрямованості адміністрування, як окремими організаціями так і територіальними громадами з метою забезпечення умов сільського розвитку, сприяє застосування проектного та кластерного підходів.

Аналіз останніх досліджень та виокремлення раніше невирішених питань. Проблемі вивчення процесу адміністрування в аграрній сфері присвятили свої праці ряд вчених, зокрема В. Г. Андрійчук, В. П. Рябоконь, Т. О. Зінчук, В. В. Зіновчук, І. І. Кравчук, П. Т. Саблук О. В. Скидан, В І. Ткачук, Є. І. Ходаківський, В.Г. Воронкова, О.В. Русецкая, В. Д. Бакуменко, В.Д. Залізко, І.В. Хлівна, Т.В Гоголь, А.С. Малиновський та ін.Дослідження управління проектами здійснюють ряд вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема Л. В. Ноздріна, В. І. Ящук, О. І. Полотай, Г. М.Тарасюк, І.І. Мазур, В.Д..Шапіро, Клиффорд Ф. Грей, Єрик У. Ларсон та інші. Високий рівень ризику та підвищення оперативності реагування керівників на зміни можливе завдяки застосуванню дієвих підходів до управління та адміністрування сільського розвитку.

Метою дослідження є вивчення переваг та проблем застосування проектного та кластерного підходів в управлінні та адмініструванні сільського розвитку.

Результати дослідження. Передумовою забезпечення сприятливих умов сільського розвитку пошук нових підходів до управління [1].Також важлива ефективна взаємодія публічного адміністрування та адміністрування в рамках організацій-виконавців проектів, удосконалення технології адміністративного менеджменту в умовах господарюючих суб'єктів в базових для АПК галузях сільського господарства [3]. Удосконалення потребують всі складові технології адміністративного менеджменту (планування, організація, мотивація, контроль та регулювання). Зокрема, в рамках удосконалення контролю та регулювання, як складової технології адміністративного менеджменту насамперед актуально є вирішення проблеми законодавчого забезпечення та ліквідацію прогалин у ньому шляхом реалізації принципу досягнення консенсусу між представниками підсистеми що управляє з керівниками підприємств-виробників сільськогосподарської продукції та організацій, що об'єднують їх зусилля і відстоюють інтереси.

На першочергову увагу, при удосконаленні адміністрування сільського розвитку заслуговує вибір ефективних механізмів управління. Проведені дослідження доводять, що основними сферами активізації дієвих механізмів є залучення інвестицій, активність підприємців, розвиток стратегічних сфер об'єктів управління та підвищення їх конкурентоспроможності.

Застосування лише традиційного підходу до адміністрування сільського розвитку ускладнюється наявністю ряду соціально-економічних проблем, які потребують особливої уваги керівництва та його відповідних реакцій на зміни, що відбуваються в зовнішньому та внутрішньому середовищі. Потреба у застосуванні проектного підходу підтверджується в Концепції розвитку сільських територій, де серед основних причин проблемності сільських територій наведено неготовність територіальних громад села, селища до ініціювання та участі у проектах місцевого розвитку [4]. Застосування лише проектного підходу при адмініструванні сільського розвитку передбачає досить часто короткотривалий ефект. Тому є потреба комплексно, системно підходити до вирішення проблем. застосуванням кластерного підходу до адміністрування [2]. Основою такого підходу є взаємодія, спільні зусилля багатьох суб'єктів (в тому числі при реалізації аграрних проектів) задля посилення ефектів від певного виду діяльності.

Проведені дослідження вказують на потребу на розсуд керівників застосовувати комбінації згаданих вище підходів. При цьому доцільним є використання поряд з ними процесного підходу в управлінні та адмініструванні, який передбачає виділення, систематизацію процесів, що відбуваються в об'єкті управління та забезпечення ефективного втручання в них з боку суб'єкта управління з метою посилення ефекту від здійснення адміністративної діяльності. Так, наприклад, у діяльності громад з метою оптимізації процесу публічного адміністрування пропонуємо виділити такі основні види процесів – аналітико-діагностичні, планові, маркетингові, надання публічних послуг, процеси ресурсного забезпечення, фінансові, організаційні, контролюючі, соціально-інфраструктурні.

Обґрунтовані до застосування механізми управління впроваджуються на практиці через прийняття ефективних управлінських рішень. За результатами проведених досліджень встановлено, що на процес прийняття управлінських рішень при застосуванні вказаних підходів впливає три умовні групи факторів – людські (досвід знання, вміння, особливості поведінки учасників проекту та ін..), природньо-галузеві (клімат, види ґрунтів, опади тощо) зовнішні (рівень експертної та державної підтримки та ін). Ефективність та якість управлінських рішень щодо забезпечення передумов для сільського розвитку досягається за допомогою публічних комунікацій, які є об'єднуючою ланкою між ієрархічними рівнями органів управління та об'єктами їх впливу (людьми). Запорукою ефективних публічних комунікацій є: формування належного рівня організаційної культури в установах публічного адміністрування; законності, публічності, відкритості

та обґрунтованості прийняття управлінських рішень; максимального врахування інтересів громадян та залучення їх до процесу управління; налагодження за допомогою сучасних засобів ефективних систем обміну інформацією.

Висновки. Запорукою забезпечення сільського розвитку є пошук нових підходів до управління та адміністрування. Сучасні складні економічні умови породжують потребу у посиленні уваги на застосування проектного підходу в управлінні на будь-яких рівнях. Основною перевагою даного підходу є оперативність реагування на внутрішні та зовнішні проблеми, а недоліком – короткостроковість досягнутих результатів. Забезпеченню синергічності у досягненні ефектів управління та адміністрування сприяє кластерний підхід. Процесний підхід актуалізується завдяки потребі втручання керівників у всі сфери діяльності об'єкта управління та прийняття ефективних управлінських рішень. Таким чином, проведені дослідження доводять потребу володіння сучасних керівників багатьма підходами до управління та адміністрування, які можна використовувати окремо або в комбінації при забезпеченні сільського розвитку.

Список використаних джерел:

1. Єдина комплексна стратегія розвитку сільського господарства та сільських територій на 2015–2020 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://minagro.gov.ua/node/16025

2. Prysiazhniuk O., Plotnikova M., Buluy O. Cluster approach in administration of rural areas // Management Theory And Studies For Rural Business And Infrastructure Development. – 2018. – №40 (2). – P. 118– 127.

3. Prysiazhniuk O. Administrative management technology improvement in agricul turesectors /O. Prysiazhniuk, M. Plotnikova // Вісник Сумського нац..аграрн. ун-ту. Серія «Економіка і менеджмент» 2016. №12(70). С. 176–180.

4. Про схвалення Концепції розвитку сільських територій. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2015 р. № 995. – Режим доступу:http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ 995-2015-%D1%80

Стойко О. Я., к. е. н., доцент,
кафедра фінансів та кредиту

РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННИХ КРЕДИТНИХ ПЛАТФОРМ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Сучасні тенденції розвитку фінансового ринку свідчать про перенесення фінансових операцій в онлайн-простір, що дає змогу створювати нові альтернативні канали продажу традиційних банківських продуктів. На ринку фінансових послуг з'явились онлайн-ресурси, які пропонують своїм клієнтам зручніші, дешевші та вигідніші умови співробітництва. Попит на доступніші та дешевші кредити завжди підвищений у країнах з проблемною економікою, оскільки банківські кредити є занадто дорогими. Альтернативною формою класичного банківського кредитування стали електронні кредитні платформи, які об'єднали старі принципи й нові цифрові технології в обхід складної схеми традиційного банківського кредитування. Колективне небанківське кредитування в нашій країні динамічно розвивається і потребує окремого дослідження, оскільки воно володіє значним потенціалом і може зіграти важливу роль у перезапуску ринку кредитування в умовах, коли з одного боку на руках у населення перебуває значна грошова маса, яку можна інвестувати, з іншого боку, коли банківська система практично не спроможна ефективно кредитувати [1].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням проблем колективного небанківського кредитування займаються такі вітчизняні вчені: Д. М. Гладких, С. А. Демінський, О. В. Крухмаль, О. М. Паливода, О. В. Парандій, О. О. Петрівський, Ю. М. Петрушенко, Ю. І. Стрільчук та ін. Водночас, подальшого дослідження потребує вивчення специфіки і перспектив розвитку електронних кредитних сервісів в нашій країні як альтернативи традиційним банківським продуктам.

Метою дослідження є вивчення особливостей діяльності електронних кредитних платформ і визначення перспектив їх подальшого розвитку.

Результати дослідження. Електронні кредитні платформи є відносно новим видом діяльності, розвиток якого став можливим завдяки використанню сучасних інформаційних технологій і фінансових інновацій. Цей напрям кредитування включає до свого складу P2P (від особи до особи) кредитування фізичних осіб, P2B (від особи до бізнесу) кредитування підприємців і мікрофінансові організації (МФО).

P2P і P2B-кредитування являє собою рівноправне кредитування без застави від приватних інвесторів, які позичають власні кошти фізичним особам або підприємцям без участі комерційного банку. За цією схемою кредитування кошти позичальнику надходять безпосередньо від інвестора, а не від комерційного банку. В якості посередника виступає спеціальний інтернет-майданчик, що, серед іншого, має автоматизовану систему перевірки кредитоспроможності позичальників. При цьому рішення про видачу кредитів приймають самі інвестори, та існуючі ризики неповернення кредиту також цілком лежать на них. Такі кредити частіше за все є беззаставними. Ставки за кредитами можуть бути як фіксованими, так і такими, що визначаються на основі зворотного аукціону, коли потенційний

позичальник встановлює максимальний рівень ставки, за яким він погоджується взяти кредит, а потенційні кредитори торгуються між собою, пропонуючи гроші за меншою ставкою [2].

Інтернет-майданчики одержують свої доходи завдяки стягненню одноразової комісії з позичальників за надання кредитних ресурсів, а також встановлюють для інвесторів плату за обслуговування кредиту, яка є фіксованою або подається у процентах від його розміру. Однією з особливостей взаємодії тандему інвестор-ресурс-позичальник є максимально прозорі умови – такого поняття, як приховані комісії, не існує, всі правила максимально прості і зрозумілі. У результаті автоматизації даних послуг поточні витрати онлайн ресурсів знижуються і їх обслуговування в підсумку виходить значно дешевше, ніж надання аналогічних послуг традиційними фінансовими інститутами [3]. Це також дозволяє позичальникам отримувати кредитні кошти за меншою процентною ставкою, а інвесторам одержувати вищі доходи. Кредитна платформа не бере на себе будь-яких ризиків у разі непогашення боргу, оскільки вона не бере кошти від інвесторів, які безпосередньо взаємодіють з позичальниками завдяки інтернет-майданчику.

P2P і P2B кредитні платформи почали активно розвиватися в 2005 р. За 2005-2006 рр. у Великобританії і США перші такі компанії видали позичальникам понад 13 млрд. дол. Уже в 2016 р. світовий ринок прямого фінансування виріс до 64 млрд. дол. Наразі P2P є найдинамічнішим сегментом кредитування в світі, середньорічний темп зростання якого перевищує 120 %. За прогнозами Transparency Market Research до 2024 р. обсяги P2P кредитування досягнуть 897,85 млрд. дол. [4]. В Україні P2P і P2B кредитування з'явилося відносно недавно, але зростає прискореними темпами. Вітчизняна нормативно-правова база дає можливість розвивати діяльність P2P і P2B платформ без порушення чинного законодавства України. Ця система є тим ресурсом, що дозволяє позичати кошти один одному, знаходячись у площині Цивільного кодексу, і не порушувати норми банківського законодавства. Відтак, кредитні онлайн-ресурси практично звільняються від необхідності дотримуватися вимог фінансового регулятора.

Існуючі в Україні P2P майданчики надають своїм користувачам різні можливості і умови. Одні спеціалізуються на споживчих кредитах, інші – на кредитах виключно для підприємців. Дані табл. 1 свідчать, що функціонуючі на вітчизняному кредитному ринку P2P і P2B майданчики пропонують інвесторам дохідність від 20 % до 35 % річних залежно від ступеня ризику. Кредитні онлайн-платформи можуть впливати на процентну ставку за результатами оцінки кредитного рейтингу позичальника. Якщо позичальник вже має непогашені борги, онлайн-ресурс найімовірніше визначить підвищений рівень дефолту і встановить найвищу ставку за кредитом. Якщо кредитор любить «гратися з вогнем», він може обрати заявку, де рівень річного доходу становить близько 120 %, але ризик неповернення в такому випадку – майже 20 % [4].

Дана система кредитування надає низку переваг для позичальника: процентна ставка за кредитом на порядок нижча в порівнянні зі ставками традиційних фінансових інститутів і мікрофінансових організацій; набагато лояльніші умови одержання кредиту, ніж в комерційному банку; відсутність прихованих платежів і комісій. Перевагами для кредитора є: змога отримання

вищого доходу у порівнянні з банківським депозитом; можливість самостійно визначати ступінь ризику та дохідності за своїми вкладеннями. Разом з тим ця система кредитування має ряд недоліків для її учасників, зокрема позичальники з низьким рейтингом не зможуть отримати кредит за низькими ставками, для кредиторів існує високий ризик неповернення кредиту, оскільки він нічим не забезпечений, а також відсутні державної гарантії повернення вкладених коштів (на противагу банківським депозитам, які відшкодовуються Фондом гарантування вкладів фізичних осіб).

Таблиця 1

Умови кредитування, які пропонують клієнтам провідні вітчизняні P2P і P2B майданчики

Назва майданчика	Напрям кредитування	Мінімальна сума інвестиції	Мін./макс. сума кредиту	Дохідність	Строки кредитування	Гарантії
Finhub	кредити споживчі / кредити для бізнесу	500 грн	5100/20000 грн	від 20% річних	3-12 місяців	-
AFA	кредити для бізнесу	10000 грн	до 500 тис. грн	10%-20% річних	-	Застава
MOCash	кредити для бізнесу	1000 грн	50/500 тис. грн	25–35% річних	6–18 місяців	Можливість страхування інвестицій
Finstream	кредити для бізнесу	-	від 2000 доларів	Індивідуально, залежно від конкретного проекту та термінів	Визначає інвестор	Застава

Джерело: складено за [4].

У класичному вигляді P2P і P2B модель кредитування має створювати альтернативу комерційним банкам і не припускає їх участі у цьому процесі. Проте, світова та вітчизняна практика свідчить, що комерційні банки намагаються зайняти свою нішу в P2P і P2B кредитуванні, об'єднуючись з існуючими інтернет-майданчиками або створюючи свої власні платформи. Для комерційних банків такий вид діяльності є досить вигідним, оскільки відсутній ризик ліквідності і неповернення кредитів і, відповідно, не потрібно формувати резерви. Крім того, банки мають прибуток у вигляді комісій за транзакції, а також у них розширюється база потенційних клієнтів на класичні банківські продукти. Крім того, участь банків у таких онлайн-проектах підвищує довіру до них з боку інвесторів і учасників електронного кредитного процесу.

Подальший розвиток P2P і P2B-кредитування за участі банків потребує законодавчого врегулювання на рівні Верховної Ради України та НБУ. Зокрема, є доцільним чітке окреслення відповідальності та повноважень кредиторів, позичальників та посередників (банків), визначення стандартизованих підходів щодо оцінки операційних та кредитних ризиків даної схеми. Для цього необхідне внесення відповідних змін до Законів України «Про Національний банк України», «Про банки і банківську

діяльність», «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні», «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» та Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, яке вимагає від банків формувати страхові резерви не лише під кредитні операції, але й під позабалансові активи, різновидом яких є Р2Р-кредити, що надаються не банками безпосередньо, а лише за участі банків [5].

До складу електронних кредитних платформ належать також мікрофінансові організації (МФО), які займаються наданням мікрокредитів населенню, а також малому і середньому бізнесу за спрощеною схемою за рахунок власних коштів. В Україні не має окремого спеціального закону, котрий би регулював діяльність небанківських фінансових організацій, а тому вона контролюється загальним законодавством, зокрема законом «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг». Всі макрофінансові організації повинні бути зареєстровані Національною комісією, що здійснює державне регулювання фінансових послуг та мати свідоцтво, видане цим органом. Дані про небанківську фінансову організацію зберігаються в Єдиному державному реєстрі фінансових установ. За способом оформлення кредиту та вимогами до застави мікрофінансові організації поділяються на кілька типів: 1) організації, які кредитують онлайн або оффлайн (деякі установи працюють лише в мережі інтернет, інші пропонують укласти договір та забрати кредитні кошти в одному з підрозділів установи); 2) організації, які надають кредити під заставу та без неї (у першому випадку можна одержати значно більший кредит (понад 50 тис. грн – в залежності від майна), у другому випадку можна отримати кредит на суму до 10 тис. грн. без будь-якої застави за спрощеною схемою.

Основним продуктом МФО є мікрокредити, оскільки ліцензія, яку отримують мікрофінансові організації дозволяє їм вести виключно кредитну діяльність. Незважаючи на єдиний принцип діяльності, кожна мікрофінансова установа пропонує свої умови кредитування, які тією чи іншою мірою задовольняють конкретні вимоги позичальника. Умови кредитування, які пропонують клієнтам вітчизняні мікрофінансові організації, наведені в табл. 2.

Таблиця 2

Умови кредитування, які пропонують клієнтам вітчизняні мікрофінансові організації

Назва МФО	Мін. / макс. сума кредиту	Строк кредиту, днів	Вік озичальника, років	Перший кредит під 0%	Можливість пролонгації
MoneyVeo	100 / 15000	1-30	18-90	+	+
Dinero	300 / 15000	7-30	18-75	+	+
Miloan	500 / 15000	1-30	18-65	+	+
Глобал Кредит	200 / 15000	1-30	18-71	+	+
KLT Credit	500 / 10000	1-30	18-70	-	+
Mycredit	100 / 10000	1-30	18-75	+	+
SosCredit	500 / 15000	1-30	18-70	+	+
Alex Credit	1000 / 10000	5-30	18-75	+	+
Credit Kasa	400 / 10000	1-27	18-60	+	+
ШвидкоГроші	600 / 10000	7-30	18-60	-	+

Джерело: складено за [6].

Сума кредиту, яку можна отримати у мікрофінансовій організації, для нових позичальників становить переважно до 3000 грн і для постійних клієнтів – до 10000–15000 грн. Також є окремі компанії, які видають кредити онлайн або кредитит готівкою на більші суми, проте зазвичай там більше вимог й одного тільки паспорта та ідентифікаційного коду може бути недостатньо [6]. Головною перевагою мікрофінансових організацій у порівнянні з комерційними банками є мінімальні вимоги до позичальників. Одержати кредит може будь-який повнолітній дієздатний громадянин України, що має діючий паспорт, ідентифікаційний код, платіжну картку будь-якого вітчизняного банку та мобільний телефон. Основні відмінності мікрофінансових організацій і комерційних банків наведені у табл. 3

Таблиця 3

Відмінності мікрофінансової організації і комерційного банку

Показник	Мікрофінансова організація	Комерційний банк
Спосіб оформлення кредиту	Дистанційно (через інтернет) або за бажанням у фізичному відділенні	При особистому відвідуванні фізичного відділення
Час оформлення кредиту	10-15 хвилин	1-2 години, або декілька днів
Перелік документів для отримання кредиту	Паспорт, ідентифікаційний код, платіжна карта	Повний пакет необхідних документів, визначених банком
Сума кредиту	Від 100 до 15000 грн	Переважно від 15000 грн
Строк кредиту	Від 1 до 30 днів	Від 30 днів до 1 року, найчастіше від 1 року
Вікові обмеження для позичальника	Від 18 до 75 років	Від 21 до 60 років
Графік роботи установи	Режим 24/7	Робочі дні тижня: 9:00-18:00
Можливість оформлення кредиту без оцінки кредитоспроможності позичальника	Надається	Відсутня
Можливість оформлення кредиту з поганою кредитною історією	Надається	Відсутня
Можливість оформлення кредити для безробітних і студентів	Надається	Відсутня
Перший кредит під 0 %	Надається	Не надається

Джерело: складено за [6].

Як видно з даних табл. 3, мікрофінансові установи, на відміну від комерційних банків, мають низку істотних переваг щодо надання своїх продуктів: не потрібно відвідувати відділення небанківської фінансової установи і заповнювати безліч документів; не доводиться збирати різні довідки та інші документи, які підтверджували б кредитоспроможність позичальника; подання заявки здійснюється в будь-який момент у режимі 24/7; не потрібно надавати майно під заставу тощо. Водночас МФО практикують надання кредитів практично усім соціальним групам населення – це і студенти, і пенсіонери, і навіть особи, які тимчасово залишились без роботи та мають погану кредитну історію.

Як бачимо, надаючи тільки одні мікрокредити, МФО робить це ефективніше і конкурує не лише з менш гнучкими комерційними банками, а

й з іншими небанківськими установами. Комерційні банки пропонують клієнтам ширший асортимент кредитних продуктів, специфіка створення і реалізації яких змушує банки підвищувати вартість продуктів і посилювати вимоги до позичальників. Водночас мікрофінансові організації та комерційні банки, працюючи на одному ринку кредитних послуг, можуть передусім розглядатись не як конкуренти, а як партнери, оскільки мають різні продукти і співпрацюють з різними групами клієнтів.

Висновки. В Україні P2P і P2B кредитування з'явилося відносно недавно, але зростає прискореними темпами завдяки своїм прозорим умовам у поєднанні з нижчими відсотковими ставками для позичальників і вищими для інвесторів на противагу ставкам за банківськими депозитами. Хоч децентралізоване кредитування і створює альтернативу традиційному банківському кредитуванню, воно може значно наростити кредитний портфель за рахунок взаємовигідного партнерства з комерційними банками, залучаючи їх дешеві та надійні джерела капіталу. Мікрофінансові організації, надачи кредити приватним особам і МСБ, висувають до них мінімальні вимоги для одержання кредитів, що дає їм змогу конкурувати не лише з менш гнучкими комерційними банками, а й з іншими небанківськими установами. Разом з тим, мікрофінансові організації та комерційні банки можуть не конкурувати, а налагодити взаємовигідні партнерські стосунки, оскільки мають різні продукти і співпрацюють з різними категоріями клієнтів.

Список використаних джерел

1. Петрівський О. О. Перспективи розвитку пірингового кредитування в Україні. *Інфраструктура ринку*. 2017. Випуск 7. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2017/7_2017_ukr/55.pdf (дата звернення: 08.02.2020).

2. Банки та фінтех-компанії: сила – в єдності. *Громадська організація «Центр економічних досліджень та прогнозування «Фінансовий Пульс»*. URL: http://finpuls.com/upload/docs/news/banking/reviews/%D0%91%D0%B0%D0%BD%D0%BA%D0%B8%20%D1%82%D0%B0%20%D1%84%D1%96%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%85-%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%97.pdf (дата звернення: 08.02.2020).

3. Петрушенко Ю. М. Новітні підходи до фінансування розвитку місцевих громад : від реконізму до P2P-кредитування. *Вісник Української академії банківської справи*. 2014. № 1 (36). С. 90-94.

4. Біржа позик. *Мінфін*. веб-сайт. URL: https://minfin.com.ua/ua/credits/articles/birzha-zaymov/ (дата звернення: 15.02.2020).

5. Гладких Д. М. Ризики та можливості банківської системи України в умовах розвитку інформаційної економіки. *Національний інститут стратегічних досліджень*. *Аналітична записка. Сер. Економіка.* 2019. № 4. https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-09/ANALIT%20GLADKYH%20ECONOMICS%20%23%204%202019_0.pdf (дата звернення: 15.02.2020).

6. Мікрофінансові організації (МФО) України: як вони функціонують? *Loando.ua.* веб-сайт. URL: https://loando.ua/statis/mikrofinansovi-orhanizatsiyi (дата звернення: 15.02.2020).

Тарасович Л. В., к. е. н., доцент,
кафедра маркетингу

ОСОБЛИВОСТІ МАРКЕТИНГОВОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В умовах загострення конкурентної боротьби для успішного розвитку підприємства першочергового значення набуває формування ефективної політики ціноутворення. Ціна є важливим й водночас найбільш гнучким інструментом маркетингу, що сприяє об'єктивному визначенню потенційних обсягів реалізації продукції чи надання послуг. Маркетингове ціноутворення передбачає встановлення такого рівня цін на продукцію чи послуги, що уможливить покриття понесених витрат та отримання суб'єктом господарювання передбачуваного прибутку.

Складність процесу маркетингового ціноутворення полягає в тому, що рівень ціни піддається суттєвим кон'юнктурним коливанням, на неї впливає комплекс економічних, політичних, психологічних, маркетингових і соціальних чинників. З одного боку, ціна може формуватися виходячи з витрат виробництва та реалізації, з іншого – залежати виключно від особистого бачення та поведінки споживачів. Крім того, ціна повинна відповідати якості товару, яку, в свою чергу, визначають споживачі.

В умовах швидкозмінного ринкового середовища підприємству доводиться зосереджувати увагу не лише на стані внутрішнього середовища, а й розробляти довгострокову політику, покрокова імплементація якої дозволить йому розвиватися відповідно до обраного курсу. Маркетингова цінова стратегія являє собою визначений напрям дій підприємства відносно ціноутворення з метою досягнення поставлених цілей (наприклад, збільшення частки ринку, проникнення на новий ринок, виведення на ринок нового товару тощо) у відповідній ринковій ситуації протягом встановленого періоду. Для формування політики ціноутворення необхідно приділяти особливу увагу чинникам зовнішнього та внутрішнього маркетингових середовищ, які можуть зумовлювати варіювання цінового діапазону, а відтак – впливати на прийняття кінцевого рішення щодо ціни. Такі чинники виступають обмеженнями, урахування яких вбачається обов'язковим в умовах динамічного та непередбачуваного ринкового середовища.

Ключовими факторами мікросередовища, які впливають на маркетингову політику ціноутворення, є: попит (ціна є критерієм сегментації ринку з огляду на цінову чутливість; це пояснюється різним сприйняттям споживачами твердження, що зниження ціни спричиняє зростання попиту); конкуренти (в умовах високої конкуренції ціна є основним регулятором ринку, цінові війни витісняють слабкі підприємства з ринку; контроль підприємства над цінами зростає за обмеженої конкуренції); посередники (підприємству слід враховувати інтереси інших учасників маркетингових

каналів розподілу – суб'єктів, що здійснюють оптову і роздрібну торгівлю; це можливо за рахунок надання посередникам гарантій, безкоштовних зразків, торговельних знижок тощо). Усталеними факторами макросередовища підприємства виступають загальний стан економіки, політичні фактори, податкова, кредитна, зовнішньоекономічна політика держави та політика державного регулювання цін. Найбільш вагомими внутрішніми факторами формування цінової політики підприємства є його маркетингова стратегія та витрати на виробництво і маркетинг. Прийняття рішень щодо ціни має відбуватися у відповідності з визначеною маркетинговою стратегією підприємства. Основою маркетингового розрахунку рівня цін є витрати на виробництво та реалізацію товарів.

Формування загальної стратегії підприємства, з позиції визначення перспективних цілей його розвитку (забезпечення виживання, максимізація прибутку, завоювання лідерства за часткою ринку, показниками якості продукції тощо), відбувається за умов посиленого моніторингу та контролю за прийняттям рішень у сфері цінової політики. Вказаний аспект посилюється з огляду на необхідність обґрунтованого підходу до вибору однієї із двох ключових концепцій формування ціни – витратної чи ціннісної, методологічний арсенал яких в цілому передбачає облік витрат для їх зниження, однак відрізняється складниками та порядком розрахунку й встановлення.

Отже, конкретні умови господарської діяльності підприємства є вихідною платформою для формування ефективної цінової політики, яка забезпечить економічну доцільність виробництва і реалізації товарів, робіт чи послуг з мінімальним ризиком. Імплементація цінової політики підприємства детермінується урахуванням таких основних позицій: по-перше, ціна належить до контрольованих факторів маркетингу, що уможливлює вчасне коригування прийнятих рішень; по-друге, маркетингове ціноутворення є елементом загальної стратегії підприємства, що вимагає розробки відповідного механізму імплементації; по-третє, цінова політика є ключовою складовою і визначальним фактором конкурентоспроможності виробленої продукції чи наданих послуг.

Ходаківський Є. І., д. е. н., професор,
кафедра економічної теорії, інтелектуальної власності
та публічного управління,
Гембарська Н. М., Маршалко І. А., магістранти,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ОСНОВНІ ВЕКТОРИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ НООСФЕРНОГО МИСЛЕННЯ

Оптимістичне майбутнє сучасної цивілізації органічно поєднано з теософією, світобаченням, що ґрунтується на процесах єдності (холістичності) світу. Нинішня та майбутня картина світу малюється парадигмами холістичності (єдності) духовного та фізичного, на енергетиці, найвищий рівень якої засвідчує монада, Всевишній. Про це переконливо доводять провідні релігійні та наукові діячі минулого (Сократ, Платон, Аристотель) і сучасності (Балаватська, Вернадський, Войтила, Ейнштейн, Руденко, Мулдашев. Грабар та інші). Але окрім зазначених адептів справжніми творцями виступають молоді люди, які формують нове ноосферне (розумове) світобачення в нинішній постматеріалістичний період розвитку. до цього покликані реформи в системі освіти. На основі структурної логічності та аналізу багато чисельних публікацій, матеріалів доходимо до висновку про те, що ноосферне мислення – еволюційно новий спосіб самоідентифікації, самоврядування і самовідновлення людини з опорою на розуміння генетичної єдності Світу. Він означає свідомий вибір людини на користь збереження природи, любові й причетності до неї. Еволюційним завданням ноосферного мислення є оволодіння людством Загальними Законами Світу, Загальними Законами людського суспільства і похідними від них іншими системами законів.

Наразі спостерігаємо період переходу людства в епоху єднання індивідуального та колективного інтелекту і духовності – усе частіше йменують епохою одухотвореного розуму, епохою ноосфери. Закономірність входження планети Земля в епоху ноосфери показав видатний український вчений зі світовим ім'ям В.І. Вернадський [3]. Ноосферне мислення, що являє собою нову форму мислення для нашого часу, є передоднем вищої форми людського мислення – космічного мислення. Космічне мислення відрізняється абсолютною вірою у Творця і його Загальні Закони Світу, що дозволить людині знайти нові можливості сам орегуляції, творчої, планетарної діяльності. Соціальна технологія ноосферної освіти – це складний природовідповідний педагогічний процес передачі учневі знань, умінь і навичок на основі законів психіки людини за допомогою мотивації її індивідуальних мислеобразів і створення умов для реалізації вкладеної в них енергії. Головною відмінністю ноосферної освіти є розкриття закладених природою потенційних можливостей того, хто навчається. Це визначає комплекс завдань ноосферної освіти, серед яких найбільш соціально важливими є такі: формування світоглядних установок учнів з орієнтацією на Загальні Закони Світу; просвіта учнів, тобто ознайомлення із загальними

науковими уявленнями про генетичну єдність Світу, про природу, Космос, людину, суспільство, а також з основними напрямками і особливостями просторової, фізичної, діяльнісної, культурної, ментальної структури людини з опорою на спеціальні закони психіки людини; соціалізація особистості, тобто залучення її до процесів суспільного поділу праці через освоєння індивідом знань і вмінь, необхідних для обраної ним професійної діяльності на основі Загальних законів людського суспільства і спеціальних законів психіки людини; інкультурація особистості, тобто збагнення культурних цінностей та історичного досвіду найближчого їй соціального співтовариства і колективної організації життя людства на основі Загальних законів людського суспільства. Світ – це енергоінформаційна еволюціонуюча генетично єдина та ієрархічно організована мегасистема. Людство і людина в цій мегасистемі − мікросвіт, який повинен жити за Загальними Законами Світу і їм підкорятися.

Світогляд генетичної єдності Світу є ядром ноосферної освіти, його філософською, науковою базою, яка покладена в основу його гносеології, методології, психології. Світогляд генетичної єдності Світу відповідає базовим принципам природовідповідності, системності, науковості, синергічності, а також основним філософським принципам: передування, тому що інтегрує попередні теорії, гіпотези, наукові, релігійні, культурні досягнення людства; необхідності, тому що відповідає на абсолютно необхідні для світогляду людини итання про походження і творення Світу; достатності, тому що, відповідаючи на корінні питання світобудови, дозволяє відповісти на будь-які питання, що випливають із життя; керованості, тому що розкриває алгоритм, пропорції та рух освіти, що дозволяє Світу і його системам працювати на принципах самоврядування, самотворення, самоорганізації; еволюційної мінливості, тому що показує механізми, причини, закони еволюційної мінливості; системності, тому що представляє елементи Світу, їх єдині зв’язки, композиції і мету творення та функціонування системи «Світ», системи «людина»; єдності і нескінченності як еволюційний вектор розвитку Світу. Серед організаційних форм імплементації ноосферної освіти ми вважаємо навчання учнів в класах за методикою вільного мислення (за Сухомлинським), проведення диспутів, колоквіумів, творчих вечорів, літературного читання, організації зустрічей з провідними вченими та вчителями за системою ноосферної освіти.

Список використаних джерел:

1. Грабар І. Г. Синергетика економічних систем: [навч. посіб.] / І. Г. Грабар, Є. І. Ходаківський, О. В. Вознюк, Л. Ю. Возна та ін. Житомир. 2003. 244 с.

2. Курмишев Г.В., Ходаківський Є.І., Іванюк О.В., Плотнікова М.Ф. Світобачення в ноосферній освіті // Наукові горизонти. 2018. №5(68). С. 24– 31.

3. Руденко Л.Г. Сталий розвиток: пошуки моделей для України / М. Руденко. К.: БМТ, 2001. 645 с.

4. Plotnikova, M. (2015) Conceptual Basis for Ukrainian Rural Development. Regional Formation and Development Studies. №3. P. 134– 144.

Якобчук В. П., к. е. н., професор,
кафедра економічної теорії, інтелектуальної власності
та публічного управління,
Чупахіна М. В., магістрант,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ВОДНИМИ РЕСУРСАМИ

В умовах нарощування антропогенних навантажень на природне середовище, розвитку суспільного виробництва і зростання матеріальних і соціально-економічних проблем в Україні виникає необхідність розробки і додержання особливих правил користування водними ресурсами, раціонального їх використання, відновлення та екологічно спрямованого захисту. Державне втручання в цій сфері є нагальним і неминучим на всіх рівнях організації державного управління – національному, регіональному і місцевому. Потрібно не тільки встановити науково обґрунтовані теоретико-методологічні засади державного управління водними ресурсами, а й розробити ефективні механізми державного управління з урахуванням особливостей водного потенціалу України.

Державне управління передбачає діяльність усіх гілок державної влади з використанням усіх форм, методів та інструментів, що є в розпорядженні держави та вимагає необхідності координації екологічної та економічної поведінки всіх суб'єктів водних взаємовідносин. Державне управління водними ресурсами спрямовується не лише на досягнення позитивного ефекту від використання водних ресурсів, воно має враховувати результати оцінки впливу відповідних чинників зовнішнього середовища на водні ресурси. Зрозуміло, що спеціально створений механізм державного управління має бути дієвим і ефективним, спрямованим на досягнення певної стратегічної мети та завдань у сфері державного управління водними ресурсами.

Державна водна політика полягає у задоволенні потреби населення і галузей економіки у водних ресурсах, збереженні і відтворенні водних ресурсів, впровадженні системи інтегрованого управління водними ресурсами за басейновим принципом. На сьогоднішній день основними завданнями державного управління водними ресурсами є: створення умов для гарантованого забезпечення регіонів та галузей економіки водою потрібної якості та кількості; створення умов для ефективного вирішення проблем використання, відновлення і збереження транскордонних вод із сусідніми країнами шляхом налагодження діалогу і взаємовигідної співпраці; створення і корегування законодавчо-нормативного поля водних відносин у середині країні та за її межами; забезпечення виконання найважливіших суспільно-виробничих питань з водними ресурсами; забезпечення всіх умов

для екологічного оздоровлення водних ресурсів, у тому числі шляхом запровадження інноваційних технологій і технічних засобів очистки, відновлення, регенерації вод; розробка та запровадження нових систем управління водними ресурсами на державному, регіональному і місцевому рівнях на засадах інтегрованого управління за басейнами річок тощо.

Важливою подією в розвитку законодавчої бази щодо управління водними ресурсами в Україні стало прийняття 24 травня 2012 р. Верховною Радою України Закону України "Про затвердження Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року", який передбачає серед іншого "впровадження системи інтегрованого управління водними ресурсами за басейновими принципом, розроблення та виконання планів управління басейнами річок, застосування економічної моделі цільового фінансування заходів у басейнах річок, утворення басейнових рад річок, а також підвищення ролі існуючих та утворення нових басейнових управлінь водних ресурсів". Проте і донині басейновий підхід і інтегроване управління водними ресурсами залишається недостатньо обґрунтованим на законодавчо-нормативному і державному рівнях, не запроваджено як цілісну систему в країні згідно з рекомендаціями Водної Рамкової Директиви Євросоюзу.

Основними принципами інтегрованого управління водними ресурсами є: принцип комплексності захисту всіх вод (річок, озер, прибережних і підземних вод); басейновий принцип управління водними ресурсами; принцип широкого залучення громадян та громадських організацій; принцип послідовного удосконалення законодавства.

Розробка та впровадження положень інтегрованого принципу управління дозволить удосконалити законодавство України та привести його до вимог Європейського Союзу, забезпечить підвищення ефективності державного управління використання водних ресурсів, а саме: запроваджується гідрографічне і водогосподарське районування території України для розробки планів управління річкових басейнів; вводиться поняття «План управління річковим басейном» як стратегічний плануючий документ для впровадження програми заходів, що створюють підґрунтя для інтегрованого, екологічно і економічно обґрунтованого та сталого управління водними ресурсами в межах річкового басейну на довгостроковий період; вводиться поняття басейнових рад як консультативно-дорадчих органів у межах території річкового басейну, створених для вирішення питань з використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів та визначається процедура їх створення. Стратегічна мета реформування управління водним господарством полягає у забезпеченні басейнової збалансованості розвитку водного господарства, охорони вод і відновлення водних ресурсів на основі узгодженості правових засад і управлінських дій суб'єктів водокористування за басейновим принципом, спрямованих на збалансоване водозабезпечення населення і галузей економіки, впровадження перспективних технологічних нормативів використання водних ресурсів, запобігання шкідливій дії вод.

Для впровадження цих принципів потрібно: на законодавчому рівні розробити і затвердити організаційну структуру та функціональну схему впровадження басейнового принципу управління; розробити і затвердити відповідні нормативно-правові акти, що забезпечують реалізацію басейнового принципу управління водним господарством, охороною вод і відновленням водних ресурсів, захистом від шкідливої дії вод; створити комплексну басейнову геоінформаційну систему з банком кадастрової інформації про водний фонд, водні ресурси, про структуру земельних угідь і меліоративних земель, про територіально-галузеву структуру водогосподарського комплексу та використання водних ресурсів; розробити методичну базу водогосподарської та екологічної інвестиційної діяльності та функціонування управлінської інфраструктури в басейнах основних річок.

Отже, водні ресурси є ключовим елементом сталого функціонування природних екосистем, необхідною умовою життєдіяльності людини, визначальним чинником розміщення продуктивних сил та ефективного соціально-економічного розвитку країни та регіонів. Внаслідок переходу до моделі інтегрованого управління водними ресурсами, заснованого на відповідних принципах та з урахуванням проведення організаційних, технічних та інших заходів, а також за умови забезпечення достатнього обсягу фінансування, в Україні можуть бути досягнуті позитивні результати з реформування системи державного управління водними ресурсами. Головні з них: досягнення стабільності системи водозабезпечення населення та економіки країни якісними водними ресурсами при значному зменшенні непродуктивних втрат води в системах водоподачі; впровадження принципів демократичного управління водними ресурсами залученням до управління представників усіх сторін і секторів, зацікавлених у використанні водних ресурсів; вирішення частини соціальних проблем, пов'язаних зі справедливим рівномірним і стійким забезпеченням питною водою населення.

Список використаних джерел:

1. Войтенко А.Б., Якобчук В.П., Плотнікова М.Ф. Децентралізація: шлях від обєднання до розвитку // Інвестиції: практика та досвід. 2019.№ 11. С. 32–39.

2. Ходаківський Є.І., Якобчук В. П., Плотнікова М.Ф. Публічне управління у процесі децентралізації // Наукові горизонти. 2018. №6 (69). С. 28–35.

3. Ходаківський Є. І., Якобчук В. П., Захаріна О. В., Плотнікова М. Ф., Іванюк О. В. Формування європейської системи Q-менеджменту в децентралізованих громадах // НАУКОВІ ГОРИЗОНТИ 2019, No 3(76). с. 10–18. doi: 10.33249/2663-2144-2019-76-3-10-18

4. Войтенко А.Б., Якобчук В.П., Плотнікова М.Ф. Системно-синергетичні основи розвитку сільських громад в умовах децентралізації // Інтелект XXI. 2019. № 3. С. 41–47.

СТОРІНКА МОЛОДОГО ВЧЕНОГО

Антонюк С. М. [*], *магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ПРІОРИТЕТНІСТЬ ДОДЕРЖАННЯ СТРАХОВИХ ЗАСАД ПРИ РЕФОРМУВАННІ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень і публікацій. Пенсійне забезпечення в усіх країнах світу розглядається як базова і одна з найважливіших соціальних державних гарантій стабільного розвитку суспільства, адже воно торкається інтересів непрацездатного населення, що становить 25–30% жителів будь-якої країни. Тому питання, пов'язані з сучасним станом, проблемами та перспективами розвитку пенсійної системи в Україні, є актуальними і на сьогодні.

В умовах реформування пенсійної системи України спостерігається значний інтерес вчених до дослідження як теоретичних, так і практичних питань пенсійного забезпечення. Сутність пенсійної системи та пенсійного страхування досліджували в своїх наукових працях: М. Бойко, В. Єлагін, І. Жмурко, Г. Каптар, О. Коваль, А. Колотік, Є. Лібанова, О. Линдюк, О. Насібова, Р. Перехрест, С. Прилипко, Б. Сташків, М. Шумило та ін.

Виклад основного матеріалу. Україна, як і більшість пострадянських країн, обрала шлях заміни однорівневої системи пенсійного забезпечення на багатоскладову систему пенсійного страхування. У 2003 році Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» визначено функціонування в Україні трирівневої пенсійної системи [1].

З 1 січня 2004 року функціонують перший (солідарна система, яка базується на засадах солідарності та субсидування і здійснення виплати пенсій та надання соціальних послуг за рахунок коштів Пенсійного фонду) та третій (система недержавного пенсійного забезпечення, яка ґрунтується на засадах добровільної участі громадян, роботодавців та їх об'єднань у формуванні пенсійних накопичень з метою отримання громадянами пенсійних виплат що є доповненням до пенсійних виплат з І рівня) рівні системи пенсійного забезпечення. Другий рівень пенсійної системи – накопичувальну систему загальнообов'язкового державного пенсійного страхування до цього часу не запроваджено.

З 2004 року, незважаючи на значні проблеми в розвитку пенсійної системи, відбувалися і позитивні зрушення в цій сфері: формування механізму нарахування та сплати страхових внесків на пенсійне страхування;

[*]Науковий керівник – Симоненко Л. І., к. е. н., доцент.

запровадження нових механізмів залежності розміру пенсії від величини страхового стажу та розміру заробітку тощо. Крім того, здійснено ряд перетворень, важливих для подальшого розвитку пенсійної системи, насамперед у солідарній системі: забезпечено нарахування пенсій на підставі даних системи персоніфікованого обліку; застосовано поділ джерел фінансування пенсійних виплат за різними пенсійними програмами між бюджетом Пенсійного фонду і державним бюджетом; скорочено пільги із сплати страхових внесків.

Механізм нарахування пенсій відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» передбачає, що розмір пенсії кожного пенсіонера визначається індивідуально залежно від набутого ним страхового стажу та отриманого заробітку, з якого сплачувалися страхові внески. Впродовж останніх 15 років переглядалися параметри солідарної системи пенсійного страхування. Так у 2005 році з метою до забезпечення дотримання норм статті 46 Конституції України [2] встановлено мінімальний розмір пенсії за віком на рівні прожиткового мінімуму за наявності у особи 20/25 років страхового стажу відповідно у жінок і чоловіків, що призвело до порушення страхових принципів в солідарній системі(розмір пенсійне залежить від сплати страхових внесків).

З 2008 року рішенням Уряду встановлено розмір пенсійної виплати на рівні прожиткового мінімуму незалежно від страхового стажу та сплати страхових внесків. Цим рішенням урівняли всіх у розмірах пенсій (страхова пенсія двічі – тричі менша за розмір прожиткового мінімуму). Така ситуація обумовила фінансово-необґрунтовані видатки солідарної системи пенсійного страхування та збільшення дефіциту Пенсійного фонду. Це гроші з податків, а не пенсійних виплат працюючих. Їх "витягують" з інших бюджетних програм і дають Пенсійному фонду, щоб майже 12 мільйонів пенсіонерів могли отримувати гроші. З 2014 року призупинено норми щодо перерахунку пенсій у зв'язку із ростом зарплати та здійснювався лише перегляд мінімальних пенсій. Це призвело до поглиблення диспропорцій у розмірах пенсій призначених у різні роки. Тому виникла нагальна необхідність реформування діючої пенсійної системи. Пенсійна реформа 2017 року удосконалює солідарну систему пенсійного страхування, звільнює її від невластивих видатків; диференціює розміри пенсій залежно від набутого страхового стажу та отриманого заробітку; впроваджує єдині підходи до обчислення пенсій, запроваджує щорічне проведення індексації пенсій [3].

Першим кроком пенсійної реформи 2017 року було осучаснення пенсій, призначених у минулі роки, з урахуванням показника середньої заробітної плати на рівні 3764,40 гривні (середній розмір заробітної плати у 2014-2016 рр.) та із застосуванням величини оцінки одного року страхового стажу у розмірі 1%. Розмір пенсії зріс у 10, 2 млн. осіб, яким пенсії призначені відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», Середній розмір пенсії збільшився на 560 грн. і на 1 жовтня

становив 2447 грн. на що додатково було спрямовано 6,4 млрд. грн. Встановлено нові обов'язкові вимоги щодо трудового стажу – що менший стаж, то пізніший вихід на пенсію. Хоча прямого підвищення пенсійного віку не відбулося. Відповідно до нового законодавства, щоб вийти на пенсію у 60, 63, 65 років, потрібно буде мати таку кількість страхового стажу:

від 25 років до 35 років – вихід на пенсію в 60 років;

15-25 років – вихід на пенсію в 63 роки;

15 років (мінімальний стаж) – вихід на пенсію в 65 років.

Той, хто не має мінімально необхідного стажу отримуватиме не пенсію, а соціальну допомогу. Але теж тільки після 65 років.

Вимоги до пенсійного стажу будуть поступово будуть підвищувати: в 2028 аби вийти на пенсію в 60 років потрібно буде 35+ років трудового стажу, в 63 роки – 25-35 років трудового стажу. Мінімальний стаж не зростатиме і залишиться на рівні 15 років.

Громадяни, яким не вистачає мінімального страхового стажу, можуть компенсувати недостачу. Тобто, страховий стаж можна купити. Один рік стажу сьогодні коштує 22033,44 грн. (із розрахунку 22% ставки ЄСВ від мінімальної зарплати 4173 грн., але для докупівлі стажу ця сума множиться на 2). Пенсійна реформа у жовтні 2017 року забезпечила більш прозору та більш справедливу формулу розрахунку пенсій, що тісніше пов'язує пенсійні виплати з пенсійними внесками та підвищує адекватність пенсій. Встановлено гнучкий коридор пенсійного віку, пов'язаний з тривалістю офіційної зайнятості особи, що є стимулом для участі в системі. Проведені протягом 2017-2019 років зміни дали змогу підвищити рівень пенсійного забезпечення громадян. Середня пенсія в Україні з 2017 року збільшилась на 817 грн. або на 30% і станом на січень 2019 року становить 2645,66 грн., що складає 32% по відношенню до середньої заробітної плати в економіці [4]. Крім того, параметричні зміни генерують певні бюджетні заощадження для Пенсійного фонду та Державного бюджету України.

Отже, параметричні зміни солідарної пенсійної системи, ухвалені у жовтні 2017 року, були важливими, але недостатніми кроками з точки зору соціальної справедливості та довгострокової фінансової стійкості. В Україні замало платників внесків (працівників) для бездефіцитного фінансування пенсій за рахунок ЄСВ у розмірі 22% фонду оплати праці [5], що призводить до значного постійного дефіциту в солідарній системі.

Реформування пенсійної системи неможливе без вдосконалення функціонування системи загальнообов’язкового державного соціального та пенсійного страхування, підвищення якості адміністрування та дисципліни сплати єдиного соціального внеску. Зважаючи на дефіцитність Пенсійного фонду, особливу увагу необхідно приділяти збільшенню його власних надходжень, розширенню кількості застрахованих осіб, легалізації зайнятості і заробітних плат, ухвалення рішень, які дозволили б посилили б соціальні гарантії застрахованих осіб. Важливим кроком на шляху пенсійної реформи

має бути розробка концепції, що має передбачати ключові пріоритети функціонування пенсійної системи, виходячи із необхідності оптимального поєднання державного, недержавного та професійного пенсійного забезпечення, пенсійного страхування.

Запровадження системи загальнообов'язкового накопичувального пенсійного страхування – необхідність сьогодення. Запуск другого рівня пенсійної системи дозволить підвищити рівень соціального захисту українців пенійного віку. Накопичувальна система доповнить функціонуючу солідарну, й майбутні пенсіонери зможуть розраховувати на більші доходи. Проведене дослідження показало, що пенсійна система є відкритою системою, яка постійно розвивається, вдосконалюється. Слід відзначити, що в Україні відбувається позитивні зміни в солідарній системі, спрямовані на підвищення пенсійних виплат. Право та розмір пенсії залежить від участі кожної особи в пенсійному страхуванні та розмірі сплачених нею страхових внесків.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09.07.2003 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1058-15

2. Конституція України від 28.06.1996 №254-к. (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141)

3. Закон України від 03.10.2017 №2148 " Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій" (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 40-41, ст. 383)

4. Звіт про роботу Пенсійного фонду України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.pfu.gov.ua

5. Закон України від 04.07.2013 № 406-VII "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" /Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 2–3, ст.11).

Бабков Д. Є.[*]*, магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ В РЕГІОНІ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРПАЛІЗАЦ

Згідно з чинним законодавством носієм права на місцеве самоврядування в Україні виступає територіальна громада. Відповідно до Конституції України місцеве самоврядування може здійснюватися територіальною громадою як самостійно, так і через органи місцевого самоврядування. Саме тому основне призначення територіальної громади полягає в забезпеченні життєдіяльності певної території або прямо (самостійно), або опосередковано (через органи місцевого самоврядування). Поняття «територіальна громада» у своєму розвитку набувало різних трактувань.

Нормативне визначення надано в ст. 1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»: територіальна громада – це жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, селищ, що мають єдиний адміністративний центр, сільську раду. Територіальна громада – спільнота мешканців, жителів населених пунктів (сіл, селищ, міст), об'єднана загальними інтересами власного життєзабезпечення, самостійного, в межах законів вирішення питань місцевого значення як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування. Проаналізувавши різні визначення поняття територіальної громади, можна погодитись з О. Шаповаловим, який стверджує, що територіальна громада в Україні є базовим суспільство утворювальним елементом, основним стрижнем місцевого самоврядування. Від її якісних характеристик, дієвості, здатності вирішувати питання місцевого значення залежить загальний поступ суспільства, держави. На жаль, нині існує ціла низка проблем, що потребують вирішення, зокрема проблема фінансування розвитку територіальних громад, сіл, селищ і міст сьогодні виходять на перший план.

Основними законами, що регламентують здійснення місцевого самоврядування, тобто права територіальних громад – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста – самостійно вирішувати питання місцевого значення є Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні» (від 21 травня 1997 р.), «Про місцеві державні адміністрації» (від 9 квітня 1999 р.) і «Про органи самоорганізації населення» (від 11 липня 2001 р.). Концепція реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади (Розпорядження КМУ від 1 квітня

[*]Науковий керівник – Симоненко Л. І., к. е. н., доцент.

2014 року, №333). Закон України «Про засади державної регіональної політики» (від 5 лютого 2015 року, №156-VIII). Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» (від 5 лютого 2015 року, №157-VIII). Закон України «Про співробітництво територіальних громад» (від 17 червня 2014 року). Методика формування спроможних територіальних громад (Постанова КМУ від 8 квітня 2015 року). В цілому майже всі дослідники та практики згодні, що для ефективного впровадження національних реформ на місцевому рівні потрібна організаційна, методична та технічна допомога як в загальних питаннях ефективного управління та планування власного розвитку, так і в окремих, специфічних галузях. Володіння, користування та розпорядження місцевими ресурсами створить економічне підґрунтя для розвитку територіальних громад, та стимулюватиме до ефективного управління. Варіантом системи державного управління для України обрано надання широких повноважень органам місцевого самоврядування щодо територіального розвитку, а місцевим державним адміністраціям надання виключно контрольно-наглядових функцій.

Інтелектуальний капітал є основою будь-якої активності та ініціативи окремих громадян та громад, але здебільшого все ж таки поняття «інтелектуальний капітал» використовується щодо підприємств, економічних систем та розглядається в контексті дослідження відносин власності. У звичайному розумінні, частіше за все, власність розглядається як юридичне поняття. Лише незначна частина власності як економічної категорії знаходиться безпосередньо в практиці життєдіяльності системи господарювання, її найголовніша, сутнісна частина лежить у найскладнішій системі соціально-економічних відносин суспільства. Відносини з приводу власності на фактори виробництва (праця, капітал, земля, інформаційні і інтелектуальні ресурси) завжди грали істотну роль в організації і соціально-економічному характері виробництва і були визначальним моментом для розуміння принципу розподілу матеріальних і духовних благ. Більш того, без розуміння сутнісних аспектів власності, знання її основних типів, видів і форм не представляється можливим повною мірою з'ясувати зміст економіки, основу якої складають ринкові відносини. Володіння це базовий момент відносин власності. Слід ураховувати, що об'єкти володіння розділяються на фактори, умови і засоби виробництва, з одного боку, і споживацькі блага, з іншої. Особа, що придбала умови виробництва, одержує особливий монопольний статус по відношенню до інших членів суспільства, тим самим одержуючи в суспільстві економічну владу. У сучасних умовах такими монополістами є власники унікальної інформації на ринку. Сутність відносин користування (повного господарського ведення), які мають місце в правовій системі, полягає в передачі власником підприємства прав на його управління найманому керівнику (менеджеру). У цьому випадку власник підприємства (засоби виробництва) особисто не займається творчою діяльністю, надаючи право іншим особам на основі договору володіти і користуватися даним

майном. Прикладом таких відносин є оренда – договір про надання майна якоїсь людини (власника) у тимчасове користування іншій особі платню.

В умовах глобалізації, зростання конкуренції, збільшення рівня інноватівності та наукоємкості виробництва інноваційно змінюється і розуміння процесів формування та використання факторів виробництва, зокрема капіталу. Якщо в економіці традиційного технологічного укладу під капіталом розумілися фінансові ресурси, які здебільшого втілені у матеріальні активи, то в умовах інноваційної економіки капітал втілюється у фактори виробництва, які впливають на розвиток: інтелектуальні, соціальні, інформаційні, інноваційні. Саме тому, поширення в дослідженнях вчених та актуальності, обумовленої об'єктивними перетвореннями в економіці, отримують процеси формування та використання інтелектуального капіталу. Враховуючи те, що в основі інноваційних змін для будь-якої системи покладено свідомі та цільоспрямовані дії людини, результатом яких є певні інновації, основним джерелом розвитку слід вважати використання інтелектуального капіталу та впровадження інновацій у забезпеченні сталого розвитку регіону.

Бевзюк Т. В.[*]*, магістрант,*
спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

ЕКОНОМІЧНІ ТА ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЗЕРНОВОГО ГОСПОДАРСТВА В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Кризовий стан економіки, низька ефективність вітчизняного агропромилового виробництва ускладнюється впливом негативних наслідків не лише економічного, а й екологічного характеру. Це пов'язано з застосуванням техногенних засобів стимуляції агроценозу. Розвиток продуктивних сил донедавна здійснювався й здійснюється без належного врахування екологічних та соціальних чинників, критеріїв, обмежень і вимог ресурсно-екологічної безпеки. Внаслідок чого порушується нормальний хід природних процесів, відбувається деградація і зниження якості життєвого середовища, що зрештою негативно відбивається на сільських і міських жителях, трудовому потенціалі села й країни в цілому. Актуальність проблеми дослідження обумовлена необхідністю охорони навколишнього середовища, екологічно безпечним використанням і ефективним відтворенням природних ресурсів поряд з забезпеченням безпеки життєдіяльності людини.

Проблеми сталого розвитку, визначені екологічними форумами ООН в Ріо-де-Жанейро та Йоганнесбурзі, породили цілу низку досліджень, головною ідеєю яких є констатація неможливості економічного зростання без жорсткого дотримання вимог ресурсо-екологічної безпеки. Вітчизняні вчені розглядають дану проблему з точки зору біологізації виробництва[1], екологізації виробництва як основи продовольчої безпеки[2], в ході формування державної політики розвитку аграрної сфери[3], досліджуються еколого-економічні пріоритети розвитку держави [4]. Потребують розширення і поглиблення дослідження економічних та екологічних аспектів окремі галузі народного господарства, зокрема зернового виробництва зважаючи на його роль в аграрному секторі економіки. З огляду на це завданням даної статті є аналіз динамічних тенденцій економічних та екологічних факторів розвитку зернового виробництва як важливої складової економічної системи аграрного сектора з урахуванням регіональних особливостей країни.

Об'єктом дослідження є процеси розвитку й еколого-економічної ефективності виробництва зернопродуктового підкомплексу в зоні північного Полісся, а також формування продовольчої безпеки в регіоні.

Матеріал та методика дослідження. При дослідженні динамічних тенденцій економічних та екологічних факторів розвитку зернового виробництва в регіоні були використані наступні джерела інформації –

[*]Науковий керівник – Плотнікова М. Ф., к. е. н., доцент.

зведені річні звіти сільськогосподарських підприємств Житомирської області, зведені річні звіти сільськогосподарських підприємств Міністерства аграрної політики України та статистичні збірники держкомстату України. В ході дослідження були використані такі методи, як аналізу і синтезу при вивченні показників господарської діяльності та з метою оцінки роботи підприємств різної форми організації, монографічний при аналізі стану існуючих досліджень, порівняння для аналізу показників роботи сільськогосподарських підприємств. У процесі реалізації завдань дослідження використано системний метод наукового пізнання, згідно якого всі явища і процеси розглядаються у взаємозв'язку та розвитку. На основі використання методів порівняння та узагальнення, логічного і історичного здійснити комплексний аналіз. В процесі дослідження використовувалися методи аналізу і синтезу [5].

Результати дослідження. Зона Полісся чи не найбільше в Україні постраждала від аварії на ЧАЕС, що значною мірою позначилося на її економічному та екологічному стані. Дестабілізаційні процеси, спричинені зміною економічного ладу і пов'язаними з ним руйнаціями в економіці, екологічна криза продовжують завдавати великих економічних, соціальних та екологічних втрат регіону. Налаштованість зональної економіки на природомістку і виснажливу структуру господарювання дає низьку корисну віддачу поряд із збільшенням природного навантаження, що зрештою становить загрозу для існування населення на цій території. Необхідність розв'язання екологічних й економічних проблем та практична відсутність методів і механізмів їх впровадження зумовили формування нового підходу, а саме біологізації виробництва.

На заваді процесам реформування виступили такі фактори, як фізично і морально зношена матеріальна база, багатовідхідні та екологонебезпечні технології в сільському господарстві та його зерновому підкомплексі. Сільськогосподарські і переробні підприємства залишаються осторонь інноваційного процесу. А власне, він є фундаментальною основою сталого, екологобезпечного й соціально спрямованого розвитку національних економік [4]. Так, на Житомирщині, за даними Житомирського обласного управління статистики, інноваційна сфера охоплює лише три підприємства харчової промисловості.

В інвестиційній діяльності з докорінної модернізації застарілого виробничого потенціалу в сільському господарстві Житомирської області протягом тривалого часу відсутня позитивна та стабільна динаміка (табл. 1). Інвестиції в основний капітал в сільському господарстві в порівнянні з 1990 р. практично відсутні. Дещо краща тенденція намітилася починаючи з 2000 р., коли обсяги інвестицій починають зростати в порівнянні з попереднім роком, але їх рівень не перевищує 10% від рівня досягнутого у 1990 р.

Житомирська область знаходиться на одному з останніх місць в Україні за обсягами інвестицій. Сільське господарство регіону зазнає значних організаційно-економічних перетворень. Так, виробництво зернових культур знаходиться в межах 1,5-2,5% від загального рівня по країні. Вочевидь

зрозуміло, що жодні перетворення не принесуть бажаного ефекту без пріоритетної державної соціально-економічної політики в інноваційній сфері. Ситуація ускладнюється тим, що сільське господарство є значним забруднювачем ґрунтових вод та земель як стаціонарними джерелами забруднення, так і транспортними засобами. Слід відмітити, що протягом 1990-2000 рр. в Україні внаслідок різкого спаду виробництва відбулось істотне скорочення обсягів шкідливих викидів, але вплив на екологічний потенціал відбувається не адекватно падінням обсягів виробництва. На цьому етапі перед суспільством постає дві проблеми: забезпечення темпів зростання виробництва продукції за умов енергетичної кризи та значного підвищення цін на добрива, пестициди й інші хімічні препарати, а також вирішення проблеми екологізації, підвищення якості продуктів харчування і створенням відповідних організаційно-економічних, технологічних, правових та управлінських передумов їх вирішення.

Нині поняття продовольчої безпеки все частіше набирає значення забезпечення населення екологічно чистим продовольством. Аналіз літературних та власних даних показує, що практично всі продукти харчування забруднені рядом небезпечних речовин на рівні вищому від санітарно-гігієнічних нормативів. Шляхом розв'язання даної проблеми може стати застосування досвіду розширеного відтворення, впровадженого в ПСП "Волинь" Новоград-Волинського району Житомирської області, що передбачає концентрацію сільськогосподарського виробництва на великих площах, насамперед використовуючи широкомасштабну оренду землі. Суть даної системи полягає в біологічному способі відновлення родючості ґрунтів за рахунок насичення посівів однорічними бобовими культурами – горохом польовим (пелюшкою) та викою ярою в сумішках з вівсом та ячменем, ярих пшениць та тритікале, гірчиці та ріпаку, а також при посіві їх в чистому вигляді: а) біологічному способі знищення бур'янів, особливо такого злісного в даний час, як пирій повзучий, шляхом посіву вико-вівсяних сумішок; б) біологічному способі поповнення запасів азоту шляхом широкого використання однорічних бобових культур; в) поліпшення фізичних властивостей ґрунту під посівами пелюшки та вико-вівсяних сумішок [7].

Основними статтями витрат у виробництві продовольчого і фуражного зерна виступають: оренда земель – 20,6%, насіння – 16,8%, пальне – 14,2%, амортизація технічних засобів – 11,3%. Структура витрат при виробництві зернових культур відрізняється від зернобобових, а саме: оренда земель становить 13-20%, насіння – 9-16%, пальне – 8-13%, амортизація технічних засобів – 7-10%, мінеральні добрива – 4-10%, засоби захисту рослин – 5-14%. При досягненні запланованого рівня врожайності, а він є реальним і підтверджується виробництвом зернових в останні роки, підприємство буде мати високорентабельне виробництво зернових і зернобобових. Рентабельність виробництва даних культур на зерно знаходиться в межах 14-105%. Дана система апробована колективом ПСП "Волинь" і є альтернативною до традиційних систем зони Полісся і в своїй основі – біологічною, яка працює в екстенсивному режимі, тобто ефективно

функціонує за рахунок лише внутрішньогосподарських джерел фінансування. В результаті наявності додаткових джерел фінансування та потреби, запропонована система може працювати і в інтенсивному режимі.

Висновки. Вирощування зернових за біологічними технологіями дає можливість раціонально використовувати засоби виробництва, одержувати екологічно чисту продукцію й забезпечувати збереження навколишнього середовища від забруднення рештками добрив і пестицидів. Впровадження на практиці запропонованої системи господарювання сприяє призупиненню процесу деградації як землеробства в цілому, так і орних земель Полісся, надає можливість отримання вільних обігових коштів, допомагає залученню інвестицій, є підтримкою регіонального екстенсивного (біологічного) ведення землеробства, зональної та внутрішньогалузевої спеціалізації в плані забезпечення тваринництва високобілковим зернофуражем, сприяє ефективному використанню в процесі виробництва однотипної техніки, підвищує економічність господарювання та продуктивність праці в наслідок підвищення його ефективності, знижує екологічне навантаження на навколишнє середовище та населення.

Перспективи подальших досліджень повинні бути зосереджені на вивченні питань підвищення економічної ефективності та екологічної безпеки виробленої продукції зернового господарства в зоні Полісся, зокрема радіоактивного забруднення.

Список використаних джерел:

1. Патика В.П., Гармашов В.В., Бурячківський В.Г., Пилипенко В.М. Порівняльна ефективність традиційної та біологічної технології вирощування озимої пшениці в умовах півдня України. // Економіка АПК. – 2003. – № 7. – С. 51-55.

2. Царенко О.М., Тархов П.В., Щербань В.П. Екологізація виробництва як основа продовольчої безпеки України. // Економіка АПК. – 2001. – № 5. – С. 15-20.

3. Лобас М.Г. Сучасні ґрунтозахисні, ресурсо- і енергозберігаючі технології, надійну, високопродуктивну і ефективну техніку – в основу Національної програми охорони земель та розвитку АПК на період 2004-2015 рр. / Формування і реалізація державної політики розвитку матеріально-технічної бази агропромислового комплексу в Україні. – К.: ІАЕ УААН, 2003. – С. 324-334.

4. Трегобчук В.М. Еколого-економічні пріоритети розвитку України в контексті сталого розвитку // Екологічний вісник. – 2003. – №9-10. – С.12-15.

5. Гальчинський А.С. та ін. Основи економічних знань. / А.С. Гальчинський, П.С. Єщенок, Ю.І. Палкін. – 2-е вид., перераб. і допов. – К.: Вища шк., 2002. – 543с.

6. Іванюк В.О. Відновлення родючості ґрунтів Полісся впровадженням посівів гороху польового (пелюшки) // Пропозиція. – 2000. – № 10. – С. 28-30.

Безносюк С. В.[*]*, магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ЗАГРОЗИ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ

Постановка проблеми. В розвитку науки безпекознавства, враховуючи виклики сьогодення, виділяють основні елементи структури національної безпеки: − державну безпеку – поняття, що характеризує рівень захищеності держави від зовнішніх і внутрішніх загроз; − громадську безпеку – поняття, виражене у рівні захищеності особистості і суспільства, переважно, від внутрішніх загроз; − техногенну безпеку – рівень захищеності від загроз техногенного характеру; − екологічну безпеку і захист від загроз стихійних лих; − економічну безпеку; − енергетичну безпеку; − інформаційну безпеку; − безпеку особистості.

Результати досліджень. В Україні та в інших країнах світу більш поширеним є поняття "національна безпека", тому через призму цього поняття і доцільно розглядати систему складових поняття "державна безпека". Державна безпека – захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності і демократичного конституційного ладу та інших життєво важливих національних інтересів від реальних і потенційних загроз невоєнного характеру [2]. Правове підгрунтя державної політики України у сферах національної безпеки і оборони становлять Конституція України та інші закони України, а також видані на виконання Конституції та законів України інші нормативно-правові акти.

Державна політика у сфері національної безпеки спрямована на захист: людини і громадянина – їхніх життя і гідності, конституційних прав і свобод, безпечних умов життєдіяльності; суспільства – його демократичних цінностей, добробуту та умов для сталого розвитку; держави – її конституційного ладу, суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності; території, навколишнього природного середовища – від надзвичайних ситуацій.

Основними принципами, що визначають порядок формування державної політики у сферах національної безпеки і оборони, є:

1) верховенство права, підзвітність, законність, прозорість та дотримання засад демократичного цивільного контролю за функціонуванням сектору безпеки і оборони та застосуванням сили;

2) дотримання норм міжнародного права, участь в інтересах України у міжнародних зусиллях з підтримання миру і безпеки, міждержавних системах та механізмах міжнародної колективної безпеки;

[*]Науковий керівник – Симоненко Л. І., к. е. н., доцент.

3) розвиток сектору безпеки і оборони як основного інструменту реалізації державної політики у сферах національної безпеки і оборони [2].

На сучасному етапі потенційними загрозами у сфері державної безпеки є: неефективність системи державного управління; корупція; економічна криза; зниження рівня життя населення; загроза енергетичній безпеці; загрози у інформаційній та кібербезпеці; екологічні загрози. Основними напрямами державної політики у сфері державної безпеки є:

- відновлення територіальної цілісності держави;
- реформування та створення ефективного сектору безпеки та оборони;
- реформування розвідувальних, контррозвідувальних та правоохоронних органів;
- забезпечення економічної безпеки держави;
- реформування державного управління;
- інтеграція в ЄС та партнерство з НАТО;
- забезпечення екологічної, енергетичної безпеки та безпеки об'єктів критичної інфраструктури;
- забезпечення інформаційної та кібербезпеки [3].

Висновки та пропозиції. З огляду на викладене можна зробити наступні висновки. По-перше, проблеми національної безпеки перебувають сьогодні у центрі уваги більшості цивілізованих країн світу. Причиною такої уваги стало саме глобальне середовище безпеки, яке сьогодні містить у собі велику кількість загроз і викликів різноманітного характеру. По-друге, в сучасному безпекознавстві, існує досить велика кількість суперечливих підходів у сферах дослідження проблем національної безпеки держави. Зокрема, це виявляється у великій кількості різноманітних тлумачень та точок зору стосовно сутності національної безпеки держави. По-третє, взагалі поняття «національна безпека» має велику кількість вимірів та аспектів, різниця між якими полягає в тому числі і у відповідних позиціях, з яких розглядається дане питання. Забезпечення високого рівня захищеності аціональних інтересів, за якого створюються належні умови для стабільного розвитку особистості, суспільства та держави, є завданням політики національної безпеки держави. При цьому важливою умовою ефективності цієї політики є пріоритетне силових шляхів захисту національних інтересів та цінностей, які покладені в їх основу.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28.06.1996;

2. Закон України «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 № 2469-VIII;

3. Закон України «Про засади внутрішньої та зовнішньої політики» від 1.07.2010 № 2411-VI;

4. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію національної безпеки України» від 26.05.2015 № 287/2015.

Безсмертна О. В., Присяжнюк А. І.[*], магістранти,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ОРГАНІЗАЦІЙНА КУЛЬТУРА ТА ЛІДЕРСТВО В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Ефективний розвиток державного управління в Україні передбачає пошук результативних методів управлінського впливу на суспільні процеси. Наразі, реформування державного управління в Україні має відбуватися на основі сучасних орієнтирів та ціннісних пріоритетів розвитку світового співтовариства у цій сфері. Це зміна парадигми державного управління, формування нової культури та лідерства, нового стилю діяльності публічних органів, орієнтованих на підвищення якості послуг для громадян, підвищення відповідальності за розподіл послуг і ресурсів.

Проблеми організаційної культури та лідерства досліджували: Р. Акофф, О. Віханський, Р. Дафт, М.Мескон, А. Наумов, С. Роббінс, Ф. Тейлор, С.Філонович, Е. Яхонтова та інші. Проте, формування та розвиток організаційної культури та лідерська концепція у публічному управлінні є мало дослідженою, що гальмує вирішення низки проблем стосовно впровадження організаційної культури в публічному управлінні.

Мета та методика дослідження. Мета дослідження полягає в узагальненні практичного досвіду формування та розвитку організаційної культури та лідерських концепцій в публічному управлінні.

Результати досліджень. В умовах сьогодення, публічне управління, що орієнтоване на лідерські концепції та культурні чинники, вимагає нового інструментарію. Одним з таких інструментів сучасних моделей публічного управління є формування та розвиток організаційної культури та лідерських концепцій, про що свідчить успішний досвід управління різних країн світу. Вони визнають ключовим фактором розвитку та конкурентоспроможності управління саме основні принципи, норми та правила організаційної культури, які орієнтовані на лідерських концепціях. В Україні організаційна культура та лідерство найчастіше залишається поза увагою, фактично відсутні фахівці з питань формування та розвитку організаційної культури, відсутні механізми розповсюдження передового досвіду у цій сфері.

Слід відзначити, що визначальним результатом формування та розвитку організаційної культури в публічному управлінні на сучасному етапі є поєднання ролей керівника і лідера. Якщо на попередніх етапах ключовою управлінською проблемою була задача встановлення конструктивного співробітництва між офіційними керівниками з одного боку, і лідерами

[*]Науковий керівник – Захаріна О. В., к. е. н., доцент.

робочих груп та трудових колективів – з іншого, то в даний час стає нормою в діяльності успішного управлінця суміщення функцій керівника і лідера [4, с. 110]. Вважаємо, що ефективне публічне управління забезпечується не стільки авторитетом посади, скільки авторитетом особистості керівника, його лідерськими здібностями. Отже, лідерські якості керівника безперечно є успішними для формування та розвитку сучасної організаційної культури.

Лідерство пов'язане зі здатністю людини формувати чи змінювати організаційну культуру, а також впливати на окрему особистість або на групу людей за допомогою особливих особистісних властивостей з метою спрямування їх зусиль на досягнення цілей організації та їх власних цілей [4, с. 110]. Тому важливо, щоб лідерство поєднувалося з управлінням та адмініструванням і носило організуючий і формальний характер. Щоб адаптуватися до нестійкого зовнішнього середовища, будь-яка організація знаходиться у процесі безперервних змін, що передбачає зміну політики, процедури і структури, а також мотивування окремих співробітників та груп для плідної роботи в умовах невизначеності та сучасних потрясінь. При цьому формування та розвиток організаційної культури, а також наповнення її якісно новим змістом, обумовлює зміни усіх кадрових технологій, які використовує керівництво даної організації до своїх співробітників. Тому важливим фактором стають лідерські якості та уміння керівників управляти роботою і персоналом, будувати відносини з колективом і в колективі, навчати і вчитися самим тощо. Саме погляди лідерів на сферу компетенції їх організації, допустимий рівень фінансових ризиків та ступінь фінансової самодостатності організації серйозно вплинули на їх вибір цілей, засобів їх досягнення і специфіку управлінських процесів [5, с. 209].

Зрозуміло, що всі ці організаційні перетворення пов'язані з формуванням відповідних формальних і неформальних правил та норм організаційної поведінки, враховуючи внесок кожного співробітника на основі його розвитку пізнавальних практик, а також на підставі змін традиційних групових інтересів у бік партнерства та толерантності. Проте, частіше за все, лідери і керівники організації формують та розвивають організаційну культуру однобоко і суб'єктивно, ставлять групові задачі, базуючись на ціннісній складовій організаційної культури та залишають без змін системи винагород, професійного та службового зростання, контролю, обліку, інформаційного забезпечення тощо. Тому фактор лідерства має охоплювати усі рівні організації: вище керівництво, лінійне керівництво і лідерів-активістів з числа рядових співробітників. Лише так можна сформувати систему публічного управління, яка надійно буде містити зворотній зв'язок. Саме тому лідер відіграє важливу роль у процесі формування організаційної культури, а його відсутність може привести до "культури безвладдя", коли влада стає вже не потрібною [4, с. 112].

На даний час тип організаційної культури у публічному управлінні є переважно бюрократичний. Він відчутно стримує трансформаційні і

реформаційні процеси, які диктує сучасна парадигма публічного управління. Проте, на підставі впровадження нового публічного менеджменту (New Public Management), світова наукова думка схиляється до партиципативного або осучасненого корпоративного типу організаційної культури, коли публічні інституції вчасно і цілковито задовольняють вимоги суспільства до надання йому публічних послуг. В сучасних вітчизняних умовах особливо необхідні лідери, які здатні сформувати організаційну культуру з високими етичними стандартами. Фактично очікується, що лідер зможе досягнути повної професійної, соціальної та емоційної інтеграції кожного співробітника у справи органа публічної влади, і досягнення за рахунок цього максимально можливої ефективності та результативності діяльності службовців [2, с. 186].

Висновки та пропозиції. Таким чином, у сучасному світовому середовищі наявність чіткої стратегії публічного управління; дотримання високих стандартів якості праці; використання інформаційних технологій; відповідна компетентність працівників; наявність відповідної організаційної культури є необхідними, але не достатніми умовами, які можуть задовольнити вимоги суспільства у наданні йому публічних послуг. На разі важливу роль у цьому мають виконувати лідерство та ініціатива як керівників усіх рівнів, так і їх підлеглих. Оскільки наше сьогодення визначає все нові і нові завдання перед сферою публічного управління, які потребують досить швидкого реагування і децентралізації прийняття управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Баюра Д. О. Методологічні підходи до формування корпоративної культури у системі корпоративного управління [Електронний ресурс]: Науковий вісник ЧДІЕУ. – 2011. – № 4 (12).

2. Ліпенцев А.В. Аспекти здійснення управлінського лідерства / А.В. Ліпенцев, А. А. Ліпенцев // Реформування системи державного управління та державної служби: теорія і практика [Текст] : матер. наук.-практ. конф. за міжнар. уч. (8 квітня 2011 р.) : у 2 ч. Ч. 2 / за наук. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. – Львів : ЛРШДУ НАДУ, 2011. – С. 184 – 186.

3. Сергієнко Е. О. Організаційна культура в публічному управлінні: термінологічні проблеми / Е. О. Сергієнко // Ефективність державного управління : зб. наук. праць. – Л. : ЛРІДУ НАДУ, 2009. – Вип. 18/19. – С. 361 – 367.

4. Чернов С. І. Вплив лідерства на формування та розвиток організаційної культури в публічному управлінні / С. І. Чернов, С. О. Гайдученко // Ефективність державного управління. – 2014. – Вип. 40. – С. 109-115.

5. Шейн Э. Х. Организационная культура и лидерство [Текст] / Э. Х. Шейн;пер. с англ. под ред. В. А. Спивака, – СПб.: Питер, 2002. – 312 с.

Безсмертний С. В., Ковальчук А. С.[*], магістранти,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЛІСОВИМИ РЕСУРСАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

На сучасному етапі стан державного управління лісовими ресурсами України не відповідає новим економічним відносинам у державі та вимогам сталого розвитку. Недосконалими є механізми узгодження управлінських рішень у сфері лісового господарства з органами публічної влади та населенням. Слід відзначити, що суспільство зацікавлене в належному виконанні лісовим господарством економічної, соціальної, екологічної та рекреаційної функцій, а відтак – у розвитку лісової галузі національної економіки. Однак, державна політика у сфері використання лісів сформована таким чином, що основною метою є передусім розвиток виробництва, а не захист лісу як екосистеми, що вже діє всупереч інтересам народу України, оскільки зміна екосистеми безумовно негативно вплине на наступні покоління.

Окрім збільшення виробничих потужностей в лісовій галузі, Україна має ще ряд проблем, які негативно впливають на об'єми лісових ресурсів, а саме: корупція в органах Держлісагенства та контролюючих органах, незаконні рубки, недостатня кримінальна та адміністративна відповідальність за злочини в лісовій галузі та відстала сировинна політика держави у лісовій сфері. Всі перераховані негативні фактори безумовно пов'язані та переплітаються між собою, що веде до втрати одного з ресурсів, який законодавчо віднесено до Національного багатства України, додаткових надходжень до державного бюджету України та відсутність перспективи створення нових робочих місць.

Окремо слід виділити проблему незаконних рубок на території України, об'єм яких становить 50% від загального. Це призводить до недоотримання в державний бюджет близько 10 млрд гривень на рік [7]. Корупція, недостатньо жорстка відповідальність та постійна жага особистого збагачення штовхають наших співвітчизників на скоєння даного злочину, передбаченого ст. 246 Кримінального кодексу України. Вирішення даної проблеми стосується не лише контролюючих органів, а й органів місцевого самоврядування та громадян, які проживають в населених пунктах, де розташовані цехи по обробці нелегальної деревини. Одним з дієвих засобів подолання нелегального обороту лісу може стати он-лайн відеоконтроль суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаних з обробкою лісової продукції контролюючими органами.

---

[*]Науковий керівник – Якобчук В. П., к. е. н., професор.

Важко визначити, який з перерахованих негативних факторів чинить більше чи менше шкоди національній економіці України. Тому задля вирішення зазначених проблем потребує значного удосконалення механізм державного управління лісовими ресурсами національної економіки, залучення новітніх технологій, посилення відповідальності за протиправні дії та залучення позитивного досвіду провідних країн світу.

Управління лісовими ресурсами істотною мірою залежить від впливу держави, яка відіграє провідну роль у регулюванні суспільних відносин щодо лісів [5, с. 12]. Так, наприклад, траєкторія розвитку галузі забезпечується державною політикою у сфері лісових відносин – комплексом правових, фінансових, адміністративних та організаційних заходів, включаючи процес прийняття рішень, із використанням яких держава цілеспрямовано впливає на регулювання суспільних відносини, що стосуються володіння, користування та розпоряджання лісами і спрямовуються на забезпечення охорони, відтворення та стале використання лісових ресурсів з урахуванням екологічних, економічних, соціальних та інших інтересів суспільства [2, с. 153].

Функції державного управління лісовими ресурсами реалізуються через побудову відповідного механізму – сукупність практичних заходів, засобів, важелів і стимулів, за допомогою яких суб'єкти державного управління лісовим господарством здійснюють цілеспрямований вплив на сферу лісового господарства з метою досягнення поставлених цілей та узгодження інтересів [1, с. 6]. Зокрема, перелік механізмів державного управління лісовими ресурсами та їх застосування істотною мірою залежать від наявних проблем і доступних ресурсів, необхідних для їх вирішення. Таким чином, державне управління лісовими ресурсами – це комплексне використання уповноваженими органами державної влади засобів регуляторного впливу для примноження та ефективного використання лісових ресурсів задля належного виконання галуззю покладених на неї функцій.

Відтак, виправити невтішну ситуацію в управлінні лісовими ресурсами України можливо за умови інтеграції держави, бізнесу та громадськості. При цьому слушними є наступні пропозиції науковців:

вдосконалення систем та технологій державного контролю за дотриманням лісового законодавства;

поєднання економічних, соціальних й екологічних складових національної системи лісового управління;

оптимізація параметрів лісистості територій відповідно до їх природних та соціально-економічних умов;

використання механізмів зонування територій лісового господарства;

активізація процесу сертифікації лісогосподарської продукції та послуг;

збільшення норми заготівлі деревини в стиглих і перестиглих лісових масивах;

використання механізмів публічно-приватного партнерства для залучення додаткових ресурсів у розвиток лісової галузі та ін.

Таким чином, удосконалення механізму державного управління лісовими ресурсами національної економіки необхідно здійснювати з урахуванням основних принципів європейської лісової політики, стимулювання діалогу між міжнародними, регіональними організаціями та інституціями. Україна має розвивати свою національну систему державного управління лісовими ресурсами, орієнтуючись на загальноприйняті в європейському регіоні екологічні цілі і застосовуючи схожі підходи, теоретично обґрунтовані і практично перевірені в країнах ЄС з урахуванням особливостей, що історично склалися в країні. Для досягнення цієї мети необхідно реформувати законодавство, рівень відповідальності органів державної влади, суспільну поведінку.

Список використаних джерел:

1. Бизова М. Б. Вдосконалення механізму державного управління лісового господарства (на матеріалах півдня України): автореф. дис. к. держ. упр.: спец. 25.00.02 “Механізми державного управління” / М. Б. Бизова. – Одеса, 2010. – 20 с.

2. Голян В. А. Удосконалення еколого-економічного регулювання лісогосподарського підприємництва: вітчизняні реалії та доцільність імплементації зарубіжного досвіду / В. А. Голян, С. М. Демидюк, А. І. Гордійчук // Інвестиції: практика та досвід. – 2012. – № 12. – С. 26– 28.

3. Конституція України [Електронний ресурс]: Закон України від 28.06.1996 No 254к/96-ВР // Верховна Рада України. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.uaЛaws/show/254к/96-вр

4. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України від 05.04.2001 No 2341-II // Верховна Рада України. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14

5. Непийвода В. П. Правове регулювання суспільних відносин щодо лісів у контексті сталого розвитку: автореф. дис. к.ю.н.: 12.00.06 “Юридична психологія” / В. П. Непийвода. – К., 2006. – 20 с.

6. Про власність: Закон України від 07.02.1991 р., № 697- XII // Відом. Верхов. Ради України. – 1991. – № 20. – Ст. 249.

7. Як врятувати український ліс [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://delo.ua/business/les-318210/

Білошицька Н. Г.[*], магістрант,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ВИКОРИСТАННЯ ЕМПІРИЧНИХ МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ У АДМІНІСТРУВАННІ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Розвиток науки нерозривнопов'язаний з створеннямметодології, яка втілює необхідні її принципи. Подібно до поділуоб'єктивнихзаконів на загальні і окремі, пов'язані з розвитком тих або інших окремих галузей знання, методологія науки такожможе бути загальною і окремою. Загальна методологія науки – цепринципиматеріалістичноїдіалектики, а також теорія пізнання, яка досліджує закони розвитку наукового знання в цілому. Окрема методологія грунтується на законах окремих наук, особливостях пізнання конкретних процесів і проявляється у здійсненні, з одного боку, теоретичниху загальнень, принципівокремих наук, а з іншого – часткових методів дослідження. Це визначається тісним органічним зв'язком будь-якого пізнання з вирішенням загально теоретичних, філософських питань.

На емпіричному рівні дослідний об'єкт відображається здебільшого з позицій зовнішніх зв'язків і відносин. Емпіричному пізнанню притаманні збір фактів, первинне узагальнення, опис дослідних даних, систематизація і класифікація. Емпіричне дослідження спрямоване безпосередньо на об'єкт дослідження, відбувається на основі методів порівняння, виміру, спостеріганню, експерименту, аналізу та ін. Під емпіричним дослідженням розуміють також практичні аспекти наукової організації, збір емпіричної інформації, осмислення результатів спостереження і експериментів, відкриття емпіричних законів, формування класифікацій (розбивка класу об'єктів на підкласи) та ін.

Емпіричне дослідження – цеособливий вид практичної діяльності, що існує в середині науки. Така діяльність потребує наявності специфічних здібностей: мистецтво експериментатора, спостережливості польового дослідника, особистої контактності і такту психологів і соціологів, які займаються проведенням досліджень та ін. Розкриттям даної теми займалося та займається дуже багато дослідників, зокрема, М.М. Фіцула, І. Лакатос, П. Л. Капіца, К. Макаревічус, М. Логос, В. І. Кузнєцов.

Метою даної роботи є: аналіз емпіричних методів наукового дослідження.

Емпіричні методи дослідження є визначальними в навчально-дослідній справі, що пов'язана з практикою, зокрема педагогічною, та забезпечують накопичення, фіксацію та узагальнення вихідного дослідного матеріалу. Отримані за допомогоюцихметодівдані є основою для подальшого

[*]Науковий керівник – Якобчук В. П., к. е. н., професор.

теоретичного осмислення пізнавальних процесів та створюють цілісну єдність наукового пізнання.

1. Спостереження – це систематичне цілеспрямоване, спеціально організоване сприймання предметів і явищ об'єктивної дійсності, які виступають об'єктами дослідження.

2. Вимірювання – це процедура визначення числового значення певної величини за допомогою одиниці виміру.

3. Порівняння – це процес зіставлення предметів або явищ дійсності з метою встановлення подібності чи відмінності між ними, а також знаходження загального, притаманного, щоможе бути властивим двома бо кільком об'єктам дослідження.

4. Експеримент – апробація знання досліджуваних явищ в контрольованих або штучно створених умовах.

Важливу роль у науковому дослідженні відіграють пізнавальні завдання, що з'являються при вирішенні наукових проблем. Емпіричні завдання спрямовані на виявлення, точний опис і детальне вивчення різних фактів, явиш і процесів. Емпіричні дослідження дають можливість отримувати різнобічну інформацію про стан явищ, процесів і сприяють поглибленню їх кількісного та якісного аналізів.

Спостереження – метод пізнаннядійсності, якийгрунтується на безпосередньому сприйнятті процесів, явищ, об'єктів за допомогою органівчуття, без втручання в їх буття дослідника. Спостереження використовується, як правило, там, де втручання в досліджуваний процес не бажано або неможливо. Процес наукового спостереження не є пасивним спогляданням світу, а особливого виду діяльністю, куди включається не тільки об'єкт спостереження, але і засобиспостереження (прилади, засоби зв'язку, інформації). Цілеспрямованість спостереження обумовлена наявністю попередніх ідей, гіпотез, які становлять задачі спостереження. Наукові спостереження здійснюються для збору фактів, що підтверджують або спростовують ту або іншу гіпотезу і є основою для певних теоретичних узагальнень. Наукове спостереження на відміну від звичайного споглядання має смисл, мету і засоби, за допомогою яких суб'єкт пізнання переходить до предмета дослідження (явища, щоспостерігається) і до продукту (результату) дослідження у виглядізвіту про спостережуване.

Вимірювання – це процедура приписування властивостям явищачи процесу певних значень. Цінністьцієїпроцедуриполягає в тому, що вона даєточні, кількісновизначенівідомості про об'єкт. Наприклад, довжина, маса, електропровідністьтощо. Але запах або смак не можуть бути фізичними величинами, тому що вони встановлюються на основісуб'єктивнихвідчуттів. Мірою для кількісногопорівнянняоднаковихвластивостейоб'єктів є одиниця фізичної величини – фізична величина, якій за визначенням присвоєно числове значення, щодорівнює 1. Одиницямфізичних величин присвоюють повні і скорочені символьні позначення – розмірності. Цей метод широко

використовується в педагогіці, методиці, психології (якість знань підготовки спеціалістів, успішність тощо). В теорії вимірювання властивості називаються ознаками. Наприклад, ознакисуб'єкта господарювання: статутний фонд, ліквідні активи, прибуток, зобов'язання тощо. Одніозначки виражаються числами, інші – словесно, їх називають відповідно кількісними і атрибутивними (описовими).

Порівняння – один з найпоширеніших методів пізнання, який встановлює подібність або відмінність різних об'єктів дослідження за певними ознаками. Порівняння – це процес зіставлення предметів або явищ дійсності з метою установлення подібності чи відмінності між ними, а також знаходження загального, притаманного, що може бути властивим двом або кільком об'єктам дослідження. Широко використовують порівняння для систематизації й класифікації понять, аджецедаєзмогуспіввіднестиневідоме з відомим, пояснитинове через вженаявніпоняття і категорії. Роль порівняння в пізнанні не варто переоцінювати, оскільки воно, як правило, має поверховий характер, відображаючи лише перші етапи дослідження. Водночас порівняння є передумовою для проведення аналогії.

Узагальнення – це комплекс послідовнихдій по зведенню конкретних одиничних фактів в єдине ціле з метою виявлення типових рис і закономірностей, притаманних досліджуваному явищу [3, с. 20]. Узагальнення – логічний процес переходу відодиничного до загального чи від менш загального до більш загального знання, а також продукт розумової діяльності, форма відображення загальних ознак і якостей об'єктивних явищ. Багатогранність видів і форм, у якихпроявляютьсяоднакові за своєю суттю процеси, передбачає поділ їх на складові, на групи особливого класу, через те найважливішими специфічними методами на етапі узагальнення даних є класифікації та використання узагальнюючих показників.

Найпростішіузагальнення полягають в об'єднанні, групуванні об'єктів на основі окремої ознаки (синкретичні об'єднання). Складнішим є комплексне узагальнення, при якому ряд об'єктів з різними основами об'єднуються в єдине ціле. Найпоширенішим і найважливішим способом такої обробки є умовивід за аналогією. Об'єкти чия вища можуть порівнюватися безпосередньо або опосередковано через їх порівняння з будь-яким іншим об'єктом (еталоном). У першому випадку отримують якісні результати (більше-менше. вище-нижче). Результати узагальнення і класифікацій оформляються у вигляді статистичних таблиць і графіків, які наочно і компактно подають інформацію щодо об'єкта дослідження.

Експеримент – апробація знання досліджуваних явищ в контрольованих або штучно створених умовах. Сам термін „експеримент" (відлатинського – спроба, дослід) означає науково поставлений дослід, спостереження досліджуваного явища у певних умовах, щодозволяють багаторазово відтворювати його при повторенні цих умов.

Експеримент – важливийелементнаукової практики, вважається основою теоретичного знання, критерієм його дійсності. Експеримент – це система операцій, впливу або спостережень, спрямованих на одержання інформації про об'єкт при дослідницьких випробуваннях, якіможуть проводитись в природних і штучнихумовах при зміні характеру проходження процесу. Експеримент проводять на заключному етапі дослідження і він є критерієм істини теорії і гіпотез. Експеримент також у багатьох випадках є джерелом нових теоретичних даних, які розвиваються на базі результатів проведеного досліду або законів, що виходять з нього. Основною метою експерименту є перевірка теоретичних положень (підтвердження робочої гіпотези), а також більш широкого і глибокого вивчення теми наукового дослідження.

Отже, розглядаючи специфіку наукового пізнання, слід охарактеризувати і основні методи, які тут застосовуються. На емпіричному рівні, як уже зазначалося, застосовують такі специфічні методи, як спостереження, вимірювання, експеримент, моделювання.Теоретичний та емпіричний рівні наукового пізнання характеризуються лише відносною самостійністю, межа між ними доситьумовна. Емпіричне переходить у теоретичне, а те, що колись булотеоретичним, на іншому, більш високому етапі розвитку стає емпірично доступним. Кожній науці на усіх її рівнях притаманна діалектична єдність теоретичного та емпіричного, з одного боку, і емпіричного та теоретичного -з іншого. Провідна роль у цій єдності залежно від предмета, умов та вже наявних наукових результатів належить то емпіричному, то теоретичному; єдність між ними базується на єдності наукової теорії та науково-дослідної практики.

Список використаних джерел:

1. Лакатос І. Методологія наукових дослідницьких програм. – М.: Владос, 2008.
2. Макаревічус К. Місце уявного експерименту в пізнанні. М., 2006.
3. Капіца П. Л. Експеримент, теорія, практика. М., 2003.
4. Назаров І. В. Концепції сучасного природознавства, 2007.
5. Сучасна філософія науки. – М.: Логос, 2003.

Бовкунов Ю. О.[*], *магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

РЕГУЛЮВАННЯ СФЕРИ ОЦІНОЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Незалежна оцінка майна є важливим інструментом ринкової економіки. Регулювання цієї діяльності, враховуючи динамічність економічних процесів як в самій Україні, так і у цілому світі, потребує постійного розвитку та удосконалення. Даний процес має бути безперервним у часі. Становлення і розвиток оцінки можливі тільки в умовах ринкових відносин при чіткому визначенні ролі і місця держави в цьому процесі.

Обґрунтування необхідності проведення змін у сфері оціночної діяльності в Україні викладено в працях Т.Калінеску, Ю.Романовська, О.Кирилов [1]. О.Ткаченко, М.Дьома, Я.Калініченко [2]. С.Максимова [3] та ін. Згідно аналітичної довідки про роботу Фонду державного майна України за І-й квартал 2019 року станом на 31.03.2019 в Україні зареєстровано 12 991 оцінювач та 2 798 суб'єктів оціночної діяльності з яких 1 880 мають доступ до Єдиної бази звітів. У І-му кварталі 2019 року у Єдиній базі зареєстровано 59 129 звітів про оцінку (216 040 – за весь 2018р.). Упродовж звітного періоду на ринку оцінки державного майна працювали 385 суб'єктів оціночної діяльності – суб'єктів господарювання. Порівняно з відповідним періодом 2018 року (323 суб'єкти оціночної діяльності – суб'єкти господарювання) цей показник збільшився на 19,1%.

Мета дослідження – аналіз правових відносин у сфері оціночної діяльності та нормативно-правової бази України у цій сфері. Визначеними завданнями стали:

– аналіз стану нормативно-правового бази оціночної діяльності;

– аналіз змісту та правових засад державного та громадського регулювання оціночної діяльності;

– порівняння процесу регулювання оціночної діяльності різних країн;

– дослідження проблем становлення та сталого розвитку саморегулювання оціночної діяльності в Україні.

Об'єктом дослідження є урегульовані нормами права суспільні відносини у сфері оціночної діяльності в умовах ринкової економіки.

Результати досліджень. Основні напрями державного регулювання оціночної діяльності сформульовано в Законі «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» (далі – Закон про оцінку майна). [5, ч. 2 ст. 23]. Перший напрям – це контроль за дотриманням єдності нормативно-правового та організаційного забезпечення оцінки майна. Другий

[*]Науковий керівник – Симоненко Л. І., к. е. н., доцент.

напрям визначає забезпечення норм і рівня професійної підготовки оцінювачів та контроль за їх додержанням. Третім важливим напрямом є визначення умов набуття права на здійснення оціночної діяльності, а саме отримання сертифікату суб'єкту оціночної діяльності. Четвертим напрямом є ведення Державного реєстру оцінювачів та Державного реєстру суб'єктів оціночної діяльності. П'ятим напрямом державного регулювання слід зазначити визнання статусу саморегульованої організації оцінювачів. Відповідальність у сфері оцінки майна передбачена ст. ст. 25 і 32 Закону про оцінку майна.

Висновки та пропозиції. Оціночна діяльність є порівняно молодою галуззю професійних консультаційних послуг. Ця діяльність, що виникла, виходячи з об'єктивної необхідності незалежної оцінки, переживає стадію інтеграції в господарські механізми сучасної України та переходу на Міжнародні стандарти оцінки. Регулювання оціночної діяльності полягає у створенні системи заходів і процедур для забезпечення якості послуг оцінювачів та відповідності цих послуг встановленим критеріям.

Реалізація вищезгаданих механізмів можлива шляхом державних рішень і впливу, а також шляхом формування громадських інститутів в цій професійній сфері. Таким чином, сукупність механізмів, що реалізовуються державою, складає суть державного регулювання, і, відповідно, сукупність механізмів, що реалізовуються громадськими інститутами, – суть громадського регулювання.

Список використаних джерел:

1. Калінеску Т. В., Романовська Ю. А., Кирилов О. Д. / Оцінювання майна. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 312 с.

2. Ткаченко О.В., Дьома М.В., Калініченко Я.В. / Розвиток оціночної діяльності в Україні // ІІІ Міжнародна науково-практична конференція "Проблеми формування нової економіки XXI століття" – 23-24 грудня 2010 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://www.confcontact.com/20101224/3_tkach.php

3. Максимов С.Й. / Концепція розвитку оціночної діяльності в Україні (2016-2025)// ГО «Всеукраїнська асоціація фахівців оцінки». – 24 січня 2016 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://afo.com.ua/uk/news/1-about-the-association/1034-the-concept-of-valuation-activities-in-ukraine-2016-2025

4. Аналітична довідка про роботу фонду державного майна України та хід приватизації державного майна у І кварталі 2019 року / С. 44-46. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.spfu.gov.ua/ru/documents/press-list/spf-reports/13845.html

5. Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» від 12.07.2001 р.

6. Матеріали Науково-практичної конференції «Законодавче регулювання оціночної діяльності в Україні. Сучасний стан та перспективи розвитку», МІБ, Київ, 2009

Бойко А. С.[*]*, магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОЦЕСУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНИМ ЗАХИСТОМ НАСЕЛЕННЯ

Державна політика у сфері соціального захисту є одним із головних напрямів цілісної державної політики та важливим чинником забезпечення життєвих потреб населення. Ця категорія міцно закріпилась у науковому світі фахівців галузей суспільних наук та існує поряд із такими видами політики держави, як державна молодіжна політика, державна політика інформатизації, державна економічна політика тощо. Водночас сучасний процес трансформації суспільного устрою зумовлює необхідність дослідження низки актуальних теоретичних питань щодо формування та реалізації державної політики у сфері соціального захисту [1, с. 95]. На всіх етапах історичного розвитку суспільства соціальний захист був індикатором громадянської позиції держави. Його ефективна організація є гарантом стабільності суспільства. Сьогодні головним принципом, який слід упроваджувати в життя, має стати намагання зробити все для того, щоб кожний, хто потребує допомоги, відчув увагу та підтримку з боку держави.

Реформування соціального захисту визначено у Стратегії сталого розвитку – 2020 одним із першочергових пріоритетів. Незаперечним є факт необхідності вдосконалення механізмів соціального захисту для всіх груп населення [3, с. 90]. Державне управління соціальним захистом – це виконавча та розпорядча діяльність держави, яку здійснюють державні органи влади та, у передбачених законом випадках, недержавні органи, яким державою делеговані відповідні повноваження щодо управління сферою соціального захисту. Таким чином, державне управління соціальним захистом є видом державної діяльності [4, с. 1]. Взаємодія між центральними органами, соціальними фондами і медичним страхуванням у сфері зайнятості, підтримка рівня життя і соціального захисту здійснюється за допомогою різних механізмів, головними з яких є: податковий, кредитний, бюджетний механізми, механізм держзамовлення, адміністративний, правовий, організаційний, програмний механізми [2, с. 72].

Головною метою соціальної політики в Україні на сучасному етапі є призупинення спаду життєвого рівня населення та зменшення тягаря кризи на найменш захищені його верстви. Вона повинна мати не всеохоплюючий, а вибірковий адресний характер. Держава має гарантувати мінімум соціальних і матеріальних благ через такі механізми: встановлення фінансового забезпечення на державному рівні мінімальних соціальних гарантій (

[*]Науковий керівник – Довженко В. А., к. е. н., доцент.

мінімальної заробітної плати, пенсій за віком, стипендій тощо); здійснення у зв'язку з ціновою лібералізацією превентивних соціальних заходів, адресного вибіркового надання соціальної допомоги та компенсаційних виплат; захист купівельної спроможності малозабезпечених громадян [4, с. 2–3].

Отже, соціальний захист населення – це діяльність держави, що полягає у створенні відповідних інститутів, розробці заходів, застосуванні комплексу механізмів, призначених забезпечувати життєві та соціальні потреби соціально незахищених верств населення, реалізовувати їх громадянські права і свободи, створювати рівні можливості для інтеграції у суспільство.

Розвиток державного управління соціальним захистом населення в Україні вимагає застосування сучасної методології вирішення проблем, які переважно належать до неструктурованих та слабо структурованих. У зв'язку з цим виникають проблеми вироблення, удосконалення і адекватного застосування загальних та спеціальних підходів і методів державного управління, зокрема аналізу державної політики, системного та ситуаційного аналізу, програмно-цільового підходу, методів експертних оцінок, а також принципів, закладених у сучасній парадигмі державного управління.

Список використаних джерел:

1. Денисенко К. В. Державна політика у сфері соціального захисту: аналіз понятійно-категоріального апарату // Ефективність державного управління. – 2017. Вип. 2. С. 95–101.

2. Лаврухін В. В. Державне управління у сфері соціального захисту населення: теоретичні аспекти // Аспекти публічного управління. 2015. № 1–2. С. 66–72.

3. Лаврухін В. В. Напрями модернізації механізмів соціального захисту населення в Україні // Державне управління та місцеве самоврядування. 2015. Вип. 1. С. 89–97.

4. Трофимова Т. А. Державне управління системою соціального захисту. // Державне управління та місцеве самоврядування. 2014. № 1. С. 2–3.

Бондар Ю. П.[*], *студент,*
спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

ПЕРСПЕКТИВИ ІНВЕСТИЦІЙ У РИНОК ПРАЦІ: РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ АГРОБІЗНЕСУ

Сучасний розвиток сільського господарства обумовлений змінами у структурі і формі власності на селі. Поява власника формує новий тип господарюючих суб'єктів і відносини між ними та споживачами на ринку. Стан роботи більшості сільськогосподарських підприємств на даному етапі характеризується зниженням показників ефективності і загальною кризою в аграрному секторі економіки. Провідною ланкою на селі, що продовжує функціонувати і певною мірою розвиватися без державних дотацій і практичної допомоги лишаються домогосподарства населення.

Реформування аграрного сектору економіки є проблемним питанням розвитку економіки сучасності і розглядається в працях багатьох вітчизняних вчених-економістів. Зокрема, П.І. Гайдуцький детально розглядає процеси реформування і приватизації майна на селі, перетворення колгоспів у приватні структури ринкового типу. Він також досліджує вплив інституту приватної власності на результати господарювання В.Г. Андрійчук розкриває причини кризи та руйнації аграрного сектору економіки і роль держави в реформуванні сільськогосподарських підприємств Саблук П.Т. у своїх численних працях з приводу реформування аграрного сектору економіки розкриває проблемні питання аграрної політики на селі та, зокрема, наголошує на необхідності раціональної організації сільського господарства [12]. Питання державної підтримки, платоспроможності господарюючих суб'єктів та необхідності невтручання держави в господарську діяльність підприємств є головними моментами в праці І.Г. Кириленко. Л.Ю. Мельник та П.М. Макаренко детально досліджують розвиток і становлення колективних форм сільськогосподарських підприємств, їх економічний потенціал і проблеми ефективного функціонування. Аграрна реформа і взаємозв'язки між суб'єктами незважаючи на тривалий період її дослідження триває і проблеми її дослідження лишаються актуальними і по сей день. Цієї думки дотримуються як вітчизняні вчені-економісти, так і вчені зарубіжних країн, що утворилися на ланах постсоціалістичної системи. На нашу думку, недостатньо вивченими лишаються питання розвитку особистих селянських господарств та їх ролі у виробництві продукції сільського господарства, що і обумовило актуальність теми дослідження.

Завдання дослідження полягає у вивченні стану роботи домогосподарств й сільськогосподарських підприємств та аналізі їх значення у виробництві

[*]Науковий керівник – Плотнікова М. Ф., к. е. н., доцент.

продукції сільського господарства на регіональному рівні. Об'єктом дослідження виступають відносини між сільськогосподарськими товаровиробниками Житомирської області в процесі виробництва і реалізації продукції сільського господарства.

Матеріал та методика дослідження. При дослідженні динаміки основних показників роботи сільськогосподарських підприємств та домогосподарств були використані наступні джерела інформації – зведені річні звіти сільськогосподарських підприємств Житомирської області, статистичні збірники держкомстату України, дані власних спостережень та анкетування.

Аналіз тенденції розвитку у виробничій сфері домогосподарств дає змогу стверджувати про зростання ролі господарств населення у виробництві продукції сільського господарства. Процес формування підприємництва на селі знаходиться в стадії становлення. Натомість його позиції займає приватний сектор, зокрема особисте селянське господарство. Вищенаведені дані дозволяють зробити висновок про значний нереалізований потенціал Поліського регіону та Житомирської області, зокрема. За умови державної підтримки можливий значне збільшення обсягів і підвищення ефективності господарювання. Водночас слід відмітити, що приватний сектор стабільно виробляє готову продукцію не користуючись державними дотаціями і допомогою. Тому, вважаємо, необхідними розробку та впровадження ряду соціально-економічних програм в галузі соціальної сфери села, які здатні підвищити рівень віддачі аграрного сектора на даному етапі розвитку.

За умов трансформації економіки проблема продовольчої безпеки стає гостріше і її вирішення прямо залежить від роботи на місцях як на регіональному рівні, так і за умови ефективної роботи суб'єктів різних організаційних утворень в сільському господарстві в цілому й на виробництві окремих видів продукції, зокрема зерна. Необхідно підкреслити, що показники урожайності в 2003 р. в поліській зоні є вищими від середніх по країні у всіх виробничих ланках, зокрема фермерських господарствах та господарствах населення, що свідчить про значний виробничий потенціал регіону.

Висновки. Одним з основних завдань аграрної реформи є підвищення ефективності галузі сільського господарства, підвищення добробуту населення та забезпечення високого рівня здоров'я споживачів. В наслідок тривалої економічної кризи мало не єдиним джерелом виживання сільських жителів стало особисте селянське господарство, частка у виробництві продукції сільського господарства якого продовжує зростати. Зарубіжний досвід засвідчує низьку ефективність такого роду формувань внаслідок нехтування ефекту масштабу та підвищенню витрат виробництва.

На нашу думку, необхідно повноцінно реалізовувати зональні можливості з одночасним врахуванням їх специфіки та спеціалізації в рамках великотоварних сільськогосподарських підприємств, нарощуючи матеріально-технічну базу та знижуючи рівень ручної праці. Джерелом надходження

коштів в цьому випадку може стати добровільна кооперація зусиль окремих підприємств і громадян в сфері виробництва, переробки і реалізації.

Список використаних джерел:

1. Prysiazhniuk O., Buluy O., Plotnikova M. Cluster approach in administration of rural areas. Management Theory And Studies For Rural Business And Infrastructure Development. 2018. №40(2), PP. 118– 127.

2. Semenets, H., Yakobchuk, V., Plotnikova, M. Family Homesteads Settlements As The Subjects Of The Public Management In Rural Territories. Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development. 2018. №40(4), P. 587– 598.

3. Sandal J.-U., Yakobchuk V., Lytvynchuk I., Plotnikova M. Institutions for Forming Social Capital In Territorial Communities Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development ISSN 2345-0355. 2019. Vol. 41. No.1. P. 67–76.

Боровський В. О.[*], *студент*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Інститути громадянського суспільства за природою своєї діяльності долучаються до розробки та реалізації державної політики, виявляють здатність відстоювати права громадян України на свободу та гідне життя. Сьогодні громадські організації та об'єднання здійснюють різноманітну діяльність, починаючи від надання допомоги внутрішньо переміщеним особам та ветеранам до участі у новостворених комісіях з відбору державних службовців. За статистичними даними динаміка інституалізації громадянського суспільства у період з 2014 по 2018 рр., без урахування територій тимчасово окупованих окремих районів Донецької та Луганської областей, анексованої АР Крим (включно з м. Севастополем), засвідчує тенденцію до по вільного зростання в 2015 р., і в наступні роки також, кількості зареєстрованих громадських організацій в Україні. Так, станом на 1 грудня 2013 р. було зареєстровано 77065 даним організацій; на 1 грудня 2014 р. – 75 414; на 1 грудня 2015 р. – 69686, на 1 грудня 2016 р. – 75478; на 1 квітня 2017 р. – 77252; а станом на 1 квітня 2018 р. налічувалося 81598 громадських організацій (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка кількості громадських об'єднань в Україні протягом 2014–2018 рр., од.

Типигромадськихорганізацій та об'єднань	Станом на:				
	2014	2015	2016	2017	2018
Недержавніорганізації:					
громадськіорганізації	77286	64526	70321	75988	80461
профспілки та об'єднанняпрофспілок	29274	25853	26321	27070	27601
благодійніорганізації	14999	13579	15384	16837	17726
об'єднанняспіввласниківбагатоквартирнихбудинків	16213	15719	17109	26080	27999
Органисамоорганізаціїнаселення (ОСН)	1503	1358	1415	1497	1552

Джерело: побудовано автором за даними [2].

Зростала в цей період і кількість благодійних організацій, профспілок та їхніх об'єднань, об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ), органів самоорганізації населення (ОСН) спілок об'єднань громадян.

Встановлено, що в умовах повільних темпів управлінських реформ та збідніння значної частини українських громадян, відсутності помітних успіхів у боротьбі з корупцією, затяжного характеру війни з російським

[*]Науковий керівник – Кравець І. В., к. е. н., доцент.

агресором динаміку громадської самоорганізації та громадської активності можна охарактеризувати як «ефект маятника» з чергуванням фази підйому (зростання) та фази уповільнення (згасання), пов'язаної з розчаруванням, емоційною втомою громадян, виснаженням ресурсів тощо. При цьому можна зазначили тенденцію «мілітаризації громадянського суспільства», розуміючи під цим «появу низки громадських об'єднань, діяльність яких вузько орієнтована на вирішення проблем, пов'язаних із конфліктною ситуацією на сході країни.

Загалом, оцінюючи інституціональний розвиток громадянського суспільства в сучасній Україні, важливо відзначити, що перспективи зміцнення спроможності ОГС та підвищення рівня політичної суб'єктності вітчизняного громадянського суспільства багато в чому залежатимуть від конструктивної співпраці між органами влади та ОГС, котра повинна базуватися на європейських стандартах ефективного урядування, а також від проведення заходів, до яких зазвичай вдаються у розвинених демократичних державах, щодо підтримки громадського сектору.

Список використаних джерел:

1. Кроки до громадянського суспільства. Постмайданове суспільство України: уроки для країни та світу : наук. альманах / за ред. В. П. Рубцова, А. В. Шестакової, В. О. Рябенка. – К. : Укр. Координац. Рада, 2006. – 300 с.

2. Громадянське суспільство в 2018-му: нові виклики, нові завдання [Електронний ресурс] / Фонд «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва [спільно із соціологічною службою Центру Разумкова]. – Режим доступу: http://dif.org.ua/uploads/pdf/13963398165a9eef1b022177.77359526.pdf

3. Демократія участі в Україні. Стан реалізації державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства / М.І. Ставнійчук, В.О. Кулик, Л.М. Мудрак [та ін.] / за ред. М.І. Ставнійчук. – К. : ГО «Громадське об'єднання «ЗА ДЕМОКРАТІЮ ЧЕРЕЗ ПРАВО», 2015. – С. 36.

Булуй І. Л., магістрант,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ДІАГНОСТИКА КАДРОВОГО ЗАБЕЗЕЧЕННЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Кадрове забезпечення органів державної влади слід розглядати з позицій кількості та якості. Розглянемо кількісну складову. Кількість працівників органів державного управління за даними Рахункової палати України становила в цілому на 01.01.2017 року 222 тис. осіб, з яких працівників Апарату Верховної Ради України, Рахункової палати, Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, органів забезпечення діяльності Президента України – 2,6 тис. осіб, центральних органів виконавчої влади – 142,2, інших органів державного управління – 2,1, місцевих державних адміністрацій – 75 тис. осіб (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка граничної чисельності працівників органів державного управління впродовж 2017–2018 років, осіб

Органи державного управління	Гранична чисельність станом на			Відхил. 2019
	01.01.2017	01.01.2018	01.01.2019	від 2017 рр.
Загальна гранична чисельність працівників	**222023**	**224692**	**226551**	**4528**
Аппарат Верховної Ради України, Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Рахункова палата, организаб-езпеченн ядіяльності Президента України	2643	2767	2837	194
Центральні органи виконавчої влади, всього:	142225	144621	146494	4269
– з них Секретаріат Кабінету Міністрів України	633	828	828	195
Інші органи державного управління	2116	2116	2158	42
Місцеві державні адміністрації	75039	75188	75062	23

Джерело: за даними Рахункової палати України [1].

Як свідчать дані табл. 1, протягом 2017–2018 рр. чисельність працівників органів державного управління мала сталу тенденцію до збільшення та зросла в цілому на 4,5 тис. осіб, або на 2%, в тому числі чисельність працівників центральних органіввиконавчої влади, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 05.04.2014 № 85, збільшилася на 4,3 тис. осіб (або на 3%).

Необхідно зазначити, що відповідно до Стратегії реформування, яка визначала одним із складових елементів реформи оптимізацію чисельності працівників у системі органів державного управління з метою потенційного заощадження коштів у результаті проведення реформ, на виконання пункту 5 постанови Кабінету Міністрів України від 18.08.2017 № 647 «Деякі питання реалізації комплексної реформи державного управління» залучені до реформи центральні органи виконавчої влади повинні були забезпечити

протягом 2018 року скорочення граничної чисельності працівників, яка склалася на 01.01.2017, не менше ніж на 5 відсотків. На виконання пункту 15 Плану заходів з реалізації Стратегії реформування НАДС повинно було у II кварталі 2018 року розробити та затвердити план оптимізації чисельності працівників органів державного управління, враховуючи цільові показники чисельності на 2018– 2020 роки [2]. Однак з урахуванням змін, внесених постановою Кабінету Міністрів України від 14.03.2018 № 235, вимоги щодо скорочення чисельності було вилучено, а покладене на НАДС завдання не виконано.

Щодо якісного складу кадрового потенціалу органів державного управління, то за даними державної служби статистики станом на 2015 р. в Україні працювали майже 352 тисячі державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування. Визначено, що рівень освіти українських держслужбовців досить високий: 92% з них мають вищу освіту, проте багато з них не мають профільної освіти за спеціальністю «Державне управління» (сучасна назва: «Публічне управління та адміністрування») [3, с.10]. Таким чином, в 2016 році в контексті проведення реформи державного управління постало питання оцінювання державних службовців за оновленою системою, прийняття на посади за відкритим конкурсом, підвищення кваліфікації державних службовців, тощо.

Список використаних джерел:

1. Звіт про результати аналізу використання коштів державного бюджету на оплату праціпрацівників органів державного управління. Київ: Рахункова палата України, 2019. 47 с.

2. Стратегія реформування державного управлінняУкраїни на 2016 – 2020 роки. / [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.kmu.gov.ua/news/strategiya-reformuvannya-derzhavnogo-upravlinnya-na-2016-2020-roki (дата звернення: 17.09. 2019 р.).

3. Кількість державних службовців і посадових осібм і сцевого самоврядування на 31 грудня 2015 року. Стат. бюлетень. Київ: Державна служба статистики України, 2016. 45 с.

Бурко В. Я.[*]*, магістрант,*
спеціальність «Менеджмент»

НАДАННЯ НОВИХ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ ЯК ОСНОВА УДОСКОНАЛЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ПЕРСОНАЛУ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Постановка проблеми. Проведення реформування медичної сфери створює актуальність до активізації надання нових послуг в закладах охорони здоров'я. Проекти започаткування нових послуг мають важливе соціальне значення, оскільки спрямовані на профілактику захворювань та збереження здоров'я пацієнтів і сприяють підвищенню ефективності використання персоналу медичних закладів.

Результати дослідження. Дослідження проведені в умовах некомерційного підприємства "Центральна районна лікарня" Житомирської районної ради доводять доцільність удосконалення використання персоналу на основі впровадження проекту надання нової послуги холтерівське моніторування артеріального тиску.

Послуга з добового моніторування артеріального тиску є одним із компонентів діагностування, лікування, прогнозування. Цей метод довів свою клінічну цінність по діагностиці та прогнозуванню артеріальної гіпертонії [1]. Традиційні разові вимірювання не завжди відображають дійсний рівень АТ, лишаючи відкритим питання про коректність діагностики і адекватності лікування підвищеного АТ. Давно встановлений феномен підвищення АТ внаслідок тривожної реакції пацієнта, відомий як «гіпертонія білого халата», частота якого досить висока. Ефект тривожного очікування з підвищенням тиску спостерігається як у частини хворих гіпертонічною хворобою, так і в людей, у яких АТ зовні лікарського кабінету нормалізується. Разові вимірювання не дають уявлення про добову криву АТ, не дозволяють підібрати лікарські препарати та адекватно оцінити їх антигіпертензивну ефективність, особливо при разовому використанні. Тривале моніторування АТ в умовах звичного життя людини відкриває додаткові діагностичні та лікувальні можливості [2]. Традиційне вимірювання АТ подібне моментальній фотографії, «стоп-кадру», в той час як 24-годинну реєстрацію АТ можна порівняти з більш інформативним відеозаписом. У багатьох дослідженнях вказується про відповідність даних, що отримані підчас не інвазивного моніторування АТ з інтервалом 30 хв., з результатами внутрішньо артеріальної реєстрації АТ. При цьому незручності, заподіяні пацієнту, зводяться до мінімуму. Вимірювання стають менш точними тільки при наявності значних аритмій серця.

[*]Науковий керівник – Присяжнюк О. Ф., к. е. н., доцент.

Даний проект є соціально направлений. Попередній аналіз дослідження зводиться до можливості використання нової послуги у медичному закладі в рамках законодавчої бази МОЗ України. Дослідження можливості реалізації проекту в регіоні та в умовах галузі вказують на відсутність суперечностей. Пропонована робоча структура проекту передбачає виконання наступних робіт: збір статистичних даних про захворюваність, обґрунтування соціальної потреби, пошук спонсора, створення замовлення покупки в системі «Прозоро», сплата коштів, освоєння спонсорських коштів та реалізація проекту. Організаційна структура виконання проекту передбачає залучення головного лікаря, його заступників з організаційно-методичної роботи та з економічних питань а також працівників інформаційно- аналітичного відділу, головного бухгалтера та безпосередньо лікаря -кардіолога закладу. Медичний персонал навчатиметься роботі на новому пристрої за рахунок продавця (одногодинний курс введення по роботі з приладом).

Висновки. Враховуючи високу захворюваність на артеріальну гіпертензію та можливість придбання приладу за кошти спонсора, простоту і доступність у використанні приладу, пропонований проект впровадження нової послуги є доцільним до впровадження та дозволить ефективніше використовувати персонал закладу.

Список використаних джерел:

1. Горбась І.М., Смирнова О.О., Кваша І.П., Дорогой А.П. Оцінка ефективності «Програми профілактики і лікування артеріальної гіпертензії в Україні» за даними епідеміологічних досліджень // Артериальная гипертензия. 2010. № 6(14). С. 51–67

2. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при артеріальній гіпертензії: Наказ МОЗ України від 24.05.2012 № 384. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0384282-12 (дата звернення: 02.07.2019)

Вандяєв О. О.[*], магістрант,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ СІМ'ЯМ ТА ДІТЯМ В УМОВАХ ОТГ

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Важливою умовою досягнення в суспільстві соціальної стабільності є реформування системи соціального захисту, головною метою якого є розширення соціальної бази перетворень на основі стабілізації життєвого рівня населення, зменшення тягаря наслідків економічних реформ для найуразливіших верств населення, вжиття заходів щодо соціальної адаптації населення до цих перетворень.

Соціальний захист у наш час є предметом вивчення й елементом наукового апарату цілої низки наук і їх галузей, зокрема філософії, соціології, права, педагогіки, економічної теорії, економіки праці, соціального менеджменту, державного управління, соціальної роботи і т.д. Проблемам соціальної захищеності і соціального захисту населення в індустріальному суспільстві присвячені роботи вітчизняних і зарубіжних авторів: М. Білинської, Н. Волгіна, Е. Гансової, Е. Гонтмахера, М. Горєлова, Б. Гурне, Г. Еспінг, Андерсена, М. Кравченко, О. Морозової, М. Огай, Г. Райта, Б. Ракитського, Н. Рімашевської, В. Роїка, Р. Тітмуса, О. Холостової, Л. Якушева, С.Янової та ін.

Мета та методика дослідження: проаналізувати особливості технологій соціального захисту з сім'ями та дітьми.

Результати досліджень. Розвиток якісних послуг у громаді є питанням забезпечення поваги до прав людини і гідного життя для всіх, хто потребує догляду та/або підтримки. Нині на законодавчому рівні визначені наступні види соціальних послуг особам, сім'ям з дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Соціальні послуги особам, сім'ям з дітьми: соціальна профілактика, представництво інтересів,посередництво,догляд (догляд вдома, стаціонарний догляд, денний догляд),підтримане проживання,паліативний/хоспісний догляд,влаштування до сімейних форм виховання,послуга соціальної адаптації,послуга соціальної інтеграції та реінтеграції,соціальний супровід/патронаж,послуга соціально-психологічної реабілітації,надання притулку,кризове та екстрене втручання,консультування,соціальний супровід при працевлаштуванні та на робочому місці. Сьогодні, на заміну інтернатним закладам для дітей, притулкам, центрам соціально-психологічної реабілітації дітей приходить мережа сімейних форм виховання дітей, послуги сімей патронатних вихователів, послуги підтримки батьківства, соціального супроводу сімей у СЖО тощо [5, с. 124]. Для дітей з інвалідністю запроваджуються послуги раннього втручання, інклюзивної освіти, абілітації,

[*]Науковий керівник – Симоненко Л. І., к. е. н., доцент.

підтриманого проживання, послуги сімейних помічників, групи взаємопідтримки, послуга «перепочинок» тощо.

Слід відмітити, що у кожному місті функціонують сервіси, якими може скористатись будь-який житель громади в разі потреби. Це, зокрема: «телефон довіри», центри підтримки сімей, єдина психологічна служба, батьківські клуби, молодіжні центри та інші [5, с. 124]. Також функціонують різні послуги та сервіси, які допомагають конкретній вразливій групі. Так в консультаційному пункті на базі пологового будинку і жіночої консультації надаються послуги вагітним жінкам та породіллям, їхнім сім'ям, адже потреби цієї категорії отримувачів послуг є особливими і з ними мають працювати спеціалісти, які обізнані цих питаннях.

Можна відмітити, що сьогодні активно створюються Центри підтримки сім'ї. В такі Центри можуть прийти сім'ї з дітьми і отримати необхідну допомогу. Тут надають психологічну і юридичну допомогу, проводять заняття з розвитку для дітей різного віку. Також проводяться тренінги з питань стосунків батьків і дітей, діють батьківські клуби, групи взаємодопомоги, проводяться заняття з використанням методів арт-терапії, пластилінографії, з кінетичним піском тощо.

Хочеться відмітити, що також активно створюються молодіжні центри, які мають інноваційні програми підтримки, захисту. Особливу роль вони відіграють у прифронтовій зоні, тому що там найбільше дітей постраждали від конфлікту на сході України, і саме вони як ніхто потребують невідкладної та постійної соціально-психологічної допомоги.

У процесі надання соціальних послуг обов'язково створюється Картка обліку роботи з сім'єю (особою). Вона містить детальну інформацію про сім'ю (особу), залучених фахівців, а також процедуру роботи з отримувачем послуг. Картка обліку роботи з сім'єю (особою) складається з восьми розділів, що поступово заповнюються у процесі розгортання соціальної роботи. Слід відмітити те, що інформація, зібрана в Особовій справі сім'ї (особи), є конфіденційною.

Відкриття справи розпочинається із висновку за результатами повідомлення/інформації та збору первинних даних про дитину, сім'ю. Таке повідомлення може надійти безпосередньо від особи (самозвернення) або від родичів, сусідів, поліції, підрозділів органів виконавчої влади: охорони здоров'я, освіти, у справах сім'ї та молоді, соціального захисту, служби у справах дітей, соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та ін. У разі виявлення під час відвідування сім'ї фактів, які свідчать про небезпеку для життя та здоров'я дитини, працівник ССД сприяє створенню безпечних умов (наприклад, викликає найближчих родичів, дідуся, бабусю, інших людей для забезпечення тимчасового догляду за дитиною), організовує надання необхідної медичної допомоги, направляє дитину на судово-медичну експертизу, або приймає рішення про тимчасове влаштування у сім'ю найближчих родичів чи знайомих, патронатних вихователів, або готує клопотання про відібрання дитини у батьків. За відсутності явних ознак небезпеки для дитини, але наявності ознак СЖО, ССД приймається рішення про необхідність узяття дитини на облік ССД, а її сім'ї – під соціальний супровід та направлення матеріалів на проведення комплексної оцінки

потреб дитини та її сім'ї у соціальних послугах відповідним ЦСССДМ [5, с.149].Після закриття випадку отримувача послуг в обов'язковому порядку інформують про можливу соціальну підтримку й надалі.

Висновки та пропозиції. Отже, можемо відмітити, що реформа децентралізації в Україні розвивається активно. Багато чого вже досягнуто, адже створення комфортного середовища для людей у кожній громаді не тільки кінцева мета адміністративно-фінансової децентралізації, а й секторальної, яка активно реалізується в Україні сьогодні. А це: виконання об'єднаною територіальною громадою власних та делегованих повноважень у сфері соціального захисту населення та захисту прав дітей; підвищення рівня управління та організації надання соціальних послуг (державні стандарти соціальних послуг, вартість соціальної послуги, моніторинг та оцінка якості соціальних послуг, диверсифікація надавачів соціальних послуг; реформування інтернатних установ для дітей-сиріт і позбавлених батьківського піклування (де інституалізація інтернатної системи).

Список використаних джерел:

1. Конституція України: офіц. текст: [прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. із змінами, внесеними Законом України від 8 грудня 2004 р.: станом на 1 січня 2006 р.] – К.: Юридична думка, 2006. 117 с.

2. Про соціальні послуги: Закон України від 19.06.2003 № 966-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966-15 (дата звернення: 01.04.2019).

3. Розвиток соціальної сфери територіальних громад в умовах адміністративно-фінансової децентралізації / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долішнього НАН України» ; за ред. С. Л. Шульц. – Львів, 2018. – 140 с.

4. Семигіна Т. В. Розвиток власних теорій соціальної роботи: глобальні тенденції // Розвивальний потенціал сучасної соціальної роботи: методологія та технології: м-ли IV Міжнар. наук.-практ. конф. (15-16 березня 2018 р.) / За ред. Ю.М. Швалба. Київ, 2018. С. 90-194.

5. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми: посіб. у 2-х ч.; Ч. І. Сучасні орієнтири та ключові технології / З. П. Кияниця, Ж. В. Петрочко. К.: ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 256 с.

Васильєва З. Ф., Лук'яненко А. Г., Шнайдер Л. М.[*], магістранти, спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ТРАНСФОРМАЦІЯ ФУНКЦІЙ НБУ В КОНТЕКСТІ ПОСИЛЕННЯ ПУБЛІЧНОСТІ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Центральний банк держави має бути єдиним емісійним центром, що як публічна установа держави користується монопольним правом грошової емісії на території держави. Він має бути банком держави, який підтримує загальнодержавні економічні програми, якщо вони не суперечать грошово–кредитній політиці. Він також повинен бути банком банків, тобто виступати кредитором останньої інстанції, який надає банкам і фінансово–кредитним інститутам можливість рефінансування на певних умовах і у разі тимчасового дефіциту ліквідних коштів. Центральний банк також має залишатися органом банківського нагляду і контролю, який визначає необхідний рівень стандартизації і компетентності в національній кредитно-фінансовій системі [1]. Отже, можна говорити про подвійну правову природу центробанку, який, з одного боку, є органом державного управління у сфері банківської діяльності, а з іншого – займається господарською діяльністю.

Грошово–кредитна політика являє собою визначену сукупність заходів у сфері грошового обігу та кредиту, що спрямовані на забезпечення стабільності національної валюти, стримування інфляційних процесів в економіці країни, регулювання економічного зростання, забезпечення зайнятості населення та вирівнювання платіжного балансу країни. Основоположною метою кредитно–грошової політики є допомога економіці в досягненні загального рівня виробництва, яке характеризується повною зайнятістю та відсутністю інфляції. До основних інструментів регулювання грошово–кредитного ринку можна віднести: політику резервів; процентну політику (основою якої є використання облікової ставки НБУ та процентних ставок за його операціями як базової ціни національної валюти); здійснення відповідних регулюючих операцій на кредитному, валютному та фондовому ринках з метою додержання стабільності курсу національної валюти.

Відповідно до пріоритетів економічних напрямів країни центральний банк здійснює грошово–кредитну політику із застосуванням таких Інструменттів регулювання грошового обігу та обсягу кредитування в господарстві: непрямих методів – облікова (дисконтна) та ломбардна політика, а також політика на відкритому ринку; прямих або адміністративних методів – переоблікове континґентирування, політика резервів та різні селективні методи [2]. Посилення публічності банківського нагляду пов'язане з дотримання принципів, що були опубліковані у серпні 1987 р. Базельським Комітетом з банківського нагляду і які стали основним джерелом рекомендацій для розробки національних банківських законодавств країн, що формували національні банківські системи або реформували їх, виходячи зі світових стандартів організації банківської справи [3].

---

[*]Науковий керівник – Якобчук В. П., к. е. н., професор.

З метою підвищення ефективності банківського нагляду і наближення його до вимог світових стандартів у жовтні 2000 р. Правління НБУ прийняло постанову про реорганізацію банківського нагляду. Нею було передбачено встановлення перехідного періоду протягом 2001–2005 років для підготовки виведення банківського нагляду з-під контролю НБУ і створення самостійного наглядового державного органу.

Спеціальним органом у системі НБУ, на який покладено забезпечення проведення всебічного і постійного банківського нагляду, є Генеральний департамент банківського нагляду, а також департаменти інспектування та моніторингу банків; реєстрації та ліцензування банків; реорганізації і ліквідації банків. Директори зазначених департаментів підпорядковуються директорові Генерального департаменту банківського нагляду.

Сучасна публічна політика банківського нагляду повинна бути спрямована на: 1) ліквідацію «псевдобанків», які або фактично обслуговують тіньову економіку країни, або відкрито надають кредити колу осіб, котрі пов'язані з акціонерами; 2) проведення оцінки якості активів банків з метою визначення потреби в додатковій капіталізації банківських установ; 3) посилення відповідальності, в тому числі шляхом встановлення кримінальної відповідальності, керівників банків, власників істотної участі та інших пов'язаних осіб за діяльність, що призводить до неплатоспроможності банків [4]; 4) посилення публічності режиму курсоутворення

На нашу думку, політика НБУ в умовах посилення публічності щодо різних груп банків повинна бути диференційованою та спрямованою на досягнення максимальних результатів по сукупності з врахуванням інтересів різних рівнів суспільства та банківської системи.

Список використаних джерел:

1. Банківська система України: монографія / В. В. Коваленко, О. Г. Коренєва, К. Ф. Черкашина, О. В. Крухмаль. Суми: ДВНЗ "УАБС НБУ", 2010. 187 с. URL: http://banking.uabs.sumdu.edu.ua/images/department /banking/elektro/10.pdf

2. Банки як провідні суб'єкти фінансового посередництва. URL: http://studbook.com.ua/book_groshi-ta-kredit-chastina-2_727/20_10.2.-banki-yak-providni-subyekti-finansovogo-poserednictva.-funkci bankiv. (дата звернення – 2.11.2018)

3. Банківська система України: виклики та перспективи 2018 р. /Національний банк України URL: http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=14741673. (дата звернення – 2.11.2018)

4. Відновлення довіри до банків. URL: http://easybanking.com.ua/trust-to-bank. (дата звернення – 20.09.2018)

5. Комплексна програма розвитку банківської системи України на 2015-2020 роки URL: http://search.ligazakon.ua/l_ doc2.nsf/link1/NT1327.html. (дата звернення – 20.09.2018)

6. Про банки та банківську діяльність: Закон України URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/ show/2121-14. (дата звернення – 28.09.2018)

7. Шамова І. В. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2011. 195 с.

Васільєва М. С., Руденко Є. А.[*], магістранти,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

УДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ

Під концепцією формування механізму державного управління інноваційно-інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств розуміється система положень, що визначає єдиний задум активізації інноваційно-інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств через сприяння: покращенню рівня технологічного забезпечення підприємств; інвестиційної привабливості аграрного бізнесу; фінансуванню з державного бюджету заходів впровадження міжнародних стандартів якості сільськогосподарської продукції, конкурентоспроможності продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках. Запропоновані концептуальні положення управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємств дають змогу досягти стійкого розвитку галузі. В основу механізму управління покладено поєднання методичних підходів та принципів управління інноваційно-інвестиційною діяльністю, що втілюються господарюючими суб'єктами зазначеного процесу через функції та інструментарій їх реалізації.

Важливим інструментом управління інноваційно-інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств є державне регулювання оподаткування інноваційно-інвестиційних операцій (рис. 1). Щодо такого методу активізації інновацій як оподаткування, то науковці зазначають, що він використовується не повною мірою. Оподаткування в даному випадку розглядається як стимулюючий фактор впливу на інноваційно-інвестиційну діяльність. Виділяють такі основні види податкового стимулювання інновацій:

1) надання податкових пільг підприємствам, які впроваджують інноваційні технології;

2) відрахування витрат на проведення досліджень та експериментів, пов'язання з виробничою діяльністю платника податку, із суми оподаткованого доходу;

3) податкова знижка на приріст витрат, спрямованих на дослідницькі розробки, порівняно із попередніми роками;

4) звільнення від податків частини прибутків, які інвестують у дослідження і впровадження інноваційних технологій.

[*]Науковий керівник – Якобчук В. П., к. е. н., професор.

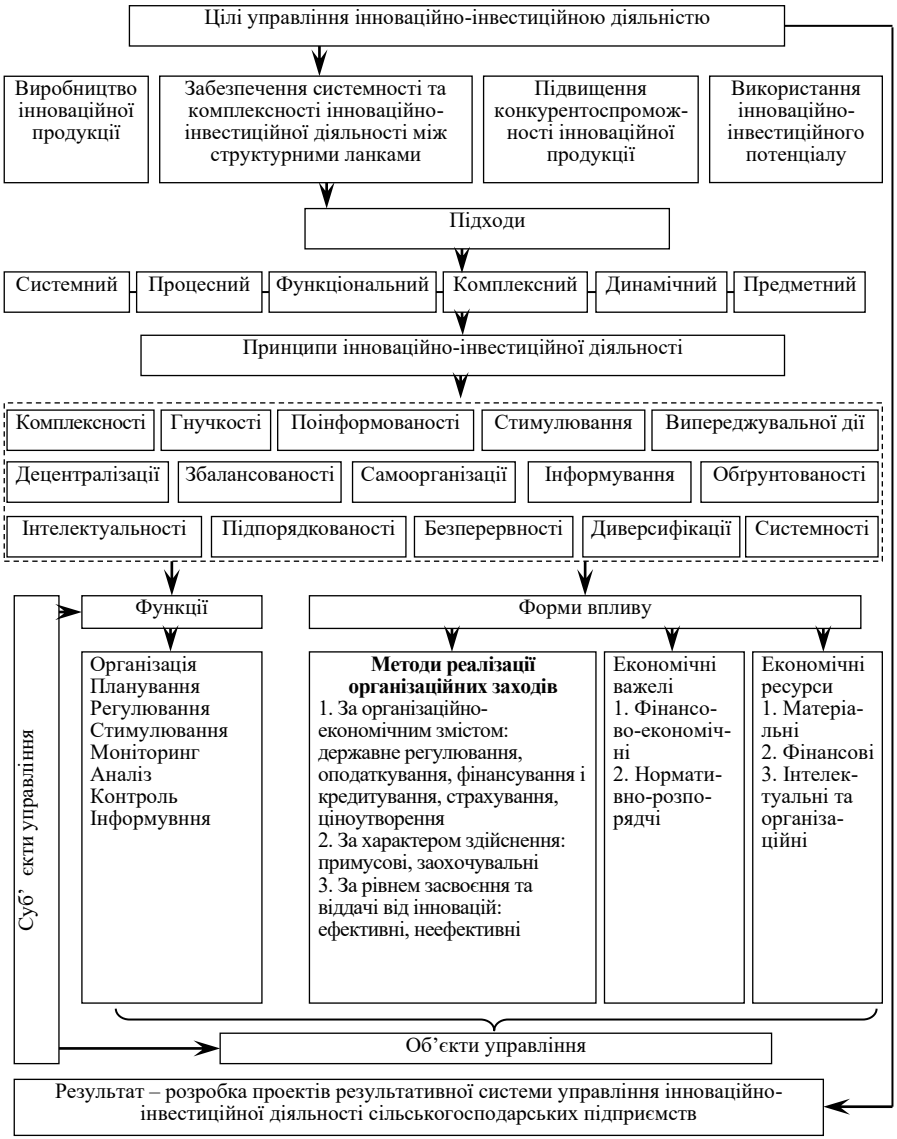

Рис. 1. Механізм управління інноваційно-інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств

Інноваційні підприємства, що отримують податкові пільги, матимуть можливість стимулювати інноваційне відтворення, підвищувати якість інноваційної продукції та технологій.

В системі стратегічного планування державою інноваційно-інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств набувають значення чинники, що впливають на формування місії господарства, проводиться аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища господарства та визначаються стратегічні цілі. До чинників, що впливають позитивно відносять: широкий доступ інформації щодо нових технологій та про ринки збуту; реальна можливість кооперації з іншими підприємствами та науковими організаціями; високий попит на інноваційну продукцію [4].

Чинники стратегічного рівня інноваційно-інвестиційної діяльності, що гальмують розвиток інноваційно-інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств: не досконалість нормативно-правової бази; слабка система інституційного забезпечення; відсутність чіткої стратегії; недостатнє інформаційне забезпечення. Розробка інноваційно-інвестиційної стратегії повинна будуватись на основі реалізації наукових принципів стратегічного управління та включати такі етапи визначення: періоду, на який формується інноваційно-інвестиційна стратегія; факторів внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства, конкретизація стратегічних цілей; аналіз стратегічних альтернатив; оцінка ефективності розробленої інноваційно-інвестиційної стратегії; формування: інноваційно-інвестиційної політики підприємства та організаційно-економічної системи забезпечення інноваційно-інвестиційного стратегії; оцінка.

Список використаних джерел:

1. Система розроблення та поставлення продукції на виробництво. Основні терміни та визначення : державний стандарт України ДСТУ 3278–95 / Розробники [В. С. Тимошенко, Г. Г. Бакунова]. – К.: Держстандарт України, 1996. – 63 с.

2. Технологічна документація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Технологічна_документація

3. Про науково-технічну інформацію [Електронний ресурс]: Закон України від 25.06.1993 р. № 3322-XII у редакції закону від 19.04.2015 р. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3322-12

4. Semenets, H.,Yakobchuk, V., Plotnikova, M. (2018) Family Homesteads Settlements As The Subjects Of The Public Management In Rural Territories. Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development, 40 (4), 587–598.

Волківська Т. В. [*], *магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

РОЛЬ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ У РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Найбільшим та найважливішим сектором економіки України є агропромисловий комплекс. Враховуючи його особливості формування в регіональному розрізі, наразі назріла необхідність подальшого збалансування, а іноді – і структурна перебудова, його галузей, що буде відповідати вимогам забезпечення державної безпеки, експортного потенціалу та інвестиційної привабливості. На часі є необхідність перегляду системи управління та оптимізації функціонування АПК, враховуючи тенденції реформи децентралізації.

У швидко мінливому світі та нестабільності економічних, соціальних та політичних зрушень України, вважаємо, що на перший план доцільно ставити роль публічної політики. Саме вона нерозривно пов'язана із застосуванням механізмів різного роду профільних суспільних ініціатив. Концепція публічної політики розглядає існування сукупності п'яти базових елементів, що узгоджуватимуть у визначеному напрямі взаємозв'язок між акторами (ресурсними носіями), уявленнями (зміст нормативних або будь-яких рамок для дій), інститутами (правила, норми або процедури, що узгоджують процеси), процесами (форми взаємодії у часі акторів) та результатами (власне, ефектами (економічні/соціальні/екологічні/інші) від публічних дій. Вони, що досягаються без прямого втручання держави на основі відкритої, доступної та колективної діяльності учасників.

На практиці публічна політика реалізується з точки зору секторального підходу та розробки програми дій із ставкою на учасників (акторів), планомірно розробленими процедурами та заходами дій. Така вузьконаправленість визначає необхідність перегляду взаємодії у трикутнику держава – бізнес – суспільство щодо переоцінки спільної діяльності та узгодженості дій. В даному напрямі – об'єкта публічної політики – розвиток агропромислового комплексу в окремому регіоні.

Сьогодні сукупність взаємозв'язаних пропозицій щодо розвитку агропромислового комплексу Житомирської області, що володіє наявним потужним природно-ресурсним та аграрним потенціалом та трудовими ресурсами, запропоновано до реалізації у єдиній комплексній Програмі розвитку агропромислового комплексу Житомирської області на 2016-2020 роки. Програма спрямована на виконання «Стратегії розвитку агропромислового сектору економіки на період до 2020 року» та «Стратегії

[*]Науковий керівник – Довженко В. А., к. е. н., доцент.

розвитку Житомирської області на період до 2020 року» стосовно розвитку високоефективного сільськогосподарського виробництва, підвищення на внутрішньому і зовнішньому ринках конкурентоспроможності продукції сільськогосподарського виробництва, розв'язання проблем соціальної інфраструктури на селі, та рівня зайнятості сільського населення, забезпечення продовольчої безпеки держави [2; 3].

Передусім, основними напрямами Програми є створення організаційно-економічних умов для ефективного соціально спрямованого розвитку аграрного сектору, допомога у формуванні конкурентоспроможного агропромислового комплексу, стабільного забезпечення населення якісною, безпечною, доступною за цінами вітчизняною сільськогосподарською продукцією, продукцією харчової та переробної промисловості, сільськогосподарською сировиною. Очікувані результати темпів росту валової продукції сільського господарства щорічно становитимуть не менше як на 0,2% [4]. Фінансування Програми в контексті публічної політики можливе з коштів державного обласного та місцевого бюджетів, приватних інвестицій та інших джерел (табл.).

Таблиця

Ресурсне забезпечення Програми розвитку агропромислового комплексу Житомирської області на 2016-2020 роки

Обсяг коштів, які пропонується залучити на виконання програми	Період виконання Програми (роки)					Всього витрат на виконання програми
	2016	2017	2018	2019	2020	
Обсяг ресурсів всього, в т. ч.:	687,55	609,05	693,80	776,85	873,55	3640,802
державний бюджет	99,2	92,7	103,0	112,1	121,8	528,8
обласний бюджет	5,35	6,15	7,802	14,75	16,15	50,202
бюджети сіл, селищ, міст районного значення						
кошти небюджетних джерел	583,0	510,2	583,0	650,0	735,8	3061,8

Джерело: [4].

Координація та планування робіт з реалізації напрямів Програми для публічних учасників – виконавців в розрізі публічної політики основних шляхів і засобів розв'язання проблем агропромислового комплексу Житомирської області повинні передбачати міжгалузеву та міжвідомчу координацію на обласному рівні; адміністративну та організаційну підтримку сільгоспвиробників, створення умов для партнерів по вкладенню коштів у нові потужності з виробництва та переробки сільськогосподарської продукції; залучення проектних інвестицій міжнародних фінансових установ та країн – партнерів України; організацію створення та функціонування об'єднань виробників сільськогосподарської продукції; розробку заходів мотивації до розвитку галузей органічного виробництва, овочівництва, хмелярства, льонарства, тваринництва; контроль за використанням та

охороною земель сільськогосподарського призначення, надання методичної допомоги користувачам (власникам) землі стосовно економічного стимулювання та раціонального використання і охорони земель сільськогосподарського призначення; впровадження наукових знань та рекомендацій у виробництво; налагодження системи підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації спеціалістів для аграрного сектору економіки.

Список використаних джерел:

1. Желтов В. В., Желтов М. В. Публичная политика: понятие, акторы, публичное действие: учеб. пособ. – Кемерово, 2013. – 264 с.

2. Про затвердження Стратегії розвитку Житомирської області на період до 2020 року: Рішення Житомирської обласної ради від від 19.03.15 №1403 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://6.zt.gov.ua/index.php/2015-03-20-09-45-17

3. Про схвалення Стратегії розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року: Розпорядження Кабінету міністрів України від 17.10.2013 № 806-р // Урядовий кур'єр офіційне видання від 21.11.2013. – № 215.

4. Програма розвитку агропромислового комплексу Житомирської області на 2016-2020 роки (назва з екрану). Режим доступу: http://economy-zt.gov.ua/page/programaapkobl

Гайдай О. М.[*]*, магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ВВЕДЕННЯ КАДРОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ НА ПРИКЛАДІ АРМІЇ США

У статті розглядаються деякі проблеми теорії та практики врахування локальних і глобальних факторів при формуванні та реалізації державної військової кадрової політики щодо армії за контрактом на основі використання досвіду Сполучених Штатів Америки, а також поглядів на цю проблему фахівців держав, що входять до Міжпарламентського Союзу.

Постановка проблеми. Як зазначив Президент України, нам зараз, як ніколи, потрібна науково-обґрунтована державна кадрова політика (ДКП), зрозуміла, продумана система роботи з кадрами, яка має ґрунтуватися на чітко визначених перспективах розвитку українського суспільств держави, світових тенденціях глобалізації економіки та власних національних інтересах [1]. У процесі визначення українським політикумом стратегічного напрямку щодо проведення державної військової кадрової політики (ДВКП) в Збройних Силах (ЗС) України неминуче враховується досвід передових держав, що перейшли на комплектування ЗС на контрактній основі. Фундатори ЗС України, військові фахівці вдало оперують поняттями і визначеннями кадрової політики, кадрового менеджменту (КМ), прийнятими в міжнародній теорії і практиці, проте, історія переходу до комплектування ЗС на контрактній основі має як досить «обкатану» технологію, так і характер біфуркації [2] щодо прийняття подібного рішення на державному рівні. З цією метою нами було вивчено ряд оригінальних джерел, що стосуються цієї проблеми. У даній статті викладено погляд на досліджений матеріал на прикладі армії США, їх послідовників та країн Міжпарламентського Союзу [3, 4].

Аналіз останніх досліджень і значна частина провідних країн світу віддає перевагу комплектуванню ЗС винятково на контрактній основі. У цьому сенсі, найбільш тривалим, показовим і дослідженим є досвід США. Поруч з цим, існують країни, в яких контрактний підхід для однієї категорії військовослужбовців поєднується зі збереженням призову на військову службу для іншої категорії (змішаний тип комплектування).

Основні аспекти проблем, пов'язаних з впровадженням нової ДВКП та КМ під час переходу на контрактну основу комплектування, ґрунтовно висвітлені за тематикою «Трансформація людських ресурсів в армії і кадрова політика (КП)» в роботах: Бета Дж. Аша, Джеймса Р. Хозека, Кена Кріга, Джона Д. Вінклєра, Р. Вайні Спруєла, Томаса, Л. Буша, Гарі Л. Крона,

[*]Науковий керівник – Симоненко Л. І., к. е. н., доцент.

Артура К. Цебровскі, Патриції А. Трасі, Міхаеля Л. Домінгеза, Хезера Уілсона; «Якість людських ресурсів в армії найманого типу» Давіада Д. Армора, Пола Р. Сакєта та інших вчених. Поряд з цим, необхідно констатувати, що проблеми ДВКП ще не досягли необхідного рівня організації досліджень, створення експериментально-аналітичної бази щодо наукового обґрунтування системи роботи з військовослужбовцями всіх категорій. На особливу увагу заслуговують питання, пов'язані зі створенням комплексного методологічного підходу щодо оптимізації процесів проведення КП сучасних ЗС та інших військових формувань [1, 5–11].

Мета статті. Аналіз історичного досвіду армії США та ЗС країн Міжпарламентського Союзу з метою його використання фахівцями при розгляді питань проведення ДВКП та КМ в ЗС України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ретроспективний погляд на історію армії США ілюструє динаміку змін щодо відношення політиків, військових експертів та суспільства до загального призову, що викликало політичні дебати і дискусії. Після закінчення ІІ Світової війни, нові економічні підходи, вільний ринок зажадали нового менеджменту і в армії, оскільки післявоєнна ринкова система краще координувалася з макрооперативним способом комплектування армії. Це був безперервний, інтегрований і інтелектуально обґрунтований задум. Він відповідав всім питанням попиту і пропозиції, залучення і утримання на службі, поєднання діяльності професійних військових з діяльністю цивільних інститутів. Ідеї переходу до контрактної армії почали виникати і обговорюватися в Конгресі США, починаючи з 1951 року, на основі проекту Акту універсалізації бойової підготовки під час проходження військової служби. Групи факторів, що впливають на стан КП та підходи щодо їх аргументації. Це, насамперед, виникнення об'єктивних умов щодо визначення способу комплектування та утримання людських ресурсів армії США.

Незалежність комісії, яка проводить реформу. Наслідком досягнутого консенсусу стало створення комісії, незалежної від Міністерства оборони і Ради національної безпеки. Діяльність комісії була легалізована і проходила в тісному контакті з Президентом США, що дозволило голові комісії безпосередньо звертатися до нього. Комісія включала 15 чоловік і очолювалася колишнім Секретарем оборони. Роботу підтримував штат з 44 експертів. На роботу комісії були відпущені значні на той час кошти – 2,5 мільйонів доларів.

Обґрунтованість і наполегливість прихильників проведення реформи. Важливе місце посідає відношення гілок державної влади щодо надання пріоритету загальному призову або добровільному найму.

Вид озброєння та воєнної техніки. Створення контрактної армії стало великим досягненням для США в еру ведення бойових дій із застосуванням високотехнологічного інтелектуального і високоточного озброєння, для

управління яким потрібні фахівці високого рівня, чия підготовка можлива тільки в умовах професійної армії.

Чисельність збройних сил. При плануванні чисельності армії США на 1975 рік вимагалося забезпечити 2,5 мільйони військовослужбовців. Важливою умовою зазначалось відсоткове відношення осіб чоловічої статі, що знаходилось в діапазоні призовного віку (18-45 років) в 6,1% від загального числа населення.

Економічні умови і бюджетний процес. Уроки правління адміністрації Дж. Картера була проведена монетарна політика боротьби з інфляцією, яка привела до скорочення витрат на армію.

Моральні аспекти ведення війни. Потрібно брати до уваги моральні аспекти війни, що велась у В'єтнамі, та її необхідність для забезпечення безпеки і зміцнення впливовості США.

Громадська думка. Вирішення конфлікту у В'єтнамі стало складною задачею для діючої тоді адміністрації США. За гострої необхідності додаткової кількості Військовослужбовців для ведення війни у В'єтнамі Президент США з різних внутрішньо політичних причин не використовував гвардію і резерв, що також послужило поштовхом для вироблення нової «загальної концепції щодо використання військової сили» при переході до комплектування армії на контрактній основі.

Зважаючи на те, що пріоритетні напрями відновлення та розвитку людського потенціалу України повинні визначатися раціональною державною політикою у сфері демографії, зайнятості та ринку праці, освіти і науки, охорони здоров'я, культури й виховання [1],автори вважають за доцільне зробити **висновки**, що на ДВКП в умовах ринкової економіки впливають фактори, різні як за своєю природою, так іза змістом. Узагальнення змістовної сутності представлених у таблиці шістнадцяти груп факторів надає можливість встановлення моніторингу стану ДВКП, тобто контролю поведінки держави як роботодавця за такими напрямами: чисельність та структура збройних сил, загальні питання державної військової кадрової політики, комплектування та утримання персоналу, винагорода персоналу тощо.

Забезпечення сталого позитивного іміджу ЗС України у суспільстві вимагає організації проведення скоординованої та планомірної кампанії, визначення механізмів та створення ефективної системи формування у суспільстві позитивного ставлення до війська, привабливості служби та престижу професії військового, цілеспрямоване поширення позитивних матеріалів про діяльність ЗС України у військових та цивільних ЗМІ, а також створення умов та пошук практичних рекомендацій для професійного зростання усіх категорій військовослужбовців. Питанням розробки класифікації, розкриття структури та змісту зазначених факторів авторами планується надати відповідь у подальших дослідженнях.

Список використаних джерел:

1. Вступне слово Президента України на розширеному засіданні Уряду України 23 червня 2010 р. – www.president.gov.ua/news/17463.html.

2. Арнольд В.И. Теория катастроф. – М.: Едиториал УРСС, 2004. – 128 с.

3. Парламентський контроль за сферою безпеки: принципи, механізми і практичні аспекти // «Посібник для парламентарів» / Пер. з англ. – Женева/Київ, 2006. – № 5. – 196 с.

4. Базарний В.Т., Вєтров В.І. Професіографічні дослідження у системі кадрового менеджменту // Військова освіта: Зб. наук. праць. – К., 2005. – № 1 (13) С. 170–179.

5. Медвідь А.П., Базарний В.Т., Захаров О.Б. Кадрова політика в ЗС України: визначення, стан, можливі перспективи розвитку // Вісник воєнної розвідки: Зб. наук. праць. – К.: ГУР МО України. – 2010. –№ 20. – С. 25–29.

6. Управління людськими ресурсами: (Понятійно-термінол. слов.): Навч. Посіб. Для студ. вищ. навч. закл./За ред. Г.В.Щокіна, О.В.Антонюка, М.Ф.Головатого. – К.: МАУП, 2006. – 49с.

7. Звіт (заключний) про науково-дослідну роботу «Обґрунтування критеріїв оцінки якості та моніторингу розвитку кадрової політики в Збройних Силах України», шифр «Каскад СКМ». – К.: НМЦ КП МО України, 2009. – 138 с.

Герасимчук Д. В., магістрант,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ФУНКЦІЇ ТА ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У ШВЕЙЦАРІЇ

У загальній системі організації публічної влади Швейцарії місцеве самоврядування максимально наближене до населення, покликане захищати його інтереси. Це – фундамент швейцарської системи народовладдя, розвиток якого має велике практичне значення для вирішення завдань, пов'язаних з територіальним управлінням. Не дарма місцеве самоврядування є важливим елементом конституційного ладу усіх демократичних країн. Воно являє собою ту специфічну «гілку влади», яка, з одного боку, бере участь у здійсненні волі держави, а з іншого – найбільш повно враховує інтереси населення. Як не парадоксально це звучить, але органи місцевого самоврядування зміцнюють державну владу, роблячи її більш гнучкою й ефективною; вони найбільш доступні для людей, максимально пристосовані до використання ресурсів для задоволення потреб населення [3].

Одним із показників повноцінності місцевого самоврядування є досконаліть регулювання правового статусу його органів та посадових осіб, зокрема, щодо забезпечення їх автономії в системі публічної влади, суть якої полягає в нормативному визначенні компетенції місцевого самоврядування. Відповідно до положень ст. 4 Європейської хартії місцевого самоврядування органи місцевого самоврядування в межах закону мають повне право вільно вирішувати будь-яке питання, яке не вилучене із сфери їхньої компетенції і вирішення якого не доручене жодному іншому органу [1].

Існує чимало позицій щодо того, що ж таке компетенція. Одним із елементів компетенції місцевого самоврядування є повноваження. *Повноваження місцевого самоврядування* – це закріплені нормами права за населенням, виборними та іншими органами місцевого самоврядування права й обов'язки, необхідні для виконання завдань та функцій місцевого самоврядування на території муніципальних одиниць.

Особливе значення для встановлення компетенції муніципальних органів має принцип субсидіарності, який покладений в основу розподілу компетенції між рівнями влади у Швейцарії.

Конституція Швейцарії визначає поділ влади та принципи розподілу й виконання завдань між федерацією (центром) та кантонами. В ній зазначені лише повноваження федерації, усі інші повноваження автоматично належать кантонам. У Конституції не зазначений розподіл повноважень між кантонами та громадами, оскільки це здійснюється на рівні кантонального законодавства [2].

Первинними суб'єктами місцевого самоврядування у Швейцарії виступають громади. Головною особливістю громад є те, що найвища влада в них належить членам громади. При цьому виборчі права надаються лише тим швейцарцям, які постійно проживають на території громади. Усі швейцарські громади мають виконавчий та законодавчий органи. Судових функцій

громади не мають. Суди найнижчого рівня знаходяться на рівні кантонів або на рівні районів/округів.

Муніципальні повноваження в різних кантонах відрізняються. Їх можна розділити на законодавчі та адміністративні. Серед них можна виділити повноваження в таких сферах, як: внутрішня організація, початкова освіта, місцеве громадянство, місцева інфраструктура, переробка відходів, соціальне забезпечення, пожежна безпека, місцеве територіальне планування, будівництво шкіл, культура, муніципальні дороги, місцева поліція, місцеві податки [4].

Для того щоб краще зрозуміти поняття компетенції муніципальних органів, їх повноваження класифікують за певними групами[5]:

1. *Повноваження у сфері фінансово-економічної діяльності*.

2. *Повноваження у сфері охорони громадського порядкута інших «повсякденних завдань»*, таких, як служба місцевої поліції, водопостачання, пожежна охорона, видалення стічних вод і т.п.

3. *Повноваження у сфері комунального обслуговування, благоустрою та охорони навколишнього середовища*.

4. *Повноваження у соціальній сфері* – облік населення (реєстрація народжень, смертей, шлюбів; реєстрація міграції); організація виборів і голосувань.

5. *Повноваження у сфері освіти*.

Зазначені сфери діяльності є найголовнішими для місцевих муніципальних органів Швейцарії.

Таким чином, головними принципами місцевого самоврядування Швейцарії є: 1) ефективність: завдяки принципу субсидіарності, завдання розподіляються на тому рівні публічного управління, на якому воно може бути ефективно реалізовано; 2) демократія: безпосередня участь громадян у прийнятті державних рішень; 3) відповідальність: автономія громад і кантонів, надання їм власних повноважень вимагають їх відповідальності перед громадянами. Завдяки системі прямої демократії, громадяни почувають себе відповідальними за життя та майбутнє країни, тому що саме вони є останньою інстанцією, яка ухвалює рішення; 4) прозорість: усі важливі рішення приймаються на рівні громадян та місцевих інститутів.

Список використаних джерел:

1. Європейська хартія місцевого самоврядування. Офіційний переклад. // ETSNo. 122, Місцеве самоврядування, 1985 р. – С. 246–257

2. Из Конституции Швейцарской конфедерации, принятой 12 сентября 1848 // Альпы и свобода. 1291-1991: Сборник / Под ред. Н. С. Павловой и В. Д. Седельника. – М.: Прогресс-Литера, 1992. – С. 140–141.

3. Ільяшенко В.А. Розвиток місцевого самоврядування в зарубіжних країнах / В.А. Ільяшенко // Держава та регіони. – 2010. – №3. – С 48-54.

4. Шаффхаузер Р. Прямая демократия в Швейцарии. Развитие, использование и функции прямих демократических прав / Р. Шаффхаузер – СПб.: Б. и., 1994. – 144 с.

5. Швейцарський досвід місцевого самоврядування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://despro.org.ua/media/articles/av_despro_02_v.

Головнюк А. В., Костюк Л. П., Маршалко М. М., Шиманська І. В.[*], магістранти, спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

РОДОВІ ПОСЕЛЕННЯ ЯК ОСНОВА ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НА СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЯХ

Співробітництво та співпраця як загальний тренд розвитку суспільства знайшла своє відображення у створенні громад для спільного проживання. Такими є екологічні поселення США, Великобританії, Нової Зеландії, Австралії, Індії (наприклад, поселення Findhorn Foundation у Великобританії, Damanhur в Італії, Twin Oaks в США, Earthaven у Австралії, Tamera в Португалії, Aurovil в Індії та інші) та інших країн, а також родові поселення на пострадянському просторі (наприклад, поселення Ковчег, Простір Любові, Омелянівка). Аналогічною є ситуація у Європі, Північній та Південній Америці, Азії.

Історично перші спільноти людей, що проживали та веи господарство разом відносять до релігійних громад Південної Америки, Європи, Японії, Австралії, наприклад таких як меноніти, аміші, латерити, брудерхоф та інші, початок діяльності яких відносять до другої половини XVII ст. Політичні, економічні, демографічні проблеми, індустріалізація та інші причини у Північній Америці та Європі спонукали людей шукати альтернативні підходи до їх вирішення у XIX ст. Прихильники певних релігійних течій переміщувалися між континентами: з Австралії у Парагвай, з Росії – у Канаду, з Центральної Європи – у Англію, США тощо. Міжнародний рух у переселенні мав місце як у XVIII-XIX ст. ст., так і у XX ст., коли здійснювалося пересування людей в межах континентів та за їх межами, в тому числі з питань вирішення житлової проблеми та трудової міграції. Наразі такі спільноти не є переважаючими з кола громад світу, водночас варто відмітити тенденцію до зростання їх кількості без додаткового стимулювання як збоку держави, так і світової спільноти. Найдовший термін існування спільноти є понад 100 років (у США найстарішими є громади Sabbathday Lake, заснована в у 1783 р. та Bon Homme – заснована у 1881 р.; найстаріший у Ізраїлі кібуц існує з 1917 р.; Фіндхорн у Шотандії – у 1969 р., Twin Oaks у США – у 1974 р, Dharmananda та Moora Moora у Австралії – 1979 р.). Запорукою успіху та тривалого існування поселення є свільний світогляд, зокрема щодо перспектив розвитку. Як форма соціальної взаємодії такі спільноти вирішують конфлікти через досягнення консенсусу (досягнення результату, що є прийнятним для всіх, – кожен має право вето, але прагне до результату прийнятного для сіх, а не для себе особисто).

[*]Науковий керівник – Ходаківський Є. І., д. е. н., професор.

Формуючи модель суспільства майбутнього молодь з міст (нові поселенці переважно колишні мешканці мегаполісів віком 35±5 років, з вищою освітою, інноваційно та інвестиційно активні, з творчим креативним мисленням, водночас часовий профіль поселенців постійно змінюється з тенденцією до підвищення) діє, робить помилки, вчиться на них, корегуючи рішення з врахуванням отриманого досвіду. Вони живуть простим екологічним життям (не прагнуть до матеріального статку) у гармонії з навколишнім світом. Об'єднані між собою світоглядом, мешканці поселення можуть бути родичами по крові, а можуть такими і не бути. Вони добровільно зібралися разом з метою покращення соціальної, продовольчої, екологічної ситуації через механізм розробки та реалізації свідомих рішень щодо екологічної стійкості, збалансованого розвитку, соціальної справедливості, миру, рівності тощо. Навчаючись життю у гармонії з природою, мешканці родових поселень навчають бажаючих тому ж як власним досвідом, так і за участю наукового пошуку, через механізм міжнародних та міжкультурних комунікацій. Маючи тенденцію до забезпечення стабільності своєї структури, переважаючими серед поселенців є представники професій сфери послуг (IT, освіта, медицина, торгівля тощо).

Світоглядною базовою таких спільнот є система цінностей, що ними формується (як правило, відсутні окремі лідери, що мають культову орієнтацію). Система взаємовідносин у поселенні, як правило, регламентується внутрішніми правилами або статутом. Такі громади, як правило, сповідують високу моральність, людяність, гуманність, матеріальне виробництва та споживання на рівні мінімальному та достатньому для постійного духовного зростання. Добровільна простота проживання є одним з мотиваційних чинників проживання у таких спільнотах.

Комфортне проживання в родовому поселенні забезпечується організацією всіх процесів життєдіяльності та господарювання на основі довгострокового характеру цілей розвитку родини, громади, країни, планети як члени спільноти, що створює менший екологічний слід. Бажаючі дотримуються вегетаріанства (як методу оздоровлення організму та прагнення запобігати вбивству всього живого), мають спільне майно (майно є власністю громади, а не окремого індивіда), прагнуть більше часу проводити разом (наприклад, працювати, реалізуючи спільні проекти на загальне благо). Наразі в світі існує кілька тисяч спільнот, які об'єдналися відповідно до сповідуваних цінностей. Для пострадянського простору найбільш чисельними є засновники родових садиб та родових поселень. Цільовою орієнтацію членів таких поселень є прагнення до життя у гармонії з природою. Ідеали товариства втілюються в життя через практику діяльності спільноти: виробництва енергії з відновлюваних джерел, самозабезпеченість продовольством, органічне землеробство, пермакультура, екологічна стійкість.

Географічно громади неоднорідно розташовані на території країни. Превалюючи їх частка розміщені на півночі та центрі, найменше – на заході,

що може.бути пов'язане з мовними бар'єрами, ментальністю, традиціями та культурою окремих регіонів, а також рівнем включення населення у процеси формування громадянського суспільства. Традиційним для спільнот є ведення органічного землеробства, участь в діяльності громадських організацій, організація спільних заходів та проектів. Серед організаційно-правових форм підприємницької діяльності приваюють кооперативи, артілі, індивідуальне підприємництво.

Список використаних джерел:

1. Prysiazhniuk O., Buluy O., Plotnikova M. Cluster approach in administration of rural areas. Management Theory And Studies For Rural Business And Infrastructure Development, 2018, №40(2), PP.118–127.

2. Ramanauskas J., Stasys R., Plotnikova M. Innovative approaches to rural development // Sustainable Development of Rural Areas: monograph / ed. prof. T. Zinchuk, prof. J. Ramanauskas. – Klaipėda: Klaipėda University; Kyiv: «Centre of Educational Literature», 2019. P. P. 80–99.

3. Plotnikova M. Conceptual Basis for Ukrainian Rural Development // Regional Formation and Development Studies. 2015. №3. PP. 134–144.

4. Sandal J.-U., Yakobchuk V., Lytvynchuk I., Plotnikova M. Institutions for Forming Social Capital In Territorial Communities Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development ISSN 2345-0355. 2019. Vol. 41. No. 1: 67– 76.

5. Грабар І. Г. Синергетика економічних систем: [навч. посіб.] / І. Г. Грабар, Є. І. Ходаківський, О. В. Вознюк, Л. Ю. Возна та ін. Житомир. 2003. 244 с.

Гонтар О. І.[*]*, магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ РИБНОГО ГОСПОДАРСТВА

Рибне господарство – галузь народного господарства, до якої належить добування, переробка, відтворення і збільшення запасів риби та інших водних організмів у природних і штучних водоймах. Дає цінні харчові, кормові, лікарські й технічні продукти.

Рибне господарство завжди відігравало значну роль у забезпеченні країни продовольством, постачанні сировини суміжним галузям національної економіки, підвищенні рівня зайнятості населення. Водночас рибне господарство є споживачем продукції та послуг значної кількості суміжних галузей економіки, зокрема машинобудування, суднобудування, транспорту, комбікормової промисловості тощо. Державним агентством рибного господарства України у межах компетенції та відповідно до наданих повноважень проводиться робота, яка спрямована на забезпечення реалізації державної політики та виконання пріоритетних напрямів розвитку рибного господарства, удосконалення законодавчої та нормативно-правової бази. Проте, наразі, рибне господарство стикається з рядом соціальних та економічних проблем, які потребують вирішення.

Складна економічна та політична ситуація в державі, порушення господарських зв'язків, погіршення екологічного стану водних об'єктів, відсутність довгострокового планування в галузі, недостатній обсяг робіт з відтворення водних біоресурсів зумовили значне зменшення обсягів вирощування товарної риби, добування (вилову) водних біоресурсів у внутрішніх рибогосподарських водних об'єктах (їх частинах), Азовському і Чорному морях. За останні 10 років добування (вилов) водних біоресурсів зменшився майже на 60 відсотків. У 2008 році суб'єктами рибного господарства, а також технологічно пов'язаними з ними підприємствами та організаціями, які забезпечують діяльність та розвиток галузі рибного господарства, добуто (виловлено) понад 244 тис. тонн водних біоресурсів, у 2013 році цей показник зменшився до 226 тис. тонн, а у 2017 році склав 92,6 тис. тонн. У зв'язку з чим, відслідковується тенденція до зменшення обсягу споживання рибної продукції населенням України з 17,5 кг на душу населення у 2008 році до 14,6 кг у 2013 році та 10,8 кг у 2017 році.

Тимчасова окупація частини території України завдала суттєвих збитків галузі рибного господарства, у зв'язку з чим Україна втратила майже 90 відсотків водних біоресурсів, які добувались у Чорному морі, водночас

[*]Науковий керівник – Симоненко Л. І., к. е. н., доцент.

значно ускладнилось ведення промислу в Азовському морі. Незважаючи на низку негативних соціально-економічних факторів, Україна має значний водний фонд внутрішніх рибогосподарських водних об'єктів, що в перспективі є значним потенціалом з нарощування обсягів виробництва вітчизняної рибної продукції.

Галузь рибного господарства України має невикористані можливості як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках. Майже 40 відсотків об'єму світового добування (вилову) водних біоресурсів реалізується не на внутрішньому ринку, а експортується. За прогнозами експертів у 2018– 2023 роках експорт водних біоресурсів у світі буде зростати в середньому на 1,8-2,5 відсотки у рік і Україна має зайняти у цьому процесі свою вагому нішу. Необхідно зазначити, що експорт рибної продукції із України в 2017 році також зріс майже на 26 відсотків, що склало 10,6 тис. тонн. Проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку галузі рибного господарства України на період до 2023 року» визначає пріоритетні завдання необхідні для удосконалення державної політики у сфері рибного господарства, створення сприятливих умов для збільшення добування (вилову) водних біоресурсів, підвищення біопродуктивності внутрішніх водних об'єктів України, внутрішніх морських вод і територіального моря, нарощування виробництва рибної продукції з метою гарантування продовольчої безпеки держави.

Метою Стратегії є забезпечення сталого розвитку галузі рибного господарства, збільшення рівня споживання вітчизняної рибної продукції та її виробництва на базі збалансованості економічного, природоохоронного і соціального інтересів, підвищення її конкурентоспроможності відповідно до норм Європейського Союзу і міжнародних стандартів, виведення галузі рибного господарства України з тіні, збільшення її експортної спроможності.

Основними завданнями розвитку рибного господарства в частині державного управління на найближчу перспективу є: формування ефективної системи державного управління у сфері рибного господарства, у тому числі шляхом розмежування функцій формування та реалізації державної політики; покращення інституційної спроможності центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері рибного господарства та рибної промисловості; налагодження співпраці між органами державної влади, виробниками, профспілками та інститутами громадянського суспільства для створення дієвого механізму координації їхньої діяльності для розв'язання спільних соціально-економічних проблем галузі рибного господарства; удосконалення нормативно-правових актів, які регулюють питання створення та діяльності спеціальних товарних рибних господарств; упорядкування інформації про осіб, які здійснюють любительське і спортивне рибальство у водних об'єктах загального користування в межах та обсягах безоплатного вилову; удосконалення діючих та запровадження нових механізмів підтримки розвитку галузі рибного господарства; встановлення

системи управління рибальством, що базується на екосистемному підході та довгостроковому плануванні; оптимізація плати за оренду земель водного фонду тощо.

Завдання в частині розвитку наукового забезпечення та селекції у галузі рибного господарства: дослідження сировинної бази рибальства з метою сталого використання водних біоресурсів; наукове і практичне забезпечення збереження та відтворення особливо цінних видів риб, а також водних біоресурсів, які занесені до Червоної книги України; впровадження та розвиток ресурсоощадних технологій в аквакультурі в умовах зміни клімату і т. д. В частині зовнішньоекономічної діяльності: розширення співробітництва з країнами-партнерами, зокрема, з Європейським Союзом у сфері спільного дослідження стану запасів, методів вирощування, переробки та формування сучасної інфраструктури галузі рибного господарства, збільшення науково-освітніх програм, підготовки профільних фахівців тощо. Підводячи підсумок можна сказати, що реалізація даної Стратегії зможе стати ключовим напрямом вдосконалення державної політики у сфері рибного господарства.

Успішними наслідками в даній галузі стануть: збільшення обсягів добування (вилову) водних біоресурсів, забезпечення продовольчої безпеки держави, створення нових робочих місць, розвиток суміжних галузей економіки, наближення законодавства України в галузі рибного господарства до законодавства Європейського Союзу, підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняної рибної продукції, зниження корупційних ризиків в галузі рибного господарства.

Гончаренко Д.[*], магістрант,*
спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ НА ПРИКЛАДІ СФГ «ЗОРЯ»

Сьогодні в нашій країні дедалі більшого розвитку набувають фермерські господарства, які становлять 48 % від загальної кількості діючих господарств. Вони мають більше можливостей для подальшого розвитку, ніж великі підприємства: малі ферми більш гнучко реагують на зміну кон'юнктури ринку, фінансової та цінової політики держави.

Проте, на даний час існують недоліки в законодавчій базі стосовно діяльності фермерських господарств. Тому, для їх подальшого розвитку слід прискорити розгляд та затвердження напрацьованих законодавчих актів з питань розвитку фермерства та встановити систему нагляду за їх виконанням. Однією з проблем існування СФГ є недостатня забезпеченість їх землею, для вирішення чого необхідно забезпечити виділення фермерам земельних площ згідно з діючим законодавством; надання державної підтримки у придбанні техніки, проектуванні і будівництві доріг, мереж електро- та водопостачання тощо.

Для поліпшення своєї ситуації фермери формують інвестиційну політику, яку доцільно розробляти по конкретних напрямках інвестиційної діяльності фермерського господарства. Це формування може мати багаторівневий характер, наприклад, політика фермера з питань амортизації, політика інноваційного інвестування, інвестування оборотних активів, здійснення фінансових інвестицій, формування власних і залучених інвестиційних ресурсів, оренди земельних ділянок (паїв) і майнових об'єктів (паїв), управління ризиками тощо. При розробці інвестиційної стратегії фермер має розробляти загальну політику і плани використання власних та залучених ресурсів, націлених на максимально ефективну підтримку її довгострокової конкурентної стратегії.

СФГ «Зоря» існує в умовах ринкового середовища. На місцевому ринку сільськогосподарської продукції діє 24 господарства, які спеціалізуються на виробництві аналогічної продукції. СФГ «Зоря» спеціалізується на виробництві продукції рослинництва і тваринництва, проте більш конкурентоспроможною галуззю є тваринництво. Проаналізувавши в другому розділі якісні та кількісні параметри продукції, можна прийти до висновку, що найуспішніше в конкурентному середовищі діє молочна галузь, яка і є, виходячи із SWOT-аналізу, пріоритетним напрямком розвитку господарства. При проведенні аналізу прибутковості продукції видно, що прибуток на одиницю земельної площі збільшився тільки по молоку, рівень

[*]Науковий керівник – Овдіюк О. М., к. е. н., доцент.

рентабельності по даній продукції також зріс, що означає можливість щодо розширеного відтворення виробництва, чого не можна сказати про інші види продукції. СФГ «Зоря» знаходиться в стійкому фінансовому стані, що характеризується високим рівнем самофінансування та ліквідності активів. Воно має достатню кількість оборотних активів для розрахунку по короткострокових зобов'язаннях. Високий коефіцієнт швидкої ліквідності може забезпечити досить швидке погашення поточних зобов'язань. Аналіз фінансового стану підприємства свідчить про абсолютне скорочення сум дебіторської заборгованості та зниження – кредиторської заборгованості підприємства. Господарство має високий рівень платоспроможності.

Про гарний фінансовий стан свідчить і збільшення коефіцієнта маневреності, що слід оцінити позитивно, тому що за рахунок власних оборотних коштів покривається частина виробничих запосів і розрахунків з дебіторами. Слід звернути увагу на коефіцієнт рентабельності, який в 2006 році становив вже 49,5 %, тобто на одну затрачену гривню воно отримує майже 50 копійок прибутку.

СФГ «Зоря» має 1783,9 тис. грн. нерозподіленого прибутку, що дасть змогу здійснити самофінансування при реалізації інвестиційної стратегії, яка полягає в тому, щоб збільшити виробництво молока, підвищити його якість, що забезпечить порівняно високу ціну його реалізації та принесе досить високі прибутки. Це свідчить про те, що господарство має фактичні інвестиційні можливості та перспективи їх збільшення внаслідок реалізації інвестиційних пріоритетів. Дана стратегія заключається в тому, що буде закуплено 50 голів племінного стада, а також два бички-плідники. В результаті підвищаться середньорічні удої молока, а згодом основне стадо буде повністю замінене високопродуктивною худобою. Ще одним пунктом інвестиційної стратегії оновлення молочної ферми, що передбачає також і придбання холодильної установки для молока, що дасть змогу його довше зберігати, не змінюючи його якісних властивостей. Витрати, затрачені на реалізацію даної стратегії, планується окупити протягом трьох років, що говорить про досить високий рівень платоспроможності господарства.

Сьогодні, на етапі оновлення економіки, необхідно орієнтувати її виробничу основу на випуск екологічно безпечної продукції та конверсію багатовідхідного і енергоємного виробництва на енергозберігаючі та ресурсозберігаючі технології. Цього можна досягти шляхом широкого впровадження енерго- і ресурсозберігаючої техніки та технології, що забезпечить скорочення викидів і використання енергії (теплової та електричної), а також шляхом максимальної заміни традиційних енергоджерел відновлювальними енергоресурсами.

Тому залучення інвестицій у сучасні екологічні проекти, модернізацію та оновлення виробничих потужностей, поліпшення використання природних ресурсів по суті є одним з найбільш важливих завдань соціально-економічного розвитку фермерства.

Грибук В. О.[*], *магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ДОСВІД УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

За даними міжнародних спортивних експертів, основними факторами, що визначають успішність розвитку спорту в державі, є: забезпечення потреб особистості; підтримка здоров'я нації та сприйняття спорту насамперед як превентивного та профілактичного засобу від багатьох неінфекційних захворювань; утвердження та зміцнення позитивного іміджу та національного престижу країни шляхом успішного виступу спортсменів на різних міжнародних змаганнях (політична функція); виховання населення в дусі панівної в суспільстві ідеології (ідеологічна функція); об'єднання нації та підтримання громадського порядку (соціалізуюча функція); поліпшення міжнародних відносин і зміцнення дружби між народами (міжнародна функція); захист Вітчизни і зміцнення обороноздатності країни (військова функція); підвищення продуктивності праці, зміцнення дисципліни і зниження захворюваності в організаціях і установах (економічна функція) і т. д [1, с.45].

У середині 90-х років XX століття в Італії пройшло перше засідання Міжнародного комітету спортивної статистики, присвячене шляхам і засобам поліпшення якості та уніфікації даних щодо спорту (як змагального, так і оздоровчого).

Учасники засідання виробили наступні рекомендації: необхідність організаційної структури зі збору та надання спортивної статистики, розробка методології збору даних на основі національних досліджень і матеріалів, а також посилення роботи в порівнянні даних в міжнародному масштабі; удосконалення основних форм статистичної обробки даних щодо спорту, рекомендованих ЮНЕСКО, щоб більш широко висвітлювати різні аспекти спорту, зокрема змагального; вжиття заходів щодо розробки загальних показників, пов'язаних із здійсненням контролю за змінами в організаційній структурі спорту, доступності спортивних споруд, соціальних та економічних аспектів спорту тощо, а також з оцінкою відповідної національної спортивної політики; координація діяльності в галузі спортивної статистики, а також обмін інформацією та результатами відповідних досліджень для поліпшення якості спортивної статистики; спрямування міжнародних зусиль на надання підтримки у наданні точної інформації, складанні та аналізі даних щодо як змагального спорту, так і незмагальної спортивної діяльності [2, с. 45].

[*]Науковий керівник – Литвинчук І. Л., д. е. н., професор.

В Австралії при визначенні державної політики в галузі фізичної культури і спорту виходять з того, що за допомогою спорту необхідно урізноманітнити життя австралійців.Головні цілі (спортивні завдання): використання Олімпійських ігор як стимулу до розвитку спорту в країні; забезпечення доступу різних категорій і груп населення до занять спортом; підтримка виховання і формування особистості вході спортивної діяльності; підтримка програм, спрямованих на підготовку спортсменів високого класу та організацію спорту вищих досягнень (виступ на Олімпійських та Параолімпійських іграх); пропаганда етичних норм і безпеки в спорті; ефективне використання коштів, що виділяються на розвиток спорту; організація успішної підготовки та участі австралійських спортсменів у міжнародних змаганнях.

На думку німецьких фахівців, показниками ефективного використання фінансових, кадрових і матеріальних ресурсів у спорті є: відповідність міжнародному рівню змагань і досягнень; економічні витрати і можливість достатнього самофінансування; входження видів спорту і дисциплін в програму Олімпійських і Всесвітніх ігор; поширення, популярність і традиційність видів спорту і дисциплін в країні.

Французькі фахівці вважають, що при аналізі системи управління спортом необхідно враховувати наявність: державного органу управління фізичною культурою і спортом; коштів, що виділяються на розвиток фізичної культури і спорту з бюджету; програм планування розвитку фізичної культури і спорту; органу координації всіх структур і організацій з розвитку фізичної культури і спорту в країні [3, с. 277].

У Нідерландах використовуються наступні показники, що характеризують стан розвитку фізичної культури і спорту: число активно займаються спортом (більше одного разу на тиждень); число спортивних клубів; число добровольців, залучених до роботи з фізичної культури і спорту; число громадян, що займаються спортом в неорганізованих форма (самостійно); число спортсменів, для яких спорт є основним джерелом доходів. При виділенні державних коштів на діяльність громадських організацій до них пред'являються ряд вимог:мати статути, що відповідають чинному законодавству;мати демократичну структуру органу управління;мати концепцію розвитку виду спорту та здійснювати послідовну політику;щорічно здавати свої бухгалтерські документи на незалежну ревізію;бюджет організації повинен затверджуватися додатково, а фінансовий звіт за попередній рік повинен направлятися у відповідні інстанції [4, с. 52].

Допомога, що надається фізичній культурі і спорту державою багаторазово окупається. Так, робота добровільних помічників у спортивних клубах оцінюється приблизно в 740 млн. доларів на рік. Без цієї роботи функціонування муніципальних спортивних клубів було б неможливим.

Невикористані резерви фізичної культури і спорту могли б приносити велику користь народу і суспільству, якби регулярна фізична активність

стала способом життя більшої кількості фінів. Особливо важливо, на думку фахівців, залучити до занять фізичною культурою і спортом фізично пасивних. Вони становлять 60 % населення країни. Цільовою групою є також діти і підлітки, особливо 40 % дітей і підлітків, які не займаються в спортивних клубах [5, с. 95].

У зв'язку з вищесказаним наводиться ряд прикладів тих дій, які приведуть до підвищення значення спорту і фізичної культури для фінського суспільства. Для успішної діяльності спортивних клубів необхідно: розвивати змагальний спорт для дітей відповідно до принципу: діти, перш за все діти, а потім вже спортсмени, тренери-це, перш за все вихователі, а потім вже тренери; стимулювати дітей і підлітків, які не годяться для змагального спорту, до занять спортом як хобі, влаштовуючи для них змагання, де не потрібно досягнення успіху, і підвищуючи тим самим активність дітей і підлітків всередині спортивного клубу; залучати більше інструкторів і тренерів, наприклад, з числа займається в клубі молоді, або використовуючи інші місцеві можливості; виявляти нові цільові групи і задовольняти їх потреби; основними групами є: сім'ї, жінки, літні, безробітні та соціально ізольовані; забезпечувати економічну стабільність спортивних клубів за рахунок платних послуг; намагатися звільнити від податків тренерів, які працюють неповний робочий день [5, с. 119].

Для шкільного фізичного виховання необхідно: гарантувати, щоб кількість уроків фізичного виховання не скорочувалася, намагатися збільшити число цих занять за допомогою спеціальних засобів; спонукати школи влаштовувати паузи фізичної активності; надавати можливість отримувати позитивний досвід зі спорту і фізичної активності, особливо тим дітям і підліткам, для яких заняття фізкультурою в школі-єдина форма фізичної активності; підвищувати можливості шкільного фізичного виховання в стимулюванні інтересу до фізичної активності і допомагати дітям і підліткам знайти свою форму фізичної активності і спорту; всіляко сприяти поєднанню виховання здоров'я і фінського виховання в загальноосвітній школі; мотивувати професійні школи до засвоєння цілей фізичного виховання, щоб прищеплювати учням звички здорового, фізично активного способу життя, необхідного в трудовій діяльності [5, с. 120].

Для зміцнення здоров'я та підвищення працездатності необхідно розробити програми фізичної активності та зміцнення рівня з метою розвантаження закладів охорони здоров'я та сприяння підвищенню працездатності та функціональних можливостей працюючих. Спеціальну цільову групу повинні представляти фізично активні індивіди, що відносяться до великого контингенту народилися в післявоєнні роки.

Дуже важливо побудувати споруди для занять основними видами фізичної активності, пішохідні стежки, доріжки для велосипедистів, а також зберегти узбережжя для відпочинку фінів. Особливу увагу треба приділяти плануванню спортивних споруд з технічними пристосуваннями.

Список використаних джерел:

1. Журба М.А. Цивільна відповідальність у галузі фізичної культури і спорту. Науковий вісник публічного та приватного права: зб. наук. праць. Вип. 1. Київ : Наук.-дослід. ін.-т публіч. права. 2017. С. 42–47.

2. Державне управління: навч. посіб. / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Васіна, Л. Ю. Гордієнко; за ред. А. Ф. Мельник. Київ: Знання-Прес, 2003. С. 102.

3. Гасюк І. Л. Теоретичне обґрунтування складових моделі організаційної структури державного управління фізичною культурою та спортом //Університетські наукові записки.2010. № 4. С. 276–281.

4. Мічуда Ю. П. Функціонування та розвиток сфери фізичної культури і спорту в умовах ринку. Київ, 2008. 293 с.

5. Шевчук И. В. Государственное управление качеством физической культуры и спортав Украине: международные стандарты и перспективы совершенствования // Менеджер: вісн. Дон.держ. ун-ту управління. 2014. № 2 (68). С. 118–122.

Гуменна Л. М.[*], магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ НА РІВНІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Упродовж років незалежності в Україні молодіжна політика стала складовою державної політики та являє собою цілісну систему заходів правового, організаційно-управлінського, фінансово-економічного, освітнього, ін.формаційного характеру, спрямованих на створення необхідних умов для свідомого вибору молодими людьми свого життєвого шляху.

Кожна розвинута держава має надавати своїй молоді гарантовані робочі місця випускникам вищих та середніх професійних навчальних закладів та забезпечувати соціальний захист молоді. Результати опитування серед молоді показали, що основною проблемою молодь вважає – неможливість отримання роботи із належним заробітком та доступного житла. Безробіття та відсутність попиту на молодих спеціалістів також є наслідком не правильного вибору спеціальності молодою людиною, яка потім стала не актуальною або просто не цікавою для молодої людини.

Результативною формою сприяння зайнятості молоді є розвиток підприємницької діяльності. З погляду на зарубіжний досвід, де молодий підприємець має підтримку з боку держави та можливість розпочати власний бізнес, в Україні цього бракує. Загалом підприємницька діяльність відіграє в суспільстві не тільки економічну, а переважно соціально-економічну функцію, забезпечуючи створення нових робочих місць без надмірного навантаження на суспільні ресурси, перекладаючи економічний ризик на суб'єктів підприємницької діяльності. Для молодих українських підприємців виникає проблема належного кредитування з боку держави, існуючі кредитні програми не вигідні та отримати молоді їх практично неможливо. Разом з тим в Україні існує наявна обмеженість кредитних ресурсів.

Перебудова соціальних відносин та економічна криза відчутно позначились на соціально-економічному становищі молодих сімей. Вони перебувають у більш складних матеріальних обставинах, мають потребу в підтримці, як правило, не мають житла та не впевнені в завтрашньому дні. У цій ситуації необхідно забезпечити молодій сім'ї такі умови її життєдіяльності, за яких вона, спираючись на власний потенціал, одержуючи підтримку з боку держави та суспільства, стане здатною самостійно реалізовувати соціальні функції та репродуктивні установки. З огляду на тенденції соціально-економічного й суспільно-політичного розвитку України

[*]Науковий керівник – Якобчук В. П., к. е. н., професор.

пропонуємо виділити пріоритетні сфери молодіжної політики на рівні місцевого самоврядування та визначити напрями розвитку кожної з них.

1. Підтримка молоді у сфері освіти та виховання:

- розробка та здійснення заходів щодо забезпечення зайнятості випускників професійних освітніх установ для підтримки їх стабільної, повноцінної трудової діяльності;

- формування та реалізація програм з підтримки молодіжних громадських об'єднань, які діють в освітніх установах;

- розробка освітніх програм, орієнтованих на ринок праці, що має стати визначальним показником ефективності вищої освіти та якості підготовки молодого покоління.

2. Підтримка економічного розвитку молодих сімей, забезпечення зайнятості молоді:

- залучення молоді до діяльності трудових об'єднань, студентських загонів, молодіжних бірж праці й інших форм зайнятості молоді;

- впровадження форм і технологій професійної та соціально-правової освіти й орієнтування молоді, допомоги у плануванні й розвитку ефективної кар'єри молоді на ринку праці;

- надання державою пільг та кредитування для молодих підприємців.

3. Житлова політика:

- забезпечення молодих сімей з низьким рівнем матеріального добробуту тимчасовим соціальним житлом;

- розробка ефективного механізму співфінансування та пільгового кредитування житлового будівництва з метою задоволення потреб сімей, які знаходяться в активній репродуктивній фазі;

- удосконалення надання довгострокових пільгових кредитів на будівництво житла;

- надання часткової компенсації відсотків кредитів комерційних банків на будівництво або реконструкцію та придбання житла молодим сім'ям та одиноким молодим громадянам;

- розвиток системи молодіжних житлових комплексів та молодіжних житлово-будівельних кооперативів;

- надання довгострокових пільгових кредитів на придбання житла на вторинному ринку;

- виділення земельних ділянок з метою побудови житла для молоді.

4. Підтримка молоді у складних життєвих ситуаціях:

- розробка та реалізація заходів з активізації соціально-правової, психолого-педагогічної, інформаційної й консультативної допомоги молоді з питань вибору напрямів і форм освіти, професійної орієнтації, працевлаштування, організації підприємницької діяльності тощо;

- реалізація програм розвитку навичок та умінь самостійного життя для груп молоді, що мають труднощі в інтеграції;

- активізація заходів з надання допомоги, забезпечення медичної, соціально-психологічної реабілітації й адаптації молодих громадян, які потрапили в складну життєву ситуацію.

5. Профілактика асоціальної поведінки, небезпечних захворювань та формування здорового способу життя:

- активізацію заходів з профілактики алкоголізму, наркоманії та залежності від наркотичних і психотропних речовин, з лікування та реабілітації молодих громадян, хворих на наркоманію, а також зі збереження психічного здоров'я молоді;

- стимулювання заходів щодо пропаганди серед молоді здорового способу життя;

- розширення профілактичної роботи з молоддю із груп соціального ризику щодо попередження негативної поведінки в молодіжному середовищі;

- підтримка діяльності дитячих оздоровчих та освітніх установ, впровадження інноваційних технологій і методик формування здорового способу життя, повноцінного відпочинку, дозвілля, творчого розвитку.

6. Підтримка молодіжних громадських об'єднань і організацій:

- активізації підтримки ініціатив молодіжних і дитячих громадських об'єднань, суспільно корисної діяльності молодих громадян,

- створення умов для реалізації творчої активності, потенціалу молодих громадян у всіх сферах громадського життя;

- стимулювання заходів щодо підтримки суспільних ініціатив із залучення молоді до консультативної діяльності органів законодавчої та виконавчої влади в реалізації державної молодіжної політики тощо.

7. Сімейна політика:

- перенесення акценту з гранту при народженні дитини на тривалі щомісячні виплати;

- розширення переліку податкових пільг, що надаються сім'ям з дітьми; поширення надання податкових кредитів;

- відновлення практики встановлення знижок на товари та послуги для дітей, або безкоштовного надання деяких видів дитячих та послуг для певних категорій сімей.

8. Покращення репродуктивного здоров'я молодого покоління:

- розвиток служби планування сім'ї, охорона репродуктивного здоров'я сім'ї та надання соціальної-психологічної допомоги у вихованні дітей;

- теоретична підготовка учнів шкіл з питань підготовки до батьківства, введення обов'язкових відповідних дисциплін;

- формування шляхом створення інформаційних, освітніх програм відповідального ставлення до створення сім'ї та батьківських обов'язків на всіх етапах формування особистості;

- поширення соціальної реклами щодо формування здорового способу життя в засобах масової інформації;

Таким чином, в умовах модернізації суспільства та зростаючих вимог до людського капіталу молодіжна політика повинна стати інструментом розвитку й перетворення не тільки країни, а й Житомира. Першочерговим завданням держави та місцевої влади у сфері підтримки підприємницьких ініціатив молоді є створення сприятливого бізнес клімату, сприяння започаткуванню власної справи. Також для розвитку молодіжної політики є відхід від патерналістської моделі політики щодо молоді та розширення співпраці з громадськими і благодійними організаціями, запровадження ефективних механізмів партнерства та взаємодії. Такий підхід цілком виправдав себе в країнах Європейського Союзу.

Методичне сприяння з боку держави молодіжним організаціям, залучення коштів місцевих бюджетів для фінансування молодіжних програм, створення нових механізмів стимулювання будівництва доступного житла для молоді, впровадження дієвої системи гарантування першого робочого місця та підтримка підприємницьких ініціатив молоді здатні не тільки зняти соціальну напругу в молодіжному середовищі, а й надати нову енергію розвитку суспільства.

Запропонована система пріоритетних шляхів розвитку державної молодіжної політики забезпечить поліпшення становища молоді, збільшення її внеску в конкурентоспроможність країни і міст та водночас компенсує й мінімізує наслідки помилок, властивих молоді.

Довгалюк Н. В.[*]*, магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ КУЛЬТУРНИМИ ПОСЛУГАМИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Останнім часом Україна все активніше співпрацює із Європейським Союзом у різних сферах суспільного розвитку, в тому числі з питань адаптації українського законодавства і системи державного управління до стандартів ЄС. Процес європейської інтеграції зумовлює важливі перетворення у побудові державної політики України на національному та місцевому рівнях і торкається різних сфер суспільства. В культурному секторі України так само спостерігається пожвавлення співробітництва із ЄС, метою якого є не лише налагодження культурних обмінів та діалогу, а й зміна системи й підходів до управління у цій галузі, які б базувались на засадах демократії, визнання культурних прав і свобод.

Водночас у сучасному світі культура перетворюється на ключовий елемент суспільного, гуманітарного розвитку. Завдяки їй члени суспільства мають змогу реалізувати свій творчий потенціал, долучитись до духовного й художнього багатства світової цивілізації, зберігати і збагачувати власну історико-культурну спадщину у всьому її різноманітті. Все це вимагає нових ефективних організаційно-правових, адміністративних механізмів, а також належної державної фінансової, інформаційної підтримки національної культури з боку органів, що здійснюють державне управління у цій сфері.

Слід вказати на вагомий внесок у дослідження теоретико-методологічних засад та визначення окремих аспектів державного управління розвитком культури у сучасних умовах таких вчених, як В. Андрущенко, І. Безгін, О. Гриценко, І. Дзюба, М. Жулинський, В. Зуй, В. Майборода, В. Малиновський, П. Надолішній, В. Скуратівський, С. Чукут, Е. Гідденс, М. Інгрем, Р. Ліпсі, Ф. Матарассо, Т. Міллер, Дж. Шустер та ін. Проблематика інформаційних процесів у сфері публічного управління знайшла висвітлення в роботах І. Арістова, Д. Батлера, К. Бєлякова, К. Дойча, Р. Калюжного, П. Мельника, Н. Негропонте, Н. Плахотнюка, В. Селіванова та ін.

Мета та методика досліджень. Метою статті є аналіз сутності та особливостей державного управління системою забезпечення населення культурними послугами в Україні в контексті євроінтеграції.

Результати досліджень. З точки зору державного управління процес європейської інтеграції в культурній політиці України має включати, перш за

[*]Науковий керівник – Захаріна О. В., к. е. н., доцент.

все, впровадження європейських принципів управління та інших практик, метою яких є зміна підходів до управління у цій сфері.

Для усвідомлення європейського досвіду побудови культурної політики важливим є розкриття основних правових підстав для здійснення врядування (управління) у галузі культури в Європейському Союзі.

Сьогодні діяльність Європейського Союзу у сфері культури регулюється статтею 167 Розділу «Культура» Договору про функціонування Оєвропейського Союзу, більш відомого як Лісабонський договір (далі за текстом Договір про ЄС). Відповідно до цього договору Європейський Союз доповнює культурну політику держав-членів у різних напрямах, наприклад, збереження європейської культурної спадщини, налагодження співробітництва між культурними інституціями різних країн, а також сприяння посиленню творчої роботи. На законодавчому рівні дане питання регулюється розпорядженням КМУ №27-р від 23.01.2019 року, в якому визначена концепція реформування системи забезпечення культурними послугами.

Окремо слід зазначити ще один вектор європейської інтеграції, який має неабиякий вплив і на культурну політику, – це транскордонне співробітництво. В рамках програми транскордонного співробітництва реалізуються проекти між адміністраціями, приватним сектором та громадськими організаціями прикордонних країн-сусідів, які охоплюють також сектори туризму і культури. Активізація транскордонного співробітництва в Україні сприяє також поширенню кращого досвіду управління та появі нових культурних практик і успішних проектів на теренах нашої держави, що в першу чергу підвищує імідж країни та ефективність діяльності місцевих органів влади. Крім того програми транскордонного співробітництва передбачають вираховування культурного аспекту в секторі економіки та ролі культурного потенціалу для сталого розвитку регіонів. Участь нашої країни у транскордонному співробітництві з питань культури сприятиме підвищенню ролі міст у формуванні культурної політики, що є сьогодні актуальним для України з огляду на важливість регіонального розвитку держави.

Висновки та пропозиції. Серед позитивних тенденцій, які спостерігаються сьогодні в культурному секторі України є помітне зростання громадських ініціатив та збільшення кількості інноваційних культурних проектів. Не останню роль у цьому процесі відіграють запроваджені міжнародними організаціями, в першу чергу Європейськими інституціями, програми, які мають на меті підвищити рівень демократії в країні та розвинути місцеве самоврядування. При цьому культурі та міжкультурному діалогу відводиться важливе місце у цьому процесі. Поява нових недержавних організацій, що впроваджують нові культурні продукти та послуги, сприяє загальному розвитку даного сектору та його демократизації.

Участь нашої держави у програмах ЄС значно розширює можливості європейського діалогу та сприяє поглибленню політичного співробітництва із

Європейським Союзом засобами культури. Також це сприяє наближенню українського законодавства у сфері культури до європейських стандартів, відкриттю кордонів для руху українських культурних продуктів та працівників, зростанню інвестицій у секторі культури України. Крім того представлення України у культурному середовищі Європейського Союзу значно підвищує імідж країни у світі, в першу чергу за допомогою культурного співробітництва як з державами-членами ЄС, так і країнами Східної Європи, Західних Балкан та Північного Кавказу.

Європейська інтеграція у сфері культури є закономірним процесом, що зумовлений не лише європейським вибором держави, а й відкритістю нашого суспільства до міжкультурного діалогу та наявним великим творчим потенціалом. Саме тому культурна політика набуває сьогодні нового значення та вимагає нових підходів і переоцінки її ролі для розвитку Української держави.

Список використаних джерел:

1. Сергієнко Е. О. Організаційна культура в публічному управлінні: термінології та проблеми / Е. О. Сергієнко // Ефективність державного управління: зб. наук. праць. .ДРІДУ НАДУ, 2009. – Вип. 18/19. – С. 361 – 367.

2. Шейн Э. Х. Организационная культура и лидерство [Текст] / Э. Х. Шейн;под ред. В. А. Спивака, – СПб.: Питер, 2002. – 312 с.

3. Закон Кабінету Міністрів України від 1 лютого 2016року № 119» Про схвалення Довгострокової стратегії розвитку української культури – стратегії реформ»

4. Закон Кабінету Міністрів України від 1 лютого 2016року № 119» Про схвалення Довгострокової стратегії розвитку української культури – стратегії реформ»

5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку формування базової мережі закладів культури» // Бібліотечна планета. – 2012. – № 4. – С. 38.

6. Наказ Міністерства фінансів України, Міністерства культури України та Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 01.12.15 р. № 1004/1113/1556 «Про затвердження Порядку визначення вартості та надання платних послуг закладами культури».

Дорошенко К. А.[*], магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Одним з визначальних напрямків діяльності сучасного світу є екологізація більшої частини напрямків розвитку нашого суспільства. Даний процес «екологічної експансії» почав розвиватися в середині 80-х рр. Проблеми захисту НПС і раціонального використання ресурсів почали все сильніше зближуватися з глобальними проблемами безпеки, економічного зростання і створення міжнародної торгівлі, демографії, відносин Півночі і Півдня, прав людини.

Апогеєм даного процесу виявилася конференція з навколишнього середовища і розвитку (Ріо-де-Жанейро, 1992 р.), де проблема взаємин людей і навколишнього природного середовища була представлена в контексті збереження не тільки самого природного середовища та природних ресурсів, а й людської цивілізації в цілому. Основою нової стратегії стала ідея стабільного розвитку, втілення якої в життя невіддільне від балансу фінансових, соціальних та екологічних процесів і всередині окремих держав, і в умовах світової спільноти.

Для «основного закону планети Земля», а саме так стали називати концепцію стабільного розвитку найпослідовніші її прихильники, стало типовим визнання того факту, що заради самозбереження, виживання людства в умовах структурної кризи індустріальної цивілізації потрібно зробити наступне: 1) виявити шляхи поетапної відмови від жорстко споживчого техногенного розвитку; 2) припинити інтенсивне посилення виробництва і споживання матеріальних благ; 3) сприяти процесам інновацій на новацій щодо природовідновлюючих, або навіть, безвідходних технологій; 4) скоротити відмінності в рівнях життєвого добробуту різних народів; 5) організувати контроль за використанням матеріальних благ за допомогою рівня розумної достатності. Все це пов'язано зі зміною концепції самого світового розвитку, а також і з неодмінною і глобальною зміною менталітету, способу мислення, особливо основної частини, інтелектуально, фінансово і політично активних верств населення планети.

Екологізація масової свідомості і громадської думки – процес інерційний і дуже повільний. Однак саме розуміння його значення, як на національному, так і на глобальному рівнях, закладено в основу підходу цілого списку держав до забезпечення не тільки екологічної безпеки, а й стабілізації своїх економічних позицій в умовах міжнародних відносин. Розрахунок ведеться

[*]Науковий керівник – Горбачова І. В., к. е. н., доцент.

на тому, що світова переорієнтація попиту на товари і послуги, які відповідають певним екологічним критеріям, в перспективі може привести до серйозних якісних змін світового ринку, на якому найбільш конкурентоспроможною буде продукція тих національних держав, де в свою чергу був досягнутий високий рівень екологізації економіки, і перш за все, технологічної бази, що забезпечує її діяльність.

Можна вважати, що таке управління дасть змогу зберегти продуктивність і біологічне різноманіття екосистем, а також зможе запобігти негативним наслідкам для певних видів ресурсів в результаті вжиття заходів еколого-економічного характеру щодо інших ресурсів; використання світового досвіду щодо впровадження в системи рахунків національного доходу кількісних і якісних показників використання природних ресурсів, а також щодо застосування методів економічної оцінки екологічної деградації якості повітря, поверхневих та підземних вод та ґрунтів. Саме такий підхід дозволить кількісно визначити реальні екологічні витрати і відобразити роль суспільних екологічних цінностей, що досі залишаються поза обліком; провести процес реформування системи оподаткування, виходячи з того, що ця система повинна сприяти накопиченню капіталу, збільшенню зайнятості та економічному зростанню держави. Вирішенню проблеми сприятиме поступове перенесення центру ваги податкового тягаря з видів діяльності, що лежать в основі економічного зростання, на комерційну діяльність і форми споживання, які з екологічної та економічної точки зору шкідливі для суспільства. Також добре підійде розробка комплексної програми моніторингу, контролю, запобігання та покладання відповідальності за транскордонні надходження забруднень з боку суміжних держав.

Сама можливість вирішення глобальних екологічних проблем може бути легко перекреслена низкою обставин, таких як наприклад, якщо глобалізація переросте в глобалізм, видимий нам як жорстка диктатура наднаціональних транснаціональнихкорпорацій та транснаціональнихбанків, прирікає інші держави на роль постачальників сировини і дешевої робочої сили, а їх підлеглі території на роль екологічних донорів. Уточнимо, що це, в свою чергу, обернеться загостренням протиріч у всіх сферах суспільства і буде викликати наростання повсюдної ентропії.

Універсальні за своєю суттю проблеми просування до стійкої еволюції набувають все нового змісту на рівні держав, так як в різних країнах навколишнє природне середовище, людина і суспільство в різному ступені піддавалися творчо-руйнівному впливу індустріальної компоненти цивілізації. Саме у зв'язку з цим ці держави абсолютно по різному сприймають «виклики історії», які проявляються в умовах сталого розвитку і потребах нашого з вами сучасного суспільства. Специфіка світового перехідного процесу, який буде дуже швидко розвиватися в найближчі десятиліття, полягає в тому, що роль, стан і міць держав будуть визначатися характером їх реакції на постійні виклики глобалізації, а також реальною

готовністю до адекватних відповідей і здатністю задіяти необхідні ресурси для вирішення світових екологічних проблем сучасності.

На нашу думку, глобальна екологічна безпека є найактуальнішою проблемою сучасності. Вона складна і багатогранна, причому не тільки за своїм змістом, але і по можливості досягнення її стабільності в реальному житті. А складність її полягає в тісній і майже діалектичній єдності онтологічної, функціональної та екзистенційної її сутності. Одним словом, глобальна екологічна безпека – це категоричний імператив виживання людства.

Список використаних джерел:

1. Качинський А. Б. Безпека, загрози і ризик: наукові концепції та математичні методи / А. Б. Качинський.– К.: Ін-т пробл. нац. безпеки, 2004. 472 с.

2. Ліпкан В. А. Управління системою національної безпекиУкраїни / В. А. Ліпкан. – К. :КНТ, 2006. 68с. (Серія : Національна і міжнародна безпека).

3. Наукові основи прогнозування природно-техногенної (екологічної) безпеки: монографія /Б.М.Данилишин, В.В.Ковтун, А.В.Степаненко. – К.: ЛексДім, 2004. – 552с. – ISBN 966-96450-0-X.

4. Про основи національної безпекиУкраїни [Електронний ресурс] :закон України від 19 черв. 2003 р. №964-IV. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=964-15. – Заголовок з екрану.

5. Про основи національної безпекиУкраїни [Електронний ресурс]: закон України від 19 черв. 2003 р. №964-IV. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=964-15. – Заголовок з екрану.

Душко О. А.[*], магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ЕТИЧНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ У КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Нині такі поняття як етика, мораль, відповідальність є дуже актуальними та важливимиосновами публічного управлінні, бо саместупінь довіри населення до владних структурзалежить від ціннісних основ публічної служби, моральних якостей публічних службовців, рівня їх відповідальності, порядності та етичної культури. Тому для публічного управлінця та ефективності його роботи етичний аспект має основоположну роль.

У сферіпрофесійної діяльності державних службовців спостерігається особливо велика залежність однієї людини від іншої, і результати виконання своїх обов'язків можуть мати доленосне значення для пересічних громадян. Перш за все, етика публічного управління вимагає від державного службовця виконання своїх обов'язків, відповідальності за свої дії чи бездіяльність, наявності професійної чесності, принциповості та патріотизму. Оболенський О. Ю. стверджував, що «... влада повинна завжди відчувати, що її контролюють, – головний принцип діяльності чиновників. На особу, яка виконує функції держави, покладається величезна суспільна довіра, тому що її службова діяльність дає широкі можливості для зловживань. Приходячи на державну службу, працівник робить свідомий вибір і погоджується на суворе обмеження як у публічній, так і у приватній діяльності. Чим вище посада, тим більше обмежень» [1, с. 25].

В умовах сучасної світової економічної кризи та важкої економічної ситуації в середині країні досить гостро постає необхідність формування кадрового складу державного апарату професійно-підготовленими висококваліфікованими фахівцями, які відповідають цілям,завданням і функціям держави.

Проведені емпіричні дослідження показали, що суспільство очікуєвід влади високої моральності і професіоналізму. Державні службовці також розуміють потребу в професійній етиці, проте ступінь інтерналізації ціннісних регуляторів професійної поведінки незначна, проблемою дляних є дотримання і норм професійної етики, і норм закону. Лише близькочверті опитаних визнають дієвість нормативно-правових важелів професійної діяльності, менше від 5% відводять регулятивну функцію Загальним правилам поведінки державних службовців. Такий стан пояснюється виявленими суперечностями процесу функціонування етики державнихслужбовців, зокрема:

---

[*]Науковий керівник – Войтенко А. Б., к. держ. упр., професор.

– між формальною і неформальною організаціями колективівдержавних органів, що породжує домінування міжособистіснихвідносин над діловими;

– між позитивними очікуваннями державних службовців щодо дієвості нормативних етичних регуляторів професійної діяльностіі фактичною бездіяльністю з їх упровадження з боку керівників;

– між етичними вимогами і рівнем морально-професійного розвитку, що виявляється в неготовності до професійної взаємодії назасадах «взаємності»; відсутності самоідентифікації як державної людини; нерозумінні суті етичних принципів і норм державної служби, відсутності навичок їх практичної реалізації;

– між об'єктивно високими вимогами і морально-соціальною таправовою незахищеністю інтересів державного службовця, йогозалежністю від «етики» керівника[2].

Саме вище наведені суперечності обумовлюють тенденції до заниження самооцінки держслужбовців, аномію; розвиток конформізму; формування в державних органах етики корпоратизму. Такий стан свідчить про необхідність системного підходу до професійної етики державного службовця,який би передбачав науково-теоретичне обґрунтування, політико-правовезакріплення, етико-просвітницьке й організаційне впровадження.

Можна зробити висновок, що етика державного службовця – це система норм поведінки, порядок дій і правил, взаємин і принципів у державно-службових відносинах, що є сукупністю найбільш придатних, глибоко усвідомлених і конкретизованих норм загальнолюдської моралі, які властиві кожному окремому суспільству.

Список використаних джерел:

1. Сергієнко Е. О. Організаційна культура в публічному управлінні: термінології та проблеми / Е. О. Сергієнко // Ефективність державного управління: зб. наук. праць. .ДРІДУ НАДУ, 2009. – Вип. 18/19. – С. 361 – 367.

1. Оболенський Ю. Державна служба: навч.посіб. / Ю. О. Оболенський. – К.: КНЕУ, 2003. – 344 с.

2. Професійна етика державних службовців: теорія і практика формування в умовах демократизації державного управління: Моногр. – Т.: ВидвоАСТОН, 2007. – 400 с.

3. Модернізація державного управління та державної служби: проблеми, ресурси, результати / Сайт Національного агентства з питань державної служби. – Режим доступу: http://nads.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id =291420&cat_id=41071.

Євченко С. В.[*], магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ҐЕНДЕРНІ ПІДХОДИ ЯК МЕТОД РЕСУРСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ (НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ ЖИТОМИРСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ)

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Реформа місцевого самоврядування, яка відбувається нині в Україні, стосується багатьох сфер. Децентралізація – це «передача повноважень та фінансів від державної влади якнайближче до людей – органам місцевого самоврядування» [5]. В означеному контексті «ресурсний потенціал об'єднаних територіальних громад дає можливість для підвищення рівня фінансової спроможності місцевих бюджетів та розвитку відповідних територій» [4, с. 83]. Проте, незважаючи на значну кількість досліджень у сфері місцевого самоврядування, характеристики ресурсного потенціалу громад, означена проблематика є актуальною. Розуміння сутності ресурсного потенціалу громад, можливостей його ефективного використання є важливою теоретико-методологічною проблемою, яка потребує практичного вирішення.

Проблеми ресурсного потенціалу громад були предметом досліджень відомих науковців сфери державного управління, зокрема таких, як Погорілко В., Фрицький О., Ганущак Ю., Батанов О. Лелеченко А., Васильєва О., Куйбіда В., Ткачук А. й інші. Ґендерні підходи у сфері державного управління досліджували Мельник Т., Богданова Н., Ващенко К.

Мета дослідження полягає в узагальненні практичного досвіду стосовно застосування гендерних підходів як методу ресурсного менеджменту.

Результати досліджень. Необхідність ресурсного забезпечення розвитку територіальних громад вимагає від органів місцевого самоврядування застосування сучасних методів ресурсного менеджменту: керування «кваліфікацією» ресурсів, управління ефективністю використання ресурсів, управління розробкою новітніх видів ресурсів тощо [1]. Традиційно поняття «ресурси громади» потрактовується як економічні – сукупність окремих елементів, що прямо чи опосередковано беруть участь у процесі виробництва чи надання послуг; владні – фундаментальне джерело управління; соціальні, в тому числі соціальна мобілізація (метод соціальної мобілізації є об'єднанням зусиль громади, яка активно долучається до безпосередньої участі щодо вирішення власних проблем, бере на себе ініціативу, що є запорукою сталого розвитку громади), та об'єктні.

Нові завдання, які стоять нині перед органами місцевого самоврядування щодо розвитку територіальних громад, потребують сучасних методів та підходів саме до їх ресурсного потенціалу. Такими інноваційними підходами

[*]Науковий керівник – Симоненко Л. І., к. е. н., доцент.

є врахування ґендерних аспектів у діяльності на усіх рівнях, зокрема комплексний ґендерний підхід та ґендерно орієнтоване бюджетування як застосування КГП до бюджетного процесу.

Комплексний ґендерний підхід «передбачає оцінювання того, які наслідки матиме для жінок та чоловіків здійснення будь-якого планового заходу, включаючи впровадження законодавства, стратегічної політики й програм у всі сфери й на всіх рівнях» [3, с. 223]. Його важливість полягає в тому, що ґендерна рівність не розглядається як окреме питання, а стає наскрізною частиною всіх напрямів політики.

Застосування комплексного ґендерного підходу до бюджетного процесу називається ґендерно орієнтованим бюджетуванням. Це інноваційна технологія щодо підвищення ефективності використання фінансових ресурсів, яка є актуальною для об’єднаних територіальних громад.

Системна робота з упровадження ґендерних підходів у діяльність Житомирської міської ради здійснюється з урахуванням комплексного підходу до ресурсного потенціалу на рівні економічному, владному, соціальному та об’єктному за наступними напрямами: представництво на різних рівнях; удосконалення механізму забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; підвищення компетентності посадових осіб органу ОМС; практична діяльність (міські програми розвитку, ґендерні бюджетні ініціативи тощо); інформаційно-просвітницька робота з громадою [2, с 44]. На початок 2019 року у Житомирській міській раді наступне представництво жінок та чоловіків: на вищому рівні – 50% на 50% (голова міської ради та секретар міської ради); на рівні заступників міського голови – 50% на 50% (2 жінки, 2 чоловіка). Квота не менше 40% до 70% дотримана на усіх рівнях, включаючи керівників департаментів та управлінь, окрім депутатського корпусу, начальників відділів та спеціалістів.

Створено та постійно удосконалюється механізм забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у Житомирській міській об’єднаній територіальній громаді. До повноважень одного із заступників міського голови входить координація діяльності з упровадження гендерної політики, діє міська міжвідомча комісія з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку та протидії торгівлі людьми, спеціально уповноваженим органом з питань забезпечення рівних прав та можливостей на рівні міської ради визначено управління у справах сім'ї, молоді та спорту. Управління у виконанні вище вказаних функцій тісно співпрацює з організаціями громадянського суспільства, які надають експертну підтримку у здійсненні управлінських функцій, проводять дослідження різного спрямування, реалізують проекти у сфері ґендерної політики як за фінансової підтримки міської ради, так і за рахунок залучених джерел фінансування, експерти та тренери активно залучаються до проведення тренінгової й іншої навчально-просвітницької діяльності. У грудні 2017 року утворилася нова складова міського механізму – депутатська група «Рівні можливості».

Здійснюється системна діяльність щодо підвищення рівня компетентності посадових осіб ОМС та включення ґендерної складової в роботу. Спільно з експертами розроблено спеціальні навчальні програми в рамках проектів за підтримки управління у справах сім'ї, молоді та спорту. Окрім того, розроблено та поширено низку методичних посібників й інших інформаційно-просвітницьких матеріалів, зокрема: «Ґендерний календар посадової особи місцевого самоврядування», «Ґендерний щоденник посадової особи місцевого самоврядування», аналітичне дослідження «Гендерне обличчя Житомира: вчора, сьогодні, завтра», «Методичні рекомендації для посадових осіб місцевого самоврядування щодо впровадження комплексного ґендерного підходу» та інші.

Житомирська міська рада має низку практичних напрацювань, зокрема:

- чотири міських програми розвитку містять ґендерну складову: розвитку позашкільної освіти за місцем проживання, програма розвитку фізичної культури та спорту, програма відпочинку та оздоровлення дітей, а також програма підтримки сім'ї, дітей та молоді, забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;

- ґендерна складова включена до стратегії інтегрованого розвитку громади «Житомир-2030», що відобразилося на різних рівнях: від візії до операційних цілей та проектів;

- ґендерна складова включена до Статуту Житомирської міської ОТГ;

- реалізовано дві гендерні бюджетні ініціативи: у сфері позашкільної освіти (одна з перших в Україні – 2012 рік), та у сфері охорони здоров'я.

У червні 2018 року рішенням сесії депутати офіційно підтримали приєднання міста до Європейської Хартії рівності жінок і чоловіків у житті місцевих громад. Житомир став другим містом в Україні після Вінниці, що приєдналося до Хартії. Цей документ одночасно декларація про наміри та практичний інструмент з реалізації кроків у різних сферах життєдіяльності громади щодо забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків.

За останні роки значно пожвавилася інформаційно-просвітницька робота спільно з громадськими організаціями у сфері забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків, протидії домашньому насильству та торгівлі людьми. Простежується позитивна динаміка щодо кількості реалізованих проектів з означеної тематики, підтриманих Житомирською міською радою (у 2012 році – 5 проектів, 2013 р. – 6 проектів, 2014 р. – 6 проектів, 2015 р. – 7 проектів, 2016 р. – 8 проектів, 2017 р. – 8 проектів, 2018 р. – 12 проектів).

Висновки та пропозиції. Можливості ресурсного потенціалу лежать у площині пошуку нових технологій щодо підвищення ефективності використання фінансових ресурсів об'єднаних територіальних громад, підвищення якості життя жінок і чоловіків громади у всьому їх різноманітті та розвитку відповідних територій. Серед таких технологій апробованими є гендерні підходи, зокрема, комплексний ґендерний підхід та ґендерно орієнтоване бюджетування.

Ефективність використання різних видів ресурсів громади, що утворюють її ресурсний потенціал, залежить від факторів професійної компетентності керівників громад та фахівців органу місцевого самоврядування, соціальної мобілізації різних категорій населення з урахуванням статі та віку, а також грамотного розпоряджання коштами. В означеному контексті використання ґендерних підходів значною мірою підвищують можливості громад.

Список використаних джерел:

1. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук]. – Київ: – 2017. – 110 с.

2. Ґендерне обличчя Житомира: вчора, сьогодні, завтра: аналітичне дослідження. – Житомир, 2018. – 102 с.

3. Мельник Т. М. Ґендер у політиці // Основи теорії ґендеру: навч. посіб. – Київ: К.І.С., 2004. – С. 219 – 265.

4. Савчук Д. М. Характеристика ресурсного потенціалу громади та оцінка ефективності його використання [текст] / Дмитро Михайлович Савчук // Український журнал прикладної економіки. – 2018. – Том 3. – № 1. – С. 83-94.

5. Веб сайт Децентралізація. Режим доступу: https://decentralization.gov.ua/about

Єгоровська Т. В.[*], *магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

РЕФОРМА СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Охорона здоров'я – соціально-економічна сфера, яка забезпечує дотримання однієї із найважливіших конституційних норм в Україні – збереження життя та здоров'я населення, як найвищої соціальної цінності держави (ст. 3, 49 Конституції України) [5]. Тому, зниження ефективності роботи системи охорони здоров'я в країні може представляти собою пряму небезпеку для громадян, країни та світу в цілому. У зв'язку із чим, уряди сучасних цивілізованих та демократичних країн зацікавлені у функціонуванні високоефективної системи охорони здоров'я та вживають для цього заходи, що направлені на розвиток даної сфери як пріоритетної в діяльності органів державного управління. На жаль, в Україні довгий час система охорони здоров'я не відносилась до пріоритетів державної політики, а тому, стала неефективною. Час показав, що охорона здоров'я в Україні вимагає глобального реформування, завданням якого є поліпшення здоров'я населення, забезпечення рівного і справедливого доступу всіх членів суспільства до медичних послуг належної якості; створення ефективної системи забезпечення здоров'я суспільства на основі об'єднання політичного, економічного, соціального і правового механізмів із прогресивними технологіями їх застосування.

Реформування системи охорони здоров'я в Україні почалось із ухвалення Програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» [1], якою було визначено необхідність реалізації системних змін у сфері надання медичних послуг. Згідно з Програмою економічних реформ початок проведення реформ було покладено шляхом реалізації пілотних проектів у чотирьох регіонах України: Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та місті Києві. Після узагальнення досвіду із подальшим аналізом результатів реформування передбачалося його подальше поширення на загальнодержавному рівні.

У 2013 році урядом України, Міністерством охорони здоров'я України було проведено заходи щодо забезпечення реформування системи охорони здоров'я, а саме: внесені зміни до Бюджетного кодексу України, що дало можливість перейти на трирівневу систему фінансування охорони здоров'я, проведено диференціацію закладів системи охорони здоров'я, які надають вторинну медичну допомогу, з урахуванням інтенсивності її надання [3].

[*]Науковий керівник – Симоненко Л. І., к. е. н., доцент.

Найбільш значимим кроком у реалізації реформ було розроблення Стратегічною дорадчою групою з питань реформування системи охорони здоров'я в Україні у «Національної стратегії реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015-2020 років», в рамках якої пропонується: створити в Україні вільний ринок надання медичних послуг, а медичні заклади отримають повну автономію; оптимізувати кількість лікарень, послуги відомчої медицини зробити загальнодоступними, ліквідувати вузькопрофільні медичні установи і створити великі медичні центри із широким спектром медичних послуг. Непрофільні напрями діяльності лікарень (діагностика, харчування та інше) будуть передані на аутсорсинг; розвиток сімейної медицини та трансформація системи первинної медично-санітарної допомоги; відмовитися від фінансування лікарень за кількістю ліжко-місць і перейти на систему оплати за результат (за кожного вилікуваного пацієнта і надані послуги); впровадження системи страхової медицини; перегляд функцій Міністерства охорони здоров'я, яке в результаті, повинно відповідати за три ключові напрямки: розробка стратегії розвитку галузі, регуляторний нагляд, інформаційне забезпечення в сфері охорони здоров'я. Закупівля ліків за державні кошти буде відбуватись Урядом на основі співпраці з міжнародними агенціями ВООЗ і ЮНІСЕФ із залученням фахівців USAID [2].

У 2016 році Уряд схвалив Концепцію реформи фінансування системи охорони здоров'я, яка передбачає, зокрема, створення єдиного національного замовника медичних послуг, впровадження державного гарантованого пакету медичних послуг [4]. Реалізація реформи розбито на три етапи: 1 етап – підготовка нормативно-правової бази та робота із громадськістю – 2017 рік; 2 етап – впровадження реформи – 2018-2019 роки; 3 етап – інтеграція в єдиний медичний простір. В рамках цієї Концепції в Україні:

стратегічна закупівля послуг медичних установ, що уклали відповідні договори (декларації) на обслуговування населення (оплата за надані послуги за принципом «гроші ходять за пацієнтом»);

у 2018 році утворено Національну службу здоров'я України як центрального органу виконавчої влади, який забезпечує фінансування реально наданих медичних послуг;

запровадження системи електронної черги (для запису до сімейних лікарів та інших лікарів);

запуск програми «Доступні ліки» (безкоштовні або доступні ліки для хворих на серцево-судинні захворювання, діабет II типу, бронхіальну астму);

запуск електронного рецепта за програмою «Доступні ліки»;

автоматизація закладів первинної медичної ланки;

надаються безоплатні медичні послуги в рамках гарантованого державою пакету медичної допомоги (амбулаторна, стаціонарна допомога, лікарські засоби тощо).

На черзі планується впровадження електронних медичних карток, видача електронних рецептів, перехід на електронний документообіг в медичних

установах, запуск програми «Безкоштовна діагностика», – в межах продовження реалізації другого етапу реформ.

Отже, в Україні наразі має місце активна фаза глибокої модернізації діючої системи охорони здоров'я. В ході проведення подальших етапів реформування системи охорони здоров'я в Україні варто не забувати, що:

ефективність реалізації медичної реформи залежить від злагодженості дій органів державної влади, місцевого самоуправління, працівників системи охорони здоров'я;

активна інформаційно-роз'яснювальна робота серед населення сприяє популяризації реформ та донесенню їх змісту, а отже і усвідомленню населенням;

дефіцит фінансування мережі медичних закладів не сприятиме ефективності процесу реформування;

важливо розвивати культуру профілактики, періодичні профілактичні огляди повинні бути обов'язковими;

необхідним є створення ефективної системи моніторингу та контролю за якістю надання медичних послуг у відповідності до світових стандартів;

впровадження страхової медицини потребує створення відповідної нормативно-правової бази щодо захисту пацієнтів та регулювання відносин страхування з усіма сторонами процесу.

Варто пам'ятати, що незалежно від того, який загальний економічний стан розвитку країни, система охорони здоров'я повинна завжди знаходитись в пріоритеті системи державного управління. Здоров'я людини є фактором тривалого стійкого економічного зростання, підвищення національного доходу, який, в свою чергу, впливає і на соціальне благополуччя.

Список використаних джерел:

1. Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава: програма економічних реформ на 2010 – 2014 роки / Комітет з економічних реформ при Президентові України [Електронний ресурс]. − Режим доступу: http://www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL _2.pdf

2. Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015-2020 років [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://moz.gov.ua/uploads/0/691-strategiya.pdf

3. Про порядок проведення реформування системи охорони здоров'я у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та місті Києві: Закон України від 07.07.2011 № 3612-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakonl.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=n&find=1&typ=1

4. Про схвалення Концепції реформи фінансування системи охорони здоров'я: розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.11.2016 № 1013-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/ laws/ show/ 1013-2016-%D1%80

5. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80

Закалюжна Т. В.[*], *магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ФЕСТИВАЛЬ «ЖОВТЕНЬ У ЖОВТНІ» ЯК ПРИКЛАД УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРНИМ І ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

У зв'язку з реформою децентралізації та зростанням ролі міст й об'єднаних територіальних громад (ОТГ) у житті держави стратегічне планування регіонального і місцевого розвитку має базуватися на розумінні культурного потенціалу як сукупності економічних активів, культурного капіталу. Ще у вересні 2017 р. Уряд України представив Національну доповідь «Цілі Сталого Розвитку: Україна», однією з яких є «Сталий розвиток міст і громад», що серед інших передбачає два завдання, пов'язані з розвитком культури: забезпечення збереження культурної і природної спадщини із залученням приватного сектору; забезпечення розробки та реалізації стратегій місцевого розвитку, спрямованих на економічне зростання, створення робочих місць, розвиток туризму, рекреації, місцевої культури й виробництво місцевої продукції [1, с. 84–85].

Культура має значний стратегічний потенціал і може стати каталізатором інновацій, ключовим чинником сталого розвитку ОТГ в умовах децентралізації, забезпечивши їхній розвиток і локальну ідентифікацію через використання туристично-рекреаційних, культурно-історичних і природних ресурсів, збереження пам'яток культури і брендування території.

Досвід Житомира, а з 27 вересня 2018 року – Житомирської міської ОТГ, свідчить про гнучке застосування різноманітних стратегій управління культурним і туристично-рекреаційним потенціалом на основі партнерської взаємодії державних структур і місцевої влади з громадськими організаціями, зацікавленими у стимулюванні культурного розвитку міста й регіону.

Одним із прикладів спроби вдихнути нове життя в пам'ятку радянського мистецтва, що не має охоронного статусу та перебуває під загрозою зникнення, є спільна ініціатива ГО «Житомир, зроби голосніше!» й Управління культури та туризму Житомирської обласної державної адміністрації (далі – ОДА) щодо будівлі колишнього кінотеатру «Жовтень» (м. Житомир, майдан Корольова, 14), який перебуває на балансі КП «Об'єднана дирекція кінотеатрів міста» Житомирської міської ради.

Саме там впродовж 26 жовтня – 4 листопада відбувся масштабний Фестиваль сучасного мистецтва «Жовтень у Жовтні». Співорганізаторами події, поряд із ГО «Житомир, зроби голосніше!», стали Житомирська міська

[*]Науковий керівник – Якобчук В. П., к. е. н., професор.

рада, Житомирська ОДА й арт-центр Я Галерея. Проект, крім того, підтримали Посольство Нідерландів в Україні й Інститут Адама Міцкевича.

Водночас організація фестивалю була б неможлива без грантової підтримки Українського культурного фонду, одним із переможців конкурсу культурно-мистецьких проектів якого той став. За підсумками експертного відбору проектів національної співпраці проект OTP2008 отримав 79 балів із 100 можливих у рамках підтримки «забезпечення міжсекторальної співпраці та налагодження культурного діалогу між регіонами» і відповідне фінансування в обсязі 1 491 452 грн. [2].

Програма фестивалю поряд із конференцією «Коли територія набуває ідентичності» (29– 30 жовтня), основними питаннями якої стали формування культурної ідентичності міста Житомира й регіону, методологія побудови локальної ідентичності на прикладі Житомира, а також модель трансформації закинутого кінотеатру «Жовтень» у центрі міста на сучасний культурний простір із залученням громадських ініціатив, влади й бізнесу, включала низку заходів: презентації, воркшопи, лекції та концерти [3].

Організатори планують перетворити фестиваль на щорічну ключову подію культурного життя Житомирської області, створивши на його основі комунікативний майданчик і модель, яку можна поширювати на інші регіони. Важливо, що подія привернула увагу перших осіб держави, представників місцевої влади і креативних професіоналів з усієї України та навіть із-за кордону.

Вдала організація заходу, хоч і не зуміла поки що вдихнути нове життя в будівлю кінотеатру «Жовтень», усе ж, продемонструвала потенційну успішність проектів, реалізованих за співпраці Житомирської міської ради, Житомирської ОДА й інститутів громадянського суспільства за грантової підтримки новоствореної державної установи – Українського культурного фонду.

Список використаних джерел:

1. Цілі Сталого Розвитку: Україна. Національна доповідь 2017. – К.: Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, 2017. – 176 с.

2. Фінальний реєстр-рейтинг підтриманих УКФ проектів у 2018 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ucf.in.ua/storage/docs/19102018/
Фінальний_%20Реєстр%20проектів%20з%20сумами%20грантів,%станом%20на%2019.10.2018.pdf

3. Фестиваль «Жовтень у Жовтні». Публічна програма [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zhovten.org.ua/public_programm

Западнюк Н. С.[*]*, магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

РЕФОРМА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ВЛАДИ

Однією із перших, і за твердженнями більшості дослідників [5, 7], найуспішнішою реформою в Україні є реформа місцевого самоврядування. Шлях на децентралізацію в Україні було взято наприкінці 90-х років ХХ ст. із прийняттям Закону України «Про місцеве самоврядування» (1997 р.), [2]. З того часу неодноразово робились спроби реформувати систему місцевого самоврядування, але реально реформа була почата у 2014 році в рамках ухвалення Кабміном України «Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади було затверджено» [3].

Перехід від моделі державного централізованого управління до європейської моделі місцевого самоврядування був викликаний необхідністю вирішення численних локальних проблем територіальних громад, із якими централізована модель нездатна була розібратись (фінансова залежність регіонів від державної влади та перерозподілу коштів, неспроможність забезпечити якісні перетворення та покращити умови життя «на місцях», відсутність повноважень в органів місцевої влади здійснювати самостійне управління ввіреними територіями тощо). В цей же час, досвід європейських країн доводив, що децентралізація може забезпечити більш тісний та двосторонній зв'язок громадян та держави, стабілізувати політичну систему, створити умови для ефективного самостійного розвитку усіх територій, забезпечити реалізую ефективного механізму розподілу бюджетних фінансових ресурсів між різними рівнями влади.

Реалізація децентралізації влади в Україні відбувається у відповідності до положень Європейської хартії місцевого самоврядування [4]. Нормативно-правову підтримку реформи місцевого самоврядування та децентралізації забезпечують норми Конституції України, Бюджетний і Податковий кодекси України, Закони України «Про місцеве самоврядування», «Про добровільне об'єднання територіальних громад», «Про співробітництво територіальних громад», «Про засади державної регіональної політики», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства» та ін.

Ідея реформи місцевого самоврядування в Україні полягає у передачі більшої частини повноважень від органів центральної влади органам місцевого самоврядування, а разом із ними, фінансів на реалізацію цих повноважень та відповідальності за власні дії. Органами місцевого

[*]Науковий керівник – Симоненко Л. І., к. е. н., доцент.

самоврядування є керівництво території, якому мешканці територіальної громади довірили управління через вибори. Ідеологія децентралізації влади полягає у тому, що «на місцях» більш зрозумілі проблеми управління територію та шляхи їх вирішення, а отже і кошти, спрямовані на вирішення проблем будуть використовуватись більш ефективно [6]. Відповідальність за реалізацію реформи місцевого самоуправління несуть: на рівні прийняття стратегічних рішень – Національна рада реформ – спеціальний консультативно-дорадчий орган при президенті України, який займається питанням стратегічного планування, узгодження позицій щодо впровадження в Україні єдиної державної політики [9]; на загальнодержавному рівні – віце-прем'єр-міністр і Міністерство регіонального розвитку, регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. Вони забезпечують прийняття стратегічних та операційних рішень щодо реалізації реформи; на рівні регіонів – заступники голів обласних державних адміністрацій, Агенції регіонального розвитку, регіональні підрозділи Центру розвитку місцевого самоврядування. Надають інформаційно-консультаційну підтримку, здійснюють юридичні консультації, забезпечують організаційний, організаційний та методичний супровід громад щодо реформ.

Ст. 140 Конституції України визначено, що «місцеве самоврядування є правом територіальної громади … самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України», воно «здійснюється територіальною громадою як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування» [1]. В Україні до числа органів місцевого самоврядування відносять: 1) територіальні громади; 2) ради: сільські, селищні, міські, районні, обласні; 3) органи самоорганізації населення (ст. 5 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [2]. Районні та області ради є представниками спільних інтересів територіальних громад, що входять до їх складу (громади сіл, селищ, міст). Сільські, селищні та міські ради називають вторинним суб'єктом самоврядування, які підзвітні та підконтрольні територіальним громадам [8, с. 19]. До функцій місцевого самоврядування можна віднести: вирішення та управління справами територіальних громад; виконання делегованих державою місцевим органам виконавчої влади повноважень; управління, використання та розпорядження належного громадам комунальним майном.

Децентралізація влади в Україні реалізується через утворення базових об'єднаних територіальних громад на добровільних умовах. У результаті чого органи місцевого самоврядування отримують широкі можливості у формі повноважень та фінансових ресурсів для розвитку власних територій.

Станом на початок 2019 року, в Україні результати децентралізації влади можна охарактеризувати наступними цифрами: утворено 876 об'єднаних територіальних громад; у об'єднаних територіальних громадах проживає 21,2% населення країни (більше 8,3 млн. осіб); 33% усієї підконтрольної території України сформовано землями об'єднаних територіальних громад; найбільша кількість утворених об'єднаних територіальних громад припадає

на Житомирську, Тернопільську та Чернігівську області; частка доходів місцевих бюджетів у складі Зведеного бюджету сягнула 51,5%; доходи об'єднаних територіальних громад в розрахунку на одного їх мешканця за 2017-2018 роки зросли на 62,6% [6, 10].

Серед найбільших ризиків та потенційних проблем закінчення реформи місцевого самоврядування у 2020 році можна виділити: потенційну зміну пріоритетів та політичної волі, нестача фінансових ресурсів, низька активність членів об'єднаних територіальних громад у вирішенні питань функціонування громади.

Список використаних джерел:

1. Конституція України [Електронний ресурс]: прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80

2. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-вр зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр

3. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 № 333-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#n8

4. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15.10.1985 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036

5. Власюк О.С. Стан і проблеми реформування адміністративно територіального устрою України // Регіональна економіка. – 2015. – № 3. – С. 16–23.

6. Децентралізація: коротко про головне [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://cost.ua/news/698-detsentralizatsiya-korotko-pro-holovne

7. Коваленко Г.О. Огляд реформ місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні / Г.О. Коваленко, М.І. Дяченко, І.В. Чукіна // Державне управління: удосконалення і розвиток [Електронний ресурс]. – 2018. – №5. – Режим доступу: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/5_2018/35.pdf

8. Козаченко Ю.П. Місцеві бюджети як основа ресурсного забезпечення розвитку місцевого самоврядування в Україні: дис. ... канд. екон. наук: спец. 25.00.04 – місцеве самоврядування / Юліана Павлівна Козаченко ; М-во освіти і науки України, ПВНЗ "КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ". – Запоріжжя: [б. и.], 2016. – 191 с.

9. Національна рада реформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.president.gov.ua/administration/nacionalna-rada-reform

10. Томашук І.В. Реформування місцевого самоврядування як основа розвитку сільських територій / І.В. Томашук // Проблеми системного підходу в економіці. – 2019. – Вип. 1(69), ч. 2. – С. 53-60.

Захарченко Н. П.[*], магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

РЕФОРМА СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. З метою забезпечення сталого соціально-економічного розвитку будь-якої країни одним із пріоритетів державної політики має бути збереження і зміцнення здоров'я населення як найбільшої соціально-економічної цінності та одного із основних факторів національної безпеки держави. В Україні охорону здоров'я визначено одним з пріоритетних напрямів державної діяльності. У цьому Законі зокрема зазначено, що держава формує та забезпечує реалізацію політики охорони здоров'я в Україні. Така політика полягає у формуванні вищими органами державної влади пріоритетів, доктрин, концепцій і програм, спрямованих на зміцнення здоров'я населення, забезпечення діяльності і розвиток системи охорони здоров'я.

Зміни та реформи у сфері охорони здоров'я на різних етапах суспільного розвитку мають здійснюватися органами управління державою усіх рівнів. Вони повинні містити поетапний комплексний характер і передбачати суспільно очікувані результати.

Мета та методика досліджень. Мета досліджень трансформація системи охорони здоров'я стосується кожного. Її мета – забезпечити всім громадянам України рівний доступ до якісних медичних послуг та перебудувати систему охорони здоров'я так, щоб у її центрі був пацієнт.

Результати досліджень. Сучасний стан економіки України та її регіонів характеризується кардинальними змінами в усіх галузях, у тому числі у системі охорони здоров'я, від ефективності функціонування якої залежить здоров'я кожної людини та нації в цілому. Внаслідок поширення і втілення у життя соціально-гігієнічних ідей у ХХ ст. в Україні було збудовано нову систему охорони здоров'я, при якій держава повністю взяла на себе піклування про здоров'я усіх людей. Охорона здоров'я – це галузь діяльності держави, метою якої є організація та забезпечення, доступного медичного обслуговування населення. Охорона здоров'я – це ключовий елемент національної безпеки держави.

Система охорони здоров'я – це сукупність організацій, інститутів і ресурсів, головною метою яких є поліпшення здоров'я. Для функціонування системи охорони здоров'я необхідні кадрові ресурси, фінансові кошти, інформація, обладнання та матеріали, транспорт, комунікації, а також загальне управління і керівництво. Сьогодні Україна впевнено дотримується обраного стратегічного курсу провадження економічних реформ та

[*]Науковий керівник – Кравець І. В., к. е. н., доцент.

перетворень, що спрямований на утвердження її на міжнародній арені, як сучасної демократичної, соціальної та правової держави. Коли соціологи між виборами запитують, що нас хвилює більш за все у житті країни, ми говоримо: "Зарплати низькі, ціни високі". І тільки в лікарні згадуємо: головне, що повинно хвилювати, – це здоров'я. А для того, щоб медичні працівники могли дійсно ставити на ноги пацієнтів, маємо визнати, що медицина не була, не є і не буде безкоштовною, а лікарі – такі самі люди і працюють не тільки за ідею, але й за заробітну плату [4]. Конституція України визнає життя й здоров'я громадян найвищою соціальною цінністю та проголошує державу гарантом забезпечення та утвердження прав і свобод людини. [3]. Відповідно до ст. 12 Закону України «Основ законодавства України про охорону здоров'я» від 19.11.1992 №2801-XII охорона здоров'я – це один з пріоритетних напрямів державної діяльності. Держава формує політику охорони здоров'я в Україні та забезпечує її реалізацію [5]. Існують незаперечні докази, що здоров'я населення є одним з найважливіших (навіть важливішим за освіту) чинників розвитку економіки будь-якої країни та добробуту населення.

Перед системою охорони здоров'я України поставлені важливі завдання забезпечити надання якісної медичної допомоги населенню за умови найбільш раціонального використання ресурсів. Протягом останнього року в Україні триває масштабний процес реформування в усіх суспільних сферах. Існує чимала кількість напрацювань як з боку уряду, так і з боку експертного середовища, які стосуються розробки стратегії реформ. Проте далеко не всі ініціативи є ефективними, тому постає питання оцінки результативності оголошених ініціатив на предмет забезпечення загальносуспільних інтересів. Невід'ємною частиною успішного впровадження реформи є вчасне досягнення поставлених у межах реформи цілей. Це продемонструє високий рівень підготовки та злагодженість дій на найвищому державному рівні і сприятиме авторитетному сприйняттю впровадження медичної реформи на місцевому рівні.

Реформування системи охорони здоров'я – це процес, що поєднує послідовні та глибокі інституційні й структурні зміни, які здійснюються урядом і мають на меті досягнення низки чітко обумовлених політичних цілей у системі охорони здоров'я. Головною ланкою в системі державного управління реформуванням медичної галузі виступає управління охорони здоров'я обласної державної адміністрації (в окремих регіонах – головне управління охорони здоров'я чи департамент охорони здоров'я). Пріоритетними шляхами реформування є: створення умов для реформування; визначення гарантованого обсягу медичної допомоги громадянам; надання платних медичних послуг; удосконалення системи фінансування; врегулювання на законодавчому рівні питання запровадження обов'язкового державного соціального медичного страхування; удосконалення системи контролю за якістю надання медичної допомоги; удосконалення кадрової

політики; забезпечення розвитку державно-приватного партнерства; залучення громадськості та науковців до процесів реформування системи охорони здоров'я тощо. Щоб система охорони здоров'я незалежної України була ефективною, вона мала відповідати таким вимогам: забезпечувати збереження і зміцнення здоров'я населення; гарантувати доступність і якість кваліфікованої медичної допомоги; стримувати зростання вартості медичної допомоги; забезпечувати раціональне використання кадрових, фінансових і матеріальних ресурсів [7]. Протягом багатьох років доходи у системі охорони здоров'я (як державних, так і приватних закладів) скорочуються, а їхня марка знижується.

Аналіз сучасного стану охорони здоров'я у світі засвідчив, що у більшості навіть економічно розвинених країн вона повністю не відповідає зазначеним вимогам. Це обумовлено цілою низкою причин, передусім фінансового характеру, що призвели до безсистемного розвитку інфраструктури охорони здоров'я в ряді країн, структурної розірваності органів і закладів охорони здоров'я та зростання вартості медичної допомоги. Проте не можна не зазначити, що останніми роками багато держав серйозно зайнялися реформуванням та удосконаленням галузі і досягли певних успіхів. Їхній досвід доцільно використати у нашій країні [2, 8].

Джерелами фінансування охорони здоров'я стали державний і місцеві бюджети, кошти загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування, а також добровільного медичного страхування, добродійних та інших фондів, цільових медичних зборів, безпосередні платежі юридичних та фізичних осіб тощо. Бюджетні ресурси на охорону здоров'я передбачалося розподіляти на підставі нормативів витрат з розрахунку на одного жителя, враховуючи рівень здоров'я населення, клімато-географічні та екологічні особливості регіонів. Реорганізація управління системою охорони здоров'я мала бути одним з основних напрямків реформування галузі, на який покладалося забезпечення реалізації державної політики, спрямованої на збереження та зміцнення здоров'я населення в нових економічних умовах. Удосконалення системи управління галуззю передбачало запровадження державного, комунального та приватного секторів охорони здоров'я.

Основні зміни, передбачені трансформацією системи охорони здоров'я:

1. Впровадження державного гарантованого пакета медичної допомоги: Держава бере на себе чіткі зобов'язання щодо фінансування медичних послуг. Бюджет починають розподіляти за медичними послугами, необхідними пацієнтам, на рівних для всіх громадян. Пакет медичної допомоги, гарантований державою, визначатимуть, виходячи з пріоритетів охорони здоров'я в Україні у обсязі можливостей державного фінансування.

2. Єдиний національний закупник медичних послуг: 30 березня 2018 року в рекордно короткі строки була створена Національна служба здоров'я України – центральний орган виконавчої влади, який реалізує основний принцип медичної реформи «гроші йдуть за пацієнтом» – оплачує вартість

реально наданих медичних послуг. Цей механізм оплати нарешті запрацював в Україні.

3. Запровадження принципу «гроші ходять за пацієнтом»: Держава переходить від утримування мережі медичних закладів, які надають безоплатні послуги (як відомо, цей варіант у нас працював, і не надто добре), до стратегічної закупівлі послуг у цієї мережі.

4. Автономізація постачальників медичної допомоги: Запровадження нової моделі фінансування системи охорони здоров'я потребує принципової зміни характеру відносин між медичним закладом (постачальником послуг) та розпорядником бюджетних коштів – Національною службою здоров'я України (замовником послуг).

5. Запровадження системи e-Health: Застаріла паперова звітність піде в небуття. Всю медичну документацію буде переведено в електронний вигляд. Це розвантажить лікарів, дозволить їм більш якісно та оперативно надавати медичні послуги пацієнтам та унеможливить ситуацію втрати медичних даних пацієнтів. Також це дозволить збирати дані щодо необхідних послуг в окремих районах, більш точно розраховувати тарифи та контролювати якість медичної допомоги.

6. Програма «Доступні ліки»: У квітні 2017 року Уряд запустив програму «Доступні ліки». Пацієнти, які мають серцево-судинні захворювання, діабет ІІ типу чи бронхіальну астму, можуть отримати препарати безкоштовно або з незначною доплатою. Для цього потрібно звернутися до лікаря за рецептом, а потім отримати препарати в аптеці, що долучилася до програми.

Безперечно, умовою успішності реформування медичної галузі є також її узгодження з діяльністю держави на інших напрямках. Зокрема, виконання вимог щодо створення госпітальних округів потребуватиме розв'язання проблеми якості автошляхів: зона обслуговування госпітального округу визначається своєчасністю доїзду до багатопрофільних лікарень інтенсивного лікування (не може перевищувати 60 хвилин та бути еквівалентна радіусу зони обслуговування 60 км). Запровадження медичного страхування потребуватиме підготовки фінансово-правового забезпечення, налагодження відповідної державної фінансової інфраструктури, а також відпрацювання моделей і налагодження взаємодії з банківським сектором та страховими компаніями. Організація на нових засадах системи охорони здоров'я як складової соціального захисту України передбачає утвердження нових нормативів, що, відповідно, вимагає перегляду сучасних державних соціальних стандартів.

Висновки та пропозиції. Реформа охорони здоров'я, яку проводить та чи інша цивілізована країна, передбачає насамперед поліпшення стану здоров'я членів суспільства, підвищення ефективності системи охорони здоров'я та більшу доступність людей до медичних послуг.

Отже, реформування у сфері охорони здоров'я необхідно спрямовувати на зміцнення здоров'я всіх верств населення, збільшення тривалості

активного життя, поліпшення демографічної ситуації, підвищення якості та ефективності медико-санітарної допомоги, удосконалення фінансування та управління галуззю. Поліпшення здоров'я населення є інтегральним показником успішності функціонування держави, всіх її інституцій, і в основу реформування цієї сфери має бути покладений міжгалузевий комплексний підхід.

На нашу думку, ефективне функціонування системи охорони здоров'я визначається такими основними системоутворюючими факторами:

- вдосконалення організаційної системи (що дозволить в рамках державних гарантій забезпечити формування здорового способу життя та надання якісної безкоштовної медичної допомоги всім громадянам країни);
- розвиток інфраструктури та ресурсного забезпечення охорони здоров'я (що включає фінансове, матеріально-технічне та технологічне оснащення лікувально-профілактичних установ на основі інноваційних підходів та принципів стандартизації;
- наявність достатньої кількості підготовлених медичних кадрів (які зможуть вирішувати поставлені перед охороною здоров'я завдання).

Список використаних джерел:

1. Всесвітня організація охорони здоров'я [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.who.int/countries/ru

2. Галієнко Л. І. Характеристика основних особливостей реформ первинної медико-санітарної допомоги в нових незалежних державах // Вісн. соц. гігієни та орг. охорони здоров'я України. – 1999. – № 1. – С. 95– 101.

3. Конституція України (із змінами і доповненнями, внесеними Законами України від 2 червня 2016 року N 1401-VIII)

4. Кореспондент. – 2013. – № 10. – С. 43.

5. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листоп. 1992 року № 2801-XII // Відомості Верховної Ради України 1993, № 4. – С. 19.

6. Реформування галузі охорони здоров'я. Вінницька, Донецька, Дніпропетровська, Одеська, Полтавська області, м. Київ: результати, проблеми, шляхи вирішення. – К.:МОЗ України, ДУ «УІСД МОЗ України», 2014. – 189 с.;

7. Ціборовський О. М. Основи державної політики в галузі охорони здоров'я // Укр. мед. вісті. – 1997. – № 1 (56). – С. 37– 38.

8. Ціборовський О. М., Галієнко Л. І. Основні тенденції реформування системи медичної допомоги в економічно розвинених країнах // Вісн. соц. гігієни та орг. охорони здоров'я України. – 2000. – № 1. – С. 92– 93.

Іванова Т. М., Лех В. В.[*], магістранти,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

СУСПІЛЬНА НЕОБХІДНІСТЬ ЕТИКИ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

Сьогодні, коли аксіологічна сфера духовних домагань перебуває в умовах турбулентного зовнішнього середовища, важко прогнозувати ті чи інші зміни,які відбудуться в нашій країні чи світі. Та, незважаючи на виклики «нової нормальності» («Newnormal»), залишаються цінними морально-етичні установки, які накопичувались у народних звичаях і традиціях, узагальнювались у працях мислителів, дослідників і науковців. Кожна професія має свою власну мораль, кожна трудова діяльність базується на моральній системі суспільства. Але моральна значущість різних професій не є і не може бути однаковою. Особливе місце в системі професійної етики посідає етика державного службовця та посадової особи місцевого самоврядування, оскільки вона значною мірою характеризує взаємовідносини влади і громадянина [3].

Етика державного службовця – це система норм поведінки, порядок дій і правил, взаємин і принципів у державно-службових відносинах, що є сукупністю найбільш придатних, глибоко усвідомлених і конкретизованих норм загальнолюдської моралі, властивих даному суспільству. Етика державно-службових відносин у широкому значенні є практично-виховною і регульованою чинністю. Відтак проблема професійної етики державного службовця пов'язана з тим, що його діяльність повинна відповідати не тільки Конституції України, чинному законодавству, а й моральним принципам і нормам. Моральність, переважно, розуміється як особиста чесність, порядність [3]. Але дуже часто урядовці не надають вагомого значення етичним аспектам своєї діяльності, тому ми стаємо свідками деформації моральної та професійної свідомості: неетичної поведінки, бездушності, безвідповідальності, корупції тощо. Поряд з цим в країні прийнято багато хороших нормативно-правових актів з метою боротьби з корупцією, тобто проводиться наполеглива робота в напрямі вдосконалення правових механізмів, але проблеми корупції далі є одними з найболісніших і неетичних фактів розвитку молодої української держави. Нажаль, корупція вже давно стала органічною складовою нашого буденного життя. До неї може бути схильна будь-яка людина, що має владні повноваження – владу над розподілом ресурсів, що їй не належать, на свій розсуд. Така особистість не сприймає гуманність як цінність, у взаєминах з іншими вона не є вірною духу закону, не керується уявленнями про моральний ідеал професіонала, честь, совість, справедливість тощо. Дослідження свідчать, що 54,5%громадян

[*]Науковий керівник – Захаріна О. В., к. е. н., доцент.

України та 53,6% підприємців залишилися переважно не задоволеними та зовсім не задоволеними за результатами звернення до органів публічної влади за певними послугами (табл. 1), [1].

Таблиця 1

Результати звернення до органів влади

Результати звернення до органів влади	*Населення України*	*Підприємці*
Переважно не задоволений	32,7%	38,0%
Зовсім не задоволений	21,8%	15,6%

Серед основних незручностей, з якими стикнулися громадяни, при зверненні до органів влади не останнє місце займає порушення етичних норм і правил поведінки посадових осіб (табл. 2).

Таблиця2

Опитування щодо рівня задоволення при отриманні адміністративних послуг

Порушення етичних норм	*% до населення, яке залишилося не задоволеним*	*% до тих підприємців, які залишилися не задоволеними*
Посадові особи поводилися грубо	17,3	33,7
З мене вимагали хабара	7,6	11,9

У результаті такої «діяльності» сьогодні в Україні спостерігається досить низький рівень довіри суспільства до різних гілок влади, що ототожнюються з особою державного службовця та посадовою особою місцевого самоврядування,котрі є ланкою управлінського механізму, через яку реалізується виконавча влада. Для порівняння: в квітні 2016 р. Центр соціальних та маркетингових досліджень SOCIS провів опитування про те, кому сьогодні довіряють українці,серед 1448 респондентів віком від 18 років та старше. Як показало опитування,церква у беззаперечних лідерах із підтримки серед населення – 68,4% [2].

Майже «найвищим» (4,3 бали) визнано рівень корупції в Україні міжнародною правозахисною організацією Transparency International, а результатами звіту якої «Барометр глобальної корупції − 2009» Україна посіла146 сходинку зі 180, розділивши її з Камеруном, Кенією, Сьєрра-Леоне, Зімбабве, Еквадором і Східним Тимором [3]. В Україні найкорумпованішими визнано державні установи − 28%, парламент – 25%, юстицію −21%. Рівень корумпованості у бізнесі становить 11%, медіа −2%.

Згідно з рейтингом Transparency International Україна посідає за Індексом сприйняття корупції 144 місце разом з Бангладешом, Камеруном, ЦАР (Центральноафриканська Республіка),Республікою Конго та Сирією. Для порівняння, Росія посіла 133 місце, Білорусь – 123, Габон — 102, Кабо-Верде – 39, США – 17, Австралія та Норвегія – 7, а перше місце поділили Данія, Фінляндія та Нова Зеландія. В 2014 р. Україна мала 26 балів та займала 142 позицію серед175 країн. В новому Індексі корупції CPI 2015 Україна

отримала 27 балів та зайняла 130 місце серед 168 країн. З огляду на наведене вище, не можна не згадати: раніше, у 2006 р., Україна за цим рейтингом займала 99 місце [3].

Відмітимо, що при цьому найгірший результат в України саме у взаємодії бізнесу з владою – 69 пунктів зі 100, що свідчить про наявність досить високих ризиків для бізнесу, пов'язаних з корупцією. Цей показник оцінюється на підставі того, як часто підприємцям доводиться вступати в контакт з чиновниками різних рівнів і, відповідно, як часто виникає ситуація, в якій можливий хабар [3]. За останній рік рівень корупції виріс у частині надання комунальних послуг підприємцям, щорічних податкових відрахувань. За цим показником Україна отримала – 3 бали за шкалою World Economic Forum Executive Opinion Survey.

Висновки. Таким чином, якщо є непривабливим імідж публічного службовця, то під загрозою і авторитет самої влади. І з цим необхідно рахуватися. Дослідник Ю. Мацієвський слушно зазначив, що згадані явища та інші неформальні практики в умовах слабкого суспільного імунітету – дієвих формальних інститутів, передусім Конституції, паразитують на суспільному організмі, що веде до загибелі.

Усе вказане надає професійній етиці як соціокультурному та практично-духовному феномену актуальності й значущості. Саме тому сьогодні професійна етика сприймається як суспільна необхідність, стаючи головним індикатором професійного добору та виступаючи гарантією запобігання зловживанням владою, механізмом протидії корупції та підвищення авторитету публічної служби як інституту, що забезпечує стабільність конституційного ладу.

Список використаних джерел:

1. Верех С.М. Етика поведінки державних службовців: стан, проблеми і шляхи їх вирішення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kds.org.ua/blog/etika-povedinki-derzhavnih-sluzhbovtsiv-stan-problemii-shlyahi-ih-virishennya.

2. Соцопитування: українці найбільше довіряють Церкві, найменше – ЗМІ[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uoj.org.ua/ua/novosti/sobytiya/ sotsopituvannya-ukra-nts-nayblshe-dov-ryayut-tserkv-naymenshe-zm.

3. Яремин І.І. Аспекти етичних правил поведінки публічних службовців: навч.-метод. посіб. / І.І. Яремин. – Івано-Франківськ: ІФОЦППК, 2016. – 68 с.

Ісаєв В. М.[*], магістрант,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ІСТОРІЯ ФОРМУВАННЯ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ НА ЖИТОМИРЩИНІ

У Кінці 19 ст відбувається активізація суспільно – культурної діяльності. Розширилось і поле діяльності житомиоських меценатів Терещенків. Традиції милосердя складалися в Україні сторіччями, утворюючи основи благодійництва, прагнення допомогти бідним, престарілим, хворим, немічним. Докази цього твердження можна віднайти на кожному етапі розвитку Житомирщини. Цікаво, що у Житомирі, одному з перших міст, в роки Другої світової війни, відновлює свою діяльність організаці незалежного Червоного Хреста України. Житомирщина не "здавала" назад, потрібно відновити своє місце на українській арені, а не славитися лише морозивом та шкарпетками... Потрібно кожного дня удосконалюватися, прагнути кращого і робити все на краще!

Працюючи з документами, відомо, що в роки, коли Україну окупував німецький режим, Житомирська адміністрація створила органи місцевого управління, залучаючи до роботи українське населення. Вивчаючи історію, знаю, що окупація Житомирщини нацистами, поглибила соціальну кризу, яка проявилася у зростанні цін, нестачі товарів широкого вжитку, поширинні сирітства, жебрацтва, поставила на межу виживання такі соціально незахищенні категорії населення, як люди з інвалідністю, пенсіонери, обумовила появу такої категорії населення, як військовополоненні. Опрацьована джерельна база Житомирського архіву дозволяє стверджувати про широку соціальну підтримку місцевого населення Житомирським обласним управлінням на чолі з О. Яценюком. Насамперед управи намагалися відкривати підприємства, створювати робочі місця і таким чином давати населенню засоби для існування. Під опікою управ перебували дитбудинки, будинки престарілих, будинки для психічно хворих людей, будинки грудної дитини. Навіть у газеті "Голос Волині", є розпорядження О. Яценюка, в якому йдеться про покращення забезпечення сирітських будинків Житомирської області на зимовий період приміщеннями, опаленням, харчуванням, взуттям одягом тошо. Також безоплатна медична допомога малозабезпеченим Житомира надавалася у міській поліклініці завдяки позиції лікаря та директора закладу Лозицького.

Це сприяло тому, що після виникнення волонтерства в Україні поряд з державними організаціями Житомирщини починають створюватися громадські організації, метою діяльності яких є об'єднання та координація

---

[*]Науковий керівник – Якобчук В. П, к. е. н., професор.

зусиль у справі сприяння розвитку та захисту інтересів своїх учасників і місцевого населення.

Надзвичайно потужний поштовх розвитку благодійності у Житомирі надала Революція Гідності та війна на сході України. Почали формуватися волонтерські загони, які почали допомагати починаючи ще з періоду Майдану.

Наведу приклад однієї такої команди – "Волонтери Полісся". Як немає точної дати утворення волонтерського руху з допомоги армії в цілому в Україні, так і точної дати формування організації "Волонтери Полісся". Історія команди розпочинається з квітня 2014 р., коли Олександр Філінський керуючись принципом: "Якщо не я, то хто?" почав допомагати армії, зокрема 10-му батальйону територіальної оборони Житомирської області. Надавати якісну допомогу самому було тяжко, тому невдовзі навколо Олександра Петровича об'єдналися однодумці та небайдужі люди. На сьогодні загальна кількість людей у команді невідома, волонтерів – координаторів близько 50-и, у кожному районі свої, близько 100 постійних членів команди. Діяльністю охоплюється 9 районів Житомирської області: Малинський, Радомишельський, Любарський, Романівський, Баранівський, Андрушівський, Попільнянський, Коростишівський, Житомирський та місто Київ.

Основними напрямками роботи є: допомога українській армії (збір продуктів, речей, амуніції, ліків тощо); допомога пораненим, військовим госпіталям та лікарням; допомога сім'ям учасників АТО; технічна допомога; забезпечення військовослужбовців в зоні АТО лісоматеріалами та доставка усього беспосередньо у зону проведення ООС.

Переважно допомога надається спеціальному підрозділу ГРУ МОУ, 501 батальйону піхотинців, танкістам, 26-й артилерійській бригаді та 92-й бригаді, під опікою команди 30-а ОГМБ, яка пройшла через Іловайськ. Активну матеріальну допомогу команді надає обласна адміністрація, Житомиробленерго, діагностичний центр "Медібор", власник торгівельних точок "Полісся Продукт"; постійно допомагають: Котляр, Войнолович, компанія "Mars Україна", ФОП Іванов, Колос, ВТФ "Оберіг", ПП "Адлер", "УКРОПський борщік" та ін.

Вклад Житомирської команди "Волонтери Полісся" з допомоги армії важко переоцінити. На сьогодні відправлено близько десятка ноутбуків, на зібрані кошти від першої акції було зшито 22 комбінізона для бійців 10-го батальйону територіальної оборони Житомирської області, 4 далекоміра і радіостанцій, декілька прожекторів, дизельних генераторів, холодильників, літніх кабінок для приймання душу, десяток рацій, планшетів, невідома кількість води, харчів, одягу, дитячих малюнків, талісманів, нових тактичних ліхтарів, шкарпеток, засобів гігієни, маскувальних сіток, берців, борщиків, аптечок, біноклів, комуфляжів, буржуйок, пального, бензопил, книг та багато чого іншого. Свій вклад зробили й депутати Андрушівського району, які

проголосували одноголосно за продаж демонтованого пам'ятника Леніну, за виручені 90 тисяч грн. було закуплено тепловізори. Найбільше команда пишається відправленими у зону АТО близько 28 фур лісу та двух автомобілів. Дещо докладніше про придбаний автомобіль. Команда ще на початку своєї діяльності звернулася за допомогою до Житомирobленерго, але тільки після зміни керівництва на прохання відреагували. Київські волонтери – партнери "Наш солдат" внесли аванс у розмірі 25 тисяч грн. за авто, решту – більш як 50 тисяч грн. сплатив колектив Житомирobленерго. Також енергетики за власні кошти відновили авто й голова правління Олексій Михайлович особисто відігнав його на передову та вручив комбату танкового батальйону 30-ї ОГМБр.

Під час Євромайдану багато людей з власної ініціативи надавали різноманітну допомогу протестуючим. Я так пишаюся нашим населенням, нашим краєм, Україною, адже було видно що більшості було не байдуже до майбутнього багатостраждальної неньки – України. Рух став надзвичайно масовим і поступово організувався в низку Житомирських волонтерських організацій: "Самооборона Майдану", "Автомайдан", "Євромайдан-SOS", "Волонтери Полісся"... Деякі з них зчасом взялися за складнішу справу – забезпечення всім необхідним української армії, що воює з сепаратистами на сході нашої держави.

На сьогодні існує декілька факторів, які уможливлюють запровадження волонтерського рівня європейських країн в суспільне життя Житомирщини – це: міцні традиції благодійництва, те що я наводив вище; наявність користувачів соціальних послуг та поля для волонтерської діяльності, потрібно визнати той незаперечний факт, шо потреби населення у соціальній допомозі, психологічній підтримці і захисті зростають. Тому виникла необхідність у залученні до соціально -психологічної роботи з різними верствами населення, тому що у Житомирі є соціально – реабілітаційна робота, і волонтери могли б працювати з молоддю та підлітками, котрі перебувають у кризовому стані чи з дітьми схильими до самогубства, пияцтва, наркоманії, робота з людьми ВІЛ, СНІД статусу, підтримка молоді у різноманітних проектах, педагогічна та моральна підтримка постраждалим від морального, фізичного, сексуального насильства. Соціальна допомога молодим сім'ям, самотнім матерям, неповним родинам, інвалідам; наявність потенційних волонтерів, у нас чимало організацій та об'єднань. Я переконаний, що Україна має всі можливості досягнути рівня європейських держав у розвитку та залученні волонтерів до справ громади, міста, навіть держави.

Необхідність у волонтерській організації на Житомирщині була зумовлена такими факторами, як: наявність значної кількості військових частин на території Житомирщини, відсутність в армії достатніх ресурсів, відсутність організації своєчасного забезпечення цими ресурсами, відсутність потрібного забезпечення технікою, відсутність достатньої підтримки

біженців зі сторони влади, зростання національної свідомості громадян, потреба людей у наданні допомоги армії та державі.

Новий етап становлення волонтерства був зумовлений війною. Вітчизняний волонтерський рух з кожним роком набуває усе більшої потужності, об'єднує усе більше громадян та залучає значні ресурси. Не дивлячись на значні успіхи головною проблемою волонтерського руху залишається питання організації волонтерської діяльності на професійному рівні та впровадження законодавчів механізмів у практичне життя. Участь молоді у волонтерському русі є чи не єдиним шляхом подолання байдужості та повернення до традицій українського суспільства. Було б добре, якщо Житомирська обласна та міська ради спияли розвитку як волонтерських та благодійних, так і громадянських та молодіжних організацій. Надавати новоствореним організаціям якусь найменшу допомогу. Сприяти збільшенню та зміцненню національної свідомості у різних навчальних закладах, впроваджуючи якісь проекти, проведення заходів, пов'язаних з охороною навколишнього природного середовища, збереженням культурної спадщини, історико – культурного середовища, пам'яток історії та культури Житомирщини, місць поховання, сприяння проведенню заходів національного та міжнародного значення, пов'язаних з організацією масових спортивних, культурних та інших видовищних і громадських заходів.

Список використаних джерел:

1. Історія виникнення волонтерського руху. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://golubka1904.ucoz.ua/index/istorija.

2. Волонтерський рух в Україні та Європі. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lib.if.ua/publish2012/1349079357.html.

3. Історія волонтерського руху. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://yandex.ua/search.

4. Особливості волонтерського руху в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://skaz.com.ua/istoriya/831/index.html.

5. Василь Назарук. Волонтерський рух в Україні: від історії до реалій. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://prev.novadoba.org.ua/ citizen/ content.

6. Особливості волонтерського руху в Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://skaz.com.ua/istoriya/831/index.

Каурова Н. Ю.[*], магістрант,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

АНАЛІЗ ЕНОМІЧНОГО ОБГРУНТУВАННЯ ПЕРЕХОДУ ЖИТОМИРСЬКІЙ ОБЛАСТІ НА ВІДНОВЛЮВАЛЬНІ ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГІЇ

Європейський Союз 09 березня 2007 року ухвалив пакет документів «Енергія для світу, що змінюється», який зобов'язує держави члени в односторонньому порядку зменшити до 2020 року власні викиди CO2 на 20% в результаті 20%зростання енергоефективності та зростання до 20% частки відновлювальних джерел енергії в структурі енергоносіїв.

Оскільки органи місцевого самоврядування відіграють вирішальну роль у пом'якшенні наслідків зміни клімату, тим паче, якщо врахувати, що 80% споживання енергії та викидів CO2 пов'язані із діяльністю міст, то у 2008 році після прийняття пакету ініціатив Європейського Союзу з питань клімату й енергетики, Європейська Комісія започаткувала Угоду мерів для заохочення й підтримки зусиль, яких докладають місцеві органи влади у сферах розробки й реалізації політики сталого енергетичного розвитку.

У 2012 році місто Житомир приєдналося до європейської ініціативи. Угода мерів тим самим визначаючи власну роль у досягненні загальноєвропейських амбітних цілей у галузі енергетики й збереження клімату. Разом з тим енергетичний сектор України на сьогодні є проблемним сектором та точкою недружнього зовнішньополітичного тиску. Події, які відбулися в Україні 2014- 2015 роках продемонстрували реальні загрози сталому розвитку енергетики та національній економіки України в цілому.

В боротьбі за енергетичну безпеку України вирішальна роль належить містам, як місцям найбільшої концентрації кінцевих споживачів паливно-енергетичним ресурсів [1]. Метою даної програми є досягнення балансу між обсягом спожитих традиційних видів палива та виробленої на території міста енергії з альтернативних та відновлювальних джерел енергії.

Найбільшої уваги приділяють сектору «зеленої енергетики». Таким видам енергозаощадження як рекуперація спожитого тепла та геотермальна енергетика не приділяється достатньо уваги. Хоча розвиток технології підтримується Європейським Союзом, який признав теплові насоси обладнанням, що відновлюється. Теплові насоси відносять до найбільш ефективним пристроям для нагріву, охолодження в жилому, комерційному та промисловому секторах. Теплові насоси достигають найвищих енергетичних класів (А +, А ++, А +++). Більш того, ці пристрої можуть також служити в якості накопичення енергії, забезпечуючи потік енергії між електрикою та

[*]Науковий керівник – Симоненко Л. І, к. е. н., доцент.

тепловими мережами [2]. Значна доля теплових насосів в секторі опалення може:

значно скоротити потребу в паливі,

скоротити видатки бюджетних установ після заміни традиційної системи опалення на теплові насоси,

зменшити витрат на електроенергію на кондиціювання приміщень літній період року.

Тобто комплексний підхід до енергозбереження – це використання низько потенційного тепла за рахунок теплового насосу. Тепловий насос має переваги перед паливними електрокотлами.

Список використаних джерел:

1. Міська цільова програма «Муніципальний міський план м. Житомира на 2017–2020 роки.

2. Aktualności i wydarzenia – Aspol-FV. https://www.aspol.com.pl/news/aktualnosci/ Page-20.html

Каменчук Н. В., Кузьмінова-Семчук І. П., Семчук Г. Р.[*], магістранти, спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ПОЄДНАННЯ РИНКОВИХ І ДЕРЖАВНИХ МЕХАНІЗМІВ РЕГУЛЮВАННЯ ДОХОДІВ НА РИНКУ ПРАЦІ

Ринок праці в сучасних умовах не може забезпечити оптимальний розподіл благ і доходів між суб'єктами економіки, який відповідає суспільним уявленням щодо справедливості. Необхідність втручання держави у процеси розподілу доходів пояснюється такими аргументами:

1) справедливим вважається факторний принцип розподілу доходів, а держава повинна здійснювати контроль над дотримання норм оплати відповідно до вкладу факторів виробництва у виготовлення продукту;

2) оскільки ресурси розподілені нерівномірно, існує значна нерівність у розподілі доходів, так що для нормального функціонування економіки необхідна державна політика перерозподілу доходів шляхом оподаткування;

3) держава повинна контролювати дотримання норм соціальної справедливості у розподілі, встановлювати величину соціальних стандартів та здійснювати контроль над їх дотриманням;

4) відповідно до пріоритетів соціальної політики і діючих спеціальних соціальних програм держава повинна здійснювати соціальні виплати визначеним категоріям населення;

5) держава має забезпечувати грошові виплати, пов'язані з компенсацією втрати доходу у випадках повної або часткової втрати працездатності, народження дітей, втрати годувальників або місця роботи (допомога по безробіттю, компенсації витрат на перекваліфікацію і інші виплати безробітним);

6) грошові соціальні виплати за рішенням державних органів можуть повністю або частково доповнюватися безкоштовними послугами охорони здоров'я, освіти, житлового і транспортного господарства тощо;

7) державна індексація доходів з метою часткової або повної компенсації подорожчання споживчих товарів і послуг, спрямованих на підтримку платоспроможної здатності, особливо вразливих груп з фіксованими доходами – пенсіонерів, інвалідів, неповних і багатодітних сімей, а також молоді.

Навіть при ефективній державній політиці регулювання доходів вигоди і витрати розподіляються серед різних груп населення нерівномірно. Компроміс між справедливістю та ефективністю у розподілі доходів можна знайти шляхом їхнього перерозподілу з використанням податків та інших

[*]Науковий керівник – Якобчук В. П., к. е. н., професор.

регуляторів, що веде до зменшення загальної ефективності економіки, тобто до втрат сукупного добробуту всіх економічних агентів [7].

Аргументи на користь перерозподілу такі:

1) якщо аналізувати нерівність із позицій економічної теорії суспільного добробуту, то суспільний добробут буде вищим внаслідок перерозподілу благ;

2) існує певний зв'язок (хоча і досить суперечливий) між ступенем нерівності у розподілі доходів і макроекономічним зростанням;

3) найбільш очевидним аргументом на користь перерозподілу є існування крайнього прояву нерівності – бідності.

Як правило, виникають такі проблемні питання розподілу доходів на шляху подолання бідності: а) неефективний перерозподіл доходів; б) низький рівень оплати праці; б) бідність сімей з дітьми; г) несправедливий розподіл державних трансфертів, спрямованих на соціальну підтримку; д) вплив світової фінансової кризи; е) поширення утриманських настроїв та соціальної пасивності населення [5].

В якості засобів реалізації завдань поєднання економічної ефективності та соціальної орієнтованості розподілу доходів ми бачимо комплекс заходів, що реалізуються на кожній стадії формування та розподілу доходів. На стадії довиробничого розподілу головними умовами та засобами реалізації виступають такі як удосконалення відносин власності; інституційного середовища; організаційної структури суспільства тощо. На стадії первинного формування доходів – це: механізм та умови приватизації; інституціональні умови формування самозайнятості та розвитку підприємництва; державна політика зайнятості; регулювання оплати праці в бюджетній сфері; розподіл ресурсів між домогосподарствами; формування цін на ресурси та ін. На стадії перерозподілу доходів основна роль належить державі, яка здійснює державні витрати на соціально значущі блага; перерозподіл доходів через бюджет на основі системи оподаткування підприємств; удосконалення механізму доходно-майнового оподаткування; поліпшення системи соціального захисту непрацездатного населення, удосконалення системи соціального страхування працездатного населення на основі компенсаційного принципу тощо.

Таким чином, економічні результати мають бути справедливо розподілені між усіма мешканцями країни, що запобігатиме посиленню нерівності і поляризації суспільства, створенню можливостей легального працевлаштування із гідними умовами та оплатою праці, зниженню бідності та нерівності у суспільстві, бути важливим чинником соціальної інтеграції; забезпечувати масштабні інвестиції в інфраструктуру, підтримка мікро, малого і середнього бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Кілієвич О.І. Економічний аналіз державної політики: навч. посібник /О.І. Кілієвич. – К.: НАДУ, 2011. – 90 с.

2. Малий І.Й. Відносини розподілу в трансформаційних економічних системах : дис. …д.е.н.: 08.01.01/І.Й. Малий. – Київський національний економічний університет, Київ, 2001. – 40 с.

3. Модернізація системи соціального страхування в Україні. Аналіт. доп. / О.П. Коваль. – К.: НІСД, 2014. – 38 с.

4. Нерівність в Україні: масштаби та можливості впливу/ за ред. Е. М. Лібанової. − К.: Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України, 2012. − 404 с.

5. Чернишевич О.М. Диспропорційність розподільчої системи України внаслідок національних економічних трансформацій /О.М. Чернишевич //Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського, 2015. – №3. – С.160-164.

6. Щодо удосконалення Закону України «Про прожитковий мінімум». Аналітична записка / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.niss.gov.ua/articles/1538/

7. Щодо удосконалення методики визначення прожиткового мінімуму в Україні [Електронний ресурс] / К.О. Ковязіна. – Режим доступу : http://www.niss.gov.ua/articles/1538/

Ковальчук І. В.[*], *магістрант,*
спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

РОЛЬ ЛЮДСЬКОГО ЧИННИКА У РОЗВИТКУ АГРОБІЗНЕСУ

Стан вивчення. Питання ефективності господарства висвітлюється здебільшого з позицій обсягів його виробництва та збуту, формування попиту і пропозиції, ціноутворення на ринку, його державного регулювання. Таку спрямованість мають публікації В. Бойка, Р. Івануха, А. Лисецького, Є. Милованова, З. Ніколаєвої, П. Саблука, С. Тютюнника, Л. Худолій та ін. Переважали публікації щодо становлення внутрішнього і зовнішнього ринку зерна. Автори аналізують визначають методологічні основи формування ринку, в той же час недостатньо вивченими є регіональні особливості. Потребують розширення і поглиблення дослідження ефективності виробництва і його ролі в аграрному секторі економіки. З огляду на це завданням даної статті є аналіз динамічних тенденцій прибутковості виробництва як важливої складової економічної ефективності діяльності аграрного сектора з урахуванням регіональних особливостей країни.

Наразі на селі ще не відбулося становлення самостійного господаря-підприємця. Виробник на сьогоднішній день не може вільно розпоряджатися результатами своєї праці. Зокрема, сільськогосподарські підприємства змушені були здавати зерно в страховий фонд та держрезерв за цінами, що були нижче ринкових, що негативно позначилося на виробниках продукції і споживачах. Свобода вибору для підприємця означає наявність можливості самостійного вибору напряму підприємницької діяльності і її реалізації. Підприємець нічим не зв'язаний, крім природоохоронних та деяких інших норм, у виборі технології, організації та управлінні виробництвом. Це переважно внутрішній аспект підприємницької діяльності. Індивіди в ринковому середовищі при реалізації своїх рішень потрапляють в середовище суперництва між собою. Нині завдяки умовам ринкового господарювання передові країни світу вступили у новий період об'єктивного прогресу. Загальновідомо, що забезпечення ефективного функціонування та подальший розвиток суспільства можливі лише при безумовному підвищенні спеціалізації та рівня освіти більшої частини працюючих щодо оптимального використання наявних і вишукування нових ресурсів. На першому етапі для структур усіх форм власності основою повинні стати передові досягнення вітчизняної і світової теорії і практики. Економічний розвиток в цілому в Україні не можливий без відповідального ставлення суб'єктів ринку до загальноприйнятої нормативно-правової бази і загальноприйнятих щодо цього вимог світової спільноти.

[*]Науковий керівник – Плотнікова М. Ф., к. е. н., доцент.

Досягнутий рівень оплати праці є важливим показником соціально-економічного стану аграрного виробництва. При низькій оплаті праці відбувається процес гальмування темпів економічного зростання, оскільки обмежується як обсяг споживання, так і деформується його структура. Фактор оплати праці так само, як і орендна плата не відіграють ролі стимулюючого чинника до підвищення продуктивності праці. Скорочення виробництва, зниження рівня життя, важкий фінансовий стан сільськогосподарських підприємств створили умови, за яких потенційні роботодавці в переважній більшості не можуть розраховувати на залучення високопрофесійних спеціалістів, особливо молодих. Поряд із зазначеними проблемами, в регіоні має місце вивільнення значної кількості персоналу. Практика ведення сільськогосподарського виробництва на даному етапі дає змогу стверджувати необхідність залучення великої кількості працівників. Бажання знизити витрати на робочу силу шляхом поступової відмови або скорочення трудомістких виробництв шляхом підвищення техніко-технологічного оснащення спостерігалися в поодиноких випадках. Стан і використання трудового потенціалу поліського села в останні десять років невпинно погіршувався. Основними причинами бідності сільського населення є масова незайнятість, деградація особистості, пияцтво.

Скорочення сільського населення, його старіння, поганий зв'язок між населеними пунктами, погіршення соціально-економічних умов життя, зниження рівня мотивації трудової діяльності, переважання пріоритетів вирощування менш трудомістких культур більш трудомісткими призвели до зміни зайнятих у сільськогосподарських підприємствах. Має місце міграція населення, в основному це молоді та особи працездатного віку. Основними факторами, що стримують вивільнення працівників можна вважати низький рівень кваліфікації тих, хто залишився на селі та відсутність інших об'єктів господарювання в сільській місцевості. В умовах трансформаційної економіки основним джерелом доходів працівників є заробітна плата. Так, в досліджуваному регіоні фонд основної заробітної плати склав понад 85% фонду оплати праці. Додаткова заробітна плата як винагорода за працю понад установлені норми, трудові успіхи, винахідництво і особливі умови праці займає незначну частку в доходах сільських трудівників. Хоча саме такий вид доходу, а також заохочувальні та компенсаційні виплати гарантують процес нарощування виробництва, стимулюють творчі сили працівників. Нажаль, останнім часом це питання лишається поза зоною інтересів роботодавців і, як наслідок, є причиною зниження продуктивності праці і незацікавленості працівників в кінцевих результатах виробництва. Тоді як застосування матеріальних виплат та пільг, спрямованих на підвищення життєвого рівня працівників, соціальних гарантій як шлях соціального забезпечення працівників, формування сприятливого психологічного клімату в колективі може підвищити загальний рівень доходів підприємства через збільшення виходу продукції та підвищення її якості.

Підвищення продуктивності праці та збільшення заробітної плати можливе шляхом поширення ринкових відносин на діяльність первинних виробничих підрозділів підприємства. Наприкінці календарного року здійснюється розрахунок за вироблену продукцію: від загальної суми виручки віднімається вартість всіх спожитих в процесі виробництва матеріальних витрат. Одержаний валовий дохід розподіляється на фонд заробітної плати і нормативний прибуток як 70%:30%. Таким чином, фактичний розмір заробітної плати залежить від вартості продукції реалізованої сільськогосподарському підприємству за фіксованими на початку року цінами.

Список використаних джерел:

1. Prysiazhniuk O., Buluy O., Plotnikova M. Cluster approach in administration of rural areas. Management Theory And Studies For Rural Business And Infrastructure Development. 2018. 40(2), 118– 127.

2. Скидан О. Формирование конкурентоспособности АПК в рыночных условиях Management theory and studies for rural business and infrastructure development. 2008. Nr. 14 (3). P. 86– 93.

5. Sandal J.-U., Yakobchuk V., Lytvynchuk I., Plotnikova M. Institutions for Forming Social Capital In Territorial Communities Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development ISSN 2345-0355. 2019. Vol. 41. No. 1: 67–76.

Кононюк О. М.[*]*, магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

РИНОК ЗЕМЛІ В УКРАЇНІ – СТРАТЕГІЧНА МЕТА ДЕРЖАВИ І СУСПІЛЬСТВА

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Необхідність встановлення ефективних та дієвих земельних відносин, забезпечення можливості їх регулювання для раціонального використання земельних ресурсів в Україні важко переоцінити. Особливо актуальним є питання вирішення цієї проблеми у сільському господарстві, бо саме воно як жодна інша галузь економіки країни тісно пов'язана з використанням природних ресурсів, в першу чергу – землі.

Мета та методика дослідження. **Метою дослідження** є системний аналіз сучасної аграрної структури, яка суттєво погіршилася внаслідок недостатньо економічно і соціально обґрунтованого роздержавлення та приватизації сільськогосподарських угідь, що використовувалися у товарному сільськогосподарському виробництві. Обґрунтування організаційно – правових та соціально-економічних механізмів формування ринку оренди земель сільськогосподарського призначення. В ході дослідження використано матеріали статистичних офіційних видань, дані управлінь держгеокадастру, літературні джерела по темі дослідження та результати власних спостережень автора. Теоретичною і методологічною базою дослідження стали діалектичний метод пізнання дійсності, системний підхід до вивчення соціально-економічних явищ, теоретичні розробки вітчизняних і зарубіжних вчених з питань формування і функціонування системи земельних відносин та рину землі, законодавчі та інші нормативні документи з питань розвитку агропромислового комплексу і села в ринкових умовах.

Результати досліджень. У результаті здійснення земельної реформи держава втратила монопольне право на землю. Особливо відчутно зміни відбулися у перерозподілі земель сільськогосподарських угідь. Понад дві третини їх (73,7%)площі передано у приватну власність громадянам і юридичним особам. Частка держави скоротилась до 26,2%, колективної – до 0,1%. Відбулося неприпустиме подрібнення структури аграрного виробництва. Через неефективний перерозподіл власності виявилася зруйнованою матеріально – технічна база великого товарного виробництва, знизилася продуктивність сільськогосподарського виробництва, посилився ціновий диспаритет. Внаслідок блокування ринку приватних сільськогосподарських угідь посилюється тенденція створення не раціональних за розмірами землекористувань аграрних господарств.

[*]Науковий керівник – Симоненко Л. І., к. е. н., доцент.

Формування ринку земель сільськогосподарського призначення залишається однією з найбільш заполітизованих проблем сучасно земельної політики держави. Наслідком незавершеності процесу формування ринкових земельних відносин, що проявляється у відсутності в країні ринку землі є низький рівень ефективності сільськогосподарського виробництва в Україні у значній мірі зумовлений нераціональністю використання земельних ресурсів галузі як основи виробництва у ній. Проблеми державної земельної політики є стрімкий розвиток тіньового ринку земель черес відсутність системних обмежень землекористування; загострення ризику капіталовкладень у землю через нестабільність державної земельної політики; розпорошеність сільськогосподарських угідь внаслідок паювання; зростаюча парцеляція с/г угідь; припинення державного фінансування земле охоронних заходів; низька ефективність системи плати за землю; невикористання економічних стимулів і санкцій як економічних важелів управління землекористуванням; занедбаність державного обороту земель; політизація державного управління земельними ресурсами; не досконаліть земельного законодавства та ін.

Сучасний земельний лад країни базується переважно на правовій базі, яка унеможливлює її застосування в конкуруючому економічному середовищі. Непідготовленість до невідворотного земельного ринку сільськогосподарських угідь держава відтермінувала більше двадцятирічним мораторієм на обіг земель, що викликало у сфері земельних відносин хвилю тіньових оборудок і безпрецедентну корупцію.

Мораторій не вирішує поставлених перед ним завдань, породжуючи інші проблеми. Законсервовано вкрай неефективну аграрну структуру, яку адміністративними методами оптимізувати не можливо. Для вирішення проблем попередження обезземелення селян та запобігання спекуляції можливо використовувати альтернативні механізми. Такою альтернативою є належне державне регулювання ринку земель сільського господарського призначення. Хоча майбутнє мораторію доволі туманне, рано чи пізно його мають скасувати. Він не виконав своє завдання запобігти концентрації земель, як передбачалося, а навіть полегшив цей процес, адже компаніям не треба володіти землею, щоб її контролювати. У 2018 році Європейський суд зправ людини визнав, що мораторій порушує права власників.

Процеси концентрації земель навряд чи зупиняться в найближчий час. Модель і масштаби виробництва, характерні для значної кількості агрохолдингів, мають нищівний вплив на довкілля. Хімічні добрива та пестициди, монокультурність, вирощування ГМО-рослин, висока господарська освоєність земельного фонду України (72%), рівня розораності (57%, у тому числі сільськогосподарських угідь – 80%), важка техніка — все це призводить до деградації ґрунтів, їх ущільнення, ерозії та втрати родючості, а також зниження біорізноманіття. За даними Держгеокадастру.

України, 13,2 млн. га сільськогосподарських угідь зазнають водної ерозії, 19,3 млн. – вітрової, 10,7 млн. га мають підвищену кислотність, 483,9 млн. га

засолені і солонцюваті, 3,6 млн. га заболочені і перезволожені. Площа еродованої ріллі протягом останніх 25 років збільшилась на третину і щорічно розширюється на 90-100 тис. га, а вміст гумусу в ґрунтах знизився на 20%. Однак, витрати на протиерозійні та інші землеохоронні і землемеліоративні роботи постійно зменшуються. Як наслідок – віддача одиниці земельних ресурсів у сільському господарстві за останні 17 років зменшилась практично більше як в 3 рази, що свідчить про інтенсифікацію процесу виснаження їх продуктивного потенціалу. Не дивлячись на значну перевагу економічних показників віддачі одиниці земельних угідь у приватному (практично – індивідуальному) секторі аграрної економіки над громадським, дрібні земельні ділянки принципово не сприяють раціональному їх використанню. Наведені та інші подібні явища нераціонального використання землі у значній мірі обновлюються незавершеністю процесу удосконалення земельних відносин у секторі аграрної економіки, що проявляється у повній відсутності в країні ринку землі. Зняття мораторію в найближчому майбутньому може призвести до нового перерозподілу ресурсів чи радше посилити нинішній розподіл сил в агробізнесі. Саме тому треба добре подумати над регулюванням земельних відносин, здатним захистити права селян та запобігти ще більшій концентрації та деградації земель. Довгоочікуваний закон про обіг земель сільськогосподарського призначення має стати універсальним інструментом для регулювання купівлі-продажу земель та земельних відносин у цілому. Він має забезпечити максимально демократичні умови доступу до землі, зокрема для маргіналізованих груп населення, якими на сьогодні є селяни й дрібні фермери. Для цього варто скористатися міжнародними напрацюваннями, такими як «Добровільні керівні принципи відповідального регулювання питань володіння та управління земельними, лісовими та рибними ресурсами у контексті Національної продовольчої безпеки»». Всі країни-члени ООН тією чи іншою мірою долучилися до розробки цього документу. Принципами формування аграрного земельного ринку мають бути соціальна орієнтація земельного ринку на реалізацію економічних інтересів селян; поступовість включення сільськогосподарських угідь в ринковий обіг; диференційований підхід до соціальних груп суб'єктів земельного ринку, до їх участі в укладанні угод щодо землі; чітке державне регулювання ринку землі; створення системи цінових і податкових важелів впливу держави на ринковий обіг землі ; обмеження спекулятивно-тіньових угод щодо земельних ділянок.

Для формування ринку оренди земель сільськогосподарського призначення необхідно доопрацювати і прийняти Закон України «Про ринок земель» ; запровадити на певний перехідний період обмеження обігу земель у товарному виробництві; створити не державні органи регулювання земельного ринку, які частково можуть фінансуватись державою; визначити обмеження мінімальних розмірів та конфігурації земельних ділянок зі складу сільсь-

когосподарських угідь, зважаючи на імовірність загроз парцеляції земель сільськогосподарського призначення; передбачити вимоги обороту меліоративних земель; стимулювати землекористувачів до раціонального використання та охорони земель з дотриманням еколого-економічного обґрунтування; Провести інвентаризацію сільськогосподарських земель державної та комунальної власності, державну реєстрацію та зареєструвати речове право на землі державної та комунальної власності. На ринку оренди земель сільськогосподарського призначення потрібно також створити земельний банк.

Висновок. Ефективна земельна політика держав щодо земель сільськогосподарського призначення обумовлена завданням із забезпеченням власної продовольчої безпеки. Домінуючих позицій на світових ринках продовольства. Історія економічного розвитку країн з ринковою економікою переконливо свідчить про необхідність посилення регулюючого впливу держави на створення оптимальної структури аграрного виробництва і функціонування ринку земель сільськогосподарського призначення.

Потрібно не забороняти продавати і купляти землю, а створити умови для унормування цих процедур. Визнання ринкового обороту землі насамперед повинне спрацювати у напрямі удосконалення форм господарювання, методології і методики ціноутворення на землю, економічного механізму господарювання, залучення інвестицій через іпотеку землі та міжгалузевого регулювання розвитку народногосподарського комплексу України, що формує широке поле для подальших наукових досліджень проблеми.

Список використаних джерел:

1. Земельний кодекс України [Електронний ресурс].

2. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30.

3. Зінчук Т. Аграрна політика країн ЦСЄ у контексті інтеграції до ЄС: реалії та перспективи для України / Т. Зінчук // Економіка України. – 2006. – №34. – С. 74–88.

4. Рибалко С. В. Купівля-продаж землі як фактор розвитку аграрного виробництва / С. В. Рибалко, Н. С. Танклевська // Економіка АПК. – 2009. – № 12. – С. 34–36.

5. Федоров М.М. Земельна реформа і розвиток ринку земельних відносин / М.М. Федоров // Економіка АПК. – 2011. – №7. – С. 55-60.

6. Закон України «Про оренду землі» [Електронний ресурс]. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-14

7. Землевпорядний вісник. – 2013 0№6. С.2-6.

Корейба Л. В.[*], *магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА

Першорядним завданням аграрного сектору незалежно від різноманітності форм власності та методів господарювання є забезпечення сталого розвитку аграрного виробництва за умови дбайливого ставлення до навколишнього природного середовища.

Зниження родючості ґрунту, руйнування її структури, забруднення ґрунтів, водних джерел і атмосфери через недосконаліть існуючих технологій і технічних засобів у тваринництві та рослинництві; відсутність доступних методів і засобів постійної оцінки екологічної ситуації в аграрному виробництві – це далеко неповний перелік недоліків, що характеризують стан екології, який виник в результаті застосовуваних технологій і технічних засобів і форм ведення сільського господарства.

Принципи ведення природоохоронної діяльності базуються на основі економічного обґрунтування природоохоронних заходів і повинні забезпечувати досягнення основних цілей.

1. *Принцип необхідності* – дотримання нормативних вимог до якості навколишнього середовища, що відповідають інтересам охорони здоров'я, людей і навколишнього середовища з урахуванням перспективних змін.

2. *Принцип утилізації відходів* – всебічний облік і повне використання гною, посліду та інших органічних відходів сільськогосподарськими рослинами в якості добрив.

3. *Принцип достатності* – застосування технологій,технічних засобів і споруд інтенсивного ведення аграрного виробництва, що забезпечують екологічну чистоту ґрунту, повітря і води.

4. *Принцип відповідальності* – покарання «забруднювачів» природних ресурсів економічними методами.

5. *Принцип ефективності* – отримання максимального економічного ефекту від більш повного використання природних ресурсів, компенсація витрат на підтримку природного середовища на нормативному рівні.

6. *Принцип інформованості* – забезпечення товаровиробників інформацією про передові екологічно безпечні методи ведення виробництва, проведення екологічного навчання на різних рівнях[1].

Загальний екологічний результат полягає в зменшенні негативного впливу на навколишнє середовище і поліпшенні його стану. Він проявляється в зниженні обсягів надходять в середовище забруднень і їх рівня

[*]Науковий керівник – Золотницька Ю. В., к. е. н., доцент.

(концентрацій шкідливих речовин в середовищі, рівнів шуму, радіації і т. п.), збільшенні кількості і поліпшенні якості придатних до використання земельних, лісових і водних ресурсів і т. д.

Формулювання основних напрямків розвитку системи екологізації аграрного виробництва здійснюється на основі аналізу ситуації, що склалася в сільському господарстві, як в Україні, так і в зарубіжних країнах, результатів роботи науково-дослідних організацій України, вивчення системи екологічного контролю в зарубіжних країнах та позитивного досвіду, накопиченого в передових господарствах нашої країни.

Поліпшення екологічної обстановки в аграрному виробництві може бути досягнуто шляхом розробки і реалізації ефективних організаційних форм управління системою екологічної безпеки сільського господарства, вдосконалення існуючих і розробки нових екологічно безпечних технологій і технічних засобів, жорсткого контролю за відбором і використанням технологій і застосовуваних для їх реалізації технічних засобів.

Погіршення екологічної обстановки в європейських країнах вже давно робить істотний вплив на сільськогосподарську політику [3]. Ще в кінці 80-х років в деяких країнах були розроблені спеціальні закони, програми, плани дій і положення, спрямовані на зниження негативного впливу сільського господарства на навколишнє середовище. Загальна мета цієї політики полягає в забезпеченні сталого розвитку сільського господарства в умовах захисту навколишнього середовища.

Значна частина здійснюваних або планованих заходів (Програми, законодавчі акти і т.д.) стосується скорочення обсягу втрат поживних речовин, особливо азоту і фосфору.Заходи, що застосовуються для зменшення забруднення повітря, перш за все, спрямовані на значне скорочення (до 30% в середньостроковому плані) виділення в навколишнє середовище аміаку, яке обумовлено інтенсивним тваринництвом, зведення до мінімуму періоду між розкиданням і закладенням гною і заборона на спалювання соломи і стебел[4].

Одним з ефективних способів обмеження шкідливого впливу на навколишнє середовище є сприяння веденню землеробства із застосуванням тільки органічних добрив. У деяких країнах (наприклад, в Данії, Фінляндії, Швеції) розроблені конкретні програми по даному способу. Для постійного контролю екологічної ситуації в аграрному виробництві ведеться розробка методики еколого-економічної оцінки застосовуваних технологій і технічних засобів та інших об'єктів аграрного виробництва [5].

Методика передбачає проведення еколого-економічної оцінки впливів і забруднень, що надаються технологіями і технічними засобами виробництва і переробки продукції рослинництва і тваринництва на навколишнє середовище Величина екологічного збитку визначається на основі нормативної питомої вартості наведеної одиниці впливу: забруднення для атмосфери і водних джерел або площі землі, повністю вивели з обороту з

урахуванням коефіцієнтів, враховують екологічну ситуацію в регіоні і відносну небезпеку оцінюваних сільськогосподарських угідь і умовного обсягу впливу [6].

В умовах напруженого стану екологізації в аграрному виробництві великого значення набуває забезпечення високої якості продуктів харчування. Існуюча сьогодні обов'язкова сертифікація готової продукції сільського господарства без урахування сертифікації ґрунтів, добрив,засобів захисту рослин, найголовніше, технологій їх застосування з урахуванням екологічного благополуччя регіону в багатьох випадках виявляється не здатною гарантувати якість і безпеку продуктів харчування. Реальним методом контролю якісного та безпечного виконання технологічних процесів у сільськогосподарському виробництві, мабуть, є сертифікація на відповідність вимогам міжнародних стандартів серії ІСО 9000.

Як першочергові заходи вважаємо за доцільне розроблення наступних документів:

- проект закону про охорону і управління природними ресурсами в агарному виробництві (єдину систему норм і правил з охорони навколишнього середовища на основі номенклатури діючої нормативно-технічної документації (НТД), баз даних ЕОМ, що містять в систематизованому вигляді чинні норми та правила з охорони природи і дозволяють складати цільовим способом екологічну ситуацію конкретного підприємства;

- внутрішньогосподарські нормативи щодо виходу гною, добрив, водоспоживання і водовідведення, застосування і зберігання гною, мінеральних добрив і отрутохімікатів на основі діючих нормативних документів;

- екологічний паспорт аграрногопідприємства;

- методика еколого-економічної оцінки технологій ітехнічних засобів та підприємства аграрного виробництва;

- рекомендації щодо вдосконалення консультаційної служби щодо доведення нормативних юридичних документів до аграрних товаровиробників з охорони природи та впровадження у виробництво екологічно безпечних технологій та технічних засобів;

- науково обґрунтованих рекомендацій щодо екологізації аграрного виробництва;

- рекомендації щодо організації проведення навчання сільського населення, садівників і товаровиробників з безпечного ведення аграрного виробництва на основі постійно діючих і одиничних семінарів та практичного показу технологій і техніки.

Вирішення намічених інститутом завдань і реалізація отриманих результатів дозволить поліпшити екологічну ситуацію в регіоні, зокрема та в країні в цілому.

Список використаних джерел:

1. Безус Р.М., Антонюк Г.Я. Ринок органічної продукції в Україні: проблеми та перспективи // Економіка АПК. 2011. №6. С. 47–52.

2. Берлач Н.А. Адміністративно-правові засади розвитку органічного напряму в сільському господарстві України. К.: Вид-во “Новая Идеология”, 2010. 398 с.

3. Дейнеко Л.В., Коваленко А.О., Коренюк П.І., Шелудько Е.І. Продовольчий комплекс України: стан і перспективи розвитку; за ред. Б.М. Данилишина. К.: Наук. думка, 2007. 276 с.

4. Попова О.Л. Сталий розвиток агросфери України: політика і механізми. К.: 2009. 351 с.

5. Прутська О.О., Ходаківська О.В. Органічне сільське господарство в США: реалії та перспективи для України // Економіка АПК. 2011. №12. С. 142–151.

6. Трегобчук В.М. Ландшафтно-екологічне районування території України // Вісник аграрної науки. 1999. №5. С. 50–56.

Коротка О. І.[*]*, магістрант,*
спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ПРАЦІ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ

Наразі працівники села не зацікавлені у своїй праці, адже відбувається штучне стимулювання розмірів платні та її невиплата. В результаті втрачено стимулюючу функцію заробітної плати. Політика зростання заробітної плати повинна ґрунтуватися на випереджаючих темпах зростання продуктивності праці. Стабільність аграрної економіки в регіоні можлива за рахунок відновлення й подальшого розвитку ефективного виробництва, що неможливе без належного рівня оплати в сільському господарстві. Доцільно укладати договір між підприємством і підрозділом на тривалий термін з можливістю його автоматичного подовження, якщо жодна з сторін не висуне обґрунтованих заперечень. При цьому передбачається розмежування таких функцій як виробництво і реалізація. Остання здійснюється відділом маркетингу, тоді як виробничий підрозділ зацікавлений у виробництві більшої кількості якісної продукції.

Підвищенню матеріальної зацікавленості селян, як безпосередніх виробників продукції, в зростанні кінцевих результатів приятиме їх мотивація до високопродуктивної праці, яка в певній мірі проявляється через орендну плату за використання земельних часток (паїв) й майна та оплату праці. Пропонується працівникам, які зайняті на виробництві зерна і віддали свої частки (паї) в оренду, видавати орендну плату за умови фіксованого рівня урожайності. У випадку, коли зазначений рівень урожайності буде перевищено, додатково виплачувати частку орендної плати пропорційно збільшенню урожайності.

Середній розмір земельної частки (паю) по Україні станом становить 4 га, найменші показники в межах 1,1–1,4 га в Івано-Франківській і Закарпатській областях. В Україні питома вага орендованих земель у структурі сільськогосподарських угідь становить 55,6%, в Житомирській області – 80,2%. Розмір орендної плати визначається виходячи з грошової оцінки землі і регламентується Указами Президента. Слід зазначити, що орендну плату виплачують в основному в натуральній формі (67% орендної плати в Житомирській області виплачено натуроплатою, 18% – становить грошова виплата і 15% – оплата послугами, в Україні ці показник відповідно становлять 81%, 12% і 7%), до того ж вона є дуже низькою. Крім того, не завжди вчасно виплачується або видається продукцією низької якості і за ці-

[*]Науковий керівник – Плотнікова М. Ф., к. е. н., доцент.

ною вищою, ніж по інших каналах реалізації і таким чином не дає селянам відчуття власника належних їм землі і майна.

Нееквівалентний обмін вартостями між аграрним і іншими секторами економіки, а також відсутність дієвих механізмів до зменшення частки матеріальних витрат в структурі собівартості виробленої продукції є основними причинами катастрофічного стану з оплатою праці в сільському господарстві. Саме зменшення матеріальних витрат може бути джерелом зростання праці. Практика засвідчує високу ефективність створення Центрів прибутку, тобто внутрішніх економічно самостійних підрозділів підприємства, що самі здійснюють реалізацію продукції і мають право розпоряджатися частиною прибутку від її реалізації. Такі підрозділи функціонують на основі фінансової відповідальності і повної чи часткової самостійності. Взаємовідносини між ним і адміністративним центром та іншими підрозділами ґрунтуються на договірній системі. Виробництво і реалізація продукції здійснюється на основі бюджету, узгоджено з адміністративним центром. Частина прибутку використовується для стимулювання працівників, частину – для інвестування в розвиток підрозділу (до 25% прибутку), завдяки чому досягається вища мотивація працівників до роботи, відповідальність і самостійність. Така стратегія дозволяє залучати ініціативних і вольових, підприємливих кадрів попри існуючу байдужість, консерватизм і недовіру, які панують на селі.

Відсутність реального механізму підтримки сільськогосподарських товаровиробників є однією причин зменшення доходів. Через неспроможність державного фінансування заставні закупівлі проводились в незначних обсягах. У наслідок цього мало місце значне зниження цін. Відомо, що без реальних коштів у державному бюджеті стабілізація доходів виробників зерна завдяки механізму заставної або інтервенційної закупівлі зерна нереальна. Згадані причини підтверджують важливість запровадження ефективних і негайних заходів щодо державного регулювання зернового ринку. Законодавчу базу для цього вже створено. Основними параметрами, що впливають рівень заробітної плати, є реалізаційні ціни, витрати на виробництво (без оплати праці) та затрати праці.

Слід зазначити, що сьогодення зіштовхує нас з проблемою не лише матеріального та морального стимулювання, а й погашення заборгованості по нарахованій заробітній платі в той час як селянська праця залишається найменш оплачуваною порівняно з іншими галузями економіки. Фінансова неспроможність господарств призводить до низької продуктивності аграрної праці. На нашу думку, саме персонал як частина виробничого потенціалу є визначальним фактором виробництва, здатним забезпечити приріст виробництва продукції. Тому, завданням кадрової політики на підприємстві є визначення потреби, залучення і розвиток персоналу.

Отже, повноцінне відродження й відтворення аграрного виробництва, зокрема зерна, невідривно пов’язана повноцінним відтворенням ефективним використанням соціальних Здійснення господарської діяльності повинно

бути спрямоване на формування відповідального господаря, який би був зацікавлений в інвестиційній діяльності, прискореному оновленні виробництва, його реальному оздоровленні.

Важливим елементом удосконалення економічної роботи слід визнати орієнтацію виробничо-господарської діяльності на підвищення як економічних, так і соціальних результатів. Основними шляхами такої діяльності є створення нових робочих місць на сільськогосподарських підприємствах і диверсифікація виробництва, а також здійснення виробничо-господарської діяльності на засадах підприємництва. Ефективність виробництва буде досягнута за умови спільної власності переробних підприємств і сільськогосподарських товаровиробників та переробки на засадах кооперації або спільного збуту продукції виробникам як реального конкурента торгівельних посередників.

Фактором підвищення ефективності господарської діяльності є планування як управлінська функція та економічний важіль регулювання сільськогосподарського виробництва. Досвід засвідчує необхідність складання бізнес-планів я підприємства в цілому, так і окремих підрозділів. Це, в свою чергу сприятиме активізації людського фактора з метою досягнення сталого розвитку аграрних формувань і забезпечення росту виробництва.

Список використаних джерел:

1. Prysiazhniuk O., Buluy O., Plotnikova M. Cluster approach in administration of rural areas. Management Theory And Studies For Rural Business And Infrastructure Development. 2018. 40(2), 118– 127.

2. Semenets, H., Yakobchuk, V., Plotnikova, M. Family Homesteads Settlements As The Subjects Of The Public Management In Rural Territories. Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development. 2018. 40 (4), 587– 598.

3. Ramanauskas J., Stasys R., Plotnikova M. Innovative approaches to rural development // Sustainable Development of Rural Areas: monograph / ed. prof. T. Zinchuk, prof. J. Ramanauskas. – Klaipėda: Klaipėda University; Kyiv: «Centre of Educational Literature», 2019. 80– 99.

Косата В. В.[*], *магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ НАДАННЯ ПОСЛУГ ТА ПРИЙОМУ ГРОМАДЯН В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО СТАХУВАННЯ

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Пенсійна система, яка залишилась Україні як спадок від СРСР, є застарілою та незбалансованою. Пенсійний фонд щоразу більше потребує дотацій з бюджету. А оскільки Україна належить до країн із швидким темпом старіння населення, що обумовлює систематичне погіршення співвідношення громадян працездатного та непрацездатного віку, щорічно зростає навантаження на працюючу частину осіб і на бюджет країни. Саме тому реформування системи є актуальним питанням сьогодення.

Багатоаспектну оцінку реформування пенсійної системи в Україні здійснено в працях Л. Городецької [1], О. Кириленка, Б. Малиняка [2], В. Мельничука [3] та ін. Проблемам діяльності Пенсійного фонду України присвячено роботи О. Тулай [4], І. Панченко [5] та ін. Згідно звітності Пенсійного фонду України у Житомирській області кількість звернень зменшилася у 2018 році порівняно з попереднім 2017. Громадяни активно звертаються на гарячі лінії. За 2018 рік було зареєстровано близько 10 тис. дзвінків. Житомирській області у 2018 році було зареєстровано 522 звернення через Веб-портал електронних послуг. Позитивним моментом є те, що у попередньому році цей показник був майже у 3 рази менше.

Мета дослідження – аналіз та синтез теоретичного матеріалу щодо вже існуючої системи прийому громадян, вивчення та узагальнення практичного досвіду щодо роботи з прийому громадян, порівняння та аналогій при розробці рекомендацій щодо підвищення ефективності прийому населення фахівцями Пенсійного фонду.

Результати досліджень. Гостра потреба у реформуванні пенсійної системи України підтверджена як закордонними експертами, так і українськими урядовцями, науковцями, практиками. Висновки фахівців Світового банку говорять про потребу в пенсійному реформуванні, що має стосуватися не лише бюджетних обмежень і демографічних проблемам, а й ураховувати соціально-економічні зміни, а також ризики і можливості, пов'язані з глобалізацією. Регулювання якості обслуговування громадян у Пенсійному фонді України здійснюється на державному рівні. Наприклад, одним з основних кроків є обслуговування за принципом «єдиного вікна», що спрощує процедуру отримання послуг, скорочує строки надання послуг, підвищує комфортність отримання клієнтами послуг, підвищує якість надання послуг.

Сьогодні одним із основних напрямків модернізації діяльності Пенсійного фонду України є підвищення продуктивності та якості обслуговування у сфері пенсійного забезпечення. З метою досягнення результатів у роботу фонду постійно включаються автоматизовані форми,

[*]Науковий керівник – Симоненко Л. І., к. е. н., доцент.

проводяться семінари для працівників, надаються широкі можливості для самообслуговування і таким чином, спрощується система прийому громадян та зменшуються черги. Зрозуміло, що реалізація завдань щодо створення ринкових елементів обслуговуючої інфраструктури (центрів надання адміністративних послуг та агентських пунктів обслуговування) потребуватиме об'єднання зусиль Пенсійного фонду України з органами центральної та місцевої державної влади. Житомирським відділення Пенсійного фонду розробляються заходи щодо впровадження Стандартів обслуговування громадян та надання якісних послуг. Відбувається помітне покращення стану місць, де здійснюється прийом осіб, переоснащуються зали обслуговування. Проводяться ремонти, встановлюються кулери з водою, додаткові сканери тощо. Згідно статистики за останні роки значно полегшено доступ пенсіонерів до інформації щодо призначення, перерахунків пенсій за рахунок комп'ютеризації та технологічних нововведень.

Висновки та пропозиції. На даний момент активно впроваджуються стандарти обслуговування громадян. Проте все одно у відділах постійно наявна черга та інколи зустрічаються нарікання громадян на не належно забезпечений прийом в управлінні. Це говорить про необхідність продовжувати роботу по впровадженню систем покращення якості обслуговування громадян та надання послуг спеціалістами фонду. Потрібно приділяти більшу увагу особам з обмеженими фізичними можливостями, зокрема налагоджувати співпрацю з різноманітними товариствами (наприклад, товариствами глухих, слабозрячих тощо). Важливим елементом системи прийому є удосконалення мережі пунктів прийому громадян.

Необхідно проводити активну рекламну кампанію щодо популяризації веб-портал Пенсійного фонду України, розповідати громадянам про можливості програмного забезпечення, проводити консультації, вчити клієнтів користуватися функціями порталу. Також необхідно сприяти підтримці якості обслуговування програмного забезпечення та безпеки і захисту даних. Для удосконалення механізму надання послуг в системі пенсійного страхування необхідно продовжувати реалізацію Стратегії модернізації та розвитку Пенсійного фонду України на період до 2020 року. Необхідний чіткий контроль за реалізацією усіх завдань, що плануються щороку.

Список використаних джерел:

1. Городецька Л.О. Реформування пенсійної системи в Україні // Фінанси України. – 2012. – № 5. – С. 12– 13.

2. Розвиток державного пенсійного страхування в умовах пенсійної реформи: [монограф.] / О.П. Кириленко, Б.С. Малиняк, О.В. Петрушка [та ін.]; за ред. О.П. Кириленко, Б.С. Малиняка. – Тернопіль: ТНЕУ, 2013. – 350 с.

3. Мельничук В. Пенсійна реформа: спроба №4 // Економічна правда. – 11 липня 2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www. epravda. com.ua/publications/2017/07/11/626962/

4. Тулай О.І. Актуальні проблеми діяльності Пенсійного фонду України // Проблеми економіки. 2016. – № 1. – С. 132–139.

5. Панченко І.В. Фінансовий стан та основні проблеми діяльності Пенсійного фонду України // Економічний часопис. – 2012. – № 9– 10. – С. 45–47.

Кравцов С. В.[*], магістрант,*
спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

БІЗНЕС-МОДЕЛЬ ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В СУЧАСНОМУ АГРОБІЗНЕСІ

Постановка проблеми. Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй спільно з Продовольчою і сільськогосподарською організацією (ФАО) ООН та громадськими організаціями проголосили 2014 рік Міжнародним роком сімейних фермерських господарств. Основна мета заходу привернути увагу до бізнес-моделі фермерства, його ролі у вирішенні продовольчої проблеми в світі, ліквідації злиднів, розвитку бізнес середовища, конкуренції, сприяння зайнятості сільських мешканців. Як зазначено в зверненні відповідних організацій, фермерські господарства раціонально використовують землю, піклуються про стан довкілля, зберігають біогенофонд та біорізноманіття свого краю [1, с. 58].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження концепції бізнес-моделей знайшли відображення в працях таких закордонних дослідників як О. Остервальдера, І. Піньє. Серед українських науковців слід назвати такі імена: Л. Сачинська, Т. Власенко, Л. Сачинська, Ю. Лупенко, С. Смерічевський О. Клімова, Н. Ревуцька, А. Розман та ін. Проте, дослідження побудови ефективних бізнес-моделей у аграрному секторі поки не відповідають реальному стану справ у цій сфері.

Виклад основного матеріалу. З метою ефективного використання виробничого та соціального потенціалу фермерського господарства необхідно пропонувати відповідні бізнес-моделі. Доцільно визначити цінність, яку пропонуватимуть фермерські господарства, кому пропонуватимуть, як формуватиметься цінність в малому підприємництві, як доставлятиметься цінність до споживача.

Необхідно розуміти, що фермерське господарство є елементом бізнес-середовища, а отже має діяти за його законами. Як зазначав В. Арістов, агробізнес та сільське господарство – це два абсолютно різні види діяльності. Агробізнес – це підприємницька діяльність в сфері виробництва та реалізації сільськогосподарської продукції з метою отримання прибутку. Агробізнес націлений на створення корисних благ. Сільське ж господарство є діяльністю для власного задоволення людини від праці на власній землі. Така діяльність від свого початку не ставить на меті отримання прибутку [2].

Нині у сільськогосподарському секторі продовжує переважати вирощування зернових і технічних культур. Переробка сільськогосподарської продукції та виробництво продовольства з високою доданою вартістю для більшості компаній поки мають другорядну пріоритетність. Дійсно, сьогодні експортоорієнтована модель бізнесу забезпечує великим компаніям значну

[*]Науковий керівник – Булуй О. Г., к. е. н., доцент.

прибутковість, проте в найближчому майбутньому її потенціал вичерпається. Переробка продукції є ще однією з можливостей для подальшого розвитку агробізнесу [3].

Початкова бізнес-модель досліджуваного ФГ «Ткаченки» була зорієнтована на виробництво та реалізації продукції зернової групи переважно комерційним структурам. Разом з тим, в останні роки в господарстві досить успішно здійснюється виробництво картоплі. Цей напрям діяльності є доволі перспективним, що зумовлено невеликою кількість виробників з промисловими площа посіву картоплі та іншої овочевої продукції. Ринок овочевої продукції в Україні характеризується незбалансованістю. Через небажання великих виробників займатися виробництвом овочів в цілому і картоплі зокрема, їх виробництво нині практично повністю зосереджене в господарствах населення. Разом з тим селянські господарства обмежені в можливостях постачати свою продукції на організований ринок. Незначні площі не дозволяю застосовувати інтенсивні технології виробництва продукції. Дрібні господарства дуже залежні від природно-кліматичних умов через економічну недоцільність застосування сучасних технологій як то крапельне зрошення, захисту рослин, геоінформаційні системи тощо.

В новій бізнес моделі ФГ «Ткаченки» робиться наголос на продукції з високою доданою вартістю. Доцільним є доповнення виробництва тими видами діяльності, які спроможні забезпечити зростання доданої вартості кінцевої продукції. Основна причина зміни моделі – нові потреби споживачів. Основна слабкість початкової бізнес-моделі – орієнтація тільки на виробництво і відповідно один тип покупців (як правило посередницькі структури). Новий тип моделі орієнтований на споживача. Цінність продукту формується не тільки на етапі виробництва продукції, а й на етапі доведення продукції до вимог і потреб споживача, доставки в потрібне місце у потрібний час. Такими додатковими операціями є зберігання продукції, її сортування, пакування, можливість доставки.

В новій моделі робиться наголос на зміні функцій господарства. В ній передбачається управління виробництвом, маркетингом та попитом на продукцію. Створена система дозволить досягти більш високих кінцевих результатів, а також розширити коло споживачів та партнерів для співпраці. Така бізнес-модель робить продукт ближчим до кінцевого споживача, він потребує меншої кількості операцій з доробки під свої вимоги.

В сучасних умовах стрімкого розвитку технологій ведення сільськогосподарського виробництва, зберігання, переробки, маркетингу продукції бізнес більше не ведеться наодинці. Об’єднання малих суб’єктів господарювання дозволяє створити структуру, яка за розмірами буде схожа на корпорацію чи вертикально-інтегровану структуру. Вони ущільнюються в одну структуру і можуть конкурувати з великими компаніями. Як правило в такій структурі знаходять місце постачальники вхідних ресурсів, виробники, компанії, що надають різноманітні послуги (наприклад, бухгалтерські, маркетингові, юридичні чи виконують окремі технологічні операції в процесі

виробництва продукції), переробні підприємства, структури для зберігання продукції, торговці тощо (рис. 1).

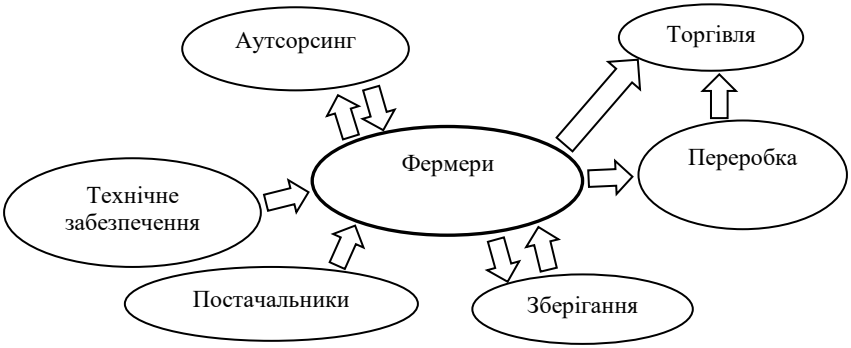

Рис. 1. Кластерна структура в аграрному секторі

Джерело: власна розробка

Об'єднання зусиль є перспективним напрямом розвитку. В розвинених країнах давно спільні завдання дрібними сільськогосподарськими товаровиробниками чи фермерами вирішуються у колективних формах співпраці – сільськогосподарські кооперації. Нині, в епоху глобалізації, бурхливого розвитку технологій та інформатизації, перспективи спільних скоординованих дій побачили не тільки малі підприємства, які виробляють однакову продукцію, але й великі підприємства та ті, які працюють в одному ланцюжку створення вартості. Спільно компанії можуть собі дозволити хороші технологічні рішення, які просто недоступні поодинці.

Висновки. Зміна бізнес-моделі ФГ «Ткаченки» обумовлена змінами вимог та вподобань споживчого ринку. Новий тип моделі орієнтований на споживача. В новій концепції цінність продукту формується не тільки на етапі виробництва продукції, а й на етапі доведення продукції до вимог і потреб споживача, доставки в потрібне місце у потрібний час. Для посилення ефекту зміни моделі бізнесу доцільною є побудова підприємницьких мереж.

Список використаних джерел:

1. Солоненко Ю. Інституалізація сімейного фермерського господарства в контексті розвитку сімейного бізнесу в Україні. ВІСНИК Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Сер. Економіка. 2016. № 3 (180). С. 55–62.

2. Арістов В. Фермери або агрохолдинги? Оптимальна модель розвитку українського агробізнесу. UHBDP: веб-сайт. URL: https://uhbdp.org/ ua/news/ agro-news/1330-fermery-abo-ahrokholdynhy-optymalna-model-rozvytku-ukrainsk o h o-ahrobiznesu (дата звернення 25.10.2019).

3. 7 бізнес-трендів у сільському господарстві. Пропозиція – Головний журнал з питань агробізнесу : веб-сайт. URL : https://propozitsiya.com/ua/7-biznes-trendiv-u-silskomu-gospodarstvi (дата звернення 25.10.2019).

Красько М. М.[*], магістрант,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

СУЧАСНА ІНОВАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Україна, яка споживає у загальному балансі більше 60–70% імпортних енергоресурсів, є однією з енергозалежних країн Європи. І цьому сприяє не тільки їх відсутність, а й неефективне використання, що загрожує національним інтересам та національній безпеці країни. Тому інноваційна політика енергоефективності та вирішення питань енергозбереження є одним з першочергових завдань в умовах енергетичної кризи в країні. В Україні, які в більшості європейських країн, понад 30% кінцевої енергії споживається будинками. Це найбільший сектор національної економіки з точки зору енергоспоживання, за яким ідуть промисловість і транспорт.

Енергоефективністьозначаєраціональневикористанняенергетичнихресурсів, досягнення економічно доцільної ефективності використання існуючих паливно-енергетичних ресурсів при дійсному рівні розвитку техніки та технології, дотриманні вимог до навколишнього середовища. Через незабезпеченість енергоефективності будівель втрати тепла становлять 47%, 12% тепла втрачається через зношеність мереж, 5% – через застаріле обладнання котелень. На думку експертів Європейсько-українського енергетичного агентства, за допомогою тепломодернізації та капітального ремонту в будинках можна зменшити щорічне споживання і втрати енергії на 10–25%. При цьому в цілому по Україні потенціал зменшення енергоспоживання становить 75%. Українцям дедалі частіше доводиться самотужки вирішувати житлово-комунальні проблеми. Найбільше розвивається індивідуальна «творчість» населення в підвищенні енергоефективності житла. Парадоксальність ситуації полягає в тому, що населення, вкладаючи величезні кошти в хаотичну термомодернізацію своїх квартир, абсолютно не впливає на зниження енергоспоживання, а в більшості випадків, навпаки, його множить. Досвід багатьох країн показує, що лише комплексна термомодернізація існуючого житлового фонду здатна кардинально вплинути на скорочення споживання енергоресурсів. Комплексна ж модернізація будівлі, за підрахунками фахівців, може в остаточному підсумку забезпечити економію енергоресурсів близько 50%. Щоб змінити ситуацію, Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства спільно з експертним середовищем підготували чотири законопроекти в рамках стратегії підвищення енергоефективності в державі. Крім того, уряд України розробив

[*]Науковий керівник – Симоненко Л. І., к. е. н., доцент.

додаткові законопроекти, які мають на меті забезпечити реальне впровадження робочого механізму стратегії енергозбереження в державі.

Проектом закону «Про особливості здійснення закупівель енергосервісу» передбачається створення правових засад закупівлі енергосервісних послуг та залучення інвестицій для проведення заходів з модернізації об'єктів соціальної інфраструктури, що дасть можливість створити умови для скорочення споживання енергетичних ресурсів (ЕСКО-механізм). Законопроект «Про енергозбереження» визначає правові, економічні, соціальні та екологічні основи енергозбереження для всіх підприємств, об'єднань та організацій, розташованих на території України, а також для громадян. Проектом закону «Про впровадження енергоефективних заходів в бюджетних установах» передбачено внесення змін до Бюджетного кодексу України, що дасть змогу забезпечити правові засади реалізації енергосервісних договорів, залучити інвестиції до реалізації енергоефективних проектів у бюджетних закладах без збільшення місцевого та державного боргу, без надання місцевих або державних гарантій.

Крім того, Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України (Держенергоефективності) за участі членів Національної ради з питань ОСББ при КМУ розробило проект Постанови КМУ «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для державної підтримки заходів з енергозбереження через механізм здешевлення кредитів». Будь-яке об'єднання співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ) може звернутися за кредитом до одного з банків, який уклав договір про співпрацю з Держенергоефективності. Банк надає кошти, проводяться відповідні роботи в будинку (будинках), підрядник надає документи про проведення цих заходів (акт виконаних робіт, рахунки-фактури тощо). Питання енергоефективності житлового сектору в умовах енергозалежності країни, готовності міжнародних та українських фінансових установ інвестувати в енергоефективні заходи, урегулювання нормативно-правової бази функціонування енергосервісних компаній (ЕСКО), формування ділового майданчика для об'єднання державних, інвестиційних та бізнес-програм з енергоефективності для впровадження в житловому секторі, необхідності поширення в Україні кращих європейських практик з енергозбереження стали предметом обговорення на круглих столах, інформаційно-комунікативних заходах, ділових конференціях, експертних семінарах. Питання інноваційної політики енергоефективності надзвичайно важливе для енергетичного сектору, Україна започаткувала динамічну та інтенсивну співпрацю для вирішення енергоефективних викликів з метою покращення енергетичної безпеки, а також для забезпечення українських споживачів сталою енергетикою, з ЄС. Європейські експерти допомагають наблизити українське законодавство до норм ЄС, надаючи стратегічну підтримку та консультації у встановленні мінімальних вимог до енергоефективності будівель та паспортизації енергетичних будівель.

Використовуючи європейський досвід щодо енергоефективності, залучаючи іноземні інвестиції на фінансування енергоощадних технологій, Україна стає на крок ближчою до Європи. Використання кращого світового досвіду управління регіонами та впровадження енергоощадних технологій є одним зі стратегічних завдань уряду.

Одним із практичних прикладів успішного міжнародного спів робітництва у сфері підвищення енергоефективності житлового сектору України є використання досвіду та інвестицій з Данії шляхом співробітництва з ІФУ – Інвестиційним фондом для країн, що розвиваються. Європейський досвід доводить, що в результаті заходів з енергозбереження (утеплення, встановлення лічильників тощо) споживання енергоресурсів знижується десь на 30–40%. За оцінками експертів, реалізація проектів термомодернізації житлових будинків дала б можливість щороку економити понад 30 млн мВт/год, або приблизно 7 млрд грн. Як бачимо, Україна – далеко не перша держава у Європі, яка стикнулася з необхідністю підвищення енергоефективності житлових будинків та будівель соціального призначення. Позитивним для нас є те, що, освоюючи нові технології, ми вже можемо покладатися на практичний досвід інших країн. Акумулюючи результати вже реалізованих реформ і власних розробок, ми можемо знайти найбільш прийнятні моделі для кожного регіону України, враховуючи його індивідуальну специфіку.

Інноваційна політика в сфері енергоефективності повинна стати не просто пріоритетом держави, вона повинна стати державною релігією, догмою, аксіомою і «ідеєю фікс» окремо взятої людини. Оскільки енергозбереження відіграє значиму роль в розвитку країни, значні сили мають бути вкладені в подолання енергозалежності України в часи її євроінтеграції.

Краснопольська Л. М.[*], магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

СУДОВА РЕФОРМА УКРАЇНИ

Реформа почалася як відповідь на суспільний запит щодо незалежного, справедливого правосуддя, яке спирається на європейські стандарти захисту прав людини. Цей запит був особливо потужним після Революції Гідності.

Аби гарантувати професійне проведення реформи, наприкінці 2014 року було створено Раду з питань судової реформи. До неї увійшли 43 людині: експерти, юристи, науковці, представники громадських організацій, судді. Рада розробила « Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки». У цьому документі прописано кроки, необхідні для повної зміни судової системи. Реформа відбулася згідно з цією стратегією.

Фактичний старт реформі дав закон « Про забезпечення права на справедливий суд», який запровадив перші зміни в судовій системі. Рада з питань судової реформи розробила його, а Верховна Рада прийняла в лютому 20185 року. Після Революції Гідності в Україні почали реальне перезавантаження судової системи: восени 2016 року вступили в дію перші за 20 років зміни до Конституції України [1] в частині правосуддя та нова редакція Закону «Про судоустрій і статус суддів» [3].

Судова влада стає незалежною від політиків. У Президента і парламенту відібрали право призначати і звільняти суддів. Раніше не було відкритих вакансій і конкурсних процедур відбору – суддів призначали президент та народні депутати. Тобто президент і законодавча влада призначали судову, яка має бути незалежною від політиків. Вперше в історії незалежної України суддів призначають через відкритий конкурс,який проводить Вища кваліфікаційна комісія суддів України. А затверджує кандидатів на посаду суддів Вища рада правосуддя. Президентові залишили лише церемоніальне підписання указів про призначення суддів на посади.

Суддів позбавили повного імунітету. Тепер за згодою Вищої ради правосуддя їх можуть притягнути до дисциплінарної відповідальності, винести догану або звільнити, і навіть взяти під варту. А ще суддів зобов'язали заповнювати 3 декларації: електронну про доходи і майно, родинних зв'язків, в якій вказують родичі у владі чи системі правосуддя, та доброчесності. В останній декларації суддя повинен спростувати твердження про корупційні правопорушення, підтвердити сумлінне дотримання присяги тощо. Також всі без винятку судді повинні пройти кваліфікаційне оцінювання для підтвердження компетентності, професійної етики та

[*]Науковий керівник – Симоненко Л. І., к. е. н., доцент.

доброчесності (зокрема, із залученням громадськості), а також пройти психологічне тестування. Судді, які складають оцінювання незадовільно, або відмовляються від нього, будуть звільнені. Не всі прийняли зміни позитивно – починаючи з 2016 року, біля 3 тисяч суддів вже склали повноваження, в тому числі, щоб не проходити переатестацію. Це більше третини всього суддівського корпусу. Таким чином відбулося своєрідне самоочищення системи.

Перехід до три ланкової системи судів та перезапуск Верховного Суду. Донедавна в Україні існувало 4 ланки судової системи. Були суди першої (місцеві) і другої інстанції (апеляційні), які розглядали справи по суті з вивченням обставин і доказів. В разі необхідності судове рішення переглядали в одному з 3 вищих спеціалізованих судів: господарському, адміністративному та з розгляду цивільних і кримінальних справ. Також була четверта інстанція, Верховний суд України, до якого звертались у виключних обставинах. Але такий підхід не виправдав себе. Зараз Україна перейшла до зрозумілої і прийнятої у більшості країн світу три ланкової судової системи. Новий Верховний Суд складається із касаційних судів: адміністративного, господарського, цивільного та кримінального. Крім того, створили Велику палату Верховного Суду, що забезпечує єдність судової практики, тобто встановлює єдині, передбачувані, зрозумілі і рівні для всіх рішення суддів і розглядає суспільно значущі справи. Так, нещодавно Верховний Суд захистив права вагітної жінки якій у зв'язку з реорганізацією місця роботи нарахували меншу фінансову допомогу, а також ухвали вішення перерахувати пенсію колишньому працівнику МВС.

«Новий Верховний Суд та нові процесуальні кодекси, фактично, запроваджують принцип “квазі-прецеденту” – коли рішення головної судової інстанції стають орієнтиром для судів попередніх інстанцій. Таким чином, новий процес забезпечує стабільність, єдність та передбачуваність правових позицій у всіх юрисдикціях, а людина, звертаючись до суду, вже буде розуміти, яким може бути рішення у справі зі схожими обставинами». Ще одне позитивне нововведення – до найвищої судової інстанції вперше з могли потрапити не лише суддів сіх інстанцій, а також правники, які ніколи не працювали у судовій системі – адвокати і науковці з10-річним стажем. І таких у новому суді може кожен четвертий.

Важливою частиною реформи є зміна процесуального законодавства, без якого не запрацював би новий Верховний Суд. Зокрема, норми закону спрощують розгляд нескладних справ, гарантують більшу відкритість судових процесів, запроваджують систему «електронного суду», яка полегшить обмін інформацією між всіма учасниками судового процесу, і багато інших нових правил.

Місцеві суди. Звичні районні, міськрайонні і міські суди об’єднують в окружні. Це дозволить підвищити ефективність судів і оптимізувати бюджетні витрати.

Більше не буде судів без суддів. Зараз Державна судова адміністрація розробляє проект нової карти судів України, після чого ВККС почне переводити суддів із ліквідованих судів нові.

Висновок. Судова реформа потрібна, аби побудувати в Україні сучасну європейську систему правосуддя: створити сильний професійний суд, змінити функції прокуратури, впровадити ефектну систему виконання судових рішень, задати єдині професійні й етичні стандарти для суддівського корпусу, адвокатури та прокуратури, підвищити правову культуру громадян. Тільки змінивши всі складові системи, буде досягнуто головної мети – дотримання верховенства права у країні.

Судова реформа є однією зі складових становлення України як демократичної європейської держави. Цей процес неможливий без реформування правоохоронних органів, всебічної боротьби з корупцією,більш широких соціальних і політичних змін. Це –пов'язані один з одним процеси. Від їхньої взаємодії залежить розвиток суспільства і зростання економіки України. Зміни в системі правосуддя спрямовані на забезпечення права на справедливий суд.

Справедливий суд не тільки гарантує захист прав і свобод, але й сприятиме зростанню добробуту – завдяки захисту права власності, підвищенню інвестиційної привабливості країни. Не обов'язково вдаватися в юридичні тонкощі, аби відчути що доступ до правосуддя спростився, судові процеси проходять скоріше та зручніше. Наприклад запрацював електронний суд – зручна он-лайн – система судових послуг. Завдяки йому можливо стежити за статусом своєї справи через Інтернет, отримувати процесуальні документи просто на смартфон, дивитися розклад справ. Це – лише одна, хоча й важлива, зміна на краще в суді як сервісі.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: від 28.06.1996 №254 к/ 96-ВР// Офіційний вісник України. 2010.-№ 72/1 Спеціальний випуск. ст. 2598

2. Звіт Тільманна Хоппа про Управління конфліктами інтересів у судовій владі України, підготовленому програмою Агенства США з міжнародного розвитку « Нове правосуддя» Київ ,2016 р.

3. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» https://lb.ua//go/

4. Положення «Про забезпечення права на справедливий суд»

5.Державне управління у соціально-гуманітарній сфері. Україна: нові виміри соборності в умовах європейської інтеграції та глобалізації: навч.-метод. матеріали/ В.А. Гошавська, В.А. Ребкало, В.В. Голубь та ін. К: НАДУ, 2013. 168 с.

Куцюк І. Ю.[*], магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ДОСВІД ПРОТИДІЇ ПОЛІТИЧНІЙ КОРУПЦІЇ В ДЕЯКИХ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Корупція залишається однією з найактуальніших для міжнародної спільноти, так як поширення корупції створює загрозу насамперед національній безпеці, а до того ж негативно впливає на демократичний розвиток країн і суспільне життя. Так як відбуваються зміни у міжнародно-політичному житті, погляди на протидію та запобігання політичної корупції змінилися. Проблема корупції нині розглядається як пріоритетна для багатьох держав.

Для міжнародної спільноти відомі чинники успішної боротьби з корупцією, до таких відносять насамперед відкритість влади, її прозорість, а також прозорість прийняття нею рішень. Механізм контролю з боку спеціальних органів за державними, а також з боку суспільства. Також не останню роль відіграє свобода слова і незалежність та повна свобода слова з боку засобів масової інформації.

Однією з головних складових формування і реалізації ефективної системи боротьби з корупцією є чітка взаємодія державна регіональному і міжнародному рівнях, у першу чергу їх правоохоронних органів, участь у заходах боротьби з цим негативним явищем, запроваджених у межах Організації Об'єднаних Націй Радою Європи, Інтерполом, Міжнародним валютним фондом, Світовим банком та іншими міжнародними інституціями [1, с. 124].

Серед антикорупційних механізмів, які запроваджуються в Німеччині, варто назвати намір створити реєстр корумпованих фірм. У даному разі Німеччина йде шляхом іноземного досвіду, зокрема ізраїльського. Його суть полягає в тому, що фірма, яка включена до такого реєстру, позбавляється права виконувати будь-які державні замовлення, стає об'єктом більш пильної уваги з боку правоохоронних органів. Досвід боротьби з корупцією у Німеччині та Словаччині свідчить про ефективність задіяння громадськості для боротьби з корупцією. Зокрема, відомство кримінальної поліції федеральної землі Нижня Саксонія впровадило прийом анонімних повідомлень від громадян про економічні злочини. Таке рішення було прийнято за результатами пілотного проекту, під час якого за чотири місяці до вищезазначеного спецпідрозділу, який складається всього з 9 працівників прокуратури та 33 поліцейських, надійшло 184 повідомлення. Карні справи було відкрито у 124 випадках, з яких 30% стосується справ щодо корупції [2].

---

[*]Науковий керівник – Ткачук В. І., д. е. н., професор.

У Франції влада зобов'язує фінансових посередників встановлювати особу свого клієнта, зокрема випадкового, надавати довідки про третіх осіб, на користь яких здійснюються перерахування, передбачає відповідальність банківського працівника в разі прийняття фальшивого документа. Фінансові посередники, зокрема банки, зобов'язані сповіщати спеціальні адміністративні служби про суми внесків на рахунок, якщо виникає підозра, а також про операції з такими коштами. У цьому випадку обов'язок додержання професійної таємниці знімається. Спеціалізована державна служба має право вимагати припинення такої операції або відкласти її здійснення до вирішення питання про наявність або відсутність факту правопорушення [3, с. 243].

У Франції міністри, а також депутати занесені до особливого офіційного списку. Перед вступом на посаду всі вони мають подати звіт про власний матеріальний стан та родичів – найближчих та не дуже далеких. До звіту записуються відомості про нерухомість, цінні папери, акції, банківські рахунки. Ці дані детально перевіряються спеціальною державною комісією. Якщо комісія визнає звіт державного діяча неповним або неправдивим, то до нього можуть бути застосовані найсуворіші санкції [4, с. 222].

Отже, можна зробити висновок, що кожна країна має на меті подолання політичної корупції для її подальшого зростання. Використовують різні підходи до визначення корупції, для усунення політичної корупції одні країни усувають причини виникнення, другі мають на меті викликати негативне ставлення у населення до корупції, інші використовують більше каральний метод для боротьби, створюють спеціальні органи для протидії політичній корупції, саме таким шляхом і пішла наша країна.

Список використаних джерел:

1. Гербарт И.Ф. Избранные педагогические сочинения / И.Ф. Герберт. – М., 1940. Т. 1. 283 с.

2. Гладких В. И. Научно – методические подходы к исследованию феноменов отмывания преступных доходов и коррупции / В. И. Гладких, А.И. Селиванов // Вестник НГУ. Сер. Право. 2015. Т.11, вып. 1. С. 95–108.

3. Глобальный договор ООН [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://www.ungk – balcompact.org/languages/russian/ten_principles. html.

4. Головин А. Ю., Дубоносов Е. С., Ковалев С. Н. Антикоррупционное воспитание в сфере высшего профессионального образования. Известия Тульского государственного университета: Экономические и юридические науки. 2014. № 1. Ч .2. С. 3–16.

Лановенко Н. О.[*], *магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПРОГРАМИ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ КОРОСТИШІВСЬКОГО РАЙОНУ

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Ефективність функціонування національної економіки значною мірою залежить від рівня соціально-економічного розвитку регіонів та від формування ефективної системи управління регіональним розвитком. Також варто відмітити, що у кожній країні існує потреба державного впливу на регіональний розвиток, яка виникає у зв'язку з регіональною дискретністю простору, нерівнозначністю регіонів за чинниками і завданнями їхнього розвитку.

Підвищення ефективності і водночас економне використання наявних в регіонах ресурсів, збереження при цьому довкілля в належному стані для наступних поколінь потребує надійної теоретичної та методологічної бази. Вивченням проблем ресурсного потенціалу займались такі вчені, як: Г.Атаманчук, В. Бабаєв, Н. Багров, Т. Безверхнюк, П. Бєлєнький, С. Біла, В. Боров, З. Варналій, В. Воротін, О. Грішнова, М. Долішній, І. Дробот, Л. Жаліло, Л. Зайцева, С. Злупко, В. Куйбіда, Е. Лібанова, В. Мамонова, Ю. Маршавін, О. Павлов, І. Розпутенко, В.Руденко, В.Тертичка, С.Тумакова, М.Чумаченко, О.Шаблій, В.Шевчук та ін.

Мета дослідження – аналіз ресурсного потенціалу програми економічного і соціального розвитку Коростишівського району.

Результати досліджень. Процвітання кожної держави та її регіонів безпосередньо залежить від способів мобілізації ресурсного потенціалу. Приклади таких держав, як Швейцарія, Японія, Тайвань, Південна Корея, Сінгапур, Гонконг та інших свідчать про те, що навіть із дефіцитом природних ресурсів можна досягти суттєвих економічних та соціальних результатів завдяки ефективному використанню існуючого трудового й адміністративного потенціалу.

Парадокс розвитку сучасної України полягає в тому, що, маючи багаті природні та людські ресурси, вона ще не досягла такого ступеня розвитку, який би забезпечив високі стандарти якості життя і достатні умови для національної безпеки. Ефективним базовим підходом до розв'язання цих суперечностей, а також поліпшення використання ресурсів держави та загалом її потенціалу є розвиток територіального управління, що пов'язано з реальним зміцненням місцевого самоврядування та підвищенням результативності регіональної політики. Одночасно нові державно-управлінські реформи в

[*]Науковий керівник – Симоненко Л. І., к. е. н., доцент.

сучасній Україні мають спрямовуватися на ефективне використання ресурсного потенціалу всіх її територій [5].

Ресурсний потенціал регіону характеризується наявними ресурсами і складається з таких основних видів потенціалів, як економічний, поселенський, природний, трудовий, соціальний, інформаційний, фінансовий та ін. Загальне поліпшення реалізації потенціалу регіону може відбутися навіть у разі більш ефективного використання будь-яких із наявних ресурсів, однак цього не може статися без якісного поліпшення управління на всіх рівнях – держави, регіону, області, району, міста, селища, села, і головне – підприємства, яке безпосередньо забезпечує додану вартість для регіону. У свою чергу, ефективне функціонування суб'єктів господарювання потребує створення сприятливого регуляторного середовища та підтримки у використанні можливостей для розвитку, у тому числі ресурсних. Формування ефективних механізмів вирішення цих завдань неможливе без всебічного, системного дослідження такої категорії, як ресурсний потенціал регіону, її складових та відповідного вітчизняного й зарубіжного управлінського досвіду [5].

Коростишівський район – адміністративно-територіальна одиниця, яка знаходиться у південно-східній частині Житомирської області, районний центр – місто районного значення Коростишів, яке знаходиться на відстані 29 км від Житомира та на відстані 105 км від столиці України. Межує на півночі з Радомишльським районом, на заході – з Черняхівським та Житомирським, на сході – з Брусилівським. Територія району займає площу 973,9 км² або 3,3% території Житомирської області. Населення становить 39 792 осіб (на 01.03.2019 року), із них міського – 25,0 тис.осіб, сільського – 14,7 тис.осіб. Через район проходить дорога державного значення Київ – Чоп та обласного значення Червоноармійськ – Котлярка. Є тупикова залізниця Житомир – Коростишів. Експлуатаційна довжина залізничних колій становить 40 км [3].

Протяжність автомобільних доріг загального користування, міських доріг комунальної власності, внутрігосподарських доріг і вулиць сільських населених пунктів становить біля 650 км, із них: доріг загального користування – 302,3 км; міських доріг – 91,0 км; сільських доріг – 253,2 км. Нараховується 22 мости. Перевезення пасажирів, у межах міста, здійснюється маршрутним таксі. Ґрунти району за їх механічним складом та фізико-хімічними властивостями досить різноманітні. Найбільш поширені дерново-підзолисті ґрунти, а також чорноземи опідзолені, чорноземи глибокі, світло-сірі опідзолені, темно-сірі опідзолені [3]. Клімат району помірно-континентальний, із теплим і вологим літом і м'якою хмарною зимою. Район має значні запаси декоративно-облицювального каменю (лабрадорит, граніт, габро), будівельного піску, керамічної глини та ряду інших видів мінеральної будівельної сировини.

Якщо брати до уваги результати моніторингу та оцінки результативності діяльності районних державних адміністрацій та виконкомів рад міст

обласного значення (додається), то на даному етапі Коростишівський район має не найкращі показники розвитку.

Процеси кардинальних політичних, економічних і соціальних перетворень, що відбуваються в Україні, активізували проблеми управління територіальним розвитком, якщо ж говорити про Коростишівський, то до процесу децентралізації ще не долучилися 9 сільських рад, що суттєво впливає на районні показники у різних напрямках соціально-економічного розвитку. Також варто відмітити, що 2 сільські ради приєдналися до Глибочицької ОТГ (Житомирський район); місто та ще 9 сільських рад об'єдналися у Коростишівську міську раду; 2 сільські ради (Шахворостівська та Харитонівська) об'єдналися у Харитонівську ОТГ (вибори заплановано провести 30.06.2019 року). Ще 9 сільських рад не визначилися в даному питанні.

Висновки та пропозиції. У зв'язку з тим, що Коростишівський район має значні перспективи економічного і соціального розвитку, мною розроблено й запропоновано взяти за основу пріоритетні завдання для органів виконавчої влади та місцевого самоврядування Коростишівського району на основі проведення SWOT-аналізу, які полягають у наступному:

1. Забезпеченні стійкого розвитку економіки громади, зміцненні та розвитку малого та середнього підприємництва:

2. Покращенні інфраструктури громади, якості життя мешканців та створенні безпечного для життя і здоров'я довкілля у громаді:

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. //Відомості ВРУ. – 1996.

2. Децентралізація: чого бракує громадам. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://tyzhden.ua/Politics/219535.

3. Коростишівський район. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Коростишівський_район.

4. Програма економічного і соціального розвитку Коростишівського району на 2019 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://korostyshiv-rda.gov.ua/content/view/6159/148/.

5. Ресурсний потенціал регіону. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Navch_Posybniky/3c11f746-163b-4003-849a-2d9d85223a7a.pdf

Левкович Т.[*], *магістрант,*
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»

ПОНЯТТЯ ОЦІНКИ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Постановка проблеми. Зростання прибутку і пошук нових можливостей – головні цілі підприємництва в усі часи. При цьому сьогодні бізнес часто сам розглядається як товар. Інвестувавши гроші в компанію, власники розраховують в разі її продажу повернути їх назад в багаторазовому збільшенні. Вірогідна оцінка вартості підприємств, необхідна для купівлі-продажу, оренди, застави, переоцінки основних фондів, установлення ціни розміщення емітованих акцій, страхування, інвестування у власність, виконання судового вироку тощо. різноманіття функцій оцінки говорить про те, що в ринкових умовах господарювання значимість оцінки вартості підприємства незмірно зростає. Послуга оцінки бізнесу в останні роки досягла піку популярності.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Питання оцінювання вартості підприємства були розглянуті в наукових дослідженнях таких українських учених, як Е.О. Юрій, Л.В. Єфремова, В.М. Марченко, Л.М. Пронько, В.Г. Андрійчук, А.В. Білич, В.О. Непочатенко, Н.С. Педченко та ін. Незважаючи на досягнення українських науковців, актуальними залишаються подальші дослідження механізму оцінювання вартості підприємства.

Метою дослідження. Встановити, які завдання вдається вирішити тим, хто оцінює бізнес, як влаштований механізм цього процесу, які методичні підходи оцінки використовуються.

Викладення основного матеріалу. Бізнес існує не тільки для отримання коштів за товари або послуги, заради реалізації яких було створено. Бізнес – це ще й інвестиції. Багато підприємців заробляють на організації і запуску нових підприємств з метою подальшого їх продажу. Хоча це далеко не єдина причина продажу бізнесу. Коли підприємство банкрутує або не може самостійно вирішити свої проблеми, часто виникає потреба в оцінці його вартості перед продажем.

Економічних цілей розрахунку вартості підприємства насправді багато. Оцінка дає об'єктивні дані про стан бізнесу та ефективності управління ним. Неможливо звернутися за додатковими грошовими вливаннями до інвесторів, не маючи інформації про реальну вартість підприємства, інакше існує ризик не отримати того, за чим прийшли. Жоден інвестор не погодиться вкласти свої гроші туди, де не проведена оцінка вартості підприємства. Оцінка ринкової вартості підприємства дозволяє гранично коректно і грамотно враховувати активи, що виникли в ході економічної діяльності фірми. Показник вартості бізнесу важливий для стратегічного управління

[*]Науковий керівник – Шевчук І. В., к. е. н., доцент.

компанією. Необхідність оцінки вартості підприємства виникає в основному у випадках, що представлено на рис. 1 [1, с. 395].

Оцінка бізнесу підприємства – не що інше, як визначення вартості підприємства як необоротних і оборотних активів, які можуть приносити власникам прибуток. Оцінка вартості підприємства – це процес з'ясування максимально можливої ціни бізнесу як товару при його продажу іншим власникам. При цьому будь-яке підприємство може бути продано як цілком, так і по частинах. Стає очевидно, що головним об'єктивним показником ефективності роботи діючого бізнесу є його вартість. Вона дає можливість розрахувати ціну, по якій підприємство може бути продано на відкритому ринку в умовах конкуренції, або припустити майбутню цінність благ суб'єкта господарювання. Питання про те, як проводиться оцінка вартості підприємства є серйозна практичною задачею, що має високу значимість для будь-якого підприємця.

Оцінка вартості підприємств спирається на визначені принципи, використання яких для оцінки підприємства дозволяє більш обґрунтовано і вірогідно визначити його вартість:

- принцип заміщення, який полягає в тому, що вартість підприємства визначається вартістю іншого аналогічного підприємства, здатного замінити дане підприємство;

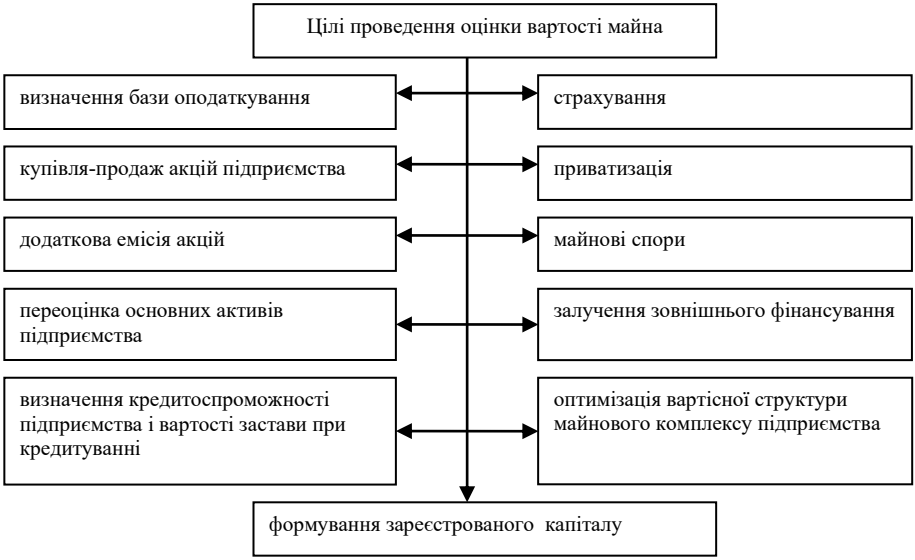

Рис. 1. Цілі проведення оцінки вартості підприємства

Джерело: [1, с. 395].

- принцип більшої продуктивності, що зводиться до того, що при оцінці вартості підприємства необхідно враховувати фактичні показники продуктивності праці, фондовіддачі і їх динаміку;
- принцип майбутніх переваг, коли передбачення майбутньої прибутковості підприємства визначає його сьогоднішню ціну;
- принцип мінливості – припускає облік соціальних, економічних, політичних, екологічних, географічних і інших факторів, що впливають на рівень ціни підприємства [2, с. 285].

Оцінка бізнесу – це комплекс дій, які виконує професійний оцінювач для того, щоб представити обґрунтований висновок про вартість об'єкта оцінки на певну дату в грошових одиницях. Експерт аналізує фінансову, організаційну, технологічну діяльність підприємства, досліджує динаміку, робить висновки про перспективи розвитку і позиціях серед конкурентів.

Оцінка вартості підприємства складається з декількох етапів, починаючи від знайомства з бізнесом, закінчуючи економічно-математичними розрахунками.

Перший етап: попередній. Оцінювач і замовник погоджують обсяги, терміни робіт і ціну. Експерт вивчає підприємство, специфіку діяльності, занурюється в той сегмент ринку, на який належить орієнтуватися.

Другий етап: стартовий. Оцінювач виїжджає на об'єкт, отримує необхідну документацію, вивчає папери, а також відкриті джерела, ЗМІ, бази даних, акумулює відомості, які згодом ляжуть в основу розрахунків.

Третій етап: аналітичний. Експерт проводить маркетингове дослідження ринку, аналізує попередню економічну діяльність підприємства, прогнозує перспективи розвитку з урахуванням факторів, які можуть на це вплинути.

Четвертий етап: ключовий. Оцінювач поетапно переходить до розрахунків. Він визначає ціну нерухомого та рухомого майна підприємства, переходить до оцінки вартості нематеріальних активів. Далі досліджує фінансові показники діяльності, баланс, визначає рентабельність і ліквідність. В кінці розраховує рівень капіталізації і робить висновок про загальний фінансовий стан підприємства.

П’ятий етап: завершальний. Оцінщик готує звіт і здає його замовнику. Підсумкова цифра будується на підставі багатоденного аналізу і скрупульозних підрахунків. Професіональний експерт зобов'язаний вивчити «тонни» документації. Це і установчі документи, і бухгалтерська звітність за кілька років, і висновки аудиторів, і докладний звіт про заборгованості підприємства, якщо така є, і масу інших паперів. Підсумковий звіт готують з поправкою на поточний стан ринкового середовища.

В роботі експерт вправі керуватися різними методами оцінки вартості бізнесу. Порівняння та оцінка різних методичних підходів оцінки вартості підприємства наведено в табл. 1 [3, с. 109]. Існує три основні методи оцінки бізнесу. Кожен з них має власний алгоритм розрахунку, який в кінцевому підсумку дозволяє вивести вартість підприємства на конкретну дату. Роблячи вибір на користь того або разом методу, експерт насамперед дивиться на характеристики підприємства і його специфіку.

Таблиця 1

Порівняння та оцінка різних методичних підходів оцінки вартості підприємства

П-д	Оцінка методів	
	переваги	недоліки
Дохідний підхід	Не потребує детальної інформації щодо структури активів, їх елементів, а лише оцінюється їх здатність в майбутньому генерувати позитивні грошові потоки. Оцінює альтернативну дохідність капіталу та відображає інвестиційні мотиви акціонерів щодо їх дохідності. Поєднує ретроспективний аналіз із стратегічним в контексті концепції вартості грошей у часі (майбутнявартість грошових потоків дисконтується з метою приведення до теперішньої вартості). Враховує дію систематичних та специфічних ризиків, що впливає на вартість капіталу та всього бізнесу. Результати методу можуть слугувати базою для прийняття важливих управлінських стратегічних рішень, що базуються на вартісно орієнтованих засадах	Вимога щодо значного масиву ретроспективних даних, відсутність яких унеможливить правильність прогнозів показників операційно-господарської, фінансової та інших видів діяльності підприємства. Нестабільність розвитку підприємств, а відповідно і отриманих грошових потоків, ітерація періодів «зростання» та«занепаду», що також унеможливить використання даного підходу. Складнощі оцінки ринкових ризиків тамалопрогнозованих показників діяльності підприємства – капітальних інвестицій, грошового та негрошового оборотного капіталу. Відсутність ефективного організованого ринку капіталів, що ускладнює процес оцінки вартості власного капіталу, середньозваженої вартості капіталу
Витратний підхід	Можливість використання цього методу для малоефективних та неприбуткових підприємств, адже враховується балансова або переоцінена вартість активів, а не можливість створення додаткової вартості ними. Доступність та повнота статистичної інформації, що використовується методом	Умовами П(с)БО 7 не передбачена обов'язкова періодична переоцінка. Процес переоцінки, що здійснюється в рамках внутрішньої політики підприємства, відрізняється хаотичністю та непослідовністю. Не враховується вартість нематеріальних активів, не відображаючись на балансі підприємства, а також право оренди землі (для агропромислових підприємств). Не враховуються майбутні економічні вигоди підприємства, що свідчить про відсутність постпрогнозної дії витратного підходу
Порівняльний підхід	Простий у застосуванні метод, що оцінює вартість підприємства за фактичними цінами, що склалися на ринку купівлі/продажу такого специфічного товару як підприємство. Підхід визначає вартість на момент оцінки та відображає ставлення ринку до даного активу (шляхом ціноутворення на його акції). Немає необхідності в прогнозі даних, що позбавляє результат об'єктивності	Використання методу можливе за умови ефективно працюючого ринку капіталу, прозорості його функціонування. Відкритість та публічність компаній. Труднощі у виборі адекватного мультиплікатора та пошуку підприємства-аналога (бенчмаркінг)

Дохідний підхід до оцінки бізнесу. Тут в основі – доходи підприємства. Саме від них залежить, скільки в підсумку буде коштувати об'єкт: чим більше грошей приносить компанія, тим вище її ціна. Експерт оцінює, скільки зараз «стоїть дохід», який в майбутньому зможе отримати власник в разі успішної роботи підприємства або продажу, а також економічні ризики, з якими пов'язаний цей процес. До відома сСаме дохідний підхід застосовують у разі, коли причиною оцінки бізнесу стало бажання продати компанію або,

навпаки, впровадити нові інвестиційні проекти. Реальність така, що будь-якого інвестора або потенційного покупця в кінцевому підсумку цікавить не будівля, напхане обладнанням, яке виробляє розкручений і впізнаваний продукт, а обсяг доходу, який він отримає, коли вкладе гроші в розвиток або покупку активів. Дохід визначає прибуток, ефективність бізнесу та добробут його власника. Дохідний підхід на практиці застосовують часто. Однак він не є єдино вірним. Для того щоб отримати максимально точний результат, має сенс застосувати і інші підходи в оцінці бізнесу.

Витратний підхід до оцінки бізнесу. Підприємство розглядають з позиції понесених витрат. В основі – той факт, що балансова вартість активів не відповідає ринковій. Це породжує необхідність скорегувати баланс. Даний метод застосовують у випадках, коли бізнес не приносить стабільних доходів. Наприклад, підприємство нещодавно утворено або знаходиться на етапі ліквідації. Експерти визначають ринкову вартість кожного активу окремо, а потім з суми активів віднімають величину зобов'язань компанії. Так виходить власний капітал. Цей підхід дозволяє розрахувати найбільш ефективний метод використання земельних ділянок і оцінити незавершене будівництво. Порівняльний підхід до оцінки бізнесу. В основу розрахунків оцінювач закладає інформацію про компанії, аналогічних тій, яка підлягає оцінці. Наскільки точно буде встановлена вартість, безпосередньо залежить від достовірності відомостей про конкурентів. Вартість підприємства орієнтована на суму, за яку можна продати аналогічну фірму, яка вже є на ринку. Підхід використовують рідко, оскільки знайти дві абсолютно однакові компанії на ринку важко.

Висновки. В діловому співтоваристві зміцнилося розуміння того, що неможливо розвивати компанію, не розуміючи, скільки вона реально коштує на ринку. Фінансова оцінка бізнесу несе відчутну користь незалежно від сфери діяльності підприємства, розмірів, форми власності та давності присутності на ринку. Знаючи реальну вартість активів, менеджмент здатний приймати ефективні рішення. Зокрема: удосконалювати методи управління організацією, орієнтуючись в індустрії ринку; розробляти коректні бізнес-плани, засновані на дійсних, а не можливих показниках; грамотно проводити реорганізацію, посилювати «слабкі ланки»; вкладати кошти в обґрунтовані інвестиційні проекти; проводити операції купівлі-продажу з урахуванням реальних цін без ризику «продешевити»; оцінити кредитоспроможність підприємства, потенціал використання майна в якості застави.

Список використаних джерел:

1. Пронько Л. М. Вартість і капіталізація підприємств та методи їх оцінки / Л.М. Пронько, С.В. Березок // Економічні науки. Серія: Облік і фінанси. – 2011. – Вип. 8. – С. 384-391.

2. Єфремова Л.В. Особливості використання методичних підходів з оцінки при визначенні ринкової вартості підприємства / Л.В. Єфремова, Н.М. Алєйнікова // Бізнес Інформ. – 2013. – № 6. – С. 284-288.

3. Андрійчук В.Г. Вартість аграрного підприємства: методичні підходи та специфіка оцінювання / В.Г. Андрійчук, А.В. Білич // Формування ринкових відносин в Україні. – 2014. – № 5. – С. 107-114.

Лещенко Д. А., Люлевич К. В., Бернхардт О. А.[*], магістранти, спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЄЮ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Стратегічними пріоритетами сучасної державної політики обрано формування економіки знань, побудова інноваційної моделі розвитку та інтеграція у європейський економічний простір. Тому сьогодні розвиток України обумовлений трансформацією її економіки в контексті інтелектуальної капіталізації, як процесу створення, розподілу, споживання та нагромадження доданої вартості на всіх рівнях та у всіх її сферах при забезпеченні соціальної справедливості та економічної безпеки з використанням інноваційних механізмів управління інтелектуальним капіталом. Україна випереджає більшість країн ЄС за коефіцієнтом охоплення вищою освітою – 79,5% проти 54,5% у Франції, 66,0% в Італії, 60,1% у Латвії, 70,5% у Польщі за 2013 р. [7], (у 2017 р. цей коефіцієнт зріс до 82,3%), за Глобальним інноваційним індексом (2018 р.) вона входить в групу «процвітаючих» ефективних інноваторів (56 місце серед 128 країн)

До механізмів управління інтелектуальним капіталом слід віднести створення сприятливого інвестиційного клімату в розбудові економіки знань – це створення сприятливих для вітчизняних та зарубіжних інвесторів політико-правових, соціально-економічних та екологічних умов в державі з метою залучення ресурсів до цього процесу. Динаміку інвестицій в економіку України подано в таблиці 1.

Таблиця 1

Обсяги надходження прямих іноземних інвестицій в економіку України, млн. дол.* [8, с. 7]

Станом на	Усього	у тому числі з	
		країн ЄС	інших країн світу
01.01.2012	39175,7	31214,4	7961,3
01.01.2013	43836,8	34929,1	8907,7
01.01.2014	48991,4	39588,8	9402,6
01.01.2015	53679,3	42632,4	11046,9
01.01.2016	57056,4	43911,4	13145,0
01.01.2017	45744,8	35592,4	10152,4
01.01.2018	43371,4	33042,3	10329,1

Урядом держави на регулярній основі проводяться бізнес-форуми за участю потенційних іноземних інвесторів. Зазначені заходи покликані сприяти покращенню інвестиційного іміджу України та збільшенню обсягів

[*]Науковий керівник – Якобчук В. П., к. е. н., професор.

залучення іноземних та капітальних інвестицій в економіку держави. Ще одним з механізмів управління інтелектом є зростання заробітної плати працівників, що займаються інтелектуальною діяльністю. У зарубіжних країнах, як правило, розумова праця оплачується вище, ніж фізична. Так, зарплата працівників розумової праці перевищує заробітну плату працівників фізичної праці в середньому: в Німеччині – на 20%; Італії і Данії – на 22%; в Люксембурзі – на 44%; Франції і Бельгії – на 61%; США – в 2 рази [1, с. 141]. Світовий банк виділяє основні фундаментальні механізми, на яких будується економіка знань і які потребують удосконалення щодо підвищення ефективності управління [6]:

1) економічний режим, означає якість регуляторної та тарифної політики, наявність бар'єрів, рівень загальноекономічної свободи, рівень розвитку підприємництва, рівень правозастосування. На перше місце ставиться захист приватної власності як матеріальної/монетарної, так й інтелектуальної. Відповідно, верховенство права розглядається як фундаментальна умова розвитку будь-якого бізнесу. Наступний захід − це позбавлення монопольного й олігархічного ручного управління, проведення не простої дерегуляції, а створення «розумної» регуляторної системи для забезпечення потреб суб'єктів господарювання, особливо в сфері малого та середнього бізнесу, які виступають основним двигуном економіки знань.

2) сучасна система освіти і науки, означає наявність освіченого та професійно підготовленого населення, здатного створювати, розподіляти і використовувати знання. Відносно висока оцінка за цим показником вселяє певний оптимізм, оскільки саме інтелектуальний капітал України − точка зростання для всієї економіки. Водночас система освіти і науки потребує постійної актуалізації у формах, способах, змісті навчання і наукових досліджень, які були б ефективними в умовах сьогодення. Тому для підтримки рівня підготовки інтелектуального капіталу необхідна модернізація та адаптація системи освіти (особливо вищої) і науки під вимоги ринку [6].

3) інноваційна екосистема, означає ступінь розвитку мережі дослідницьких центрів, інноваційної інфраструктури, ефективність системи захисту прав інтелектуальної власності. Дослідницькі центри та численні НДІ часто навіть не доводять свої розробки до прототипу, і подальша їх комерціалізація не проводиться. Вважаємо, що найважливішими стимулами для розвитку інноваційної екосистеми є фінансова підтримка з державного та місцевого бюджетів, особливо щодо реалізації пріоритетів інноваційного розвитку держави та її регіонів, сприятлива кредитна, податкова та митна політика відносно учасників інноваційних процесів, створення умов для збереження, розвитку і використання вітчизняного науково-технічного та інноваційного потенціалу, забезпечення взаємодії науки, освіти, виробництва, фінансово-кредитної сфери у розвитку інноваційної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Базилевич В. Д. Інтелектуальна власність: підручник. 3-тє вид., переробл. і доповн. Київ: Знання, 2014. 671 с.

2. Барановский А. Недокапитализированная экономика. URL: http://ga z e ta.zn.ua/ nedokapitalizirovannaya/ekonomika.html [Дата звернення 11.11.2017].

3. Боженко О. М. Інформаційне забезпечення управління потенціалом підприємства // Наукові записки. 2016. № 2 (53). С. 189–197.

4. Бондаренко М. Ю. Соціальний капітал як основа розвитку громадянського суспільства. URL: http://www.academy.gov.ua/ej/ej14/txts/Bon darenko.pdf [Дата звернення 15.01.2017].

5. Грішнова О., Козловський А. Інтелектуальний капітал України: інтегральна оцінка й порівняльний аналіз // Україна: аспекти праці. Київ. 2014. № 1. С. 3–9.

6. Доповідь ООН про людський розвиток за 2013 рік. URL: http://www.un dp.org.ua/images/stories/HDR2013/UKR_Ukraine_HDR2013.pdf.1 [Дата звернення 30.03.2018].

7. Інформація Європейської бізнес-асоціації. URL: http://www.eba.com.ua/ uk/about-eba/indices/investment-attractiveness-index [Дата звернення 04.01.201 8]

8. Інформація Світового Банку «Doing Business» за відповідні роки. URL: http://www.doingbusiness.org/reports/global-reports [Дата звернення 10.12.2017]

9. Радіонова І. Ф., Усик В. І. Інтелектуальний капітал та інтелектуальний потенціал економіки: розмежування понять і явищ // Актуальні проблеми економіки. 2011. № 10(124). С. 56–66.

Ловенюк О. Г., магістрант,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ФОРСАЙТ– ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Форсайт – це новітній метод окреслення основних цілей і програм розвитку територіальних громад за допомогою використання людських ресурсів та їх інтелекту. У великої кількості європейських країн форсайт широко розповсюджений та укорінений у зв'язку з необхідністю злиття інтелектуальних ресурсів і підбору оптимальних шляхів кооперації між бізнес-структурами, владою та населенням під час формування програм і пошуку оптимальних векторів можливостей розвитку.

Наприкінці минулого сторіччя, форсайт почали застосовувати не тільки для окреслення напрямів розвитку наукових знань, а й для програмування в публічному управлінні, регіональному та місцевому проєктуванні. Форсайт – це не звичайне прогнозування, яке розробляють професіонали, спеціалісти у сфері економіки, із використанням економетричних методів і моделей, що засновуються переважно на екстраполюванні чи інтерполяції. Формування проєкту за методами форсайту здійснюється на основі інтелектуальних ресурсів, які проєктують та організовують свій розвиток.

Форсайт – це сукупність повторюваних операцій із визначення нових стратегічних векторів, які в майбутньому зможуть значно посприяти економіко-соціальному розвитку. Він містить в собі: аналіз потенційних напрямів розвитку і створення на основі цього довгострокових пріоритетів в різноманітних областях; комплекс інструментів, які дають можливість активно передбачати проблеми майбутнього та можливий сценарій, який включає складові дії на перспективу [1, с. 115–116].

Зміст методології форсайту полягає не тільки у прогнозуванні перспектив на майбутнє, а й у скоординованому прийнятті рішень щодо майбутнього в обраній області. Тобто, він безпосередньо сприяє вирішенню проблеми домовленості бачення перспектив майбутнього через координацію інтересів різноманітних соціальних груп і тим самим активізує громадську активність. Форсайт спрямований на програмування та стратегування майбутнього та пошук способів їх здійснення, а також презентує ймовірні методи їх корекції. Його основна роль заключається в координації та об'єднанні поглядів різних учасників соціально-економічного життя для того, щоб сформувати обопільне бачення майбутнього, сприяти процесу налагодження партнерства влади, підприємництва і громади.

Форсайт, зазвичай, є інструментом, який використовують для прогнозування соціально-економічного розвитку та застосовують для таких типів діяльності: прогнозування та використання критичного мислення щодо довгострокових розробок; моделювання перспективних планів на майбутнє;

формування бюджетів на місцях; впровадження інноваційної політики та інноваційних програм, що стосуються розвитку депресивних територій [2].

Зазвичай форсайт використовують на державному рівні, проте реалізація регіонального чи місцевого форсайту може мати такі плюси:

Чітке встановлення інноваційних точок росту на території.

Отримання синергетичного ефекту від співпраці споріднених структур.

Формування інтегрованого стратегічного плану розвитку для територіальних громад, мікрорегіону і регіону.

Консолідація зусиль регіональної влади, місцевих органів влади, бізнесу та науки для вирішення задач.

Регіональний або місцевий форсайт передбачає участь у процесі прогнозування представників органів влади, місцевої науки та місцевих органів влади поряд із громадськими організаціями та бізнесом.

Регіональний або місцевий форсайт реалізують щодо конкретної території – громади чи уповноважених групи громад, яка була створена під впливом спільних політичних, демографічних та соціально-економічних чинників [1, с. 117–118].

Підводячи підсумок можна сказати, що в нашій державі зазвичай місцеві органи влади та влада районна не можуть самостійно вирішити проблемні питання та задачі, які виходять за межі адміністративно-територіальних одиниць в їхній юрисдикції, натомість для влади на рівні областей різноманітні місцеві програми можуть не бути в пріоритеті. Схожа ситуація і з приміськими територіями, які знаходяться за межами міст, тобто поза юрисдикцією міської влади, коли органи влади в районах, як це зазвичай трапляється, не бажають або не можуть через обмеженість або відсутність ресурсів вирішувати проблеми великих міст. При тому, що межі міст в нашій країні встановлюються, в більшості випадків, по межі забудови, є зрозумілим той факт, що економічний, екологічний та соціальний вплив міста виходить далеко за його межі. Таким чином, виникають проблемні моменти, які, з однієї сторони, не вирішуються владними структурами на рівні областей, а з іншої сторони, перевищують сферу повноважень влади міста чи району. Доволі часто такі проблеми формуються саме на рівні кількох територіальних громад.

Отже, інструмент форсайт сприяє формуванню спільного напрямку розвитку об’єднаної громади через врахування поглядів та інтереси всіх учасників, які долучалися до відповідних процесів [2].

Список використаних джерел:

1. Васильченко Г., Парасюк І., Єременко Н. Планування розвитку територіальних громад: навч. посіб. для посадових осіб місцевого самоврядування. Київ, ТОВ «Підприємство «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. 256 с.

2. Даляк Н. А. Застосування інноваційних підходів у залученні громади до процесів планування місцевого розвитку. URL: http://journals.uran.ua/ sciencerise/ article/viewFile/50238/46821.

Лукомський М. Ю.[*]*, магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ЗАГРОЗИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Потенційні джерела загроз в сфері формування загальнонаціональної ідентичності: неповний набір ідентичностей – населення чи його певні групи мають етнічну чи регіональну ідентичності, але позбавлені національної тощо; криза ознак ідентичності – відсутність або знецінення серед певної категорії населення конкретних ознак, довкола яких мала б формуватися певна ідентичність; неадекватні цілям, національним інтересам чи інтересам державної політики способи утвердження ідентичності (насильницько-адміністративні чи репресивні).

Аналізуючи причини кризи української національної ідентичності, слід виокремити домінування явища відчуження в більшості суспільних сфер. У ґрунтовному академічному дослідженні "Україна: на шляху до соціального залучення. Регіональна доповідь із людського розвитку "Від трансформації – до суспільства для всіх" виділено такі види відчуження: економічне – низький рівень доходів, значний розрив між доходами бідних і багатих, обмежені можливості зайнятості, незадовільні житлові умови; культурно-освітнє – недостатня доступність освітніх і культурних послуг для певних груп населення; соціальне – обмеженість соціальних зв'язків та системи соціального захисту, недоступність якісної медичної освіти; політичне – обмежені можливості реалізації політичних прав і свобод.

Недостатній рівень сформованості загальнонаціональної ідентичності призводить до посилення загроз для національної безпеки країни, серед яких: криза легітимності політичних інститутів; посилення сепаратизму та розшарування українського суспільства; десуверенізація; конфлікт політичних інтересів; низький рівень розвитку політичної культури та суспільства загалом; цивілізаційна невизначеність та перебування в "сірій зоні" міжнародної політики. Ці загрози посилюють напруження та протистояння в українському суспільстві.

Несформованість загальнонаціональної ідентичності згубно впливає і на зовнішньополітичну визначеність України: перебуваючи на межі західної і східної цивілізацій без чіткої позиції, вона стає полем боротьби для глобальних гравців. Україна не може створити і належного авторитету в регіонах, постійно коливаючись між європейською та російською зовнішньополітичною орієнтацією. Лише останнім часом переважаючою таки стала євроінтеграційна спрямованість.

---

[*]Науковий керівник – Якобчук В. П., к. е. н., професор.

Загалом, в Україні можна виділити декілька груп ідентичностей, які прагнуть бути загальнонаціональними. Перша – національно-патріотичні ідентичності, що чітко закликають до збереження самобутності українського народу, його культури, мови, звичаїв. Друга – проєвропейські, що підтримують європейські демократичні цінності, прагнуть тіснішої інтеграції і входження України до ЄС, та не вступають в суперечку з національно-патріотичними ідентичностями. Третя група – проросійські ідентичності, що підтримують поширення "русского мира", впровадження російської мови на теренах України та зближення з РФ. Саме проросійська ідентичність та недостатній рівень загальнонаціональної на Сході і Півдні й спричинили відцентрові та сепаратистські тенденції, що уможливило російську інтервенцію.

В основі формування загальнонаціональної ідентичності є національна культура. Кожен етнос має власну культурну традицію, унікальний механізм самовідтворення і самозбереження сакральних змістів її "центральної зони" – ядра даної культури. Щоб асимілювати поневолені народи усі імперії прагнули знищити або хоча б знівелювати, спримітивізувати загарбані етнічні культури, замінити їх власною. Так і українська культура постійно зазнавала асиміляційного впливу від Австро-Угорщини, Польщі, Російської імперії… Недалекоглядна і безсистемна політика попередньої української влади в гуманітарній, етнонаціональній та інформаційній сферах, а іноді й пряме потурання деякими можновладцями поширенню певних теорій, призвело до закріплення шовіністичних ідей у масовій свідомості населення південних і східних регіонів. Саме це й дозволило здійснити злочинну експансію Криму та поширити сепаратистські настрої серед частини жителів Сходу, що прагнули об'єднатися з Росією.

Маркування сучасних подій компонентами інформаційної агресії сусідньої країни актуалізує тематику захисту нашого інформаційно-культурного середовища, позиціювання його як самодостатнього, незалежного простору, що вимагає від нової владної каденції незворотного дистанціювання від проросійського втручання і впливу. Спільна ідентичність – це основа буття національної спільноти (політичної нації). Відтак слід констатувати, що формування загальнонаціональної ідентичності одне з найбільш актуальних завдань для українського суспільства.

В основі формування загальнонаціональної ідентичності повинні постати наступні засади: Ідея національного суверенітету та територіальної цілісності; Ідея поліетнічної, соціальної, політичної злагоди на основі загальноприйнятої мети – забезпеченя духовного і матеріального добробуту громадян України; Ідея патріотизму, любові до України як визначальної цінності; Національна самоповага та повага до представників інших націй та меншин; Захист прав та свобод людини і громадянина, незалежно від етнічної приналежності та інших відмінностей; Високий рівень політичної та правової культури населення; Розвиток дієвого громадянського суспільства.

Політика національної безпеки в гуманітарній сфері має спрямовуватись на подолання загроз в царині освіти, культури, науки, релігії та на підтримку умов для зміцнення загальнонаціональної ідентичності (мови, культури, традицій, вірувань) усіх етнічних спільнот, й опиратися на ідеї етнічного плюралізму, можливості співіснування та симбіотичного розвитку різних груп у межах єдиного поля етнічного простору. Необхідно сформувати і законодавчо закріпити доктрину етнонаціональної політики України, що включала б концептуальні засади та базові поняття (“титульний етнос”, “національність”, “корінні народи”, “етнічна група”, “етнічна спільнота” тощо), чіткого визначення яких немає навіть в чинній Конституції. У подальшому потрібно вдосконалювати законодавство і у сфері забезпечення прав національних меншин.

Варто впровадити заходи щодо формування загальнонаціональної ідентичності: забезпечувати всебічну підтримку процесу мовно-культурного відродження українців як титульного етносу та інших етнічних спільнот України; здійснювати захист інформаційного простору України; сприяти вільному функціонуванню та розвитку української мови та мов національних меншин; популяризувати українську історію, культуру, мову через ЗМІ; здійснювати розвиток історичної пам’яті українського народу шляхом створення національних “місць пам’яті”, завершити процес декомунізації та деколонізації української пам’яті; забезпечувати підтримку інтенсивного розвитку культурних індустрій шляхом формування режиму державного протекціонізму для національного виробника культурних товарів і послуг; сприяти модернізації системи освіти, інформатизації навчальних закладів, введенню елементів медіакультури для розвитку критичного мислення; створити ефективні механізмі збереження національної історико-культурної спадщини, зокрема збільшення відповідальності за руйнування чи розкрадання пам’яток культури; забезпечити гармонізацію державно-церковних та міжцерковних відносин, усунення політизації церкви; створити довготривалі програми міжкультурного та міжрегіонального діалогу; створити механізми сприяння задоволенні мовних, культурних, освітніх потреб українців за кордоном; вдосконалити шляхи ефективного забезпечення соціальної адаптації біженців в українське суспільство; посилити контроль над міграційними процесами.

Підсумовуючи, слід відзначити, що посилення загальнонаціональної ідентичності – одне з головних завдань України на сучасному історичному етапі. Для його реалізації слід активізувати зусилля відповідних державних структур та неурядових організації у сфері суспільних і, насамперед, міжетнічних відносин.

Список використаних джерел:

1. Гнаткевич Ю. Українська мова в Україні має виконувати об’єднавчу роль // Національна безпека й оборона. – 2008.

2. Головко В.В. Ідентичність як метафора: шлях від психології до історіографії // Український історичний журнал, 2002. – № 3.

3. Державний комітет статистики України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua.

4. Концептуальні засади безпекової політики у сфері національної ідентичності та міжетнічних відносин в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://old.niss.gov.ua/Table/30092010/0930_dop.pdf

5. Котигоренко В. Етнічні протиріччя і конфлікти в сучасній Україні: політологічний концепт. – К. – 2004. – 722 с.

6. Курінний О. Мовно-культурний конфлікт України: регіональний аспект // Українознавство. – 2007. – № 4

7. Національна ідентичність в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступ: http://usim4.eukrainians.net/ua/archive/2009/novyny13 8s.htm

Луцик Н. А.[*], магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

РОЛЬ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ В ЗАПОБІГАННІ КОРУПЦІЇ

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Доцільність застосування системного та комплексного підходів до механізму формування кадрового потенціалу Служби безпеки України. Служба безпеки України – державний правоохоронний орган спеціального призначення, який забезпечує державну безпеку України. Одним із ключових чинників посилення ролі Служби безпеки України в системі правоохоронних органів та як складової сектору безпеки держави є формування та збереження високопрофесійного кадрового потенціалу.

«Кадровий потенціал» – це цілісний вираз сукупних можливостей працівника, колективу для вирішення нових стратегічних завдань організації. Через суб'єктивні чинники кадрова робота і кадрові процеси залишаються слабо прогнозованими та неефективними. Така кадрова діяльність в умовах постійних структурних перебудов держави, як правило, приводить до втрати професіоналізму, відтоку кращих кадрів, веде до деморалізації персоналу, зниженню довіри до свого соціального оточення і, врешті-решт, професійна унікальність цієї спецслужби буде швидко втрачена. Очевидно, що цю проблему СБУ не вирішити лише механічними маніпуляціями з її кадровим складом. Тим більше, що останній, як свідчить аналіз нормативно – правових актів щодо процедури оформлення на роботу та військову службу в СБУ, на цей час є досить різнорідним.

Особливий характер діяльності зумовлений необхідністю окреслення низки суттєвих вимог професіонального й морально-етичного плану щодо осіб, які працюють у цих органах. Склад їх кадрів закріплено у ст. 19 Закону "Про Службу безпеки України": "Кадри Служби безпеки України складають: співробітники-військовослужбовці, працівники, які уклали трудовий договір із Службою безпеки України, а також військовослужбовці строкової служби".

До цих органів приймаються громадяни України на конкурсній добровільній і договірній основі, які за діловими й моральними рисами, освітнім рівнем і станом здоров'я здатні ефективно виконувати свої службові обов'язки. Критерії професійної придатності, зокрема юридичної обізнаності, визначаються кваліфікаційно-нормативними документами, що затверджуються Головою Служби безпеки України. Кадровий склад Служби безпеки можна поділити на дві категорії – на військовослужбовців і працівників, які уклали трудовий договір.

Військовослужбовці можуть бути співробітниками, а також військовослужбовцями строкової служби. Співробітники-військовослужбовці виконують свої обов'язки на умовах укладення договору (контракту), а військовослужбовці строкової служби проходять військову службу як призвані на військову службу відповідно до Закону України від 25 березня 1992 р. "Про

[*]Науковий керівник – Симоненко Л. І., к. е. н., доцент.

загальний військовий обов'язок і військову службу". На співробітників-військовослужбовців і військовослужбовців строкової служби поширюється порядок проходження військової служби у Збройних Силах України. Якісний склад співробітників вирішується шляхом конкурсного відбору з урахуванням їхніх ділових і моральних якостей. Добір співробітників із високими діловими й моральними якостями – це вимоги Закону "Про Службу безпеки України" та відомчих норм, які конкретизують цю роботу. Значна увага в роботі з кадрами приділяється вихованню й підвищенню рівня їх знань, діловій кваліфікації. У системі органів Служби безпеки України створено підготовку, перепідготовку-й підвищення кваліфікації спеціалістів, що провадяться в навчальних закладах відповідно до Закону України "Про освіту" та інших актів законодавства.

Законом "Про Службу безпеки України" передбачено соціальний і правовий захист військовослужбовців і працівників цих органів. Так, Закон закріплює положення, що військовослужбовці Служби безпеки України при виконанні покладених на них обов'язків є представниками влади, діють від імені держави й перебувають під її захистом. Недоторканність їхньої особи, їхні честь і гідність охороняються законодавством. Під захистом держави знаходяться й особи, які допомагають і сприяють Службі безпеки України, а також пенсіонери цих органів. Відзначаючи широкий спектр досліджень з питань кадрового потенціалу, слід звернути увагу на відсутність робіт, які спеціально розкривають сутність і механізм формування кадрового потенціалу Служби безпеки України. Висновки та пропозиції. Одним із ключових чинників посилення ролі Служби безпеки України в системі правоохоронних органів та як складової сектору безпеки держави є формування та збереження високопрофесійного кадрового потенціалу, без якого професійна унікальність цієї спецслужби буде швидко втрачена.

У зв’язку з цим, особливий характер Служби безпеки України також накладатиме на кадровий потенціал певні специфічні риси. До них можна віднести: тісний взаємозв’язок кадрового потенціалу служби й кадрового потенціалу співробітників (зокрема, якість СБУ залежить від якості її кадрів); обов’язковість дотримання нормативних і кваліфікаційних вимог до співробітника, що випливають з характеру завдань СБУ та вимог діючого законодавства; формальна визначеність можливостей кадрів, їх реалізації, що виражається через періодичні перевірки результатів кар’єрного зростання, їх документальним засвідчення; особливі технології мотивації й стимулювання кадрового потенціалу тощо. На певному етапі розвитку вітчизняної спецслужби відбулося невиправдане зміщення акцентів у відборі кадрів. Вона стала поповнюватися в основному за рахунок випускників відомчої академії та профільного інституту Національного юридичного університету ім. Я.Мудрого. З одного боку, начебто логічно і правильно. Адже як спеціалізовані навчальні заклади, академія та інститут забезпечують підготовку потрібних для Служби молодих спеціалістів. Однак зазначені заклади здійснюють підготовку молодих офіцерів на базі середньої освіти. Але якщо це є повністю прийнятним для підготовки військових чи поліцейських, то діяльність спецслужби має свої істотні особливості, які потрібно враховувати при кадровому відборі.

Важливим джерелом поповнення СБУ має стати відбір на службу до неї уже сформованих особистостей – з вищою освітою та достатнім життєвим і професійним досвідом. Кадровий потенціал Служби безпеки України представляє функції держави, її цілі, здатність інтегрувати (і дезінтегрувати) соціальний порядок, підтримувати позитивні зразки життєдіяльності в суспільстві. Нинішня державна кадрова політика в Україні суперечлива. В державних правоохоронних структурах простежується дублювання повноважень, а отже, зниження рівня відповідальності за помилки, які нерідко призводять до фінансових збитків і знижують довіру народу до влади. Сутність кадрової політики полягає в правильному доборі й розміщенні кадрів, їх просуванні і по горизонталі, і по вертикалі, у формуванні резерву кадрів, у створенні ділової та об'єктивної системи атестації, у стабілізації й підтримці на гідному рівні морально-психологічного клімату. Нагальною потребою є розробка кадрової політики, яка і врахує сучасний стан держави, і буде спрямована в майбутнє. У процесі реформ, які тривають у нашій країні, в кадровій роботі відбулося чимало змін – вона стає цілеспрямованішою, послідовнішою. І все-таки є підстави стверджувати, що кризова кадрова ситуація переборюється вкрай повільно.

Предметом перспективи подальших досліджень у даному напрямку є вивчення методології системного та комплексного підходів, як основи формування механізму кадрового потенціалу Служби безпеки України. Установлення відповідності чинного законодавства та структури кадрової служби вимогам сьогодення, визначення основних напрямів їх гармонізації, виділення соціально-психологічних чинників є істотним кроком на шляху підвищення ефективності кадрової системи в органах державного управління.

Виходячи з викладеного, способами підвищення ефективності кадрової політики Служби безпеки України може стати: створення чіткого механізму відповідальності службовців шляхом їх інформування про цілі та завдання установи, в якій вони працюють, та оцінювання виконаної роботи; перегляд і вдосконалення розподілу посадових обов'язків, подолання дублювання повноважень; налагодження відкритого добору й розстановки кадрів.

Список використаних джерел:

1. Бачевський Б. Е.Потенціал і розвиток підприємства: навч. посіб./ Б.Е.Бачевський, І.В. Заблодська, О.О.Решетняк. – К.: Центр учбової літератури. – 2009. – 400 с.

2. Пархоменко-Куцевіл О. І.Механізм формування кадрового потенціалу державної служби в Україні: автореф. дис. к.держ.упр.: 25.00.03 // НАДУ при Президентові України. – К., 2005.20 с.

3. Про Службу безпеки України [Електронний ресурс]: Закон України від 25.031992 р. No2229XII. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2229-12.

4. Про Стратегію сталого розвитку "Україна-2020" [Електронний ресурс]: Указ Президента України від 12.01.2015 р. No 5/2015. – Режим доступу: http://www.president.gov.ua/documents/18688.html.

5. Словник української мови / І. К. Білодід та ін.: [в 11 т.]. – К.: Наукова думка, 1970–1980рр.Т. 4. – 1973.

Лущик А. М.[*], магістрант,
спеціальність «Правознавство»

МУНІЦИПАЛЬНІ ПРАВА ОСОБИСТОСТІ В УКРАЇНІ

«На сьогоднішній день, права людини стали однією з ключових наукових проблем. Важливість цієї теми не треба доводити, тому що права людини є невід'ємною складовою демократичного суспільства, інструментом гуманізації суспільних відносин. Права людини визначають зміст і спрямованість діяльності органів не тільки на державному, але й на локальному рівні. З розвитком в Україні локальної демократії ця проблематика стала дуже актуальною, адже саме місцеве самоврядування втілює економічні, політичні, соціальні, моральні цінності людства в будь-якій сфері суспільного розвитку» [8].

За Основним Законом України саме права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності державної влади та влади місцевого самоврядування. Влада відповідає перед людиною за свою діяльність. Влада, як державна, так і муніципальна, повинна служити головній цілі: забезпеченню прав і свобод людини і громадянина, створенню всіх необхідних умов для їх реалізації та захисту. «Людина мешкає у конкретних населених пунктах, саме там виникає потреба всебічного забезпечення її прав і цей обов'язок лягає, як на місцеві органи державної влади, гак і органи місцевого самоврядування. І саме місцеве самоврядування спроможне створити систему заходів, спрямованих на забезпечення прав людини шляхом гармонійного поєднання конституційних засад цінності людської особистості, не відчужуваності її прав з ідеями колективного, територіального самоврядування» [5].

Зазначимо, що розгляду різних аспектів муніципальних прав особистості присвячено цілу низку наукових досліджень. Даною проблематикою займалися такі вчені, як: В.Б. Авер'янов, О.В. Батанов, Г.В. Атаманчук, М.О. Баймуратов, М.С. Бондар, В.А. Григор'єв, М.І. Корнієнко, М.П. Орзіх, Ю.М. Тодика, В.Ф. Погорілка та інші вчені. [5-6].Але варто звернути увагу на те , що питання поняття та класифікації муніципальних прав членів територіальної громади в межах окремого монографічного дослідження не розглядалися, хоча у більшості підручників з конституційного, муніципального, адміністративного права їх характеристиці присвячуються окремі параграфи чи підрозділи [9].

Однією з фундаментальних наукових праць сьогодення, яка висвітлює феномен муніципальних прав особистості, є дослідження іноземного вченого М.С. Бондаря, який висвітлює проблеми перманентних взаємовідносин особи з публічною владою у сучасному суспільстві і державі у контексті конституційного забезпечення прав та свобод у місцевому самоврядуванні.

[*]Науковий керівник – Стрільчук В. А., к. ю. н., доцент.

Так, М. С. Бондарь визначає муніципальні права як ті права, які забезпечують реальні можливості кожному члену місцевого співтовариства брати участь у вирішенні всіх питань місцевого значення, в управлінні муніципальною власністю, користуватися матеріальними і духовними благами, що розподіляються за територіальним принципом, безперешкодно реалізовувати особисту свободу на основі безпеки та недоторканності людини у місцевому самоврядуванні [3, с. 34].

Дуже схожою є думка вітчизняного дослідника І. Л. Литвиненко, що по суті є лише адаптованою до українських умов творчою інтерпретацією роздумів російського вченого М. С. Бондаря. Під "муніципальними правами", або правами людини у сфері місцевого самоврядування І. Л. Литвиненко розуміє ті права, які забезпечують реальні можливості кожному члену територіальної громади брати участь у вирішенні всіх питань місцевого значення, в управлінні комунальною власністю, використовувати всі матеріальні і духовні надбання, що розподіляються за територіальним принципом, відчувати на собі всі позитивні наслідки діяльності самоврядних органів, спрямовані на реальне забезпечення прав і свобод, життєвих потреб та інтересів людини [5, с. 20].

Можна виділити деякі особливості муніципальних прав, а саме:

- суб'єктний склад**,** в який входить не тільки людина, громадянин, член територіальної громади, але й сама територіальна громада;

- специфічний об'єкт відносин – влада територіальних громад; питання місцевого значення; функції суб'єктів місцевого самоврядування; об'єкти комунальної власності; місцеві бюджети, доходи місцевих бюджетів, місцеві податки і збори, місцеві позики; природні блага, природні ресурси, об'єкти природно-заповідного фонду, земля; духовні блага (освіта, наука, культура та ін.) та інші [9];

- особливості нормативного змісту, який визначається тим, що нормативно-правове забезпечення муніципальних прав повинно здійснюватися не тільки на рівні держави, але й на локальному рівні, шляхом закріплення їх у статутах територіальних громад. Локальний акт нормотворчості, яким є статут громади, не повинен дублювати конституційні норми, а розширювати та конкретизувати їх зміст, закріплювати норми для окремих категорій громадян (пенсіонерів, молоді та ін.);

- невідчужуваний, невід'ємний характер, адже кожен отримує муніципальні права як член територіальної громади, і ніхто не в праві обмежити їх у цих правах;

- внутрішня єдність, збалансованість та взаємозумовленість як цілісного нормативно-правового утворення.

Говорячи про систему індивідуальних муніципальних прав і свобод, варто зазначити, що у своїй основі вони так саме мають конституційне начало закріплення, у тому числі в опосередкованому виді: через колективні права територіальних громад, а також у рамках конституційного інституту основних прав і свобод людини і громадянина. Разом з тим більш детальна регламентація індивідуальних прав і свобод забезпечується в рамках

поточного законодавства, причому на всіх рівнях муніципально-правового регулювання [2].

До системи індивідуальних муніципальних прав входять:

- право громадян України брати участь у місцевому самоврядуванні, яке є одним з основоположних прав, котре складає генетичну основу всієї системи муніципальних прав члена територіальної громади та його самоуправлінського статусу [4]. Нормативно-правова дія цього права на поточне законодавство і на формування системи муніципальних прав відбувається на досить глибокому рівні конституційної дії.

- право громадян ініціювати місцевий референдум та брати участь у його проведенні;

- право обирати та бути обраним до органів місцевого самоврядування;

- право на звернення громадян (індивідуальні та колективні) до органів та посадових осіб місцевого самоврядування;

- право на рівний доступ до муніципальної служби;

- право на отримання достовірної інформації про діяльність органів та посадових осіб муніципальної влади;

- право на оскарження в суді рішень органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Наведений перелік індивідуальних, так саме як і колективних муніципальних прав і свобод не є вичерпним. Це особливо слід мати на увазі, якщо враховувати, що не тільки право на участь у місцевому самоврядуванні, але й багато інших прав і свобод, що відносяться до класичної системи конституційних прав і свобод людини і громадянина, можуть набувати конкретних муніципально-правових характеристик як інституту муніципальної демократії та місцевого самоврядування [1]. Підсумовуючи, пропонуємо муніципальні права і свободи особистості класифікувати в залежності від:

1) змісту, сфер життєдіяльності суспільства, в яких реалізуються ті чи інші потреби та інтереси особи виділяють муніципальні громадянські (особисті), муніципальні політичні, муніципальні економічні, муніципальні соціальні, муніципальні культурні права тощо.

2) суб'єктного складу розрізняють на колективні муніципальні права та індивідуальні муніципальні права і свободи;

3) за характером, способом здійснення: активні (свободи для вчинення дій) і пасивні (свобода від втручання з боку інших осіб);

4) за значенням для їх носія: основні (безумовно необхідні для його існування та розвитку) і неосновні (які не є життєво необхідними)

Отже, виходячи із зазначених положень, враховуючи позицію П.М. Рабіновича, наведена класифікація не є вичерпною, муніципальні права особистості можна виділяти і за іншими підставами [7]. Враховуючи вищевикладене, можна дійти висновку, що муніципальне право покликане вивчати самоуправлінські відносини, найістотнішим його завданням є вивчення феномену територіальної громади – як основного, пріоритетного інституту системи місцевого самоврядування. Також висвітлюється питання щодо механізму захисту прав людини, адже це є важливим аспектом

суспільного життя, яке потребує належного контролю з боку держави. Головними індивідуальними муніципальними правами, які мають біти захищені, є: право ініціювати місцевий референдум, на звернення громадян, обирати та бути обраним до органів місцевого самоврядування та інші.

Отже, на основі досліджень вчених щодо класифікації муніципальних прав особистості, можна зазначити, що тема є надзвичайно актуальною та глибокою у її вивчені. Більшість думок дослідників співпадають та вони дійшли до одного спільного рішення. Вважаю за доцільне розглядати класифікацію в залежності від змісту, суб'єктивного складу, характеру та за значенням для їх носія. А також, на мою думку, в нашій країні, хоча і є порушення муніципальних прав, та все ж таки незначні та швидко вирішувані. Тому кожен громадянин може бути впевнений щодо належного користування даними правами та обов'язково ними користуватися.

Список використаних джерел:

1. Баймуратов М. О. Захист прав людини як члена територіальної громади // Актуальні проблеми політики: Збірник наукових праць. / Головний редактор С. В. Ківалов; відпов. за вип.. Л. І. Кормич. – Одеса: Юридична література, 2002. – Вип. 13-14. – С. 55-62.

2. Батанов О. В. Муніципальне право України : підруч. / О. В. Батанов. – Х. : ТОВ «Одисей» 2008. – 528 с.

3. Бондарь Н. С. Права человека и местное самоуправление в Российской Федерации: Автореф... д.ю.н. – Саратов, 1997.

4. Конституція України: Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. № 254к/96 // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

5. Литвиненко І. Л. Діяльність органів місцевого самоврядування по забезпеченню конституційних прав та свобод людини і громадянина. Автореферат дисертації:]

6. Погорілко В. Ф., Батанов О. В. Муніципальні права і свободи особи в Україні: обґрунтування проблеми // Правничий вісник. Університет економіки та права "Крок" – К. – 2006. – Вип. 1.С. 74–87.

7. Рабіновича П.М. муніципальні права і свободи особистості в залежності від: https://knowledge.allbest.ru/law/2c0b65635a3bc78b4c43b89521316d27_1.html

8. Русанова С.Ю. Муніципальні права членів територіальної громади: поняття та класифікація С. 369: Режим доступу: file:///E:/FP_index.htm_2009_2_58.pdf

9. Трачук П. А. Участь громадян України у місцевому самоврядуванні: дис. … кандидата юрид. наук : 12.00.02 / Трачук Петро Антонович. – К., 2003. – 223 с.

Мандзюк С. Г.[*], *магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

РЕФОРМА ОСВІТИ І НАУКИ

Рівень цивілізованості будь-якої країни вимірюється морально-духовним й інтелектуальним розвитком. Якщо державна влада хоче вивести країну на високий рівень економічного розвитку та соціального захисту, то, в першу чергу, вона повинна зважати на необхідність розвитку освіти та науки.

За останні десятиріччя Україна, як незалежна та самостійна держава, зробила великі кроки у напрямку формування та розвитку державної політики у сфері освіти та науки та модернізації системи, що залишилась у спадок від радянських часів, в напрямку відповідності європейським освітнім стандартам. Як зазначають науковці, фундаментальні напрями оновлення освіти формувалися «під впливом ідей утвердження державного суверенітету, побудови демократичного суспільства, становлення ринкової економіки, прагнення країни увійти в європейські освітній і дослідницький простори, а також до групи успішних країн глобалізованого світу» [1, с. 53].

Реформа освіти і науки в Україні здійснюється у відповідності до норм законодавства, зокрема: Конституції України, Законів України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII, «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII, «Про науку та науково-технічну діяльність» від 26.11.2015 № 848-VIII, «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 08.09.2011 № 3715-VI, Указу Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» від 25.06.2013 № 344/2013, Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року та ін. Загалом реформування освітньої галузі відбувається у чотирьох напрямках: 1) реформування середньої освіти в рамках «Нової української школи»; 2) реформування професійно-технічної освіти; 3) реформування вищої освіти; 4) оновлення системи управління та фінансування науки [2].

Зміни в освітній сфері почались на поч. XXI ст. Наприклад, у 2005 році важливим кроком було приєднання України до Болонського процесу, що дало змогу відійти від п'ятибальної системи оцінювання знань і перейти на дванадцятибальну, запровадити кредитно-модульну систему навчання, знизити аудиторне навантаження на студентів і збільшити час на самостійну підготовку тощо. Із прийняттям Указу Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» було більш чітко визначено основні напрями та пріоритети реформування освітньої галузі, був визначений механізм реалізації державної політики у цій

[*]Науковий керівник – Симоненко Л. І., к. е. н., доцент.

сфері. У 2014 році було прийнято Закон України «Про вищу освіту», який мав на меті інтегрувати систему вищої освіти України у міжнародний та європейський освітній простір. Законом розширено права та повноваження закладів вищої освіти щодо академічної та господарської автономності, демократизовано систему управління цими закладами, визначено наукову, інноваційну та науково-технічну діяльність закладів вищої освіти невід'ємною складовою освітнього процесу [3]. Але, справжнім початком системних змін у освіті і науці прийнято вважати ухвалення в 2017 році Закону України «Про освіту» [4]. Реформа передбачає оновлення системи освіти на усіх рівнях (див. табл. 1), покращення умов навчання, підвищення рівня оплати освітянам, впровадження удосконалення системи управління та адміністрування навчальними закладами тощо.

Таблиця 1

Сучасна система освіти в Україні

Складові освітньої системи	Рівень за Національною рамкою кваліфікації										
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Дошкільна освіта											
2. Повна загальна середня освіта											
Початкова освіта											
Базова середня освіта											
Профільна середня освіта											
3. Професійна (професійно-технічна) освіта											
Початковий рівень											
Базовий рівень											
Вищій рівень											
4. Фахова передвища освіта											
5. Вища освіта											
Початковий рівень (короткий цикл)											
Перший (бакалаврський) рівень											
Другий (магістерський) рівень											
Третій (освітньо-науковий / освітньо-творчий) рівень											
Науковий рівень											

Джерело: побудовано автором на основі [4]

Окрім зазначених у табл. 1 складових системи освіти в Україні, зазначеним законом, також виділено: позашкільну освіту, спеціалізовану освіту, освіту для дорослих (в т.ч. і післядипломну). Вибудована система освітньої галузі окроплює усі рівні кваліфікацій (від нульового – дошкільна освіта, до десятого – наукового рівня вищої освіти).

З 2018 року в Україні почалась реформа системи шкільної освіти під назвою «Нова українська школа» (скорочено – НУШ). В рамках нової освітньої системи передбачається змінити традиційні підходи до організації освітнього процесу на більш сучасні і ті, що відповідають вимогам часу;

покращити стан матеріально-технічного забезпечення закладів середньої освіти; підвищити престижність праці педагогів; сформувати систему опорних базових та профільних шкіл тощо.

Про ефективність здійснення реформ у сфері освіти і науки в Україні можна говорити на основі аналізу стану розвитку та благополуччя в країні. Так, за даними рейтингу процвітання країн світу, що складений міжнародним аналітичним центром Legatum Institute (Лондон, Великобританія), у 2018 році Україна посіла 111 місце з 149 (у 2017 році – займала 112 місце, 2016 рік – 107 місце). Одним із параметрів багатоаспектної оцінки індексу процвітання є освіта (див. рис. 1).

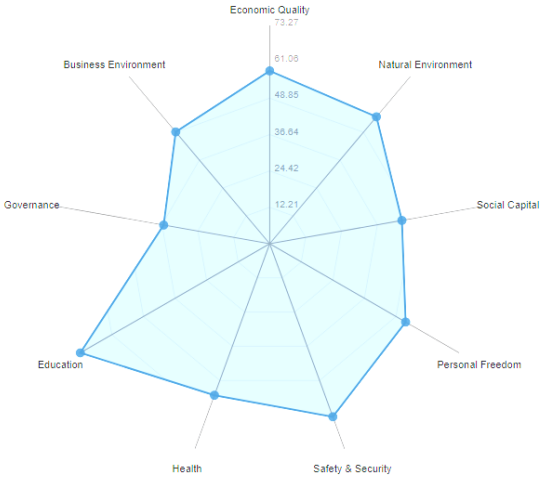

Рис. 1. Багатокутник складових індексу процвітання України за 2018 р.
Джерело: [5]

Із даних видно, що освітній напрямок в Україні розвинений найкраще. За останні кілька років позиції України у цій категорії піднялись на кілька пунктів, в результаті чого країна у 2018 році посіла 43 місце (у 2016 році – 46 місце) [5]. Аналіз науково-правового забезпечення показав, що, наразі, в Україні на законодавчому рівні більше уваги приділено реформуванню освіти, зокрема шкільної. А реформування науки здійснюється фрагментарно, наприклад, і досі немає загальної Концепції реформування або розвитку науки в Україні, лише окремі аспекти: реформування аграрної науки, юридичної науки (проект) тощо.

Отже, процес реформування освіти і науки в Україні тільки запущено і говорити про його ефективність поки що рано, проте наявність структурних і якісних змін дають підстави сподіватись на те, що у майбутньому рівень науки та освіти в Україні буде відповідати світовому та європейському. Державна політика у сфері освіти та науки повинна бути націлена на

формування законодавчої бази єдиного освітньо-наукового простору, передбачати тісний зв'язок освіти, науки та реального сектору економіки.

Список використаних джерел:

1. Кучеренко С. Ю. Сучасний стан, тенденції та проблеми розвитку освіти в Україні // Економічний вісник університету. 2018. Вип. 36(1). С. 51-59

2. Реформа освіти і науки / Урядовий портал. URL: https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/reformi/rozvitok-lyudskogo-kapitalu/reforma-osviti

3. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18

4. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. №2145-19. URL: http://www. http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19.

5. The legatum prosperity index™ 2018 / Creating the Pathways from Poverty to Prosperity. URL: https://www.prosperity.com/globe/ukraine

Манжеу А. Г., Павлюк Л. А.[*], магістранти,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ЕВОЛЮЦІЯ НАУКОВИХ ПІДХОДІВ ПОДОЛАННЯ КОРУПЦІЇ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Масштабне поширення корупції в Україні стало основною загрозою національній безпеці, що потребує негайного вжиття системних і послідовних заходів комплексного характеру [7]. Сучасна українська практика показує, що держава самостійно не може подолати корупцію, оскільки її аномально високий рівень перешкоджає ефективному використанню антикорупційних ресурсів держави, а також відчутно перешкоджає реалізації стратегічного курсу на зміцнення демократичних і правових інститутів [8].

Системне дослідження питань корупції у сфері державного управління України вперше зустрічається в праці В.М.Соловйова "Запобігання і протидія корупції в державному управлінні України". В роботі розглянуто питання сутності корупції, аналізу вітчизняного та міжнародного антикорупційного законодавства, а також вивченню досвіду запобігання і протидії корупції в Україні та іноземних країнах. Автор вважає, що антикорупційна діяльність належить до сфери державного управління, проте антикорупційна політика держави здійснюється як через систему державного управління, так і через недержавні інституції. Відсутність демократичної системи контролю за державним управлінням є підґрунтям для вчинення чиновниками корупційних діянь, свавільного і безмежного лобіювання політиками та бізнесменами кланових рішень у парламенті й уряді, ігнорування правових норм [2].

Засновник міжнародної організації "Трансперенсі інтернешнл" (ТІ) Джеремі Поуп звертає увагу на необхідність створення "системи державної непідкупності та чесності", використовуючи цілісний підхід до розв'язання проблем прозорості, відповідальності та підзвітності, що охоплює всі ключові структури демократичного, правового, інформаційного та громадянського суспільства. Дослідник зазначає, що політична боротьба з корупцією має кілька спільних для кожної країни елементів: реформа основних державних програм, зміна структури уряду та поліпшення його підзвітності, зміна морального та етичного ставлення до корупції, а також найважливіше – залучення та підтримка урядом, приватним сектором та громадянським суспільством антикорупційної політики. Таким чином, на думку вченого, відповідями на корупційні дії мають бути незалежні реформи правової системи та інституційна реструктуризація [3].

---

[*]Науковий керівник – Якобчук В. П., к. е. н., професор.

Узагальнення підходів авторитетних вчених показує, що демократичне постіндустріальне суспільство повинно базуватись на принципах меритократії, згідно з якими людина просувається соціальними сходами завдяки своїм здібностям, таланту й навичкам. Але, в результаті збільшення корупції у всіх сферах соціального життя, що проявляється в торгівлі державними посадами, в грубому порушенні законів вільної конкуренції, в бюрократичному протекціонізмі, державному монополізмі, відбувається знищення основ демократії і справедливості. Виходячи із зазначеного, доходимо висновку, що корупція призводить до встановлення в суспільстві принципів клептократії, що виявляється абсолютно несумісним з постіндустріальним суспільством і суперечить його принципам.

Цей висновок знаходить підтвердження в наукових розробках засновника теорії постіндустріального суспільства Даніела Белла, який, зокрема у книзі "Майбутнє постіндустріальне суспільство. Досвід соціального прогнозування" розглядає постіндустріальне суспільство як "суспільство знань" (knowledge society) і визначає інформацію як його основний виробничий ресурс, а знання – як внутрішнє джерело прогресу. Науковець наголошує на тому, що за своєю логікою постіндустріальне суспільство є меритократичним. На думку Д. Белла, принцип "здорової меритократії" має дістати поширення в управлінні державним і приватним секторами, оскільки суспільству потрібні підприємці й новатори, які могли б збільшити обсяг його продуктивних багатств, а також політичні діячі, які можуть забезпечити ефективне управління. Видається доцільним зробити акцент на тезі Д.Белла, що суспільство, яке не розставляє своїх найуспішніших представників на головні місця в основних інституціях, із соціологічного і морального погляду абсурдне [6].

Таким чином, сучасна антикорупційна політика це сукупність мети, цілей, завдань, принципів, а також заходів, рішень і дій щодо запобігання і протидії корупції, які здійснюються через систему державного управління та інститути громадянського суспільства на основі законодавства України і забезпечують зниження рівня корупції у всіх сферах суспільного життя. З огляду на різнопланове трактування поняття "корупція" зроблено висновок, що корупція може розглядатися як у широкому розумінні як загальний результат негативних проявів у сфері державної влади, так і вузькому – як одна з форм одержання особистої вигоди у сфері професійної управлінської діяльності.

Список використаних джерел:

1. Белл Д. Эпоха разобщенности: Размышления о мире XXI века. / Д. Белл, В. Л. Иноземцев. – М. : Центр исслед. постиндустр. о-ва, 2007. – 304 с.

2. Соловйов В. М. Запобігання і протидія корупції в державному управлінні України : монографія / В. М. Соловйов. – Київ : Ін-т законодавства Верхов. Ради України, 2012. – 508 с.

3. Поуп Дж. Боротьба з корупцією : елементи системи державної непідкупності / Дж. Поуп. – Рівне : ТОВ "Планета-друк", 2011. – 488 с.

4. Роуз-Аккерман С. Коррупция и государство. Причины, следствия, реформы : пер. с англ. О. А. Алякринского / С. Роуз-Аккерман. – М. : Логос, 2003. – 356 с.

5. Landell-Mills P. Citizens against corruption. Report from the front line / Pierre Landell-Mills. – UK. : Partnership for Transparency Funding, 2013. – 291 p.

6. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования / Д. Белл. – М. : Academia, 1999. – 773 с.

7. Соловйов В. М. Історична ґенеза корупції / В. М. Соловйов // Наук. зап. Ін-ту законодавства Верхов. Ради України. – 2011. – № 5 (8). – С. 22–26.

8. Державна політика : підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; ред. кол.: Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. – Київ : НАДУ, 2014. – 448 с.

9. Соловйов В. М. Поняття і сутність правового регулювання державного управління України / В. М. Соловйов // Університетські наукові записки : часоп. Хмельн. ун-ту упр. і права. – Хмельницький : Вид-во Хмельн. ун-ту упр. і права, 2007. – № 3 (23). – С. 27–33.

10. Rose-Ackerman S. Corruption: a study in political economy / S. Rose-Ackerman. – NY. : Academic press, Inc., 1978. – 258 p.

11. Chander P. Corruption in Tax Administration / P. Chander, L. Wilde // Journal of Political Economy: theoretical economics and empirical economics. – 1992. – № 49. – P. 115–121.

Мартинюк О. В.[*], *магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ АДМІНІСТРУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

Економічне зростання та соціальний розвиток країн відбувається передусім завдяки науково-технічному прогресу, розвитку інноваційної діяльності та інтелектуалізації складових виробництва в усіх сферах економіки. У сучасних умовах в Україні набуває актуальності проблема створення національної інноваційної політики як нової ефективної системи управління науково-технічної галузі держави

Головною причиною неефективного управління інтелектуальною власністю (ІВ) в Україні є відсутність досвіду, щодо переробки науково-технічного потенціалу в комерційний результат. Така думка ґрунтується на аналізі існуючої, винесеної з ще радянських часів, патентної системи, яка була спрямована саме на отримання патентів, напівперевірені свідоцтва про реєстрацію та їх кількість, але ніколи не була орієнтована на пошук партнерів та покупців на ці наукові розробки. Головною метою має стати перетворення інноваційних розробок у товар.

Основними формами комерціалізації результатів ІВ є: укладання ліцензійних договорів; франчайзинг; лізинг; інжиніринг; промислова кооперація і передача технологій в рамках спільних підприємств; технічна допомога. Також з метою отримання доходу можуть передаватися ноу-хау (незапатентовані результати науково-технічної діяльності, що охороняється режимом комерційної таємниці), крім того, реклама і просування такого специфічного товару як ІВ мають свої особливості (споживачі товару – не фізичні особи, люди, а інституційні освітні, промислові підприємства, наукові організації тощо) і надають безпосередній вплив на успішність процесу комерціалізації [1]. Проте в Україні все ж існує ряд проблем, що необхідно вирішувати, які пов'язані з: неефективною охороною та захистом прав інтелектуальної власності, а також відсутністю дієвих механізмів проти піратства; недостатністю економіко-правових заохочень розвитку сфери інформаційних технологій. відсутністю регулювання відносин, що складаються між суб’єктами інноваційної діяльності під час створення об’єктів інтелектуальної власності. Напрямами вдосконалення політики у сфері регулювання процесів комерціалізації:

- вдосконалення вітчизняного законодавства у сфері використання інтелектуальної власності, враховуючи світову практику стимулювання інноваційного розвитку та інформатизації економіки;

[*]Науковий керівник – Довженко В. А., к. е. н., доцент.

- створення досконалого механізму захисту прав інтелектуальної власності, враховуючи визнані міжнародні норми та принципи;

- забезпечення умов для функціонування цивілізованого ринку об'єктів права інтелектуальної власності, введення ефективного механізму комерціалізації інтелектуальної власності (зокрема франчайзингу, інжинірингу, передачі об'єктів під заставу, опціонних угод, лізингових договорів та ін.);

- державна підтримка інноваційного розвитку підприємств;

- комерціалізація запатентованих науково-технічних досягнень;

- інформаційне забезпечення діяльності у сфері використання та захисту інтелектуальної власності, розвиток патентноінформаційної бази;

- створення національної системи підготовки та перепідготовки фахівців у сфері розробки та використання об'єктів інтелектуальної власності [2].

Прийняття та впровадження цих заходів сприятиме розвитку вітчизняної економіки у напрямі становлення технологічно розвинутого інформаційного суспільства. Це дасть можливість активізувати процеси комерціалізації інтелектуальної власності, вдосконалювати цивілізований ринок об'єктів права інтелектуальної власності в Україні та забезпечити конкурентоздатність вітчизняних інноваційних товарів та послуг на міжнародних ринках. Крім того, це сприятиме виникненню нових робочих місць і товарів з більшою доданою вартістю, більш ефективно використовувати вітчизняний та зарубіжний капітал цієї сфери, а також значно вплине на сповільнення відтоку вітчизняних висококваліфікованих фахівців за кордон.

Список використаних джерел:

1. Дєгтяр А. О., Гончаренко М. В. Зарубіжний досвід державного регулювання процесу комерціалізації інтелектуальної власності. Державне будівництво. 2013. № 2. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2013_2_25.

2. Бошицький Ю. Л. Інноваційні перспективи україни в контексті оптимізації правової охорони інтелектуальної власності // Часопис Київського університету права. 2015. №4. С. 212–216.

Марченко Н. В. [*], *магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

НОРМАТИВНО ПРАВОВІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО КАЗНАЧЕЙСТВА

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Ефективність функціонування бюджетної сфери, зокрема контроль за витрачанням бюджетних коштів напряму залежить від діяльності Казначейства, яке в свою чергу забезпечує фінансування першочергових та життєво необхідних напрямків діяльності бюджетних установ (головних розпорядників), зокрема видатки на оплату: заробітної плати, оплати комунальних послуг, закупівлю продуктів харчування та медикаментів (школи, лікарні, санаторії, тощо), здійснення соціальних виплат (пільги, субсидії, стипендії, матеріальні допомоги, тощо) з державного та місцевих бюджетів, та контроль за цільовим використанням даних коштів. Нині назріла необхідність аналізу діяльності Державної казначейської служби, пошуку нових та вдосконалення наявних напрямів розвитку казначейської системи.

Мета дослідження – аналіз діяльності Казначейства та нормативно-правової бази, якою воно керується в процесі своєї діяльності та оцінка ефективності виконання покладених на нього повноважень.

Результати досліджень. Державна казначейська служба України (Казначейство) є центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, бухгалтерського обліку виконання бюджетів, вносить на розгляд Міністра фінансів пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у зазначених сферах, узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до його компетенції, розробляє пропозиції щодо вдосконалення законодавчих актів, забезпечує казначейське обслуговування бюджетних коштів на основі ведення єдиного казначейського рахунка, відкритого у Національному банку України [6].

Аналіз законодавчо-нормативних документів, які регулюють діяльність та функціональні повноваження органів Казначейства всіх рівнів показує, що на сьогоднішній день є необхідність у подальшому розвитку Казначейства і з огляду на функції, які покладені на Казначейство, і з погляду збільшення бюджетних установ, які знаходяться на казначейському обслуговуванні, але станом на сьогодні маємо застарілі законодавчі акти, які потребують удосконалення з огляду на розширення функціональних обов'язків Казначейства. Законодавчо-нормативні документи про виконання дохідної та видаткової частини бюджету застарілі, але за ініціативи Казначейства до

[*]Науковий керівник – Симоненко Л. І., к. е. н., доцент.

Міністерства Фінансів України та Кабінету Міністрів України час від часу направляються на розгляд та затвердження проекти змін до нормативних документів пов'язаних з обслуговуванням розпорядників (одержувачів) бюджетних коштів та інших клієнтів державного та місцевих бюджетів, обслуговування фондів соціального страхування тощо [1–3, 7].

Казначейство впродовж свого існування змушене було оперативно вирішувати проблемні питання, пов'язані з охопленням у найкоротші терміни казначейським обслуговуванням якомога більше бюджетних установ та одержувачів бюджетних коштів, і з отриманням звітності, тобто створювати достовірну базу даних про виконання бюджету за допомогою різних механізмів з використанням сучасних технологій. Ці фактори зумовили фактично виконання ним нових функцій, не передбачених основоположними документами про його створення [2, с. 64]. Зокрема, за 2015–2018 роки було реалізовано ряд управлінських рішень по удосконаленню процесу обслуговування розпорядників (одержувачів) бюджетних коштів, складанню та поданню фінансової та бюджетної звітності про виконання державного та місцевих бюджетів, виконанням дохідної частини державного бюджету, адмініструванню податків на рівень Центрального апарату Казначейства та ефективного управління Єдиним казначейським рахунком [8, с. 93].

Висновки та пропозиції. Якщо підсумувати результати існування Казначейства, то, незважаючи на те що на момент його створення не існувало теоретичного підґрунтя реалізації функцій, можна стверджувати про позитивні досягнення у здійсненні ним контрольних функцій, створенні передумов для поліпшення управління доходами та витратами бюджету. При цьому слід враховувати, що будь-яка стратегія розвитку, пов'язана з роботою державного органу виконавчої влади, повинна відповідати меті створення та її фактичним можливостям. Тому подальший розвиток системи Казначейства передусім має бути пов'язаний із пошуком і створенням нових механізмів або подальшим їх вдосконаленням у напрямах своєї діяльності

Удосконалення системи управління наявними коштами актуальне у будь-якій країні, але в умовах дефіциту коштів практика роботи Казначейства України засвідчує необхідність в оперативному управлінні ними і може розглядатися як крок у напрямі вдосконалення.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=a&find=1&typ=21

2. Казначейська справа : інтегрований посібник. У 2-х т. – Т.1. / П.Г. Петрашко (під редакцією), О.О. Чечуліна, В.Т. Александров, С.О. Булгакова, К.М. Огданський, О.І. Назарчук, Н.І. Сушко. – Київ: НВП «АВТ», 2004. – 288 с. – Режим доступу: http://fin.fem.sumdu.edu.ua/uk/kaznsprava/

3. Наказ Міністерства фінансів України від 23.08.2012 № 938 «Про затвердження Порядку казначейського обслуговування місцевих бюджетів».

– К., 2012.

4. Наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2012 № 1407 «Про затвердження Порядку казначейського обслуговування державного бюджету за витратами». – К., 2012.

5. Постанова Кабінету Міністрів України від 4 березня 2002р. № 256 “Про затвердження Порядку фінансування видатків місцевих бюджетів на здійснення заходів з виконання державних програм соціального захисту населення за рахунок субвенцій з державного бюджету” зі змінами.

6. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 квітня 2015 р. № 215. «Про затвердження Положення про Державну казначейську службу України». – К., 2015.

7. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 р. № 523 «Деякі питання обслуговування коштів фондів загальнообов’язкового державного соціального страхування». – К.,2016.

8. Форкун І.В., Шацька В.М., Фролова Н.У. Основи казначейської справи: Навч. посібник. – Львів: Новий світ – 2000, 2006. – 516 с.

Мельник В. С.[*], магістрант,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ГОРОДНИЦЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО» В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

За даними ДП «Городницьке лісове господарство» до його складу входять 11 підрозділів, в тому числі 6 лісництв: Броницьке, Городницьке, Дзержинське, Кленівське, Липинське, Червоновольське, цех переробки деревини і відходів, автоколона з механізованими майстернями, нижній склад. В лісах ДП «Городницький лісгосп» є об'єкти природно заповідного фонду. Ботанічний заказник загальнодержавного значення «Городницький», загально-зоологічний заказник загальнодержавного значення «Казява», пам'ятка природи загальнодержавного значення урочище «Модрина», державний лісовий заказник місцевого значення «Сапожинсякий», лісовий державний заказник «Сторожівський», пам'ятка садово-паркового мистецтва «Городницький», загально-зоологічний заказник місцевого значення «Кленівський», гідрологічний заказник державного значення «Червоновольський», лісовий заказник місцевого значення «Міхіївський», лісовий заказник «Ліс над Случчю», ботанічний заказник «Страусове перо».

Загальна площа природно-заповідного фонду по підприємству становить 37561 га. Всього 3560,5 га об’єктів природно-заповідного фонду по лісгоспу. Середньоспискова чисельність штатних працівників зайнятих у виробництві 317 чол. Кожен структурний підрозділ виконує свою профільну функцію, в ботанічних заказниках зберігаються рідкісні рослини, занесені до Червоної книги України. Зокрема, це – підсніжники, ведмежі вушка, часникова трава, журавлина та інші. У загально-зоологічних заказниках охороняються рідкісні популяції тваринного світу: глухар, борсук, водяна видра, журавель сірий, лелека чорний та багато інших. Природно-заповідні об’єкти – це гарантія збереження місцевої флори і фауни, всього її біорізноманіття. Контроль за збереженням заповідного довкілля здійснює лісова охорона, коштом лісогосподарства. Напрямами діяльності ДП «Городницьке лісове господарство»: 1) підвищення продуктивності лісів та поліпшення якісного складу шляхом проведення лісокультурних заходів; 2) реалізація деревини на конкурсних засадах через аукціони і торги тобто через ринок деревини; 3) Санітарно-оздоровчі заходи з метою збереження стійкості насаджень, запобігання розвиткові патологічних процесів у лісі, зменшення шкоди, що завдається шкідниками, хворобами, та стихійними природними явищами; 4) розвиток лісової інфраструктури, оптимальна сітка лісових доріг слугує економічному

[*]Науковий керівник – Драган І. О., д. держ. упр., професор.

розвитку лісових господарств: здешевлюються витрати на проведення лісогосподарських робіт, забезпечується доступ до сировинних ресурсів та рекреаційного споживання лісу, а також сприяє сполученню між населеними пунктами; 5) охорона лісів від пожеж та незаконних рубок, лісгосп забезпечений трьома системами відео спостереження за лісовими масивами.

Діяльність підприємства за 9 місяців 2018 року характеризується такими показниками. 1) Загальний дохід підприємства від реалізації продукції, товарів, робіт та послуг складає – 121 мільйони 151 тис. грн., реалізація продукції в круглому вигляді складає 83 млн. 773 тис. грн., дохід від реалізації продукції дерево переробки становить 37 млн. 378 тис. грн. 2) Сплата податків всіх рівнів та єдиного соціального внеску складає 22 млн. 458 тис. грн. До державного бюджету сплачено 14 млн. 541 тис. грн. До місцевого бюджету сплачено 7млн. 917 тис. грн. Єдиного соціального внеску сплачено 6 млн. 429 тис. грн. Разом сплата податків всіх рівнів та єдиного соціального внеску склала 28 млн. 887 тис. грн.

Проведено рубок формування і оздоровлення лісів на площі 1861 га масою – 67579 м3 при плані – 1771 га масою – 64838 м3. Заготовлено ліквідної деревини – 55280 м3 при плані 52881 м3. Виконаний план проведення рубок догляду в молодняках по площі: при плані – 179 га, фактично виконано на площі – 187 га. Вибіркові санітарні рубки проведені на площі 1342 га масою 43880 м3 при плані 1340 га масою 54400 м3. Суцільні санітарні рубки проведені на площі 103 га масою 18682 м3 при плані 35 га масою 5595 м3. Інші заходи пов'язані з веденням лісового господарства проведені на площі 224 га масою 2657 м3 при плані 212 га масою 2305 м3. Загальні витрати на проведення рубок догляду склали 9 млн. 587 тис. грн. На відновлення лісів на землях, наданих в постійне користування, використано коштів 2 млн. 722 тис. грн. На охорону лісу від пожеж використано – 1 млн. 951 тис. грн., на боротьбу зі шкідниками та хворобами лісу – 184,7 тис. грн.

В заготівлі та використанні деревини лісоматеріалів в круглому вигляді, 59436 м3 або 48,7%, технологічної сировини, 30386 м3 або 24,9%, дрова паливні 31568 м3 – 26%, хлистів 720 м3, 0,4%. З загальної кількості заготовленої деревини (з 122110 м3), реалізовано 95477 м3, з них на внутрішній ринок пішло – 79878 м3 деревини та дров паливних на експорт – 15599 м3, 17389 м3 направлено на власну переробку, на власні потреби використано 2924 м3, на переробку на умовах надання давальних послуг пішло 16837 м3, залишок на кінець місяця складав 4123 м3.

Вартість знеособленого 1м3 заготовленої деревини склав – 812,56 грн., а реалізованої продукції – 877,42 грн. Вивезено на склади лісгоспу 127,4 тис. м3 деревини для подальшого відвантаження (реалізації) лісопродукції споживачам. Великотоннажними автомобілями перевезено з нижніх складів до пункту відвантаження на залізницю м. Новоград-Волинський та у двір споживачів – 53 тис. м3 сортиментів. Відвантажено 457 вагони в кількості 24

тис. м3 деревини.

По промисловому виду діяльності випущено 3341 м3 дошки обрізної та не обрізної, заготовок пиляних для євро піддонів 3111 м3, штахетника – 462 м3 та інше. Обсяг випуску товарної продукції переробки деревини склав 17 млн. 37 тис. грн. В тому числі випуск товарів масового вжитку склав 656,9 тис. грн. Направлено на переробку 17389 м3 деревини. Випуск товарної продукції з 1м3 пущеного в переробку деревини складає 979,76 грн.

Для проведення лісогосподарських робіт по заготівлі та вивезенню підприємство завершило будівництво доріг І типу з твердим покриттям загальною протяжністю 5,35 км. Вартість будівництва доріг І типу складає 1 млн. 870 тис. грн. Також здійснено ремонт та утримання наявної дорожньої мережі протяжністю 45 км по лісництвах лісгоспу. На дані цілі використано – 2 млн. 520 тис. грн.

Список використаних джерел:

1. Основні положення плану ведення господарства в ДП «Городницьке лісове господарство». https://lisgor.com.ua/

Метельська Т. Л.[*], магістрант,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ МЕДИЧНОЮ ГАЛУЗЗЮ В КОНТЕКСТІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ»

Наразі в Україні сформувалася унікальна система охорони здоров'я,так як Конституція України формально передбачає безмежні гарантії забезпечення всіх громадян безоплатною медичною допомогою у державних та комунальних закладах охорони здоров'я, однак на практиці досягти реалізації цих гарантій майже неможливо. Громадяни офіційно та неофіційно продовжують сплачувати за медичні послуги. Вітчизняний та закордонний досвід свідчать, що пряма оплата людиною медичної допомоги є найменш ефективним способом фінансування, розвитку медичної галузі, оскільки вартість лікування низки хвороб є дуже дорогою, а тому недоступною для певних груп населення.

Крім того, якість медичних послуг, які надаються вітчизняної системою охорони здоров'я є дуже низькою. Про це свідчить середня тривалість життя, яка за даними Державного комітету статистики в Україні становить 72,6 роки у жінок і 66,3 роки у чоловіків, в той час як в країнах членах ЄС вона становить 80 і 73 роки відповідно. Зношене обладнання, застарілі технології, низький професійний рівень медичних працівників, відсутність належного адміністрування та менеджменту в закладах охорони здоров'я – це лише невеликий перелік проблем, з якими наразі стикнулась медична галузь.

Українська система охорони здоров'я побудована на основі моделі управління, відомої у світі як модель Семашка. Більшість закладів охорони здоров'я є бюджетними установами, що перебувають у власності держави або територіальних громад. Кошториси цих закладів зазвичай затверджуються тими ж органами влади, до власності яких ці заклади належать. Фінансування закладів охорони здоров'я здійснюється за постатейним кошторисним принципом. Нормативи витрачання коштів, затверджені МОЗ, чітко визначають структуру фінансування окремих поліклінік та лікарень. Такий підхід має цілий ряд недоліків. По-перше, у керівництва закладів не залишається управлінської гнучкості, щоб оптимізувати їх діяльність, скорочувати неефективні видатки та запроваджувати інноваційні, не передбачені типовими настановами організаційні практики. По-друге, відсутні стимули для будь-якого покращення роботи закладу, адже отримання фінансування жодним чином не залежить від результатів діяльності (ані від кількості наданих послуг, ані від їх якості), гроші з бюджету закладу охорони здоров'я – бюджетній установі надаються лише на підставі того, що ця установа існує, а заробітна платня її персоналу – за вихід на роботу та відпрацьований час.

[*]Науковий керівник – Драган І. О., д. держ. упр., професор.

Сувора управлінська дисципліна, яка притаманна моделі Семашка і яка досі застосовується в українській системі охорони здоров'я, не приводить до покращення якості, але вимагає від місцевої влади, керівництва закладів та медичних працівників формального дотримання галузевих стандартів у сфері охорони здоров'я (зокрема конституційної вимоги щодо безоплатного обслуговування в комунальних закладах охорони здоров'я) попри фіскальний стрес, спричинений неефективними вимогами до розподілу коштів. Це створює інституційний клімат, де кожен прагне вижити, а не підвищити функціональність та ефективність системи [4].

В контексті вище окреслених проблем, реформування системи охорони здоров'я було визнано пріоритетним. Державний бюджет теж орієнтований на проведення реформ, в тому числі у сфері охорони здоров'я. Видатки Державного бюджету на охорону здоров'я у 2018 становили 86 млрд грн, що складає 9,1% від державного бюджету та 2,6% від ВВП, ці показники відображають стабільний ріст порівняно з 2017 роком згідно із загальним темпом економічного зростання в країні.

Ключове завдання реформи – створення максимальних можливостей у наданні якісних і доступних медичних послуг на місцях без збільшення при цьому податкового навантаження на людей. Імплементація заходів здійснюється шляхом запровадження нових механізмів реалізації пацієнтами конституційного права на безкоштовну медичну допомогу, отримання якісних медичних послуг та лікарських засобів, зокрема впроваджено:

- державні гарантії оплати наданих пацієнтам медичних послуг та лікарських засобів за рахунок коштів держбюджету за принципом «гроші ходять за пацієнтом»;

- поняття «державного гарантованого пакету» – визначеного обсягу медичних послуг та лікарських засобів, які держава зобов'язується оплачувати за наперед встановленим єдиним тарифом, що затверджується КМУ щороку;

- повній оплаті підлягатимуть медичні послуги та лікарські засоби на рівні первинної та екстреної (близько 80% всіх звернень громадян), а також паліативної медичної допомоги. Обсяг фінансування інших видів медичних послуг буде визначатись КМУ. При цьому компонент медичної допомоги на всіх рівнях і завжди буде оплачуватись державою;

- у разі часткового покриття запроваджується офіційна співоплата за отримані медичні послуги. Співоплата може здійснюватися за рахунок коштів пацієнтів чи за рахунок інших джерел (наприклад, загальнообов'язкового соціального медичного страхування, добровільного медичного страхування, коштів місцевих бюджетів) за встановленим КМУ фіксованим тарифом співоплати, понад який стягнення плати заборонено;

- медичні послуги в рамках державного гарантованого пакета надаватимуться закладами охорони здоров'я будь-якої форми власності та фізичними особами-підприємцями, що мають ліцензію на медичну практику, відповідно до договорів про медичне обслуговування населення, укладених з Національною службою здоров'я України (НСЗУ). Оплата за надані пацієнтам послуги здійснюватиметься НСЗУ на підставі такого договору;

- державні фінансові гарантії запроваджуються поступово, на первинному рівні вже з січня 2018 року, на інших рівнях – до 2020 року;

- існуючі пільги в сфері медичного обслуговування залишаються чинними та реалізуються у відповідності до тих законів, якими вони впроваджені;

- запроваджуються додаткові державні фінансові гарантії повної оплати лікування для учасників антитерористичної операції (АТО) для визнання їх вкладу та самопожертви заради захисту України;

- в Україні визнаватимуться міжнародні клінічні настанови, що дозволять застосувати кращі світові практики та досягнення доказової медицини;

- також врегульовуються особливості надання медичної допомоги на первинному рівні та поступове запровадження "електронної системи охорони здоров'я" (e-health) [5].

Висновки. Встановлено, що охорона здоров’я є важливим суспільним завдання. Система охорони здоров’я в Україні перебуває у стані реформування. Пріоритетним завданням реформи є приведення державних гарантій в сфері надання медичних послуг у відповідність з економічними можливостями суспільства шляхом визначення державного гарантованого пакета медичної допомоги, що базується на пріоритетах охорони здоров’я, враховує поточний економічний стан і можливості держави. Забезпечення всім громадянам доступу до гідного рівня медичного обслуговування передбачається здійснити шляхом переходу системи охорони здоров’я України до фінансування на основі моделі державного солідарного медичного страхування громадян з використанням для цього коштів, акумульованих у державному бюджеті.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=a&find=1&typ=21

2. Пак С. Я. Розвиток державної політики з функціональної та структурної перебудови системи охорони здоров’я на місцевому рівні в Україні // “Актуальні проблеми державного управління на сучасному етапі державотворення” : матеріали V наук.-практ. конф. 27 жов. 2011 року: тези допов. – Луцьк, 2011. – С. 68-70.

3. Долот В. Д. Система охорони здоров’я в Україні: вибір національної моделі розвитку // Державне управління: удосконалення та розвиток. 2013. №2 [Електронний ресурс]. – URL http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=658

4. Про схвалення Концепції реформи фінансування системи охорони здоров’я. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2016 р. № 1013-р. [Електронний ресурс]. – URL https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249626689

5. Реформа охорони здоров'я – питання національної безпеки держави [Електронний ресурс]. – URL https://www.kmu.gov.ua/ua/news/250039591

Москаленко О. І.[*], *магістрант,*
спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

ОБГРУНТУВАННЯ КАДРОВОЇ СТРАТЕГІЇ

Постановка проблеми. Кадрова складова стає найвагомішим елементом ресурсного потенціалу підприємства та інтелектуального розвитку країни. Висококваліфіковані кадри є основним генератором новацій на підприємстві і відповідно інноваційного розвитку. Потужний кадровий потенціал до певної міри може компенсувати недостатність інших потенціалів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні розробки управління персоналу висвітлені в працях зарубіжних авторів, серед яких (М. Мескон, П. Друкер, Хедуорі, М. Армстронг та ін.). Активно проводять дослідження і вітчизняні науковці. Значний науковий доробок зробили О. А. Гавриш, Л. Є. Довгань, І. М. Крейдич, Н. В. Семенченко, О О. Письменна, які досліджували сучасні технології управління персоналом. Разом з тим не всі питання залишаються висвітленими, зокрема як підвищити привабливість аграрної праці, як забезпечити зростання професійної майстерності працівників, як зменшити відплив працівників за кордон тощо.

Виклад основного матеріалу. Розвиток трудового потенціалу підприємства потребує розробки кадрової стратегії. Це очевидно з кількох позицій. Нині на ринку зростає конкуренція не лише між виробниками за споживачів, споживачами за можливість придбати кращий товар, але і між підприємствами за робітників. Якщо підприємство не буде дбати про своїх працівників, створювати сприятливі умови праці та розвитку конкуренти можуть переманити цінних працівників. На додачу відсутність розвитку персоналу підприємства знижуватиме конкурентоспроможність підприємства.

Кадрова стратегія визначає пріоритетні кадрові цілі, комплекс організаційних рішень і заходів, реалізація яких дає змогу розвивати кадровий потенціал [1, с. 441]. Кадрова стратегія полягає у визначення шляхів розвитку компетенцій персоналу підприємства і покликана пов'язати між собою численні аспекти управління персоналом для стимулювання і оптимізації їхнього впливу на працівників, особливо їхні трудові якості, кваліфікацію і створення єдиної, що відповідає конкретній цільовій групі, політики управління персоналом [2, с. 49].

Виділяють два підходи до розробки кадрової стратегії «зверху до низу» та «знизу до верху». З позиції стратегічного управління перший підхід має кілька переваг. Так в моделі «зверху до низу» головну роль відіграє вище керівництво підприємства. Топ менеджмент формує стратегічні цілі розвитку підприємства та цінності компанії, якими вона керується при формуванні

[*]Науковий керівник – Булуй О. Г., к. е. н., доцент.

кадрової стратегії. На підставі загальної кадрової стратегії формується кадрова стратегія для кожного конкретного підрозділу підприємства. Таким чином функціональні стратегії і зокрема кадрова стратегія відповідно будуть інструментами досягнення стратегічних цілей підприємства. Перевагами формування стратегії «зверху до низу» є те, що вся діяльність підприємства підпорядковується досягненню визначених пріоритетних цілей. Здійснюється консолідація ресурсів, визначаються задачі за кожним напрямом роботи на підприємстві, які мають привести компанію до стану визначеного загальною стратегією. Планування «зверху до низу» забезпечує високу узгодженість загальної (корпоративної) стратегії з функціональними стратегіями, краще враховує тенденції зовнішнього ділового середовища.

Стає зрозумілим, що результати впровадження кадрової стратегії проявляються у зміцненні трудового потенціалу, його спроможності генерувати додану вартість. Саме тому результативною ознакою ефективності кадрової стратегії може бути співвідношення між доданою вартістю та витратами на заробітну плату з відрахуваннями (табл. 1). У 2016 р. та 2018 р. темп зростання доданої вартості був вищим від темпу зростання витрат на оплату. Проте якщо порівнювати в цілому три роки, то спостерігаємо зворотну ситуацію. Це зумовлено, в першу чергу, турбулентними умовами останніх років. В цілому можна стверджувати що керівництво проводить досить вдалу політику щодо матеріальної мотивації праці у господарстві. Оплата праці дійсно є стимулом до зростання продуктивності праці та забезпечує підвищення ефективності використання трудових ресурсів.

Таблиця 1

Співвідношення між витратами на заробітною платою та доданою вартістю у ТОВ «Агростем»

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Середнє значення за 2016–2018 рр.
Додана вартість, тис. грн	28122	15514	26557	23397,7
Витрати на оплату праці з нарахуваннями, тис. грн	1789	4832	7694	4771,7
Темп зміни доданої вартості	1,52	0,55	1,71	0,9
Темп зміни витрат на оплату праці з нарахуваннями	1,34	2,70	1,59	4,3
Співвідношення темпів зміни доданої вартості та витрат на оплату праці	1,13	0,20	1,08	0,2

Джерело: розраховано за даними звітності ТОВ «Агростем».

Проведений ретроспективний аналіз формування доданої вартості та витрат на оплату праці з нарахуваннями для ТОВ «Агростем» та враховуючи закони ринкової економіки щодо випереджаючого зростання доданої вартості над витратами на оплату праці, дозволяє обґрунтувати стратегічну кадрову ціль на 2020 рік у якості співвідношення темпів зміни доданої вартості та витрат на оплату праці на рівні 1,15.

Підприємство може розробляти і впроваджувати різні кадрові стратегії. Залежно від рівня розвитку трудового потенціалу підприємства можливими є наступні кадрові стратегії: стратегія забезпечення кваліфікованими кадрами, стратегія навчання та підвищення кваліфікації працівників, стратегія стимулювання працівників, стратегія скорочення персоналу. Для вибору оптимальної кадрової стратегії для ТОВ «Агростем» доцільно скористатися матричними методами. У якості критеріїв доцільно використати рівень розвитку трудового потенціалу та виробничого потенціалу. Перший фактор дозволяє комплексно оцінити рівень продуктивності праці на підприємстві, освітній рівень працівників, кваліфікацію, мотивацію праці тощо. Темп зростання виробничого потенціалу відбиває пріоритетні цілі загальної стратегії компанії ТОВ «Агростем» щодо нарощування виробництва та збільшення виручки і доходів. Графічна модель вибору кадрової стратегії представлена на рис. 1.

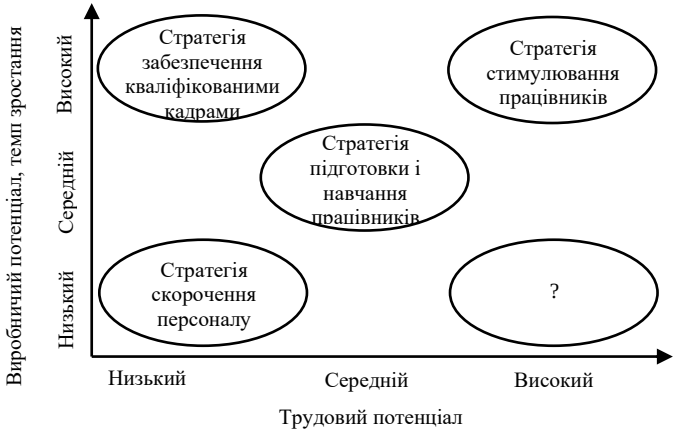

Рис. 1. Матриця кадровий стратегій

Джерело: власна розробка на основі [3].

ТОВ «Агростем» має потужний виробничий потенціал за усіма складовими. Підприємство інвестує значні ресурси в фондоозброєність праці, орендує великі масиви земельних ресурсів та дбає про їх ефективне використання, докладає максимум зусиль у отримання високих врожаїв. Трудовий потенціал відповідає рівню розвитку інших складових виробничого потенціалу, проте все ж було виявлено недостатньо ефективна робота щодо пошуку, набору, навчання та підвищення кваліфікації працівників. Також вказано на необхідність дотримання позитивного співвідношення між зростанням доданої вартості та оплати праці, що необхідно для збереження мотивуючого впливу останньої на результати господарської діяльності.

Висновки. Виходячи з рівня розвитку трудового потенціалу ТОВ «Агростем» та оцінки виробничого потенціалу, темпів його зростання для досліджуваного підприємства пропонується стратегія стимулювання працівників. Для цього пропонується впровадження гнучких систем оплати праці. Впровадження гнучких систем оплати праці дозволить підвищити справедливість оплати праці для різних працівників з перевагою відрядної складової. Тісний взаємозв'язок гнучких систем оплати праці з результатами праці сприятиме подальшому підвищенню продуктивності праці. Розроблена кадрова стратегія ТОВ «Агростем» орієнтована на досягнення стратегічної кадрової цілі. Така стратегія є виправданою, оскільки буде стимулювати працівників до підвищення продуктивності праці. Окрім того стратегія стимулювання передбачає заохочення працівників вдосконалювати свої професійні навики та рівень знань.

Список використаних джерел:

1. Марченко В. М., Хондока В. А. Кадрова політика та кадрова стратегія підприємства. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. Вип. 20. С. 440–443.

2. Мамотенко Д. Ю. Розробка кадрової стратегії організації в сучасних умовах. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. Економічні науки. 2015. Вип. 14, ч. 3 С. 49–52.

3. Основы маркетинга / Ф. Котлер, Г. Армстронг, Д. Сондерс, В. Вонг. 2-е европ. изд. Москва: Вильямс, 2001. 943 с.

Мусійчук Н. Ю.[*]*, магістрант,*
спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

УПРАВЛІННЯ КАДРОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ У ЗЕРНОВИРОБНИЦТВІ

Основними виробниками товарного зерна зернових культур в Україні є господарства зон Лісостепу та Степу. За умов трансформації економіки проблема продовольчої безпеки стає гостріше і її вирішення прямо залежить від роботи на місцях. У традиційно зернових регіонах Лісостепу і Степу, внаслідок несприятливих природнокліматичних умов було одержано значно нижчий рівень урожайності, ніж на Поліссі. Слід зауважити, що показники урожайності в регіоні є вищими від середніх по країні у всіх виробничих ланках, зокрема фермерських та господарствах населення.

В державі існує проблема не лише з виробництвом зерна у достатній кількості, а й подальшої реалізації. Високий рівень сільськогосподарського виробництва зумовлює необхідність постійно підвищувати ефективність маркетингу та підтримувати доходи товаровиробників, що непросто забезпечувати за умови напруженого державного бюджету. Лібералізація торгівлі та наша присутність на зовнішніх ринках істотно впливає на внутрішню кон'юнктуру. Несприятливе ціноутворення, що сформувалося в одному році може прямо позначитися на поведінці товаровиробників в наступному, а відтак і загрожувати продовольчій безпеці. Крім того, основні країни-виробники зернових уже кілька років поспіль зазнають перевиробництва, тож захищають свої внутрішні ринки від падіння цін.

Ціни на зернові культури перебувають під впливом багатьох факторів, але в основному ситуація на ринку залежить від врожаю зернових, якості зерна та від обсягів сировини, яка без будь-яких обмежень продається на ринку. Мінімальні ціни можна спостерігати в період надходження на ринок основних обсягів зернових нового врожаю. Крім того, важливою складовою утворення ціни на зернові і продукти їх переробки є попит та сезонність. Так, з початку 2003 р. і протягом літа значних коливань цін не спостерігалося, але у міру збирання врожаю (точніше, у міру розуміння неврожаю) і зменшення запасів сировини на переробних підприємствах ціни почали зростати. В умовах конкурентного ринку саме попит – головна рушійна сила виробництва, адже його розмір визначає можливості продажу. Тобто, в ринковій економіці обсяги споживання зумовлюють виробництво, а не навпаки.

Ринок зернових – це передусім ринок попиту, який формується під впливом таких чинників як бажання та можливість придбання. Тому, одним із заходів з метою стабілізації ситуації на ринку є заходи держави при недос-

[*]Науковий керівник – Плотнікова М. Ф., к. е. н., доцент.

татній купівельній спроможності населення щодо створення ефективного платоспроможного попиту. Діяльність комерційних посередників сприяє загостренню цінового диспаритету і вимиванню фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств. Це стало наслідком планових важелів і практичною відсутністю маркетингової ланки на ринку.

Аналіз структури реалізації продукції сільськогосподарськими товаровиробниками свідчить про значні зміни. Відбулась значна диверсифікація каналів, зросли обсяги реалізації за нетрадиційними для планової економіки шляхами. Таким чином підприємства знижували свою залежність від держави як єдиного покупця. З 1995 р. заготівельні організації і переробні підприємства ще залишаються вагомими покупцями, проте їх монополістичне становище було ліквідовано. Починаючи з 2001 р. сільськогосподарські підприємства помітно зменшують реалізацію продукції на ринку і переорієнтовуються на прямі посередницько-збутові ланки. У часі це співпадає з макроекономічною стабілізацією і початком економічного зростання, сприяє зміцненню безпосередніх зв'язків і встановленню довгострокових контактів. Найбільша частка продукції реалізується за іншими каналами. Основну частину продукції, що обліковується по даному каналу, становить реалізація комерційним структурам-посередникам і лише невелику частину – продукція продана безпосередньо іншим підприємствам. У 2002 р. для сільськогосподарських підприємств реалізація зерна комерційним посередникам у цінновому відношенні була найбільш вигідною порівняно з усіма іншими каналами. Самостійна реалізація продукції на ринку безпосередньо сільськогосподарськими підприємствами не є їх основною діяльністю внаслідок цього лишається невизначеною і займає невелику частку в загальному обсязі реалізованої продукції. натомість останнім часом зросла частка сільськогосподарської продукції, в т.ч. зерна, що розповсюджується працівникам підприємств у вигляді натуральної оплати і дивідендів. Основними причинами такої діяльності є високий рівень заборгованості і нестача коштів. Як свідчить досвід, в умовах ринку господарська одиниця намагається мінімізувати витрати на виробництво і збут.

Список використаних джерел:

1. Prysiazhniuk O., Buluy O., Plotnikova M. Cluster approach in administration of rural areas. Management Theory And Studies For Rural Business And Infrastructure Development. 2018. 40(2), 118– 127.

2. Скидан О. Формирование конкурентоспособности АПК в рыночных условиях Management theory and studies for rural business and infrastructure development. 2008. Nr. 14 (3). P. 86– 93.

3. Ramanauskas J., Stasys R., Plotnikova M. Innovative approaches to rural development // Sustainable Development of Rural Areas: monograph / ed. prof. T. Zinchuk, prof. J. Ramanauskas. – Klaipėda: Klaipėda University; Kyiv: «Centre of Educational Literature», 2019. 80– 99.

М'ясковський О. С. [*], *магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

Вступ. В умовах ринкової економіки України та особливості її стану на сучасний період, держава, по суті, є єдиною силою, що може формувати національне господарство. В умовах кризового стану держава здійснює діяльність щодо покращення інвестиційного клімату через подолання моноПольних процесів, здійснення фінансової підтримки неплатоспроможних підприємств, регулювання соціальних процесів. Власне, в цей період зовнішнлоекономічна, фіскальна політика направлена на подолання таких кризових явищ.

Результати дослідження. Наразі, національне господарство представлене трьома сукупними механізмами антикризового управління: антикризовим управлінням на рівні підприємств, ринковим антикризовим механізмом та, безпосередньо, державним антикризовим регулюванням економіки. Всі процеси функціонування та розвитку соціально-економічної системи суспільства здійснюються за допомогою та при участі органів державного управління за допомогою сукупності методів, інструментів та форм, що визначають механізм державного управління економікою. Ринковим механізм посилює та доповнює та/або компенсує його обмежені можливості. Фіксування напрямів діяльності суб'єктів економічної діяльності відповідно цілей державної економічної політики визначається особливістю впливу держави на економіку. Основними функціями державного регулювання є такі: стабілізація суспільного виробництва через розвиток сприятливих можливостей розвитку секторів економіки та перерозподіл фінансових потоків через фіскальну політику, встановлення правових норм щодо організації підприємницької діяльності, їх дотримання та контроль.

Особлива роль механізмів антикризового управління як власника в тому, що вони відповідальні не тільки за функціонування державного сектору економіки, а й економіки в цілому. Державна антикризова діяльність регулювання відображається у таких напрямах як антимонопольна, антициклічна, структурна, бюджетно-податкова, грошово-кредитна, інвестиційна, зовніньоекономічна, соціальна, екологічна та інші політики. Таким чином, механізмам антикризового управління відведена особлива макроекономічна роль регулювання внутрішніх та зовнішньоекономічних процесів в Україні. Недоліком такого регулювання є слабкість гнучкості до оперативного управління, що знижує імпульси до інновацій у державному секторі економіки, а це є обмеженням для досягнення макроекономічної стабільності та ефективності.

[*]Науковий керівник – Довженко В. А., к. е. н., доцент.

З іншого боку, державне бюджетне фінансування посилює навантаження на діяльність суб'єктів господарювання всіх видів економічної діяльності, що знижує стимули до їх розвитку. У зв'язку з цим, практичними шляхами реалізації механізмів державного антикризового управління в сфері галузевих пріоритетів мають бути такі, що досягають цілі комплексного підходу до регулювання макроекономічних процесів.

Одним з напрямів є реформування та реорганізація держсектору через приватизацію та отримання ефективного власника як це прописано в вимогах МВФ. Це дозволить подолати кризи фінансування, раціонально використовувати матеріальні, фінансові та трудові ресурси, покращувати технологічну складову та прискорити процеси інвестування, підняти ріст зайнятості. Необхідно направити зусилля на подолання корупції та виходу підприємств з "тіні" через формування ефективної системи оподаткування та пільг, спрощеного кредитування новостворених суб'єктів економічної діяльності, здійснювати їх моральну та матеріальну підтримку діяльності.

Підвищення довіри до банківської системи через яку можливо реалізувати фінансову підтримку дозволить стимулювати ринок цінних паперів, реструктуризувати заборгованості, сприяти розвитку соціального страхування та цільовому використанню коштів підприємствами, що стратегічно важливі для розвитку економіки в Україні.

Система державного антикризового управління на макроекономічному рівні повинна сприяти ранній діагностиці кризових явищ економіки, швидкості реагування на них, адекватності регулювання на загрози фінансової рівноваги, застосовувати до реалізації всі внутрішні можливості для виходу підприємств із кризового стану та бути мобільною.

Антикризові державні механізми мають враховувати велику кількість факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, ситуаційно реагувати на реальні та вірогідні впливи на макроекономічну рівновагу з індивідуальним підходом, адаптовано підходити до протистоянь негативним впливам, вчасно приймати рішення про застосування антикризових заходів та враховувати ресурсне забезпечення на подолання кризових ситуацій в економіці.

Висновки. Покращення платоспроможності та посилення капіталовкладень за допомогою реалізації механізмів державного антикризового управління у важливі сектори економіки України сприятиме ефективності виробництва та можливості погашення зовнішніх боргів України, зміні на позитивний інвестиційний клімат та подолання кризи розвитку економіки в цілому.

Список використаних джерел:

1. ШпачукВ. В. Напрями удосконалення механізмів державного управління економікою // Державне управління: удосконалення та розвиток. 2016. №10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1213

Нагребецька В.[*]*, магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

РЕФОРМУВАННЯ СУДОВОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми та останні дослідження. На шляху розбудови європейської правової держави значну роль відіграють зміни в судовій системі. Низький рівень довіри суспільства до судової влади привів до того, що постала необхідність проведення реформи в системі судочинства.

Дослідженню проблем здійснення судової реформи в Україні приділяють увагу вітчизняні науковці: О. Бандурка, О. Банчук, М. Іоффе, І. Коліушко, Р. Куйбіда-Михайленко, М. Оніщук, В. Шишкін, П. Шумський та ін.

Метою дослідження є висвітлення і дослідження етапів проведення судової реформи в Україні.

Результат дослідження. В Конституції України, яка була прийнята 26.06.1996 року зазначено, що правосуддя в Україні здійснюють виключно суди, юрисдикція яких поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі, а судові рішення є обов'язковими до виконання на всій території України усіма органами влади, підприємствами, установами, організаціями, громадянами та їх об'єднаннями. Визначено основні конституційні засади судочинства: законність, рівність усіх перед законом і судом, змагальність, гласність судочинства, гарантування прав обвинуваченого, забезпечення права на перегляд справи судом вищого рівня, обов'язковість рішень суду [1]. Судова реформа в Україні передбачає собою законодавчі, інституційні та кадрові зміни, які спрямовані на покращення судової системи України. Реформу було розпочато у 2014 році. Метою реформи є створення незалежної системи судів, яка відповідатиме європейським стандартам. Стратегія реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки, яка розроблена Радою з питань судової реформи і затверджена Указом Президента України встановлює пріоритети реформування судової влади – системи судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів як на рівні конституційних змін, так і на рівні впровадження першочергових невідкладних заходів, які забезпечать необхідні позитивні зрушення у функціонуванні відповідних правових інститутів визначає кроки для створення сучасної європейської системи правосуддя в Україні. До розробки Стратегії були залучені міжнародні експерти, науковці, депутати, юристи, представники громадських організацій, а також судді [3]. Реформування системи судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів проводитиметься у два етапи: перший етап – невідкладне оновлення законодавства, спрямоване на

[*]Науковий керівник – Симоненко Л. І., к. е. н., доцент.

відновлення довіри до судової влади та суміжних правових інститутів в Україні; другий етап – системні зміни в законодавстві, у тому числі прийняття змін до Конституції України та комплексна побудова інституційних спроможностей відповідних правових інститутів [2].

Стратегія встановлює пріоритети реформування судової влади – системи судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів як на рівні конституційних змін, так і на рівні впровадження першочергових невідкладних заходів, які забезпечать необхідні позитивні зрушення у функціонуванні відповідних правових інститутів. [2]. Під час здійснення реформи ухвалено більшість з ключових законів, необхідних для якісної роботи судової системи. Оновлено касаційну ланку. Створено новий Верховний Суд, який є найвищим судом у системі судоустрою України, що забезпечує єдність судової практики; частково оновлено суди апеляційної інстанції та розпочато оновлення судів першої інстанції. Створено нові спеціалізовані суди. Вищий суд з інтелектуальної власності та антикорупційний. Міжнародні експерти схвалюють кроки, до яких вдалася Україна на шляху реформування системи правосуддя. Позитивно оцінює реформу й українська юридична спільнота.

Висновок. Судова реформа в Україні це сукупність законодавчих, інституційних та кадрових змін, які спрямовані на покращення судової системи України. В ході проведення судової реформи було прийнято низку нормативно-правових актів, які позитивно вплинули якість роботи судової системи. Нові процесуальні кодекси передбачили створення електронного суду – системи, яка дозволяє користуватися низкою послуг суду просто зі смартфона чи стаціонарного комп'ютера. Завдяки цьому суд стане зручним сервісом для громадянина.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон України від 28.06. 1996р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996.– №30. – ст.141.

2. Про стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки Указ Президента України від 20.05.2015 р. № 276/2015

3. 10 фактів про судову реформу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2683461-10-faktiv-pro-sudovu-reformu.html

Назарчук О. О.[*], магістрант,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ДОЦІЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРОГРАМИ У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З ТВЕРДИМИ ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ ТА ЗАБУДОВА СМІТТЄПЕРЕРОБНОГО ЗАВОДУ

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Захист навколишнього середовища потребує негайного вирішення, адже пошкоджена екосистема не в змозі забезпечити комфортне існування людям та живим організмам взагалі. Проблема перенакопичення твердих побутових відходів носить глобальний характер у всьому світі. Відсутность ефективного управління еколого-економічними системами, адміністративної відповідальності та недосконалої законодавчої бази країни призводить до байдужості, незнання елементарних правил поводження із побутовими відходами. Хоча на сьогодні у світі існує досить багато технологій збору та переробки сміття, проте їх використання в Україні вимагає впровадження гнучких економічних важелів.

На сьогоднішній день звичною практикою багатьох країн є захоронення як побутових, так і промислових відходів, проте така практика не вирішує проблеми – вона просто відсуває її в часі, перекладаючи важкі екологічні наслідки на плечі прийдешніх поколінь. Звичайне побутове сміття вже давно не складається тільки з харчових відходів та інших органічних речовин, які швидко нейтралізуються природнім шляхом. Зростаюча хімізація побутових відходів служить джерелом забруднення повітря, ґрунту, а також фільтрати забруднюють водне середовище.

Проблема утилізації побутових відходів останнім часом набула надзвичайної гостроти. Існуючі звалища й полігони своєю місткістю не задовольняють потреби суспільства в захороненні відходів, а традиційний метод складування сміття на звалищах стає все більш малоефективним і небезпечним для навколишнього середовища. Переповнені звалища й полігони виводять з використання величезні площі, отруюють водоймища та повітря, є розсадниками гризунів, інкубаторами хвороботворних організмів. Причому, як правило, побутові відходи продовжують складуватися територіальними громадами у природних рельєфних утвореннях-балках, ярах, долинах річок тощо, що становить екологічну небезпеку, оскільки стічні води, насичені забруднювальними речовинами, потрапляють у водні об'єкти. В означених полігонах, які є джерелом забруднення місцевості, не знешкоджується фільтрат, не проводиться санація та рекультивація. Не менше шкоди спричиняє навколишньому середовищу наявне в усіх регіонах стихійне викидання сміття. В результаті, окремі, як великі, так, і малі

[*]Науковий керівник – Захаріна О. В., к. е. н., доцент.

населенні пункти перебувають на грані «сміттєвого» колапсу, а в деяких він вже стався, про що свідчить катастрофічна ситуація з вивезенням твердих побутових відходів в місті Львові. В країні розроблено і діє законодавство, яке повинно би було забезпечувати неухильне дотримання встановленого порядку поводження з відходами, однак практика свідчить про нехтування вимогами, щодо їх збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, знешкодження, видалення або захоронення. Та найбільшою бідою є небажання відповідних відомств, місцевих громад і окремих службових осіб вживати необхідні превентивні заходи щодо комплексної переробки твердих побутових відходів, яка містить в собі спалювання, ферментацію, сортування тощо.

Метою дослідження є впровадження в м. Житомир європейського досвіду управління відходами, за рахунок створення системи замкненого циклу поводження з твердими побутовими відходами, зменшення екологічного та санітарно – епідеміологічного навантаження на природне оточуюче середовище м. Житомира. А також поетапне вивчення впровадження інноваційних технологій у сфері вивезення, захоронення та утилізації побутових відходів.

Результати досліджень. Таким чином, опрацювавши матеріали я дістала наступні результати: а саме, – відсутність досконалої системи поводження з ТПВ, спрямованої на переробку відходів для використання їх як вторинної сировини та паливно-енергетичних ресурсів, є причиною стрімкого збільшення обсягів невідсортованих побутових відходів, що вивозяться на звалища;

розрив між обсягами накопичення відходів, їх утилізацією та знешкодженням поглиблює екологічну кризу;

аналіз поводження з побутовими відходами свідчить про різносторонність та актуальність цієї проблеми;

процес утворення відходів повинен контролюватися упродовж усього життєвого циклу, та на кожному рівні потрібно вживати відповідних заходів по зменшенню їх шкідливої дії на навколишнє середовище;

місцеві органи влади, волонтери, громадські організації, комунальні підприємства прикладають усі зусилля на врегулювання питання поводження з відходами, але існує ряд недоліків у існуючій системі управління;

універсального методу поводження з відходами, який би задовольняв сучасні вимоги екології, економіки, ресурсозбереження та ринку не існує.

Висновки та пропозиції. Впровадження комплексної програми у сфері поводження з твердими побутовими відходами дозволить до 2023 року побудувати у м. Житомир систему управління відходами. Це дозволить:

зменшити долю відходів, що підлягають захороненню на полігоні, з сьогоднішніх 100% до 35%;

заощадити до 23% енергоресурсів, що сьогодні витрачаються компанією при роботі з ТПВ;

зменшити шкідливий вплив побутових відходів на навколишнє природне середовище та здоров'я людини;

покращити санітарний стан вулиць м. Житомир за рахунок збільшення кількості контейнерів європейського зразка;

ліквідувати стихійні звалища великогабаритних відходів в дворах та на околицях міста;

оптимізувати маршрути та графіки роботи сміттєвозів;

забезпечити виготовлення додаткової товарної продукції за рахунок відбору ресурсоцінних компонентів побутових відходів;

підвищити культуру населення в області поводження с відходами.

Запропонована інвестиційна програма включає низку економічних заходів та інструментів, зокрема, систему науково обгрунтованих тарифів за вивезення, утилізацію та переробку сміття. Однак, на державному рівні має бути розроблений чіткий та прозорий механізм моніторингу звалищ та норм накопичення твердих побутових відходів, що матиме позитивний еколого-економічний ефект у вигляді додаткових прибутків держави з одночасним збереження навколишнього середовища.

Список використаних джерел:

1..Закон України «Про відходи»;

2. Постанова Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 року № 1070 «Про затвердження правил надання послуг з поводження з побутовими відходами»;

3. Постанова Кабінету Міністрів України від 03.08.1998 року №1217 «Про затвердження Порядку виявлення та обліку безхазяйних відходів»;

4. Постанова Кабінету Міністрів України від 16.07.2011 року №1173 «Порядок проведення конкурсу на надання послуг з вивезення побутових відходів»;

5. Kreith F., Tchobanoglous G. Handbook of solid waste management. – USA: McGrawHill, Inc., 2002. – 822 p.

6. Управление твердыми бытовыми отходами. Раздельный сбор и сортировка отхо- дов // Материалы проекта Европейского Сообщества INTERREG IIIA, 2008. – 97 с.

7. Лєбєдєв М.М. Поводження з відходами. Санітарне очищення населених пунктів / М.М. Лєбєдєв, А.Д. Єсипенко – Х: Гриф, 2010. – 354 с.

8. Краснянский М.Е. Утилизация и рекуперация отходов: Учебное пособие / М.Е. Краснянский. – Х: Бурун и К, К.: КНТ, 2007. – 288 с.

9. Іщенко В.А. Аналіз шляхів використання світового досвіду поводження із твердими побутовими відходами в Україні / В.А. Іщенко, – 2012. – № 2. – С. 25– 30. Стаття надійшла до редакції 07.04.2015

Негер А.[*]*, магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ЮРИДИЧНІ ПОСЛУГИ ГРОМАДАМ

Розбудова соціальної, правової, демократичної держави в Україні зумовлює відповідні процеси реформування інституту місцевого самоврядування, первинним суб'єктом якого є територіальна громада. В умовах децентралізації, проведення конституційної реформи, активного напрацювання правового забезпечення реформ значна увага має звертатися на розвиток саме територіальних громад, на рівні яких людина задовольняє переважну більшість своїх суспільних потреб, в тому числі і юридичних

Метою нашого дослідження, є аналіз надання юридичних послуг територіальним громадам та механізм його реалізації.

Безперечно, у світлі проведення децентралізації надзвичайно важливим є зростання правової спроможності територіальних громад шляхом максимальної дерегуляції дозволів і послуг, передачі більшості повноважень і ресурсів на рівень територіальних громад, чіткого розмежування повноважень тощо. Значну роль у цьому процесі відіграє система безоплатної правової допомоги, сучасний етап розвитку якої пов'язаний із переходом від надання індивідуальної правової допомоги до зростання правової спроможності територіальних громад. Відповідно до чинного українського законодавства, безоплатна правова допомога (далі – БПД) – це можливість особи отримати за рахунок держави чи благодійників якісні правові послуги: надання правової інформації, консультацій та роз'яснень із правових питань; складення заяв, скарг, процесуальних та інших документів правового характеру; здійснення представництва інтересів особи в судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами; забезпечення захисту особи від обвинувачення; допомога в забезпеченні доступу особи до вторинної правової допомоги та медіації [1].

Характеризуючи розвиток системи БПД у 2016 р., глава Міністерства юстиції заявив про необхідність перейти до системи «центрів справедливості» – центрів безоплатної правової допомоги, які візьмуть на себе функції комунікації з громадянами в конкретних громадах, районах, маленьких містечках, тобто стануть обличчям юстиції на місцях [2]. Тобто, необхідно переорієнтовувати систему саме на надання первинної правової допомоги, тобто на поширення правової інформації, надання правових консультацій безпосередньо в територіальних громадах. При цьому намагатися виділити проблеми, які є спільними для всіх громадян (хоча вони різні). Наприклад, у містах – це створення ОСББ, питання вартості та якості

[*]Науковий керівник – Тищенко С. В., к. е. н., доцент.

комунальних послуг. У сільській місцевості – проблема управління земельними паями та ін. Тобто це системні проблеми. Необхідно приходити в громаду та організовувати семінари, накопичувати інформацію і досвід. Найважливіше – це навчити людей самостійно вирішувати проблеми, а не чекати, що хтось (юрист, адвокат або суд) зробить це за них. Людина (громада) повинна усвідомити проблему, дізнатися про способи її вирішення та намагатися вирішувати її самостійно[3, с. 38].Але яким чином надавати ці послуги, тобто який механізм реалізації надання правових послуг наприклад віддаленим громадам, тим які знаходяться далеко від районного центру? Про пропонуються наступні варіанти:

1. Письмове звернення. Відповідно до Закону «Про звернення громадян» кожен має право звернутися з заявою про надання правової допомоги і отримати на своє звернення відповідь упродовж не більше ніж місяця.

2. Консультації по телефону. Даний спосіб безперечно полегшує зв'язок з центром БПД, проте варто відмітити, що юридичне консультування по телефону є доволі сумнівним з точки зору його ефективності. Без ознайомлення з документами, тільки зі слів особи, надавати правову оцінку ситуації дуже ризиковано: існує велика ймовірність надання помилкової консультації. По телефону більш доцільно надавати інформацію, яка є безвідносною до конкретної ситуації. Це може бути: інформація про графік роботи юриста в Центрі; інформація про організацію (службу), до якої треба звернутися у конкретній ситуації; інформація про те, що робити у невідкладній справі, яка загрожує життю, свободі, майну тощо.

3. Інтернет-технології. На сьогодні в Інтернет-просторі України створено чимало юридичних форумів, які цілком задовольняють потребу в такій формі консультування. Створення додаткових електронних ресурсів для надання юридичних консультацій на базі Центрів БПД більше відповідає інтересам самих Центрів, ніж їх клієнтів. Практично не використовується, але можна очікувати, що буде широко застосовуватися вже найближчим часом, надання юридичних консультацій за допомогою skype – програми відеозв'язку за допомогою Інтернету. Напрацювання відповідних технологій – справа найближчого майбутнього.

4. Виїзне консультування. Даний спосіб потребує суттєвих додаткових витрат. Насамперед, на перевезення юриста, бо звичайний громадський транспорт для цього мало підходить. Крім того, юристи, що проводять виїзне консультування, працюють у значно гірших умовах. Проте бувають випадки, коли виїзне консультування є виправданим: коли значна група осіб, які потребують правової допомоги, не можуть її отримати через територіальну віддаленість і поганий рух громадського транспорту; коли значна група осіб, які перебувають в одному місці, потребує правової допомоги з однієї проблеми. Саме той фактор, який ми описували у питанні.

Отже, системи БПД з надання правової допомоги є однією з основних інституцій, що забезпечує доступ територіальних громад до юридичних

послуг. Нами запропоновані різні механізми, які спрощують доступ громади до отримання таких послуг в разі їх територіальної віддаленості. Та найголовніше, це пояснити людям, що такі Центри БПД і їх працівники покликані полегшити і вирішити їхні проблеми без затрати часу і коштів.

Список використаних джерел:

1. Пробезоплатну правову допомогу: Закон України від 02.06.2011 №3460-VI.Відомості Верховної Ради України(ВВР),2011,№51, ст.577.

2. Петренко П.Від Міністерства корупції та бюрократії до Міністерства Справедливості. URL: http://blogs.pravda.com.ua/authors/ppetrenko/56bb9c9fd56e9 (дата звернення: 27.05.2019)

3.Вишневський А. Горе адвокатам, які бачать свій заробіток лише в системі БПД. Юрид. газета. 2017. № 4-5 (554 – 555). 31 січ. С. 38

Ніткина Т. С., магістрант,
спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

СПІЛЬНА АГРАРНА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Стало негайним, в умовах інтеграції України до Європейського Союзу, питання гармонізації національного законодавства до вимог ЄС у галузі сприяння розвитку сільського господарства. Оскільки в Україні останнім часом все очевидніше проявляється різновекторність динаміки розвитку сільського господарства і розвитку сільських територій: докорінні зміни, що відбулися в Україні за останні роки, дали змогу збільшити валове виробництво сільськогосподарської продукції (наприклад, за даними Міністерства аграрної політики та продовольства України за період з 2007 по 2014 роки виробництво сільськогосподарської продукції зросло на 47%), однак це не сприяло активізації соціально-економічного розвитку сільських територій та підвищенню рівня життя сільських мешканців. Лише за умови проведення ринково-орієнтованої політики, направленої на розвиток сільських територій, охорону навколишнього середовища та безпеку продуктів харчування, стане можливим стимулювання розвитку сільського господарства в Україні, підвищення рівня життя сільського населення.

Основні напрями розвитку аграрного сектору контексті євроінтеграційних процесів відображені у роботах В. Андрійчука, О. Бородіної, В. Власова, В. Зіновчука, Ю. Лопатинського, Т. Осташко, Б. Пасхавера, П. Саблука, В. Юрчишина та ін. Проблематикою формування і реалізації заходів Спільної аграрної політики (САП) ЄС займались такі вітчизняні дослідники, як С. Дем'яненко, Т. Зінчук, С. Кваша, К. Кваша, В. Білозубенко та ін.

Метою дослідження є визначення стратегічних пріоритетів розвитку аграрної галузі держави у контексті європейської інтеграції України.

Для розробки в Україні ефективної політики розвитку села важливо враховувати досвід реформ Спільної аграрної політики (САП) ЄС, наслідком якої стало домінування розвитку сільських територій над іншими її завданнями. Це становить основу для формування західно-європейської моделі сільського розвитку, головними орієнтирами для якої є якісне життєве середовище, сильно диверсифікований аграрний сектор, продовольча безпека та екологічний добробут [1; 5]. Розвиток сільських територій є важливою складовою політики Європейського Союзу уже протягом багатьох десятиліть від дати його заснування. Відтак, головною складовою в розбудові аграрного сектора економіки України є комплексний розвиток сільських територій, спрямований на стабільне забезпечення збалансованого розвитку виробництва та поселенської мережі на основі формування належного екологобезпечного середовища проживання, праці та відпочинку населення.

Позитивні зрушення в сільськогосподарському виробництві не змогли за останні роки вирішити проблеми соціально-економічного розвитку сільських територій. Виробництво сільськогосподарської продукції та її переробка не забезпечують потреби населення України в якісних продуктах харчування, а промисловість – в сировині. Соціальна сфера села продовжує знаходитися в занепаді. Найгострішими проблемами залишаються відсутність мотивації до

праці, безробіття, трудова міграція, бідність і занепад соціальної інфраструктури [2].

Спільна аграрна політика ЄС поєднує елементи регуляторно-ринкової, цінової, зовнішньоторговельної й структурної політики. Оскільки в аграрній економіці галузевий і територіальний фактори інтегровані в одне ціле, поступово цілі САП змістились з вирішення проблем сільського господарства до завдань розвитку сільських територій. Тому, говорячи про сучасну аграрну політику ЄС, треба розуміти, що вона формувалася та функціонує на фундаменті та у рамках регіональної, у першу чергу структурної, політики [3]. САП ЄС в широкому розумінні – це напрям загальної політики ЄС, спрямований на: покращення правового регулювання відносин в аграрній сфері; вдосконалення адміністративних відносин між відповідними інститутами та суб'єктами господарювання в сільському господарстві; прийняття економічно доцільних та ефективних регуляторних актів, які сприяють підвищенню конкурентоспроможності сільського господарства ЄС та розвитку сільської місцевості; сприяння подальшій лібералізації сільського господарства ЄС у відповідності з вимогами СОТ.

Економічна інтеграція України та ЄС передбачає наближення завдань щодо розвитку українського сільськогосподарського виробництва до європейських стандартів [5]. У цьому контексті важливо враховувати сучасні напрями реформування САП, що актуалізують нові вимоги до продукції, яка постачається на європейські ринки. Так, серед провідних позицій САП виділяють наступні: а) скасування виплат фермерам задля підтримки їхніх доходів, натомість видається необхідною концентрація ресурсів на інтенсивному розвиткові сільських територій та сумісних із природними умовами видів агровиробництва; б) поступове скорочення прямих виплат і інструментів регулювання ринку; в) бюджет, призначений на прямі виплати, перенаправляти на фінансування заходів по розвитку сільських територій і популяризацію якісної агропродукції, стимулювання споживання здорових продуктів на території ЄС і за її межами [4; 5]. Відкриваючи кордони та зменшуючи підтримку власних виробників сільськогосподарської продукції, ЄС зміщує пріоритети своєї політики в інші сфери, в першу чергу в сферу регіонального розвитку, екології та безпеки продуктів. Через це виробники сільськогосподарської продукції, які розглядають ринок ЄС як свій потенційний ринок повинні забезпечити відповідність своєї продукції цим стандартам. Таким чином, у перспективі для України все більшої актуальності набуває вирішення проблем відповідності стандартів безпеки та якості продуктів харчування вимогам СОТ та їх гармонізація із законами, нормативами й стандартами ЄС, що відкриватиме Україні доступ до ринків і забезпечить значні прямі іноземні інвестиції [1; 5]. Значний вплив на спільну аграрну політику мають домовленості щодо правил світової торгівлі, які провідні країни світу досягнули у Доха-раунду СОТ. Проте існує ризик, що лобіювання фермерів залишить прямі виплати в силі. Сучасна європейська політика «розвитку сільських територій» передбачає:

1. Політика розвитку сільських територій складається із трьох великих частин: підтримка сільськогосподарських виробників, захист довкілля, підтримка комплексних проектів розвитку сільської інфраструктури.

2. Реально на проекти розвитку сільських територій поза підтримкою сільськогосподарських виробників та охорони довкілля йде не більше 5% усіх коштів.

3. Оскільки визначальний вплив на розподіл коштів в межах політики підтримки розвитку сільських територій мають найсильніші лобісти, якими є власне фермерські організації та екологічні міжнародні організації, саме тому на реальний розвиток територій коштів практично не залишається.

В Україні за останні роки, коли відбувалось зміна пріоритетів державної регіональної політики на основі кращого європейського досвіду, політика розвитку сільських територій була визначена фактично частиною політики регіонального розвитку [5]. Серед стратегічних пріоритетів реформ в аграрній сфері України виділено: створення стабільної правової системи, що відповідає міжнародним і європейським стандартам, зокрема шляхом виконання угоди про асоціацію між Україною та ЄС; сільський розвиток – відродження українського села; сприяння розвитку аграрної освіти, науки та сфери дорадчих послуг; захист довкілля та управління природними ресурсами, зокрема лісовим та рибним господарством [3–4].

На наш погляд, модернізація системи управління розвитком сільських територій України повинна орієнтуватися передусім на нову концепцію їх подальшого розвитку – багатофункціонального за формою та екологічно збалансованого за змістом. Важливим орієнтиром при цьому є Спільна аграрна політика ЄС, яка в останні роки все більше орієнтується на досягнення балансу між двома її магістральними векторами: ринковою політикою та сприянням розвитку сільських територій.

Висновки. Отже, основними спрямуваннями розвитку аграрної галузі в контексті Спільної аграрної політики ЄС є – захист економічних інтересів українських товаровиробників і експортерів, а також забезпечення збалансованої тарифної політики, у тому числі, по відношенню до чутливих груп сільськогосподарських товарів, та еколого орієнтоване сільськогосподарське виробництво, що є підґрунтям створення сприятливих умов для розвитку торговельно-економічного співробітництва України.

Список використаних джерел:

1. Казьмір Л.П. Концептуальні засади модернізації системи управління розвитком сільських територій / П.Г. Казьмір, М.Г. Ступень, Л.П. Казьмір // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України [зб. наук, пр.] / Ін-т регіон, досліджень НАН України. 2011. Вип. 6 (92). Сучасні проблеми розвитку сільських територій. – С. 81–90.

2. Концепція розвитку сільських територій : Розпорядження КМ від 23 вересня 2015р. №995р URL http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1158-2007-%D0%BF.

3. Офіційний сайт Європейського Союзу URL http://ec.europa.eu/agriculture/rural-development-2014-2020/index_en.htm

4. Розвиток сільських територій в системі євроінтеграційних пріоритетів України: [монограф.] / НАН України. Ін-т регіональних досліджень; наук. ред. В.В. Борщевський. – Львів, 2012.-216 с.

5. Спільна аграрна політика Європейського Союзу: можливості та виклики для України – К.: НІСД, 2011. – 19 с.

Нікітчук І. В., Соломикін В. В., Сидорчук І. П.[*], магістранти, спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ЗАСАД ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ МІСЦЕВИМ РОЗВИТКОМ

Серед сучасних теоретиків децентралізації та децентрованої держави слід, перш за все, назвати творчий тандем Рода Роудса (Велика Британія) і Марка Бевіра (США), яких сучасники не без підстав вважають «порушниками спокою» у науці публічного управління. Задля визначення загальних методологічних засад теорії децентралізації вони запропонували «спеціальну теорію інтерпретації» (distinctive interpretive theory). В основі їхньої методології знаходяться три концептуальні чинники: традиція (парадигма), дилема (проблема або аномалія) та децентрованість (певний принцип інтерпретації соціальної реальності). На відміну від поширених трактувань ключових понять управлінської науки, «децентроване управління» (decentre governance) фокусується на питаннях соціального конструювання політичних мереж (policy networks), побудованих на здатності людей створювати смисли (to create meanings). Децентрований підхід, за їхнім задумом, має змінити наше ставлення до загального управління, закликає дослідити способи, якими люди створюють, підтримують і модифікують соціальне буття, інституції та політичну діяльність [1, с. 10].

За спостереженнями західних дослідників, термін «децентралізація», попри його зовнішню простоту, використовується в настільки загальній формі, що може мати безліч значень у значно різних контекстах [2, с. 27]. Для осягнення справжнього змісту поняття «децентралізація» та його дериватів немає кращого способу, ніж звернутися до аналізу контенту засадничого документу міжнародного значення – Європейської хартії місцевого самоврядування, ухваленої державами – членами Ради Європи у Страсбурзі 15 жовтня 1985 р. та ратифікованої в Україні 15 липня 1997 р. За авторитетним твердженням Генерального секретаря Ради Європи, «Європейська хартія місцевого самоврядування є основним міжнародним договором (principal international treaty) у сфері місцевого самоврядування» [3, с. 52]. В Україні термінологія, вжита в Хартії, розглядається як нормативний взірець і в сфері законодавства, і в науковому дискурсі. Проте тут є два питання. Перше стосується чіткості та однозначності використаних дефініцій, їхньої внутрішньої узгодженості. Професор права Единбурзького університету Кріс Хімсворт (Chris Himsworth) помічає з цього приводу, що автори Хартії свідомо зберегли у тексті деякі термінологічні неузгодженості або довільне тлумачення правових норм. На його думку, було залишено

[*]Науковий керівник – Якобчук В. П., к. е. н., професор.

певну «межу тлумачення» (margin of appreciation), що дозволяє інтерпретувати норми Хартії відповідно до особливостей національного законодавства [26, с. 8–9]. На термінологічну неоднозначність оригінальної версії Хартії звертали увагу і вітчизняні дослідники [1].

Розглянемо ст. 3 Хартії, в якій встановлено концептуальні засади місцевого самоврядування. За новітнім офіційним перекладом (2015 р.) «місцеве самоврядування означає право і спроможність органів місцевого самоврядування в межах закону здійснювати регулювання та управління суттєвою часткою публічних справ, під власну відповідальність, в інтересах місцевого населення» [1]. В англомовному оригіналі тут і завжди йдеться про локальне самоуправління (local self-government), [2, с. 21]. Якщо англійський прикметник local можна розуміти і як «місцевий», і як «локальний» (тобто прив'язаний до визначеного місця), то іменник self- government доцільно перекладати як «самостійне адміністрування» або «самоуправління» за аналогією з «урядовим управлінням» (government administration). В англійському терміні «self-government» слід наголошувати не на префіксі self (сам, саме), а на основі government (система управління державою або громадою), що відбиває спорідненість та якісну тотожність усіх рівнів адміністративного управління в країні.

Словосполучення «регулювання та управління суттєвою часткою публічних справ» є більш точним перекладом оригінального «to regulate and manage a substantial share of public affairs», ніж «суттєва частка державних справ» перекладу 2013 р. [3]. Поняття «органи місцевого самоврядування» в англійському оригіналі передано як «local authorities», що у перекладі 2013 р. відображалося як «місцеві власті». За роз'ясненням Європейської Комісії, «local authorities» – це «публічні інститути з правом юридичної особи, які є складовою загальнодержавної структури (component of the State structure) та знаходяться між центральним урядом та громадянами, яким вони підзвітні» [1, с. 12]. У загальному сенсі до місцевих влад Європейська Комісія відносить різноманітні субнаціональні рівні (levels) та підрозділи (branches) системи адміністративних органів (government), а саме: муніципалітети, громади (communities), дистрикти, округи, регіони тощо. У процесі їх спільного розвитку (development cooperation) виявляється суттєва неоднорідність у повноваженнях (mandate), фінансах та функціях. У Повідомленні Європейської Комісії (2008 р.) зазначено, що деякі місцеві влади вже одержали від центрального уряду реальні повноваження щодо упровадження політики розвитку, залучення інших є додатковим завданням для уряду країни [3, с. 53].

У франкомовному оригіналі Хартії замість англійського «local authorities» використано термін «collectivités locales», що дослівно означає «локальні/місцеві громади», а поняття «місцеве самоврядування» передано як autonomie locale, тобто автономні територіальні утворення, що мають певний рівень автономності (самостійності). У німецькому перекладі «місцеве самоврядування» перекладено як «kommunale Selbstverwaltung», де термін «Verwaltung»

(управління) є спорідненим терміну «Staatsverwaltung» (державне управління), який широко використовувався у минулому, а в теперішній час поступається більш модерному «öffentliche Verwaltung» (публічне управління). Поняття «місцеві влади», через які реалізується місцеве самоврядування, тут передано як «kommunalen Gebietskörperschaften», тобто територіальні корпорації публічного права, що поділяються на три неієрархічні рівні (місцеві громади, округи та райони).

Список використаних джерел:

1. Александрович О. О. Сучасна нормативна модель державного фінансового контролю в контексті світового досвіду / О. О. Александрович // Міжнародний науковий журнал (International Scientific Journal). – 2015. – Вип. 9 (груд.). – С. 9-14 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.inter-nauka.com/uploads/public/ 14509450804195.pdf .

2. Бакуменко В.Д. Парадигма інноваційного розвитку суспільства: сучасні концепції реформування публічного управління / В. Д. Бакуменко, С. А. Попов // Ефективність державного управління. – 2015. – Вип. 43. – С. 21-28. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2015_43_4.

3. Батанов О. Територіальна громада – первинний суб'єкт муніципальної влади в Україні: поняття та ознаки // Вісн. Центр. Виборч. ком. – 2008. – № 2. – С. 51-57. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.cvk.gov.ua/visnyk/pdf/2008_2/visnik_st_13.pdf

Новіков І. Ю.[*]*, магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ФОРМУВАННЯ МОДЕЛІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЖИТЛОВИМ ФОНДОМ УКРАЇНИ

Органи публічної влади України розвивають вітчизняну житлову сферу на основі моделі нового публічного менеджменту, зокрема організовується створення об'єднань співвласників багатоквартирних будинків, які мають на принципах партнерства, конкуренції, автономії тощо задовольняти узгоджені потреби власників житлових помешкань. Однак, з огляду на економічні кризові явища та невисокі доходи населення, охоплення такими об'єднаннями в нашій державі багатоквартирних житлових будинків складає, за даними Мінрегіону України, станом на 01 липня 2018 р. близько 20% від їх загальної кількості на підконтрольній Україні території [2 Світовий досвід показує, що в кожній країні здійснюється державна підтримка розвитку житлової сфери, ступінь активності якої в різних країнах неоднакова.

Прийнято розрізняти активну та пасивну державну житлову політики, відмінність яких полягає в методах впливу на розвиток житлової сфери. *Пасивна житлова політика* передбачає створення правових та інституційних умов для дії ринкових чинників розвитку житлової сфери. *Активна житлова політика* означає функціонування державних і муніципальних житлових організацій, наявність державного або муніципального житлового фонду, що знаходяться поза суто ринкового регулювання.

В одних країнах переважає орієнтація на пріоритет ринкових факторів у житловій сфері та зростання частки власників житла, в інших – збереження контролю держави і розвиток орендного сектора житла. При цьому західні спеціалісти відзначають загальну тенденцію для європейських країн (включаючи і Швецію з її сильною соціальною політикою) до ослаблення державної підтримки житлової сфери, що проявляється в таких процесах: скорочення обсягів державного фінансування житлового будівництва; приватизація державної власності; припинення державної підтримки виробників і перехід до підтримки споживачів в житловій сфері [1, С. 12-15]. Пропонуємо розглядати базову модель публічної житлової політики (рис. 1).

[*]Науковий керівник – Якобчук В. П., к. е. н., професор.

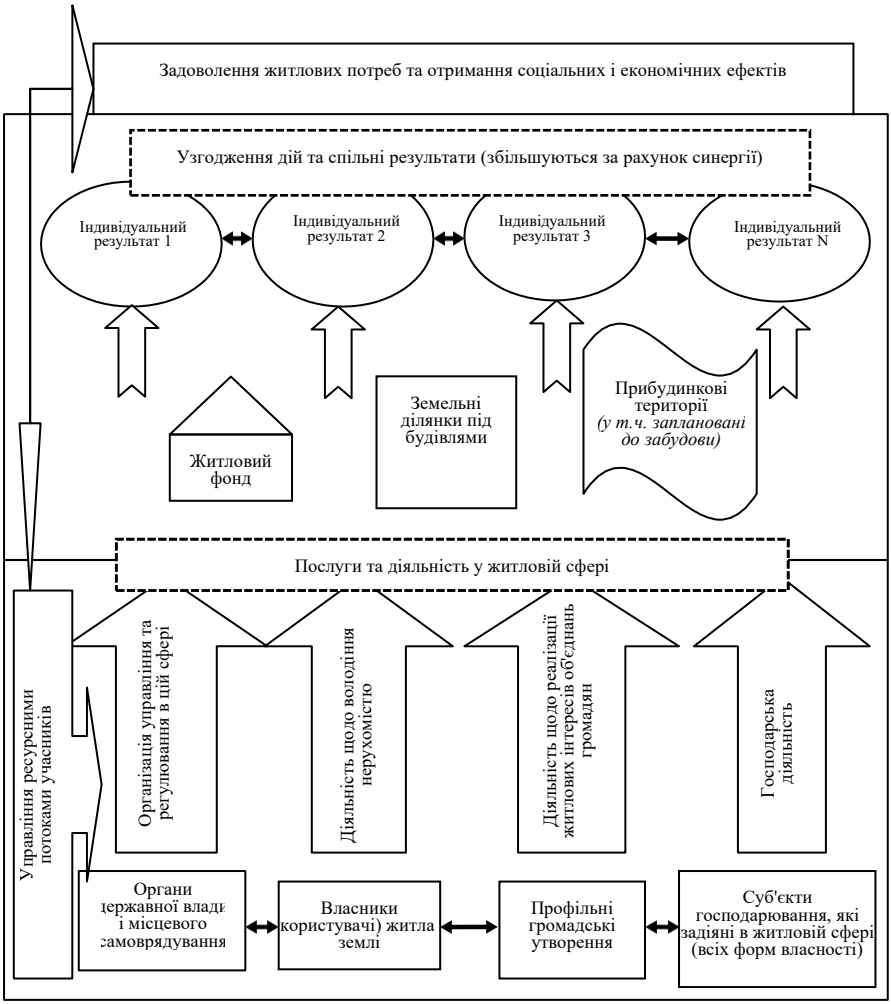

Рис. 1. Базова модель публічної житлової політики *(розробка автора)*

Таким чином, існуючу вітчизняну модель публічного управління житловим фондом позитивно характеризує орієнтація на сталий розвиток та належне врядування, а негативно – на існуючі житлові проблеми без проактивного підходу. Так, у разі виникнення проблем, органи державної влади і місцевого самоврядування здійснюють ситуативні заходи управлінського впливу на об'єкти та учасників житлової сфери, часто впливаючи на наслідки, а не відповідні причини чи потенційні виклики.

Список використаних джерел:

1. Гнатів О. Б. Житлова політика в Україні: проблеми та шляхи їх подолання // Актуальні проблеми правознавства. 2016. № 3. С. 55−57.

2. Лук'янихін В. О., Деміхов О. І. Механізми публічного адміністрування в аспекті залучення інвесторів для розвитку інфраструктури житлового господарства" // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. – Харків : Вид-во ХарРІ НАДУ "Магістр", 2016. – № 1 (49). – С. 88–93.

3. Порядок денний в області сталого розвитку на період до 2030 року: підсумковий документ саміту ООН "Перетворення нашого світу", прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН 18 верес. 2015 р. − 45 с.

4. Принципи [Електронний ресурс] // Вікіпедія. − Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1

Нужда В. П., Нужда Д. Л., Нужда О. В.[*], магістранти
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ВПЛИВ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ НА ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

Як зазначають сучасні прихильники використання інформаційних технологій у різних сферах життєдіяльності – це доступ до знань, ми вважаємо одним з цивільних прав громадян, інформація дає людям можливість вчитися, творити, здійснювати мрії. Це підкреслює зростання ролі електронного урядування в економіці, публічному управлінні і в суспільстві у цілому. У свою чергу, інформаційні технології трансформують сучасну політичну реальність та управлінський процес шляхом зміни їх ролі та функцій. Технічний прогрес значно скоротив вартість накопичення, обробки та передачі інформації в планетарних масштабах, що позначилося на показниках економічного зростання.

За визначенням одного з ідеологів інформаційного суспільства Деніела Белла, індустріальному суспільству був притаманний перерозподіл робочої сили на користь виробництва та видобування, то у сучасному світі цей перерозподіл зміщується до сфери інформаційних послуг. Головними ресурсами стають інформація та знання. За визначенням іншого, не менш відомого дослідника, Елвіна Тоффлера, інформація є найбільш різнобічним і фундаментальним інструментом влади, оскільки дозволяє його володарю уникнути реакції на виклики, перед якими він опинився, і може бути використаним, як засіб примусу інших поводитися таким чином, щоб не порушити особистих інтересів володаря знання.

Знання – це інформація надає в розпорядження її володаря найбільш дієву владу. Електронне урядування стало невід'ємним елементом функціонування сучасного суспільства, від яких залежить не тільки розвиток науки і техніки, а й демократія. У свою чергу, однією з необхідних передумов сталого демократичного розвитку є прозора та відкрита влада. Відкритість органів влади є запорукою здійснення ефективної політики, яка спроможна створити реальний громадянський контроль, забезпечити права людини та громадянина, зміцнити довіру громадян до влади.

Одним з таких інструментів відкритості влади є електронне урядування, що забезпечує нові форми комунікації між громадянами, бізнесом та владою, безперешкодний доступ до публічної інформації та сприяє участі громадян у виробленні та впровадженні державної політики, наданні більш якісних послуг. Теоретичним фундаментом для концепції електронного урядування слугують теорії інформаційного суспільства, які отримали свій розвиток з

[*]Науковий керівник – Якобчук В. П., к. е. н., професор.

другої половини XX століття. Ці теорії обґрунтували домінуючу роль інформації та інформаційних ресурсів для розвитку та існування суспільства на сучасному етапі. Крім того, інформація буде визначати розвиток цивілізації в майбутньому, стане основним критерієм соціальної стратифікації, основним ресурсом для прискореного розвитку деяких країн та, в той же час, джерелом нерівності.

Що ж таке електронне урядування? У науковому та експертному середовищі існують різні визначення поняття «електронний уряд». Але ще більше визначень дається поняттю «електронне урядування». Це пов'язано із відсутністю узгодженості у трактуванні понять «електронний уряд» та «електронне урядування» в різних офіційних документах у різних країнах світу. Саме поняття «електронний уряд» (з англ. e-government) почали активно вживати у 90 – тих роках XX ст. Саме в цей час з'явилася нова парадигма використання інформаційних технологій для підвищення ефективності публічного управління. В організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) поняття «електронний уряд» фокусується на використанні нових інформацій урядом, які застосовуються до повного спектру управлінських функцій. Відправною точкою електронного уряду є переконаність у тому, що електронний уряд потенційно виступає основним джерелом адаптації кращих управлінських практик. Основні очікування при впровадженні електронного урядування були вагомі. Так, в політичній сфері – це трансформація внутрішніх та зовнішніх взаємовідносин та оптимізація роботи адміністративного апарату держави на основі використання інформаційних технологій.

Основне очікування – це відкритість та прозорість діяльності органів влади з метою зробити їх більш гнучкими, менш ієрархічними та зрегульованими. Зростання рівня залучення громадян до аналізу та прийняття державних рішень сприятиме збільшенню результативності та ефективності державного управління. Зокрема, в результаті впровадження електронного урядування відбудеться трансформація контролю, який здійснюється з використанням інформаційних технологій. Також організація інформаційної взаємодії між органами державної влади всіх рівнів дасть змогу створити централізовану базу даних та впровадити повноцінний електронний документо обіг з використанням електронного цифрового підпису, створити єдину інформаційно – аналітичну систему діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.

У соціальній сфері основним завданням є підвищення рівня задоволеності громадян державними послугами. Це сприятиме розширенню можливостей для самообслуговування громадян, спрощуванню та прискоренню адміністративних процедур, практичному зникненню дублювання різних видів робіт, збільшенню можливостей для отримання освіти (дистанційне навчання), зросту технологічної обізнаності та кваліфікації громадянина, довіри до органів влади. Втім стримують втілення

цих очікувань, цифрова нерівність є не для всіх громадяни, що мають рівні можливості доступу до інтернету через технологічні чи географічні проблеми, або через недостатнє матеріальне забезпечення чи фізичні вади, рівень освіти, проблеми конфіденційності, традиції тощо.

Основний напрямок роботи – це розвиток телекомунікаційних систем і мереж в малих містах і селах, підвищення рівня комп'ютерної грамотності серед населення, впровадження різного роду заохочень та проведення загальних просвітницьких кампаній з метою поступового ознайомлення громадян з інформаційними технологіями.

У технологічній сфері очікування від впровадження технологій електронного урядування – це створення якісного сучасного ринку інтелектуальних послуг, розвиток інфраструктури телекомунікацій та успішної роботи в конкурентному середовищі з використанням найсучасніших досягнень науки і техніки. Все це буде можливе тільки за умови подолання перешкод, які пов'язані з уніфікацією та стандартизацією технологій та структур даних, оскільки різнорідність технологічних рішень ускладнює їх спільне використання різними органами влади та організаціями. Можливості для підтримки економічної діяльності суб'єктів господарювання, які вже давно використовуються в бізнесі, стрімко впроваджуються і в державний сектор. Держава зрозуміла, що неможливо інтегруватися в національний та світовий економічний простір, налагодити взаємодію та співробітництво з державними органами зарубіжних країн та міжнародними організаціями, не використовуючи технології електронного урядування.

В економічній сфері зміни відбудуться, в першу чергу, в зменшенні кількості урядових випадків та видатків громадян, і бізнесових структур, оскільки скорочення часових витрат на отримання послуги та кількості звернень прямо пропорційне зменшенню матеріальних ресурсів для її отримання. В результаті – це стане фактором підвищення ефективності різних секторів економіки і, таким чином, виступить у якості рушійної сили загального економічного росту та адаптації державної економічної системи до нових економічних умов. Можемо виокремити такі наслідки впровадження електронного урядування:

— відкритість та прозорість діяльності органів влади;

— значне підвищення якості надання адміністративних послуг;

— забезпечення доступу громадян до інформації органів влади за допомогою сучасних інформаційних технологій;

— економія часових та матеріальних ресурсів урядів, громадян, бізнесу;

— звільнення службовців від рутинної роботи.

Застосування інструментів електронного урядування сприятиме вирішенню багатьох проблем публічного урядування в Україні, зокрема:

— непрозорість механізмів функціонування та прийняття рішень, відомча закритість;

— корумпованість;

— низька ефективність адміністративних процедур.

Отже, впровадження електронного урядування неминуче супроводжується серйозними змінами практично у всіх сферах життя суспільства. Але для того, щоб отримати максимальну перевагу від цих технологій, потрібно реалізувати основний принцип, який полягає в тому, що електронне урядування має бути доступним.

Список використаних джерел:

1. Александрович О. О. Сучасна нормативна модель державного фінансового контролю в контексті світового досвіду / О. О. Александрович // Міжнародний науковий журнал (International Scientific Journal). – 2015. – Вип. 9 (груд.). – С. 9-14 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.internauka.com/uploads/public/ 14509450804195.pdf .

1. Деякі питання реформування державного управління України: розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474-р // Офіційний вісник України. – 22.07.2016. – № 55. – С. 36, Ст. 1919.

2. Серенок А.О. Сервісна електронна взаємодія в системі електронного уряду. Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. Харків, 2010. № 1(37). С. 153 – 161.

3. Електронне урядування, як новий вимір ефективності державної влади (Регіональні аспекти): метод. посіб. / [за. заг. ред. І.С. Куспляка]. – Вінниця: ГО «Подільська агенція регіонального розвитку», 2014. – 54 с.

Олійник А. О.[*], магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

В світі інформаційних технологій та глобалізації одним із ключових питань ефективного функціонування будь-якої цивілізованої держави є забезпечення належного рівня охорони прав інтелектуальної власності. Із кожним днем значення інтелектуальної власності як рушійної сили зростає. В процесі створення матеріальних благ інтелектуальна власність набуває визначального економічного характеру, та позитивно впливає на соціальний і культурний розвитку країн світу. Інтелектуальна власність давно вже зайняла місце як один з найбільш цінних капіталів людства, відповідно інтерес та привабливість до неї зростають. Інтелектуальна власність часто стає об'єктом неправомірних дій, шахрайства, зловживання, недозволеного використання, тому проблема захисту права інтелектуальної власності залишається актуальною в Україні й з огляду на значну кількість правопорушень у цій сфері. Розвиток національної системи охорони інтелектуальної власності в контексті інтеграції України у європейську спільноту вбачається складовою міжнародної системи її охорони. Наразі схвалена Національна стратегія розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні на період до 2020 р., в якій визначено загальні положення пріоритетів та перспектив розвитку Національної системи інтелектуальної власності, зокрема мету, стратегічні напрями та основні завдання, на реалізацію яких має бути спрямована діяльність державної політики в сфері інтелектуальної власності [2].

Стратегія інноваційного розвитку українського суспільства сьогодні – це розробка новітніх наукових ідей та технологій. У цьому контексті розвиток інтелектуальної сфери в Україні потребує як удосконалення нормативної бази, так і поліпшення механізмів державного управління сферою інтелектуальної власності та розвитку інституційної бази. Також сьогодні є актуальним удосконалення механізмів набуття правової охорони інтелектуальної власності, посилення стимулювання в сфері інтелектуальної власності та створення ефективних механізмів захисту прав інтелектуальної власності. Необхідна розробка дієвих методик запобігання, протидії, розслідування злочинів у сфері інтелектуальної власності, поліпшення обізнаності та розвитку високої культури широких верств населення у сфері інтелектуальної власності. Досягнення зазначеного потребує розширення міжнародного партнерства та співробітництва у сфері інтелектуальної власності. Інше, не менш важливе питання, – це забезпечення високого рівня інтелектуальної безпеки, вирішення питань утилізації виробів, у яких

[*]Науковий керівник – Симоненко Л. І., к. е. н., доцент.

реалізовані об’єкти інтелектуальної власності, а також фінансове та матеріально-технічне забезпечення впровадження інноваційної моделі розвитку українського суспільства.

Зміцнення міжнародного співробітництва, встановлення нових партнерських зв'язків є запорукою динамічного розвитку Національної системи інтелектуальної власності та підвищення ефективності правової охорони інтелектуальної власності. Зокрема міжнародне співробітництво у сфері інтелектуальної власності здійснюється з Європейською Комісією у форматі робіт, спрямованих на інтеграцію України до ЄС. З 2006 року відбувається постійний Діалог з питань захисту прав інтелектуальної власності між Європейською Комісією та Україною для вирішення питань у сфері інтелектуальної власності, які становлять взаємний інтерес сторін. Державна служба активно співпрацює з неурядовими та громадськими організаціями, що представляють інтереси з питань охорони інтелектуальної власності міжнародних організацій, американських, європейських, та українських компаній в Україні: Коаліція з питань захисту прав інтелектуальної власності (CIPR), Міжнародна федерація фонографічної індустрії (IFPI), Міжнародний альянс інтелектуальної власності (IIPA), Міжнародна конфедерація авторських та композиторських товариств (CISAC), Асоціація міжнародних організацій колективного управління аудіовізуальними творами (AGICOA), Європейська Бізнес Асоціація та інші. Активним і корисним є співробітництво з регіональними міжнародними організаціями та відомствами, зокрема Європейським патентним відомством та Міждержавною радою з питань правової охорони й захисту інтелектуальної власності. Продовжується плідна співпраця в сфері інтелектуальної власності з урядом США. У двосторонніх відносинах з Україною США приділяють особливу завдання у створенні відкритої та ефективної економіки, що заохочує інновації, винагороджує ініціативу й забезпечує високі соціальні стандарти. Увагу питанням захисту прав інтелектуальної власності. За ініціативою уряду США була створена українсько-американська Група співпраці з питань забезпечення виконання законодавства в сфері інтелектуальної власності координуючі функції якої виконує Державна служба [1].

Наразі перед Україною стоїть завдання у створенні відкритої та ефективної економіки, що заохочує інновації, винагороджує ініціативу й забезпечує високі соціальні стандарти. Держава чітко стала на шлях запровадження інноваційної моделі структурної перебудови та зростання економіки, утвердження України як високотехнологічної європейської держави для забезпечення випереджаючого розвитку та входження до технологічно розвинутих країн світу.

Стратегія інноваційного розвитку українського суспільства сьогодні – це синтез ідей які були накопичені за останні роки діяльності вчених, науковців дослідників, з огляду на це стратегія інноваційного розвитку має вирішити масу завдань які стоять перед нею, не як інше як удосконалення нормативної

бази, так і поліпшення механізмів державного управління сферою інтелектуальної власності та розвитку інституційної бази. Також сьогодні є актуальним удосконалення механізмів набуття правової охорони інтелектуальної власності, посилення стимулювання в сфері інтелектуальної власності та створення ефективних механізмів захисту прав інтелектуальної власності. Необхідна розробка дієвих методик запобігання, протидії, розслідування злочинів у сфері інтелектуальної власності, поліпшення обізнаності та розвитку високої культури широких верств населення у сфері інтелектуальної власності. Досягнення зазначеного потребує розширення міжнародного партнерства та співробітництва у сфері інтелектуальної власності.

Із вище сказаного можна дійти висновку що потрібне державне сприяння охороні інтелектуальної власності, що вимагає запровадження організаційно-правових заходів. Тому, головною ціллю державної політики в інтелектуальній сфері на середньострокову перспективу є сприяння формуванню та запровадженню сучасної моделі інтеграції інтелектуального потенціалу нації у внутрішній і світовий ринки, враховуючи як національну специфіку процесів перетворення інтелектуального надбання в конкурентоспроможну продукцію, так і відповідний світовий досвід. Діяльність органів в сфері інтелектуальної власності повинна забезпечити рівня правової, інституційної та соціальної бази, який відповідає міжнародно визнаним стандартам, для створення, охорони, захисту та найбільш повного використання інтелектуального потенціалу нації в інтересах розвитку конкурентноздатної економіки України, максимально заснованої на знаннях та інноваціях. При цьому реалізація Концепції реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності не повинна обмежуватися формальним перегрупуванням системи органів держаної влади та поверхневими законодавчими змінами. Реформування системи охорони інтелектуальної власності має забезпечити впровадження глибинних законодавчих трансформацій національної системи законодавчого регулювання відносин ІВ, закріплення засад правової визначеності, строковості та прозорості діяльності державних органів, створення юридичних механізмів реалізації та ефективного захисту прав суб'єктів на результати інтелектуальної, творчої діяльності.

Список використаних джерел:

1. Національна стратегія розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні на період до 2020 року: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // http://sips.gov.ua/ua/project-ip-strategy28082014.

2. Блошицький Ю. Л. Інноваційні перспективи України в контексті оптимізації правової охорони інтелектуальної власності. / Ю. Л. Блошицький, 2015 – с. 212.

3. Кодинця А. Реформування системи правової охорони об'єктів інтелектуальної власності. / А. Кодинця, 2018 – с. 123.

Осецький Є. О., магістрант,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

СТРАТЕГІЯ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ: КАДРОВИЙ АСПЕКТ

Якісне і кількісне формування кадрового складуорганів державного управління – це одне із провідних стратегічних завдань трасформації державної влади. Нами запропоновано напрями вдосконалення механізмів формування кадрового потенціалу органів державного управління. Серед найбільш перспективних напрямів виділяємо наступні.

✓Продовження реформи державного управління у векторі розвитку демократичного суспільства.Передбачає прозору систему підзвітності діяльності владних інституцій, активну участь громадськості у функціонуванні (вища ланка управління, законотворча діяльність) та контролі діяльності органів державної влади. Синхронізація реформи державного управління з іншими стратегічними реформами, які матимуть місце в країні.

✓Формування нормативно-правової бази формування кадрового потенціалу органів державного управління, відповідну європейським стандартам та принципам, а саме: забезпечити відповідність чинного законодавства у сфері державної служби міжнародним стандартам та нормамЄС; внести доповнення до Законів України «Про державну службу» та «Про освіту» у вигляді чіткої ідентифікації поняття кадрового потенціалу державної служби, а також положень щодо необхідності його формування та розвитку; розробити «кодекс честі» державних службовців і механізми подальшого контролю за йоговиконанням;

✓Формування та розвиток служб управління персоналом за міжнародними стандартами. Розглядаючи питання щодо механізмів формування кадрового потенціалу органів державного управління, необхідно удосконалити служби управління персоналом в контексті якості підбору кадрів задля підвищення корпоративної культури і ефективності прийняття рішень в публічних органах влади. Представники даної служби повинні бути об'єктивними та політично незаангажованими, забезпечувати продуктивну командну роботу найкращих фахівців у сфері державного управління. У процесі реформування служби з управління персоналом пропонується використовувати такі інноваційні методи удосконалення як реінжиніринг, паблік-інжиніринг та даунсайзинг. Впровадження даних змін у систему управління персоналом в органах державної влади дозволить істотно покращити наявний кадровий потенціал організацій.

✓Удосконалення системи мотивації. Сучасна реформа системи управління передбачає підвищення заробітної плати державного службовця до «ринкової». Це суттєві зміни, беручи до уваги, що середня зарплата державного службовця на ринку праці залишається не конкурентоздатною. Проте, слід пам'ятати, що підвищення посадових окладів всіх держслужбовців до «ринкового» рівня не є «вакциною» проти корупції та не гарантує підвищення ефективності та якості державних послуг. Мотиваційні складові також слід розглядати в можливості потенційного державного службовця

постійно удосконалювати свої професійні якості за рахунок організації: підвищувати рівень кваліфікації та освіти, приймати участь в ділових іграх на буденні ситуації (світ надто мінливий сьогодні, турбулентний), брати участь у конференціях, семінарах, виставках для запровадження набутого досвіду у робочий, практичний, управлінський процес.

✓Запровадження удосконаленої системи щорічного оцінювання результатів діяльності державних службовців, орієнтованої на компетентності. Зазначимо, що мета щорічного оцінювання результатів діяльності персоналу має передбачати стимулювання його розвитку, а не полягати тільки в оцінюванні професійної відповідності займаній посаді. При співбесіді має відбуватися діалог, а не «чисте» тестування та маркування сумнівних відповідей. Протягом співбесіди важливо почути думку, того, кого тестують з приводу змін у тій ланці державного управління, де він працює: що можна удосконалити, на його думку. Важливим тут є і той факт, щоб людина, яка проводить співбесіду володіла питання управління в органах державної влади комплексно, досконала знала всі особливості державної системи і здатна була оцінити запропоновані інноваційні перетворення, запропоновані особою , яка проходить співбесіду.

✓Створення досконалої (зручно та технічно відповідної до сучасних умов) інформаційно-комунікативної інфраструктури між державним службовцем і системою управління персоналом в органах державної влади. Повідомлення (запит) системи управління персоналом має бути інформативним, своєчасним та послідовним; персонал системи управління персоналом має визначати на ринку праці найкращих потенційних службовців (і навіть відстежувати їх, в прийнятному сенсі), допомагати налагодити зв'язок між працюючими керівниками та співробітниками у разі виникнення між ними комунікативних проблем.

Окреслені напрями удосконалення механізмів формування та розвитку кадрового потенціалу органів державного управління звісно ж, не вирішують всі проблеми функціонування державної служби, але їх доцільно розглядати як перспективні напрями щодо неухильного зростання якісного рівня кадрового потенціалу органів державної служби в Україні.

Список використаних джерел:

1. Річний звіт Національного агентства України з питань державної служби за 2018 рік – Київ: НАДС, 2019. – 48 с.

2. Стратегія реформування державного управління України на 2016 – 2020 роки: розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 черв. 2016 р. № 474-р. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/474-2016-%D1%80

3. Реформа оплати праці державних службовців. Аналітична записка. – Режим доступу: https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/public_wages_note_ukr1.pdf

Панченко Д. В., магістрант,
спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

ЕМПІРИЧНІ МЕТОДИ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Абсолютизація емпіричного рівня пізнання, який визнає виключно ті знання, що описують одиничні події чи уподібнений до них, називається радикальний емпіризм. Виділяють три базових положення:

– нічого не може бути допущено, окрім того, що можна відчути у деякий проміжок часу, за певної істини;

– відношення між речами так само є предметами безпосереднього окремого досвіду, як і самі речі;

– безпосередньо сприйнятий Всесвіт не потребує якої б там не було трансемпі-ричної опори, але володіє зв'язною або безперервною структурою.

Науковість певного принципу обгрунтовується за допомогою верифікації. Верифікація включає в себе фактичну перевірку речей на предмет їх дійсності. Дана перевірка повністю залежить від умов й обставин, через що загальні поняття не можуть розглядатися й бути верифікованими за допомогою практичних методів. Проте, цей принцип пояснюють як такий, що не заперечує твердження повністю. Оскільки твердження не може бути заперечено з точним доведенням, науковці мають право вважати його чинним положенням, а точніше гіпотезою. Не можна не згадати думку Чарльза Пірса щодо емпіричних досліджень. Він вважав, що навіть самі точні відношення мас та сил фізичних тіл матимуть значущу різницю порівняно з теоретичним бухгалтерським розрахунком речей.

Також варто врахувати факт того, що розрахунок найчастіше ведеться за допомогою лічильних пристроїв, без будь-якого втручання людини, тим самим знижуючи ризик похибки майже до нуля. Розуміючи це, Ернст Маха вважав, що саме емпіричні методи є фундаментальною практикою при формуванні загальних термінів в науці. Алгоритми, за якими працюють більшість машин, згаданих Чарльзом Пірсом, логічно пояснюють принцип верифікації. В той самий час, у голові Ернста Маха зародилася неймовірно проста, але правдива ідея – було необхідним визнати зв'язок між людським втручанням та емпіричні експерименти. Приклад, відомий кожному пересічному громадянину – Піфагорова таблиця множення.

Усі наукові здобутки та пов'язані з ними процеси поділяють за двома чинниками: системність та структура робота. Структура складається з теоретичної й, відповідно, практичної / емпіричної частин. Злагоджена робота обох частин є запорукою успіху усієї дослідницької роботи. Практичне завдання, в основному, включає в себе дослідження відносин між досліджуваними об'єктами. Теоретичне ж передбачає врахування різних факторів, вироблення первинних висновків, детальний розпис деталей, й упорядкування отриманих даних. Якщо брати до уваги практичне дослідження, то береться певний експериментальний об'єкт, за яким ведеться ретельний нагляд, практикуються досліди, зібрані дані фіксуються й згодом обробляються. Після того, як усі результати досліджень були зібрані, вчені можуть робити певні висновки, висувати нові теорії, розбивати піддослідне

на класи. Дані досліди не є типовими в наукових дослідженнях. Процес їх проведення є цілісним й пов'язаним. Здатність творчо підійти до експерименту, ретельно пильнувати за ходом подій, максимально точно зібрати інформацію й опрацювати її з досвідченими спеціалістами робить цю справу непростою й унікальною.

Технології досягли неабиякого розмаху в наші дні, а тому все нові й нові наукові методи стають доступними для подальшого вивчення задач, що здавалося неможливим нещодавно. Можуть бути ретельно підібрані шляхи дослідження експерименту, що будуть найбільш ефективними при вивченні об'єкту чи явища. Способи підбираються у залежності від мети проведення досліду та ресурсів, якими володіє експериментальна група. Існує два типи дослідження: загальний (експерименти у різних науках) та вузько спеціалізований (розгляд певних задач). Наукові дослідження проводяться за допомогою наступних методів:

1) Використовуються на папері та теорії (індукція, дедукція, системний підхід, та ін.);

2) Змішані методи – застосування і на папері, і на практиці під час емпіричних дослідів (формалізація, абстрагування, аналіз і синтез, систематизація, узагальнення, моделювання та ін.);

3) Методи суто практичного характеру (спостереження, експеримент, вимірювання, порівняння, візуально-графічні методи).

Практичні методи:

1. Придатність – цілісна риса методу (методики), яка вказує на його потенціал у подальшому застосунку. Простими словами, придатність дає нам зрозуміти за яким об'єктом стежать, який об'єкт тестують, та наскільки добре це все виконується. Під час визначення придатності методики є вкрай важливим об'єктивно оцінити фізичні властивості досліджуваного тіла. При цьому, вплив людського фактору на експеримент повинен бути мінімальним, або відсутнім в апріорі.

2. Роздільна здатність – риса, яка вказує на здатність методу (методики) розрізняти об'єкти, що досліджуються й на основі зібраних даних про окрему характеристику розділити об'єкти на три групи: з найменш показною ознакою, з середнім значенням, та максимально вираженими показниками.

3. Надійність – риса, за наявності якої можна стверджувати про достовірність однакових результатів при ідентичних умовах. За рахунок цього отримані результати мають повторюватися у подібній манері.

4. Репрезентативність (показовість) – риса, що показує здатність групувати властивості цілої групи об'єктів, знаходити подібні об'єкти й розділяти їх. Ця риса застосовується для підмножини експериментальних об'єктів, що мають бути відібрані за рядом властивостей. Аби забезпечити ряд максимально подібних об'єктів, потрібно враховувати чимало чинників, що впливатимуть на вихід досліду. Серед них найважливішими є:

а) кожен об'єкт повинен мати рівну ймовірність потрапляння у вибірку;

б) ознаки досліджуваних об'єктів не повинні впливати на генерацію загальної вибірки;

в) добір виробляється з однорідних сукупностей;

г) вибірка має складатися з достатньої кількості об'єктів ;

д) вибірка і генеральна сукупність повинні бути по можливості статистично однорідні.

Емпіричні методи дослідження широко використовуються у педагогіці та забезпечують накопичення й узагальнення теоретичних отриманих матеріалів. Ці дані згодом є фундаментом для створення навчальних планів й беруть участь у створенні єдиної для всіх сфери наукових пізнань.

1. Спостереження – постійне, цільове, організоване спостереження за явищами, що є об'єктами усього експерименту.

2. Вимірювання – це процедура визначення числового значення певної величини за допомогою одиниці виміру.

3. Порівняння – це процес зіставлення предметів або явищ дійсності з метою встановлення подібності чи відмінності між ними, а також знаходження загального, притаманного, що може бути властивим двом або кільком об'єктам дослідження.

4. Експеримент – випробування отриманих знань, перевірка теорій у штучно, або природно створених умовах, з метою підтвердити чи спростувати наукову гіпотезу.

Під час виконання наукових дослідницьких робіт, часто з'являються непередбачувані задачі, що позитивно вплинуть на подальший хід цілого експерименту. Емпіричні досліди дозволяють нам отримувати будь-яку інформацію про об'єкт, що вивчається, а також поглибити сприйняття кількісного аналізу явищ.

Висновки та перспективи подальших досліджень в даному напрямку. Важливим етапом проведення наукового дослідження за допомогою емпіричних методів є виключення суб'єктивної точки зори експериментатора. Навіть якщо гіпотеза висловлена авторитетним дослідником, вченим, вона не може бути сприйнята буквально і точно. Інші науковці мають право перевірити результати досліджень, тим самим підтвердити чи спростувати певну теорію за рахунок наявності вхідних і вихідних даних, результатів експериментів. Даний процес дозволяє критично підійти до окремого твердження з іншої точки зори, що може призвести до зміни у його кінцевому формулюванні, результаті.

Список використаних джерел:

1. Рассоха І. М. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» для студентів 5 курсу денної форми навчання освітнього-кваліфікаційного рівня «магістр» спеціальностей 8.050106, 8.03050901 "Облік і аудит", 8.050201 "Менеджмент організацій ", 8.03060101 "Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)"; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2011. 76 с.

2. Методологія науки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.inter-pedagogika.ru.

3. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua.

Пасічник В. В.[*], магістрант,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Державно-приватне партнерство в Україні – система відносин між державним та приватним партнерами, при реалізації яких ресурси обох партнерів об'єднуються з відповідним розподілом ризиків, відповідальності та винагород (відшкодувань) між ними, для взаємовигідної співпраці на довгостроковій основі у створенні (відновленні) нових та/або модернізації (реконструкції) існуючих об'єктів, які потребують залучення інвестицій, та у користуванні (експлуатації) такими об'єктами.

Закон України «Про державно-приватне партнерство» дає своє визначення цього терміну: державно-приватне партнерство – співробітництво між державою Україна, Автономною Республікою Крим, територіальними громадами в особі відповідних державних органів та органів місцевого самоврядування (державними партнерами) та юридичними особами, крім державних та комунальних підприємств, або фізичними особами – підприємцями (приватними партнерами), що здійснюється на основі договору в порядку, встановленому Законом України «Про державно-приватне партнерство» та іншими законодавчими актами, та відповідає ознакам державно-приватного партнерства, визначеним Законом України «Про державно-приватне партнерство» [1].

На території Європейського Союзу державно-приватне партнерство розглядається як Public Private Partnership (PPP), тобто публічно-приватне партнерство, яке Європейською Комісією визначається як «передавання приватному сектору частини повноважень, відповідальності та ризиків щодо реалізації інвестиційних проектів, які традиційно впроваджувалися чи фінансувалися публічним сектором» або як «система відносин між органом публічної влади (управління) та приватною організацією, у якій останній надається більша роль у плануванні, фінансуванні та реалізації певної послуги для населення, ніж під час використання традиційних процедур співпраці (наприклад, тендеру), і менша, ніж під час використання механізму приватизації. При цьому захист державних та комунальних інтересів гарантується через інституційні основи, положення нормативних актів та укладених договорів».

Інтерес до державно приватного партнерства з'явився не так давно, а саме з прийняття Верховною Радою України Закону України «Про державно приватне партнерство». За цим Законом передбачено можливість укладання договорів не тільки державою, а й органами місцевого самоврядування та/або

[*]Науковий керівник – Симоненко Л. І., к. е. н., доцент.

територіальною громадою. При цьому органи місцевого самоврядування зможуть самостійно вирішувати питання щодо визначення переліку об'єктів комунальної власності, відносно яких доцільно використовувати можливі форми партнерства з приватним партнером, а також умови проведення конкурсів. Враховуючи це визначається, що передача об'єктів державної або комунальної власності приватному партнеру для виконання договору не передбачає перехід права власності на ці об'єкти до приватного партнера, такі об'єкти протягом реалізації проекту не підлягають приватизації, а створене приватним партнером за договором майно належить до державної або комунальної власності [2].

Введення Державно-приватного партнерства на території України має велике значення саме на рівні місцевого самоврядування. Тому що саме на долю міст і селищ припадає основне навантаження щодо реалізації безлічі проектів в основі яких лежать досягнення цілей:

- подолання інфраструктурного дефіциту; в першу чергу, стосується дорогих інфраструктурних проектів, трубопровідний транспорт, водні зрошувальні канали і т.д.;
- розвиток публічних послуг, включаючи, але не обмежуючись, транспортні послуги – пасажиро-перевезення, соціальні послуги – будівництво і утримання шкіл, ВНЗ, лікарень, поліклінік, стадіонів, театрів, бібліотек, парків, будівництво приміщень судів, інших органів влади;
- розвантаження бюджетів всіх рівні;
- поліпшення якості послуг;
- зниження (або утримання) вартості плати за послуги;
- скорочення відповідальності і ризиків публічного партнера в сфері надання послуг, яка є об'єктом ДПП; в процесі реалізації проекту ДПП частина ризиків переходить приватному партнеру, при цьому держава/територіальна громада залишається відповідальною за надання послуги в цілому [3].

Найважливішою особливістю ДПП, що відрізняє його від інших форм взаємодії держави і бізнесу, є функціонування в умовах змішаної економіки, що базується на взаємодії державної та приватної форми власності, формуючи специфіку відносин привласнення. Таке партнерство забезпечує вибір найбільш ефективних шляхів використання як державної, так і приватної власності, оскільки відбувається їх трансформація. У результаті створюється комбінована форма власності, що забезпечує синергетичний ефект та залучення бізнесу в усі стадії реалізації проекту. Так, основними перевагами участі держави у проектах державно-приватного партнерства є: скорочення витрат, пов'язаних з наданням державою суспільно-необхідних послуг; активізація інвестиційної діяльності та прискорення реалізації великих капіталомістких інвестиційних проектів, які держава самостійно навряд чи реалізувала б у найближчій перспективі; сприяння ефективному управлінню об'єктами державної власності; економія фінансових ресурсів; отримання можливості успішно використовувати досвід та професіоналізм

приватного партнера при збереженні державної власності та контролю над активами; сприяння розвитку новаторських форм проектного фінансування; оптимізація розподілу ризиків; підвищення ефективності державної інфраструктури; стимулювання підприємницького мислення та сприяння упровадженню передових методів управління в органах влади; забезпечення діалогу між владою та бізнесом на засадах партнерства

Основними перевагами участі у проектах державно-приватного партнерства для приватного капіталу можна виокремити наступні: залучення до реалізації проекту бюджетних коштів; можливість доступу до раніше закритих сфер економіки (транспортна інфраструктура, житлово-комунальне господарства та інші); розширення можливостей для отримання кредитів під проект від вітчизняних та зарубіжних фінансово-кредитних установ під державні гарантії; через участь у проектах відбувається значне полегшення роботи з органами влади стосовно отримання ліцензій та іншої дозвільної документації; підвищення статусу проекту через участь у ньому держави; створення позитивного суспільного іміджу приватного партнера [4].

Підсумовуючи усе вищезазначене, можемо зробити висновок, що державно-приватне партнерство являє собою своєрідну систему відносин держави та бізнесу, яка широко використовується як інструмент національного, міжнародного, регіонального, міського, муніципального, економічного і соціального розвитку для реалізації суспільно значущих проектів.

Список використаних джерел:

1. Про державно-приватне партнерство: закон України від 1 липня 2010 року № 2404-VI // Відомості Верховної Ради України. 2010. № 40. Ст. 524.

2. Клєвцєвич Н.А. Державно-приватне партнерство як інструмент регіонального розвитку // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economyandsociety.in. ua/journal/9_ukr/41.pdf.

3. Реалізація проектів державно-приватного партнерства в Україні. ДПП як механізм ефективної співпраці між державою та приватними партнерами у галузі інфраструктури // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://mtu.gov.ua/files/Посібник%20Реалізація% 20ДП П%20в%20Україні.pdf.

4. Розвиток, сучасність і напрями вдосконалення правового регулювання державно-приватного партнерства в Україні // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/9696/VIKTORY.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Пилипчук К. С.[*], *магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ОХОРОНА ДОВКІЛЛЯ І СТАЛИЙ РОЗВИТОК

Значне загострення екологічних проблем у ХХ ст. сприяло активізації інтересу та досліджень з питань взаємодії людини та навколишнього середовища уваги з боку науковців, а згодом – і керівництва провідних країн світу. Не останню роль у цьому процесі відіграли трагічні події: викид хмари діоксину (Італія, 1976 р.), хімічні викиди в наслідок промислової аварії (Індія, 1984 р.), ядерний вибух (США, 1979 р.), катастрофа на Чорнобильській АЕС (Україна, 1986 р.). У зв'язку з цим, міжнародною спільнотою було визнано необхідність вжиття заходів щодо врегулювання наявних екологічних проблем та вжиття заходів щодо їх попередження. Цьому було присвячено Конференції ООН з питань навколишнього середовища (Швеція, 1972 р.; Бразилія, 1992 р.; Бразилія, 2012 р.), Саміт ООН з питань сталого розвитку («Саміт Землі – 2002») (ПАР, 2002 р.) та ін.

Ідея запобігання глобальній екологічній катастрофі та захисту оточуючого середовища лежить в основі концепції сталого розвитку, що є однією з найпоширеніших і прогресивних концепцій взаємодії «людина-природа». У підсумковій Доповіді Міжнародної комісії з навколишнього середовища і розвитку під керівництвом Г. Х. Брундтланд було запропоноване вирішення дилеми «економіка – екологія» в контексті розробки довгострокової стратегії у сфері навколишнього середовища, яке забезпечувало б постійний розвиток цивілізації. Сталий розвиток у концепції визначається, як: задоволення справжніх потреб суспільства й відсутність загрози здатності майбутніх поколінь задовольняти свої потреби. У даній концепції навколишнє природне середовище розглядається як одночасна умова, яка сприяє і перешкоджає економічному розвитку, а екологічні цілі суспільства не протиставляються економічним цілям і навпаки [1]. Концепція сталого розвитку передбачає такий розвиток суспільства, за якого вплив на навколишнє середовище залишається в межах господарської ємності біосфери, при цьому не порушуються природні засади для відтворення життя людини. Найважливішою тезою концепції є турбота про навколишнє середовище і його охорона при вирішенні завдань міжнародного, національного й регіонального розвитку, тобто регіональний рівень набув рівні права в природоохоронній діяльності не тільки з національним, а й міжнародним рівнями. Наразі ідеї та принципи Концепції сталого розвитку стали орієнтиром діяльності значної кількості провідних країн світу й знайшли своє закріплення як у національних конституціях (Франція,

[*]Науковий керівник – Симоненко Л. І., к. е. н., доцент.

Португалія), так і екологічних кодексах (Франція, Німеччина, Казахстан) та інших законодавчих актах [2, с. 53].

В Україні основи якісно нового підходу до змісту суспільних екологічних відносин як до сукупності природних і природно-соціальних умов і процесів, де в центрі уваги як невід'ємна умова сталого розвитку України було закладено Законом «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 № 1264-XII [3]. Він вперше врегулював питання принципів охорони навколишнього природного середовища, екологічних прав та обов'язків громадян України, повноваження органів влади у цій сфері тощо. На необхідності забезпечення стійкого економічного зростання екологічно не виснажливим способом наголошено у Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» [4]. У документі зазначається, що реалізація вектору безпеки повинна створювати умови для безпечного життя та здоров'я населення країни, що неможливо забезпечити без дієвої системи медичного забезпечення, соціального захисту вразливих верств населення, захисту довкілля, доступу до якісної питної води, безпечних харчових продуктів та промислових товарів тощо.

У межах реалізації Стратегії сталого розвитку, рішенням Кабінету Міністрів України у квітні 2017 року було схвалено Середньостроковий план дій, який визначає основні пріоритети роботи Уряду до 2020 року, де, серед іншого, визначено ключові завдання забезпечення екологічної безпеки на період до 2020 року: збереження природної спадщини; стале управління водними ресурсами та реформування державної системи управління у сфері охорони вод; впровадження інтегрованої електронної системи екологічного врядування з урахуванням європейських підходів; пріоритет щодо розвитку мінерально-сировинної бази України; запобігання зміні клімату та ефективне і безпечне поводження з відходами) [5].

Ключові принципи охорони довкілля сформульовані в Законах України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» та «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (набере чинності від 01.01.2020 року) [6,7]. У них наголошується на необхідності забезпечення збалансованого використання природних ресурсів, підвищення пріоритетності питань захисту довкілля на засадах сталого розвитку. Закон про екологічну політику на період до 2030 року побудований на основі дотримання європейських норм та принципів екологічного управління, а в основу державної екологічної політики покладено екосистемний підхід збалансованого розвитку країни, який має забезпечити конституційне право кожного громадянина на чисте і безпечне довкілля.

Ключовими цілями державної екологічної політики на період до 2030 року в Україні визначено: формування системи екологічних цінностей на засадах сталого виробництва і споживання, сталий розвиток природоресурсного потенціалу, включення екологічної політики в систему управління соціально-економічним розвитком, зниження антропогенного та

іншого впливу на екосистему країни, удосконалення системи природоохоронного управління.

Очікується, що в результаті реалізації державної екологічної політики в Україні буде досягнуто наступних результатів: стабілізація екологічної ситуації в країні – до 2025 року; суттєве покращення стану навколишнього середовища та його збалансований розвиток – до 2030 року. В ході проведеного аналізу встановлено, що існуючий стан навколишнього середовища в Україні, слабкий зв'язок норм національного екологічного законодавства з міжнародним зумовлюють необхідність розвитку принципово нових підходів до здійснення державної політики у сфері охорони навколишнього середовища та сталого розвитку, які закладено у Законі України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року». Результативність переходу на екосистемний підхід збалансованого розвитку країни у значній мірі залежить від формування сприятливої нормативно-інституційної бази, співпраці учасників процесу управління на державному та регіональному рівнях та міжнародних організацій, ресурсного забезпечення процесу трансформацій.

Список використаних джерел:

1. Брундтланд Г.Х. Наше общее будущее: доклад Всемирной комиссии по вопросам окружающей среды и развития. – ООН, 1987. – 412 с

2. Барабашова Н. В. Регіон у правовому забезпеченні екологічної безпеки України: Дис. …докт. юрид. наук: 12.00.06. – К., 2013. – 445 с.

3. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 № 1264-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12

4. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12.01.2015 № 5/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015

5. Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду до 2020 року: затв. Розпорядженням Кабінету міністрів України від0 3.04.2017 р. № 275-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/programa-diyalnosti-uryadu/serednostrokovij-plan-prioritetnih-dij-uryadu-do-2020-roku-ta-plan-prioritetnih-dij-uryadu-na-2017-rik

6. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року: Закон України від 21.12.2010 р. № 2818– VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2818-17/ (втрата чинності 01.01.2020 року)

7. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28.02.2019 № 2697-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19 (набуття чинності з 01.01.2020 року)

Пилипчук О. В.[*], магістрант,*
спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ (КОМЕРЦІЙНИХ) СТРУКТУРАХ

Вступ. Складні цивілізаційні процеси постійно окреслюють перед підприємствами нові завдання, а тому для успішного функціонування останніх важливо своєчасно вносити необхідні зміни у напрямки їх розвитку з метою відображення в їх розвитку досягнень науково-технічного прогресу та вимог середовища їх функціонування. За умов швидких змін на світових ринках пріоритетної ролі набуває інноваційна діяльність підприємств на нові потреби споживачів із врахуванням сучасних суспільних вимог. Однак на сьогодні сучасні вітчизняні підприємства мало уваги акцентують на пошуку інноваційних напрямів діяльності, що в кінцевому випадку призводить до втрати ринків збуту, не вчасній реакції на суспільні виклики в економіці, соціальній та екологічній сфері.

Напрямок інноваційного розвитку підприємства – це окреслення шляху або руху до впровадження і реалізації інновацій, які забезпечують покращення кількісних та якісних характеристик діяльності підприємства, зміцнення його ринкових позицій та створюють умови для висхідного розвитку.

Різні аспекти інноваційної діяльності в підприємствах розглянуто в працях українських і зарубіжних науковців: Л. Антонюк, В. Савчук [1], С. Ілляшенко [2], Л. Федулова [3], В. Зянько [4],В. Геєць [5], М. Денисенко, П. Микитюкта ін.

Виклад основного матеріалу. Інноваційна діяльність підприємства являє собою комплексний процес створення, використання і розповсюдження нововведень з метою отримання конкурентних переваг та збільшення прибутковості свого виробництва. В ринковій економіці інноваційна діяльність підприємств – один із найсуттєвіших вагомих чинників, які дозволяють підприємству посідати стійкі ринкові позиції і отримувати перевагу над конкурентами в тій галузі, яка є сферою комерційних інтересів даного підприємства [2].

Необхідність організації інноваційної підприємницької діяльності обумовлена:

потребами підвищення техніко-технологічного рівня виробництва;

збільшенням затрат і погіршенням економічних показників підприємств;

швидким моральним старінням техніки і технології;

визначаючою роллю науки і підвищення ефективності розробки і впровадження нової техніки;

[*]Науковий керівник – Булуй О. Г., к. е. н., доцент.

важливістю і економічною доцільністю посилення інтенсивних факторів розвитку виробництва, на основі використання досягнень науково-технічного прогресу у всіх сферах економічної діяльності;

потребами істотного скорочення строків створення і освоєння нової техніки;

важливістю розвитку масової творчості винахідників і раціоналізаторів та використання їх пропозицій.

На практиці виділяють три основних види інноваційної підприємницької діяльності:

інноваційна діяльність в сфері техніко-технологічного забезпечення виробництва;

інноваційна діяльність в сфері збільшення виробництва, підвищення якості і здешевлення продукції;

інноваційна діяльність в сфері соціальної політики [1].

Перший вид інноваційної підприємницької діяльності пов'язаний з процесом кількісного і якісного оновлення виробничого потенціалу, який направлений на підвищення продуктивності праці, економію енергоресурсів, сировини і матеріалів та відповідно на збільшення прибутків.

Другий вид інноваційної підприємницької діяльності представляє собою процес якісного удосконалення продукції, її здешевлення, розширення асортименту, який направлено на повніше задоволення потреб населення.

Третій вид інноваційної підприємницької діяльності, пов'язаний з розширенням і покращанням сфери послуг для населення, який направлений на створення нормативних умов для праці та відпочинку і відповідно на підвищення продуктивності праці.

В ринковій економіці перевагу отримують ті підприємства, які швидко й активно освоюють нововведення. Це дозволяє їм розширити ринки збуту своєї продукції, завоювати нові сегменти ринку, а в разі освоєння принципово нових нововведень – тимчасово зайняти домінуюче положення на ринку нової продукцію, що безпосередньо пов'язано з можливістю отримання підприємством значно більших прибутків, ніж інші підприємства.

Можна виділити три способи організації інноваційної діяльності:

інноваційна діяльність на основі внутрішньої організації, коли інновація створюється і (або) освоюється всередині фірми її спеціалізованими підрозділами на базі планування і моніторингу їх взаємодії по інноваційному проекту;

інноваційна діяльність на основі зовнішньої організації при допомозі контрактів, коли замовлення на створення і (або) освоєння інновації розміщується між сторонніми організаціями;

інноваційна діяльність на основі зовнішньої організації за допомогою венчурів, коли фірма для реалізації інноваційного проекту засновує дочірні венчурні фірми, які залучають додаткові сторонні засоби (кошти) [3].

Найчастіше використовується другий спосіб організації інноваційної діяльності – фірма розміщує замовлення на розробку новизни, а освоює їх

власними силами. Відносна рідкість використання першого способу пояснюється недостатнім потенціалом фірмової науки.

Висновок. Інноваційна підприємницька діяльність – це особливий процес організації господарювання, який оснований на постійному пошуку нових можливостей покращання техніко-технологічних факторів виробництва. Вона пов'язана з готовністю підприємницької структури (фізичної або юридичної особи) брати на себе весь ризик по здійсненню нового проекту або покращанню існуючого, а також виникаючу при цьому фінансову, моральну і соціальну відповідальність.

У загальному вигляді інноваційну підприємницьку діяльність можна визначити як суспільний технічний економічний процес, що приводить до створення кращих за своїми властивостями товарів (продукції, послуг) і технологій шляхом практичного використання нововведень. В основі всіх видів інноваційної діяльності лежить створення і освоєння нових видів продукції (послуг), виготовлення, створення цінностей, благ та інших товарів.

В інноваційній діяльності важливо враховувати життєвий цикл нововведень – проміжок часу, коли нововведення проходить шлях від виникнення ідеї до його комерційного використання, коли спостерігається активний попит населення на дане нововведення, після чого відбувається перехід нововведення до розряду рядових виробів, процесів, продуктів. У цьому випадку організація, якщо вона і надалі хоче мати конкурентні переваги, обов'язково повинна своєчасно згорнути вже не ефективне нововведення (тобто, коли воно не має активного попиту споживачів) і розпочати впровадження нового нововведення. З впровадженням нового нововведення закінчується життєвий цикл попереднього.

Список використаних джерел:

1. АнтонюкЛ. Л., ПоручникА. М., СавчукВ. С. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації: монографія. К.: КНЕУ, 2003. 394 с.

2. Управління інноваційною діяльністю. Основи інноваційного менеджменту : магістерський курс : підручник / за ред. д. е. н., проф. С. М. Ілляшенка. Суми : Університетська книга, 2014. 850 с.

3. Федулова Л. І. Економіка знань : підручник. К. : НАН УКРАЇНИ; Ін-т екон. та прогнозування НАН України, 2009. 600 с.

4. Зянько В. Інноваційне підприємництво: сутність, механізми і формирозвитку :монографія. Вінниця: УНІВЕРСУМ–Вінниця, 2008. 397с.

5. Інноваційна Україна 2020 : національна доповідь / за заг. ред.В.М. Гейця та ін. ; НАН України. К., 2015. 336 с.

6. Марченко О. С. Національна інноваційна системаяк інтегратор знань. Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. 2010. № 2. С. 24–35.

7. Про інноваційну діяльність : Закон України : 4 червня 2002 р., № 40-IV.Відом. Верхов. Ради України. 2002. № 36. Ст. 266.

Подік О. А.[*], *магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ЦИКЛ ТА ПРОЦЕДУРНІ ВАРІАНТИ ЗДІЙСНЕННЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Закон «Про публічні закупівлі» визначає три процедури закупівель: відкриті торги, конкурентний діалог, переговорна процедура. Тендерний процес являє собою закупівельний цикл, який складається із наступних фаз:

1. Попереднє визначення потреб та вимог стосовно закупівлі.
2. Складання кошторису та плану закупівель.
3. Складання плану закупівель на рік.
4. Визначення процедури, за якою буде відбуватися закупівля та її здійснення.
5. Визначення переможця в результаті проведення тендеру.
6. Укладання договору між замовником та переможцем тендеру;
7. Реалізація договору та контроль за його виконанням, оприлюднення звіту.

Процедурні варіанти щодо організації закупівельного процесу наступні.

Процедура відкритих торгів – прозора процедура, яка дозволяє брати участь у торгах будь-якому постачальнику, якого зацікавило оголошення , підходить супровідна тендерна документація і він подав свою пропозицію. Процедура відкритих торгів може бути застосована для будь-якого предмета закупівлі, крім тих ринок яких об'єктивно обмежений – через відсутність чи обмеженість конкуренції.

Конкурентний діалог застосовують у разі, якщо замовник не може точно визначити технічні та якісні характеристики товару, роботи, послуги і для цього йому потрібні переговори з ринком. Конкурентний діалог є конкурентною процедурою, яка передбачає переговори з учасниками. Мета таких переговорів – підготовка оптимальних технічних, якісних та інших характеристик предмета закупівлі. Найбільш підходящою ця процедура є для закупівель, які носять спеціалізований характер, зокрема будівельних робіт, комплексних послуг, виконання яких можливе з використанням різних технічних рішень. Конкурентний діалог здійснюється у два етапи:

І етап. Всім учасникам пропонується подати попередні пропозиції торгів без зазначення ціни. Строк подання – не менше 30 днів з дня оприлюднення оголошення на веб-порталі.

ІІ етап. Замовник запрошує до участі учасників, попередні пропозиції торгів яких не були відхилені на першому етапі, пропозиції яких виявилися прийнятними в цілому, але не менше ніж двох. Учасники подають остаточні пропозиції із зазначенням ціни, алгоритм проведення процедури

[*]Науковий керівник – Кравець І. В., к. е. н., доцент.

Конкурентного діалогу в подальшому аналогічний процедурі відкритих торгів.

Переговорна процедура – можна сказати виняткова процедура, єдина не конкурентна процедура закупівлі. Відповідно до даної процедури замовник укладає договір про закупівлю з учасником без торгів, проте це можливо здійснити тільки після проведення переговорів з одним або кількома учасниками. Для застосування переговорної процедури закупівлі замовник повинен мати принаймні одну з підстав, визначених у Законі (ст. 35), [1].

Таким чином, застосування переговорної процедури закупівлі фактично є виключенням із загально прийнятих правил, а тому в будь-якому випадку замовник при підготовці обґрунтувань щодо застосування вказаної процедури має посилатися на експертні, нормативні, технічні та інші документи, що підтверджують наявність підстав для її застосування. Слід зазначити, що переговорна процедура є «улюбленою» процедурою з боку державного та громадського контролю. З набуттям чинності закону «Про публічні закупівлі» крім учасників публічних закупівель (замовник – отримувач) в даному процесі можуть приймати участь з метою контролю і моніторингу державні органи і недержавні громадські організації.

З набуттям чинності закону «Про публічні закупівлі» крім учасників публічних закупівель (замовник – отримувач) в даному процесі можуть приймати участь з метою контролю і моніторингу державні органи і недержавні громадські організації. Для здійснення громадського контролю державних тендерів у ProZorro існує онлайн-платформа DOZORRO. Найбільш відомими та активними громадськими організаціями у сфері закупівель є: «Центр протидії корупції» (www.antac.org.ua), TransparencyInternational Україна (www.tiukraine.org), Центр політичних студій та аналітики ЕЙДОС (wwweidos.org.ua). Також відомими є ініціативи і практики громадських організацій і окремих громадян «Антикорупційний монітор» (acm-ua.org), YouControl (сервіс з аналітики підприємств), prozorrobot, opendatabot, z.texty.org.ua та інші. Наймасштабнішим медіа-ресурсом розслідувань зловживань у закупівлях є «Наші Гроші» (www.nashigroshi.org).

Список використаних джерел

1.Як брати участь в тендерах: постачальник, замовник, процедури закупівлі. URL: https://infobox.prozorro.org/articles/yak-brati-uchast-u-publichnih-zakupivlyah-v-ukrajini-osnovni-fakti (дата звернення 19.11.2019).

2. Про публічні закупівлі: Закон України від 25 грудня 2015, № 922-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 9. – Ст. 89

3. Stiglitz, Joseph (2000). EconomicsofthePublicSector (3rd ed.). NewYork: W.W. Norton. pp. 86–88.

4. Науменко С.М. Система тендерних закупівель: теоретико-методологічні підходи до дефініції і класифікації / С. М. Науменко // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2014. – Вип. 1(2). – С. 242-247.

Подорожня Т. Л.[*], магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ВПЛИВ РЕФОРМ НА РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РАЙОННИХ РАД ЯК ПРЕДСТАВНИКІВ СПІЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Спільні інтереси територіальних громад на субрегіональному рівні місцевого самоврядування, в тому числі, управління об'єктами спільної комунальної власності, представляють районні ради – представницькі, колегіальні, виборні органи місцевого самоврядування загальної компетенції [5]. Але, на даному етапі реалізація реформ децентралізації, місцевого самоврядування і територіальної організації влади в Україні, не проводяться реформи у адміністративно-територіальному устрої (АТУ) держави та на законодавчому рівні не визначено чіткого розмежування функцій і повноважень між органами базового, субрегіонального та регіонального рівнів з метою уникнення їх дублювання, яке призводить до дуалізму влади на місцевому рівні і негативно впливає на процеси розподілу комунального майна, його утримання, нівелювання нормами законодавства щодо представлення районними радами спільних інтересів територіальних громад, а також значно звужує повноваження, обов'язки та права як депутатів місцевих рад, так і їх виборців, у праві на представлення та захисту інтересів громади, людини та громадянина тощо.

Про реформування АТУ України мова йде доволі давно, практично від початку незалежності України. У науковому аспекті цим питанням в різні часи займалися М. Долішній, Б. Данилишин, І. Горленко, Ф. Заставний, М. Паламарчук, М. Дністрянський. Теоретичні аспекти функціонування АТУ у своїх працях висвітлювали: Т. Соловйова, М. Шафір, І. Магновський, В. Куйбіда, О. Бориславська, О. Скрипнюк та інші науковці. Упродовж тривалого періоду проблемі реформи місцевого самоврядування і АТУ, а також необхідності змін у їх системі, значну увагу приділяє Ю. Ганущак, останніми пропозиціями якого є ліквідація районних рад як інституту органу місцевого самоврядування проміжної ланки.

Метою дослідження є вивчення теоретичних та практичних питань щодо впливу децентралізації та реформування місцевого самоврядування і територіальної організації влади в Україні на районні ради та їх ресурсний потенціал, аналіз проблем та визначення напрямків і шляхів їх вирішення та врегулювання.

Результати досліджень. Концепцією реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, схваленою

[*]Науковий керівник – Якобчук В. П., к. е. н., професор.

розпорядженням КМУ 01.04.2014 р. № 333-р, передбачається, що районний рівень органів місцевого самоврядування та виконавчої влади має залишатися у новому вигляді, шляхом трансформації маленьких районів (які є на теперішній час) у великі в результаті їх об'єднання (приєднання), та з новими, чітко визначеними повноваженнями, оскільки існування невеликих районів, за умови передачі повноважень за принципом субсидіарності, втрачає сенс [4]. Одночасне функціонування у цих районах райрад, РДА та ОТГ з ідентичними функціями і повноваженнями вносить певну невизначеність та втрату фінансових ресурсів і деструктуризацію людських ресурсів. Так, на сьогодні в Україні територія 32 районів вже повністю охоплена ОТГ, які перейшли на прямі міжбюджетні відносини з Держбюджетом України [1, 3]. Це означає, що районний бюджет цих районів фактично повністю переходить до новоутворених ОТГ. Крім того, отримуючи прямі міжбюджетні відносини, ОТГ створюють свої виконавчі структури для здійснення повноважень, визначених законом. У той же час в районі, на території якого створюється така ОТГ, як правило, залишаються кілька територіальних громад, які не прийняли рішення об'єднатись з іншими громадами. Тому у виконавчому апараті районної ради, райдержадміністрації зберігаються структури, які забезпечують надання послуг для таких територіальних громад. При цьому навантаження на працівників таких структур є дуже низьким. Таким чином спостерігається нераціональне використання кадрових та фінансових ресурсів, що подекуди викликає соціальну напругу.

Місцеві бюджети мають бути достатніми для забезпечення виконання органами місцевого самоврядування своїх повноважень та забезпечення населення послугами не нижче рівня мінімальних соціальних потреб. Повноваження на здійснення витрат місцевого бюджету мають відповідати обсягу надходжень цього бюджету. Як свідчить практика, левову долю доходів районних бюджетів становить ПДФО. Наприклад, доходна частина бюджету Житомирського району на 98,8% складається з цього податку (до речі, 53% з яких за 2018 рік – це надходження лише з однієї селищної ради – Новогуйвинської). Інші податки, надходження, такі, як податок на прибуток комунальних підприємств, орендна плата тощо є незначними, бо комунальні підприємства, у кращому випадку «заробляють на себе» та не мають (або ж мають обмаль) чистого прибутку, а то і взагалі є збитковими, у результаті чого потребують вливань із районного бюджету. Що надходжень від оренди майна, то, як правило та відповідно до вимог законодавства, комунальне майно, в першу чергу, передається в оренду бюджетним установам із розміром орендної плати 1 грн на рік, а отже очікувати надходжень від цього виду діяльності районному бюджету не варто.

Окремі сільські, селищні ради об'єдналися в ОТГ, мають свій бюджет, до районного бюджету не надходять жодні податки з їх територій, у результаті обсяги районного бюджету значно зменшуються. Але районні ради утримують певні бюджетні комунальні установи та заклади (трудові архіви, інклюзивно-ресурсні і методичні центри, спортивні, музичні школи, школи

естетичного виховання, центри творчості, районні будинки культури, бібліотеки, заклади вторинної медичної допомоги тощо), які обслуговують доросле і дитяче населення усього району, у т.ч. і ОТГ. За таких обставин районні ради вимушені «просити» у ОТГ, щоб ті брали фінансову участь в утриманні цих об'єктів комунальної власності, що не є обов'язком для ОТГ.

Слід звернути увагу і на те, що можливості реалізації своїх депутатських повноважень депутатами районних рад значно звужуються, оскільки депутати не можуть реалізувати свого права та обов'язку на участь у розподілі коштів районного бюджету з метою їх спрямування на певні проекти чи заходи розвитку ОТГ, а отже брати участь в утриманні ОТГ за рахунок інших сільських, селищних рад є, щонайменше, несправедливим. Для прикладу, у Житомирському районі у результаті об'єднання територіальних громад 9 депутатів райради із 36, а це ¼, тепер представляють території (виборчі округи), які увійшли до ОТГ.

Висновки та пропозиції. Проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що реформування територіальних громад має відбуватися у контексті системної реформи адміністративно-територіального устрою на всіх рівнях. А також Верховною Радою України мають бути прийняті нові закони та внесені зміни до Конституції України та інших законодавчих актів, що визначатимуть нову систему АТУ України, статус районних рад, чітке розмежування повноважень у системі органів місцевого самоврядування різних рівнів та забезпечення їх виконання необхідними фінансовими ресурсами, в тому числі через їх участь у розподілі загальнодержавних податків.

Список використаних джерел:

1. Ганущак Ю. І. Нинішні райони потрібні лише чиновникам, а людям потрібні якісні послуги [Електронний ресурс]: від 21.02.2019 р. //Децентралізація дає можливості./ – Режим доступу: https://decentra lization. gov.ua/news/10655.

2. Ганущак Ю. І. Територіальна організація влади: Напрямки змін: монографія / Ю. І. Ганущак. – Львів: Астролябія, 2013. – С. 61

3. Конституція України [Електронний ресурс]: від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР із змінами та доповненнями. //Законодавство України. Верховна Рада України./ – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ 254% D0% BA/96-% D0%B2%D1%80.

4. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні[Електронний ресурс]: від 01.04.2014 р. № 333-р із змінами та доповненнями. //Законодавство України. Кабінет Міністрів України./ – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80.

5. Про місцеве самоврядування в Україні [Електронний ресурс]: від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР із змінами та доповненнями. //Законодавство України. Верховна Рада України./ – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/ laws/show/280/97%D0%B2%D1%80.

Поплавська О. М.[*], магістрант,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЩОДО ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Теоретичні досягнення в галузі кримінального права, кримінології, міжнародного права, криміналістики, культурології, соціології, відображені в працях вітчизняних і зарубіжних вчених, зокрема, Акуленка В.І., Андрес Г. О., Богуславського М.М., Борзенкова Г. Н., Вечерського В. В., Волженкіна Б.В., Жалінського А.Е., Захаревського В.І., Крикунова А. О., Кудрявцева В. Н., Кузнєцова О.О., Кузнєцової Н.Ф., Лопашенко Н.А., Лукашука І.І., Наумова А.В., Прибєги Л.В., Рарога А.І., Тер-Акопова А.А., Чучаева А.І., Шемшученко Ю.С.

Виділення частин загальної проблеми, які раніше не розглядалися. В даній роботі розглядається важливість розуміння цінності об'єктів культурної спадщини, питання корупції в даній сфері обставини, які обумовлюють знищення культурних пам'яток наголошується на практичній реалізації принципу невідворотності покарання за вчинений злочин та боротьбі зі стереотипом безкарності та вседозволеності.

Мета та методика досліджень. Мета даної роботи полягає в тому, щоб на основі чинного законодавства та наукових розробок визначити сутність, зміст та правові засади охорони та захисту культурної спадщини, розробити науково обґрунтовані пропозиції щодо боротьби з корупцією в сфері захисту пам'яток, знайти засоби ефективної діяльності по захисту та охороні культурної спадщини, попередженню злочинів у цій сфері. Правова охорона культурних цінностей є найважливішим чинником збереження національної ідентичності України в сучасний період. Нерозуміння важливості збереження об'єктів культурної спадщини посадовими особами та громадянами, вандалізм, розкрадання, відмова власників пам'яток у проведенні реставраційних та ремонтних робіт приводить до втрати таких об'єктів, їх загибелі та повного руйнування.

Результати досліджень. У Стратегії національної безпеки України [7] зазначається, що збереження і розвиток духовних і культурних цінностей українського суспільства, зміцнення його ідентичності на засадах етнокультурної різноманітності є стратегічним пріоритетом сталого розвитку країни. Однією з головних загроз національній безпеці у сфері культури названі протиправні посягання на її об'єкти. Таким чином, завдання захисту культурних цінностей і археологічних пам'яток зокрема є стратегічно необхідної в контексті забезпечення національної безпеки країни в цілому.

[*]Науковий керівник – Тищенко С. В., к. е. н., доцент.

Культурне багатство України є стратегічним ресурсом, який необхідно зберегти і примножити для наступних поколінь, враховуючи співіснування на її території представників різних національностей і конфесій.

Для збереження і примноження культурного надбання країни необхідне правове регулювання. З давнини культурні цінності в усіх країнах були жаданим об'єктом злочинних посягань, тому забезпечення права на культуру є одним із пріоритетних завдань держави. Злочинність в сфері обігу культурних цінностей за обсягом отриманого злочинного доходу майже не поступається незаконному обігу зброї та наркотиків Таке забезпечення здійснюється за допомогою встановлення кримінально-правової відповідальності за подібні злочини. Міжнародне право передбачало кримінальну відповідальність за посягання на культурні цінності в період війн і збройних конфліктів. Ще одна із загроз для культурної спадщини-корупція. В Україні вона перетворилася на одну із загроз національної безпеки, має соціальні, економічні, владні, політичні та міжнародні аспекти впливу на українське суспільство і державу, а також комплексний та системний характер. Підриваючи правові та економічні основи держави, корупція не дає змоги залучити іноземні інвестицій, є ніби інкубатором організованих злочинних груп, призводить до «тінізації» економіки. Усвідомлюючи важливість захисту пам'яток культурної спадщини, не можна не констатувати, що корупція в Україні впливає на формування органів державної влади всіх гілок влади, на вироблення і реалізацію державної політики, отже і на протидію злочинності, замовчування проблем розкрадання та вивезення культурної спадщини, розпродаж об'єктів, які є історичними пам'ятками.

Корупція негативно впливає на міжнародний імідж України. Для її подолання важливо знати де саме вона проявляється та причини, що породжують та зумовлюють її. Інституційні причини корупції сприяють її виникненню та процвітанню. Це: широкі повноваження посадових осіб, недостатня гласність та прозорість їхньої діяльності, недостатня підзвітність, що веде до створення стимулів не доброчесної діяльності чиновників та недостатність силових заходів протидії з боку компетентних правоохоронних органів. Саме тому майже неможливо відстежити та покарати «чорних» археологів: вони або працюють під «прикриттям» чиновників або правоохоронців, або самі є такими. Щодо суспільних причин корупції, то це терпимість громадян до проявів корупції та особиста лояльність до посадовців та примирення з беззаконням.

На жаль, громадські організації та експерти не мають контрольних функцій, вони мають право лише консультувати. При цьому все контролює держорган. Статті, які стосуються питань прав власності на об'єкти історико-культурної спадщини, продажу й вивозу їх за кордон, правила цієї діяльності дуже заплутані та складні, що також створюють лазівки для корупціонерів: щоб отримати будь-який дозвіл, підтвердження й інші документи, не порушивши закону, доведеться дати хабар. Те саме відбувається і у

держфінансуванні діяльності, пов'язаної з виявленням, дослідженням, консервацією, реставрацією, музеєфікацією, ремонтом і пристосуванням пам'яток. Наприклад, в Греції держава фінансує більшу частину археологічних розкопок та інших наукових досліджень культурно-історичної спадщини. В Україні держава не виділяє коштів на археологічні розкопки. Розкопки ведуться або за програмами, спільними з іноземними державами за іноземні кошти або за кошти забудовників, яким для отримання комплекту дозвільної документації на будівництво треба провести археологічну експертизу. Проблемою тут постає те, що археологи не проти брати хабарі, а забудовники платять, щоб отримати земельну ділянку.

У боротьбі з корупцією важливим є висвітлення проблеми у друкованих та електронних ЗМІ, участь громадських активістів та журналістів у проектних інформаційно-просвітницьких заходах, поширення інформації про реальний стан і можливості боротьби з корупцією в галузі охорони пам'яток. Необхідним є зацікавлення у вирішенні цієї проблеми пересічних громадян, голів сільських рад, школярів, членів громадських організацій, наприклад, залучення учнів місцевих шкіл до моніторингу стану курганів, що знаходяться на території їх району. З метою активізації боротьби з корупцією 07.04.2011 року Верховна Рада України прийняла Закон «Про засади запобігання та протидії корупції», яким передбачено участь громадськості в заходах щодо запобігання та протидії корупції, проведення антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів, досліджень тощо. Також прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення» від 07.04.2011 року, яким унесено зміни до Кримінально-процесуального кодексу України, Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України [1].

Але навіть цей важливий документ не вирішує усіх проблем та питань сучасної української археології та пам'яток охоронної справи. Головне з них-існування так званої «чорної археології» та боротьба з нею. Активізація «чорної археології» створює цілу проблему для охорони пам'яток історії і культури в Україні. Йдеться про втрату найцінніших пам'яток історико-культурної спадщини, чимало з яких мають значення для вивчення не лише історії України, а й усієї світової історії. Особливо прикрим є те, що боротися з нею практично неможливо саме через корумпованість тих, хто має забезпечити захист. Серед усіх різновидів культурної спадщини-історичної, архітектурної, монументального мистецтва, саме археологічних пам'яток вже ніколи не стане більше, археологічна спадщина залишиться приблизно в тих самих межах, у яких вона існує й сьогодні. Але цьому може завадити вивезення, розкрадання та невиконання своїх обов'язків корумпованими особами. Цінність знахідок часто буває не тільки науковою: відкриваються нові чудові витвори стародавнього мистецтва: розписний посуд, ювелірні прикраси, дивовижна зброя, що приваблює таку категорію пошуковців

«чорних» археологів. Археологічна лихоманка з кожним днем охоплює дедалі більше українців, які відчувають безкарність і тому дістають з надр землі реліквії, які пролежали там тисячоліття і за які колекціонери можуть віддати десятки тисяч доларів. Такі безцінні археологічні предмети з України наводнюють чорний ринок багатьох держав. Схожою є ситуація в зонах військових конфліктів та країнах, у яких національне законодавство дозволяє власникам землі розпродувати археологічні знахідки з належної їм території (Італія, Греція, Туреччина). Натомість у Франції, Німеччини та Великобританії археологічна спадщина є власністю держав.

Охорона пам'яток історії та культури та боротьба з корупцією – це справа органів державної влади, уповноважених українськими громадянами на виконання цих функцій. Свідченням неналежного ставлення до справи охорони культурної спадщини є численні випадки руйнації історичних пам'яток, майже повну відсутність прогресу в реалізації програми паспортизації археологічних пам'яток, ігнорування норм чинного законодавства в галузі охорони пам'яток історії та культури (Закони України «Про охорону культурної спадщини» [1], «Про охорону археологічної спадщини» [1], Європейська конвенція про охорону археологічної спадщини).

В багатьох питаннях, пов'язаних із видачею дозволів, використанням фінансових ресурсів, державні органи та органи місцевого самоврядування, відповідальні за проведення пам'яток охоронних заходів, діяли закрито і непрозоро. Професійні археологи та історики в разі звернення до спеціалістів із питань запровадження законних процедур узгодження земельних відводів задля збереження від руйнування нововиявлених археологічних пам'яток, натикаються на протидію з боку представників відповідальних структур. Таким чином, важливим фактором для позитивних змін в цій сфері є зростання поінформованості громадян, у т.ч. представників органів державної влади та місцевого самоврядування, про існуючі корупційні ризики в галузі охорони історико-культурної та археологічної спадщини. Важливим показником боротьби з корупцією є широке висвітлення проблеми у друкованих та електронних ЗМІ, участь громадських активістів та журналістів у проектних інформаційно-просвітницьких заходах, поширення інформації про реальний стан і можливості боротьби з корупцією в галузі охорони пам'яток. Необхідним є зацікавлення у вирішенні цієї проблеми пересічних громадян, голів сільських рад, школярів, членів громадських організацій, наприклад, залучення учнів місцевих шкіл до моніторингу стану курганів, що знаходяться на території їх району.

Наразі сучасне суспільство розділилося на дві частини: одна з них усвідомлює важливу роль культурних цінностей для встановлення духовного і культурного виховання людей, намагається зберегти, реконструювати, реставрувати пам'ятки, привернути увагу спільноти до проблеми збереження культурної спадщини. Особливо страждають археологічні пам'ятки, тому що вони знаходяться під відкритим небом та самі є частиною природи, ґрунт

підмивають води, часто площу таких об'єктів не виділено та не позначено і люди, не знаючи про те, що знаходяться на пам'ятці археології, завдають шкоди несвідомо. Таким чином, одна частина є свідомими громадянами. Інша частина або не усвідомлює важливість збереження культурних пам'яток, або навмисно переступає закон і завдає шкоди об'єктам культурної спадщини. Взагалі в суспільстві зменшується значення історичного розвитку держави. Злочини проти пам'яток культурної спадщини наведені у Кримінальному кодексі України [9].

Щодо визначення інших проблем, то Р. В. Асейкін в своїй статті називає ряд обставин, які обумовлюють знищення культурних пам'яток. Це і вигідне розташування об'єктів на вигідних для будівництва місцях, тому що, наприклад, храми встановлювалися на найвищому та найгарнішому місці села або міста. Тому, звичайно, саме ці землі намагаються отримати будівельники під житлові будинки, торгові центри тощо. Також часто проводяться міжнародні та внутрішньодержавні аукціони саме для продажу культурних цінностей, що при всій своїй нібито офіційності і законності є злочином в цій сфері. [10]. Науковці і дослідники називають також причини знищення культурних об'єктів такі, як: зменшення значення кримінально-правової заборони, тобто бажання збагатитися за рахунок шляхом розкажу пам'яток сильніше за страх покарання, або навіть впевненість у безкарності.

Окремо хочеться сказати про приватних колекціонерів археологічних предметів. Тут йдеться також про домовленість з правоохоронними органами «не помітити» розкопки, не приїхати вчасно тощо. Наразі недостатньо розкрите питання законності походження приватних археологічних колекцій, які складаються з археологічних предметів, що вилучені за різних обставин з об'єктів археологічної спадщини, розташованих на території України / 'www.все-знания.рф', 17 /. Відповідно до Закону України «Про охорону культурної спадщини» всі пам’ятки археології, в тому числі ті, що знаходяться під водою, включаючи пов’язані з ними рухомі предмети, є державною власністю, і такі рухомі предмети підлягають віднесенню до державної частини Музейного фонду України, обліку та збереженню в порядку, визначеному законодавством.

Підбиваючи підсумки, необхідно зупинитись на тих завданнях, які потребують негайного вирішення. Адже подальші зволікання можуть призвести до невідновних втрат об'єктів культурної спадщини, втрати нашої національної історії та пам’яті, і як наслідок – до втрати духовності та загальнолюдських моральних цінностей. Найперше, що необхідно і реально зробити, це доносити інформацію до всіх верств населення і особливо до службових осіб про важливість, цінність і неповторність пам'яток археологічної спадщини, а також про адміністративну та кримінальну відповідальність за порушення законодавства. Важливим є також робота безпосередньо на територіях, на яких знаходяться історичні пам'ятки, з наголошення про унікальність місця. Цьому сприяють проведення семінарів,

з'їздів, конкурсів, фестивалів. Такі заходи є важливими, оскільки дозволяють учасникам в режимі живого спілкування обговорити широке коло проблем, обмінятися досвідом і напрацюваннями в сфері охорони культурної спадщини. Причому не тільки України, а і з досвіду інших країн. Необхідним кроком є прийняття низки нормативно-правових актів, які б розширили, уточнили або доповнили ті положення, що були викладені в Законах України «Про охорону культурної спадщини» та «Про охорону археологічної спадщини» з урахуванням міжнародних правових актів з охорони культурної спадщини та Земельного Кодексу України.

Актуальною проблемою постає процес завершення формування структур органів охорони культурної спадщини з якомога більшою автономією від органів місцевого самоврядування. Сюди можна додати і підбір такого рівня професіоналів, які би могли залучити дійсно великі кошти через гранти на ремонт, реставрацію пам'яток тощо. Інакше виходить замкнуте коло: органи місцевого самоврядування не мають коштів на утримання пам'яток, а органи охорони культурної спадщини отримують наказ про термінове виконання. Тут існує вірогідність списання «мертвих душ», тобто робиться вигляд, що роботу проведено. Такі листи про підтримку пам'яток отримують і у школах, і священики, і громадські організації, причому часто такі запити не узгоджені між собою. Так, 01.03.2014 р. вийшла постанова КМУ про «Про економію державних коштів та недопущення втрат бюджету», в якій в п. 20 Заходів вказано, що необхідне «Припинення використання бюджетних коштів для проведення заходів з відзначення пам’ятних та історичних дат, ювілеїв підприємств, установ та організацій, а також ювілеїв і вшанування пам’яті видатних осіб та інших подій (крім централізованих заходів Мінкультури, пов’язаних з відзначенням 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка, Дня Конституції України, Дня незалежності України, Дня Перемоги, Дня пам’яті жертв голодоморів), друкування продукції, не пов’язаної з виконанням завдань і функцій органів державної влади та інших державних органів». Пам'ятки необхідно утримувати, ремонтувати, території благоустроювати, виконуючи численні розпорядження, вказівки тощо. Не останнім по важливості вважаємо пункт, щоб допускати до роботи в органах охорони культурної спадщини тільки фахівців, які б мали відповідну освіту.

На жаль, часто злочини проти об'єктів культурної спадщини залишаються без належного реагування правоохоронних органів. Кримінальні справи щодо них не порушуються з різних причин: наприклад, ніякі повідомлення у правоохоронні органи не надходили, відповідні посадові особи не виявляють помітної активності, свідки бояться звернутися до правоохоронних органів. Для зменшення актів вандалізму та збереження пам’яток культурної спадщини державою повинні активно проводитися такі заходи, як зниження високого рівня безробіття, державна підтримка осіб, які звільнилися з місць позбавлення волі, допомога у навчанні й

працевлаштуванні молоді, активізація роботи громадських організацій у профілактиці злочинності взагалі та групових правопорушень в тому числі.

Необхідним фактором є також практична реалізація принципу невідворотності покарання за вчинений злочин, боротьба із стереотипом безкарності та вседозволеності. Обов'язковою є також активізація роботи органів місцевого самоврядування щодо впорядкування, благоустрою і охорони пам'яток культурної спадщини, що звичайно позитивно сприятиме зниженню рівня злочинності у цій сфері. У Кримінальному кодексі України немає спеціальної норми, яка б передбачала відповідальність за вандалізм, але найпоширенішими злочинами проти об'єктів культурної спадщини є знищення, руйнування або пошкодження пам'яток – об'єктів культурної спадщини та самовільне проведення пошукових робіт на археологічній пам'ятці, пошкодження релігійних споруд чи культових будинків (ст. 178) – незаконне утримування, осквернення або знищення релігійних святинь (ст. 179) – наруга над могилою, іншим місцем поховання або над тілом померлого (ст. 297), [1]. Зростання вандальної злочинності вимагає посилення вивчення явища вандалізму в межах кримінального права, криміналістики, кримінального процесу, оперативно-розшукової діяльності, кримінології, соціології, психології і педагогіки.

Висновки та пропозиції. В даній роботі на основі чинного законодавства та наукових розробок визначено сутність, зміст та правові засади охорони та захисту культурної спадщини, розроблено науково обґрунтовані пропозиції щодо боротьби з корупцією в сфері захисту пам'яток, запропоновані засоби ефективної діяльності по захисту культурної спадщини, попередженню злочинів у цій сфері. Однією з особливостей археологічної спадщини є неповторність кожного археологічного об'єкту (кургану, городища, поселення тощо) та неможливість його відтворення. Ця особливість яскраво проявляється під час проведення розкопок. Основний метод дослідження археологічних пам'яток – розкопки – дає лише приблизні аналогії і результат розкопок передбачити неможливо. Це приваблює до археологічних пам'яток вчених-науковців, але не тільки професіоналів.

Таким чином, маємо багато проблемних питань щодо захисту пам'яток. Необхідно зауважити, що правоохоронці та працівники відділів культури повинні вийти на діалог, розглянувши такі питання, як: проблеми державного обліку об'єктів культурної спадщини, заходи запобігання нелегального обігу культурних цінностей, міжнародно-правова діяльність країн СНД у сфері боротьби з розкраданням і контрабандою культурних цінностей, реституція культурних цінностей, організація правоохоронної діяльності у сфері історико-культурної спадщини, взаємодія державних органів та інститутів громадянського суспільства у цій сфер, методика виявлення та розслідування злочинів, предметом посягань у яких виступають культурні цінності, міжнародно-правове співробітництво в розшуку викрадених культурних цінностей.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України: Закон від 05.04.2001 №?2341-ІІІ [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://закоп4.rada.gov.ua/laws/show/2341?14

2. Про охорону археологічної спадщини: Закон України від 18 березня 2004 р. // Відомості Верховної Ради України.– 2004. – №?26. – Стор. 1080. – Ст. 361.

3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо охорони культурної спадщини: Закон України від 9 вересня 2010 р. // Відомості Верховної Ради України. 2011. №?4. Стор. 106. Ст. 22.

4. Про засади запобігання та протидії корупції: Закон України від 07.04.2011 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу до закону: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3206?17

5. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 року [Електронний ресурс].– Режим доступу до закону: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg =1264?12

6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення: Закон України від 11.06.2009 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до закону: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1508?17

7. Про Стратегію національної безпеки України. Президент України. Указ, Стратегія від 12.02.2007 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/105/2007.

8. Порядок визначення категорій пам’яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам’яток України: постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 р. №?1760 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до постанови: http://fpd.org.ua/russian/poleznaja-informacija.html.

9. Про економію державних коштів та недопущення втрат бюджету: постанова Кабінету Міністрів України від 01.03.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до постанови: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/65?2014;%Б0%БЕ

10. Асейкін Р. В. Посягання на об'єкти культурної спадщини: кримінологічна характеристика та запобігання: дис. … канд. юрид. наук: 12.00.08 / Асейкін Р. В. – Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2011. – 202 с.

12. Європейська конвенція про охорону археологічної спадщини (переглянута), Міжнародний документ від 16.01.1992 № ETБ N 143 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://centre7.org.ua/?q=dokumenty/rada_jevropy-1022

Порозінська Ю. П.[*], магістрант,
спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

ІННОВАЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР

В сучасних дослідженнях з психології та економіки гостро порушується проблема мотиваційності людини до роботи. Робота дає нам підґрунтя формування мотиваційності, але яка саме вона буде позитивно чи негативно налаштована все ж залежить від людини. Успішність оволодіння підприємницькою діяльністю є запорукою оволодіння новими знаннями, навичками в роботі, значною мірою залежить від оцінного ставлення, яке сформувалось та формується між усвідомленням омріяної професії та реальністю. Професія підприємця, економіста за класифікацією В. Клімова відноситься до типу взаємодії «людина-людина» та «людина – знакова система», що підкреслює значимість потреби дослідження взаємодії. Перевага мотиву досягнення успіху над мотивом уникнення невдачі, схильність до ризику, потреба й уміння брати на себе відповідальність залишаються необхідними у портреті людини незалежно від форми, рівня або інших специфічних рис

Сучасні науковці здійснюють дослідження процесів управління, взаємодії керівників і підлеглих, підвищення ефективності управління, психологічних особливостей керівника, його управлінських здібностей. Образ людини про професію формується в результаті соціальної перцепції, коли об'єктом сприйняття виступає сама особистість. Проте практично не вивченими залишаються складові структури мотиваційної діяльності особистості на підприємствах, що і зумовило вибір теми дослідження «Інноваційний механізм управління персоналом підприємницьких структур».

Об'єкт дослідження є процес формування підприємницьких здібностей працівників підприємств. Предмет дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних основ формування засад ефективного управління персоналом на основі становлення підприємницьких здібностей як чиннику забезпечення ефективності діяльності підприємств.

Мета дослідження є теоретико-методичне обґрунтування та практичні рекомендації щодо забезпечення ефективної роботи персоналу підприємницьких структур. В основу нашого дослідження покладено припущення про те що: 1) у студентів асоціації будуть сформовані здебільшого на основі особистісних характеристик; 2) у підприємців є свій певний образ та уявлення процесу мотивації. Для досягнення поставленої мети поставлено такі завдання:

---

[*]Науковий керівник – Плотнікова М. Ф., к. е. н., доцент.

– дослідити наявні теоретико-методичні підходи вивчення та управління персоналом підприємств;

– розробити концептуально-методичні підходи до оцінки ефективності управління персоналом підприємств;

– оцінити рівень соціально-психологічної готовності працівників підприємств та студентів до підвищення мотивації праці;

– на основі діяльності суб'єктів підприємництва оцінити потенціал та механізми підвищення ефективності управління персоналом;

– обґрунтувати науково-методичні підходи до побудови моделі оптимальних змін в системі управління персоналом підприємств;

– удосконалити діючу систему мотивації праці підприємницьких структур.

У ході дослідження були виявлені наступні результати, які знайшли вираження у факторних навантаженнях та факторному полі. У фактора є два полюса, які є протилежними. Перший біполярний фактор – категорії саморозвиток (мотивуюча робота), моральні (мотивуюча робота) – пояснює 27% значень. Другий біполярний фактор – категорії соціально (не мотивуюча робота), матеріальні (мотивуюча робота)– пояснює 16%.

Отже, у ході дослідження ми встановили що працівникам на підприємстві є важливість працювати та розвиватись(саморозвиток – 0,74), важливість моральних якостей (0, 83). Незадоволення роботою є фактор соціальним (не мотивуюча робота -0,71). Це свідчить про те, що на підприємстві взаємодія керівників та працівників є дуже важливою, для хороших досягнень у виробництві. Щодо висновків та пропозицій Розв'язання проблем трансформації національної економіки України на ринкових засадах, перехід до нових прогресивних технологічних процесів вимагає залучення значних обсягів інвестицій. За оцінками спеціалістів, для створення повноцінної експортоорієнтованої економіки України необхідно 40-50 млрд. дол. США. Внутрішні можливості інвестування на разі обмежені та залежать від загальноекономічної ситуації в Україні, яка нині негативно позначається на всіх інвестиційних процесах. У теперішніх умовах господарювання практично припинився процес оновлення основних фондів.

Україна на сучасному етапі розвитку її економіки повинна створити сприятливе інвестиційне середовище для залучення колосальних фінансових ресурсів. Адже інвестиції є джерелом коштів, необхідних для модернізації та розвитку української економіки. Вони сприяють залученню нових виробничих технологій, а також технологій ринкової поведінки. Важливим є саме те, звідки вони надходять та куди спрямовуються. Особливо важливим є залучення інвестицій з високо розвинутих країн світу, що характеризується належним рівнем ринкової культури.

Національне законодавство, що визначає правовий режим іноземного інвестування, базується на нормативних актах господарського законодавства. До них відносяться: Конституція України, зокрема її положення щодо

забезпечення державою соціальної орієнтації економіки України та гарантування захисту прав усіх суб'єктів, в т. ч. права власності (ч. 4 ст. 13), права приватної власності (ст. 41), права громадян на підприємницьку діяльність (ст. 42) та Закон України «Про інвестиційну діяльність», Закон України «Про режим іноземного інвестування» ін.

Також у ході нашого дослідження ми отримали такі данні, що працівникам на підприємстві є важливість працювати та розвиватись(саморозвиток – 0,74), та важливість моральних якостях (0, 83), щодо не задоволеності роботи є фактор соціальна (не мотивуюча робота -0,71), це свідчить про те що на підприємстві взаємодія керівників та працівників є дуже важливою, для хороших досягнень у виробництві. Рекомендація відвідання тренінгу «Мотивуй правильно! Особливості мотивації персоналу в умовах сучасної економіки» – для керівників та для персоналу «Знайди свій шлях». Аналізуючи платоспроможність, ліквідність та фінансову стійкість можна прийти висновку, що недостатність робочого капіталу для поточних потреб стримує розвиток та призводить до скорочення виробництва. Підприємство шляхом переговорів із споживачами та постачальниками намагається скоротити заборгованість між підприємствами. Покращення ліквідності за оцінками фахівців емітента можливе тільки за рахунок покращення розрахунків, зменшення зростання цін на матеріали, стабільності законодавства.

Список використаних джерел:

1. Prysiazhniuk O., Buluy O., Plotnikova M. Cluster approach in administration of rural areas. Management Theory And Studies For Rural Business And Infrastructure Development. 2018. 40(2), 118– 127.

2. Semenets, H., Yakobchuk, V., Plotnikova, M. Family Homesteads Settlements As The Subjects Of The Public Management In Rural Territories. Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development. 2018. 40 (4), 587– 598.

3. Ramanauskas J., Stasys R., Plotnikova M. Innovative approaches to rural development // Sustainable Development of Rural Areas: monograph / ed. prof. T. Zinchuk, prof. J. Ramanauskas. – Klaipėda: Klaipėda University; Kyiv: «Centre of Educational Literature», 2019. 80– 99.

4. Sandal J.-U., Yakobchuk V., Lytvynchuk I., Plotnikova M. Institutions for Forming Social Capital In Territorial Communities Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development ISSN 2345-0355. 2019. Vol. 41. No. 1: 67–76.

Примак В. А., Ярмоченко В. В., Фініцька М. С.[*], магістранти, спеціальність «Публічне управління і адміністрування»

УДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАРОДНОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА

Удосконалення організації та проведення місцевих референдумів повинно полягати у максимальному спрощенні процедур ініціювання, підготовки та організації місцевих референдумів; усуненні осіб, щодо припинення повноважень яких оголошується референдум, від процесу організації і проведення таких референдумів; чіткій регламентації процесу референдуму по строкам, деталізації роботи комісій з референдуму (голосування, кворум, рішення); гласності і демократичності всіх процедур; акцентуванні уваги не просто на встановленні прав і обов'язків, а й на механізмах їх реалізації, введення таких інститутів як офіційні спостерігачі за проведенням референдуму, деталізація норм щодо агітації у процесі референдуму.

Вільні вибори є інститутом безпосередньої демократії, а також обов'язковим атрибутом представницької демократії, що забезпечує участь народу, громадян у формуванні представницьких органів державної влади та місцевого самоврядування і заміщення деяких посад у державі. Вони залишаються найбільш поширеним інститутом прямого народовладдя, є актом волевиявлення (самоврядування) народу, за допомогою якого формуються колегіальні органи публічної влади – державні інституції (парламент, глава держави) і органи місцевого самоврядування (представницькі, голови місцевого самоврядування та ін.). Можна говорити про вибори як про універсальний суспільний інститут, що виконує інтегративну функцію в різних сферах життєдіяльності. В такому розумінні можна розглядати вибори як соціальний механізм, завдяки якому виникає влада, реалізується сутність громадянського суспільства, формуються політичні еліти, відбувається процес соціалізації особистості, здійснюється контроль і регулювання влади громадянами, фіксуються суспільні настрої.

Відповідно до вищезазначених функцій, ефективна виборча система має відповідати таким критеріям: доступність для виборців (виборець повинен розуміти як процедуру голосування, так і процедуру підрахунку голосів та встановлення результатів виборів); ефективне представництво партіями політичних симпатій своїх виборців; значущість голосів виборців (виборець має бути впевнений у тому, що його голос вплине на розстановку сил у виборному органі влади); сприяння створенню стабільного та ефективного уряду: кількість політичних партій, представлених в органі влади, має бути обмеженою настільки, щоб дозволити сформувати дієздатну парламентську більшість.На реалізацію функцій виборів впливають: а) якість законодавчих актів, які регулюють вибори; б) наявність або відсутність сталих демократичних традицій проведення виборів; в) характер політичного

[*]Науковий керівник – Войтенко А. Б., к. держ. упр., професор.

режиму, за якого відбуваються вибори; г) рівень правової культури громадян, організаторів виборів, усіх суб'єктів виборчого процесу.

Одна з актуальних проблем, пов'язаних з удосконаленням інституту народного представництва, стосується введення сучасних електронних методів у процес народного волевиявлення на виборах. Ідеться про електронну реєстрацію виборців, використання електронних методів формування виборчих списків, реальне впровадження державних реєстрів виборців тощо. Ця ініціатива вже випробувана в багатьох країнах світу і отримала переважно негативну оцінку, тому що робить можливою фальсифікацію результатів виборів шляхом проведення махінацій не лише з виборчими бюлетенями, а й з комп'ютерами, куди надходить вся інформація про результати виборів.

Існуюча система виборів народних депутатів України має також наступні недоліки: 1) однаковий загороджувальний бар'єр для політичних партій та виборчих блоків (що призводить до неадекватно великої кількості парламентських політичних партій); політичні конфлікти між партіями всередині виборчих блоків ускладнюють формування парламентської більшості; 2) непропорційність регіонального представництва: зазначена диспропорція негативно впливає на зв'язок між народними депутатами та їх виборцями; 3) брак електорального контролю за персональним складом виборчих списків: закритий тип виборчих списків не дозволяє виборцю впливати на обрання конкретних представників партій та блоків; 4) великий обсяг виборчих списків: це призводить до того, що виборець фізично позбавляється можливості дослідити характеристики переважної більшості кандидатів і зробити раціональний вибір; 5) деяке викривлення симпатій виборців: цьому насамперед сприяє проблема значної кількості нерезультативних голосів, тобто таких, які були віддані виборцями за списки політичних партій або виборчих блоків, які не подолали загороджувального бар'єру, та проти всіх партій і блоків.

Для оптимізації виборчої системи доцільним є наступні заходи: 1) диференціація загороджувального бар'єру: має бути збережений чинний виборчий бар'єр для політичних партій, а виборчий бар'єр для виборчого блоку має дорівнювати кількості партій-засновниць, помноженій на 3%; 2) запровадження регіональних виборчих списків: територія України поділяється на 18 багатомандатних виборчих округів, магнітуда кожного з яких (кількість мандатів, що розподіляються) становить 25 мандатів; при цьому до кожного регіонального виборчого списку політичної партії або блоку мають включатися лише особи, які постійно мешкають на території відповідного округу; 3) відновлення мажоритарної системи відносної більшості на виборах депутатів місцевих рад: а) повернення обласних та районних рад до принципу територіального представництва з обранням однакової кількості депутатів обласної ради від міст обласного значення та районів, районної ради – від міст районного значення, селищ та сіл; б) впровадження системи виборів депутатів сільських, селищних, міських та районних у містах рад за одномандатними виборчими округами, приблизно однаковими за кількістю виборців; 4) запровадження мажоритарної системи абсолютної більшості на виборах сільських, селищних та міських голів. Отже, ефективність функціонування органів народного представництва в

сучасних умовах визначається стабільністю виборчої системи, яка встановлює порядок проведення голосування на виборах і правила розподілу депутатських мандатів. Стабільна виборча система, яка забезпечує адекватне представництво політичних інтересів громадян, відображає реальне волевиявлення виборців, є необхідною умовою діяльності представницьких органів, атрибутом демократичної правової держави.

Список використаних джерел:

1. Влада і громада: співпраця влади і громадськості у вирішенні місцевих проблем / А. Ткачук, В. Артеменко, Р. Рукомеда. – К.: Ін-т громад. сусп-ва, 2004. – 88 с.

2. Європейська хартія місцевого самоврядування та розвиток місцевої і регіональної демократії в Україні. Науково-практичний посібник / За ред. М.О.Пухтинського, В.В.Толкованова. – К.: «Крамар», 2003. – 396 с.

3. Закон України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми» від 3 липня 1991 року (із змін. та доп.) // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 33. – ст. 443.

4. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997р. № 280/97–ВР // Закони України: «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про асоціації органів місцевого самоврядування»: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 12 травня 2010 року. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2010. – 88 с.

5. Конституція України від 28 червня 1996 року // Конституція України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 23 верес. 2011 р.: (офіц. текст). – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2011. – 56 с. – (Закони України).

6. Референдуми в Європейському Союзі / О.Д. Чабаненко, О.Ю. Грищук, Н.В. Колодязна, А. Євгенієва / За ред.. Д.С. Ковриженка. – К.: ФАДА, ЛТД, 2007. – 186с. – Бібліогр.: С. 179–185.

7. Рішення Київської міської ради «Про Заходи з реалізації резолюцій громадських слухань щодо збереження історичної забудови, природно-заповідних територій та упорядкування територій зелених насаджень загального користування м. Києва» від 6 жовтня 2005 року № 28/3492 [Електронний ресурс]: законодавча база Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/.

8. Рішення Київської міської ради «Про проведення громадських слухань «Про збереження історичної забудови та природного середовища м. Києва»» від 30 червня 2005 року № 475/3051 [Електронний ресурс]: законодавча база Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/.

9. Розвиток місцевої демократії: забезпечення прав громадян на здійснення місцевого самоврядування. Збірник матеріалів конференції «Розвиток місцевої демократії: забезпечення прав громадян на здійснення місцевого самоврядування». – К. – 1999.

10. Руденко В. Прямая демократия: модели правления, конституционно-правовые институты. – Екатеринбург: УрО РАН, 2003. – 476 с.

Ракович А. Ю.[*], магістрант,*
спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

ОЦІНКА РІВНЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Постановка проблеми. У сучасних економічних умовах господарюючі суб'єкти постійно змушені розв'язувати проблеми, що пов'язані із забезпеченням своєї конкурентоспроможності. Вирішення даних завдань – основа успішності розвитку підприємства на ринку. Тому оцінка рівня конкурентоспроможності підприємства дозволяє не тільки проаналізувати ринкову позицію підприємства, але й намітити стратегічні напрями зростання конкурентоспроможності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретико-методологічні та прикладні питання підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарської підприємств відображені у працях відомих українських та зарубіжних вчених-економістів, зокрема Ф. Котлера, М. Портера, В. Г. Андрійчука, Д. Г. Карича, П. Т. Саблука, О. М. Шпичака, В. В. Юрчишина та ін. Проте багатокритеріальних методів оцінки рівня конкурентоспроможності існує не так і багато. В статті розглянуто використання методу інтегральних оцінок для дослідження рівня конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств.

Виклад основного матеріалу. Проведемо оцінку конкурентної позиції ТОВ «Агростем» відносно інших сільськогосподарських підприємств Житомирської області. Такий аналіз виконаємо за вартісними та натуральними показниками, що різносторонньо характеризують результати роботи господарств. Визначення конкурентної позиції ТОВ «Агростем» дозволить вирішити кілька завдань. По-перше, співставлення показників досліджуваного підприємства з показниками конкурентів дозволить виявити сильні та слабкі сторони діяльності підприємства, а також визначити абсолютне відхилення за усіма показниками та оцінити величину конкурентної переваги за окремим параметром. По-друге, застосування методики звертання показників виражених в різних одиницях до одного інтегрального дозволить оцінити конкурентну позиції ТОВ «Агростем». По-третє, визначення конкурентної позиції дозволить більш обґрунтованого підійти до розробки конкурентної стратегії підприємства та заходів щодо утримання лідируючих позицій.

Розрахунок конкурентоспроможності проведемо шляхом співставлення показників досліджуваного підприємства і показників конкурентів та рівнем, що задані потребами споживачів. З цією метою розрахуємо одиничні, групові

[*]Науковий керівник – Булуй О. Г., к. е. н., доцент.

та інтегральні показники конкурентноздатності. Одиничні показники відображають процентне відношення рівня будь-якого технічного чи економічного параметру до величини того ж параметру конкурента [1].

$$q = \frac{p}{p_{100}} \cdot 100 \ , \qquad (1)$$

де q – одиничний параметричний показник;

p – рівень параметра досліджуваного процесу;

p_{100} – рівень параметра процесу прийнятого за зразок, що задовольняє потребу на 100%.

Розрахуємо одиничні показники конкурентоспроможності за технічними параметрами та представимо у табл. 1

Таблиця 1

Одиничні показники конкурентоспроможності ТОВ «Агростем» за технічними параметрами у 2018 р.

Показник	ТОВ «Агростем»	Сільськогосподарські підприємства Житомирської області	Одиничний параметричний показник
	p	p_{100}	q
Розмір підприємства			
Площа сільськогосподарських угідь, га	4712	695	678,0
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	12659	6067	208,7
Урожайність, ц/га:			
Пшениця озима	49,0	42,2	116,1
Ячмінь ярий	36,5	32,0	114,1
Гречка	5,5	13,1	42,0
Кукурудза на зерно	101,1	91,0	111,1
Соняшник	15,0	20,9	71,8
Соя	21,6	25,5	84,7
Ріпак	30,9	26,0	118,8

Джерело: розраховано за даними звітності підприємства та [1; 2].

За даними таблиці чітко прослідковується тенденція щодо конкурентоспроможності ТОВ «Агростем» за основними показниками відносно середньообласного рівня. Тобто ТОВ «Агростем» конкурентоспроможне відносно більшості сільськогосподарських підприємств області за технічними параметрами, оскільки досягло значно кращих результатів відносно умовного підприємства з усередненими показниками в Житомирській області. Розрахуємо одиничні показники конкурентоспроможності за економічними параметрами та представимо у табл. 2. За економічними параметрами ТОВ «Агростем» не поступається конкурентоспроможністю середньостатистичному сільськогосподарському підприємству. Підприємство досягнуло кращих результатів в обсягах виробництва продукції в розрахунку на одного працівника, на 100 га сільськогосподарських угідь, фондомісткості продукції, обсягу прибутку.

Таблиця 2

Одиничні показники конкурентоспроможності ТОВ «Агростем» за економічними параметрами у 2018 р.

Показник	ТОВ «Агростем»	Сільськогосподарські підприємства Житомирської області	Одиничний параметричний показник
	p	p_{100}	q
Фондозабезпеченість, тис. грн	2,7	8,7	31,0
Фондоозброєність, тис. грн	204,2	725,1	28,2
Реалізовано продукції в розрахунку:			
на 100 га с. г. угідь, тис. грн	849,0	744,1	114,1
на 1 працівника, тис. грн	645,3	589,0	109,6
Фондомісткість продукції, грн	0,32	0,66	206,3
Матеріаломісткість продукції, грн	0,53	0,83	156,6
Витрати на одиницю продукції, грн	0,75	0,83	110,7
Отримано прибутку в розрахунку:			
на 100 га с. г. угідь, тис. грн	216,2	137,6	157,1
на 1 працівника, тис. грн	164,3	108,9	150,9
Рентабельність виробництва продукції,%	34,2	16,6	206,0
Ціна реалізації 1 ц продукції, грн			
Пшениця озима	4510,4	4519,2	99,8
Ячмінь ярий	4921,0	4952,4	99,4
Гречка	5575,4	5568,6	100,1
Кукурудза на зерно	3910,2	3906,2	100,1
Соняшник	9105,6	9296,8	97,9

Джерело: розраховано за даними звітності підприємства та [1; 2**Error! Bookmark not defined.**].

Груповий показник (G) об'єднує одиничні показники (q_i) в однорідній групі параметрів (технічних, економічних тощо) за допомогою вагових коефіцієнтів (a_i), що визначаються експертним методом.

$$G = \sum_{i=1}^{n} a_i \cdot q_i \quad , \qquad (2)$$

де n – кількість показників, що вивчаються.

$$\sum_{i=1}^{n} a_i = 1 \qquad (3)$$

Інтегральний показник (J) розраховується як відношення групового показника за технічними параметрами ($G_т$) до групового показника за економічними параметрами (G_e).

$$J = \frac{G\text{т}}{G\text{e}} \qquad (4)$$

Якщо J < 1, то досліджуване підприємство поступається конкуренту, якщо J > 1, то воно є конкурентним відносно інших підприємств [1].

Розрахуємо групові показники за формулою 2. Для спрощення вважатимемо, що всі фактори є рівнозначними, тобто вагові коефіцієнти

будуть однаковими для всіх показників. З врахуванням прийнятих припущень $G_т$ становитиме 171,7 балів, а $G_е$ – 117,8 балів. Відповідно інтегральний показник становитиме 1,45. Таким чином можна констатувати, що ТОВ «Агростем» входить до групи кращих підприємств.

Висновки. Отже, визначення рівня конкурентоспроможності сільськогосподарських за допомогою методів інтегральних оцінок є інформативним та ефективним інструментом. Методи інтегральних оцінок є масштабованими методами. Вони дозволяють враховувати будь-яку кількість показників в розрахунках. За результатами аналізу встановлено, що досліджене підприємства є ефективним та раціонально використовує ресурсний потенціал.

Список використаних джерел:

1. Пузанова Т. В., Бельская О. М. Оценка конкурентоспособности предприятия малого бизнеса. Электронный научно-технический журнал. 2011. URL: http://e.biblio.bru.by/handle/1212121212/2166 (дата обращения 28.11.2019).

2. Статистичний щорічник Житомирської області за 2018 рік : статистичний збірник / за ред. Г. Пашинської. Житомир : Головне управління статистики у Житомирській області, 2019. 480 с.

Рогальський Б. А.[*]*, магістрант,*
спеціальність «Публічне управління і адміністрування»

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ НА ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ

Поняття «конфлікт інтересів» є відносно новим для українського законодавства. Згідно із Законом України «Про запобігання корупції» існує визначення термінів реального та потенційного конфліктів. Потенційний конфлікт інтересів – наявність в особи приватного інтересу у сфері, у якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень. Реальний конфлікт інтересів – суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень [1].

Сфера державної служби – це особливе середовище професійної діяльності. Однією з особливостей цього середовища є те, що, потрапляючи на державну службу, людина отримує певний ступінь влади і повноважень залежно від рівня займаної посади. У такій ситуації закономірно можуть виникати ситуації, коли посадовець ладен прийняти рішення надаючи перевагу приватним інтересам, тим самим нехтуючи інтереси держави і суспільства. Іншими словами – конфлікт інтересів спонукає до зловживання владою. Це шкодить ефективній роботі як окремих службовців, так і установ, уповноважених на виконання функцій держави, а також сприяють зниженню довіри до них у населення і знижують ефективність інституту державної служби в загалом [2, с. 47]. За причинами виникнення, як зазначає О. В. Винославська, конфлікти інтересів можна класифікувати у такий спосіб: конфлікти ролей; конфлікти бажань; конфлікти норм поведінки [1].

Конфлікт інтересів на державній службі явище досить часте, адже специфіка цієї сфери діяльності містить чимало передумов для цього. Повністю позбутися цього феномену неможливо, а отже, службовцям необхідно навчитися управляти конфліктом інтересів, щоб максимально запобігти випадкам його виникнення або мінімізувати негативні наслідки від нього. Управлінський підхід до цієї проблематики полягає насамперед у розробці ефективних механізмів управління цим явищем. Але для розробки таких механізмів потрібно передусім розглянути професійну діяльність державного службовця як середовище виникнення конфліктів інтересів. Тобто необхідно здійснити аналіз процесуального, структурного, організаційного, інституціо-

[*]Науковий керівник – Довженко В. А., к. е. н., доцент.

нального та соціального аспектів державної служби з погляду наявності в них передумов для виникнення конфлікту інтересів [2, с. 48-49].

Отже, у кожному конфлікті – потенційному чи реальному – існують як руйнівні, так і творчі моменти. Конфлікт здатен зруйнувати групову єдність, але існують позитивні сторони, які передбачають посилення групової взаємодії. Конфлікт може виявитися єдиним виходом із напруженої ситуації. Проте проблему конфлікту інтересів на публічній службі треба досліджувати й надалі, виявляти шляхи запобігання та існування конфлікту інтересів, розробляти заходи щодо вирішення конфліктних ситуацій, удосконалювати нормативно-правові акти щодо врегулювання конфлікту інтересів.

Список використаних джерел:

1. Prysiazhniuk O., Buluy O., Plotnikova M. Cluster approach in administration of rural areas. Management Theory And Studies For Rural Business And Infrastructure Development. 2018. 40(2), 118– 127.

1. Конфлікт інтересів на публічній службі: поняття і сутність / О. Кацуба. // Публічне адміністрування: теорія та практика. – 2017. – Вип. 1. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/-Patp_2017_1_12 (дата звернення: 01.10.2019)

2. Олешко О. М. Управління конфліктами інтересів у професійній діяльності державних службовців: дис. на здобуття наук. ст. канд. наук з держ. управління – 25.00.03 – Дніпро, 2018. 267 с.

Рубан О. М.[*], магістрант,
спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Вступ. Для сучасного етапу розвитку суспільства, а особливо економіки, характерні динамічність та суперечність ринкових перетворень. В таких умовах підприємництво характеризується змінами економічної ситуації, посиленням чи послабленням конкурентної боротьби, чи спадами ділової активності, тобто підпадає під дію невизначеності. У своїй діяльності підприємство намагається перевести невизначеність у ризик, оскільки невизначеність – це стан природи, а ризик – це деяка похідна від стану невизначеності, яка описує можливості небажаної події. Таким чином, це дає можливість управляти невизначеністю та створює передумови для уникнення або зменшення розміру можливих втрат внаслідок настання непередбачених ситуацій. В цих умовах без врахування ризику в підприємницькій діяльності обійтися просто неможливо.

Як результат, це питання є одним з актуальних у сучасному розвитку економічної теорії і представляється у вигляді сукупності розробок та наукових досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених, таких як А. П. Альгін, В. В. Вітлінський, О. С. Віханский, Г. Б. Клейнер, Л. Н. Тепман [1–5].

Виклад основного матеріалу. Управління ризиками в підприємницькій діяльності ґрунтується на їх ретельному аналізі та пошуку інструментів, які допоможуть впливати на них. Саме тому для ефективного функціонування вітчизняних підприємств в умовах невизначеності та змін зовнішнього середовища важливо правильно оцінити ступінь ризику та вміти управляти ним. В свою чергу, система управління ризиками повинна формуватися залежно від специфіки підприємницької діяльності господарюючого суб'єкта.

Під управлінням ризиком розуміють сукупність форм, методів, прийомів і способів, метою яких є зниження загрози прийняття не правильних рішень та зменшення потенційно негативних наслідків. Правильних рішень та зменшення потенційно негативних наслідків. Зростання ступеня впливу ризиків на фінансові результати діяльності підприємства пов'язано зі швидкою зміною економічної ситуації в країні та кон'юнктури ринку, розширенням сфери зовнішньоекономічних відносин, появою нових технологій тощо.

У роботі «Економічний аналіз» [20, с. 259] Є. В. Мних частково аналізує ризик підприємницької діяльності і подає своє пояснення підприємницькому ризику як такому, що характеризує ймовірність загрози і втрати підприємством частини своїх ресурсів, недоотримання прибутку чи виникнення додаткових витрат у разі виникнення подій, які впливають на зміну параметрів функціонування економічної системи. Це визначення є аналогічним визначенню, що подане у роботі «Ризики у сучасному бізнесі» [18], відмінність цих визначень полягає у визначенні джерела виникнення. Є. В. Мних вважає, що випадкові події є джерелами ризику, а П. Г. Грабовий –

[*]Науковий керівник – Булуй О. Г., к. е. н., доцент.

підприємницька діяльність як джерело виникнення ризику. Аналогічно попередньому визначенню, Є. В. Мних відображає ризик як негативне явище.

В «Економічній теорії» під редакцією Б. А. Райзберга [21] у розділі «Господарський ризик і антикризове управління» підприємницький ризик визначається тотожним до господарського та трактується як «ризик, що виникає при будь-яких видах діяльності, що пов'язані з виробництвом продукції, товарів, послуг, їх реалізації, товарно-грошовими та фінансовими операціями, комерцією, здійсненням соціально-економічних та науково-технічних проектів». А також як «небезпеку потенційно можливої втрати ресурсів чи недоотримання доходів порівняно з варіантом, що розрахований на раціональне використання ресурсів». І, крім того, було показано, що «ризик – це явище, ознака і властивість діяльності, а не лише поняття», а також «можливість, вірогідність відхилення від цілі, результатів, за ради яких і приймається рішення, на що був націлений план дій». На відміну від попередніх робіт, у роботі [21], ризик підприємницької діяльності асоціюється з різноманітними проявами підприємництва, але не вказує джерел виникнення ризиків.

Підприємницький ризик можна охарактеризувати як небезпеку потенційно можливої, ймовірної втрати ресурсів і недоодержання доходів у порівнянні з їхньою очікуваною величиною, орієнтованою на раціональне використання ресурсів (рис. 1). Інша важлива обставина, яку потрібно врахувати: він характеризує імовірність відхилення від мети, кінцевого результату який був визначений при розробці планових показників [16, с. 52].

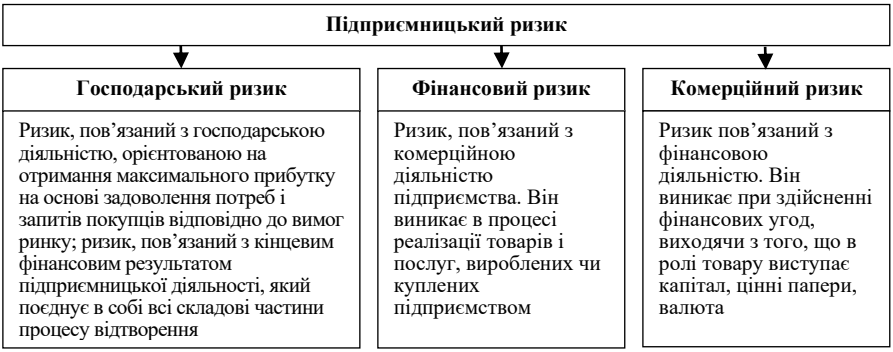

Рис. 1. Складові підприємницького ризику

Джерело: сформовано на основі [16].

І. Ю. Івченко розширив визначення, подане у роботі під редакцією Б. А. Райзберга, але аналогічно попередньому автору не вказує джерел виникнення. Також автором ризик підприємницької діяльності розкладається на господарський, фінансовий та комерційний. Господарський ризик відображає ризик, який виникає під час виконання основних видів діяльності підприємства. Фінансовий та комерційні ризики за І. Ю. Івченко є однорідними, виходячи з означення, що він надає. Різниця полягає лише в

товарах, які реалізуються. Підприємницькі ризики за І. Ю. Івченко є також не доопрацьованими.

В. О. Василенко та В. Г. Шматько [22] пропонують таке визначення підприємницького ризику як небезпеку потенційно можливої, імовірної втрати ресурсів і недоотримання доходу порівняно з варіантом, розрахованим на раціональне використання ресурсів. Подане визначення досліджуваної категорії є відгуком на попередні визначення дані різними науковцями, яке не коригує недоліки, які вони містять.

У роботі Н. М. Внукової [23] проводиться морфологічний аналіз категорії «ризик» з спробою надати визначення категоріям «ризик підприємства», «ризик діяльності підприємства» через такі ключові слова: явище, характеристика, рівень, можливість, загроза, діяльність. Це надало можливість автору визначити ризик підприємництва як явище, що виникає на підприємстві і характеризується рівнем можливої загрози для його діяльності; а ризик діяльності підприємства як явище, що виникає на підприємстві і характеризується рівнем можливої загрози для виробництва та реалізації продукції, наслідком якого є неодержання або недоодержання прибутку. За Н. М. Внуковою ризик підприємницької діяльності пов'язаний з основною діяльністю підприємства.

Висновок. Ризик – це можливість виникнення несприятливих ситуацій у ході реалізації планів та виконання бюджетів підприємства. Справді, ризик пов'язаний з несприятливими господарськими результатами, втратами ресурсів та прибутків. І скасування ризику, усунення його є корисним. За допомогою вивчення джерел і факторів ризику, причин його настання, можна запобігти, виключити сам ризик або вийти з ризикової зони.

Необхідно також відзначити, що в визначенні категорії «ризик підприємницької діяльності» спостерігається тенденція до однобічного її розгляду: лише як негативне явище. Але необхідно пам'ятати, що у цього явища є і позитивний бік, що і спонукає підприємців приймати рішення, а також призводить до існування деяких видів підприємницької діяльності, як страхування, факторинг, консалтингових операцій, венчурного та ігрового бізнесу, у протилежному випадку важко було припустити, що у підприємця виникала б потреба у ініціюванні ризику.

Пропонуємо трактувати ризик підприємницької діяльності як економічну категорію, яка відображає результат реалізації обраного рішення в ситуації неминучого вибору у ході виробничо-господарської діяльності підприємства, враховуючи вірогідність успіху, невдачі і відхилення від поставленої цілі, причому всіх трьох наслідків у сукупності.Таке визначення об'єднує в собі як можливість досягнення небажаних, так і сприятливих відхилень від запланованих результатів. Тобто таке визначення розкриває причини існування підприємництва та розглянути всесторонньо дане явище.

Список використаних джерел:

1. Альгин А. П. Риск и его роль в общественнойжизни. М.: Мысль, 1989. 187 с.

2. Вітлінський В. В., Верченко П. І. Аналіз, моделювання та управління економічними ризиками: навч.-метод. посіб. для сам ост. вивчення дисц. К.: КНЕУ, 2000. 293 с.

3. Андрійчук В., Багер Л. Менеджмент прийняття рішень і ризик: навч. посіб. К.: КНЕУ, 1998. 316 с.

4. Клейнер Г. Риски промышленных предприятий (как уменшить или компенсировать). Российскийэкономический журнал. 1994. № 6. С. 23–29.

5. Тэпман Л. Н. Риски в экономике: учеб. пособие для студ. вузов. М.: ЮНИТИ, 2002. 379 с.

6. Бланк И. А. Управлениефинансовыми рисками. К.: Ника-Центр, 2005. 600 с.

7. Донець Л. І., Романенко Н. Г. Основи підприємництва: навч. посіб. К.: Центр навч. л-ри, 2006. 320 с.

8. Кенэ Ф. Избранныеэкономическиепроизведения. М., 1967. 238 с.

9. Смит Адам Исследование о природе и причинах богатстванародов / В. С. Афанасьев (пер. с англ.). М.: Эксмо, 2007. 957 с.

10. Рымкевич В. В. Экономическаятеориярисков. Минск: БГЭУ, 2001. 207 с.

11. Старостіна А. О., Кравченко В. А. Ризик-менеджмент: теорія та практика: навч. посіб. / Нац. техн. ун-т України «Київський політехнічний ін-т». К.: Кондор; ІВЦ «Видавництво «Політехніка»", 2004. 200 с.

12. Волков И. М.,Грачева М. В. Проектныйанализ. М.: Банки и Биржи, Юнити, 1998. 423 с.

13. Финансовый менеджмент / Под ред. Г. Б. Поляка. М.: Финансы, Юнити, 1997.518 с.

14. Черкасов В. В. Проблемы риска в управленческойдеятельности: моногр. М.: Рефл-бук; К.: Ваклер, 1999. 288 с.

15. Машина Н. І. Економічний ризик: методи його вимірювання: навч. посіб. К.: Центр навч. л-ри, 2003. – 188 с.

16. Івченко І. Ю. Економічні ризики: навч. посіб. К.: Центр навч. л-ри, 2004. 304 с.

17. Morgan J. P. Reuters. RiskMetrics – TechnicalDocument. – Modeofaccess: http:// www.jpmorgan.com − Lastaccess: 12- 06-2008. − Titlefromthescreen.

18. Риски в современномбизнесе / П. Г. Грабовый, С. Н. Петрова, С. И. Полтавець и др. М.: Аланс, 1994. 237 с.

19. Лук'янова В. В. Оцінка агрегованого ризику діяльності підприємства. Фінанси України. 2004. № 10. С. 10–18.

20. Мних Є. В. Економічний аналіз на промисловому підприємстві: навч. посіб. Л.: Світ, 1998. 207 с.

21. Курс экономики: учеб. / Под ред. Б. А. Райзберга. 4-е изд., перераб. и доп. М.: ИНФРА-М, 2004. 672 с.

22. Василенко В. О.,Шматько В. Г. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. / за ред. В. О. Василенко. 3-е вид., вип. та доп. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 440 с.

23. Внукова Н. М.,Смоляк В. А. Економічна оцінка ризику діяльності підприємств: проблеми теорії та практики / Харківський національний економічний ун-т. Х.: ВД «ІНЖЕК», 2006. 181 с.

Рудюк Т. В., Мельниченко А. А.[*], магістранти,
спеціальність «Публічне управління і адміністрування»

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Продовольча безпека – офіційно прийняте у міжнародній практиці поняття, що використовується для характеристики стану продовольчого ринку країни або групи країн, а також світового ринку. Експерти Продовольчої та сільськогосподарської організації об'єднаних націй (FAO) пропонують продовольчу безпеку розглядати як забезпечення гарантованого доступу всіх жителів планети, країни, регіону до продовольства у будь-який час і обсягах, необхідних для забезпечення активного й здорового способу життя [5, с. 142].

Система національної продовольчої безпеки базується на принципах: самозабезпеченості, незалежності, доступності та якості. Саме їх, в першу чергу, необхідно враховувати під час формування державної політики щодо продовольчої безпеки. Також мають забезпечуватися: ефективний розвиток харчової промисловості, зовнішньоекономічна діяльність у сфері харчової промисловості, формування доходів населення, гарантування збалансованого і якісного споживання. Основні складові формування державної політики у сфері продовольчої безпеки представлено на рис. 1.

Рис. 1. Основні складові формування державної політики у сфері продовольчої безпеки

Важливість та необхідність гарантування продовольчої безпеки України потребує підтримання відповідного рівня продовольчого самозабезпечення. Це в свою чергу передбачає використання державної підтримки вітчизняних

[*]Науковий керівник – Якобчук В. П., к. е. н., професор.

підприємств харчової промисловості та вжиття заходів щодо контролю над імпортом з метою підтримки вітчизняних виробників. Надійність продовольчої безпеки полягає як у достатньому самозабезпеченні продуктами харчування, так і в наявності коштів для їх імпорту в необхідних обсягах за умов мінімальної потенційної вразливості продовольчого забезпечення населення в разі виникнення ускладнень з імпортом продовольства (відсутність валюти, зростання цін, ембарго тощо). Від стану харчової промисловості безпосередньо залежить рівень продовольчої безпеки України. Для досягнення продовольчого забезпечення на рівні самозабезпечуваної держави вона має базуватися на власному виробництві. Продовольче самозабезпечення передбачає задоволення основної частини потреб у продуктах харчування за рахунок вітчизняного виробництва. Тому системоутворювальним центром у гарантуванні продовольчої безпеки є харчова промисловість. Для цього необхідно встановити контроль за такими її підсистемами як планування, збут і розподіл; резерви і споживання продовольства; кадрове, інформаційно-консультативне, фінансове, наукове та матеріально-технічного забезпечення тощо [2, с. 353].

Визначення сутності продовольчої безпеки завжди пов'язане із забезпеченням життєдіяльності людини, що в свою чергу характеризується станом її здоров'я. Тому О.В.Кочетков та Р.В.Марков запропонували [5, с. 147] реальне уявлення про дійсну продовольчу ситуацію в країні отримувати через порівняння існуючого рівня споживання з граничими рівнями споживання. З цією метою дані автори розробили класифікацію івнів продовольчого забезпеченя населення, побудовану за принципом відповідності продовольчого забезпечення до завдань збільшення народжуваності, збереження здоров'я, активної життєдіяльності людини та досягнення максимально можливої в сучасних умовах середньої тривалості життя. Згідно даної класифікації виділяють сім рівнів продовольчого забезпечення населення в країнах:

- I рівень – катастрофічний. Передбачає добове споживання на одну людину 1500-1800 ккал, характеризується хронічним недоїданням (добове споживання менше 1 520 ккал потрібно розглядати як голод).
- II рівень – критичний. Середньодобове споживання становить (1800-2200 ккал на особу) і достатнє для подолання хронічного недоїдання та існування на межі виживання і забезпечення простого відтворення населення.
- III рівень – мінімальний. Середньодобове забезпечення 2300-2800 ккал на душу населення передбачає наявність таких обсягів продовольчих ресурсів, які унеможливлюють появу голоду. II і III рівні треба розглядати також під час планування забезпечення населення продовольством в екстремальних (кризових) умовах.
- IV рівень – достатній. Середньодобове споживання перебуває у межах 2800-3600 ккал на одну людину, проте воно не збалансоване за елементами живлення, тобто продовольчих ресурсів достатньо для стабільного

споживання, але воно не забезпечує здорового способу життя і збільшення його тривалості.

● V рівень – раціональний (нормативний). Середньодобове споживання перебуває у межах 3300-3600 ккал на одну людину. При цьому раціон збалансовано білками, вітамінами й іншими важливими компонентами. Нормативні показ-ники такого споживання треба використовувати як базу для всіх соціально-економічних розрахунків на державному рівні в нормальних умовах.

● VI рівень – оптимальний. Споживання відповідає V рівню не лише збалансованістю за найважливішими харчовими компонентами, а і передбачає споживання екологічно чистих продуктів харчування, які збільшують тривалість життя населення загалом та середню тривалість життя для країни, покращу-ють здоров'я.

● VII рівень – перспективний. Досягнення такого продовольчого забезпечення для всіх соціальних груп населення, яке дасть змогу вдосконалювати природу людини і максимально продовжувати її активну життєдіяльність, розширюючи межі сучасної природної тривалості життя.

Для визначення критеріїв продовольчої безпеки в країні треба ввести державну систему норм споживання, що регламентувала б основні нормативні рівні споживання населення: раціональний (нормативний), який використовується для соціально-економічних розрахунків, і мінімально необхідний – для гарантованого забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях [6, с. 71].

Усі потреби людини в узагальненому вигляді можна поділити на 13 основних груп, серед яких на першому місці є продукти харчування, питна вода та безалкогольні напої, що споживаються вдома; на другому місці – ті самі групи товарів, але за умови їх споживання у закладах готельно-ресторанного господарства [2, с. 357].

Вирішення проблем продовольчої безпеки здійснюється на трьох рівнях: "людина"; "країна"; "світ". Для першого рівня потрібне забезпечення продовольством для формування фізично та інтелектуально розвиненої людини, підвищення добробуту і викорінення бідності за реформування соціальної інфраструктури. Другий рівень – загальна продовольча безпека країни, що забезпечує здоров'я нації; економічний розвиток загалом і сільського господарства, зокрема за підвищення ролі національних систем досліджень і впроваджень у сфері харчової промисловості; розвиток сільської місцевості. На третьому – світовому – рівні визначальними критеріями є запаси зерна, передусім продовольчого, які, згідно з вимогами FAO, мають становити не менше як 70 кг на одну особу на 3 місяці; міжнародна продовольча допомога; глобальна система постачання продовольства через систему чесної, недискримінаційної торгівлі; подальший розвиток і посилення міжнародної системи досліджень харчової промисловості у регіонах бідних країн [6, с. 76].

Продовольча криза в сучасному світі підриває здоров'я більше ніж 1 млрд. чоловік і безпосередньо загрожує чверті населення країн, що розвиваються, нормальним умовам життя та праці в цих країнах, а також до 5% населення розвинених країн. За даними експертів ООН, протягом двох останніх десятиріч через недоїдання і голод щорічно вмирало близько 50 млн осіб. Найважчий стан із забезпеченням продовольством населення у 40 найбідніших країнах світу, які входять до так званої "зони голоду", що охоплює екваторіальну частину Африки і Південно-Східну Азію [8, с. 54].

Значною мірою забезпечення продовольчої безпеки залежить від потенціалу агропродовольчого сектора. Потенціал розвитку харчової промисловості відповідно до проекту «Комплексної програми підтримки розвитку української харчової промисловості на період до 2015 року» є, без сумніву, головною основою зростання національного доходу і забезпечення продовольчої безпеки країни. Аграрний сектор забезпечує продовольчу безпеку та продовольчу незалежність країни, формує її 17-18% валового внутрішнього продукту [5, с. 151].

Дослідження показують, що нині немає жодної держави, яка б не переймалася питаннями продовольчої безпеки. Це стосується виробництва продовольчих товарів, їх розподілу, імпорту–експорту продовольства, споживання продуктів харчування тощо. Однак кожна країна має свої завдання у покращанні продовольчого забезпечення свого населення залежно від досягнутого рівня у вирішенні цієї проблеми [2].

причинами продовольчої залежності країни можуть бути:

1) дефіцит продовольства і низький рівень платоспроможного попиту, що обумовлюють незбалансованість внутрішнього продовольчого ринку за попитом і пропозицією;

2) залежність внутрішнього ринку від імпортних поставок продовольства, не конкурентоспроможність національного агропромислового комплексу;

3) низька конкурентоздатність продукції за якістю та/або ціною при достатності продовольства власного виробництва;

4) нерозвиненість зовнішньоекономічних зв’язків, замкнутість внутрішнього продовольчого ринку;

5) низька ефективність діяльності господарюючих суб’єктів в апк;

6) перетворення експорту продовольчої продукції на самоціль розвитку агропромислового комплексу;

7) зростання зобов’язань із покриття зовнішнього боргу принестабільному курсі національної валюти [4, с. 108].

Продовольча безпека країни означає, що національна економіка та її найбільший сектор не відчуває тиску з боку імпорту. Але за 2010-2011 рр. частка імпортних продуктів харчування небезпечно зросла. Сьогодні у великих містах 60-70% продовольства забезпечується за рахунок імпорту. Вступ України в СОТ збільшив частку продуктового імпорту [1, с. 91]. Збільшення імпорту призводить до руйнування вітчизняного сільського

господарства. Так, у 2007 р. ціни зростали тому, що виробництво сільськогосподарської продукції було меншим, ніж споживання. Щоб стримати зростання цін, було збільшено частку імпорту, і це негайно вразило українських сільськогосподарських виробників, які не можуть конкурувати з європейськими підприємствами. Україна має досить велику територію, сприятливі кліматичні умови, і одним із основних завдань виходу із кризи – забезпечити свою продовольчу незалежність від імпорту на перспективу і нарощувати ек-спорт продовольчих товарів [1, с. 96].

Проблема полягає також у тому, що багато вітчизняних продовольчих товарів виробляють з імпортної сировини. Водночас, експерти вже вбачають загрозу виникнення продовольчої кризи. Часто приховуються справжні обсяги імпорту, не враховується "сірий" імпорт, тому складно визначити об'єктивну ситуацію з небезпекою виникнення кризи.

Важливим є і те, що імпортна продовольча продукція, яка завозиться в Україну, в більшості випадків є дешевою і неякісною. З такої сировини виробляють вітчизняні ковбасні вироби, пельмені (на 70%) і т. ін. Іноді невідоме реальне походження такого м'яса, наприклад бразильської яловичини. У м'ясопереробній галузі часто використовується імпортна неякісна "кормова" соя. Були випадки постачань імпортного продовольства, зараженого небезпечними бактеріями – від сальмонели до кишкової палички. Велика частка геномодифікованої продукції – серед імпортної. Вітчизняне продовольство також іноді не відповідає вимогам безпеки якості, але основна частка порушень припадає на імпортні продовольчі товари.

Вирішення продовольчої безпеки країни неможливе без забезпечення якості та безпечності харчових продуктів. Концепція продовольчої безпеки країни повинна охоплювати задоволення фізіологічних потреб населення у безпечних, поліфункціональних, високоякісних продуктах харчування відповідно до медичних рекомендацій, екологічних умов та індивідуального стану людини. Одним із шляхів досягнення продовольчої безпеки є суворе дотримання санітарно-гігієнічних вимог, технологічних інструкцій, рецептур, режимів оброблення, зберігання, транспортування, реалізації сировини і готової продукції. Таким чином, якість – один з основних аспектів продовольчої безпеки. Для вирішення цієї проблеми необхідно створити систему безпеки, яка дає змогу запобігти ризику отримання неякісної продукції. Наприклад це можливо здійснити за умови: вдосконалення методології оцінки якості харчових продуктів і продовольчої сировини; переходу від контролю готової продукції до контролю на стадії її виробництва на всьому технологічному ланцюгу; розроблення системи прогнозування показників якості; розроблення, освоєння і впровадження системи інтегрального контролю сировини і харчових продуктів, і застосування високоефективних методів контролю; розроблення методик якісного і кількісного аналізу ризику порушення функціонування технологічних систем, які погіршують якість продукції, що виготовляється.

Продовольча безпека має національний характер, їй притаманна комплексність і перманентність. Залежно від особливостей національної продовольчої системи, періоду її розвитку, від того, яка складова продовольчої проблеми набиратиме на тому чи іншому етапі пріоритетного значення, завдання її забезпечення модифікуються разом із змінами внутрішніх і зовнішніх загроз. Виділяючи національну продовольчу безпеку як генеральну ціль аграрної політики, науковці, які займаються продовольчою безпекою, пропонують зосередити увагу нанаступних її аспектах: продовольчому, сільськогосподарському, зовнішньоекономічному, агропромисловому, а також соціальному.

Продовольчий аспект є вихідним в аналізі пріоритетів, оскільки слугує кількісному виразу основної цілі аграрної політики – продовольчій безпеці. Він визначає рівень забезпечення країни продовольством, у тому числі власного виробництва, обсяги необхідних резервів продуктів харчування і сільськогосподарської сировини, а також фізіологічні та платоспроможні межі попиту на продукти харчування на внутрішньому ринку, та характеризується показниками існуючої структури споживання і його фізіологічними нормами.

Сільськогосподарський аспект показує використання аграрного потенціалу країни у виробництві необхідних обсягів сільськогосподарської сировини та продовольства і характеризується відповідними показниками ефективності сільського господарства: урожайність культур, продуктивність тварин, продуктивність сільськогосподарських угідь, продуктивність праці, рентабельність виробництва, фондовіддача тощо.

Агропромисловий аспект дозволяє зробити аналіз матеріально-технічної бази сільського господарства, харчової промисловості та оцінити потенціал і ефективність переробних галузей, стан функціонування маркетингової сфери.

Зовнішньоторговий аспект відображає взаємозв’язок світового і внутрішніх сільськогосподарських ринків, що характеризується показниками обсягів імпорту і експорту кожного із продуктів; балансами ввезення і вивезення сільськогосподарської продукції і продуктів харчування; цінами на різні види сільськогосподарської продукції і продовольства власного і імпортного виробництва, відношенням їх рівня на внутрішньому і світовому ринках; показниками кон’юнктури зовнішніх ринків сільськогосподарської продукції і продовольства тощо.

Соціальний аспект охоплює питання платоспроможного доступу населення до продовольства, соціального захисту малозабезпечених категорій населення, посилення адресності соціальної політики, досягнення селом рівних з містом умов отримання реальних грошових доходів та соціального обслуговування, однакових умов соціального забезпечення для всіх груп населення незалежно від виду трудової діяльності та місця проживання тощо. З огляду на проведене дослідження та українські реалії, продовольча безпека – це такий рівень продовольчого забезпечення

населення, який гарантує соціально-політичну стабільність у суспільстві, виживання і розвиток нації, особи, сім'ї, стійкий економічний розвиток держави.

Список використаних джерел:

1. Басюркіна Н.Й. Забезпечення продовольчої безпеки в умовах трансформації економіки України / Н.Й. Басюркіна // Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. праць. – Вип. 29. – Одеса : Вид-во ОДЕУ, 2008. – С. 89-98.

2. Гойчук О.І. Продовольча безпека. Монографія. / О.І. Гойчук. – Житомир: Полісся, 2004. – 348-359 с.

3. Гойчук О.І. Продовольча безпека: структура, рівні та критерії забезпечення / О.І. Гойчук // Загальні проблеми економіки. – 2003. – № 12. – С. 12-18.

4. Зеленська О.О. Система продовольчої безпеки: сутність та ієрархічні рівні / О.О. Зеленська // Вісник ЖДТУ.- 2012. – № 1 (59). – С.108-112

5. Кочетков О.В. Формування системи показників продовольчої безпеки України / О.В. Кочетков, Р.В. Марков // Економіка АПК. – 2002. – № 9. – С. 142-158.

6. Лукінов І.І. Про стратегію трансформування АПК та забезпечення продовольчої безпеки України / І.І. Лукінов, П.Т. Саблук // Економіка України. – 2000. – № 9. – С. 62-81.

7. Лукінов І.І. Продовольча безпека у світовому вимірі / І.І. Лукінов // Економіка АПК. – 2001. – № 4.

8. Марченко О. До питання поєднання державного і ринкового регулювання продовольчої безпеки / О. Марченко // Економіка України. – 2004. – № 7. – С. 53-58.

Сайко Л. П.[*]*, магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

СПРАВЕДЛИВИЙ СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ЯК ЦІЛЬ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

«Декларація тисячоліття» ООН, прийнята у 2000 році 189-ма країнами на Саміті тисячоліття ООН, визначила Цілі Розвитку тисячоліття (ЦРт), тобто всеосяжні рамки цінностей, принципів і ключових чинників розвитку до 2015 року. Україна приєдналася до «Декларації тисячоліття» ООН і взяла на себе зобов'язання досягти ЦРт до 2015 року. У вересні 2015 року в рамках 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН у Нью-Йорку відбувся Саміт ООН зі сталого розвитку та прийняття Порядку денного розвитку після 2015 року, на якому було затверджено нові орієнтири розвитку. Підсумковим документом Саміту «Перетворен- ня нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року» було затверджено 17 Цілей Сталого Розвитку та 169 завдань [1].

Україна, як і інші країни-члени ООН, приєдналася до глобального процесу забезпечення сталого розвитку. Для встановлення стратегічних рамок національного розвитку України на період до 2030 року на засадах принципу «Нікого не залишити осторонь» було започатковано інклюзивний процес адаптації ЦСР. Кожну глобальну ціль було розглянуто з урахуванням специфіки національного розвитку. Будуючи державу та впроваджуючи нові інструменти ринкового регулювання соціально-економічних процесів, Україна потребувала чітко визначеної та прийнятної для суспільства стратегії досягнення цілей розвитку. За роки незалежності в економіці країни відбулися суттєві зміни, що вимагали застосування нових підходів до системи стратегічного планування. Підсумовуючи прогрес України на шляху досягнення ЦРт, можна відмітити певні позитивні зрушення до 2013 року, які було, однак, елімінованo подіями останніх років. Так, у напрямі подолання бідності було знижено масштаби бідності за відносним критерієм. Проте протягом останніх років масштаби бідності збільшилися та з'явилися нові форми бідності. Для забезпечення якісної освіти впродовж життя були зроблені кроки у напрямі реформування системи освіти. Загальною середньою освітою охоплено 98,3% дітей шкільного віку, дошкільними навчальними закладами охоплено 63,5% дітей у міських поселеннях, 39,9% – у сільській місцевості. Вищою освітою охоплено 40,9% молоді віком 17– 24 роки. Забезпечення гендерної рівності є викликом для України. Досягнення гендерного паритету в органах влади та державного управління залишається актуальним завданням, незважаючи на здобутки та зміни на законодавчому й інституційному рівнях. Розрив у середній заробітній платі між чоловіками та жінками (близько 30%) є ще одним проявом гендерної нерівності [2].

[*]Науковий керівник – Симоненко Л. І., к. е. н., доцент.

Зменшення дитячої смертності майже вдвічі протягом 2000– 2018 років (з 15,6 до 9,3 померлих у віці до 5 років на 1000 живонароджених) відбулося завдяки цілеспрямованим зусиллям, у тому числі у частині реформування та розвитку системи перинатальної допомоги. Позитивні тенденції було забезпечено й на шляху поліпшення здоров'я матерів: рівень материнської смертності в Україні знижено за 2000– 2019 роки в 1,6 рази. На ранніх стадіях вагітності понад 90% жінок проходять регулярні медичні огляди. Однак викликає тривогу, що понад 40% дорослого населення України віком від 18 до 65 років мають принаймні одне хронічне захворювання. Недостатнім є рівень усвідомлення особистої відповідальності за своє здоров'я серед молоді та пропа- ганди «здорового способу життя» [1].

На шляху обмеження поширення ВІЛ-інфекції/СНІДу та туберкульозу було досягнуто певних успіхів. Уперше у 2012 році було знижено кількість нових випадків ВІЛ-інфекції на 2,0% порівняно з попереднім роком, що свідчило про зменшення інтенсивності епідемічного процесу. За оцінками Спектрум, у 2017 році в Україні мешкало близько 223 тис. осіб, що живуть з ВІЛ (усіх вікових категорій). Рівень передачі ВІЛ-інфекції від матері було зменшено майже у 6 разів. Однак протягом останніх років ситуація ускладнилася [3].

В Україні спостерігається тенденція до збільшення масштабів бідності зі зменшенням розміру населеного пункту. Надвисокі рівні немонетарної бідності у сільській місцевості пояснюються вкрай обмеженим доступом сільських мешканців до інфраструктурних об'єктів, медичних, соціальних та освітніх послуг. При використанні немонетарних оцінок поселенська складова бідності є домінуючою. Упродовж останніх років з'явилися такі феномени, як раптова бідність (через втрату житла, майна та джерел для існування внаслідок збройного конфлікту на сході країни), медична бідність (через захворювання або неспроможність отримати лікування, придбати ліки), бідність за ознакою заборгованості (заборгованість перед банківськими установами та надвисокі ставки по кредитах на фоні зниження реальних доходів населення). Надзвичайні для країни масштаби внутрішнього переміщення також спричинили поширення бідності або вразливості до неї: з 6 млн мешканців зони АТО і прилеглих територій більше 5 млн потрапили або до групи раптово збіднілих. Якість шкільної підготовки залишається основною проблемою у сфері освіти, насамперед через недостатній рівень забезпечення сучасною освітньою інфраструктурою. Так, сучасне спеціальне лабораторне обладнання предметних кабінетів мають не більше 15% шкіл, решта використовує матеріально і технічно застаріле обладнання, якому вже не один десяток років. Наразі неповністю забезпечено педагогічними кадрами викладання низки предметів (насамперед іноземних мов та інформатики в сільських школах), залишаються гострими питання територіальної та архітектурної доступності шкіл [1]. Результати ЗНО свідчать про зростання диференціації якості шкільної підготовки за міжпоселенською ознакою і типом навчального закладу. Зростання

масштабів репетиторства при підготовці до ЗНО віддзеркалює вади якості шкільних послуг, з одного боку, і нерівні мож- ливості для старшокласників із бідних сімей та сільських поселень – з іншого [2]. Упровадження концепції безперервної освіти вимагає збільшення участі населення в освітніх програмах. Наразі рівень участі населення віком до 70 років у формальних та неформальних видах навчання та професійної підготовки становить близько 9%. Найбільш активною є молодь (92,2% населення віком 15– 24 роки охоплено різними видами навчання), [3]. Найбільш актуальним завданням є прискорення модернізації сільських шкіл, насамперед щодо їх підключення до Інтернету і використання комп'ютерних програмних засобів навчання.

Проблемним питанням залишається залучення до освіти дітей з інвалідністю та особливими потребами. Необхідно ліквідувати гендерну нерівність у сфері освіти щодо отримання професійно-технічної та вищої освіти за різним фахом, в основі якої лежать гендерні стереотипи про ролі жінок і чоловіків у суспільстві. Це є однією з причин поглиблення професійної сегрегації та концентрації жінок у менш оплачуваних галузях. Так, за даними Держстату, у 2018 році жінки становили майже 77% працівників сфери освіти в Україні [2]. Специфіка гендерних проблем України в загальних рисах відображає невідповідності, що спричинені певними стереотипами, а також глибокими системними проблемами. Жінки залишаються непропорційно представленими у сфері прийняття рішень, мають у середньому нижчі доходи, ніж чоловіки, та виконують більшу частину неоплачуваної роботи з виконання сімейних обов'язків у домогосподарствах. Разом з тим усталений вплив гендерних стереотипів зумовлює поширення професійної сегрегації за ознакою статі, невміння розпізнавати прояви гендерно зумовленої дискримінації, низька обізнаність населення щодо форм домашнього насильства та відсутність звичної практики звернення постраждалих по допомогу.

Гендерно зумовлене насильство, що є одним із базових порушень прав людини, найбільш поширене серед жінок і дівчат та проявляється в різноманітних формах фізичної, сексуальної, психологічної агресії або контролюючої поведінки: 22% жінок віком 15– 49 років пережили принаймні одну з форм фізичного або сексуального насильства [1]. Дотримання принципів спільної відповідальності у веденні господарства та розподіл сімейних обов'язків передбачає також розширення залучення до виховання дітей чоловіків, у т. ч. і шляхом їх заохочення до використання відпустки по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку. Наразі частка чоловіків, які скористалися цією можливістю, не перевищує 3% [2].

Політичне представництво жінок залишається в Україні дуже низьким, незважаючи на запровадження 30-відсоткових гендерних квот у виборчому процесі. Жінки становлять лише 12% депутатів ВРУ; цей показник помітно поступається середньоєвропейському (25,8%). Основним проявом є гендерний розрив у рівні заробітної плати, що акумулює вплив усіх дисбалансів у моделях зайнятості. Хоча порівняно з початком 2000-х років

цей розрив скоротився, середня заробітна плата жінок досі не перевищує 75% середньої заробітної плати чоловіків.

Конституція та закони України гарантують рівність чоловіків та жінок у всіх сферах життя. Тож завданнями повинні стати: інтеграція гендерних аспектів у стратегічне планування та національні пріоритети всіх реформ, що відбуваються; аналіз та перегляд нормативно-правової бази стосовно ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок і дівчат; прийняття й удосконалення стратегій та обов'язкових для дотримання законів з метою просування гендерної рівності й розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчаток на всіх рівнях [1].

Висновки. Справедливий соціальний розвиток в Україні є важливим напрямком в процесі реалізації програми сталого розвитку. Втім вагома частка важливих аспектів не реалізована, або ж реалізована не в повній мірі. З огляду на вищезазначені проблеми України в питанні соціального розвитку в якості основних етапів досягнення цілі можна виділити наступне:

1. Створення законодавчої бази для функціонування нової системи фінансування охорони здоров'я, яка базуватиметься на принципах соціальної відповідальності, прозорості та соціально-економічної обґрунтованості;
2. Запровадження моделі державного гарантування пакета медичної допомоги, який має бути доступним для всього населення;
3. Забезпечення гендерної рівності, запобігання будь-яким проявам дискримінації за ознакою статі;
4. Забезпечення рівних прав та можливостей їх реалізації для жінок і чоловіків;
5. Реформування освітньої галузі, що передбачає оновлення стандартів освіти;
6. Забезпечення рівного доступу до освіти та професійно-технічної підготовки для уразливих груп населення, насамперед людей з інвалідністю й осіб, які перебувають в уразливому становищі;
7. Оновлення змісту навчання шляхом упровадження навчальних програм з питань сталого розвитку, раціонального споживання, прав людини, гендерної рівності, культури, соціальної єдності, миру та ненасильства тощо;
8. Забезпечення принципу відповідності освіти потребам суспільного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Національна доповідь 2017 "Цілі сталого розвитку: Україна"
2. Рівень життя населення України / НАН України. Ін-т демографії та соц. дослідж., Держ. ком. статистики України; За ред. Л. М. Черенько. – К.: ТОВ «Видавництво «Консультант», 2006. – 428 с.
3. Велика дискусія на VoxUkraine: Реформа освіти та охорони здоров'я https://voxukraine.org/uk/velika-diskusiya-na-voxukraine-reforma-osviti-ta-ohoroni-zdorov-ya/
4. iMoPe: Квартальний огляд, I квартал 2019 https://voxukraine.org/uk/imore-kvartal-1-2019/

Самборська А. О.[*], магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ВИЗНАЧЕННЯ ПІДХОДУ ЩОДО ПОНЯТТЯ ПАТРОНАТНОЇ СЛУЖБИ

Офіційний статус патронатної служби в цілому та статус посад цих працівників визначені у ст. 92 Закону про держслужбу. До посад патронатної служби належать посади радників, помічників, уповноважених та прес-секретаря Президента України, працівників секретаріатів Голови Верховної Ради України, його Першого заступника та заступника, працівників патронатних служб Прем'єр-міністра України та інших членів Кабінету Міністрів України, помічників-консультантів народних депутатів України, помічників та наукових консультантів суддів Конституційного Суду України, помічників суддів, а також посади патронатних служб в інших державних органах. Працівник патронатної служби призначається на посаду на строк повноважень особи, працівником патронатної служби якої він призначений. Трудові відносини з працівником патронатної служби припиняються в день припинення повноважень особи, працівником патронатної служби якої він призначений. Акт про звільнення приймається керівником державної служби. Працівник патронатної служби може бути достроково звільнений з посади за ініціативою особи, працівником патронатної служби якої він призначений, або керівника патронатної служби [1].

Державні службовці патронатної служби виконують дорадчі функції, які визначаються згідно із завданнями, обов'язками та повноваженнями, що полягають у підготовці пропозицій, прогнозів, порад, рекомендацій, а також необхідних матеріалів для керівництва, організації контактів із громадськістю та засобами масової інформації. Конкретний перелік обов'язків та прав працівників патронатної служби визначається у посадових положеннях та інструкціях, що затверджуються посадовою особою, при якій утворена служба.

Характерною особливістю цього виду посад є те, що зміна керівників чи складу державних органів тягне припинення службовцями патронатної служби державної служби на займаній посаді з ініціативи новопризначених керівників. Попри законодавчо закріплений статус працівників патронатної служби як державних службовців, серед вчених-адміністративістів існують різні погляди з приводу надання працівникам патронатної служби такого статусу. Зокрема, деякі з них вважають, що посади патронатних службовців не повинні відноситись (прирівнюватись) до категорій певних посад державної служби, а їх працівники – до державних службовців з присвоєнням

[*]Науковий керівник – Опалов О. А., к. е. н., доцент.

рангів. Обґрунтовуючи свою думку, вони зупиняються на правовому статусі осіб патронатної служби. Як відомо, патронатні служби мають лише особи, що за своїм правовим статусом належать до політиків. Серед таких службовців можуть бути іноземці, які відповідно до чинного законодавства України про державну службу не можуть перебувати на державній службі в Україні, а відтак, не можуть складати Присягу державного службовця. Патронатні службовці обслуговують діяльність відповідного політичного діяча (посадовця), надають йому технічну, інформаційну допомогу, виступають радниками, експертами тощо. Це, однак, не дає змоги стверджувати, що вони, як всі інші державні службовці, виконують функції та реалізують повноваження відповідного органу. Відповідальність за свою діяльність такі особи несуть перед "патроном" – політичним діячем, а не перед державою. Сам політик визначає обсяг їх повноважень і відповідальності, функції. Тому доцільно, щоб відносини службовців патронатної служби, які вперше зараховані на службу до державних органів чи їх апарату, регулювалися трудовим законодавством, щоб вони виконували свої повноваження на основі трудового договору (контракту) [2].

Аналіз наукових джерел свідчить про різні підходи до розгляду поняття та ознак патронатної служби: Перший підхід визначає патронатну службу різновидом державної служби. Такий підхід пов’язаний з тим, що у Законі України від 16.12.93 «Про державну службу» йшла мова про патронатну службу у контексті державної, тобто службовці патронатної служби визначалися як «державні службовці патронатної служби». На сьогодні, пов'язати такий підхід можна з тим, що засади патронатної служби регламентовані поряд з засадами державної служби у ст.92 Закону України від 10.12.15 «Про державну службу», хоча, водночас вищезазначений Закон відокремлює у ст.3 патронатну службу від державної.

Другий підхід визначає патронатну службу як самостійний особливий різновид службової діяльності особистісного спрямування («зорієнтованого на обслуговування інтересів патрона, керівника, правителя»).

Третій підхід робить акцент на специфіці патронатної служби порівняно з державною службою, що унеможливлює її розгляд як саме державної служби (особливості вступу, проходження, припинення, функціонального призначення тощо).

Четвертий підхід пов’язує патронатну службу із публічною сферою, служінням публічному інтересу через «обслуговування» суб’єкта публічної влади, що дає можливість розглядати її як різновид публічної служби. Підтвердженням її специфіки є й регламентація її засад в окремому розділі Закону України від 10.12.2015 «Про державну службу», поряд із засадами проходження служби в інших органах держави.

П’ятий підхід науковців висловлює думку, що в позапрофесійну державну службу доцільно включити таке: а) політичні посади; б) посади патронатної служби; в) допоміжні (обслуговуючі) посади. Із цього приводу

також висловлюються експерти Центру політико-правових реформ, які зазначають, що з огляду на особливий порядок вступу та припинення на патронатну службу, поширювати на цих осіб статус публічних службовців і нераціонально, і не зовсім коректно. Кількість та відмінність підходів зумовлена відсутністю нормативного закріплення поняття патронатної служби, також через це відсутнє розуміння віднесення чи не віднесення патронатної служби до різновиду державної служби [3].

Отже, за своєю сутністю та характером виконуваних завдань патронатна служба хоча і є службою в державному органі, але суттєво відрізняється від державної служби. А посади патронатних службовців, будучи державними посадами, мають свою специфіку в порівняні з посадами державних службовців, які знаходячись на службі в державному органі у своїй більшості здійснюють управлінські функції, виконуючи на своїй місцях прямі завдання та функції держави.

Список використаних джерел:

1.Статус працівників патронатної служби // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://i.factor.ua/ukr/journals/ds/2016/june/issue-6/article-1877 0.html;

2. Патронатна служба та її особливості / Адміністративне право України / Право // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/ 158409 2355852/pravo/patronatna_sluzhba_osoblivosti;

3. Патронатна служба в Україні: ґенеза, стан та перспективи правового регулювання // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.lf-znu.zp.ua/docs/r oboti/05.docx.

Свинарчук І. О.[*], *магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕГРОВАНОЇ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ЯК ДІЄВИЙ МЕХАНІЗМ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВОДНИМИ РЕСУРСАМИ УКРАЇНИ

Водні ресурси є ключовим елементом сталого функціонування природних екосистем, необхідною умовою життєдіяльності людини, визначальним чинником розміщення продуктивних сил та ефективного соціально-економічного розвитку країн та регіонів.

Швидка урбанізація, забруднення довкілля та зміна клімату загрожують сталому функціонуванню природних водних екосистем, а також систем водозабезпечення населення та економіки. Ситуація ускладнюється у зв'язку з підвищенням попиту на воду для задоволення потреб зростаючого населення світу, для виробництва продуктів харчування, енергетики, промислового та побутового використання.

Враховуючи постійне зростання попиту на воду, надмірну експлуатацію поверхневих та підземних водних джерел, непередбачувані зміни клімату, в науковому середовищі актуалізується питання щодо трансформації наявної та створення нової системи управління водними ресурсами, яка враховувала б широкий спектр суперечливих інтересів різноманітних суб'єктів і швидко та ефективно реагувала на відповідні виклики та загрози як глобального, так і локального характеру.

Виходячи з цього, потрібно знаходити нові та удосконалювати існуючі методи господарювання, які забезпечували б досягнення природної рівноваги на засадах поліпшення системи природоохоронного законодавства, стандартів і нормативних екологічних вимог.

На сьогодні водогосподарський комплекс України має суттєві організаційні недоліки. Управляють, фінансують і технічно направляють його різні міністерства, агентства і служби, та комунальні підприємства місцевих органів влади, що вносить певну неузгодженість в питаннях раціонального використання і охорони водних ресурсів та не забезпечує належного порядку у водокористуванні.

Поєднання функцій ЦОВВ та господарських в існуючій організаційній структурі, паралельне існування двох організаційних структур (басейнової та адміністративно-територіальної) посилює неефективність управління, дублювання і неналежне виконання функцій, розпорошення обмежених ресурсів (кадрових, фінансових, матеріально-технічних і інших), несвоєчасне і неадекватне реагування на ускладнення старих та виникнення нових

[*]Науковий керівник – Якобчук В. П., к. е. н., професор.

проблем управління (розподіл водних ресурсів, зміна клімату, військовий конфлікт). Реформування організаційної структури потребує організаційно-інституціональних змін щодо визначення, упорядкування та чіткого розподілу сфер діяльності, основних функції та компетенцій між різними рівнями та структурами системи управління водними ресурсами.

Процес управління водними ресурсами пройшов значний шлях удосконалення та реформування у більшості країн світу. Стало очевидним, що адміністративно-територіальний принцип управління водними ресурсами не відповідає сучасним вимогам щодо покращення якості води та безпечного водокористування. Досвід багатьох країн свідчить, що басейновий принцип є найбільш ефективним підходом до управління водними ресурсами [1]. Басейновий принцип – це сучасний підхід до управління водними ресурсами, за якого як основна одиниця управління, виступає річковий басейн, який є системою із усталеними екологічними, соціальними та економічними зв'язками. У цьому випадку басейн річки виступає як індикатор стану довкілля, тобто екологічного стану, який зумовлюється як природними чинниками, так і рівнем антропогенного навантаження. Така система допомагає запобігати виснаженню водних ресурсів, а також досягати і підтримувати високу якість води.

Згідно загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 р. вирішити проблему щодо збалансованого розвитку водогосподарського комплексу, збереження і відтворення водних ресурсів можливо шляхом впровадження системи інтегрованого управління водними ресурсами за басейновим принципом, розроблення та виконання планів управління басейнами річок, застосування економічної моделі цільового фінансування заходів у басейнах річок, утворення басейнових рад річок, а також підвищення ролі існуючих та утворення нових басейнових управлінь водних ресурсів [2]. Отже, подальший розвиток управління водними ресурсами за басейновим принципом зводиться до інтегрованого управління водними ресурсами.

Інтегрований підхід до управління водними ресурсами – це система управління водними ресурсами, що гарантує екологічну безпеку і доступність води для населення та природних об’єктів, яка базується на врахуванні усіх джерел води, балансі галузевих інтересів й усіх рівнів водокористування, широкому залученні всіх водокористувачів, раціональному використанні водних ресурсів.

Основними принципами інтегрованого управління водними ресурсами є:

– принцип комплексності захисту всіх вод (річок, озер, прибережних і підземних вод);

– басейновий принцип управління водними ресурсами;

– принцип широкого залучення громадян та громадських організацій;

– принцип послідовного удосконалення законодавства.

Внаслідок переходу до моделі інтегрованого управління водними ресурсами, заснованого на відповідних принципах та з урахуванням проведення організаційних, технічних та інших заходів, а також за умови забезпечення достатнього обсягу фінансування, в Україні можуть бути досягнуті позитивні результати з реформування системи управління водними ресурсами. Головні з них: досягнення стабільності системи водозабезпечення населення та економіки країни якісними водними ресурсами при значному зменшенні непродуктивних втрат води в системах водоподачі; впровадження принципів демократичного управління водними ресурсами залученням до управління представників усіх сторін і секторів, зацікавлених у використанні водних ресурсів, поступової передачі їм керівництва на нижніх ешелонах водної ієрархії та активної участі їх і держави на партнерських засадах у підтримці й розвитку систем; вирішення частини соціальних проблем, пов'язаних зі справедливим рівномірним і стійким забезпеченням питною водою населення.

Список використаних джерел:

1. Интегрированное управление водными ресурсами: от теории к реальной практике. Опыт Центральной Азии / Под ред. В.А. Духовного, В.И. Соколова, Х. Мантритилаке. – Ташкент: НИЦ МКВК, 2008. 364 с.

2. Закон України «Про внесення змін у деякі законодавчі акти України щодо впровадження інтегрованих підходів в управлінні водними ресурсами за басейновим принципом» [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov. ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=57335.

Слівінський І.[*]*, магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

НОВІ ФОРМИ ДЕМОКРАТІЇ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Електронна демократія (е-демократія) – форма суспільних відносин, за якої громадяни та організації залучаються до державотворення та державного управління, а також до місцевого самоуправління шляхом широкого застосування інформаційно-комунікаційних технологій [1]. Українське законодавство визначає електронну демократію як форму суспільних відносин, за якої громадяни та інститути громадянського суспільства залучаються до державотворення та державного управління, до місцевого самоврядування шляхом широкого застосування інформаційно-комунікаційних технологій в демократичних процесах, з метою:

посилити участь, ініціативність та залучення громадян на всіх рівнях до публічного життя;

поліпшити прозорість процесу прийняття рішень, підзвітність демократичних інститутів;

поліпшити реакцію суб'єктів владних повноважень на звернення громадян;

сприяти публічним дискусіям та привертати увагу громадян до процесу прийняття рішень [2].

До цього часу продовжуються дискусії щодо взаємодії двох сучасних концепцій е-уряду та е-демократії. Існують два підходи до визначення співвідношення е-уряду та е-демократії. Перший підхід розглядає е-демократію як частину е-уряду. Е-демократія та е-участь вважаються елементами е-уряду і трактуються як електронна реалізація узаконених демократичних шляхів або процедур прийняття рішень. Відповідно до цього підходу, вони зводяться до технологічних аспектів, а саме, до електронних виборів і електронного голосування. Другий підхід, навпаки, розглядає е-уряд як частину електронної демократії. Е-уряд є важливим елементом е-демократії, але далеко не вичерпує її, оскільки остання включає в себе не тільки взаємодію громадян з органами державної влади, а й усю сферу мережевої суспільної взаємодії громадян, організацій та інститутів через електронну комунікаційну систему, тобто сферу громадянського суспільства.

Ключова характеристика е-демократії – зміна форми і ступеню залучення громадян до прийняття політичних рішень. На основі узагальнення існуючих теоретичних трактувань залучення громадян у політичний процес можна зробити висновок, що позитивна оцінка максимального залучення громадян не може розглядатися як аксіома, і різні теоретичні концепції відводять різне

[*]Науковий керівник – Довженко В. А., к. е. н., доцент.

місце участі громадян у політиці. Відповідно, аргументацію провідних міжнародних організацій на користь е-демократії, кінцевим благом в якій виступає підвищення рівня участі громадян, не можна вважати цілком переконливою. Оскільки визначення оптимального ступеню участі громадян у прийнятті політичних рішень можливе лише на ціннісному рівні, доцільно виходити з функціонального погляду на е-залучення громадян, тобто оцінювати цей процес, виходячи з його впливу на ефективність прийняття державних управлінських рішень [3, с. 20].

Метою державної політики е-демократії має бути забезпечення багатовекторних інтерактивних потоків комунікації, покликаних поєднувати громадян, обраних ними депутатів усіх рівнів та виконавчу гілку влади. Ця політика має вирішувати такі завдання: – постійно створювати нові публічні простори для політичної взаємодії та обговорення, насамперед – онлайнове середовище, яке має значні переваги для сприяння ефективному спілкуванню влади та громадян, публічним дискусіям та обговоренням; – зробити взаємодію між громадянами, парламентарями та урядом змістовою, тобто якщо громадськість залучається до вироблення політики чи законотворчого процесу, необхідно забезпечувати цьому ефективне сприяння, вивчення та узагальнення наданих пропозицій; – створити механізми, які надавали б можливість представникам представницьких та виконавчих органів влади вчитися та оволодівати інструментами е-демократії; – забезпечити наявність достатньої якісної онлайнової інформації з тим, щоб громадяни могли аналізувати пропоновані варіанти політики на основі знань, отриманих з достовірних джерел, а також спираючись на власний досвід. Така інформація має бути доступною, чіткою та зрозумілою, але не надмірно великою за обсягом та складною за змістом; – докладати якомога більше зусиль для залучення якнайширшого кола громадськості до демократичного діалогу, зокрема й тих груп, які є традиційно маргінальними, соціально знедоленими, мають обмежені можливості або позбавленими можливості висловлюватися; – ураховувати особливості економічної, територіальної, соціальної (у тому числі – гендерної) структуризації в онлайновому середовищі з метою забезпечення рівного доступу до демократичного процесу в усіх сферах і для усіх громад, соціальних груп та прошарків.

За особливостями застосування розрізняють такі: – американська модель е-урядування. Діє в США і Канаді. Передбачає: спрощення і здешевлення контактів суспільства із органами влади; налагодження прямого спілкування з державними структурами; – європейська модель (Західна, Центральна, Східна Європа). Характерні риси – функціонування в умовах дії наддержавних структур: Європарламенту, Єврокомісії, Європейського суду. Обов'язковість виконання рішень цих інституцій країнами-членами ЄС накладає свій відбиток на е-урядування, який полягає у вирівнюванні умов і координації роботи органів влади; – азіатська модель втілюється в життя, спираючись на особливості управління в країнах Сходу – сувора ієрархія,

дотримання корпоративних правил комунікативної поведінки. Ця модель, що запроваджена у Південній Кореї, відзначається, наприклад, широким доступом населення до інформаційних ресурсів, а також запровадженням ІКТ у галузях освіти та культури [4, с.30-31].

Отже, аналіз системи суспільно-політичних відносин дозволяє передбачити, що, незважаючи на наявні ризики, які несуть нові ІКТ, активне впровадження механізмів електронної демократії на всіх рівнях влади та інститутів громадянського суспільства буде сприяти зближенню влади і громадян, збільшить рівень доступності та відкритості органів державної влади, стимулює розвиток партнерської моделі державно-громадської взаємодії, активізує участь громадян у державному управлінні та прийнятті суспільно-політичних рішень.

Список використаної літератури:

1. Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15.05.2013 р. № 386-р;

2. Концепція розвитку електронної демократії в Україні, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 р. № 797-р;

3. Електронна демократія: основи та стратегії реалізації / [Н.В. Грицяк, А.І. Семенченко, І.Б. Жиляєв]. – К.: ФОП Москаленко О. М., 2017. – 84 с.

4. Електронна демократія: навч. посіб. / Н. В. Грицяк, С. Г. Соловйов; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Н. В. Грицяк. – К.: НАДУ, 2015 – 66 с.

Соболь А. В., магістрант,
спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ЯК СКЛАДОВА ОПТИМІЗАЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ В АГРОБІЗНЕСІ

Ризик існує на всіх стадіях підприємницької діяльності, але більшою мірою він притаманний початковим стадіям підприємництва. Однак ризикувати доводиться і підприємницьким суб'єктам з багаторічним стажем.Практичні результати показують, що своєчасна оцінка рівнів ризиків і якісно проведені заходи щодо їх нейтралізації та мінімізації дозволяють підприємствам скоротити і навіть уникнути багатьох втрат, а в деяких випадках збільшити свій дохід [1, с. 106]. Ризик зазвичай пов'язаний з конкретною ситуацією, тому він і виникає тоді, коли рішення виробляється в умовах невизначеності, вибір робиться з декількох складних за своїми результатами варіантів. В даних умовах необхідно оцінити ймовірність отримання заданого результату, визначити можливість невдачі на обраному шляху. Всі підприємства стикаються з невизначеністю, і завданням керівництва є прийняття рішення про рівень невизначеності, з яким організація готова змиритися, прагнучи збільшити вигоди для зацікавлених сторін. Управління ризиками підприємства – це процес, який починається при розробці стратегічних і тактичних інструментів і охоплює всю діяльність підприємницького суб'єкта. Як описується в корпоративному стандарті управління ризиками організацій COSO ERM, кожне підприємство існує, щоб створювати вартість для сторін, зацікавлених у його діяльності [2]. Управління ризиками організації включає в себе: визначення рівня ризику, на який готова піти організація, відповідно до стратегії розвитку (оцінюється рівень даного ризику на етапі вибору зі стратегічних альтернатив при постановці цілей, відповідних обраної стратегії, а також при розробці інструментів управління відповідними ризиками); удосконалення процесу прийняття рішень щодо реагування на виникаючі ризики (визначається, який спосіб реагування на ризик буде в організації: ухилення – скорочення ризику, перерозподіл ризику або прийняття ризику; скорочення кількості непередбачених подій і збитків у підприємницькій діяльності (розширюються можливості щодо виявлення потенційних подій і встановленню відповідних заходів, пов'язаних з витратами та збитками); визначення та управління всією сукупністю ризиків у підприємницькій діяльності (включає ефективне реагування на різні впливи та інтегрованому підходу щодо множинних ризиків); використання сприятливих можливостей (виявлення подій, які являють собою потенційні можливості і активне їх використання); раціональне використання капіталу (оцінка загальних потреб в капіталі і оптимізація його розподілу і використання), [2, с. 113].

Процес управління ризиками дозволяє підприємству досягти цільових показників прибутку і рентабельності, запобігти нераціональному використанню ресурсів, а також дозволяє уникнути нанесення шкоди репутації компанії і пов'язаних з цим наслідків. Управління ризиками підприємницького суб'єкта являє собою безперервний процес, що охоплює всі сторони її діяльності. Він здійснюється співробітниками на всіх рівнях.

Сфери управління ризиками в управлінні підприємством постійно збільшується. Підвищується рівень відповідальності та підзвітності вищого менеджменту перед власниками та акціонерами. Зростають вимоги до прозорості бізнесу, і посилюється тиск з боку держави і партнерів, у тому числі міжнародних. Збільшення загальної нестабільності і невизначеності бізнесу, поява нових видів ризиків і необхідність адекватного реагування на них, вимога безперервного ведення бізнесу і бажання бути спокійним за долю свого підприємства вимагає повноцінного вміння управляти ризиками.

У сучасній вітчизняній і зарубіжній літературі широко представлено таке поняття, як «управління ризиком», в той же час цілісної теорії управління ризиком у вітчизняній літературі поки немає. Управління ризиком – це процес підготовки і реалізації заходів, мета яких: знизити небезпеку помилкового рішення і зменшити можливі негативні наслідки небажаного розвитку подій в ході втілення прийнятих рішень. Основним завданням управління ризиком є правильна оцінка можливого ризику, виявлення факторів, що підсилюють його, і можливих наслідків діяльності в ризикованій ситуації, розробка заходів, що не допускають, запобігають або зменшують ризик. Число методів, використовуваних для досягнення цієї мети, досить обмежена, і їх застосування залежить від реальної економічної ситуації. Їх можна поділити на чотири групи (типу): 1) усунення; 2) компенсація; 3) диверсифікація; 4) страхування. Перший метод усунення або запобігання ризику полягає в спробі уникнути будь-якого його виникнення. Більшість рішень про уникнення ризику приймається на стадії прийняття рішень. Це дозволяє уникнути можливих втрат і невизначеності, але в той же час економічний суб'єкт позбавляє себе шансу отримати премію за ризик. Другий метод управління ризиком пов'язаний зі створенням способів попередження небезпеки і зменшенням несприятливого впливу тих чи інших факторів ризику. Метод компенсації ефективний як для зовнішніх ризиків, на які немає можливості впливати, так і для внутрішніх. Метод передбачає застосування всіх попереджувальних заходів, таких як: підвищення якості планування, організації та управління, використання ефективних технологій, створення резервних фондів, здійснення активного цілеспрямованого маркетингу, в т. ч. інноваційного, використання методів прогнозування зовнішньоекономічної обстановки, вибір оптимальної ринкової стратегії. Третій метод управління ризиком-це розподіл загального ризику шляхом їх поділу та об'єднання. Способом поділу можна вважати диверсифікацію. Вона являє собою розподіл зусиль і витрат між різноманітними видами діяльності, тісно пов'язаних між собою [3].

Диверсифікація дозволяє зменшити загальний ризик шляхом скорочення максимально можливих втрат за одну подію. Зниження рівня ризику досягається за рахунок меншої ймовірності існування безлічі несприятливих подій в порівнянні з однією подією. Метод диверсифікації дозволяє мінімізувати виробничі, комерційні, інвестиційні та банківські ризики. В інвестиційній і банківській сферах діяльності диверсифікація визначається як «спроба контролювати ризик за рахунок підбору активів, Доходи за якими по можливості мало корелюють між собою». Диверсифікація ризиків передбачає управління активами і пасивами таким чином, щоб ризики були розподілені за обсягом, терміном і структурою.

Отже, можна зробити такі висновки.

1. Реалізація будь-якого виду підприємницької діяльності нерозривно пов'язана з ризиками, які називаються підприємницькими. Підприємницькі ризики є об'єктивною необхідністю будь-якої підприємницької діяльності, а управління ними і мінімізація їх рівнів, безумовно, завдання підприємницького суб'єкта.

2. Ризики з'являються і впливають на підприємства, незалежно від рівня стабільності на ринку. Цей вплив, в основному, носить негативний характер, а також може довести компанію до кризи. Але не варто розглядати ризики як тільки негативне явище. З одного боку, ризики становлять небезпеку для організації, а з іншого боку допомагають ринку звільнитися від немобільних компаній.

3. Наразі збільшується відповідальність бізнесу за виявлення та своєчасну обробку ризиків на всіх рівнях управління. Управління ризиками підприємницьких суб'єктів на сучасному етапі стає одним з найважливіших питань управління. Дотримання корпоративних правил управління ризиками не тільки збільшує доходи, а й дає додаткові можливості розширення підприємницької діяльності, придбання партнерів і вихід на міжнародний рівень.

4. Необхідність правильного управління ризиками підприємницьким суб'єктом призвело до створення методологій і стандартів у всьому світі. У цих стандартах описується необхідність стандартизації, систематизації та обробки ризиків на всіх рівнях підприємницької діяльності та необхідні заходи, щоб один або сукупність ризиків не стали згубними для підприємницького суб'єкта.

5. Для того, щоб обрати метод управління ризиком, необхідно проаналізувати конкретну ситуацію на підприємстві. Для результативного управління ризиками слід здійснювати аналіз, кількісну і якісну оцінку збитку і можливості появи ризиків. Сам процес управління ризиками є багатоступінчастим і непростим і для успішного функціонування підприємствам необхідно організовувати ефективну систему управління ризиками.

Список використаних джерел:

1. Шегда А. В. Ризики в підприємництві: оцінювання та управління: навч. посіб. / А. В. Шегда, М. В. Головатенко. – К. : Знання, 2008. – 271 с

2. Балдин К.В. Риск-менеджмент: учеб. пособие . – М.: Эксмо, 2006. – 368 с.

3. Вербіцька І. І. Ризик-менеджмент як сучасна система управління ризиками підприємницьких структур // Сталий розвиток економіки. – 2013. – № 5. – С. 282-291.

4. Матвієнко-Біляєва Г. Л. Ризик-менеджмент як сучасна система ефективного управління ризиками підприємницьких структур [Електронний ресурс] // Молодий вчений. – 2018. – №4. – Режим доступу до журн.: http://www.donnuet.edu.ua/index.php/ en/nauka/oholoshennia/1413-zbirka-tez-za-robotoiu-konferentsii/file.

5. Васюренко О. В. Ризик як складова економічних процесів // Фінанси України. – 2015. – № 7. – С.68-74.

Соломикіна Н. В., Зазимко О. А.[*], магістранти,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ІМІДЖ ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРА ТА ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ЙОГО ВИВЧЕННЯ

У сучасній науковій літературі існують різні підходи до визначення поняття «імідж». Етимологічно термін «імідж» походить від латинського imago− «образ» і був відомим ще з давніх часів. Наприклад, в Древньому Римі так називали статуї богоподібних істот, представлених в скульптурному вигляді, які наділялися ідеальними і виключно позитивними характеристиками і мали великий вплив на життя, як всього народу, так і окремої людини. Для з'ясування еволюційних змін щодо сутності даного поняття звернемося, насамперед, до філогенетичного аналізу проблеми. Досить часто спрощено плутають терміни «образ» та «імідж», роблячи останній своєрідною калькою від «образу». Проте між цими соціальними явищами є досить помітна відмінність. А саме: образ формується переважно природним шляхом, тоді як імідж значною мірою є штучним утворенням [2].

Загалом до проблеми образу ідеальної держави, ідеального правителя зверталися мислителі усіх епох. Вони замислювалися над тим, яким повинен бути правитель в очах мас, наскільки йому реальному необхідно та можна відрізнятися від уявлень про нього [1]. Зрозуміло, що правителями були найдостойніші, сильні люди, яких підтримували оточуючі. Філософи не тільки змальовували ідеальні образи, алей давали рекомендації прикладного характеру відносно того, як досягти максимальної відповідності їм. Конфуцій, Лао Цзи, Протагор, Платон, Макіавеллі, Т. Мор та інші у своїх працях ставили у безпосередню залежність благополуччя цілих народів від відповідності правителя створеному ними ідеальному іміджу. Так, у Платона ідеальний державець повинен вміти поставити в центр уваги інтереси держави, володіти такими якостями: гарною пам'яттю, здатністю до пізнання, великодушністю і чутливістю почуттів, бути «другом і родичем істини, справедливості, мужності й розсудливості» [2].

У країнах Стародавнього Сходу основною рисою правителя вважалося його божественне походження, яке впроваджувалося державними і релігійними установами. Так, Олександр Македонський розгорнув широку пропагандистську кампанію з метою переконати імперію у своєму божественному походженні.

Разом з тим, історія демонструє приклади ефективного використання різних типів іміджів. Наприклад, образ несправедливо ображеного використовував перський цар Дарій, а імідж жорстокого правителя Чингізхана сіяв

[*]Науковий керівник – Захаріна О.В., к. е. н., доцент.

паніку серед народів. До проблем, пов'язаних із іміджелогією, звертався й Езоп, у творах якого образи звірів точно відповідали конкретній людині завдяки вірно змальованому образу. Проте він застерігав від помилок у судженнях, які ґрунтуються на поверхневих уявленнях [2].

Одним з перших, хто зробив значний внесок у розвиток моделей іміджів лідерів, був китайський мислитель Лао Цзи. Філософія даоського світосприйняття одна з перших намагалась запропонувати чітку систему формування позитивного образу правителя серед населення. «Найкращий правитель той, про якого народ знає лише те, що він існує. Дещо гірші ті правителі, які вимагають від народу їх любити й підносити. Ще гірші ті, яких народ боїться, найгірші ж ті правителі,яких народ зневажає» [2].Так, принцип «не діяння» – головний в системі поглядів Лао Цзи,сприяє уникненню необґрунтованих рішень, не переобтяжує громадськість концентрацією уваги на особистості лідера, що дозволяє уникати поширення конкурентами негативної інформації. До того ж, ЛаоЦзи наголошує на необхідності гнучкого, поступливого стилю поведінки: «Жорсткий лідер… не зможе владнати живий процес в групі. Те,що гнучке, матиме тенденцію до зростання». Дійсно, досить часто позиція «і нашим, і вашим» може забезпечити успіх у намаганні привернути громадян на свій бік, особливо відеологічно незаангажованому суспільстві. Вона сприймається як ознака толерантності та вміння уникати конфліктів і узгоджувати протилежні позиції, а неминучі в такому разі суперечності здебільшого не враховуються.

Щодо тактики ведення боротьби з опонентами, то даоська мудрість пропонує використати «партизанську» стратегію. Політичний лідер повинен відступати за будь-яких обставин, коли відчувається спротив чи напад на власні позиції під час передвиборчої кампанії. Цеє лише іміджевою грою: опоненти втрачають пильність і здійснюють чимало помилок. Щоб виявити ворогів, лідеру потрібно стримувати відверті прояви власної позиції, спонукати сильних конкурентів вести боротьбу між собою. Якщо конфлікт безпосередньо не стосується політика, то варто зберігати нейтральне ставлення, дозволяючи опонентам «знищувати» позитивний імідж власних політичних сил. Даоська стратегія діє тільки за умови, якщо її сповідує справжній лідер-фаворит, який вже має в суспільстві образ переможця.

Логіка даосизму стверджує необхідність усунення протистояння діалектичних протилежностей. Будь-яка поведінка, соціальна активність породжують власну альтернативу і спротив. Наполягання на утвердженні призводить до зворотного результату. Дійсно, як довела практика, абсолютне заповнення телеекрану рекламними роликами призводить до негативних наслідків для іміджів політиків. Варто зауважити, що для кращого розуміння потреб виборців іоптимізації розробки позитивного іміджу політичного діяча, потрібно застосовувати політико-психологічний підхід, в межах якого враховуються як об'єктивні, так і суб'єктивні складові образу політика. Проте, не варто забувати, як стверджує відомий спеціаліст з політичної

психології П. Фролов, що: «...виборцям інколи значно легше визначитися, проти кого вони мають намір голосувати, аніж за кого»[2]. В той же час, слід зауважити, що за часів відсутності розгалуженої системи масової комунікації, імідж лідера так само впливавна людей, як і сьогодні.

Видатний мислитель Нового часу, Н. Макіавеллі, називав імідж«личиною», яка є необхідною, і більшість людей судять про державця саме за нею. Так, він вважає, що «маси захоплюються впливовістю тауспіхом». Звичайно, політик повинен прагнути контролювати ситуацію, використовуючи інтуїцію та досвід, унеможливити дії проти себе. Вінне утримає владні повноваження, якщо матиме залежність від волітих, завдяки кому вони були отримані. Потрібно вдало маневрувати,щоб уникнути залежності та не позбутися політичної підтримки. Варто пригадати й слова Г. Лебона: «Маси поважають лише силу, і доброта їх мало зворушує, оскільки вони дивляться на неї, як на одну ізформ слабкості» [1].

Цікавою видається, на наш погляд, робота, спрямована на формування іміджу вождя, за часи радянської влади. Так, на імідж В.І. Леніна працювали багато талановитих майстрів, наприклад,В. Маяковський («Ленін жив, Ленін живий, Ленін житиме!»). До речі,В.І. Ленін чудово знав ціну іміджу: достатньо вдивитися в кінохроніку тих часів і стане помітним, скажімо, що він прекрасно відчував кінокамеру [2].

Варто згадати і приклад Й. Сталіна. Троцький стверджував, щопсевдонім Йосипа Джугашвілі походить від слова «сталь». Важко заперечити, якщо врахувати, що метал – необхідний елемент іміджу тоталітарних структур. Достатньо звернутися до роману «Як гартувалася сталь» М. Островського, де зустрічаються вирази: «залізна дисципліна», «залізна воля вождя». Безумовно, Сталін майстерно володів мистецтвом створення і управління власним іміджем, причому – у внутрішній і зовнішній політичних сферах.

Феномен політичного іміджу привернув особливу увагу науковців ще в XIX ст., коли особливо активно стали розвиватися демократичні інститути, перш за все, інститут загальних вільних виборів. Доля влади стала безпосередньо залежати від того, як вона та її діяльність сприймається виборцями. Однак, до проблеми сутності іміджу політичного лідера в сучасному його розумінні, а ще більше до його практичного втілення у політичних процесах, почали звертатися порівняно недавно: на Заході –із 60-х рр. XX ст., у постсоціалістичних державах – з початку1990-х рр.

Сьогодні вітчизняні фахівці з іміджелогії прагнуть визначити сутність іміджу, як соціально-політичного явища. Однак, слід зауважити, що тут немає повної єдності. Так, В. Королько вважає імідж«штучною імітацією або піднесенням зовнішньої форми якогось об'єкта і, особливо, особи». К. Єгорова-Гантман називає іміджем «спеціально створюваний, навмисно формований політичний образ для досягнення поставлених цілей», а також «образ конкретного об'єкта, який існує в масовій свідомості».На наш погляд, це поняття найбільш вдало розкривається в політологічному словнику:

«Політичний імідж – це своєрідне уявлення населення про ідеальне втілення тієї чи іншої соціальної ролі».Імідж політика включає такі характеристики: особистісні якості, організаторські, управлінські здібності (компетентність, вміння вести полеміку, участь у процесах прийняття рішень); характеристики, що зближують лідера з електоратом (пересічне походження, простота) тощо [2]. Таким чином, сутнісне поняття іміджу є складним соціально-психологічним феноменом, який створюється на ґрунті надто специфічного сплетіння інформаційних, емоційно-комунікативних чинників.

Висновок. На нашу думку, імідж повинен бути глибшим і переконливішим,ніж особистість політика, і навіть наділяти його функціональнимиякостями, йому не притаманними. В цьому вбачається основна відмінність іміджу від стереотипу як образу, який спрощує, нівелює специфіку реального об'єкта. Імідж передбачає на відміну від стереотипу,фантазію, уяву, конструювання образу, що дозволяє його характеризувати як «напівфабрикат», придатний для «споживання» різними соціальними групами і окремими індивідами.

Список використаних джерел:

1. Дурдин Д. М.Образ политического лидера и возможности его изменения / Д. М. Дурдин // ПОЛИС. – К., 2000. – № 2. – С.133-151.

2. Корнієнко В. О., Денисюк С. Г.Імідж політичного лідера: проблеми формування та практичної реалізації: Монографія. − Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця,2009. − 145 с.

Старовойтов Д. А.[*], магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

СУЧАСНИЙ СТАН ГАЛУЗІ МАШИНОБУДУВАННЯ. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Галузь машинобудування України — найважливіша комплексна галузь обробної промисловості, містить верстатобудування, приладобудування, енергетичне, металургійне, хімічне, сільськогосподарське машинобудування. Інноваційний розвиток машинобудівного комплексу забезпечує рентабельність та конкурентноздатність товарів галузі на внутрішньому та зовніньому ринках, зростання матеріального рівня підприємств, сприяє підвищенню рівня розвитку економіки окремих регіонів та держави в цілому.

Значний внесок у вивчення питань, що стосуються розвитку підприємств галузі машинобудування України, здійснили такі науковці, як В.М. Геєць, Б.М. Данилишин, В.Г. Герасимчук, Н.В. Касьянова, Н.В. Вецепура, В.Л. Дикань, Д.В. Солоха, К.В. Сотнікова, О.В. Єлетенко та інші. За останні роки темпи розвитку машинобудівного комплексу сповільнилися з причин морального та фізичного зносу основних і оборотних фондів. Це призвело до того, що низька якість та висока собівартість виготовленої продукції робить товар на ринку не конкурентоспроможним. Тому дослідження тенденцій розвитку, аналіз проблем та визначення перспектив для машинобудівної галузі є досить актуальним, оскільки Україна має великий потенціал природних та інтелектуальних ресурсів та повинна займати перші місця серед країн-лідерів у галузі машинобудування [1, с. 28]. Для аналізу сучасного стану машинобудування доцільно проаналізувати динаміку розвитку показників галузі машинобудування України наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Показники розвитку машинобудування України

Показники	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.
Обсяг реалізованої продукції, млрд грн.	68,73	98,34	121,78	85,88	116,35
Вартість основних засобів, млн. грн.	62 285	89 678	99 243	192 521	229 128
Ступінь зносу основних засобів,%	63,2	68,9	66,3	82,6	84,3
Середньорічна кількість найманих працівників, тис. осіб	740	710	687	579	578
Середньомісячна номінальна заробітна плата працівників, грн.	1 060	+1 389	1 789	1 709	+2 262
Експорт продукції, млн. дол.	5 411,6	8 281,3	10 662,4	6 610,7	8 932,8
Імпорт, млн. дол.	3 020,5	18 788,3	25 471,2	8 420	11 831,2
Інвестиції в основний капітал, млн. грн.	3 653	5 340	6 189	3 564	4 400

[*]Науковий керівник – Ковальчук О. Д., к. е. н., доцент.

Обсяг реалізованої продукції машинобудівної галузі з 2013 по 2017 рр., як видно з табл. 1, має тенденцію до зростання, проте спостерігався значний спад у 2016 р. (рис. 1).

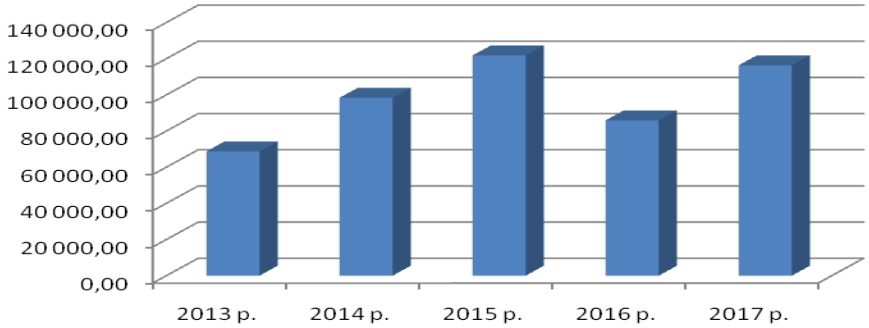

Рис. 1. Обсяг реалізованої продукції за 2013-2017 рр., млн. грн.

Вартість основних засобів за 2013–2017 рр. збільшилась на 178 538 млн. грн., а у 2017 р. склала 229 128 млн. грн. Це майже 22% вартості основних засобів промислового комплексу. Можна спостерігати високий рівень зносу основних засобів машинобудівних підприємств, який має тенденцію до зростання. У 2017 р. цей показник був найбільшим за останні п’ять років, становлячи 84,3% (рис.2).

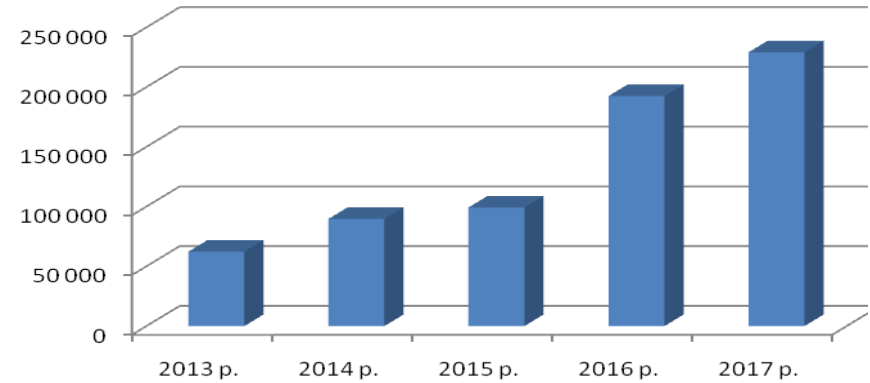

Рис. 2 Вартість основних засобів, млн. грн

Кількість працівників машинобудівної галузі, щорічно скорочується. За останні роки середньорічна кількість найманих працівників у машинобудуванні скоротилась на 380 тис. осіб (39,7%). Стрімке зниження кількості працівників на 13,4% відбулось у 2016–2017 рр. (рис. 3).

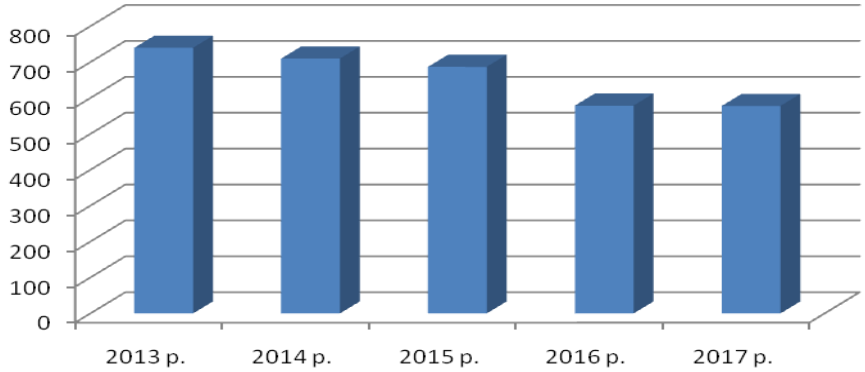

Рис. 3 .Середньорічна кількість найманих працівників, тис. осіб

Оплата праці робітників машинобудівної галузі має тенденцію до зростання. Незначне її зменшення на 4,5% спостерігалось у 2016 р. (див. рис.) Зовнішньоторговельні операції України протягом 2013–2015 рр. збільшуються. 2017 р. характеризується пожвавленням зовнішньої торгівлі (див. табл. 2). Питома вага експорту та імпорту продукції машинобудування в структурі всього експорту й імпорту представлена на рис. 4 [2].

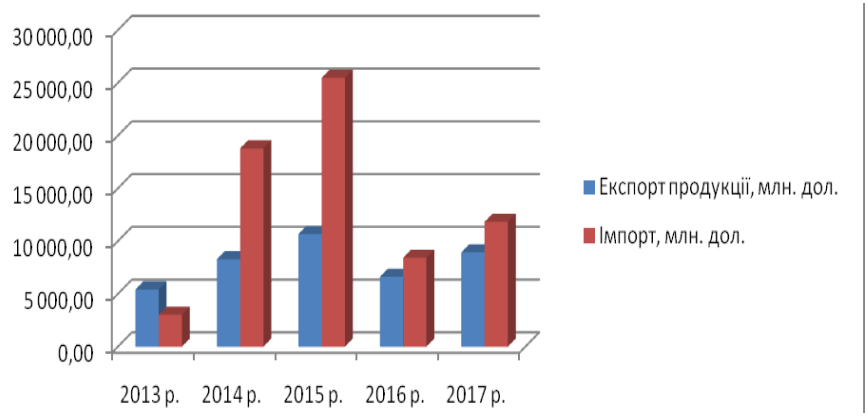

Рис. 4. Питома вага експорту та імпорту продукції машинобудування , млн. дол

Проаналізувавши динаміку показників розвитку галузі машинобудування можна зробити висновок про регресивний розвиток підприємств галузі.

Серед основних проблем сучасного розвитку галузі машинобудування в Україні можна виділити:

- застарілість основних засобів виробництва підприємств машинобудівної галузі;
- недостатній рівень платоспроможності товаровиробників;
- обмежений внутрішній попит продукти галузі;
- низький рівень інноваційної активності підприємств;
- неефективну державну регулюючу політику галузі машинобудування [3, с. 477-478].

Розвиток машинобудування потребує системної державної політики в цій галузі, спрямованої, насамперед, на координацію та підтримку інноваційної та інвестиційної діяльності, лобіювання інтересів вітчизняних машинобудівників, а також підтримку присутності на пріоритетних експортних ринках збуту [4]. Для підвищення ефективності функціонування підприємств галузі машинобудування доцільно запровадити ряд заходів: здійснювати підтримку створення інноваційно-виробничих кластерів та інтелектуально-інноваційних центрів; впроваджувати механізми державного замовлення на продукцію машинобудівної галузі та державної підтримки розвитку підприємств галузі; здійснювати переорієнтацію на виробництво конкурентоспроможної продукції; впроваджувати сучасні інноваційні технології.

Список використаних джерел:

1. Меленчук Ю. Сучасний стан та тенденції розвитку машинобудівної галузі України. Галицький економічний вісник. № 4. 2014. URL: http://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/47/149.pdf

2. Державська А. В., Круш П. В. Сучасний стан галузі машинобудування та тенденції її розвитку. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Випуск 21, частина 1. 2018. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/21_1_2018ua/17.pdf

3. Мартусенко І.В., Погріщук Б.В. Регіональна економіка: підручник. Тернопіль: Крок, 2015, 626 с. URL: https://pidruchniki.com/76309/ rps/regionalna_ekonomika

4. Пігуль Н.Г., Пігуль Є.І. Сучасний стан та перспективи розвитку машинобудівного комплексу України. Мукачівський державний університет. URL: http://economyandsociety.in.ua/journal/15_ukr/68.pdf

Стах Т. В.[*]*, магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В СФЕРІ АРХІВНОЇ СПРАВИ

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. За обсягом, інформаційною насиченістю та унікальністю, архівні документи значно перевищують інші інформаційні ресурси. Архів був і є інформаційною, культурною та науковою інституцією, що сприяє зростанню відкритості та демократичності громадянського суспільства на основі забезпечення поінформованості громадян та спрощення надання доступу до інформації. Державна політика щодо архівної справи в Україні реалізується більш ніж 700 архівними установами. Сфера та напрями діяльності архівних установ розширюється, зростає їх роль у державному, політичному, науковому, культурному і духовному житті громадянського суспільства. Функціонування архівних установ, які здійснюють контроль за веденням діловодства у центральних органах виконавчої влади, місцевих органах виконавчої влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах та організаціях різних форм власності, вимагає посиленої уваги з боку держави до сфери архівної справи.

Різні аспекти державної політики у сфері архівної справи вивчали науковці В.В. Голубь, В.А. Гошовська, Н.В. Грицяк, В.М. Князєв, О.Ю. Лебединська, В.І. Луговий, В.В. Мамонова, С.В. Майборода, Н.Р. Нижник, В.А. Ребкал, І.В. Розпутенко, В.В. Тертичка, В.П. Трощинський та інші.

Мета дослідження – аналіз державної політики в сфері архівної справи.

Результати досліджень. Підвищення дієвості механізмів формування та реалізації державної політики у сфері архівної справи має надзвичайно важливе значення для захисту суверенності та національних інтересів України в архівній сфері.

Держава повинна гарантувати умови для зберігання, примноження та ефективного використання архівних фондів усіх рівнів, сприяти досягненню світового рівня в розвитку архівної справи [1]. Державну політику у сфері архівної справи і діловодства визначає Верховна Рада України. Кабінет Міністрів України, інші органи виконавчої влади, а також органи місцевого самоврядування забезпечують проведення державної політики у сфері архівної справи і діловодства в межах своєї компетенції [2].

Для впровадження електронних документів та електронного документообігу в органах державної влади та інформатизації архівної справи надзвичайно важливим є посилення ролі державного управління. Нині державна політика в Україні зорієнтована на впровадження електронних

[*]Науковий керівник – Симоненко Л. І., к. е. н., доцент.

документів та електронного документообігу, спрощення доступу до документів Національного архівного фонду та відкритість національних архівів, їх інтеграцію у світовий архівний простір [3].

Одним із стратегічних напрямків організації доступу до архівної інформації є оцифрування документів Національного архівного фонду та описів і надання до них доступу через Інтернет. У 2018 році державними архівами значно активізовано цей вид роботи. Так, упродовж року оцифровано 23159 документів з паперовою основою, 336 кінодокументів, 2071 фонодокументів, 12906 фотодокументів. Найбільші річні обсяги з оцифрування документів Національного архівного фонду у державних архівах Вінницької, Волинської, Миколаївської, Одеської, Хмельницької областей [5].

Важливе значення має наявність ефективного механізму державного управління у сфері архівної справи. Він складається із таких видів механізмів: правового (регулює відносини між державою та суспільством через закони і постанови Верховної Ради України, укази Президента, постанови Кабінету Міністрів України, накази відповідних міністерств); організаційного (визначає об'єкти, суб'єкти державного управління, їх цілі, завдання, функції, методи управління та організаційні структури через методичні рекомендації, інструкції, норми, нормативи й стандарти); фінансового (забезпечує регулювання фінансової діяльності шляхом складання стратегічних планів розвитку, поточного бюджетування та фінансування архівних установ); кадрового (регулює діяльність архівних установ шляхом забезпечення їх висококваліфікованими спеціалістами); інформаційного (запроваджує інформаційне забезпечення в державному управлінні через складання звітності архівних установ, видання довідників, збірників і застосування інтернет-ресурсів) та ін. [4].

Незважаючи на в цілому позитивні тенденції, що спостерігаються в діяльності архівних установ, впродовж двох десятиліть залишаються невирішеними питання зміцнення матеріально-технічної бази архівних установ, забезпечення їх придатними для зберігання документів приміщеннями [5]. В деяких архівах невисокими також є темпи роботи зі створення копій для фонду користування документами Національного архівного фонду, переведення інформації на інші носії з метою її збереження у разі втрати або пошкодження оригіналів документів, відновлення згасаючих текстів та реставрації документів Національного архівного фонду. Відсутність ресурсів у деяких державних архівних установах для приймання та зберігання електронних документів, переведення архівної інформації в електронну форму є причиною неготовності державних архівних установ до надання послуг громадянам та суспільству за європейськими стандартами. Незадовільний стан матеріально-технічної бази архівних установ через недостатнє фінансування архівної сфери створює серйозну загрозу збереженню документів.

Висновки та пропозиції. Метою державної політики у сфері архівної справи і діловодства є модернізація діловодства з урахуванням міжнародних стандартів та вимог часу, а також використання відомостей, що містяться в документах Національного архівного фонду, його поповнення та збереження як вагомої складової інформаційних ресурсів України, що сприяє зміцненню безпеки держави, підвищенню національної самосвідомості українців, забезпеченню соціальних прав особистості як найвищої цінності суспільного розвитку. Сутність такої політики полягає в реалізації державно-управлінських завдань, пов'язаних із суспільними відносинами у сфері архівної справи.

Узагальнення практичних рекомендацій дослідників напрямів розвитку архівної справи в Україні, дозволяє виокремити наступні:

– необхідність удосконалення нормативно-правової бази у сфері архівної справи;

– організація підвищення кваліфікації з питань роботи з електронними документами та електронним документообігом працівниками, відповідальними за діловодство та архівну справу в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, підприємствах, установах та організаціях;

– забезпечення державних архівів, архівних відділів та підрозділів приміщеннями, придатними для зберігання архівних документів;

– розробка та реалізація регіональних програм впровадження сучасних засобів зберігання архівних документів;

– зберігання, паралельно з відцифрованими архівними зразками, документів на паперових носіях.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996р. // Відомості ВРУ.-1996.

2. Закон України «Про Національний архівний фонд та архівні установи» від 24 грудня 1993 року N 3814-XII (зі змінами) – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://archives.gov.ua/Law-base/Laws/.

3.Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22.05.03 № 851-IV. – Режим доступу: http://sfs.gov.ua/ diyalnist-/ zakonodavstvo-pro-diyalnis/zakoni-ukraini/53715.html

4. Кисельова Л. А. Дослідження правових механізмів державної політики у сфері архівної справи і діловодства та шляхи їх удосконалення // Економіка та держава. – 2012. – № 12.

5. Публічний звіт голови Укрдержархіву Баранової Т.І. про підсумки діяльності Державної архівної служби у 2018 році. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/17-civik-2018/zvit _2018/ zvit_archiv_2018.pdf

Сторожук Г. П., магістрант,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Громадські організації – невід'ємна складова громадянського суспільства. Вони є добровільними об'єднаннями громадян, що створюються для вирішення громадських проблем та вираження спільних інтересів. В державах розвинутої демократії громадські організації діють в усіх сферах суспільного життя, вносять вагомий внесок в справу загального добробуту і стабільного поступу, є важливим чинником соціального та політичного життя. Здійснюючи свою діяльність на національному та місцевому рівнях, такі організації є ядром «третього сектору». В їх діяльності втілюються дух і сутність громадянського суспільства, а їх мережі пов'язують його в єдине ціле [1, с. 345]. Перерахуємо основні напрями удосконалення системи забезпечення діяльності громадських організацій, зміни законодавства і державної політики, що стосуються в основному, по відношенню до громадських організацій [2].

Створення сприятливих умов для діяльності громадських організацій в Україні. Основним напрямом діяльності органів державної влади є створення і підтримка умов, сприяючих формуванню і ефективній роботі некомерційного сектора в Україні. За наявності сприятливих умов розвиток цивільної активності забезпечить саморозвиток інститутів цивільного суспільства – некомерційних організацій, які зможуть поступово розширювати сферу своєї відповідальності за вирішення актуальних для України завдань і проблем. Необхідно створити організаційні умови для реалізації розвитку громадських організацій шляхом наділу органів влади повноваженнями по її здійсненню і ресурсами. Важливою умовою розвитку громадських організацій і залучення їх до вирішення актуальних для України завдань є створення ефективної системи інформування громадян і організацій про діяльність органів державної влади і можливості участі в ній, а також висвітлення роботи громадських організацій в ЗМІ.

Основною умовою для стабільного розвитку громадських організацій є можливість доступу до ресурсів для здійснення статутних завдань. У цих умовах необхідно підтримувати діяльність громадських організацій через створення для них системи преференцій, що знижують їх витрати в порівнянні з комерційними структурами. У тому числі: встановлення пільг по податках, надання приміщень, що знаходяться в державній власності, повне або часткове субсидування витрат певних видів громадських організацій (організацій інвалідів, ветеранів, дитячих і молодіжних організацій, ресурсних центрів і центрів цивільної освіти і так далі). Для залучення громадських організацій до вирішення актуальних для краю проблем необхідно широко розвивати грантову систему фінансування діяльності некомерційних організацій за рахунок засобів державного бюджету.

3. Залучення громадських організацій до розробки і реалізації соціально-економічної політики.

а) залучення громадських організацій до розробки, обговорення і реалізації цільових програм і планів діяльності;

б) залучення громадських організацій до реалізації загальнодержавних, міжрегіональних програм і національних проектів;

в) розвиток системи державних грантів для громадських організацій;

г) формування соціального замовлення громадським організаціям щодо задоволенн державних потреб на конкурсній основі.

4. Розвиток взаємодії громадських організацій з органами державної влади.. [3,с. 214]:

- вивчення успішних практик в організації взаємодії органів державної влади і некомерційного сектора;

- організація інформування і вчення службовців про специфіку діяльності громадських організацій і можливості співпраці з інститутами цивільного суспільства;

- підвищення відвертості в діяльності органів державної влади, активне залучення громадських організацій до процесу розробки, обговорення і реалізації рішень, що приймаються органами державної влади.

Більшість громадських організацій створюються і діють на локальних територіях на рівні місцевої самоврядності. Їх інтереси тісно пов'язані з потребами місцевого співтовариства і, в більшості своїй, замикаються на питання місцевого значення. У цих умовах активна участь громадських організацій в здійсненні місцевої самоврядності може стати істотним чинником не лише розвитку некомерційного сектора, але і становлення місцевої самоврядності в Україні [4, с. 109]. Не менш важливим є те, що питання діяльності громадських організацій повинні бути чітко врегульвані на законодовчому рівні. Хоча в Україні прийнято закони «Про свободу совісті та релігійні організації» (1991 р.), «Про громадські об'єднання», «Про благодійництво та благодійні організації» (1997 р.), «Про молодіжні та дитячі громадські організації» (1998 р.), та вони потребують доповнень.

Громадські організації є невід'ємною складовою будь-якого демократичного суспільства. Саме в їх діяльності втілюються дух і сутність громадянського суспільства. Від суспільно-політичної активності громадських організацій залежить розвиток громадянського суспільства. Позитивна динаміка збільшення кількості громадських організацій, розширення сфер та видів їх діяльності, спроможності до організаційного розвитку є, звичайно, важливими показниками в розвитку громадянського суспільства в Україні. Але про достатній рівень якості цих організацій говорити важко.

Список використаних джерел:

1. Степаненко І. Концептуальна невизначеність громадянського суспільства в Україні: можливості подолання / Розвиток демократії в Україні: матеріали міжнародної наукової конференції (Київ, 29 вересня – 1 жовтня 2000 р.). К.: «Центр освітніх ініціатив», 2001. С. 593

2. Гаєва Н.П. Проблеми правового забезпечення діяльності громадських організацій. // Правова держава. вип.11. К.: Юридична книга, 2000.

3. Іванова О. Л. Соціальна політика: теоретичні аспекти. К.: Академія, 2003.

4. Михайловська О. Держава і розвиток інститутів громадянського суспільства // Політичний менеджмент. 2005. №3 (12). С. 108–114.

Сторчай Н. М.[*], магістрант,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

РЕФОРМА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ВЛАДИ

Постановка проблеми. Про необхідність проведення реформ місцевого самоврядування зазначалося вже давно, але тільки з 2014 року розпочалося реальне реформування. На сучасному етапі одним з найактуальніших завдань розбудови України, як демократичної держави, є формування органів місцевого самоврядування, організація та діяльність яких базувалася б на принципах Європейської хартії місцевого самоврядування.

Метою дослідження є аналіз теоретичних адміністративно-правових засад реформування й децентралізації влади в Україні, яка полягає в перерозподілі функцій і повноважень між органами державної влади й органами місцевого самоврядування.

Результати досліджень. Реформа децентралізації передбачає здійснення наступних змін: посилення місцевого самоврядування, зміну положення про адміністративно-територіальний устрій, наділення місцевого самоврядування достатніми повноваженнями та ресурсами, врахування історичних, економічних, екологічних та культурних особливостей при плануванні розвитку громад, передача «на місця» максимальної кількості повноважень, які органи місцевого самоврядування здатні виконати, створення об'єднаних територіальних громад та подальший розвиток форм прямого народовладдя [1]. Після здобуття Україною незалежності у 1991 році, держава поступово робила певні кроки для розвитку місцевого самоврядування та надання більших повноважень регіонам. Саме протягом 1990 – 1997 років було закладено базу реформи місцевого самоврядування. У грудні 1990 року Верховною Радою України прийнято Закон України «Про місцеві Ради народних депутатів та місцеве і регіональне самоврядування», де визначене поняття «місцеве самоврядування» у європейському розумінні. Далі, у 1996 році Конституція України закріпила на конституційному рівні поняття місцевого самоврядування, систему органів та основні повноваження, а ухвалений на її основі закон «Про місцеве самоврядування в Україні» в 1997 році діє до сьогодні [5].

15 липня 1997 року Верховною Радою України прийнято Закон України, яким ратифіковано Європейську хартію місцевого самоврядування. Цей акт став частиною законодавства України та зробив можливим застосування основних принципів хартії, зокрема таких принципів, як повсюдності та субсидіарності. Однак на сьогодні не всі положення Хартії імплементовані.

У 1998–1999 рр. була перша – невдала спроба проведення адміністративно-територіальної реформи. Так, в липні 1998 року Президентом України видано Указ «Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні», який декларував, що реформа адміністративно-територіального устрою є життєво необхідною для країни. Концепція

[*]Науковий керівник – Довженко В. А., к. е. н., доцент.

передбачала формування нової системи місцевого самоврядування, запровадження нового адміністративно-територіального устрою – зокрема, передбачала необхідність об'єднання невеликих територіальних громад та укрупнення самоврядних адміністративно-територіальних одиниць [2].

Протягом 2005–2009 рр. була друга спроба реформування місцевого самоврядування, але також невдала. План заходів щодо виконання у 2005 р. Програми діяльності Кабінету Міністрів України «Назустріч людям» містив перелік конкретних заходів щодо вирішення питання адміністративно-територіальної реформи та була створена робоча група з цих питань. Проте, з відставкою Уряду в серпні 2005 року активна діяльність щодо реформи фактично припинилася [5]. Також в липні 2009 року Кабінетом Міністрів прийнято розпорядження «Про схвалення Концепції реформи місцевого самоврядування», яке так і не набуло чинності, оскільки додаток, який власне містив саму Концепцію не був опублікований. І, нарешті, 1 квітня 2014 року Кабінетом Міністрів України прийнято розпорядження «Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» [4]. Документ визначає етапність реформи місцевого самоврядування та процесів децентралізації. Метою Концепції є формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади для створення і підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян, надання високоякісних та доступних публічних послуг, задоволення інтересів громадян у сферах життєдіяльності на відповідній території. Таким чином, у квітні 2014 року розпочалася реформа децентралізації.

Кабінетом Міністрів України 18 червня 2014 року прийнято розпорядження «Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» [3]. У розпорядженні, йдеться про те, що вже у липні 2014 року мають бути внесені зміни до Бюджетного та Податкового кодексів України в частині децентралізації фінансів. Окрім цього, розроблятимуться нові редакції Законів України («Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про місцеві органи виконавчої влади», «Про органи самоорганізації населення», «Про місцеве самоврядування в Україні» тощо) [2]. У червні 2014 р. було прийнято важливий для громад Закон України «Про співробітництво територіальних громад», яким створено механізм вирішення спільних проблем громад таких як, утилізація та переробка сміття, розвиток спільної інфраструктури тощо. На кінець 2018 року реалізувалося вже 325 договорів про співробітництво. Цим механізмом скористалися 975 громад [6]. Наприкінці 2014 р. ухвалено такі важливі закони: Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» та Закон України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин», якими, по-суті, було розпочато новий фінансово-бюджетний етап реформи.

Головною подією децентралізації 2015 року стало ухвалення 5 лютого 2015 року Закону «Про добровільне об'єднання територіальних громад» та прийняття 8 квітня 2015 року постанови Кабінету Міністрів України «Про Методику формування спроможних територіальних громад», що дало початок дуже важливому процесу укрупнення базових територіально-

адміністративних одиниць в Україні. З 2015 по 2018 рік в Україні створено 878 об'єднаних територіальних громад.

Висновки та пропозиції. На сьогодні тема реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні стоїть досить гостро. Варто зазначити, що Уряд визначив підтримку реформи децентралізації в Україні одним з пріоритетних завдань, що сприятиме розвитку місцевого самоуправління і економічного розвитку країни в цілому. Очікується, що 2019 рік стане ключовим у питанні формування базового рівня місцевого самоврядування: до кінця року більшість місцевих рад можуть об'єднатися, а отже стати спроможними перебрати на себе більшість повноважень, належним чином використовувати ресурси і нести відповідальність за свої дії чи бездіяльність перед людьми та державою. Це створить стійке підґрунтя для наступних кроків реформи місцевого самоврядування.

23 січня 2019 року Кабінет Міністрів України ініціював перехід до нового етапу реформи децентралізації, який передбачає закріплення вже набутих успіхів і формування спроможних громад, зміну територіального устрою на рівні районів та громад, чітке розмежування повноважень та функцій контролю різних рівнів управління, а також розвиток форм місцевої демократії [6]. Наступним кроком має бути схвалення змін до Конституції в частині децентралізації, реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади. А також, прийняття ряду важливих законів, які вкрай необхідні для подальшого просування реформи та її завершення.

Список використаних джерел:

1. Децентралізація: новий етап. Основні завдання на період до 2020 року – Кабінет Міністрів України. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.kmu.gov.ua/ua

2. Законодавчий вимір реформи децентралізації. Короткий огляд законопроектів та основних нормативно-правових актів. (Станом на 13 червня 2017 року) / Загальна редакція та упорядкування – Парасюк І.Л. – К.: [ФОП Москаленко О.М.], 2017 р. – 36 с. -[Електронний ресурс] – Режим доступу: http://radaprogram.org/sites/default/files/publications/zak_vymir_13_06_2017_.pdf

3. Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 червня 2014 р. № 591-р./ Офіційний портал Верховної Ради України. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/591-2014-%D1%80

4. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р/ Офіційний портал Верховної Ради України. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80

5. Ткачук А. Реформа місцевого самоврядування (децентралізація). – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://reformsguide.org.ua/ua/analytics

6. https://decentralization.gov.ua/about

Стоцька Л. М.[*], магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

СТАНОВЛЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Для України як молодої держави в якій активно проходять процеси демократизації та інтеграції доєвропейського та світового співтовариства є характерними інтенсивні соціальні зміни. Такі зміни можливі за умови наявності «динамічного суспільства» [2] Молодь же є однією з найбільш динамічних та мобільних верств населення та відіграє надзвичайно важливу роль у формуванні суспільно-політичних процесів. Найяскравішим прикладом звичайно є роль молоді під час наймасштабніших суспільно-політичних потрясінь незалежної України, а саме «Революції гідності» та «Помаранчевого майдану»

Молодіжна політика – це невід'ємна частина загальнодержавної діяльності із приводу всебічного розвитку молоді, яка включає в себе не лише діяльність держави, але і партій, громадських рухів, церкви і інших соціальних інститутів, які зі своєї загальної політики виділяють її молодіжні аспекти [1]. В той час, під державною молодіжною політикою слід розуміти «системну діяльність держави у відносинах з особистістю, молоддю, молодіжним рухом, що здійснюється в законодавчій, виконавчій, судовій сферах і ставить за мету створення соціально-економічних, політичних, організаційних, правових умов та гарантій для життєвого самовизначення, інтелектуального, морального, фізичного розвитку молоді, реалізації її творчого потенціалу як у власних інтересах, так і в інтересах України» [3].

Державна молодіжна політика України не відзначається особливою активністю та послідовністю. Велика значущість молоді в суспільно-політичному житті не до кінця усвідомлюється представниками української політичної еліти, в зв'язку з чим має місце недостатність уваги до проблем та інтересів молоді а також фінансування заходів державної молодіжної політики за залишковим принципом [4].

Формування власного законодавства з питань Молодіжної політики розпочалося з моменту отримання незалежності, проте перший концептуально-правовий документ нової державної молодіжної політики в новітній Україні було прийнято лише 15 грудня 1992 р. Це була Декларація Верховної Ради України «Про загальні засади державної молодіжної політики України». молоді в Україні». З кінця 90-х років минулого століття по теперішній час в науці у зазначеній сфері досить активно порушувалися такі питання: зайнятість молоді та молодіжне підприємництво, соціальна робота у

[*]Науковий керівник – Довженко В. А., к. е. н., доцент.

молодіжному середовищі; молодіжний рух; політична свідомість та юридична грамотність молоді; особливості молодіжної політики в контексті європейського вибору України [4]. Варто відзначити тенденцію до прийняття важливих законодавчих актів які стосуються молодіжної політики саме напередодні виборів, наприклад напередодні президентських виборів 1999 р. [5], парламентських виборів 2002 р. [6–8] та напередодні суспільно-політичних подій 2004 р. [9]. Що може бути зумовлене бажанням діючої влади збільшити власні рейтинги. Враховуючи нещодавно ухвалений закон "Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору)" варто звернути увагу на особливості молодіжної політики в країнах ЄС.

В країнах Європи нагромаджено багатий досвід формування й реалізації молодіжної політики. Більшість розвинених країн Західної Європи мають специфічне законодавство щодо роботи з молоддю. Крім того, молодіжна політика реалізується завдяки державним та регіональним молодіжним програмам. Такі програми мають переважно превентивний, профілактичний, застережний характер і запобігають хибним крокам та вчинкам молодих людей [10]. У країнах Європи склалися різні підходи до формування молодіжної політики та її впровадження, у кожній країні є свій комплекс політичних цілей і заходів, але серед них можна виділити такі напрямки:

– сприяння участі і забезпечення можливості участі у житті суспільства молодих людей та їхнього розвитку як особистостей і громадян;

– захист категорій молоді, що входять до груп ризику, і попередження маргіналізації та соціальної ізоляції відповідних підгруп населення;

– профілактика проявів антигромадської поведінки, яка завдає шкоди здоров'ю молодих людей, і боротьба з такими проявами;

– забезпечення й захист політичних і соціальних прав молодих людей, у тому числі шляхом створення правових основ та інституціональних структур, необхідних для захисту прав молодих людей і надання соціальних послуг.

Отже, процес створення законодавчої бази для молодіжної політики в Україні є незавершеним, і в більшості сформований під впливом та тиском внутрішніх суспільно-політичних чинників. В процесі подальшого формування і в умовах євроінтеграції важливо орієнтуватися на напрямки які лежать в основі законодавства ЄС, але з врахуванням внутрішніх особливостей та потреб країни.

Реалізація ж молодіжної політики вимагає спрямовувати свою діяльність на підтримку молодої людини, її активне включення в суспільне життя. Враховуючи досвід ЄС варто також зазначити, що надзвичайно важливою умовою реалізації молодіжної політики, необхідною умовою її ефективності є збільшення видатків з державного бюджету та вдосконалення механізмів надання фінансової підтримки в тих сферах роботи з молоддю.

Список використаних джерел:

1. Хмелярчук М. І. Зайнятість і соціальний захист молоді : монографія / М. І. Хмелярчук ; НАН України, Ін-т регіон. досліджень. – Л., 2003. – 126 с.

2. Проблемы молодежи в обществе // К. Манхейм. Диагноз нашого времени. – М., 1994 – С. 441-456.

3. Декларація «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» від 15.12.1992 № 2859-XII [

4. Васильєв А. "Аналіз державної молодіжної політики в Україні: проблеми та перспективи." Публічне управління: теорія та практика: зб. наук. праць Асоціації докторів наук з державного управління. – Х.: Вид-во" ДокНаукДержУпр 3 (2011):

5. Закон України «Про молодіжні та дитячі громадські організації» від 01.12.199№281-XIV 8 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/ laws/show/281-14

6. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.03.2001р. №92-р «Про заходи щодо підтримки становлення та розвитку студентської сім'ї»[Електронний ресурс]. – Режим доступу :https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92-2001-%D1%80

7. Указ Президента України №221/2001 «Про додаткові заходи щодо реалізації державної молодіжної політики» від 29.03.2001р. №221/2001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу :https://zakon.rada.gov.ua/ laws/show/221/2001

8. Постанову Кабінету Міністрів України №584 «Про порядок надання пільгових довготермінових кредитів молодим сім'ям та одиноким молодим громадянам на будівництво (реконструкцію) і придбання житла» від 29.05.2001 р.

9. Постанова Кабінету Міністрів України №1444 «Про затвердження Програми підготовки та залучення молоді до державної служби а служби в органах місцевого самоврядування, творення умов для її професійного зростання» від 10.09.2003 р.

10. Сторожук Р. П. "Зарубіжний досвід реалізації молодіжної політики." Державне будівництво 1 (1) (2007).

11. Кравчук А. "Сучасна молодіжна політика в Україні." (2018).

Стоцький О. М.[*]*, магістрант,*
спеціальність «Менеджмент»

ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЕКТНОГО ПІДХОДУ В УПРАВЛІННІ МАТЕРІАЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Постановка проблеми. Одним із основних напрямів діяльності закладів охорони здоров'я є надання якісних медичних послуг. Реалізація даного напряму можлива за умови оптимізації матеріально-технічного забезпечення медичних закладів.

Результати дослідження. Відповідно до законодавства України, держава організує матеріально-технічне забезпечення закладів охорони здоров'я, які мають право приймати самостійні рішення, що стосуються питань свого матеріально-технічного забезпечення [2]. Управління сучасними проектами оптимізації матеріально-технічного забезпечення закладів охорони здоров'я має відбуватися на основі врахування прогресивних норм, що базуються на можливостях застосування передової техніки та технологій. Результат впровадження цих норм у виробництво медичних послуг має виражатися в конкретній економії матеріальних ресурсів, у прирості випуску продукції/ послуги та зниженні її собівартості [1, с. 22].

Одним із дієвих інструментів реалізації державної політики та законодавчих норм у медичній сфері є застосування проектного підходу. Розглянемо приклад управління проектом удосконалення матеріально-технічного забезпечення на базі комунального некомерційного підприємства «Госпіталь ветеранів війни» Житомирської обласної ради Цей заклад створено з метою медичної та професійної реабілітації інвалідів війни. Матеріально-технічна база постійно закладу зміцнювалась, впроваджувались нові методи діагностики та лікування інвалідів війни, тим самим зростав авторитет госпіталю для інвалідів Великої Вітчизняної війни як обласного центру реабілітації вказаної категорії населення. Зважаючи на потребу в наданні якісних послуг, основним напрямком подальшого розвитку КНП «Госпіталь ветеранів війни» є впровадження комплексної механізації, інтенсивних та індустріальних технологій, застосування прогресивних форм організації і оплати праці з урахуванням кінцевого результату.

Зважаючи на виявлені проблеми діяльності закладу вважаємо у короткостроковій перспективі за доцільне запропонувати проект оптимізації використання матеріальних ресурсів. Зміст даного проекту полягає у оновленні матеріально технічної бази госпіталю шляхом придбання портативного УЗД високого класу M5 Mindray. Окрім існуючого апарата Philihs даний апарат значно розширює діагностичні можливості завдяки

[*]Науковий керівник – Присяжнюк О. Ф., к. е. н., доцент.

таким функціям як еластографія та можливість доплерівського сканування судин. Завдяки даному апарату заклад отримав можливість проводити такі додаткові обстеження як:

-УЗД щитоподібної та молочної залоз;

- доплерографію судин нижніх кінцівок та шиї;

- УЗД серця.

Закупівлею даного апарата у госпіталі було вирішено ряд діагностичних проблем, що вплинуло на рівень якості лікувально-діагностичного процесу, відпала необхідність направлення хворих на дані обстеження в інші лікувальні заклади у т.ч. в м. Житомир, що стало запорукою економії часу та транспортних витрат.

Відповідно до матриці відповідальності можна зробити висновок, що правління проектом оптимального використання матеріальних ресурсів КНП «Госпіталь ветеранів війни» та його планування першочергово покладено в обв'язки головного лікаря. Безпосереднє управління виконанням даного проекту, зокрема координування процесів закупівлі та встановлення приладу та навчання персоналу роботі з новим обладнанням буде здійснювати завідувач приймально-діагностичного відділення. Фінансові аспекти проекту координуватиме головний бухгалтер. Матриця відповідальності даного проекту вказує на рівень відповідальності за виконання проектних робіт та на те, що даний проект може бути реалізовано проектною командою створеною з працівників даного закладу охорони здоров'я.

Висновки. Досконале матеріально-технічне забезпечення закладів охорони здоров'я є передумовою надання якісних медичних послуг. Дієвим інструментом реалізації вказаної мети є застосування проектного підходу в управлінні удосконаленням матеріальними ресурсами медичних закладів.

Список використаних джерел:

1. Вороненко Ю. В., Гойда Н. Г., Зозуля І. С., Латишев Є. Є., Михальчук В. М. Сучасні підходи до управління матеріальними ресурсами медичного закладу // Український медичний часопис. 2013. № 1 (93). I/II. С. 19–22.

2. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада 1992 року № 2801-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12 (дата звернення: 23.07.2019)

Тренін М. І., магістрант,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ (ПУБЛІЧНОЇ) ВЛАДИ: НЕОБХІДНІСТЬ ТА ПРІОРИТЕТНІ ЗАВДАННЯ

В сучасних умовах владних трансформацій в контексті децентралізації та демократизації суспільства пріоритетним постає завдання громадського контролю діяльності органів державної влади в світлі забезпечення прав і свобод громадян та створенні механізмів врахування інтересів громадськості при прийнятті владних рішень у всіх сферах людського буття. Формування демократичної, соціально спрямованої та правової держави в поєднанні з усвідомленням громадянами наслідків узурпації влади та суспільними викликами щодо недопущення можливостей зловживання владою на локальному та державному рівні актуалізує науковий і практичний інтерес до контролю в органах публічної влади.

Громадський контроль – спосіб впливу на владу шляхом конструктивного діалогу на підставі суспільного аудиту державних сервісів. У науковій літературі громадський контроль визначається як різновид контролю, система відносин громадянського суспільства з державою, яка ґрунтується на підзвітності органів публічної адміністрації недержавними структурами та окремими особами (громадськими організаціями, пересічними громадянами, аналітичними центрами, засобами масової інформації тощо), сукупність дій недержавних структур, окремих осіб, що здійснюється на диспозитивних засадах, наслідки яких мають рекомендаційний характер і полягають у перевірці законності діяльності публічної адміністрації, стану дотримання прав, свобод, інтересів фізичних та юридичних осіб під час виконання нею своїх повноважень у сфері національної безпеки України [4, с. 123].

Нормативно-правову базу для здійснення громадського контролю в Україні складають норми Конституції, відповідно до яких:

- ✓ держава відповідає перед людиною за свою діяльність (ч. 2 ст. 3);
- ✓ носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ (ч. 2 ст. 5);
- ✓ право визначати і змінювати конституційний лад в Україні належить виключно народові і не може бути узурповане державою, її органами або посадовими особами (ч. 3 ст. 5);
- ✓ кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір (ч. 2 ст. 34);
- ✓ громадяни мають право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та

задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів (ч. 1 ст. 36);

✓ громадяни мають право на участь у професійних спілках з метою захисту своїх трудових і соціально-економічних прав та інтересів (ч. 3 ст. 36);

✓ громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування (ч. 1 ст. 38);

✓ громадяни мають право збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації, про проведення яких завчасно сповіщаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування (ч. 1 ст. 39);

✓ усі мають право направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, що зобов'язані розглянути звернення і дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк (ст. 40) [2].

Проаналізувавши наведені норми Конституції України, ми дійшли висновку, що право громадського контролю належить будь-якому громадянинові України. Таким чином, *суб'єкти громадського контролю* – це всі учасники суспільних відносин, які не наділені державно-владними повноваженнями. В нашому дослідженні ми виокремлюємо п'ять груп суб'єктів громадського контролю:

1. Фізичні та юридичні особи.
2. Недержавні комерційні організації.
3. Органи самоорганізації населення.
4. Громадські ради.
5. Засоби масової інформації.

Об'єкт громадського контролю – діяльність органів державної (публічної) влади, її територіальних органів, посадових та службових осіб.

Слід зазначити, що до Верховної Ради України неодноразово подавався Проект Закону «Про громадський контроль» (починаючи з 2014 р.), проте станом на травень 2019 року він ухвалений не був. Мета даного проекту закону – забезпечення на законодавчому рівні прав, свобод на інтересів громадян України, зміцнення конституційних засад демократичної та правової держави, забезпечення прозорості дій органів державної влади та місцевого самоврядування, їх звітності громадянам України. Проект Закону «Про громадський контроль» також визначає правові засади організації та здійснення громадського контролю за діяльністю органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Висновки. Серед основних проблем в сфері громадського контролю діяльності органів державної влади в Україні можна виділити наступні:

відсутність належного нормативно-правового забезпечення організаційних форм та процедур громадського контролю (Закон «Про громадський контроль», який визначав би ці аспекти досі не прийнятий);

недостатня взаємодія громадськості та владних структур;

обмеженість громадського впливу на владу та владні рішення;

відсутність доступної та прозорої системи публічної звітності влади (в т.ч. і фінансової) перед громадськістю.

Відповідно до існуючих проблем, *пріоритетними завданнями щодо активізації громадського контролю в органах державної (публічної) влади* є:

прийняття Закону України «Про громадський контроль»;

створення прозорої системи громадського аудиту і контролінгу діяльності державних органів влади з метою побудови ефективного державного сервісу;

удосконалення судової системи задля правомірного засудження чи спростування владних злочинів, виявлених громадськістю.

Список використаних джерел:

1. Денисюк С. Ф. Сутність громадського контролю: співвідношення понять у теорії та законодавстві [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/apdu/2008-2/doc/5/07.pdf

2. Конституція України від 28 червня 1996 р. //Відомості Верховної Ради України.-1996.-№30.- ст.141

3. Корнієвський О. Громадський контроль як дієвий інструмент впливу на владу / О. Корнієвський, Г. Палій // Віче. – 2015. – № 9. – С. 38-40. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/viche_2015_9_22

4. Службове право України: Словник термінів / за заг. ред. Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова. Запоріжжя. – 2017., С. 123

Треніна В. М.[*]*, магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ГРОМАДСЬКІ ОБ'ЄДНАННЯ: СУЧАСНІ ЦІЛІ, ФОРМИ ТА СФЕРИ ВПЛИВУ

В сучасних умовах децентралізації влади та демократичного спрямування розвитку українського соціуму функціонування інститутів громадянського суспільства з кожним роком набуває дедалі більшої актуальності та практичного значення. Громадські об'єднання є важливою складовою політично-економічної та соціальної системи країни, відіграють важливу роль у захисті прав і свобод громадян. Громадські об'єднання, які ще часто називають «неурядовими організаціями» зазвичай є некомерційними, незалежними від урядів і міжнародних урядових організацій [2–3], які діють у гуманітарній, освітній, медичній, державній, соціальній, правозахисної, екологічній та інших сферах для здійснення змін відповідно до своїх цілей.

Закон України [1] визначає громадські об'єднання як добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів. Іноді цей термін використовується як синонім «організації громадянського суспільства» для позначення будь-якої асоціації, заснованої громадянами.

Громадські об'єднання покликані виконувати різноманітні публічні функції, залучають громадян до діалогу та роботи з урядом, захищають і контролюють політику, заохочують політичну активність громадян шляхом надання інформації, тощо.

Згідно Закону України «Про громадські об'єднання» організаційно-правовими формами громадського об'єднання є громадська організація або громадська спілка. Громадська організація – це громадське об'єднання, засновниками та учасниками якого є фізичні особи. Громадська спілка визначається також як громадське об'єднання, але засновниками якого є саме юридичні особи приватного права, а членами можуть бути як юридичні особи приватного права, так і фізичні особи. Зазначимо також, що організаційно-правова форма громадського об'єднання є обов'язковою складовою його найменування, тобто вона є загальною назвою громадського об'єднання. Відмінності громадської організації та громадської спілки за основними критеріями наведено в таблиці 1.

Типи громадських неурядових об'єднань можна розділити:

- *за спрямованістю:*
- ✓ благодійність, забезпечення послуг;

[*]Науковий керівник – Кравець І. В., к. е. н., доцент.

- ✓ участь в проектах самодопомоги та самозабезпечення громади;
- ✓ допомога бідним верствам населення через зміцнення обізнаності про існуючі можливості та власну потенційну владу, тощо;

Таблиця 1

Відмінності громадської організації і громадської спілки

Критерії	Громадська організація	Громадська спілка
Засновники	Громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, які досягли 18 років, а молодіжної та дитячої громадської організації – 14 років.	Юридичні особи приватного права, у тому числі громадські об'єднання зі статусом юридичної особи.
Обмеження щодо засновників	не може бути особа, яку визнано судом недієздатною.	Засновниками не можуть бути політичні партії, а також юридичні особи, щодо яких прийнято рішення припинення або які перебувають у процесі припинення; не можуть також бути юридичні особи приватного права, єдиним засновником яких є одна і та сама особа; юридична особа приватного права, якщо засновник (власник істотної участі) цієї юридичної особи внесений до переліку осіб, пов'язаних зі здійсненням терористичної діяльності, або щодо яких застосовано міжнародні санкції.
Члени (учасники)	особи, які досягли 14 років. Вік членів молодіжної, дитячої організації визначається її статутом у межах, встановлених законом.	можуть бути юрид. особи приватного права, у т.ч. громадські об'єднання зі статусом юридичної особи, фізичні особи, які досягли 18 років та не визнані судом недієздатними.
Кількість засновників	Не менше двох осіб.	Не менше двох осіб.
Критерії	**Громадська організація**	**Громадська спілка**
Члени (учасники)	Громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах.	1. Юридичні особи приватного права, у тому числі громадські об'єднання зі статусом юридичної особи. 2. Фізичні особи.
Змішана участь	Не передбачена – лише фізичні особи.	Як юридичні особи приватного права, так і фізичні особи.

■ *за рівнем функціонування:*

✓ організації громад, що виникають з ініціатив людей;

✓ організації загальноміського рівня (торгово-промислові палати, коаліції бізнесу, етнічні або освітні групи, а також асоціації громадських організацій);

✓ державні організації (асоціації та групи на державному рівні). Деякі державні неурядові організації (НУО) також працюють під керівництвом національних та міжнародних неурядових організацій. Найвідомішими міжнародними правозахисними НУО є: Amnesty International, Human Rights Watch.

✓ організації неофіційного «напряму дипломатії» (дипломатія ІІ-го треку). *Діалог ІІ*, або *Дипломатія ІІ*, – це транснаціональна координація, в якій беруть участь неофіційні члени уряду, включаючи епістемічні спільноти, а також колишні політики або аналітики. Дипломатія другого напрямку спрямована на те, щоб змусити політиків і аналітиків до спільного вирішення проблеми або конфлікту шляхом обговорення неофіційними засобами (Переговори у Мінському форматі).

Висновки. В умовах сьогодення громадські ініціативи у формі громадських об'єднань покликані допомогти подолати «дірки» в обізнаності громадян щодо їхніх можливостей, прав і свобод; налагодити діалог між соціальними групами чи громадами, які мають різні погляди на соціально-економічні, політичні проблеми, на конфлікт регіонів країни; налагодити активну співучасть у громадському просторі переселенців та місцевих жителів, тощо.

Список використаних джерел:

1. Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 р. № № 4572-VI. Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 1, ст.1.

2. Davies, Thomas (2014). NGOs: A New History of Transnational Civil Society. New York: Oxford University Press. p. 3.

3. Werker, Eric; Ahmed, Faisal Z. (2008). "What Do Nongovernmental Organizations Do?". Journal of Economic Perspectives. 22 (2): 74–75.

Угланов І. М., магістрант,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ЗАЛІЗНИЧНИЙ ТРАНСПОРТ ЯК ЛОКОМОТИВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ: ПРОБЛЕМИ ТА МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Ситуація, яка спостерігається з вітчизняним державним сектором дуже непроста та склалася аж ніяк не стихійно. В основі такого стану справ лежала порочна ідеологія про принципову економічної неспроможності державного сектора. Дійсно, ідеологи українських реформ виходили з необґрунтованого твердження, що державний сектор всюди і завжди гірше приватного сектора. Він нібито не може зрівнятися за ефективністю з приватними підприємствами і, отже, його треба якщо і не ліквідувати, то хоча б мінімізувати. Але попри дані твердження, слід зазначити, що державний сектор є головним локомотивом економічного розвитку України.

В Україні найбільшим власником активів є держава. Станом на початок 2019 року по країні зареєстровано об'єктів державної власності з різною організаційно-правової формою у кількості майже 3363. Сума активів портфелю 100 найбільших державних підприємств складає близько 92,5% від загальної вартості всіх працюючих державних підприємств в Україні.

Одною із пріоритетних галузей в Україні є залізничний транспорт, в якому основний напрямок у питаннях управління надавався централізованій адміністративно-господарській системі. В основу управління була закладена пірамідальна, ієрархічна структура, високоцентралізована, жорстко регламентована, з достатньо добре організованою системою оперативного управління. Управління будувалося, в основному, на організаційно-розпорядчому впливі, в основі якого закладені правила, нормативи, інструкції, розпорядження. Проте, ця система управління не відповідає сучасній економічній політиці української держави.

Аналізуючи думку багатьох відомих фахівців, по різному визначаючих систему управління Міністерства інфраструктури України (МІУ) і необхідність її реформування, стає очевидним, що ратуючи за реформування системи МІУ, не проводиться, на жаль, аналіз причин виникнення такої необхідності. А це може привести до неадекватності і неефективності запропонованих заходів по виправленню ситуації. Відзначається, що реформа у будь-якій галузі – це значні зрушення в усій економіці держави. Тому розпочата структурна реформа, як на магістральному так і на промисловому залізничному транспорті означає по суті реформування і усієї української економіки. Для успішного функціонування, підвищення якості обслуговування вантажовласників, стимулювання підвищення попиту на роботи та послуги, а також визначення напрямків стратегічного планування подальшого розвитку та діяльності промислового залізничного транспорту,

проведений SWOT-аналіз, як один із основних інструментів стратегічного аналізу. За допомогою SWOT–аналізу встановлено зв'язки між найхарактернішими для Товариства можливостями, загрозами, сильними (перевагами) та слабкими сторонами (таблиці 1–2)

Таблиця 1

Сильні та слабкі сторони промислового залізничного транспорту

Сильні сторони	Слабкі сторони
1. Репутація надійного партнера. 2. Територіальна диверсифікованість розміщення. 3. Наявність власної широко спеціалізованої різноманітної технічної бази. 4. Наявність бар'єрів щодо виходу на ринок послуг промислового залізничного транспорту. 5. Гнучкість ціноутворення. 6. Налагоджена система співпраці з замовниками та постачальниками послуг. 7. Ефективна система співпраці з регіональними філіями АТ «Укрзалізниця». 8. Наявність вільних під'їзних колій для відстою рухомого складу. 9. Цілеспрямований та кваліфікований колектив. 10. Фінансова стійкість Товариства. 11. Система розвитку трудового потенціалу.	1. Обмежена номенклатура послуг Товариства. 2. Високий ступінь зносу (морального та фізичного) основних засобів, наявність застарілої техніки і технологій. 3. Відсутність єдиної електронної бази документообігу та програмного забезпечення. 4. Неефективний механізм обліку та руху матеріальних запасів у виробництві. 5. Брак фінансових ресурсів. 6. Високий рівень паливно-енергетичних витрат.

Також проведений SWOT-аналіз надає можливість чітко визначити ринкові можливості та загрози, як такі що в подальшому потребують всебічного розгляду та вирішення.

Таблиця 2

Ринкові можливості та загрози промислового залізничного транспорту

Можливості	Загрози
1. Збільшення обсягів виробництва агропромислової продукції. 2. Будівництво під'їзних шляхів у річкових портах. 3. Відновлення зростання економіки країни. 4. Територіально диверсифіковане розміщення потужностей Товариства. 5. Зростання ринку транспортних послуг. 6. Інвестиційна привабливість. 7. Зростання вантажопотоків зерна та іншої сільськогосподарської продукції. 8. Введення санкцій Російської Федерації щодо імпорту окремих видів продукції українського виробництва, переорієнтація виробників на внутрішній ринок.	1. Інфляція. 2. Високий ступінь впливу виконавчих та регуляторних органів влади. 3. Зменшення попиту на послуги Товариства. 4.Ймовірність появи нових конкурентів (у тому числі іноземних). 5. Залежність від сезонності та кон'юнктури виробництва підприємств різних галузей. 6. Залежність Товариства від рівня розвитку промисловості в країні. 7. Нерівномірний розподіл за регіонами кількості клієнтів і розміщення обсягів робіт. 8. Обмеженість впливу на формування попиту. 9. Високий рівень податкового навантаження. 10. Відсутність стабільних довгострокових джерел фінансування. 11. Залежність від наявності вільного рухомого складу (вантажних вагонів) АТ «Укрзалізниця». 12. Зростання частини відрахувань чистого прибутку.

Як наслідок даного аналізу, можна винести декілька проблемних питань та пропозиції щодо можливих варіантів їх вирішення, а саме:

1. Ціноутворення: відсутня наочність та систематизованість документообігу. Можливі шляхи вирішення: Onlinebilling – запровадити доступ на сторінку до контрагента. Для здійснення наглядного контролю руху грошових коштів, їх надходження та скорочення тарифної процедури.

2. Основні активи та їх граничний знос: за відсутністю суттєвого для залізничного транспорту прибутку, виникає відповідно дефіцит інвестицій Товариства в утримання основних засобів. Можливі шляхи вирішення: EVA – показник введений, задля моніторингу капітальних інвестицій, як метод зфокусувати фінансування капітальних інвестицій в профілюючі активи.

3. Фінансова звітність: відсутній аудиторський висновок. Можливі шляхи вирішення: International Financial Reporting Standards – щорічний аудит.

4. Кадрові питання: лише 1/4 частина працівників промислового залізничного транспорту є працівниками за профільною освітою; відсутня мотивація праці. Можливі шляхи вирішення: ввести систему преміювання (бонуси) за рахунок оптимізації штату працівників.

5. Обмежені межі ринку надання послуг: специфічна робота Товариства в межах однієї територіальної зони надання послуг – обмеження по кількості контрагентів. Можливі шляхи вирішення: задіяти до цього не задіяні в виробничому процесі залізничні станції, з доповненням та збільшенням географії та спектру надання послуг. Вирішення проблемних питань в кінцевому рахунку, повинно посприяти підвищенню ефективності державного управління, як магістральним так і промисловим залізничним транспортом України.

Список використаних джерел:

1. Аксенов И.М. Маркетинг на объектах транспорта: монограф. Нежин: ООО «Видавництво «Аспект-поліграф», 2006. 336 с.

2. Балалаев А. С., Балалаев С. А., Климентьева И. И. Основы маркетинга на транспорте: учебное пособие. – 2-е изд., перераб. и доп. Хабаровск: Издательство ДВГУПС, 2013. 162 с.

3. Проект Стратегічного плану розвитку залізничного транспорту на період до 2020 року URL: http://mtu.gov.ua/projects/view.php?P=23

Харченко Т. В.[*]*, магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

УПРАВЛІННЯ ТУРИСТИЧНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Розпочати процес децентралізації в Україні дав можливість проведенню кардинальних змін і системних реформ та передача повноважень від органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування, здійсненню перерозподілу ресурсів та ступеня відповідальності. Новостворені територіальні громади "є юридичними особами, мають свої рахунки, надходження…, можуть створювати комунальні підприємства, навчальні заклади, підприємницькі товариства, приймати участь в їх діяльності на загальних підставах…" [2]. До основних завдань управління територіальними громадами в інтелектуальній економіці відноситься:

– здатність креативно планувати, реалізовувати плани, конкурувати за інвестиції та кращі робочі місця;

– здійснювати стимулюючий вплив на економічні процеси та інновації;

– використовувати інтелектуальний ресурс громади для створення конкурентних переваг;

– формування ресурсного потенціалу громади;

– можливість створити та підтримувати інституції , що сприяють використанню інтелектуального потенціалу, постійній модернізації та інноваціям;

– забезпечити бажання та спроможність ключових установ пристосовуватись до викликів інтелектуальної економіки та ін.[4].

Одним із головних завдань громади є формування туристичного потенціалу як важливогоджерела розвитку культури, збереження історичної спадщини, надання можливості щодо формування нових форм господарювань, а також у вигляді державно приватного партнерства(ДПП). Ресурси – це будь які джерела та передумови отримання необхідних людям матеріальних та духовних благ, які можна реалізувати за наявних технологій і соціально-економічних відносин. Ресурси поділяють на три групи: матеріальні, трудові і природні [5]. Матеріальні ресурси – це речові багатства, які були накопичені у процесі економічної діяльності і якими користується суспільство до них відносять: будівлі, транспортні засоби, поголів'я худоби тощо. Серед матеріальних ресурсів виділяють вторинні ресурси – це відходи виробництва та споживання, які накопичуються в народному господарстві і які можуть бути повторно використані.

[*]Науковий керівник – Тищенко С. В., к. е. н., доцент.

Трудові ресурси – це кількість, освітньо-культурний рівень та стан здоров'я частини населення, яке зайняте суспільно-корисною працею.

Природні ресурси – це: – природні об'єкти та явища, які використовуються в минулому, сучасному та майбутньому для прямого і непрямого споживання та які сприяють створенню матеріальних багатств, відтворенню трудових ресурсів, підтриманню умов існування суспільства і підвищенню якості життя; – тіла та сили природи, суспільна користь яких позитивно або негативно змінюється в результаті трудової діяльності людини,

Туристичний потенціал території – це наявність на території можливостей до розвитку туристичної індустрії та отримання від її функціонування позитивного соціально-економічного ефекту і підвищення рівня туристичної привабливості цієї території [3].

Туристичний потенціал території – ємне поняття, що охоплює сукупність природних, етнокультурних та соціально-історичних ресурсів, а також наявної господарської і комунікаційної інфраструктури території, що служать чи можуть служити передумовами розвитку певних видів туризму [1]. Розглянемо тепер пов’язані з туристичним потенціалом поняття, такі як рекреація – процес і простір відтворення та розвитку фізичних, психічних і духовних сил та якостей людини у вільний від трудової та побутової діяльності час. Щодо туризму то це найбільш поширена складова сучасної рекреації населення, обов’язковим просторово-часовим атрибутом якої є переміщення за межі постійного проживання з метою задоволення різних рекреаційних потреб.

Отже, на наш погляд, туристичні ресурси – це всі об’єкти, явища і процеси природного і антропогенного походження, що здатні ці рекреаційні потреби задовольнити, але знаходяться поза межами постійного проживання туриста і спонукають його до подорожі, а туристична інфраструктура – це сукупність матеріальних та нематеріальних об’єктів, явищ і процесів, які створюють можливість ці туристичні ресурси освоювати, використовувати, споживати, а також охороняти та відтворювати. Сполучення туристичних ресурсів та інфраструктури і формує туристичний потенціал. Всі зазначені складові можна сформувати у систему туристичного потенціалу території (табл. 1).

Туристичний потенціал територіальної громади складається із таких складових як:

- технічний туристичний потенціал – це потенціал території, який стосується можливості залучення такої кількості туристів, яку можуть дозволити собі прийняти засоби їх розміщення, або в цілому певний регіон з наявними природними ресурсами, враховуючи допустиме рекреаційне навантаження на цю територію;

- економічний туристичний потенціал – це здатність суб'єктів господарювання та органів самоуправління сформувати туристичний продукт територіальної громади шляхом використання всіх наявних ресурсів громади з метою задоволення потреб місцевого населення і цільових сегментів ринку.

Таблиця 1

Система забезпечення та основні складові туристичного потенціалу територіальної громади

Система забезпечення	Складові елементи
Ресурси	- природні туристичні ресурси; - туристичні ресурси антропогенного походження (історико-архітектурні пам'ятники, культурні та релігійні цінності тощо); - матеріально-технічна база туризму; - туристична інфраструктура; - постачальники обладнання, інформація.
Кадри	- ринок робочої сили; - експерти та консультанти; - підготовка фахівців турбізнесу; - підготовка комерційного персоналу.
Фінанси	- кошти інвесторів; - засоби споживачів, готових оплатити надані туристичні послуги; - кошти інвесторів, що спрямовуються на: - завершення будівництва об'єктів туристичного призначення, а також реконструкцію і модернізацію працюючих підприємств комплексу; - будівництво об'єктів інфраструктури, індустрії відпочинку та розваг; – розробку і застосування нових технологій використання туристичних ресурсів; – здійснення заходів, спрямованих на поліпшення сервісу туристів.
Маркетинг	маркетингова компанія, цінова політика.
Інновації	- нові технології розробки і надання туристичного продукту; - впровадження нових технологій розробки тур продуктів

Джерело: [3].

Управління туристичним потенціалом громади слід здійснювати за визначеною методологією рис. 1.

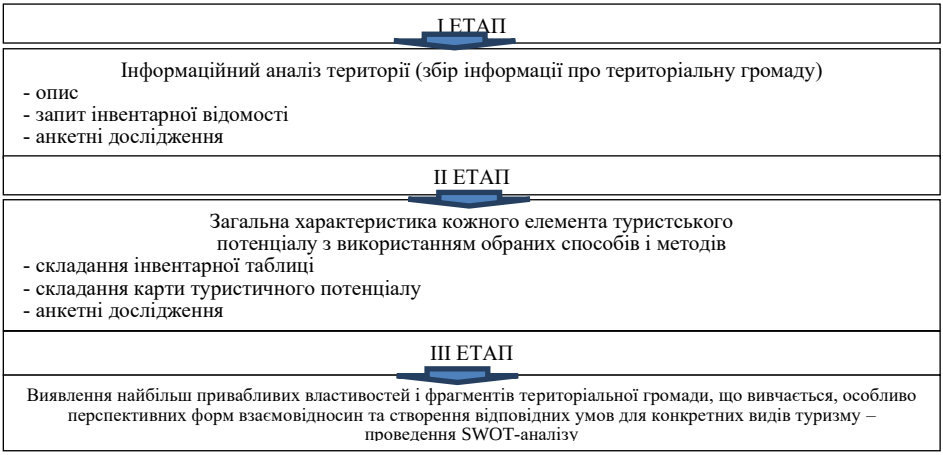

Рис. 1. Методологія дослідження туристичного потенціалу територіальної громади

Таким чином, розвиток туристичного потенціалу та його раціональне управління об'єднаних територіальних громад впливає на стабілізацію економічного розвитку сіл, покращення зайнятості сільських мешканців, поступовому виходу із соціально-економічної кризи сучасності. Це сприятиме розвитку інфраструктури територіальної громади, відродженню культурних традицій та історичної спадщини. На наш погляд, дана тематика є досить актуальною і потребує подальшого дослідження, оскільки розвиток туристичного потенціалу сприяє покращенню соціально-економічного добробуту села.

Список використаних джерел:

1. В'їзний туризм: навчальний посібник / Авторський колектив: Коваль П. Ф., Алєшугіна Н. О., Андрєєва Г. П. та інші. – Ніжин, Видавництво Лук'яненко В. В., 2010. – 304 с.

2. Конституція України. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/ show/254% D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/print 1473849831326174.

3. Смирнов, І.Г. Логістичне оцінювання рекреаційно-туристичних об'єктів та ресурсів (в контексті логістичної моделі сталого розвитку туризму) // Велика Волинь: Наук. зб. Вип. 42. Житомир: М. Косенко, 2009. – С. 239–246.

4. Якобчук В.П., Тищенко С.В., Захарина О.В. Управління територіальними громадами в умовах інтелектуалізації економіки. "Державне управління: удосконалення та розвиток" – 2018. – № 3. С.51-56 – Режим доступу до журналу: http: www.ekonomy.nayka.com.ua

5. Бойчук Ю.Д., Солошенко Е.М., Бугай О.В. Екологія і охорона навколишнього середовища: навч. посібник. Суми: ВТД "Університетська книга", 2002.

Туркот О. М.[*], магістрант,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Актуальність теми дослідження визначається важливістю реалізації в Україні демократичних реформ, об'єктивними процесами розвитку й реформування суспільства в цілому, необхідністю проведення адміністративно-територіальної реформи в державі. Будь-які форми державного управління приречені на невдачу, якщо не буде встановлене раціональне співвідношення між центральними та регіональними органами влади й органами місцевого самоврядування.

Теоретичні проблеми взаємовідносини центрального та місцевих рівнів влади у різний час аналізували зарубіжні та українські науковці: Е.Арато, В.Бурденюк, О. фон Гірке, Р.Гнейст, М.Драгоманов, А. Михайловський, В.Рильська, І.Трофімова, Б.Нольде, І.Франко, І. Шегаєв та ін.

Мета дослідження – вивчення теоретичних, методичних та практичних питань щодо аспектів формування моделі децентралізації влади в Україні.

Результати досліджень. В «Енциклопедії державного управління» децентралізація визначається як спосіб територіальної організації влади, за якого держава передає право на прийняття рішень із визначених питань або у визначеній сфері структурам локального чи регіонального рівня, що не належать до системи виконавчої влади і є порівняно незалежними від неї, є складним, комплексним явищем у правовій, демократичній державі, яке полягає в передачі центральними органами державної влади певного обсягу владних повноважень суб'єктам управління нижчого рівня, що мають необхідні права, обов'язки та ресурси. Кінцевою метою такого перерозподілу владних повноважень є можливість прийняття ефективних управлінських рішень на державному, регіональному та місцевому рівнях.

На офіційному урядовому сайті, присвяченому реформі децентралізації влади, децентралізація визначена як передача значних повноважень та бюджетів від державних органів органам місцевого самоврядування, аби якомога більше повноважень мали ті органи, що ближче до людей, де такі повноваження можна реалізовувати найбільш успішно.

Виходячи з визначення, головною метою децентралізації в Україні є посилення ролі місцевого самоврядування, наділення представницьких органів територіальних громад більшим обсягом повноважень щодо управління місцевими справами, позбавлення місцевих органів державної

[*]Науковий керівник – Довженко В. А., к. е. н., доцент.

влади повноважень щодо підготовки та виконання районних та обласних бюджетів.

Важливими актами у створенні правової основи для децентралізації влади стали Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про місцеві державні адміністрації». Вагомим кроком на цьому шляху є прийняття Розпорядженням Кабінету Міністрів України «Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні». Метою Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні є визначення напрямів, механізмів і строків формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади для створення і підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян, надання високоякісних та доступних публічних послуг, становлення інститутів прямого народовладдя, задоволення інтересів громадян в усіх сферах життєдіяльності на відповідній території, узгодження інтересів держави та територіальних громад.

Кабінет міністрів України затвердив Державну стратегію регіонального розвитку на період до 2020 року. Стратегія визначає цілі державної регіональної політики та основні завдання центральних та місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування, спрямовані на досягнення зазначених цілей, а також передбачає узгодженість державної регіональної політики з іншими державними політиками, які спрямовані на територіальний розвиток.

Стратегія спрямована на визначення завдань та інструментів для розв'язання соціальних проблем, підвищення рівня економічного потенціалу територій, продуктивності їх економіки, прибутковості бізнесу та доходів населення і, як наслідок, створення умов для загального підвищення соціальних стандартів, якості життя та розвитку бізнес-середовища. Однак така взаємозалежність потребує визначення та запровадження дієвого фіскального механізму та механізму перерозподілу, в іншому разі існує реальна загроза надмірної поляризації та зростання диспропорцій між економічно розвинутими містами та рештою території країни. Формування цілей децентралізації має важливе значення. Реформа системи управління має не лише місцевий чи регіональний вимір, насамперед вона необхідна для зміцнення країни. Децентралізація дасть змогу населенню приймати участь в управлінні на місцях. Гарантія територіальної цілісності України є базовою умовою децентралізації державної влади на користь збільшення прав регіонів в особі територіальних громад.

Децентралізація передбачає побудову ефективної системи місцевого самоврядування, зокрема створення спроможних територіальних громад, обрання відповідальних місцевих рад, формування професійних виконавчих органів, а також наділення їх достатніми повноваженнями і ресурсами. Особливістю проведення децентралізації влади в Україні є те, що одночасно триває процес реформи місцевого самоврядування, адміністративно-територіального устрою та державної регіональної політики.

Ціллю здійснення децентралізації можна назвати відхід від централізованої моделі управління в державі, забезпечення спроможності місцевого самоврядування та побудову ефективної системи територіальної організації влади в Україні, а у підсумку – створення і підтримка повноцінного життєвого середовища для громадян, надання високоякісних та доступних публічних послуг, становлення інститутів прямого народовладдя, задоволення інтересів громадян в усіх сферах життєдіяльності на відповідній території, узгодження інтересів держави та територіальних громад.

На сьогодні переважна більшість територіальних громад України, маючи право вирішувати питання місцевого значення, неспроможна це робити через брак власних коштів, занепад або відсутність інфраструктури, а також недостатність кваліфікованих кадрів. Тому значна частина питань місцевого значення не вирішується: не утримуються на належному рівні об'єкти комунальної власності, територія, благоустрій тощо.

У квітні 2014 року Кабінетом Міністрів України була затверджена концепція реформування місцевого самоврядування, яка складається з трьох напрямків: громади, райони та регіони. Децентралізація влади передбачає систему організації місцевого самоврядування, що включатиме 27 регіонів, 120 – 150 районів і 1500 – 1800 громад. Передбачається, що об'єднані громади отримають такі ж доходні ресурси та повноваження як у міст обласного значення.

Об'єднанні громади належатимуть до базового рівня адміністративно-територіального устрою України. Будуть створені нові райони, які вирішуватимуть лише те, що відноситься до їхньої компетенції. Решта повноважень районів перейде до компетенції об'єднаних громад. До послуг підрозділів державних органів у громадах належатиме: виплата пенсій, субсидій, забезпечення пільгами; казначейське обслуговування; реєстрація актів цивільного стану; контроль санітарного та епізоотичного стану. Розподіл повноважень згідно до принципу субсидіарності є одним з головних принципів децентралізації, відповідно до якого найбільше повноважень повинні мати ті органи влади, які є найближчими до людей, і на рівні яких вирішення завдань та надання послуг є найбільш ефективним та найменш ресурсовитратним. Основною територіальною одиницею стане громада. Громада матиме голову та виконком, який виконує всі функції з управління громадою. Села, які ввійшли до об'єднаної громади будуть обирати старост, які входять до виконкому об'єднаної громади і виконують ті ж функції, які були в сільраді. На рівні району і регіону мають бути створені виконкоми. Об'єднані територіальні громади зможуть здійснювати зовнішні запозичення, самостійно обирати установи з обслуговування коштів місцевих бюджетів у частині бюджету розвитку та власних надходжень бюджетних установ.

Проект реформи передбачає скасування обласних та районних державних адміністрацій. Замість них центральну владу на місцях представлятимуть префекти. Вони здійснюватимуть нагляд за дотриманням законності органами місцевого самоврядування, зокрема й виконавчу владу. Поряд із

цим ради громади, області та району утворюватимуть свої виконавчі комітети. Префектів призначатиме та звільнятиме президент за поданням Кабміну. Акти ж префектів скасовувати матиме право або президент, або уряд. Президент матиме повноваження згідно яких у разі ухвалення органом місцевого самоврядування акта, який не відповідає Конституції чи загрожує суверенітету держави, територіальній цілісності або національній безпеці, можливість не лише зупинити дію цього акта та звернутися до Конституційного суду, але і призначити тимчасового державного уповноваженого. Він організовуватиме діяльність місцевого самоврядування.

У Законі України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» зазначено, що у населених пунктах, котрі не визначені адміністративними центрами, обиратимуть старосту на строк повноважень місцевої ради (на 5 років). Він є посадовою особою місцевого самоврядування та керується у своїй діяльності «Положенням про старосту».

Висновки та пропозиції. Децентралізація покликана здійснити суттєві зміни місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Децентралізація дасть можливість створити громади, які здатні взяти на себе відповідальність за свою розбудову. Вони отримають додаткове фінансування, додаткові повноваження. Будуть створені нові виконавчі органи. Їм буде належати реальна влада в регіонах. Це посилить місцеве самоврядування, зробить систему влади в регіонах справді демократичною – управляти регіонами будуть суб'єкти, обрані в ході місцевих виборів.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» № 157-VIII від 05.02.2015 р. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/157-19.

2. Закон України «Про співробітництво територіальних громад» № 1508-VII від 17.06.2014 р. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України.– Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1508-18.

3. Енциклопедія державного управління у 8-ми томах. Том 8: Публічне врядування / [наук.-ред. колегія: В. С. Загорський, С. О. Телешун та ін.] – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2011. – 630 с.

4. Крегул Ю. Реформування місцевого самоврядування в Україні / Ю. Крегул,В. Батрименко // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2016. – № 1. – С. 17 – 27.

5. Об'єднання громад [Електронний ресурс] // Децентралізація влади. – Режим доступу: http://decentralization.gov.ua/region.

6. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України № 333-р від 01.04.2014р. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/ show/333-2014-р.

Хитоніна М. С.[*], магістрант,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

БЕЗПЕКА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

В умовах інтелектуалізації національної економіки особливий інтерес викликає інтелектуальна безпека як один з найважливіших складників економічної безпеки. Розвиток будь-якої економічної системи є неможливим без сформованої та ефективно дієвої системи національної безпеки. В сучасних умовах забезпечення національної безпеки України є одним з найважливіших та центральних завдань формування та розвитку економіки.

Політика економічної та інтелектуальної безпеки, зокрема, передбачає створення на загальновизнаних засадах дієвої системи захисту національних інтересів від зовнішніх і внутрішніх загроз. У ст. 17 Конституції України зазначено, що поряд із захистом суверенітету й територіальної цілісності України забезпечення її економічної безпеки є найважливішою функцією держави та справою всього українського народу[5, с.3]. Це потребує структури ефективної моделі управління системою економічної безпеки держави, в якій головну роль відіграє інтелектуальна безпека. Останньою дією є перехід вітчизняної економіки на вищий технологічний рівень та утвердження підвалин прогресивного типу економіки – економіки знань, в якій зростає питома вага високотехнологічного сектору й доданої вартості за рахунок інтелектуального складника. Належний рівень інтелектуальної безпеки значною мірою залежить від інтелекту і професіоналізму суб'єктів, спроможних протидіяти загрозам і гарантувати безпечні умови соціально-економічного та інноваційного розвитку національної економіки[1, с.36].

Інтелектуальна безпека є сьогодні щонайпершим складником у системі національної економічної безпеки, оскільки, з одного боку, пов'язана зі зростаючою роллю інтелектуальної праці, захистом інтелектуального потенціалу від руйнування, а з іншого – гарантує безпеку інтелектуального розвитку людини, захищає знання як найцінніший інтелектуальний ресурс та його носія – людину, що створює інтелектуальні продукти. Гарантування інтелектуальної безпеки України передбачає ухвалення адекватних управлінських рішень і вжиття послідовних, чітко структурованих організаційних заходів.

Головним органом у системі центральних органів виконавчої влади й суб'єктом інтелектуальної безпеки є Міністерство економічного розвитку і торгівлі (Мінекономрозвитку), що забезпечує формування та здійснення державної політики економічного, соціального розвитку і торгівлі, розвиток

[*]Науковий керівник – Довженко В. А., к. е. н., доцент.

підприємництва, державно-приватного партнерства, державних закупівель, а також державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних і робітничих кадрів, підвищення кваліфікації й перепідготовку кадрів. Основним завданнями Міністерства економічного розвитку і торгівлі є забезпечення, формування та реалізація державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних і робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів; забезпечення формування й реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності [2, с.29].

Особливістю Мінекономрозвитку є те, що це міністерство не лише суб'єктом виконавчої влади, а й координаційним органом. Так, міністр економічного розвитку і торгівлі України спрямовує та координує діяльність багатьох центральних органів виконавчої влади, поміж яких Державна служба інтелектуальної власності України (далі – ДСІВ України), до повноважень якої належить реалізація державної політики у сфері інтелектуальної власності. Ще одним органом у системі центральних органів виконавчої влади, який виконує функції із захисту національних освітніх і стратегічних наукових інтересів, є Міністерство освіти і науки України (далі – МОН). Належний до задекларованих напрямів освітньої й наукової діяльності основними завданнями МОН України є забезпечення формування державної політики у сферах освіти і науки, інтелектуальної власності, наукової, науково-технічної й інноваційної діяльності, інформатизації, формування та використання національних електронних інформаційних ресурсів, створення умов для розвитку інформаційного суспільства, а також у сфері здійснення державного нагляду (контролю) за діяльністю навчальних закладів [3, с.11].

Значну позицію інтелектуальної безпеки виконують суди загальної юрисдикції, що є державними органами судової влади, уповноваженими здійснювати правосуддя відповідно до Конституції та законів України. Органи судової влади вирішують правові суперечки між зазначеними особами у сфері інтелектуальної власності, а також роз'яснюють справи щодо контролю, а саме відповідності прийнятих законів Конституції України, підзаконних нормативних актів законам України. Суб'єктами інтелектуальної безпеки України, безумовно, є вищі навчальні заклади, що здійснюють наукову, науково-технічну, інноваційну та методичну діяльність, забезпечують організацію освітнього процесу та здобуття особами вищої освіти, післядипломної освіти з урахуванням їх покликання, інтересів і здібностей. Важлива роль у гарантуванні інтелектуальної безпеки держави належить міжнародним організаціям у сфері безпеки та протидії загрозам. Україна є повноправним членом багатьох міжнародних організацій, взаємна співпраця з якими сприяє розвитку гарантування та зміцнення інтелектуальної безпеки України. Дії такої співпраці на прикладі міжнародного співробітництва та підписаних угод за участю України у сфері

безпеки, науково-технічної кооперації, трансферу технологій, збереження пам'яток культури тощо [4, с. 48].

Вчені національної безпеки вважають, що саме діяльність недержавної системи гарантування національної безпеки має базуватися на таких головних принципах: дотримання Конституції України, законодавства України, загальновизнаних принципів і норм міжнародного права під час здійснення діяльності із забезпечення національної безпеки України; відкритість у реалізації функцій недержавних суб'єктів, що передбачає інформування суспільства про свою діяльність з урахуванням обмежень, встановлених законодавством України.

Список використаних джерел:

1. Крутов В. В. Становлення і розвиток недержавних суб'єктів сектору безпеки України (система безпеки підприємництва: наук. доп. / В. В. Крутов, В. Г. Пилипчук. – К.: НІСД, 2011. – 85 с.

2. Про основи національної безпеки України: закон України від 19.06.2003 р. № 964-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/964-15

3.Положення про Міністерство економічного розвитку і торгівлі України // Питання Міністерства економічного розвитку і торгівлі: постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 р. № 459

4.Гороховатська М. Я. Інноваційна складова міжнародного співробітництва / М. Я. Гороховатська. [електронний ресурс]. – Режим доступу: http://iee.org.ua/files/alushta/48-gorohovatska-innov_skladova.pdf.

5. Конституція України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141).

Ходаківська Т. С.[*]*, магістрант,*
спеціальність «Менеджмент»

УДОСКОНАЛЕННЯОРГАНІЗАЦІЇ ЗБУТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Постановка проблеми дослідження. Збутова діяльність виступає одним із важливих аспектів діяльності сучасних підприємств. Завдяки збуту продукції власного виробництва, наданню послуг або виконанню робіт підприємства мають змогу досягти поставлених цілей, отримати доходи від реалізації, охопити певну частку ринку, привернути увагу покупців, розшити власні виробничі потужності та ін. У сучасних умовах щодня зростають ринкові вимоги до роботи підприємств, що вимагає від їх керівництва організації ефективної збутової діяльності, оскільки саме вона, більшою мірою, визначає життєздатність та стабільність їх розвитку, фінансову стійкість, кадрову політику та рентабельність.

Аналіз останніх досліджень та виокремлення раніше невирішених питань. Проблеми пошуку шляхів та напрямів організації ефективної збутової діяльності підприємству динамічних умовах господарювання займають особливе місце в сучасній науковій думці. Науковий внесок у розробку напрямів удосконалення збутової діяльності підприємств зробили такі вчені, як Балабанова А., Гаркавенко С., Герасимчук В., Крикавський Є., Кузьмін О., Ліпич Л., Чухрай Н., КотлерФ. та ін. У їх роботах розглядаються загально теоретичні аспекти організації і здійснення ефективної збутової діяльності, проводиться глибокий аналіз питань вдосконалення форм і методів планування, прогнозування, регулювання розвитку системи збуту. Мета дослідження полягає у вивченні та систематизації напрямів удосконаленнязбутової діяльності підприємств у сучасних умовах господарювання.

Результати дослідження. Суть збутової діяльності підприємств, в узагальненому розумінні, можна розкрити як процес просування (підготовки до продажу) готової продукції на ринок та організації її продажу споживачам з метою отримання підприємницького прибутку [1]. Як і будь-який процес, ефективна збутова діяльність повинна виконуватись через певний механізм (послідовність операцій), який представлено на рис. 1. Для того, щоб підприємству здійснити продаж продукції, необхідно провести роботу із пошуку потенційного покупця (клієнта послуг). Після проведення перемовин та рекламування продукції (товарів, послуг, робіт), укладається угода про продаж. Ця угода може бути укладена як усно, шляхом згоди сторін здійснити операцію купівлі-продажу, так і шляхом укладання відповідного договору, який міститиме дані про продукцію, її кількість та якісні

[*]Науковий керівник – Присяжнюк О. Ф., к. е. н., доцент.

показники, ціну, базисні умови постачання, форми та термін розрахунків та ін. Досягнення домовленості щодо продажу продукції передбачає її виконання: з боку продавця – здійснити передачу продукції певної якості, кількості в зазначені терміни за узгодженою сторонами ціною; з боку покупця – прийняти продукцію, згідно домовленості, та здійснити розрахунок за неї. Без виконання якоїсь із операцій неможливо забезпечити ефективну збутову діяльність підприємства.

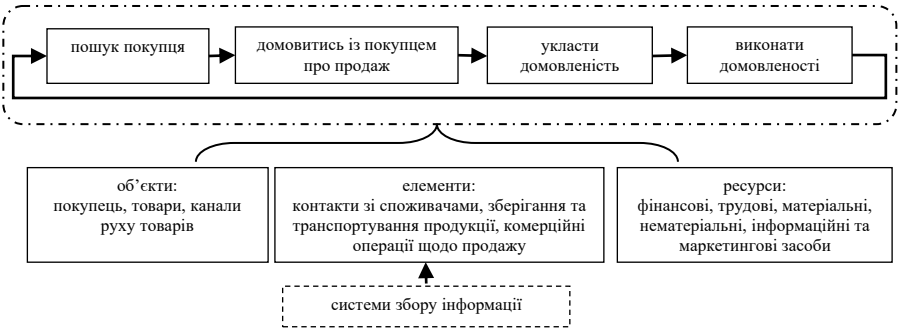

Рис. 1. Узагальнений механізм здійснення збутової діяльності підприємства

Джерело: власна розробка автора

Основними цілями збутової діяльності сучасних підприємств можна вважати: отримання прибутку від господарської діяльності, зниження частки запасів та ліквідація затареності складів, досягнення визначеної частки товарообороту, збільшення присутності на ринку, мінімізація витрат на розподіл [2]. Ефективність збутової діяльності проявляється у ступені досягнення підприємством поставлених цілей: чим більший відсоток їх досягнення, тим краще (в ідеалі, виконання цілей повинно наближатись до 100%). Ефективна збутова діяльність підприємств має бути направлена на виявлення перспективних засобів просування продукції по каналах збуту до кінцевого споживача й організацію продажу на основі всебічного аналізу якісних та кількісних показників продажу, оцінки ефективності чинних чи запланованих каналів і способів розподілу, а також ефективності роботи підрозділу (служби, фахівців) відділу збуту. Як видно із рис. 1, ключовими елементами, об'єктами та ресурсами збутової діяльності підприємств слугують:

об'єкти: покупець (його можливості, потреби, запити і переваги); товари (роботи, послуги), призначені для реалізації (їх ціна, якість, привабливість для споживача та ін.); канали руху товару [3];

елементи: контакти зі споживачами, зберігання та транспортування продукції, комерційні операції щодо продажу (підбір, сортування, складання готового виробу, авансові та фактичні розрахунки) [4];

ресурси: фінансові, трудові, матеріальні, нематеріальні, інформаційні та маркетингові засоби [5].

Ефективна збутова діяльність підприємства не може бути організована без побудовиадекватної потребам управліннясистеми збору інформації, проведення досліджень ринку, організації реклами та інших засобів маркетингу. Окрім того, важливо визначитись із типом організації системи просування товару до споживача (власна мережа, робота через посередників, електронна торгівля).

В науковій думці існує три основні підходи щодо організації ефективної збутової діяльності підприємства: маркетинговий, організаційно-управлінський та логістичний. Суть маркетингового підходу полягає у тому, що організація збутової діяльності повинна відбуватись на основі комплексного вивчення ринку й попиту, активного впливу на ринок, формування потреб і переваг з метою отримання прибутку шляхом задоволення всебічного попиту споживачів. Організаційно-управлінський підхід зосереджується на реалізації функцій управління збутовою діяльністю та організації органів збуту підприємства за допомогою планування, підбору, навчання і керівництва їх персоналом з метою досягнення цілей підприємства у сфері збуту. В основу логістичного підходу покладено оптимізацію логістичних потоків, які виникають при здійсненні збутової діяльності, як на підприємстві, так і між контрагентами збуту з метою мінімізації сукупних логістичних витрат та забезпечення якісного обслуговування споживачів[5]. Кожен із цих підходів має як сильні так і слабкі сторони. Наприклад, використання логістичного підходу до здійснення збутової діяльності сприяє швидкій адаптації підприємства до мінливих умов ринку (зміна кон'юнктури, цінові коливання, дії конкурентів тощо). З іншого боку, впровадження даного підходу на практиці вимагає структурної реорганізації усього підприємства, зміни типу організаційної структури та управлінської філософії вцілому, наявності висококваліфікованих та досвідчених фахівців у цій сфері, додаткових фінансових інвестицій.

Обрання того чи іншого підходу здійснення збутової діяльності залежить від стратегічної та тактичної орієнтації керівництва підприємств, специфіки ринку та продукції (товарів і послуг), які пропонуються, фінансових можливостей та ін. У будь-якому випадку, усі розглянуті підходи мають на меті досягнення ефективної збутової діяльності підприємств через завоювання стійких конкурентних позицій на ринку, отримання позитивного фінансового результату шляхом ефективного використання маркетингу, логістики, управлінського досвіду при просуванні продукції від продавця до покупця (споживача).

Висновки. Викладені матеріали та результати проведеного дослідження свідчать, що організаціяефективної збутової діяльності підприємств передбачає дотримання певногоалгоритму здійснення збутових операцій та управління ними. Необхідним елементом організації ефективної збутовоїдіяльності є наявністьадекватної потребам управління системи збору інформації, проведення досліджень ринку, організації реклами та інших засобів маркетингу. Без налагодження стабільної збутової діяльності не можна говорити про конкурентоспроможність підприємства на ринку. Ефективна і правильно вибудувана система збутової діяльності дозволяє вирішити проблеми затарювання складів, підвищення прибутковості та рентабельності господарської діяльності, досягнення визначеної частки товарообороту, збільшення присутності на ринку та ін.

Список використаних джерел:

1. Курса Р. В. Організація збутової діяльності // Управління розвитком. – 2014. – № 9. – С. 141–144.

2. Костакова Л. Д. Основизбутовоїдіяльностіпідприємства // Вісник Донецького національного університету економіки і торгівліім. МихайлаТуган-Барановського. Серія :Економічні науки. – 2018. – № 1. – С. 30–38.

3. Терентьєва Н. В. Теоретико-методичні засади збутової діяльності підприємств // Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки. – 2013. – № 3. – С. 49–54.

4. Залознова Ю. С. Організація збутової діяльності вугледобувних підприємств України в умовах нестабільності попиту: проблеми та перспективи / Ю.С. Залознова, Н. В. Трушкіна // УгольУкраины. – 2017. – № 1–2. – С. 14–20.

5. Балабанова Л. В., Митрохіна Ю. П. Управління збутовою політикою підприємства: навч. посіб.. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2009. – 229 с.

Халімончук О. І.[*]*, магістрант,*
спеціальність «Менеджмент»

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУР УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Постановка проблеми. Результативність функціонування закладів охорони здоров'я залежить насамперед від рівня управління ними та може бути досягнена за умови злагодженої, синергічної взаємодії між елементами їх керівних підсистем. Зважаючи на це, оптимізація структур управління закладів охорони здоров'я має стратегічне значення, що зазначено в нормативно-правових документах на загальнодержавному рівні.

Результати дослідження. Відповідно до сучасного законодавства, заклади охорони здоров'я, утворені в результаті реорганізації державних та комунальних закладів охорони здоров'я – державних та комунальних установ, можуть мати відокремлене майно (в тому числі кошти), закріплене за ними на праві оперативного управління, самостійний баланс, самостійно затверджувати штатний розпис, мати рахунки в установах банків, печатки [1]. Це підтверджує можливість проведення змін в організаційних структурах закладів охорони здоров'я, що не суперечать чинному законодавству.

Оскільки однією з основних цілей сучасних закладів охорони здоров'я є забезпечення якісних послуг населенню, то логічно, потрібно діючі їх організаційні структури адаптувати до потреб пацієнтів та умов навколишнього середовища. З огляду на це, вітчизняні автори пропонують концептуальну модель організаційної структури управління закладом охорони здоров'я, що сприяє Open Innovation, враховує системну взаємодію та потребу парування між факторами впливу та необхідними навичками. Відповідно до цієї моделі, заклад охорони здоров'я може адаптуватися до змін зовнішнього середовища за допомогою проектів [2]. Підтримуємо думку, що оптимізація діючих структур медичних закладів з урахуванням впливу динамічних змін зовнішнього середовища повинна відбуватися за допомогою проектного підходу. Типовий алгоритм робіт такого проекту (його робоча структура) може включати: 1) діагностику процесів закладу охорони здоров'я, з метою виявлення проблем взаємодії керівників різних рівнів та керівників і виконавців; 2) оцінку кількості виконавців, що забезпечують кожен процес; 3) аналіз кваліфікаційної відповідності виконавців до виконуваних ними робіт; 4) оцінку рівня автоматизації процесів закладу; 5) побудову «горизонталі» оптимальної організаційної структури закладу охорони здоров'я; 6) побудову «вертикалі» оптимальної організаційної структури закладу охорони здоров'я; 7) перевірку

[*]Науковий керівник – Присяжнюк О. Ф., к. е. н., доцент.

сформованої структури на можливість ефективної взаємодії її елементів. Вважаємо що застосування проектного підходу до оптимізації організаційних структур закладів охорони здоров'я дозволить забезпечити систематизацію цієї діяльності та досягнення стратегічних цілей діяльності закладу.

Висновки. Оптимізація структур управління сучасних закладів охорони здоров'я передбачає досягнення однієї з основних цілей їх діяльності – забезпечення умов для надання якісних медичних послуг. Формування нових структур управління закладів охорони здоров'я має відбуватися в межах чинного законодавства. З метою забезпечення скоординованості діяльності та чіткої спрямованості на досягнення поставленої мети, доцільно використовувати проектний підхід при здійсненні оптимізації діючих структур управління закладів охорони здоров'я.

Список використаних джерел:

1. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада 1992 року № 2801-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12 (дата звернення:. 24.07. 2019)

2. Шевченко В. А. Концептуальна модель організаційної структури управління закладом охорони здоров'я в контексті впровадження Open Innovation / В. А. Шевченко // Бізнес Інформ. – 2016. – № 12. – С. 286-292. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2016_12_45

Хомин О. А.[*]*, магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ЕЛЕКТРОННА ДЕМОКРАТІЯ ЯК ДЕМОКРАТІЯ XXI СТОЛІТТЯ

Електронна демократія – форма суспільних відносин, за якої громадяни та організації залучаються до державотворення та державного управління, а також до місцевого самоврядування шляхом широкого застосування інформаційно-комунікаційних технологій в демократичних процесах, що дає змогу: посилити участь, ініціативність та залучення громадян на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівні до публічного життя; поліпшити прозорість процесу прийняття рішень, а також підзвітність демократичних інститутів; поліпшити зворотну реакцію суб'єктів владних повноважень на звернення громадян; сприяти публічним дискусіям та привертати увагу громадян до процесу прийняття рішень [1].

Формування законодавчої бази для функціонування електронної демократії розпочалося у 2003 році, коли були прийняті закони «Про електронні документи та електронний документообіг», а також «Про електронний цифровий підпис». Передумовами для формування електронної демократії в Україні стали розширення доступу населення до Інтернету та інтенсивний розвиток ІТ-сектору. Активну участь у становленні електронної демократії в Україні бере громадянське суспільство. Стрімкий розвиток електронної демократії в Україні визнаний ООН: з 2015 року наша держава суттєво підвищила позиції у рейтингу розвитку електронної демократії і нині займає 32-ге місце. У листопаді 2017 року Кабінет Міністрів України схвалив концепцію розвитку електронної демократії до 2020 року. Згідно концепції, до 2020 року в Україні має бути завершене формування нормативно-правової бази для формування е-демократії. незважаючи на те, що в Україні ще не впроваджені такі інновації, як електронне голосування або цифровий паспорт, українські громадяни вже можуть скористатися багатьма інструментами електронної демократії [2].

У більшості розвинених країн світу інформаційно-комунікаційні технології були визначені основним засобом модернізації урядової діяльності для підвищення результативності, надання публічних послуг, зокрема доступу до інформації щодо діяльності органів державної і муніципальної влади. "Адміністративні механізми електронної демократії та електронного урядування були включені до реформ моделей державного управління, що також суттєво вплинуло на форму міжнародної комунікації. Національні послуги для громадян окремих країн стали доступними для громадян інших. Подібна модель міжнародних відносин має значно прозоріший характер та є більш приваб-

[*]Науковий керівник – Симоненко Л. І., к. е. н., доцент.

ливою для політичних, економічних, культурних та соціальних зв'язків із країнами з розвиненими національними інформаційними сегментами".

Неважко помітити, що е-демократія є наслідком розвитку власне демократії як інституту народовладдя. Інакше кажучи, базисом для е-демократії у будь-якому разі мусить бути демократичний устрій суспільства [3]. Виходячи з наших реалій метою державної політики е-демократії має бути забезпечення багатовекторних інтерактивних потоків комунікації, покликаних поєднувати громадян, обраних ними депутатів усіх рівнів та виконавчу гілку влади. Ця політика має вирішувати такі завдання: – постійно створювати нові публічні простори для політичної взаємодії та обговорення, насамперед – он-лайнове середовище, яке має значні переваги для сприяння ефективному спілкуванню влади та громадян, публічним дискусіям та обговоренням; – зробити взаємодію між громадянами, парламентарями та урядом змістовою, тобто якщо громадськість залучається до вироблення політики чи законотворчого процесу, необхідно забезпечувати цьому ефективне сприяння, вивчення та узагальнення наданих пропозицій; – створити механізми, які надавали б можливість представникам представницьких та виконавчих органів влади вчитися та оволодівати інструментами е-демократії; – забезпечити наявність достатньої якісної он-лайнової інформації з тим, щоб громадяни могли аналізувати пропоновані варіанти політики на основі знань, отриманих з достовірних джерел, а також спираючись на власний досвід. Така інформація має бути доступною, чіткою та зрозумілою, але не надмірно великою за обсягом та складною за змістом; – докладати якомога більше зусиль для залучення якнайширшого кола громадськості до демократичного діалогу, зокрема й тих груп, які є традиційно маргінальними, соціально знедоленими, мають обмежені можливості або позбавленими можливості висловлюватися; – ураховувати особливості економічної, територіальної, соціальної (у тому числі – гендерної) структуризації в он-лайновому середовищі з метою забезпечення рівного доступу до демократичного процесу в усіх сферах і для усіх громад, соціальних груп та прошарків [4].

На шляху запровадження е-демократії в Україні вже є суттєві кроки, серед яких: сайти центральних органів влади та місцевого самоврядування, які виконують функцію інформування суспільства про діяльність органів влади, спрощують доступ громадян до відкритих даних та державних послуг. На сайті Верховної Ради України публікуються законодавчі акти після прийняття. Судова гілка влади представлена в Інтернеті Єдиним державним реєстром судових рішень. Практично всі центральні органи влади України мають свої сайти, багато з них представлені у соціальних мережах. Проте рівень інтерактивності веб-сторінок державних установ залишається різним; електронні петиції, законодавчим підґрунтям для їх запровадження стало внесення у 2015 році до Закону України «Про звернення громадян» змін, що стосувалися електронного звернення та електронних петицій; електронні

декларації, які були запроваджені в Україні за підтримки Європейського Союзу у 2016 році; та особливістю розвитку електронної демократії в Україні стала активна діяльність громадських діячів у соціальній мережі Facebook. Українська фейсбук-спільнота виявила неабияку громадянську активність, зігравши помітну роль у подіях Євромайдану 2013-2014 рр. та подальших трансформаційних процесах у країні. Фейсбук став місцем для суспільно-політичних дискусій та вироблення громадської думки [2].

Таким чином, зусилля України та її громадян безперечно сприяють розвитку електронної демократії в Україні. Але її подальша ефективність залежить від спільної роботи представників влади, громадянського суспільства, а також міжнародних експертів. Перспективними напрямками для подальшого розвитку е-демократії в Україні є впровадження електронного цифрового підпису та переведення в онлайн головного компоненту демократії – виборів – шляхом запровадження електронного голосування.

Список використаних джерел:

1. Про схвалення Концепції розвитку електронної демократії в Україні та плану заходів щодо її реалізації: розпорядження Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 р. № 797-р.

2. Електронна демократія в Україні: інструменти та методи // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https:// gurt.org.ua/articles/44096/.

3. Грицяк Н. В. Соловйов С. Г. Електронна демократія // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://academy.gov.ua/infpol/pages/dop/2/files/6b690 1a97d53-4a54-90a8-c894e3fbd91b.pdf.

4. Електронна демократія: основи та стратегії реалізації / Електронне уряд-дування та електронна демократія // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://onat.edu.ua/wp-content/uploads/2018/05/Part_003_Feb_ 2018.pdf.

Чернявська Н. А.[*], магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

АКТИВІЗАЦІЯ ПРОПАГАНДИ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ, СТВОРЕННЯ УМОВ ДЛЯ НАЛЕЖНОГО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ЛЮДИНИ ТА ЇЇ ВІДПОЧИНОК

Здоров'я – безцінний капітал не тільки окремої людини, але й народу, нації, держави. Між тим, всі більш-менш помітні соціальні зрушення здійснювались переважно за рахунок здоров'я і навіть життя людини. Жертовність споконвіків була незмінним супутником прогресу. Цінність життя і здоров'я займала чи не останню позицію в ієрархії цінностей, яких дотримувались люди у всі історичні часи. І хоча настанови древніх переповнені гімнів здоров'ю людини, своєрідне „благоговіння перед життям", навіть, сьогодні все ще не стало нормою поведінки більшості народів світу. З другого боку, здорова людина завжди слугувала у якості ідеалу, її вітали, їй поклонялись, визнавали у якості героя. Цінність здоров'я, скоріш, домінувала у суспільстві як ідеальна цінність. І лише сьогодні, як крайня міра у середовищі цивілізованих народів світу, зрештою з'являється можливість утвердити здоров'я як дійсну цінність.

За сучасними уявленнями здоров'я розглядають не як суто медичну, а як комплексну проблему, складний феномен глобального значення. Здоров'я людини тільки на 10% залежить від рівня медицини, на 20% – від стану екології, ще на 20% – від спадковості і на 50% – від способу життя. Нині все більше утверджується точка зору, відповідно до якої здоров'я визначається взаємодією біологічних і соціальних чинників, тобто зовнішні впливи опосередковані особливостями функцій організму та їх регуляторних систем. Здоров'я людини не зводиться до фізичного стану, а передбачає психоемоційну врівноваженість, духовне та соціальне здоров'я. Покращення здоров'я пов'язане, перш за все, зі свідомою, розумною роботою самої людини з укріплення, відновлення і розвитку життєвих ресурсів організму. Першим важливим кроком для цього є формування мотивації людей до збереження власного здоров'я, виховання почуття відповідальності за власне здоров'я. Потрібно допомогти усвідомити молоді, що активний фізичний розвиток, рухова активність, раціональне харчування, духовний розвиток, відпочинок у поєднанні зі сприятливим соціальним середовищем є передумовою та основою здоров'я.

Другим кроком має стати поширення знань щодо формування здорового способу життя в молодіжному середовищі. Це потрібно робити, перш за все, за рахунок переорієнтації системи пропаганди із вивчення впливу негативних факторів поведінки на показ переваг, які забезпечує здоровий спосіб життя.

---

[*]Науковий керівник – Симоненко Л. І., к. е. н., доцент.

Третім кроком має стати засвоєння цих знань і необхідних навичок, що уможливить свідоме ставлення молоді до власного здоров'я та до здоров'я людей із соціального оточення.

Успішна діяльність щодо інформованості громадян, зокрема молоді, про здоров'я пов'язана з потребами пошуку нетрадиційних, оригінальних ідей, розроблення інформаційних матеріалів, пошуку методів і форм доведення інформації. Визначено, що найпопулярнішими формами роботи щодо формування здорового способу життя в молодіжному середовищі стали інноваційні методики, такі, як інтерактивні театри, молодіжні лекторські групи, спікерські бюро тощо. Ефективним у пропаганді здорового способу життя виявляється вплив людей, яким вдалося подолати шкідливі звички. Йдеться про взаємодопомогу на кшталт роботи групи анонімних алкоголіків, колишніх наркоманів тощо. Наприклад, методика Аллена Карра, колишнього курця зі стажем у 30 років, автора книги "Легкий спосіб кинути курити", допомогла відмовитися від цієї шкідливої звички багатьом людям.

Профілактика негативних явищ у молодіжному середовищі, формування здорового способу життя є надзвичайно важливою роботою. Ця робота не може бути виконана за один, два чи більше разів. Це має бути постійна робота, підтримувана на державному рівні. Держава, яка не вкладає кошти у профілактику негативних проявів та формування принципів здорового способу життя, витрачає потім значно більші кошти на лікування нації. Завдання держави – створити умови для позитивного свідомого вибору засад саме здорового способу життя кожній людині, кожному своєму громадянину [3]. Всі стратегії та намагання побудувати концепції здорового способу життя спираються на певні традиційні методи, які знайшли відображення у Концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми «Здорова нація» на 2009-2013 роки, а саме: формування нових цінностей та орієнтацій суспільства й держави на збереження і зміцнення здоров'я людей шляхом:

• впровадження у практику результатів спеціальних наукових досліджень з питань формування суспільної налаштованості на пріоритет здорового способу життя;

• популяризації здорового способу життя та подолання стану суспільної байдужості до здоров'я нації;

• розвиток національних та родинно-сімейних традицій здорового способу життя та виховання здорової дитини із широким залученням батьків до цього процесу;

• широкого впровадження соціальної реклами різних аспектів здорового способу життя в усіх засобах масової інформації та заборони усіх прямих та прихованих видів реклами алкоголю, тютюну, насильства тощо;

• залучення до пропаганди здорового способу життя громадських об'єднань, профспілок, роботодавців, авторитетних державних та громадських діячів, відомих спортсменів та митців;

• встановлення персональної відповідальності керівників усіх рівнів за створення умов для збереження та зміцнення здоров'я людей;

• запровадження системи моніторингу стану здоров'я та створення умов для здорового способу життя органами виконавчої влади та місцевого самоврядування тощо.

А також, формування соціальної та особистісної мотивації до збереження та зміцнення здоров'я шляхом:

• встановлення матеріальних та моральних видів заохочення для осіб, які ведуть здоровий спосіб життя та не хворіють, належним чином дбають про збереження здоров'я своїх дітей, формування сімейних традицій здоров'я;

• введення дієвої системи штрафів та заборон для зменшення впливу шкідливих чинників здоров'я.

Створення кадрового потенціалу для збереження та зміцнення здоров'я людей шляхом:

• налагодження системи підготовки фахівців для кадрового забезпечення впровадження у практику технологій здорового способу життя;

• уведення в класифікатор професій нових спеціальностей – фітнес-тренера, консультанта з питань здорового способу життя, фахівця з рекреації, лікаря з оздоровчо-превентивної медицини та інших;

• встановлення та дотримання нормативів забезпеченості зазначеними фахівцями підприємств, установ та організацій різних форм власності, де мають бути створені служби збереження та зміцнення здоров'я громадян.

Залучення громадян України до регулярних занять фізичною культурою та спортом шляхом:

• формування переконання кожного українця у необхідності для нього рухової активності як невід'ємного чинника здорового способу життя та успішної життєдіяльності;

• створення умов для регулярної рухової активності заради зміцнення здоров'я з урахуванням інтересів, побажань, здібностей та індивідуальних особливостей кожного;

• утвердження в суспільній свідомості впевненості, що фізична культура, масовий спорт сприяють вирішенню багатьох соціальних та економічних проблем;

• удосконалення форми освітньої роботи з різними групами населення щодо рухової активності упродовж всього життя [2].

Одним з головних інструментів реалізації державної політики в галузі охорони здоров’я є державне програмування, що являє собою довготривале цільове регулювання системи охорони здоров’я в цілому або її окремих сфер. Державне програмування системи охорони здоров’я передбачає розробку та реалізацію відповідних цільових державних програм, що можуть поширюватись на територію всієї країни, на окремі регіони, на конкретні групи населення.

А. Акопян, Ю. Шиленко, Т. Юр’єва визначають наступні принципи розробки цільових програм у галузі охорони здоров’я: збалансованість, комплексність і синхронність мети та завдань програми на кожному етапі її виконання; цільова спрямованість усіх без винятку програмних заходів; системність заходів, необхідних для досягнення мети програми; урахування

імовірнісного характеру програми (варіативна розробка альтернативних програмних заходів з прорахунком можливих тенденцій розвитку медико-соціальної ситуації); адресність завдань програми (виконавці, строки, контрольні параметри тощо); обмежена централізація частини необхідних ресурсів; забезпечення керованості процесу реалізації програми.

Україна як член Євробюро ВООЗ згідно з міжнародним документом "Політика досягнення здоров'я для всіх у XXI ст." взяла на себе обов'язок здійснювати політику формування здорового способу життя населення, особливо молоді. Відповідно до цього пріоритетним завданням системи освіти в Україні є виховання людини в дусі відповідального ставлення до свого здоров'я та здоров'я оточуючих як до найвищої індивідуальної та суспільної цінності [4].

Нова європейська політика охорони здоров'я «Здоров'я-2020» робить свій внесок у процес її подальшої розробки завдяки тому, що в ній також визнається найважливіша роль соціальних детермінант здоров'я та необхідність вирішення таких завдань: скорочення соціальних нерівностей в охороні здоров'я; зміцнення стратегічного керівництва в інтересах здоров'я та розвитку; зміцнення систем охорони здоров'я для забезпечення справедливого та загального охоплення медичною допомогою; підтримання та подальше нарощування потенціалу громадської охорони здоров'я, у тому числі можливостей міжсекторальної взаємодії з соціальних детермінант; здійснення заходів, спрямованих на більш повне забезпечення соціальної справедливості щодо здоров'я за рахунок включення питань охорони здоров'я в стратегії всіх секторів. Стратегічною метою забезпечення національної безпеки у сфері охорони здоров'я є: збільшення тривалості життя, зниження інвалідності та смертності; удосконалення профілактики й надання своєчасної кваліфікованої первинної медико-санітарної та високотехнологічної медичної допомоги; удосконалення стандартів медичної допомоги, а також контролю якості, ефективності та безпеки лікарських засобів. Основними напрямами забезпечення національної безпеки у сфері охорони здоров'я є посилення її профілактичної спрямованості, орієнтація на збереження здоров'я людини, вдосконалення інституту сім'ї, охорона материнства, батьківства й дитинства. Зміцненню національної безпеки у сфері охорони здоров'я сприятимуть підвищення якості та доступності медичного обслуговування за рахунок використання перспективних інформаційних і телекомунікаційних технологій, державна підтримка перспективних розробок у галузі фармацевтики, біотехнології та нанотехнологій, а також модернізація економічних механізмів функціонування охорони здоров'я й розвиток матеріально-технічної бази державної та муніципальної систем охорони здоров'я. Вирішення різних аспектів проблеми поліпшення здоров'я населення України ґрунтується на проведенні спільних із науковцями інших європейських держав комплексних досліджень, вкрай актуальних для нашої країни:

1) Подальше вивчення особливостей виникнення, перебігу та лікування захворювань внутрішніх органів в умовах несприятливого радіаційного фону, пов'язаного з аварією на ЧАЕС; 2) Розробка універсальної концепції здоров'я

та хвороби людини; 3) Подальша розробка способів тренування власних механізмів захисту організму з використанням принципів адаптації та перехідних процесів, наприклад за допомогою дієти, клімато- й бальнеотерапії, прийому адаптогенів, антиоксидантів, аутогенного тренування, фізичних вправ; 4) Активне й наполегливе введення стандартів лікування, які ґрунтуються на засадах доказової медицини; 5) Перебудова санітарно-просвітницької діяльності на зразок економічно розвинутих країн: навчання навичкам здорового способу життя в дитячому та юнацькому віці; пропаганда здорового способу життя в соціальних популяціях людей, об'єднаних спільним устроєм життя або специфікою праці; зміна пасивного ставлення людини до свого здоров'я: усі суспільні системи виробництва та розподілу матеріальних благ повинні функціонувати так, щоб людині було невигідно хворіти, щоб підтримати, зокрема й матеріально, зацікавленість людини в збереженні здоров'я в доброму стані; створення індивідуальної для кожної людини програми профілактики захворювань з усуненням впливу вже добре відомих пошкоджуючих факторів (алкоголь, паління, гіподинамія); надання та виконання людиною рекомендацій щодо вибору професії з урахуванням показників психофізіологічних і професійних тестів [1, с. 8-9].

Отже, у нашому суспільстві існує гостра соціальна проблема, пов'язана з низьким рівнем здоров'я українських громадян, що потребує детального аналізу його стану, розроблення нових підходів до формування ціннісних орієнтацій суспільства щодо здоров'я. Системний підхід до розв’язання проблеми підтримання здоров'я населення означає залучення до вирішення означеної потреби не лише галузі охорони здоров'я, але й освіти, культури, соціальної роботи тощо. Як свідчить світовий досвід, головним чинником, що найбільше зумовлює стан здоров'я, є спосіб життя. Тому перспектива поліпшення здоров'я молоді найбільше пов’язана з системною діяльністю щодо формування здорового способу життя, що є набагато ефективнішою й економічно доцільнішою стратегією, ніж постійне збільшення витрат на лікування наслідків нездорового способу життя.

Список використаних джерел:

1. Свінціцький А. С. Здоров'я населення як важливий чинник державотворення та національної безпеки // Практикуючий лікар. – 2013. – № 2. – С. 7-13.

2. Федько О. А. Основні принципи забезпечення здорового способу життя // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2010. – № 5. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2010_5_3.

3. Селезньова О.О. Здоров’я молоді та формування здорового способу життя. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=2513.

4. Федько О. А. Здоров'я як предмет державної політики: проблеми управління [Електронний ресурс] // Національна академія державного управління при президентові України – Режим доступу: http://www.academy.gov.ua/ej/ej10/zmist.htm.

Шавлович О. Г.[*], магістранти,*
спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

РОЗРОБКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Постановка проблеми. Успішний розвиток молокопереробних підприємств залежить від розвитку ринку молочних продуктів в країні. Покращення якості молочної продукції, появи новинок відіграє свою роль та призводить до зростання ринку. Тому перспективи розвитку ринку з однієї сторони створюють гарні можливості для нарощування обсягів виробництва продукції та постачання на внутрішній і зовнішній ринок, а з іншої сторони вимагає вкладання додаткових інвестиційних ресурсів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження проблем формування ефективної інвестиційної політики на рівні підприємства присвячені розробки І. Колота, І. Бондарчука, Б. Данилишина [1], М. Чумаченка, Л. Шморгуна [2], М. Чорної, С. Глухової [3] та ін. В роботах цих вчених переважно висвітлюються загальні питання формування інвестиційної політики, вибору джерел інвестиційних ресурсів, використання методики оцінки ефективності вкладення інвестицій тощо. Разом з тим в мінливих умовах усіх сторін суспільного життя, зміни правил гри на фінансовому ринку, перехід до цифрової економіки змінюються і принципи інвестиційної діяльності та інвестиційної політики.

Виклад основного матеріалу. Інвестиційна політика є допоміжною проте важливою складовою загальної стратегії розвитку підприємства. Саме тому всі плани щодо розвитку підприємства мають знаходити вираження в інвестиційній політиці. Удосконалення інвестиційної політики ТОВ «Андрушівський маслосирзавод» необхідно спрямувати на зміцнення стратегічних переваг підприємства через активізацію його інвестиційної діяльності і підвищення її ефективності.

Інвестиції у вигляді капітальних вкладень в реальні активи підприємства будуть спрямовуватися як в нові проекти, так і в проекти, пов’язані з покращенням технологічних процесів на підприємстві. При здійсненні проектів пріоритет буде надаватися тим проектам, які будуть сприяти реалізації загальної стратегії підприємства та цілей розвитку, забезпечувати необхідний рівень віддачі на вкладений капітал та зростання вартості підприємства, мати прийнятний рівень проектного ризику.

Фінансово-економічні стан молокопереробних підприємств в силу складнощів розвитку галузі залишається незадовільним. Серед показників для оцінки ефективності інвестиційної політики можна виділити ті, які значно впливають на кінцевий результат. Так, не відповідають нормативним значенням чи мають відносно низьке значення наступні показники:

[*]Науковий керівник – Булуй О. Г., к. е. н., доцент.

рентабельність продажів, виробництва, активів, власного капіталу; норма рентабельності; коефіцієнт абсолютної ліквідності; показники оборотності; тривалість операційного циклу; коефіцієнт автономії; залежність від постачання молочної сировини. Покращенню перерахованих показників буде сприяти підвищення загальної ефективності інвестиційної політики. Напрямами покращення показників є збільшення чистого прибутку та розміру виручки підприємства. Для цього необхідно більш повно використовувати виробничі потужності.

Сформовані завдання є стратегічними. Очевидно їх вирішення можливе в межах загальної корпоративній стратегії підприємства та інвестиційної стратегії. Як відомо інвестиційна стратегія є підпорядкованою загальній стратегії [4, с. 67]. Інвестиційна стратегія в цьому випадку розглядається як головний фактор забезпечення ефективного розвитку компанії. Розробка інвестиційної стратегії підприємства здійснюється в декілька етапів. Кожен етап розробки інвестиційної стратегії здійснюється у чіткій відповідності з визначеними критеріями інвестиційної політики (рис. 1).

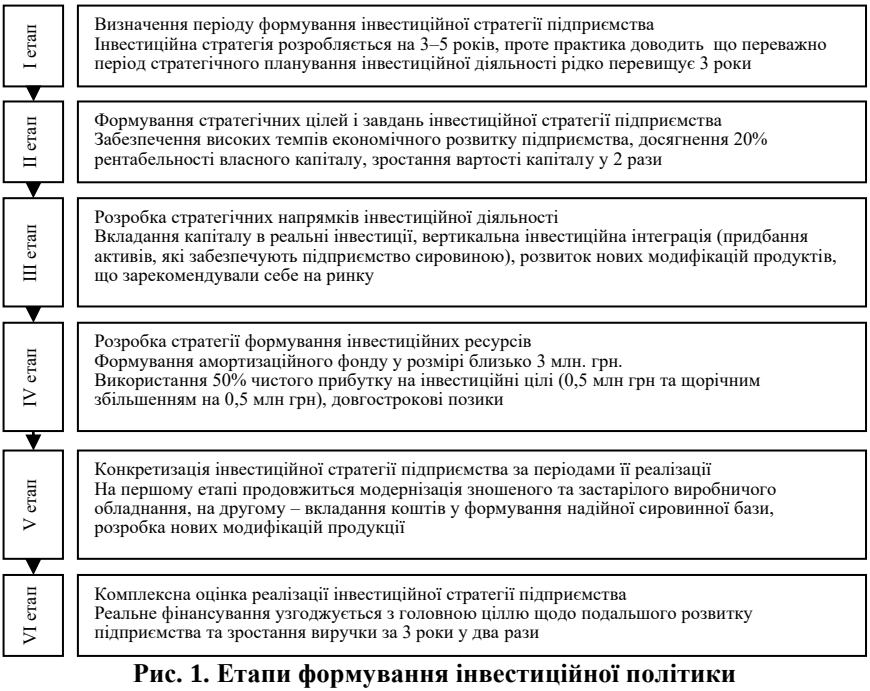

Рис. 1. Етапи формування інвестиційної політики ТОВ «Андрушівський маслосирзавод»

Джерело: власні дослідження

Таким чином формування інвестиційної політики ТОВ «Андрушівський маслосирзавод» доцільно подати у вигляді наступного алгоритму:

1) Формування інвестиційних пріоритетів. На даному етапі визначають перспективні напрями розвитку підприємства. Велика увага приділяється оцінці конкурентоспроможності продукції, можливості виведення на ринок продуктових новинок, виявленні виробничих можливостей підприємства на перспективу; 2) розробка інвестиційних проектів. Перспективні напрями інвестиційного розвитку підприємства викладаються у вигляді бізнес-планів, інвестиційних проектів; 3) прийняття рішення про інвестування. Проводиться критична оцінка проектів, представлення проектів інвесторам; 4) здійснення інвестиційного проекту. Проект впроваджується в життя, здійснюється освоєння капітальних інвестицій, виконуються будівельно-монтажні роботи, здійснюється проектне управління та контроль реалізації інвестиційного проекту; 5) оцінка кінцевих результатів інвестиційного проекту. Інвестиційна політики призначена для визначення інвестиційних пріоритетів розвитку підприємства, визначення оптимальних шляхів залучення інвестицій, мобілізації фінансових коштів, розробки оптимальних механізмів фінансування бізнес-ідей, визначення ефективності вкладання коштів, мінімізації ризиків. ТОВ «Андрушівський маслосирзавод» є потужним виробником молочної продукції в регіоні. Основу його інвестиційної політика становить реальне інвестування, що дозволяє підприємству нарощувати обсяги виробництва, пропонувати дилерам нові форми співпраці, покращувати якість продукції, оновлювати асортимент продукції, утверджувати лідируючи позиції підприємства на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Висновки. Таким чином, удосконалення інвестиційної політики залежить від здатності керівництва підприємства враховувати ключові проблеми галузі в країні, умови зовнішньоекономічної діяльності, сезонні коливання, методи просування продукції. Підприємство має значний досвід роботи на молочному ринку, виробляє традиційні продукти серед яких значна кількість виробляється за власними рецептами. В той же час, нові виклики з однієї сторони можуть створити перешкоди, а також відкрити нові ринкові ніші. Для перетворення нових викликів в нові можливості керівництву підприємства потрібно орієнтуватися на інноваційно-інвестиційний шлях розвитку.

Список використаних джерел:

1. Інвестиційна політика в Україні. Б. М. Данилишин та ін. / НАН України, Рада по вивченню продукт. сил України. Донецьк: Юго-Восток, 2006. 290 с.

2. Шморгун Л. Г. Інвестиційна політика: якою вона є в Україні? Економіка і менеджмент культури. 2013. № 2. С. 4–9.

3. Чорна М. В., Глухова С. В. Формування ефективної інвестиційної політики підприємства : монографія. Харків: ФО-П Шейніна О. В., 2010. 210 с.

4. Погріщук Б. В., Кіщак І. Т., Рудь І. Ю. Формування стратегії інвестиційної діяльності підприємств. Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. Сер. Економічні Науки. 1997. Вип. 5.1. С. 66–70.

Чупахіна М. В., Гонтар О. І., Будний В. Р.[*], магістранти,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ В МЕХАНІЗМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВІННЯ

На початку XXI ст. світ увійшов до періоду інтенсивних трансформацій, позначений стрімким розвитком цифрових технологій. Глобальні процеси, що супроводжують формування інформаційного суспільства, вже встигли отримати назву «Індустріальна революція 4.0». Технологічні зміни охопили всі сфери життя, зокрема і функціонування держави та її відносини з громадянами, що проявилося у вигляді впровадження електронного врядування та електронної демократії. Поняття «е-демократія» походить зі США та набуло поширення у багатьох країнах світу. Електронна демократія базується на принципах прозорості, відкритості, участі та громадської просвіти. Метою розбудови е-демократії є розширення участі громадян у державотворенні та прийнятті рішень через використання електронних технологій. В Україні електронна демократія перебуває на стадії інтенсивного становлення. Формування законодавчої бази для функціонування електронної демократії розпочалося у 2003 році, коли були прийняті закони «Про електронні документи та електронний документообіг», а також «Про електронний цифровий підпис». Передумовами для формування електронної демократії в Україні стали розширення доступу населення до Інтернету та інтенсивний розвиток ІТ-сектору. Активну участь у становленні електронної демократії в Україні бере громадянське суспільство. Стрімкий розвиток електронної демократії в Україні визнаний ООН: з 2015 року наша держава суттєво підвищила позиції у рейтингу розвитку електронної демократії та нині займає 32-ге місце. У листопаді 2017 року Кабінет Міністрів України схвалив Концепцію розвитку електронної демократії до 2020 року. Згідно концепції, до 2020 року в Україні має бути завершене формування нормативно-правової бази для формування е-демократії. Незважаючи на те, що в Україні ще не впроваджені такі інновації, як електронне голосування або цифровий паспорт, українські громадяни вже можуть скористатися багатьма інструментами електронної демократії [3, с.1].

Щодо тлумачення та застосування терміну «е-демократія», в наукових колах немає однозначного поняття, яке б у повній мірі відображало використання комп'ютера у роботі політичної системи. Цікавим є підхід дослідників Міносян А., Чорної Н., Коршунової І., які пропонують терміни «цифрова демократія», «кібердемократія», «віртуальна демократія» або «демократія століття інформаційних технологій». Але, в той же час, автори

[*]Науковий керівник – Симоненко Л. І., к. е. н., доцент.

не заперечують вживання загальноприйнятого терміну «електронна демократія». Німецький дослідник Мартін Хаген пропонує типологізувати концепції електронної демократії на основі: видів ІКТ, які використовуються в політичному процесі; форми демократії, яка функціонує у політичній системі; рівня політичної участі громадян; політичного порядку денного. З огляду на це, е-демократія знаходить вияв у таких формах: організація голосування через світову мережу, надання громадянам можливості обговорення рішень органів влади на форумах, у чатах, блогах, «демократія з відкритим кодом», «електронний уряд», «напівпряма електронна демократія» тощо. Основними особливостями е-демократії є: публічність (звернення до органів влади та доступність результатів на запити широкому загалу); колективність (кожен може торкнутися будь-якого питання, висунувши його на розсуд громадськості, і формувати будь-які звернення в рамках цього питання); оцінка якості роботи органів влади населенням (результати на звернення автоматично доводяться до відома і громадяни можуть публічно їх оцінити. Такий зворотний зв'язок дозволяє отримати інформацію про те, наскільки населення задоволене результатом розгляду звернення) [6, с. 169].

Одним із прикладів е-демократії, який дуже стрімко розвивається в українському суспільстві, є бюджет співучасті. За два останніх роки 1 млн. людей розподілили на громадські проекти, які обираються шляхом голосування, більше 1 млрд. грн. Загалом, секрет ефективності електронної демократії полягає в тому, що на перше місце виходить швидкий доступ до інформації, можливість комунікації великої кількості людей та можливість швидко об'єднуватися та приймати рішення.

Варто зазначити, що виклики часу вимагають від нас переформатування з гасел «зрада – перемога» в проектне мислення. Це означає перехід від просто висловлення певної проблеми та написання скарги до органів державної влади до пошуку шляхів вирішення проблеми, формування команди, пошуку ресурсів (краутсорсинг), організації процесу вирішення проблеми (забезпечення офісом, технікою, вузькими спеціалістами – бухгалтерами, юристами і т.д.) та активної співпраці з владою та контролем за вирішенням даного питання відповідальними органами. В процесі проходження зазначених етапів відбувається навчання та обмін досвідом учасників подібних команд (проектних груп), які в майбутньому здатні виступати експертами при вирішенні типових питань. Таким чином, відбувається перетворення енергії протесту в конструктивне партнерство активістів громадянського суспільства та влади. Розглянемо докладніше інструменти електронної демократії (рис. 1).

Ключову роль у функціонуванні е-демократії в Україні відіграють сайти центральних органів влади та місцевого самоврядування, які виконують функцію інформування суспільства про діяльність органів влади, спрощують доступ громадян до відкритих даних та державних послуг. На сайті Верховної Ради України публікуються законодавчі акти після прийняття.

Судова гілка влади представлена в Інтернеті Єдиним державним реєстром судових рішень. Практично всі центральні органи влади України мають свої сайти, багато з них представлені у соціальних мережах. Проте рівень інтерактивності веб-сторінок державних установ залишається різним. Але тільки інформування громадян за принципом «згори – вниз» недостатньо, для повноцінного функціонування електронної демократії. Веб-сайти органів влади мають забезпечувати ефективну взаємодію з громадянським суспільством. Перехід від одностороннього формату до справжньої комунікації між владою та суспільством нині триває. На місцевому рівні електронна демократія представлена передусім сайтами місцевих рад, а також низкою спеціалізованих сервісів. Серед найбільш успішних прикладів.

Рис. 1. Інструменти Е-демократії

Контактний центр Києва 1551, «Цілодобова варта» у Вінниці, сайт «Панель міста» Львівської міської ради, віртуальна приймальня мера в Івано-Франківську тощо. Також ефективну взаємодію між громадянами та місцевою владою забезпечує портал «Відкрите місто», до якого підключені вже 50 міст в Україні. До найважливіших інструментів електронної демократії в Україні належать електронні петиції. Законодавчим підґрунтям для їх запровадження стало внесення у 2015 році до Закону України «Про звернення громадян» змін, що стосувалися електронного звернення та електронних петицій. Так, ст. 231 передбачає, що громадяни можуть звернутися до Президента України, Верховної Ради України, Кабінету

Міністрів України, органу місцевого самоврядування з електронними петиціями через офіційний веб-сайт органу, якому вона адресована, або веб-сайт громадського об'єднання, яке здійснює збір підписів на підтримку електронної петиції [3, с. 4–5].

Для глибшого розуміння засадничих основ е-демократії варто розглянути базові принципи демократії участі, запропоновані Й. Масудою. Всі, або принаймні якомога більша кількість соціальних суб'єктів, повинні брати участь у прийнятті рішень. Синергія (добровільна участь у вирішенні загальних проблем) і взаємодопомога (готовність жертвувати своїми інтересами) – основа вироблення політичних рішень. Доступність широким масам населення всієї необхідної інформації для обґрунтованого прийняття політичних рішень. Отримана вигода й доходи повинні розподілятися між усіма громадянами. Рішення політичних питань варто шукати шляхом переконання й досягнення загальної згоди. Ухвалене рішення повинне реалізовуватися шляхом спільних дій, співробітництва всіх громадян [2, с. 103]. Поняття «електронна демократія» (e-democracy) тісно пов'язане з поняттям «електронне урядування» (e-goverment). Якщо метою електронної демократії є розширення можливостей участі кожного громадянина у формуванні та реалізації політики через використання інформаційно-комунікаційних технологій, то електронне урядування означає підвищення оперативності та зручності доступу до адміністративних та інших публічних послуг з «будь-якого місця» і в «будь-який час». Таким чином, вони стосуються реалізації інтересів принципово різних суб'єктів влади – особистості та громадянина і держави. Проте, і досі дискусійною є думка про те, яке ж явище є більш масштабним: електронна демократія чи електронне урядування. На наш погляд, передумови для формування електронної демократії створює саме впровадження останнього, оскільки дає поштовх для використання можливостей інформаційних технологій на будь-якому управлінському рівні. Тобто, впровадження електронного урядування забезпечує умови для розвитку електронної демократії. І навпаки, е-урядування не може існувати без електронної демократії. Водночас, умовою для запровадження та функціонування цих явищ є наявність демократичного суспільства та правової держави, а також реалізація адекватної інформаційної політики [5]. Європейські політологи визначають, що найкраще електронна демократія розвивається там, де політична воля і лідерство ефективно виконують свої функції, вносячи структурні зміни, які необхідні для врахування суспільних думок та настроїв. Вбудовування інформаційних технологій у демократичні процеси зазвичай вимагає структурних змін і процесуальної реформи. Водночас, сучасний етап розвитку українського суспільства супроводжується як негативними зовнішніми факторами (військова агресія та інформаційна експансія з боку Російської Федерації, фінансово-економічні проблеми, бюджетний дефіцит), так внутрішніми суспільно-політичними проблемами, пов'язаними з громадським

протистоянням на міжрегіональному рівні, неврегульованість питання децентралізації центральної влади, необхідністю конституційних змін, підвищення ефективності та легітимізації всіх гілок влади тощо.

Електронна демократія – це підтримка і посилення демократичної участі, яка охоплює сектори електронної демократії, де громадянське суспільство і бізнес залучені у складання формальних і неформальних соціальних програм та угод, а також у формування і прийняття рішень. Регулювання електронної демократії передбачає надання повноважень і гарантій. Регулювання може набувати різних форм і реалізовуватися різними учасниками на різних рівнях, включаючи органи державної влади, постачальників інструментів і самих користувачів. Баланс між правами доступу і гарантіями є єдиним способом підтримки та захисту інтересів громадян. При формуванні, перегляду та модернізації електронної демократії слід звертати увагу в основному на демократію та зацікавлених осіб, а не на технологію. Технологія не повинна бути причиною або рушійною силою електронної демократії: за процеси та інструменти електронної демократії були і залишаються відповідальними люди і демократичні інститути. Щоб покращувати традиційні політичні процеси, електронна демократія повинна доповнювати і бути сумісною і інтегрованою з неелектронними формами демократичної участі (багатоканальний підхід). Якщо вони отримують широке поширення, то он-лайнові засоби повинні отримувати відповідну оф-лайнову підтримку. Вибір конкретних інструментів повинен відображати демократичні, гуманітарні, соціальні, етнічні та культурні цінності.

Електронна демократія повинна дозволяти більшій кількості людей брати участь у формуванні, аналізі та формулюванні політичних програм, реалізації та моніторингу політики. Причому серед зацікавлених у просуванні електронної демократії, мають бути представники всіх гілок влади, політичні діячі, депутати, політичні партії, державні службовці, громадяни, виборці, члени корпорацій і асоціацій, представники громадянського суспільства, ЗМІ та бізнесу, включаючи постачальників інфраструктури.

Прозорість в електронній демократії повинна включати прозорість процесу участі в управлінні на всіх політичних рівнях і всіх стадіях процесу обговорення і прийняття рішень, їх реалізації, моніторингу та оцінки. А оскільки електронна демократія значною мірою залежить від доступу громадян до офіційної інформації, необхідно здійснювати регулярний моніторинг і перегляд законодавства про інформацію в залежності від розвитку демократичних методів державного управління. Щоб створити інформаційний простір, який сприятиме активному розвитку використання інформації для цілей демократії, представники влади повинні в кооперації з приватним сектором і громадянським суспільством забезпечити: формування і розвиток системи регулювання, яка забезпечує мотивацію приватного сектора щодо здійснення інвестицій в інформаційно-комунікаційну інфраструктуру і послуги; широкий доступ – помірні ціни, розвиток доступу

до інформаційно-комунікаційної інфраструктури, Інтернету, а також відповідне навчання. Електронна демократія не є панацеєю, яка позбавляє демократію від усіх недоліків, вона все ж може допомогти в подоланні поточних проблем – таких як зниження участі громадян у демократичному процесі, соціальна, расова і регіональна сегрегація, а також забезпечити стійку та стабільну включеність кожного в політичні процеси [4, с. 42-43].

Отже, електронна демократія (е-демократія) – форма суспільних відносин, за якої громадяни та організації залучаються до державотворення та державного управління, а також до місцевого самоуправління шляхом широкого застосування інформаційно-комунікаційних технологій. Українське законодавство визначає електронну демократію як форму суспільних відносин, за якої громадяни та інститути громадянського суспільства залучаються до державотворення та державного управління, до місцевого самоврядування шляхом широкого застосування інформаційно-комунікаційних технологій в демократичних процесах, з метою: посилити участь, ініціативність та залучення громадян на всіх рівнях до публічного життя; поліпшити прозорість процесу прийняття рішень, підзвітність демократичних інститутів; поліпшити реакцію суб'єктів владних повноважень на звернення громадян; сприяти публічним дискусіям та привертати увагу громадян до процесу прийняття рішень [1].

Список використаних джерел:

1. Електронна демократія в Україні: інструменти та методи [Електронний ресурс]. – Ресурсний центр ГУРТ. Режим доступу: https://gurt.org.ua/articles/44096/.

2. Зарубіжні концепції електронної демократії та українська практика / С. Соловйов // Теоретичні та прикладні питання державотворення. – 2015. – Вип. 16. – С. 99-110.

3. Махначова Н. М. Е-демократія як інструмент розвитку громадянського суспільства та ефективного партнерства в публічній сфері / **Електронне** "Державне управління: удосконалення та розвиток", 31.10.2018. – 6 с.

4. Бухтатий О. Є. Проблемні питання впровадження в Україні електронної демократії // Теорія та практика державного управління. – 2014. – Вип. 4. – С. 40-49.

5. Чикаренко І., каренко О. Чи Електронна демократія як основа формування інформаційного суспільства. – Режим доступу: http://www.dridu.dp.ua/konf/ko-nfdridu/itis%20seminar%202017/pdf/Chikarenko4.pdf.

6. Шляхов В. М. Електронна демократія: теоретичні основи та практичні реалії [Електронний ресурс] / В. М. Шляхов // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції "Сутність та перспективи впровадження електронної демократії в Україні", м. Вінниця, 15 листопада 2016 р. – Електрон. текст. дані. – Вінниця: ВНТУ, 2017. – С. 168–170.

Шахрай О. М.[*], магістрант,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ПРИРОДНОЇ І ТЕХНОГЕННОЇ БЕЗПЕКИ

Основною тенденцією розвитку суспільства є постійне зростання соціально-економічних втрат від небезпек різного напряму і рівня, причиною яких є природні, техногенні процеси. Протягом останнього часу, ці небезпеки починають носити системний характер, тому необхідно їх враховувати при прогнозуванні соціального та економічного розвитку в національних стратегічних документах.

Рецесія в українській економіці та деградація основних галузей національної економіки призводить до зростання загроз економічній та національній безпеці в цілому. Зношення основних фондів, хижацьке споживання природних ресурсів без достатнього рівня рекультивації земель і лісів не тільки стримує економічний розвиток, але призводить до виникнення комплексу економічних, екологічних, соціальних та інших загроз. Значне занепокоєння викликає той факт, що за останні 20–25 років ці процеси прискорилися в кілька разів, переважно через технічні причини. Наслідком є отримання економічних збитків в 1–1,5 мільярди гривень щороку. Одним з основних напрямів забезпечення ефективності системи державного регулювання є взаємодія всіх учасників на всіх рівнях. Для запобігання помилок з боку суб'єктів процесу та уникнення корупційних ризиків варто враховувати людський фактор і використовувати для підвищення ефективності державного регулювання у сфері природної та техногенної безпеки сучасні електронні інструменти.

На початку 2019 року, Державною службою з надзвичайних ситуацій було підписано Меморандум про співпрацю з Державним агентством з питань електронного урядування України, Фондом «Євразія» та Міжнародною благодійною організацією «Фонд Східна Європа». Однією з головних новацій, започаткованих в результаті цієї співпраці стало те, що суб'єкт господарювання отримає можливість адміністративної послуги у вигляді реєстрації декларацій дистанційно в електронному форматі. При цьому Державна служба врахувала рекомендації суб'єктів господарювання та максимально спростило саму форму декларації, де в кожному із пунктів, що потребують заповнення, надаються роз'яснення по процедурі і порядку заповнення. З червня 2018 року стало доступна в електронному вигляді послуга оформлення ліцензії з надання послуг та виконання робіт протипожежного призначення.

---

[*]Науковий керівник – Іванюк О. В., к. е. н., доцент.

Водночас із прийняттям даної постанови запрацював і портал електронних послуг ДСНС України. Портал поки що працює в тестовому режимі, але дозволяє отримувати он-лайн адміністративні послуги, що стосуються декларування і ліцензування небезпечних видів діяльності. Тепер кожна подана декларація вноситься до електронного реєстру, який є складовою частиною електронної системи. Відомості, що містяться в ньому, можуть бути використані зацікавленими особами для підтвердження наявності у суб'єкта господарювання права на початок роботи (експлуатації) об'єктів нерухомості.

Переведення послуг в електронний формат дозволяє не тільки прискорити роботу ДСНС, а підвищити рівень її відповідальності та підзвітності. Іншим позитивним результатом є те, що електронний формат послуги мінімізує вірогідність допущення помилок, адже містить інтерактивні підказки. На кожному етапі розгляду заяви підприємець отримує сповіщення на свою електронну пошту. Окрім отримання ліцензії з протипожежної діяльності, підприємці можуть розширити, звузити або анулювати наявні ліцензії, а також повідомити про зміни даних у документах, на підставі яких було отримано ліцензію.

		житомир	
4870	Юридична особа	40109091 Управління поліції охорони в Житомирській області 10003, ЖИТОМИРСЬКА ОБЛАСТЬ, ЖИТОМИР, пров. Львівський, буд. 4 041242202	• Монтаж систем пожежної сигналізації, оповіщення про пожежу та управління евакуацією людей, передачі тривожних сповіщень, підтримання експлуатаційної придатності систем пожежної сигналізації, оповіщення про пожежу та управління евакуацією людей, передачі тривожних сповіщень • Спостерігання за системами протипожежного захисту.
499	Юридична особа	00182886 Житомирське обласне спеціалізоване ремонтно-будівельне підприємство протипожежних робіт Добровільног 10006, ЖИТОМИРСЬКА ОБЛАСТЬ, ЖИТОМИР, вул. Героїв Пожежних, буд. 67а 241876	• Монтаж систем пожежної сигналізації, оповіщування про пожежу та управління евакуацією людей, устаткування передавання тривожних сповіщень на об'єктах з високим, середнім та незначним ступенем ризику щодо пожежної безпеки. • Технічне обслуговування систем пожежної сигналізації, оповіщування про пожежу та управління евакуацією людей. • Технічне обслуговування первинних засобів пожежогасіння (водяні, водопінні, порошкові, газові вогнегасники). • Вогнезахисне просочування (поверхневе). • Поверхневе вогнезахисне обробляння (фарбування, штукатурення, обмотування,

На порталі електронних послуг ДСНС також запрацював відкритий електронний реєстр ліцензіатів. Він дозволяє за допомогою коду ЄДРПОУ чи ІПН знайти відомості про суб'єкта, який має ліцензію з протипожежної діяльності, та перевірити перелік робіт, на який її видано. Загалом є сім категорій таких робіт: від монтажу систем пожежогасіння – до послуг з експертної оцінки про відповідність об'єктів вимогам пожежної безпеки. На даний момент в реєстрі міститься інформація про 2600 суб'єктів. Сервіс може використовуватися підприємцями, що планують замовити відповідні послуги

та бажають перевірити, чи є у виконавця офіційні підстави для проведення робіт такого типу.

Крім забезпечення зручності, підзвітності, запровадження реєстру має і іншу ціль – забезпечення протипожежного контролю об'єктів з високим ступенем ризиків. Адже при поданні пожежної декларації заявник має зазначати дані про організацію, що проводила відповідні роботи. Відкритий реєстр ліцензіатів дозволяє знизити ймовірність внесення недостовірних або неправдивих даних. Крім цього, реєстр дозволить отримувати достовірні статистичні дані щодо діяльності ліцензіатів та виявляти недоброчесних суб'єктів господарювання.

Так як основними механізмами державного регулювання є саме державна стандартизація; сертифікація; державна експертиза; державний нагляд і контроль; державне ліцензування; економічне регулювання; декларування безпеки небезпечних об'єктів; страхування, то запровадження механізмів, що дозволять перевести ці послуги в електронний вигляд сприятиме не тільки подоланню корупційних ризиків, підвищення якості надання адміністративних послуг, спрощення доступу до їх отримання, але й дозволить отримувати достовірні і якісні дані для планування і регулювання у сфері природної та техногенної безпеки.

Список використаних джерел:

1. Декларація тисячоліття Організації Об'єднаних Націй: Затверджена резолюцією 55 / 2 Генеральної Асамблеї від 8 вересня 2000 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU00044.html.

2. Кравченко М. В. Особливості державної політики щодо подолання бідності в Україні. Демографія та соціальна економіка. 2011. № 1. С. 135– 141.

Шишов Б. О., магістрант,
спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПОСП «НАДІЯ»

Постановка проблеми. Інвестиційна діяльність покликана забезпечити підвищення конкурентоспроможності підприємства. Вкладання коштів у придбання обладнання, поповнення оборотних засобів покликане забезпечити зростання продуктивність праці і на цій основі підвищити ефективність господарювання. Будь-яке підприємство завжди намагатиметься знизити витрати на виробництво одиниці продукції. Цього можна досягнути якщо нове обладнання буде використовувати на одиницю продукції менше енергії, сприятиме створенню більш комфортних умов для тварин і на цій основі забезпечувати вищу віддачу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Різні аспекти управління інвестиційною діяльністю досліджували І. Бланк, С. Ілляшенко, П. Микитюк, Д. Стеченко, А. Череп, В. Федоренко, А. Пересада, О. Смірнова, С. Онікієнко, О. Ляхова, Н. Краснокутська, І. Вінніченко, М. Денисенко, Т. Голубєва, І. Колос та ін. Проблемі модернізації економіки в цілому та інвестиційному розвитку сільськогосподарських підприємств зокрема присвячено наукові дослідження таких науковців, як А. Чупіс, В. Ширма, Ю. Лупенко, С. Гуткевич. Проте, загальні пропозиції щодо пошуку інвестиційних ресурсів не завжди можна застосувати для окремого підприємства.

Виклад основного матеріалу. На досліджуваному підприємстві вже давно назріла потреба в оновленні основного обладнання з утримання та вирощування курей. Нове обладнання характеризується високою надійністю, спроектоване згідно останніх вимог щодо утримання птиці, забезпечує оптимальні режими вологості та провітрюваності, зменшує втрати кормів, води, електроенергії. Все це дозволить в кінцевому підсумку збільшити валове виробництво продукції за рахунок підвищення несучості птиці [1]. Більш висока продуктивність у комплексі з нижчими поточними витратами на створення умов перебування птиці забезпечить зниження собівартості продукції. Прийняття рішення про реалізацію проекту потребує виконання ґрунтовних розрахунків. Необхідно визначити вартість необхідного обладнання, а також вартість його монтажу. Оцінити можливості фінансування проекту за рахунок власних коштів. У випадку їх недостатності можливості та вартість залучених коштів [2]. За попередніми оцінками вартість проекту з реконструкції одного птахівничого приміщення складає близько 4,8 млн грн.

З метою пошуку джерел фінансування інвестиційного проекту спрогнозуємо внутрішні ресурси ПОСП «Надія». Чистий прибуток отриманий підприємством є його інвестиційним ресурсом. Проведемо прогноз чистого прибутку на перспективу за допомогою рядів динаміки способом найменших

квадратів. Вирівнювання ряду динаміки способом найменших квадратів полягає у відшуканні рівняння прямої, що найбільше точно відбиває основну тенденцію зміни значення показника в залежності від часу (t). Параметри рівняння знаходять способом найменших квадратів. Рівняння, що виражає рівні динамічного ряду у виді деякої функції часу t, називають трендом. Рівняння лінійного тренду для ПОСП «Надія» матиме вигляд:

$$\tilde{y}_t = -282{,}2 + 203{,}8t$$

Коефіцієнт регресії a_1= 203,8 показує, що в середньому чистий прибуток підприємства зростав на 203,8 тис. грн. Прогнозні значення чистого прибутку за допомогою отриманої аналітичної функції становитимуть:

$$\tilde{y}_{2020(t=7)} = 1144{,}4 \quad \text{тис. грн}$$

$$\tilde{y}_{2021(t=8)} = 1348{,}2 \quad \text{тис. грн}$$

Фактичні та прогнозні значення чистого прибутку ПОСП «Надія» наведені на рис. 1.

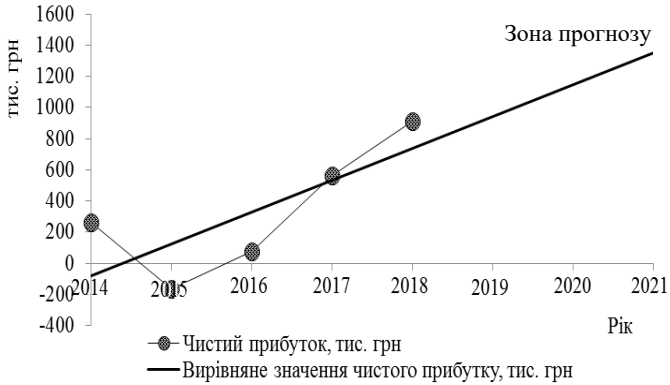

Рис. 1. Динаміка і прогнозування чистого прибутку ПОСП «Надія»
Джерело: власні дослідження.

Таким чином розрахунки доводять, що реалізація інвестиційного проекту щодо модернізації обладнання може бути частково профінансований за рахунок власного прибутку. Реалізація інвестиційного проекту дозволить значно поліпшити фінансово-економічний стан ПОСП «Надія» у найближчому майбутньому та перетворитися на передове підприємство із виробництва якісної продукції в Житомирському регіоні.

Частину прибутку ПОСП «Надія» можна спрямувати на інвестиційниі ціні. Зокрема власні кошти становлять близько 1,15 млн грн. Необхідна сума інвестиційного кредиту – 3,7 млн. грн. За розрахунками реалізація такого інвестиційного проекту є економічно доцільним. Термін окупності проекту становить 3,5 роки. Реалізація проекту передбачає залучення 4,8 млн грн

інвестицій з яких 1,15 млн грн власних коштів та 3,7 млн грн банківський кредит під заставу майна.

Висновки. Враховуючи значне матеріальне та моральне зношення основних засобів ПОСП «Надія» доцільним вбачається спрямування більшої частини прибутку в модернізацію обладнання. Загальна сума інвестиційного проекту на першому етапі модернізації становить 4,8 млн грн інвестиційних ресурсів. За підрахунками 1,1 млн гривень підприємство спроможне профінансувати за рахунок власних коштів. Реалізація проекту також передбачає залучення 3,7 млн грн на умовах банківського кредиту під заставу майна. Рентабельність вкладених інвестицій прогнозується на рівні 36%. Термін окупності проекту становить 3,5 роки.

Список використаних джерел:

1. Галанець В. Птахівництво як найбільш дієздатна галузь тваринництва. Аграрна економіка. 2014. Т. 7, № 3–4. С. 37–42.

2. Пічугіна Т. С., Забродська Л. Д. Інвестиційна діяльність підприємства: сутність та зміст управління. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2013. Вип. 2 (18), ч. 1. С. 146–154.

3. Бушовська Л. Б. Управління інвестиційною діяльністю як важливий складник економічної безпеки підприємства. Економіка і суспільство. 2017. Вип. 11. С. 170–176.

Штефа Є.О., магістрант,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

СУЧАСНИЙ СТАН РЕФОРМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Наразі в Україні триває реформа державного управління, яка ставить за мету підвищити ефективність функціонування органів публічної влади, як базису суспільства, в якому має бути високий рівень життя громадян, якісне ведення бізнесу, тривале зростання реального ВВП та інших економічних показників.Формування та забезпечення кадрової політики є однією із передумов вдалого здійснення даної реформи. Відповідно до Плану заходів з реалізації Стратегії реформування державного управління Національне агентство України з питань державної служби (НАДС) забезпечило розробку та прийняття підзаконних актів, визначених Законом України «Про державну службу».Всього прийнято 41 підзаконний акт. Постановою Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби», визначено спеціальні професійні вимоги та рівні компетентності та особливості проведення конкурсу на зайняття посад фахівців з питань реформ. Запровадження нових рішень в органах публічної влади протягом 2016-2017 рр. викликало суспільний резонанс: середня кількість охочих зайняти вакансію на оновленій державній службі становило 29 осіб на одне місце. Такий попит в даному сегменті ринку праці з боку громадян викликало 2 фактори: бажання змінити на краще надання публічних послуг і рівень оплати праці (рис. 1).

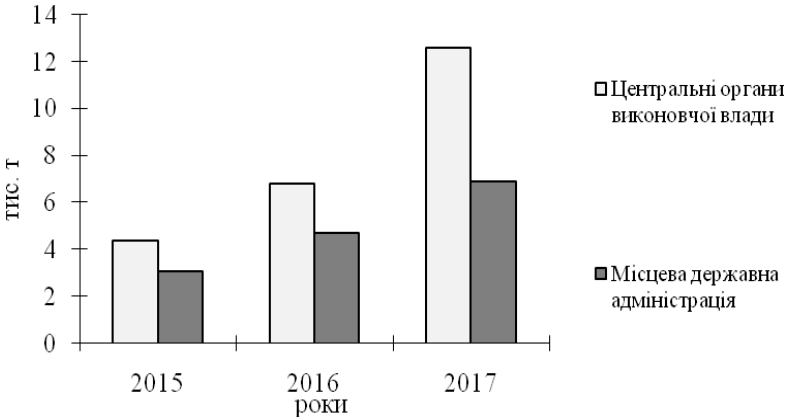

Рис.1. Середня зарплата головного спеціаліста, тис. грн
Джерело: адаптовано автором [3].

З рисунку 1, бачимо, що рівень заробітної плати головного спеціаліста в центральних органах виконавчої влади (ЦОВВ) та місцевої державної адміністрації (МДА) значно зросли. Найбільшою популярністю серед конкурсантів користувалися Секретаріат Кабінету Міністрів, Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства, Міністерство юстиції, Міністерство освіти і науки. Подані до цих міністерств документи сумарно становлять майже 70% усіх заявок на посади фахівців з питань реформ. Станом на січень 2018 р. в результаті проведення конкурсного відбору на посади фахівців з питань реформ призначено 139 осіб. Водночас, слід зазначити, що протягомперіоду з 21 січня по 31 грудня кількість фахівців з питань реформ, яких було звільнено за становить 28 осіб. Дані факти свідчать про ступінь важкості завдання, яке стоїть перед спеціалістами з реформування, а також недостатній рівень готовності (професійної, психологічної) осіб, яких було найнято. Позитивним в даній ситуації є те, що стрімкі зміни в кадровій системі свідчать швидку реакцію на результати дій в даному напрямі.

Список використаних джерел:

1. Реформа оплати праці державних службовців. – Режим доступу : https://ces.org.ua/reforma-oplaty-praci-derzhavnyx-sluzhbovciv/

2. Стратегія реформування державного управління України на 2016 – 2020 роки, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.06.2016 № 474-р, у редакції розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.12.2018 № 1102-р «Про державну службу.

3. Реформа оплати праці державних службовців. Аналітична записка. – Режим доступу: https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/public_wages_note_ukr1.pdf

Юрчук А. І.[*]*, магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

На сьогодні, питання кадрового забезпечення органів місцевого самоврядування регулюються окремим інститутом муніципального права України – інститутом служби в органах місцевого самоврядування. Наразі процедурні питання кадрового забезпечення органів місцевого самоврядування регулює Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування» від 7 червня 2001 року [2].

Таким чином, враховуючи положення статті 6 Європейської хартії місцевого самоврядування, ратифікованої Законом України № 452/97-ВР від 15.07.1997 [1], актуальним є необхідність продовження реформи місцевого самоврядування та подальшого забезпечення процесу децентралізації публічної влади, зокрема шляхом прийняття нового закону про службу в органах місцевого самоврядування. Адже очевидно, що найважливішою складовою цієї реформи, поруч із матеріально-фінансовою основою, виступає її кадрове забезпечення, створення правових передумов для підвищення престижності служби в органах місцевого самоврядування, врегулювання статусу службовця місцевого самоврядування, стимулювання кар'єрного зростання, деполітизації служби в органах місцевого самоврядування, запровадження нової моделі оплати праці та впровадження ефективного механізму запобігання корупції. Так, 17 травня 2018 року на офіційному веб-порталі Верховної Ради України було зареєстровано законопроект «Про службу в органах місцевого самоврядування» за номером 8369, останній розгляд якого відбувся 14.05.2019 [5].

Кадрове забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування має здійснюватися у наступних напрямках, а саме щодо:

– забезпечення органів місцевого самоврядування висококваліфікованими, компетентними кадрами;

– розвитку механізму формування нової генерації службовців, здатних ефективно працювати в умовах євроінтеграції та становлення інформаційного суспільства у державі.

Отже, з огляду на викладене, важливою складовою процесу кадрового забезпечення органів місцевого самоврядування є професіоналізація служби в органах місцевого самоврядування. Саме завдяки професійній підготовці досягається високий професіоналізм службовців, що, у свою чергу, забезпечує становлення сучасної системи органів місцевого самоврядування. Одним із найважливіших обов'язків посадових осіб місцевого самоврядування є постійне вдосконалення організації своєї роботи і підвищення професійної кваліфікації. Результати навчання і підвищення кваліфікації є однією з підстав для просування по службі. Законом має бути

[*]Науковий керівник – Якобчук В. П., к. е. н., професор.

унормовано також положення щодо формування кадрового резерву з посадових осіб місцевого самоврядування, які підвищили кваліфікацію або пройшли відповідне стажування [3, с. 77].

Процес організації професійної підготовки службовців потрібно розпочати з визначення потреб у навчанні. Існують кілька способів виявлення потреб у навчанні. Це і аналіз результатів співбесіди, і тестування під час прийому на роботу нових працівників, аналіз результатів діяльності нових працівників у період введення в посаду (адаптація), аналіз результатів оцінювання (атестація) працівників, анкетування керівників структурних підрозділів і самих працівників, аналіз зовнішньої інформації, що поступає з навчальних центрів, спеціалізованих установ, аналіз змін внутрішньої ситуації в організації, аналіз очікуваних кадрових змін усередині організації. Вибір способів і методів навчання залежить від конкретної ситуації і можливостей організації. Найбільш значущою є відповідність поставлених цілей і завдань вибраним способам і методам навчання. На успішну реалізацію програм навчання впливає не тільки її підготовка та бажання осіб, які навчаються. Навчання тоді буде ефективним, коли братимуться до 6 уваги такі його складові, як мотивація, контроль, послідовність етапів навчання, зміст програм навчання, розуміння цілей навчання [4].

Таким чином, з метою удосконалення кадрового забезпечення органів місцевого самоврядування в процесі подальшого реформування місцевого самоврядування, розробки нормативно-правових актів доцільно враховувати наступне:

1. З метою підвищення ефективності професійного розвитку службовців органів місцевого самоврядування потрібно використання таких кадрових технологій, як стратегічне планування в управлінні кар'єрою службовця; розробка та впровадження індивідуального планування професійної кар'єри службовця; проведення оцінки рівня професійного розвитку службовців; використання методів професійного розвитку (ротація, стажування, наставництво, безперервне професійне навчання); складання плану індивідуального розвитку службовця.

2. Управління кадровим забезпеченням органів місцевого самоврядування повинне відрізнятися системністю, забезпечувати компетентність, професіоналізм і високий рівень розвитку особистості працівників.

Список використаних джерел:

1. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15.10.1985 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_036.

2. Закон України "Про службу в органах місцевого самоврядування" від 07.06.2001 № 2493-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14

3. Крушельницька О. Управління персоналом: навч. посіб. / О. Крушельницька, Д. Мельничук – К.: Кондор – 2003. – 296 с.

4. Мустафаєва У.С., Грабовський В.А. Кадрові технології як засіб реалізації професіоналізації служби в органах місцевого самоврядування. – С. 1– 6 .

5. Офіційний веб-портал Верховної Ради України: [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64016

Янковська А. А.[*]*, магістрант,*
спеціальність «Менеджмент»

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ЯК ЗАПОРУКА СТАБІЛЬНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Постановка проблеми дослідження. Ринкові умови зумовлюють потребу сучасних суб'єктів господарювання у розробці стратегії господарської діяльності, реалізація якої повинна забезпечити їм конкурентоспроможність та стабільний розвиток. Рішення цієї задачі передбачає визначення нових підходів до обґрунтування стратегії розвитку виробничо-господарської діяльності підприємств. При розробці та обґрунтуванні економічної стратегії виникає необхідність зміни пріоритетів, що в свою чергу обумовлює необхідність зміни методів обґрунтування показників, що прогнозуються. Ця проблема вирішується в рамках стратегічного планування.

Аналіз останніх досліджень та виокремлення раніше невирішених питань. Питаннями вивчення організаційно-економічного розвитку підприємств займались такі науковці, як Калінчик М.В., Савченко В.Д., Лепа Н.Н., Цигікал П.Ф., Круглов М.И., Герасимчук В.Г., Смирнов Э.А., Соболев Ю.В., Дикань В.Л. та ін. Аналіз наукової літератури показав, що запорукою стабільного розвитку підприємств є створення гнучких систем управління, які дозволять швидко пристосуватися до погодних умов й дії інших чинників [5]. Для виходу підприємств із ситуації, щовиникла, в умовах дестабілізації економіки необхідно перебудовувати методи, які використовує керівництво [2]. Жорсткі вимоги висуває ринкова економіка до стратегічного планування в сільськогосподарських підприємствах, активізуючи людський фактор, гнучкість і пристосованість до зовнішнього оточення та забезпечуючи ефективність та конкурентоспроможність. Ефективна діяльність підприємства, що орієнтована, в першу чергу, на забезпечення економічного росту та підвищення конкурентоспроможності його продукції на аграрному ринку, великою мірою залежить від стратегічного механізму [3].

Результати досліджень. Обґрунтування розвитку підприємств являє собою набір дій і рішень, започаткованих керівництвом, що ведуть до розробки специфічних стратегій. Такі дії спрямовані на допомогу підприємству у досягненні намічених цілей. Процес стратегічного планування являється інструментом, що допомагає в прийнятті управлінських рішень. Його завдання забезпечити нововведення і організаційно-економічні зміни.

Як відомо, стратегією є комплексний план, реалізація якого дозволить забезпечити здійснення місії і досягнення її цілей господарюючого суб'єкта. Одним із сучасних трендів розробки стратегії підприємств є залучення персо-

[*]Науковий керівник – Присяжнюк О. Ф., к. е. н., доцент.

налу до її розробки, що слугує мотиваційним чинником до впровадження визначених цілей діяльності. Стратегічний план вимагає розробки креативних (нетрадиційних) моделей розвитку, грунтовних досліджень і достовірних фактичних даних. Щоб ефективно конкурувати в сьогоднішньому світі бізнесу підприємства повинні постійно займатися збором і аналізом величезної кількості інформації про фактори зовнішнього та внутрішнього середовища. На основі цієї інформації формуються сильні та слабкі сторони, що відіграють особливу роль при складанні стратегічного плану.

Стратегічний менеджмент буде ефективним і результативним, якщо його модель відповідає конкретній ситуації і наступним умовам: вміння змоделювати ситуацію, виявити причини необхідності змін, розробляти стратегію змін, здатність до стратегічного управління та втілювати стратегію в життя [4]. Модель розвитку підприємства, з організаційно-економічної точки зору, являє собою формалізований опис певної послідовності його специфічного стану, що охоплює період прогнозу. Розглянемо найпоширеніші моделі стратегічного планування, їх переваги та недоліки (табл.).

Таблиця

Основні моделі стратегічного планування

Назва моделі	Переваги моделі	Недоліки моделі
Модель на основі «стратегічної прогалини»	Колегіальне прийняття стратегічних управлінських рішень	Пошук стратегічної ніші
Врахування ринкових переваг	Виявлення і розвиток сильних сторін підприємства	Відкидання дестабілізуючого впливу слабких сторін підприємства
Створення та підтримка конкурентоспроможності підприємства	Оцінка і розвиток конкурентоспроможності підприємства	Орієнтація на постійну, стабільну довгострокову конкурентоспроможність підприємства
Створення позитивного іміджу	Формування позитивного іміджу підприємства у середовищі	Орієнтація на постійний, стабільний довгостроковий розвиток підприємства
Врахування розміру підприємства	Побудова специфічної організаційної структури підприємства	Неврахування впливу зовнішнього середовища підприємства

Джерело: сформовано автором на основі [1, 6].

Таким чином, неможливо сформувати єдину модель, за якою підприємство буде розробляти стратегічну програму, а потрібно підходити до цього питання, урахувавши всі особливості його діяльності, сильні та слабкі сторони, рівень конкурентоспроможності на ринку, можливості подальшого розвитку, загрози і ризики з боку зовнішнього середовища, а також місію та цілі господарської діяльності. З урахування всіх компонентів стратегічного

планування, його можна вважати складнимпроцесом, що забезпечує впорядкованість дій для ефективного ведення господарської діяльності підприємств.

Висновки. Стабільність функціонування сучасного підприємства в значній мірі досягається за рахунок організації ефективної системи стратегічного планування. Використання різних моделей стратегічного планування дасть можливість їх компонувати задля комплексного планування подальшого розвитку підприємств.

Список використаних джерел:

1. Ігнатьєва, І. А. Стратегічний менеджмент: підручник. Київ: Каравела, 2008. 480 с.

2. Панченко Е. Теория рыночной экономики и практика перехода Украины к рынку. Экономика Украины. 1992. №12. С. 65–70.

3. Панасюк В.М. Витративиробництва: управлінський аспект: монограф. Тернопіль: Астон, 2005. 288 с.

4. Рульєв В.А., Гуткевич С.О. Стратегічний менеджмент: навч. посібн. 2011. URL: http://pidruchniki.ws/11151212/menedzhment/protses_strategichnogo_menedzhmentu

5. Савченко В.Д. Організація сільськогосподарських підприємств: наук. видання. Харків: ХНАУ ім. В.В. Докучаева, 2002. 330 с.

6. Шершньова З. Є. Стратегічне управління: підручн. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: КНЕУ, 2004. 699 с. URL http://studentbooks.com.ua/content/view/643/42/1/0/

Яремчук І. В.[*], магістрант,*
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ З ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ

Зростання продуктивності праці на будь-якому підприємстві залежить від багатьох чинників – як зовнішніх, так і внутрішніх, які використовуються у програмах управління продуктивністю праці.

Структурними елементами процесу підвищення продуктивності праці є:

1) Оцінювання й аналіз організаційної системи, для якої розробляється програма. При цьому необхідно визначити внутрішні можливості організації. Виявити слабкі і сильні сторони організації, ураховуючи передбачувані зміни ринкового середовища.

2) Оцінювання зовнішніх умов діяльності організаційної системи, які можуть вплинути на проектування і розроблення програми;

3) Стратегічне планування. На цьому етапі забезпечується узгодження цілей, завдань управління продуктивністю праці на період 3—5 років. Доцільно виділити першочергові завдання, важливі для подальшого розвитку організації.

4) Розроблення критеріїв результативності програми. Необхідно визначити конкретні вимірники, критерії, нормативи, за якими необхідно оцінювати заходи щодо управління продуктивністю.

5) Виявлення й аналіз резервів підвищення продуктивності праці. Визначення всіх матеріальних і організаційних засобів розвитку організації.

6) Розроблення проекту, що передбачає послідовність виконання робіт, оцінювання витрат, функції виконавців, питання управління проектом, аналіз витрат і вигід.

7) Розроблення планових заходів щодо подальшого підвищення продуктивності праці.

8) Розроблення ефективної системи матеріального стимулювання досягнення запланованих показників продуктивності праці.

9) Зведення всіх результатів планування в єдиний загальний план.

10) Контроль за реалізацією заходів і регулювання їх виконання.

Застосування даних методів і принципів роботи з персоналом на основі світового та вітчизняного досвіду дозволить підвищити рівень ефективності трудових ресурсів,в нашому прикладі, на ТОВ Фірмі «Імакс» та збільшити величину основних фінансово-економічних показників роботи підприємства.

Однією з найважливіших форм мотивації на підприємстві є матеріальне стимулювання праці, яке являє собою процес формування і використання матеріальних стимулів праці та розподілу заробітної плати відповідно до дії закону розподілу за кількістю і якістю праці.

За загальним правилом, заробітна плата встановлюється у вигляді тарифних ставок (окладів), або відрядних розцінок для робітників і службовців. Додатковою заробітною платою є винагорода за працю понад

[*]Науковий керівник – Симоненко Л. І., к. е. н., доцент.

встановленні норми, трудові успіхи та особливі умови праці. Вона включає доплати, надбавки, компенсаційні виплати, премії.

Правове регулювання праці здійснюється на підставі законодавчих актів, колективних договорів, трудових договорів, тощо.Саме трудовий договір, а краще контракт, як особлива його форма, надають широкі можливості підприємству щодо застосування матеріальних мотиваторів праці оскільки обумовлюють додаткові, порівняно з чинним законодавством, матеріальні заохочення [1].

ТОВ Фірма «Імакс» теж застосовує контрактну форму трудової угоди з працівником, конкретно з лікарями стоматологічного центру. В контракті узгоджена система нарахування заробітної плати. Формула розрахунку зарплати («ноу – хау» підприємства) розроблена директором фірми при виконанні науково-дослідної роботи. Формула включає в себе частини: планову і наднормову складову. Планова частина це заробітна плата за нормативне виконання «лікарських одиниць» за зміну, а друга частина – преміальна частка заробітної плати, яка нараховується за виручку, що отримана понаднормово. Тому, заробітна плата лікарів, які мають більшу кількість пацієнтів та виконують більш складну (вартісну) роботу, мають кращу теоретичну підготовку для пояснення методів лікування пацієнту, а також кращі людські якості, зароблять набагато більш за тих, хто не працює над собою. Крім того, в ТОВ Фірмі «Імакс» започатковано пілотний проект, в якому лікар працює як основний працівник підприємства і як орендар. Лікар працює дві зміни : одну зміну як найманий працівник, а другу – як орендар стоматологічного кабінету. Розцінки медичних послуг однакові в обидві зміни, запис на прийом ведеться почергово, щоб існував принцип паритетності. Для лікаря це є додатковий стимул, який дає можливість більше заробляти, а для підприємства – додаткові кошти (орендна плата) та економія матеріальних ресурсів та комунальних платежів.

Для підтримки високої трудової активності в ТОВ Фірмі «Імакс» також використовуються нематеріальні засоби: створення сприятливих умов праці; гарний психологічний клімат; моральні заохочення. Схвалення є досить могутнім способом винагороди. На думку Мері Кей Еш, власниці процвітаючої фірми «Мері Кей Косметікс», є тільки дві речі , що люди хочуть більш ніж сексу і грошей – це схвалення і похвала. Досить схвалити позитивну поведінку і вона незабаром повториться.

Таким чином, комплексна система мотивації та оцінки результатів праці персоналу підприємства має широкі можливості для покращення результативності роботи як окремого працівника, так і всього колективу в цілому.

Список використаних джерел:

1. Зайцев Ю. Умови відновлення мотиваційної природи заробітної плати в перехідній економіці України//Економіка України.2002 №8.

2. Закон України “Про оплату праці». Верховна Рада України від 20.04.95№144/95 ВР-Редакція 11.08.2013

3. Низькошапка О.В. Використання нематеріальних методів мотивації працівників на підприємстві / О.Ю.Низькошапка, А.К.Мілляр // Менеджмент XXI століття:сучасні моделі, стратегії, технології, ВТЕІ КНТУ-2014

Ярош О. С.[*], магістрант,
спеціальність «Менеджмент»

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Постановка проблеми дослідження. Сільське господарство – галузь,яка виробляє найнеобхіднішу для людства продукцію – продукти харчування. В Україні сільське господарство визнається однією із найбільш значущих, в економічній та соціальнійсферах галуззю економіки країни. Це підтверджує і той факт, що більше ніж 10% ВВП України сформовано за рахунок роботи підприємств АПК [1]. Проте, вітчизняне сільське господарство має системні фінансові, технічні та інші проблеми, які знижують конкурентний потенціал сільськогосподарських підприємств на зовнішніх ринках, заважають конкурувати з імпортними продуктами в ціновому і споживчому аспекті на внутрішньому ринку. Підвищити ефективність роботи сільськогосподарських підприємств можна на основі раціональної організації їх фінансової політики, особливо удосконалення системи стратегічного управління витратами.

Аналіз останніх досліджень та виокремлення раніше невирішених питань. Проблема побудови дієвої моделі стратегічного управління витратами, яка дозволить комплексно вирішити наявні у сільськогосподарських підприємствах фінансові проблеми є вкрай складною та багатоаспектною. Зокрема, питання стратегічного управління розвитком сільськогосподарських підприємств розглядаються у працях В. Г. Андрійчука, Й. С. Завадського, Т. О. Зінчук, В. В. Зіновчука, І. І. Кравчук, П.Т. Саблука та інших. Дослідження управління витратами здійснюють такі науковці, як С.Ф. Голов, Ю.Ю. Мороз, Т.С. Муляр, О.М. Николюк,Г.О. Партин, В.В. Спіцина, Г. М. Тарасюк, Ю.С. Цаль-Цалко. Широкий інтерес наукових кіл до проблеми обумовлює її важливість та актуальність. Однак, як показує практика, ряд питань стратегічного управління витратами в сільськогосподарському виробництві залишаються недостатньо дослідженим. Метою дослідження є формування напрямів удосконалення стратегічного управління витратами сільськогосподарських підприємств.

Результати дослідження. До напрямків ефективного розвитку сільськогосподарських підприємств відноситься оптимізація витрат на виробництво продукції, значення якої посилилося у зв'язку з проблемою забезпечення продовольчої безпеки України. Перед підприємствами аграрного сектора економіки стоїть стратегічно важлива проблема підвищення конкурентоспроможності виробленої сільськогосподарської продукції. В умовах глобалізації та євроінтеграційних намірів України, хоча і не знімається задача раціонального використання потенціалу поточної діяльності сільськогосподарських підприємств, проте, виключно важливим стає здійснення такого управління, яке забезпечує адаптацію сільгосптовар-

[*]Науковий керівник – Присяжнюк О. Ф., к. е. н., доцент.

ровиробників до швидких змін зовнішнього (оточуючого) середовища, тобто стратегічного управління.

Проведені дослідження показали, що більша частина сільськогосподарських підприємств не займається стратегічним управлінням витратами, у кращому випадку складається план виробничо-фінансової діяльності на рік. Аналіз розвитку вітчизняних сільськогосподарських підприємств свідчить про наявність необхідних передумов для розв'язання питань, пов'язаних з обґрунтуванням перспектив розвитку сільськогосподарських підприємств, а також запровадженням у них системи стратегічного управління витратами [2, 3]. Стратегічне управління являє собою процес розробки, прийняття та реалізації стратегічних рішень, центральною ланкою якого є стратегічний вибір, заснований на зіставленні власного ресурсного потенціалу підприємства з можливістю і погрозами зовнішнього оточення [4]. Класична модель стратегічного управління витратами підприємства має на меті довгострокове забезпечення його конкурентоспроможності за критерієм його результативності, на основі розробки багатоваріантної стратегії управління витратами залежно від зміни стану зовнішнього середовища [5]. З точки зору особливостей сільськогосподарської діяльності, стратегічне управління витратами сільськогосподарських підприємств повинно включати роботу за такими напрямами:

1) стратегія управління витратами повинна відповідати умовам, задекларованим у програмі, концепції розвитку аграрного сектора та сільських територій, а також інших соціально-економічних ініціатив загальнодержавного, регіонального рівнів;

2) використання маркетингу в управлінні сільськогосподарським виробництвом з метою прискорення процесу його інтенсифікації, впровадження інновацій, зростання продуктивності праці, підвищення якості та конкурентоспроможності продукції;

3) діагностика процесів, що мають місце в умовах підприємств та ідентифікація витрат, що супроводжують ці процеси ;

4) вдосконалення системи інформаційного забезпечення керівництва і фахівців сільськогосподарських підприємств;

5) систематичні інвестиції у розвиток кадрового потенціалу.

Найбільш актуальним етапом та елементом системи стратегічного управління витратами сільськогосподарських підприємств є розробка стратегії управління витратами. Її розробці має передувати комплексний аналіз чинників зовнішнього та внутрішнього середовища, оцінка впливу цих винників на досягнення стратегічної мети. Щодо факторів, які мають найбільший вплив на перспективну діяльність сільськогосподарських підприємств та потенційних витрат їх діяльності визначено: рівень і темпи зміни цін постачальників і конкурентів, ступінь змін кон'юнктури ринку праці, динаміку попиту і пропозиції на продукцію, зміну ціни капіталу, можливості фінансування та інвестування, політика регулювання ринків збуту, рівень використання інноваційних технологій виробництва, ступінь зносу основних засобів, ресурсомісткість виробництва. Рівень виробничих витрат сільськогосподарських підприємств значною мірою залежить від оптимального використання наявних у підприємства ресурсів. Зокрема, на рівень витрат істотно впливає сезонність сільськогосподарського виробництва, погодні умови, якість грунтів та посадкового матеріалу тощо. У

табл. 1 представлено елементи витрат на прикладі ТОВ «ВО Агро-Пром-Сервіс», впливаючи на які, в першу чергу, можна досягти максимального ефекту від їх зменшення.

Таблиця 1

Матрична модель структури витрат ТОВ «ВО Агро-Пром-Сервіс»

Види витрат	Допосівна стадія (обробка грунту, внес. добрив, підгот. насіння)	Сівба	Догляд за посівами	Збирання урожаю	Стадія підготовки до зберігання (чищення, сушіння)	Реалі-зація
Енергія	+	+	-	+	+	-
Паливо	+	+	-	+	-	+
Сировина і матеріали	+	-	+	-	-	-
Виробничі потужності	+	+	-	-	-	-
Праця	+	+	+	+	+	+
Інші витрати	-	-	+	-	+	+

Дана модель може бути адаптована до умов діяльності будь-якого сільськогосподарського підприємства. Впливаючи на ідентифіковані елементи витрат керівництво сільськогосподарських підприємств матиме змогу оптимізувати їх сукупний розмір та підвищити ефективність функціонування підприємств в майбутньому.

Висновки. Ефективне функціонування сільськогосподарських товаровиробників є неможливим за умови використання «традиційної» системи менеджменту. Управління їх діяльністю повинно базуватись на основі принципів стратегічного розвитку та управління. Впровадження системи стратегічного управління витратами дасть змогу сільськогосподарським підприємствам забезпечити стале зростання, підвищити рівень конкурентоспроможності продукції на зовнішніх та внутрішніх ринках збуту, збільшити обсяги збуту, в т.ч. і за рахунок нарощення експортних поставок, загалом – досягти поставленої стратегічної мети діяльності на майбутні періоди.

Список використаних джерел:

1. Валовий внутрішній продукт за 2018 рік: дані Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www. ukrstat. gov.ua/

2. Спіцина В. В. Механізми управління витратами сільськогосподарських підприємств в умовах економічної невизначеності / В. В. Спіцина, Н. М. Сіренко // Молодий вчений. – 2017. – № 1. – С. 705–709.

3. Ткаліч О.В. Удосконалення управління витратами в дослідних господарствах: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / Ткаліч Ольга Вікторівна; Дніпропетр. держ. аграр.-екон. ун-т. – Дніпро, 2017. – 20 с.

4. Сладкевич В. П. Стратегічний менеджмент організацій: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. – К.: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2008. – 496 с.

5. Бєляєва Н.С. Формування системи стратегічного управління витратами підприємства в умовах посилення конкуренції / Н.С. Бєляєва // Вчені записки Університету «КРОК». – Випуск 33. – 2013. – С. 247–251.

Ярошевський Д. О., магістрант,
спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

ІННОВАЦІЙНІ АГРАРНІ КЛАСТЕРИ ЯК МЕХАНІЗМ МОДЕРНІЗАЦІЇ АГРАРНОГО СЕКТОРА

Вступ. Аграрний сектор в Україні має значні перспективи розвитку. Ще не повністю використаний потенціал нарощування обсягів виробництва аграрної продукції. Надзвичайно великі перспективи якісного розвитку галузі приховані у сфері зберігання та переробки аграрної сировини. Повністю розкрити потенціал аграрного сектора країни може застосування інновацій. Нині, інноваційна діяльність переважно здійснюється у формі придбання нової техніки, сільськогосподарських машин, поліпшених порід тварин, нових кросів птиці, нових сортів та гібридів сільськогосподарських культур. Нарощуються можливості застосування нових технологій обробітку ґрунту, покращених мінеральних добрив, стимуляторів росту, застосування автоматизованих інформаційних систем, безпілотних літальних апаратів тощо. Практично не здійснюється придбання нових сучасних технологій виробництва сільськогосподарської продукції. Сільськогосподарськими підприємствами не здійснюються науково-технічні розробки. Це негативно відображається на формуванні ринку інновацій.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження інноваційної діяльності в аграрному секторі є одним із найбільш значущих наукових завдань як для вітчизняних, так і для зарубіжних вчених і практиків. Серед зарубіжних дослідників, які вивчали вплив інновацій на різні галузі економіки, слід назвати: Й. Шумпетера, Є. Вітте, Е. Денісона, П. Друкера, М. Д. Кондрат'єва, Г. Менша та ін. На формування концепції інноваційного розвитку в аграрній сфері України значно вплинули дослідження провідних вітчизняних вчених, таких, як В. Г. Андрійчук, Н. В. Краснокутська, А. П. Гайдуцький, О. І. Дацій, М. Ф. Кропивко, А. В. Чупіс, О. І. Янковська та інші.

Виклад основного матеріалу. Вихід сільського господарства на траекторію сталого економічного розвитку залежить від реалізації комплексу заходів, серед яких провідне місце займають заходи інвестиційно-інноваційного характеру, що передбачають максимальне використання і прискорене освоєння наукомістких технологій. У цілому інноваційна модель розвитку охоплює створення соціально-економічних, організаційних і нормативно-правових умов. Соціально-економічний блок відповідає за зміцнення виробничо-економічного потенціалу галузі. Організаційні передбачають формування системи управління розробкою та впровадженням інновацій у виробничий процес, а нормативно-правове середовище має регламентувати умови поширення та використання інновацій, регламентувати інституційне середовище функціонування ринку інновацій. Перехід на інноваційну модель розвитку в аграрному секторі – досить складний і тривалий процес, який базується на ґрунтовних наукових розробках і передбачає:

наявність і розвиток наукових інституцій та наукових кадрів для її реалізації;

наявність інноваційної продукції – практично значущих наукових розробок;

наявність попиту на інноваційну продукцію з боку аграрних підприємств;

наявність рекламно-інформаційних центрів та інших елементів інфраструктури ринку інновацій;

організацію супроводження інноваційних (технологічних) проектів;

створення системи мотивації науковців і виробників до розробки, впровадження і використання інноваційного продукту.

З огляду на вищевикладене, для забезпечення збалансованого розвитку аграрного сектору економіки необхідна розробка власної моделі активізації інноваційної діяльності з урахуванням інноваційних можливостей сільськогосподарських підприємств, підвищення мотивації всіх учасників аграрного ринку, сприяння процесу «дифузії інновацій», активного залучення держави до законодавчо-нормативного регулювання досліджуваної сфери. Доцільним є акцентування уваги на реалізації інноваційного підприємництва, спрямованого на створення інноваційних продуктів, технологій та надання послуг, передусім на основі адаптаційної здатності підприємства до зовнішніх впливів, виважених організаційно-управлінських підходів, що забезпечить у перспективі гарантований інноваційний розвиток.

Впливові міжнародні організації називають кілька напрямів активної інноваційної політики. Одним із основних є заохочення людей до інновацій через систему освіти і професійного навчання [1, с. 3]. Така система повинна забезпечувати можливості отримати широке коло необхідних знань та умінь, можливості до перенавчання чи підвищення кваліфікації, через спонукання споживачів до активної участі в інноваційному процесі. Важливим елементом навчання є розвиток підприємницької культури, що передбачає відповідне ставлення та необхідні навички для ефективної підприємницької діяльності.

Важливу роль у забезпеченні ефективного функціонування інноваційного підприємництва відіграє інноваційна інфраструктура. Зокрема, такі її основні елементи, як технопарки, бізнес-інкубатори, технополіси, які сприятимуть виходу інновацій на ринок. До того ж, слід зазначити, що інновації – це лише половина справи, а інша половина полягає у підготовці високопрофесійного персоналу, особливо управлінського. Сучасний менеджер повинен зосереджуватися не лише на дослідженнях чи науково-дослідній діяльності, а й повинен приділяти багато уваги споживачеві нових знань, бути ще й маркетологом, вивчати попит на нововведення [2, с. 47].

Проголошений курс керівництва країни на інноваційний розвиток економіки вимагає фахівців-професіоналів для його реалізації у сфері управління інноваційними процесами в агробізнесі. Досвід сьогодення показує, що розвиток наміченого курсу стримує відсутність інноваційного мислення та інноваційної культури в суспільстві, а також нестача сучасних креативних знань [3, с. 77].

Інноваційний розвиток сільського господарства не можливий без достатнього фінансового забезпечення. Нині ключовою є проблема залучення інвестиційних ресурсів в інноваційний розвиток та їх раціонального використання, і від розв'язання цієї проблеми залежать можливості подальшого економічного розвитку аграрного виробництва. Інвестиційний дефіцит, зумовлений згортанням державної фінансової підтримки сільськогосподарських підприємств, відсутністю розвиненої фінансово-кредитної інфраструктури, зміною домінант державної аграрної політики, зумовленою вступом України до СОТ, високим рівнем зношення матеріально-технічної бази аграрного виробництва. Проте слід наголосити, що відсутність державної підтримки є і певним стимулюючим мотивом, оскільки змушує бути керівників підприємств більш креативними, мобільними, інноваційними.

Інноваційний розвиток нині не здійснюється одним підприємцем чи певним винахідником. Практика доводить до формування інновації – це завжди колективна робота. Враховуючи тісні взаємозв'язки сільського господарства з іншими суміжними галузями стає зрозумілим, що інноваційний розвиток аграрного сектора може здійснюватися тільки на інтеграційній основі. У розробці та впровадженні інноваційної моделі розвитку сільського господарства в перспективі важливу роль буде відігравати формування саме кластерної моделі розвитку. Кластер через зацікавленість різних суб'єктів підприємницької діяльності у ефективному функціонуванні економіки цього регіону дозволяє більш ефективно інтегруватися до такого об'єднання та прискорити виробництво конкурентоспроможної інноваційної продукції у сільськогосподарській галузі, яка споживатиметься не лише в країні, але і за її межами.

Кластеризація – це концентрація та спеціалізація агропромислового виробництва з формуванням на території замкнених циклів «виробництво-зберігання-переробка-просування сільськогосподарської продукції» на засадах інтеграції з використанням механізмів корпоратизації та кооперації для отримання учасниками кластерів конкурентоспроможної продукції й підвищення прибутковості [4, с. 248]. Кластер є добровільним об'єднання агроформувань (виробників товарної сільськогосподарської продукції), промислових підприємств, постачальників матеріально-технічних ресурсів для сільського господарства, переробників його продукції, наукових, освітянських закладів, інформаційно-консультаційних агенцій, фінансово-кредитних установ, державних органів, агенцій з інноваційного розвитку аграрного сектору та генерації і імплементації новацій з метою виробництва інноваційної конкурентоспроможної продукції. Склад суб'єктів інноваційного агропродовольчого кластера подано на рис. Територіальна концентрація (спеціалізація), поєднання кооперації і конкуренції забезпечують підприємствам кластера сумарні конкурентні переваги порівняно з окремими підприємствами, що підвищує їх експортні можливості.

Формування кластера дає можливості узгодити дії усіх ланок агропромислового ланцюга, подолати розрив між наукою та виробництвом,

різними сферами агропромислового комплексу, зробити партнерство взаємовигідним, посилити інноваційний потенціал та сприяти формуванню фінансових ресурсів для розвитку всіх учасників кластеру. Для порівняння, в Україні діє 6 аграрних кластерів: кластер сільського зеленого туризму «Оберіг» (смт. Гриців Хмельницької області); кластер виробників екологічної продукції (Полтавська область); Українсько-румунський «Перший аграрний кластер» (Чернівецька область); регіональний агропромисловий інноваційний кластер «Агроіиновації» (м. Рівне); кластер «Натуральне молоко» (м. Рівне); переробно-харчовий кластер (Вінницька область), [5].

Рис. Суб'єкти інноваційного кластера в агробізнесі

Житомирщина є потужним аграрним регіоном з щільною транспортною мережею, розвинутою харчовою промисловість, підприємства яких мають разом з сільськогосподарськими підприємствами, фінансово-кредитними установами, освітянськими та науковими установами, відповідними органами державної влади сформувати інноваційний агропромисловий кластер.

З метою визначення стратегічних пріоритетів розвитку агропромислового комплексу та визначення галузевих кластерів був проведений детальний аналіз, який базувався на таких основних критеріях: питома вага в структурі валового виробництва продукції; можливість залучення значних інвестицій;

спроможність швидкого і якісного розвитку на основі існуючих технологій; відповідність державним пріоритетам розвитку агропромислового комплексу. В аграрному секторі Житомирської області такими стратегічними пріоритетами розвитку є зернове господарство, хмелярство, льонарство, скотарство, картоплярство, плодівництво, ягідництво. Такі кластери доцільно формувати з метою сприяння інноваційному розвитку і підвищенню конкурентоспроможності продукції суб'єктів агробізнесу, формування ефективної системи взаємодії між підприємствами – учасниками кластера і споживачами продукції, формування у рамках кластера скоординованої технологічної і ринкової політики розвитку продукції на базі кращих інноваційних технологій. Створення такого кластера дозволяє прискорити виробництво конкурентоспроможної продукції у сфері агробізнесу, яка споживатиметься не лише в країні, але і за її межами.

Висновки. У Житомирській області існують значні перспективи створення аграрних інноваційних кластерів. Проте більшість елементів таких кластерів ще потрібно створити. Особливістю інноваційного процесу в сільському господарстві, як вже було зазначено, є різносуб'єктність генерації новацій та їх впровадження. У зв'язку з цим умовою реалізації наступальної стратегії сільськогосподарськими підприємствами, реалізації інноваційного потенціалу регіону є інтеграція всіх суб'єктів інноваційного процесу, формування інноваційного аграрного кластеру. Як показав досвід останніх років, на разі суб'єкти такого кластеру функціонують, та деякі навіть успішно, але, по-перше, без тісних взаємозв'язків та взаємодії втрачають синергетичні ефекти, по-друге, не реалізується та відповідно зменшується їх сукупний інноваційний потенціал, по-третє, не вдається забезпечити перехід сільськогосподарських підприємств на інноваційний розвиток.

Список використаних джерел:

1. Innovation to strengthen growth and address global and social challenges: Ministerial report on the OECD Innovation Strategy. URL: https://www.oecd.org/sti/45326349.pdf (дата звернення 09.10.2019).

2. Каракай Ю. Роль держави у стимулюванні інноваційної діяльності. Економіка України. 2007. №3. С. 40–51.

3. Гросул В. А. Проблеми інноваційної діяльності в Україні. Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. 2010. №1(3), т. 1. С. 76–82.

4. Іванько А. В. Розвиток аграрного сектора регіону на основі кластерного підходу. Економіка АПК. 2009. № 4. С. 32–37.

5. Щодо державної політики підтримки розвитку аграрних кластерів в України. Аналітична записка. Веб-сайт: Національний інститут стратегічних досліджень. URL: http://www.niss.gov.ua/articles/760/ (дата звернення 09.10.2019)

Наукове видання

Наукові читання – 2019
Науково-інноваційний інститут
економіки та агробізнесу

Збірник матеріалів
науково-практичної конференції

Художньо-технічний редактор О. Г. Булуй
Коректор М. Ф. Плотнікова
Комп'ютерна верстка Н. С. Пугачова,
О. Ф. Присяжнюк

Матеріали у збірнику представлені в авторській редакції без літературного редагування. Відповідальність за точність викладення матеріалів несуть автори. Думка редакційної колегії може не збігатися з думкою авторів, представленої в тезах доповідей.

Підписано до друку 20.11.2019 Формат 60х84/16
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman
Друк офсетний. Ум. друк. арк. 21,2. Ум. фарб.-вібд. 20,7
Обл.-вид. арк. 19,8. Вид. № 2116.